

Mindegyikünk voltunk egyszer ... Sopron 1919-1969

**Mindnyájan
voltunk
egyszer
az
Akadémián...**

**Sopron
1919-1969**

Mindegyikük voltunk egyszer

az Akadémiaán ... Sopron 1919-1969

Az Erdészeti és Faipari Egyetem
Jubileumi Évkönyve

Mindnyájan
voltunk egyszer
az Akadémián...

Sopron

1919—1969

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET KÖNYVTÁRA	
K. napló (sz. <u>6/1971</u>)	Különl. jelzés
<u>IV.</u> csop. szám	Szakmai ágazat
Betű csop. szám	Elhe- lyezés <u>11/3</u>

OEE Könyvtár
AII.EII. 2019

Országos Erdészeti Egyesület
KÖNYVTÁRA

Szerkesztő

Dr. Herpay Imre

Mindnyájan

valóan egyet

az Akadémián...

Sopron

1910-1911

KÖNYV TULAJDONOSI ÉS HASZNÁLATI ADATOK	
Műfaj	
Szerző	
Cím	
Év	
Oldal	
Állapot	
Dátum	

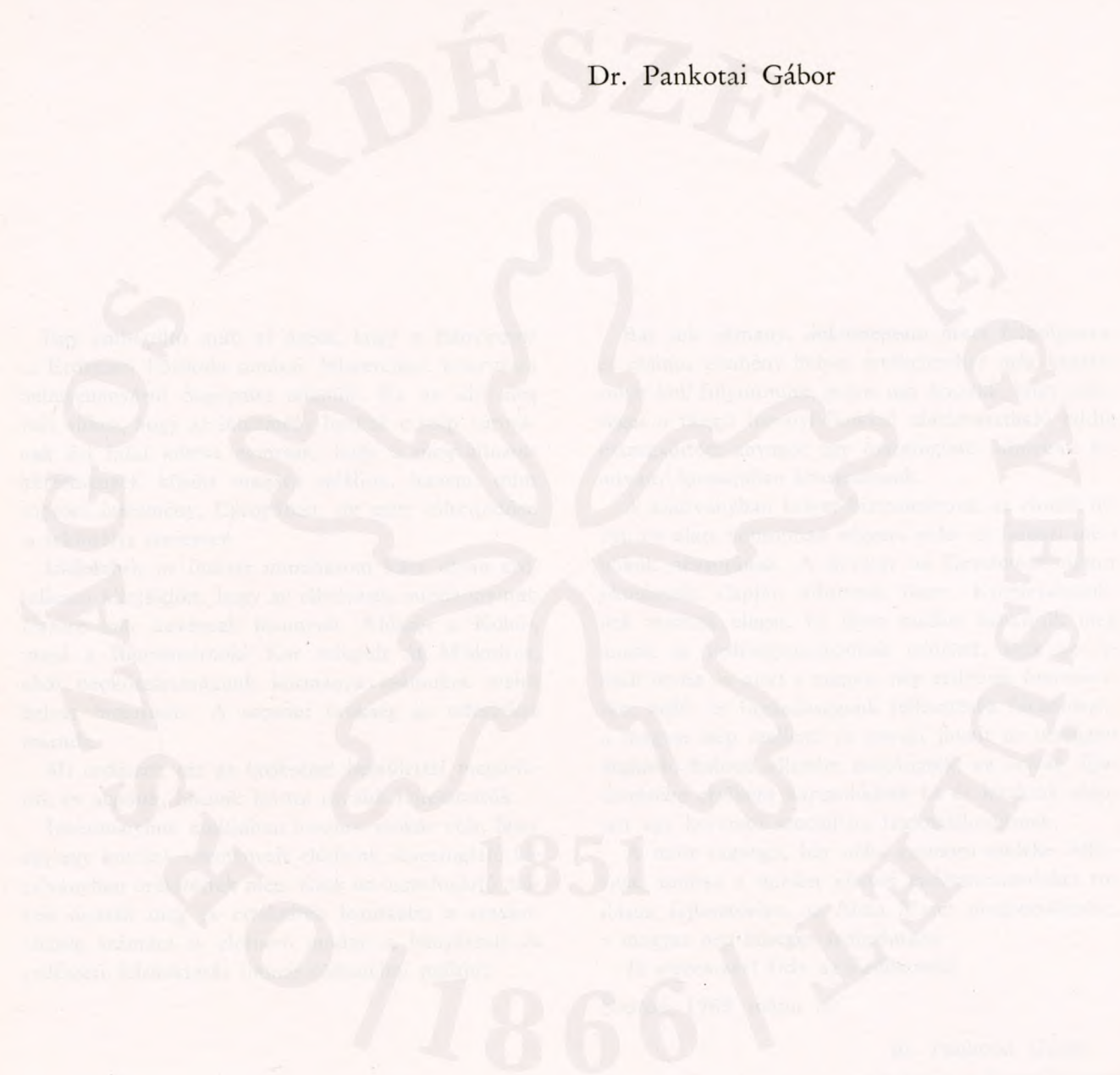
1851

1866/1999

© Erdészeti és Faipari Egyetem, 1970

Előszó

Dr. Pankotai Gábor

Éveski

Éveski

Dr. Fodor István

1851-1866

1851

1866 | 1866

Egy emberöltő múlt el azóta, hogy a Bányászati és Erdészeti Főiskola tanárai, felszerelése, könyvtára Selmecbányáról Sopronba települt. Ez az idő elég volt ahhoz, hogy az intézmény hazánk e szép városának ősi falai között nemcsak, hogy a megváltozott körülmények között magára találjon, hanem, mint soproni intézmény, Európában, sőt ezen túlterjedően is tekintélyt szerezzen.

Időközben az intézet mindhárom kara olyan erőteljesen kifejlődött, hogy az elhelyezés mindannyiunk részére már kevésnek bizonyult. Először a Kohó-, majd a Bányamérnöki Kar települt át Miskolcra, ahol népköztársaságunk kormánya számukra méltó helyet biztosított. A soproni örökség az edésekre maradt.

Mi erdészek ezt az örökséget becsülettel megőriztük és népünk, hazánk javára tovább fejlesztettük.

Intézményünk múltjában hasznos szokás volt, hogy egy-egy korszak eseményeit elődeink összefoglaló kiadványban örökítették meg. Ezek az összefoglaló művek őrizték meg és értékelték leginkább a szakközönség számára is elérhető módon a bányászati és erdészeti felsőoktatás immár történelmi múltját.

Bár sok okmány, dokumentum nincs feldolgozva, és számos esemény helyes értékeléséhez még kutatásokat kell folytatnunk, mégis úgy érezzük, hogy szükséges a tárgyi bizonyítékokkal alátámasztható eddig összegyűjtött anyagot egy összefoglaló jubileumi kiadvány formájában közreadnunk.

A kiadványban helyet biztosítottunk az elmúlt ötven év alatt Sopronban végzett erdő- és faipari mérnökök névsorának. A névsort az Egyetemen őrzött okmányok alapján állítottuk össze. Kötelességünknek teszünk eleget, ha ilyen módon örökítjük meg annak az erdészgenerációnak emlékét, akik az elmúlt ötven év alatt a magyar nép erdeinek fenntartásán, erdő- és fagazdaságunk fejlesztésén fáradoztak, a magyar nép szellemi és anyagi javait az országon átgázoló háború ellenére megőrizték, az ország újjáépítésébe elsőként kapcsolódtak be és lerakták alapjait egy korszerű szocialista fagazdálkodásnak.

A múlt ragyogó, bár néha szomorú emléke lelkesítse, tanítsa a minket követő erdész-nemzedéket tudásuk fejlesztésére, az Alma Mater megbecsülésére, a magyar nép hűséges szolgálatára.

Jó szerencsét! Üdv az Erdészeknek!

Sopron, 1969. május hó

dr. Pankotai Gábor

az Erdészeti és Faipari Egyetem

c. i. rektora

ERDÉSZETI

... az erdőgazdálkodás ...
... a természetvédelem ...
... a társadalmi felelősség ...

... az erdőterületek ...
... a faanyag ...
... a biodiverzitás ...
... a szén-dioxid ...

... az erdő ...
... a ...
... a ...

... az erdő ...
... a ...
... a ...

... az erdő ...
... a ...
... a ...

... az erdő ...
... a ...
... a ...

Az 50 éves jubileum ünneplése

1969. május 23–24.

As 20 éves jubileum emlékére

1851-1866

Az Erdészeti és Faipari Egyetem 1969. május 23–24-én ünnepelte a Magyar Tanácsköztársaság megalakulásának és az egyetem Sopronba költözésének 50. évfordulóját.

A jubileum megünneplése az alábbi rendben zajlott le:

1969. május 23-án:

15,00 óra: Ünnepi nyilvános egyetemi tanácsülés az Ady Endre Művelődési Házban. – Himnusz, ünnepi beszédek, új doktorok avatása, internacionálé.

17,30 óra: A Magyar Tanácsköztársaság megalakulása és a soproni egyetemi ifjúság életének 50 éve c. kiállítás megnyitása az Egyetemi Könyvtár olvasótermében.

1969. május 24-én:

08,00 óra: Jubileumi Tudományos Ülészak két – erdőmérnöki és faipari mérnöki – szekcióban.

Ünnepi nyilvános egyetemi tanácsülés

Az Ady Endre Művelődési Ház erre az alkalomra felkészített nagytermében a jubileumi ünnepséget *dr. Pankotai Gábor* tanszékvezető egyetemi tanár, az Erdészeti és Faipari Egyetem rektora nyitotta meg. Az Egyetemi Tanács tagjai és a megjelent közéleti személyiségek az emelvényen foglaltak helyet. Az Egyetemi Tanács tagjaként megjelentek:

Dr. Pankotai Gábor rektor, az Egyetemi Tanács elnöke, *dr. Gál János* és *dr. Pántos György* rektorhelyettesek, *dr. Mollay János* gazdasági főigazgató, *dr. Káldy József*, az Erdőmérnöki Kar, és *dr. Winkler Oszkár*, a Faipari Mérnöki Kar dékánja, *dr. Igmány Zoltán* és *dr. Lugosi Armand* egyetemi docensek, a karok dékánhelyettesei, *dr. Magyar János*, *dr. Nemky Ernő*, *dr. Kovács Illés*, *dr. Cziráki József* tanszékvezető egyetemi tanárok, *dr. Szabó Dénes* tanszékvezető egyetemi tanár, a SZIB elnöke, *dr. Pintér Ferenc* tanszékvezető egyetemi docens, *dr. Szappanos András* egyetemi adjunktus, MSZMP-titkár, *Molnár László* egyetemi tanársegéd, mb. KISZ-titkár, *dr. Hiller István* könyvtárigazgató, *dr. Várallyay Miklós*, a Rektori Hivatal vezetője.

A megjelent közéleti személyiségek a következők voltak: *dr. Dimény Imre* mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter, *dr. Szűcs Kálmán* főosztályvezető, a MÉM Szakoktatási Főosztályának vezetője, *dr. Szabó Lóránd*, a miniszter titkára, *Zámbó József*, a megyei pártbizottság titkára, *dr. Sali Emil*, az Erdé-

szeti és Faipari Hivatal vezetőjének helyettese, *dr. Madas András* c. egyetemi tanár, az Országos Erdészeti Egyesület elnöke, *Lombos Ferenc* Győr-Sopron megye vb-elnöke, *Zárai Károly* Sopron városi MSZMP Bizottságának első titkára, *Farkas József*, a járási pártbizottság titkára, *dr. Erdélyi Sándor* Sopron Városi Tanács V. B. elnöke, *Bognár Antal*, a Tanulmányi Áll. Erdőgazdaság igazgatója, *Szabó Gyula* MÉM Szakoktatási Főosztály Egyetemi és Főiskolai Oktatási Osztályának főelőadója.

A rektor megnyitó beszéde:

Tisztelt Egyetemi Tanács!

Tisztelt ünneplő Közönség!

A Magyar Tanácsköztársaság megalakulásának és az akkor Bányászati és Erdészeti Főiskola nevet viselő egyetemünk Sopronban való letelepedésének 50. évfordulóján rendezett ünnepi egyetemi tanácsulást megnyitom.

Szeretettel üdvözlöm vendégeinket, *dr. Dimény Imre* mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter elvtársat, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagját, a mezőgazdasági tudományok kandidátusát, címzetes egyetemi tanárt, az intézményünket irányító főhatóság vezetőjét – *Pataki László* elvtársat, a Magyar Szocialista Munkáspárt Győr-Sopron megyei bizottságának első titkárát, a Központi Bizottság tagját – az Országos Erdészeti Egyesület elnökét és a Faipari Tudományos Egyesület je-

lenlevő képviselőjét, városunk párt- és tanácsi szerveinek képviselőit és valamennyi elvtársat, aki meghívásunkra ünnepségünkön megjelent.

Szeretettel köszöntöm tanártársaimat, munkatársaimat és az egyetemi ifjúságot.

Tisztelt Elvtársak! Egy fél évszázad múlt el azóta, hogy az Osztrák–Magyar Monarchia a háborús vereség és a népek forradalmi küzdelmének következményeképpen összeomlott. A Kárpát-medencében élő nemzetiségek egymás után az elszakadás mellett határoztak. A győztes antanthatalmak – politikai és

katonai érdekeik szem előtt tartásával – a monarchia felosztását támogatták.

1918. október 30-án a Szlovák Nemzeti Tanács bejelentette elszakadását Magyarországtól. 31-ére forduló éjjel győzött a budapesti polgári demokratikus forradalom. A *Károlyi* Mihály vezette magyar kormányt november végén Párisból utasították Szlovákia kiűritésére. Szlovákia kiűritése és a folyamatban levő cseh megszállás a Selmecbányán működő Bányászati és Erdészeti Főiskolát sorsforduló elé állította. A frontról hazatérő hallgatóságot kilátásta-

lanság és zűrzavar fogadta. Miután a Károlyi-kormány elrendelte a magyar csapatok kivonulását, az ifjúság, a tanári karral egyetértésben, vállalva az átmeneti hontalanságot, az intézmény elköltözését határozta el.

A budapesti kormányzervek a hontalanná vált főiskola ideiglenes elhelyezésére Sopront jelölték ki. A tanárok és hallgatók első csoportja 1919. március 4-én érkezett Sopronba. Őket hamarosan követte a tanárok és hallgatók zöme, majd az összecsomagolt felszerelés nagy része.

1919. március 21-én Magyarország népe, a munkásosztály vezetésével, békés úton átvette a politikai és gazdasági hatalmat. Megszületett a Magyar Tanácsköztársaság.

Sopronban március 22-én vette át a munkásság a hatalmat, és március 23-án a Soproni Direktóriumot ünnepélyesen beiktatták a városházán. A Direktórium vezetését március 27-én *Kellner Sándor* elvtárs, a Kommunisták Magyarországi Pártjának alapító tagja, a kiváló forradalmár vette át.

A Soproni Direktórium a proletár állam nagyvo-

nalú kulturpolitikájához igazodva, azonnal oltalmába vette a Sopronba érkezett Bányászati és Erdészeti Főiskolát és a lehetőségekhez mérten minden segítséget megadott a főiskolának, és akkori rektorának, *Réz Géza* professzornak. 1919. március 27-én a *Direktórium* értesítette a rektort, hogy a volt Károly-laktanyát jelöli ki a főiskola céljaira. A Károly-laktanya kijelölésekor azonban világos volt, mind a *Direktórium* vezetője, mind a rektor előtt, hogy a laktanya nem alkalmas a főiskola végleges elhelyezésére. *Kellner Sándor* elvtárs már áprilisban írásos előterjesztést tett a főiskola végleges elhelyezésére a Hadügyi Népbiztossághoz, és kérte, hogy a volt Katonai Főreáliskolát bocsássa a Hadügyi Népbiztosság a főiskola rendelkezésére. Felterjesztésére azonban, a katonai események következtében választ nem kapott és így az egyetem jelenlegi épületeinek átadására csak későbbi időpontban került sor.

A főiskola a Károly-laktanyában telepedett le és április 30-án megkezdődtek az előadások. A Földművelésügyi és a Pénzügyi Népbiztosság a hallgatók részére államsegélyt biztosított és április hó utolsó napjaiban, a *Direktórium* segítségével, megkezdte működését a főiskolai menza.

Május 2-án megalakult a Főiskolai Ifjúmunkás Szervezet, amelynek elnökéül *Takáts Ferenc* erdőmérnök-hallgatót választotta meg az ifjúság. A szervezet kérésére *Kellner Sándor* elvtárs május 8-án az ifjúsági közgyűlésen a forradalmi mozgalom európai helyzetéről és a proletár állam legsürgősebb feladatairól tájékoztató előadást tartott.

A *Direktórium* nagyvonalú támogatását a főiskola hallgatói rövidesen meghálálták. Júniusban Sopron vármegyében ellenforradalmi mozgolódás kezdődött, amelyet a bécsi ellenforradalmi comitè szervezett. Június 5-én és 6-án Nagycenk, Kópháza, Kapuvár és Csorna községekből toborzott ellenforradalmi erők Sopron ellen vonultak.

A Soproni *Direktórium* mozgósította a Vörös Őrség tagjait, a Bányászati és Erdészeti Főiskola hallgatóit. A munkásokból és hallgatókból szervezett erők Kópháza előtt tűzharcban szétszórták az ellenforradalmárokat.

Az első Magyar Tanácsköztársaság 133 napos, diós története mindenki előtt ismeretes. Az intervenció által támogatott ellenforradalom bosszúja a főiskolát sem kerüite el, és a Tanácsköztársaság támogatására legaktívabban fellépő főiskolai hallgatókat vád alá helyezték és kizárták, *Gálffy Lajos* adjunktust pedig az állami szolgálatból elbocsátották.

Kedves Elvtársak! – Ennyit a történelmi eseményekről.

A főiskola levéltárának iratai e Sopronban ismert események mellett az intézmény szellemi életében végbemenő forradalmi változásokról is adnak tanúságot. Ezek az okmányok fél évszázadon keresztül elrejtve porosodtak az irattárban és teljes feltárásuk még hosszú időt igényel, de máris olyan dokumentumokat hozhatunk nyilvánosságra, amelyek az erdészeti felsőoktatás 50 éves fejlődésének megítélése során döntő jelentőséggel bírnak.

Ezek a dokumentumok azt bizonyítják, hogy a forradalmi átalakulás vágya, egy korszerű erdészeti felsőoktatás koncepciója, a tanárok és az ifjú szakemberek lelkében a forradalom kitörése előtt már kirajzolódott, és a forradalom megnyitotta az utat ennek a vágnak konkrét megfogalmazására.

A volt selmezbányai Bányászati és Erdészeti Akadémiából – a négy éves oktatás bevezetésével – 1904-ben Bányászati és Erdészeti Főiskolát szerveztek. Már az akkori reformtanterv bevezetésével nyilvánvalóvá vált, hogy a korszerűsítések nem elegendők. Éppen ezért a Bányászati és Erdészeti Főiskola Tanácsa 1917-ben javaslatot készített a főiskola tantervének módosítására. A háborús események a reformmunkák keresztülvitelét legfeljebb fékeztek, de nem akadályozták meg. A forradalom szele a főiskolán is mozgásba hozta a haladó erőket és egyszerűen felkeltette mindazokban a reményt, akik egy egyetemi szintű, a haladás élen járó bányászati és erdészeti oktatásról álmodoztak. A Magyar Tanácsköztársaság kormánya nemcsak anyagi segítséget adott a Sopronban letelepedett főiskolának, hanem – egyéb gondjai közepette is – időt tudott szakítani arra, hogy a reformelképzelések élére álljon.

A sok nagyvonalú javaslatból ki kell emelnem *Tomasovszky* Imrét, a Földművelésügyi Népbiztoság alkalmazottját, aki a főiskolán tanársegéd volt és előadóestet tartott a Szocialista Diákok Szervezete Bányászati és Erdészeti Szakosztályán 1919. április 11-én „Az erdőmérnöki szakoktatás újjászervezése” kérdéséről. Előadásában számos olyan gondolatot fogalmazott meg, amelynek megvalósítására az erdész-társadalomnak még évtizedekig várnia kellett. Ugyancsak figyelemre méltó az a memorandum, amelyet a főiskola „tanító, segédtanító és ifjúnakcsoporthoz tartozók jogvédelmére alakult tanács” nevében *Kövesi* Antal professzor, a reorganizációs bizottság elnöke terjesztett az Oktatásügyi Népbiztoság elé, május 20-án.

A Földművelésügyi Népbiztoság 1919. május 22-én 753/1919. szám alatt közölte a főiskola vezetőivel, hogy javaslataikkal egyetért és utasította a főiskolát a szabályzat-tervezet elkészítésére. A hivatkozott számú leiratot, több más, hasonló jellegű okmánnyal együtt, a földművelésügyi népbiztos rendeletéből az erdészet legnagyobb személyisége, *Kaán* Károly írta alá.

Ugyancsak hasonlóan reagált a javaslatokra a Pénzügyi Népbiztoság május 24-én kelt levelében.

A forradalmi átalakulás számos gondolatát a Tanácsköztársaság leverése után feloszlott reorganizációs bizottság tagjai magukkal vitték, de még hosszú ideig kellett várniok, hogy azokból valamit érvényre juttassanak.

Az ellenforradalmi bosszú-hadjárat, a békeszerződések és az ezzel kapcsolatos gazdasági-politikai zűrzavar nem tudta megakadályozni azt, hogy az erdészeti ágazat élni akarása, a forradalmi koncepció alapján, az új helyzetnek megfelelően, előremutatóbb erdőgazdaság-politikai tervet dolgozzon ki. E terv lényege, hogy a reális helyzet felmérésével meg kell teremteni a szellemi előfeltételeit az új határok között kialakítandó erdőgazdaságnak. A szellemi előfeltételek között a legfontosabbnak és megvalósíthatónak a korszerű szakemberképzés kialakítása és a tudományos munka folytatása látszott.

Az erdőgazdaság szellemi életét irányító *Kaán* Károly pontosan látta, hogy az ágazat fejlődését csak akkor tudja biztosítani, ha erre a megfelelő képzettségű és megfelelő mennyiségű szakember áll rendelkezésre. Ennek a gondolatnak a jegyében, a nagy ellenállással szemben, született meg a Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola 1923. évi reorganizációja. A reorganizáció – néhány hibájától eltekintve, az ellenforradalmi viszonyok között is – sok olyan korszerű elképzelést valósított meg, amely megteremtette a szellemi alapot 1945-ben felszabaduló országunk erdőgazdaságának szocialista kiépítéséhez, az erdők produkciójának emeléséhez.

Az 1923-as reform jelentősebb eredményei közül is ki kell emelni az Erdőgazdaság-politikai tanszék létesítését. Az erdészek rövid idő alatt felismerték, hogy az erdőket az ellenforradalmat támogató birtokos osztály kizsákmányolásától csak úgy menthetik meg, az új határok között az erdők fontos gazdasági, közjóléti szerepét csak úgy biztosíthatják, ha a szakembereket felvértezik az ehhez szükséges gazdaság-politikai, ezen belül erdőgazdaság-politikai ismeretekkel. *Lesenyi* professzor – *Kaán* Károly volt munkatársa – ezt a munkát – az ellenforradalmi ideológia által szűkre szabott kereteket sokszor túllépve – derekasan elvégezte. Az akkori erdőmérnök-hallgatók, akik közül többen most itt ülnek e teremben, emlékezhetnek azokra a pozitív értékelésekre, amelyekkel *Lesenyi* professzor – nem kis kockázatot vállalva – *Marxot*, *Engelst*, a szocializmus politikai gazdaságtudományának főbb alapjait tanította. Mai szemmel talán nem volt ez sok, de akkor óriási jelentőséggel bírt.

Ennek az erdőgazdaság-politikai koncepciónak főbb elveit az alábbiakban foglalhatjuk össze:

1. Erdőt a fátlan Alföldre, befásítani a használhatatlan kopárokat, fejleszteni az erdőgazdasági tudományokat.

2. Az erdő közcélú vagyontárgy, ezért az erdősítést közpénzből kell támogatni.

3. A birtokosokat megfelelő erdőtörvénnyel kell kötelezni üzemtervszerű gazdálkodásra, azaz megakadályozni az erdők kirablását.

4. Faimportunk csökkentése érdekében, korszerű erdőművelési elvek bevezetése mellett, az állományok teljesítőképességének minden eszközzel való növelésére kell törekedni.

Ennek az erdőgazdaság-politikának szellemi előkészítése sikerült. Tényleges megvalósulása – az ellenforradalmi rendszer gazdaságpolitikája és az ezt követő háború pusztításai következtében – elmaradt.

A magyar erdőmérnökök többsége azonban magába fogadta ennek a koncepciónak értékes gondolatait és várta az alkalmat ezek megvalósítására.

Időközben azonban még egyszer sötét felhő vonult át intézményünk felett. *Hóman* Bálint, az ellenforradalmi kormány hírhedt vallás- és közoktatásügyi minisztere, 1933. május 31-én, a költségvetési vita során bejelentette, hogy a pénzügyminiszterrel egyetértve a főiskolát fel kívánja oszlatni. Kilátásba helyezte *Hóman*, hogy a Műegyetembe beolvasztandó mezőgazdasági fakultáson, a közgazdasági karon és a Műegyetem egyéb tanszékein bizonyos bányászati és erdészeti tárgyakat is fognak oktatni. Ezen koncepció megvalósítása az ősi intézmény teljes felszámolását és az erdészeti tudományok halálát jelentette volna. A bányászat és az erdészet dolgozói, elsősorban az egyesületek, köztük az Országos Erdészeti Egyesület, továbbá Sopron város Képviselő Testülete azonnal sorompóba lépett a terv megakadályozásáért. Hosszú harc eredményeképpen a főiskola, mint a Műegyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kara, lényegében érintetlen egységben Sopronban maradt.

A háborús események hatása közismert. Ki kell emelnünk, hogy a főiskola egész tanári kara hű maradt a magyar hazához és az intézmény a többszöri kitelepítési parancs ellenére is – összes ingóságával és könyvtárával együtt – Sopronban maradt. A felszabadító szovjet csapatok 1945. március 31-én érkeztek Sopronba, és a szovjet városparancsnokság, valamint a tanári kar gondoskodott arról, hogy az intézmény rövid időn belül zavartalanul folytathassa működését.

Kedves Elvtársak! – Az elhintett magvak kikelték. Az erdőgazdaság-politikai koncepció megvalósí-

tásához a lehetőséget, a szocializmust építő Magyarországra, az erdőmérnökök által sem várt, szinte elképzelhetetlen mértékben biztosította. Már a hároméves tervben, de különösen az első ötéves tervben olyan erdőtelepítési, fásítási és erdőfeltárási támogatást juttatott a nép tulajdonába került erdőgazdaság részére, amely minden várakozást felülmúlt. A kor színvonalának megfelelő szellemi előkészítés ezt a támogatást a lehető legnagyobb mértékben hasznosította. Ma már tudjuk, hogy ezeknek a népgazdasági befektetéseknek a hasznosítása – köszönet a szellemi és gazdaságpolitikai előkészítésnek – tervezettnél, a vártnál nagyobb eredményeket hozott. Az eredmény 15,6% erdőösültség és ebből a fakészletnek 130 millió m³-ről 170 millió m³-re való növekedése.

Ma erdőgazdaságunk évi 7 millió m³ faanyag kitermelését képes biztosítani. De ez nem minden. Személyes meggyőződésem, hogyha erdeink termőképességének emelése érdekében folytatott erőfeszítéseinket az eddigi arányban folytatjuk – 20 esztendő múlva a magyar erdők hozamát mintegy 13 millió m³ fatömegben állapíthatjuk majd meg.

Az Erdőmérnöki Főiskola a kellő időben felismerte, hogy a kitermelhető fatömegben bekövetkezett mennyiségi változás a fagazdálkodásban minőségi változásokat követel. Ez a felismerés készítette az intézmény vezetőit a fagazdálkodás széles területét magában foglaló Erdészeti és Faipari Egyetem kialakítására, a fafeldolgozás teljes körének művelésére, oktatására. A főiskola vezetőségének elképzeléseit pártunk és kormányzatunk magáévá tette és 1962-ben megalakult az önálló Erdészeti és Faipari Egyetem. Ezzel megvalósult minden olyan elképzelés, amelyet dicső Tanácsköztársaságunk reformbizottságai az 1919. év 133. napja alatt megfogalmaztak.

Tisztelt Miniszter Elvtárs!

Kedves Elvtársak!

A Tanácsköztársaság által Sopronban elültetett fa kiterbélyesedett. Gyökerei szerte nyúlnak. A fagazdálkodás minden ágazatát magában foglaló Erdészeti és Faipari Egyetem erős fegyver ágazatunkat ír-

nyító főhatóságunk kezében és alkalmas arra, hogy 1919 megvalósult erdőgazdaság-politikai koncepcióját tovább fejlessze, megteremtse a szellemi alapot, felnevelje a tisztikart az egész fagazdálkodás továbbfejlesztésének munkájához.

Amidőn tisztelettel meghajlunk a *Kellner* Sándor által vezetett Soproni Direktóriumnak, az általuk Sopronban letelepített, Sopron polgárai által befogadott Alma Mater tanári karának, az 1919-es egyetemi reformbizottság elvtársainak, a forradalmi harcokban részt vett hallgatóknak emléke előtt – kérjük az erre hivatott elvtársakat, hogy bízva az Erdészeti és Faipari Egyetem haladó tudományokkal felfegyverzett tanári karában és az általuk kiképzett szocialista, kommunista erdőmérnökökben és faipari mérnökökben –, segítsék kialakítani a következő 20 év erdőgazdaság-politikai koncepcióját, hogy annak megvalósításában, 1919 szellemében, hathatósan közreműködhessünk.

Mi, az Erdészeti és Faipari Egyetem ez idei rektora, valamint az Erdőmérnöki Kar és a Faipari Mérnöki Kar dékánja, tisztelettel köszönjük a magyar nép támogatását, pártunk és kormányunk bizalmát és ennek a támogatásnak, bizalomnak tudatában bátran vállaljuk a következő évek reánk háruló feladatait.

Éljen a dicső Magyar Tanácsköztársaság emléke!

Éljen és virágozzék a szocialista, majdan a kommunista erdészeti és faipari felsőoktatás!

*

A megnyitó beszéd után a jubiláló egyetemet *dr. Dimény Imre* mezőgazdasági és élelmészügyi miniszter az alábbi beszéddel köszöntötte:

Tisztelt ünneplő Közönség!

Kedves Elvtársak!

Ötven esztendő telt el azóta, hogy a Tanácsköztársaság soproni szervei befogadták a volt selmeci főiskola tanárait és diákjait. Jubileumi ünnepségen vagyunk tehát, és ebből az alkalomból Kormányunk nevében meleg szeretettel és tisztelettel köszöntöm a

soproni egyetemünk tanári karát, hallgatóit, ünnepgünk valamennyi résztvevőjét.

Az elmúlt fél évszázad alatt ez a felsőoktatási intézmény hozzáért a városhoz. De bátran kijelenthetjük, hogy ennek igazán természetes, szerves részévé a felszabadulásunk után eltelt negyed század alatt vált.

Az elmúlt negyed század alatt jórészt Önök valósították meg azokat az eszméket, amelyeket az intézetet befogadó Tanácsköztársaság iskola- és neveléspolitikája már 1919-ben kijelölt.

25 év óta ezen az egyetemen is olyan hallgatók tanultak, akik a munkásosztály, a parasztság és az őket támogató értelmiség gyermekei.

Öregbedett az egyetem híre a világban. Ez elmélyült, lelkiismeretes oktató-nevelő munkájuknak, és nem utolsósorban tudományos eredményeiknek köszönhető.

Eredményeiket nagyra értékelhetjük különösen akkor, ha számításba vesszük, hogy az egyetem oktatói kara olyan dolgozókból áll, akik jó részének a felszabadulás adott lehetőségét a tanulásra. Az idősebbek nagyobb része is alig 12 éve, a Párt hívó szavára állította ereje és tudása legjavát az erdőmérnök-képzés szolgálatába.

A sok mindenről lemondó, önfeláldozó munka, amellyel az intézmény oktatói egyszerre tanultak és oktattak, párosulva azzal a jelentős anyagi áldozattal, amelyet népünk hozott, eredményes volt.

Ez az intézet nemcsak szervezetében és anyagi eszközeiben vált egyetemmé, hanem a nevelési-oktatási munka tartalmában, módszereiben, közszellemében is. Nyugodtan mondhatjuk, hogy a soproni egyetemünk minden vonatkozásban szocialista egyetemnek tekinthető.

Ezek az eredmények és az Önök által megvalósított egyetemi reform teszik lehetővé, hogy neveltseik, a fiatal erdő- és faipari mérnökök keresett és megbecsült szakemberei nemcsak a szorosan vett ágazatnak, a fagazdaságnak, hanem az általuk művelt tudomány területeinek is.

Köszönet illeti ezért az egyetem oktatóin túl Sop-

ron városnak az egyetemet mindig féltő gonddal támogató párt- és tanácsi szerveinél tevékenykedő elvtársakat.

Köszönet illeti az egyetem felszabadulás előtti tanári karának jelentős részét is, akik a politikai terror ellenére is igyekeztek Önöket és elődjüket a nép és haza igaz szeretetére, eszméire nevelni.

A magyar erdőmérnök generációba ők oltották a magyar erdő és az erdőmérnöki hivatás olthatatlan szeretét; az erdő, mint népvagyon megőrzésének gondolatát. A korszerű faipari technológia oktatásával pedig megvetették az alapját a később önállóvá vált faipari felsőoktatásnak.

Az Önök egyeteme, magas színvonalú oktató-, kutató munkásságával, az elmúlt 50 évben az erdészet és faipar iránymutató szellemi fóruma, az ágazat fejlesztésének zászlóvivője volt.

A mezőgazdasági és élelmiszerügyi kormányzat a magyar föld hasznosításával, ápolásával foglalkozó ágazatok összefogására, összeötvözésére, az ágazatok közötti kollektív munka nagyobb hatékonyságának biztosítására, korszerű szocialista agrárpolitika kialakítására törekszik.

Ebben az összefogásban, a jövő agrárpolitikájának kialakításában Önöknek, az Erdészeti és Faipari Egyetem oktatóinak, de a jelenleg még hallgatóként itt levő fiatal szakembereknek is jelentős szerep jut.

A mezőgazdasági termelés eredményei politikánk helyességét igazolják. Teljesültek felsőbb agrár- és szövetkezetpolitikai, valamint termeléspolitikai elképzeléseink.

E fontos népgazdasági ág megerősödésével – és itt a megváltozott közgazdasági környezetet emelném ki – hamarosan még nagyobb erőket tudunk az ágazat fejlesztésére, korszerűsítésére fordítani.

A gazdaságirányítás reformja alapján kialakult érdelkségi rendszer a központi akarat érvényesítésére mozgósította a termelő üzemeket, az üzemek dolgozóit. Eközben a lehető legnagyobb önállóságot biztosította az üzemek számára.

Éppen a közgazdasági környezet megváltozásával vált lehetővé, hogy az eddiginél is megalapozottab-

ban kerüljenek kijelölésre a központi célok és az elérésükhöz szükséges szabályozók, műszaki és anyagi feltételek.

Itt elsősorban az erdő- és mezőgazdaság helyes területi arányainak kialakítására, a magyar táj korszerű, a termelésnek és a dolgozók jólétének megfelelő formálására, a fatermékek gazdaságos feldolgozására gondolok.

Ez utóbbi kereteiben szükségesnek tartjuk a helyes faipartelepítési elvek kidolgozását is, az elavult fűrészipar korszerűsítését.

Az erdők átalakítása során a nagy tömegben kikerülő alacsonyabb értékű faanyag hasznosítása, a forgács- és farostlemezipar fejlesztése, és nem utolsósorban a cellulózeipar, mint legfontosabb alapanyaggyártó faipar kiépítése útján – a vertikális integráció megvalósítása, előttünk álló nemes feladatok.

Kedves Elvtársak!

Ezeknek a feladatoknak az elvégzése a jövőben is komoly munkát kíván az erdészeti és faipari ágazat minden dolgozójától. A múlt hagyományai, a Tanácsköztársaság harcosainak lelkesítő példája záloga annak, hogy ebből a munkából az Erdészeti és Faipari Egyetem mindenkor kiveszi a részét.

Kérem Önöket, az Erdészeti és Faipari Egyetem tanári karát, mint az erdészet és faipar legjelentősebb szervezeti és szellemi bázisát, hogy tudásuk, tapasztalatuk latbavetésével segítsenek minket erőfeszítéseinkben. A szellemi segítség mellett neveljenek továbbra is a néphez, a hazához hű, küzdőképes, szocialista-kommunista erdő- és faipari mérnököket. Őrizzék, ápolják haladó hagyományaikat. Fejlesszék szeretett intézményüket a magyar nép és ezen keresztül a népek összességének, a világ békés fejlődésének javára.

Kívánok a fagazdaság területén tevékenykedő minden dolgozónak, közöttük az Önök egyetemén tevékenykedő valamennyi oktatónak és hallgatónak minden jót, jó egészséget, további sok munkasikert.

*

A társadalmi egyesületek közül *dr. Madas András*,

c. egyetemi tanár, az Országos Erdészeti Egyesület elnöke üdvözölte az Alma Matert:

Tisztelt Egyetemi Tanácsülés!

Kedves Miniszter Elvtárs!

Ötven évvel ezelőtt a Magyar Tanácsköztársaság felvillantotta, a jövőbe előre látva megmutatta az emberibb élet, a szocialista társadalom megvalósításának reális lehetőségét. Akkor a Tanácsköztársaság megbukott a külső intervenció és a belső árulás következtében, az ismert körülmények között.

Mindaz azonban amit a Tanácsköztársaság ideiglenesen megvalósított, mély nyomot hagyott az emberek lelkében és előkészítette a szocializmus eszméinek 30 évvel későbbi megvalósulását, amikor erre a külső és belső feltételek reálisan megértek.

Az erdők államosítása – olyan sok nagy történelmi intézkedés egyike – már a két világháború közötti erdészgeneráció egyre erőteljesebben hangoztatott reális programja volt, és az 1945. évi földbirtokreform ezen rendelkezését a szakemberek szinte egyöntetű helyesléssel, lelkesedéssel fogadták.

50 évvel ezelőtt összeomlott a monarchia és romjain a nemzetiségek kezdték kiformalni önálló államaikat évszázados törekvések alapján, az adott nemzetközi helyzet, a politikai erőviszonyok lehetőségei között.

A nagy történelmi változások az ősi Alma Matert sem hagyták érintetlenül. Ha a főiskola magyar intézmény akart maradni – és tanárai, hallgatói egyetemesen így döntöttek –, akkor Selmechányáról el kellett jönniök.

Sopron vendégszerető városa adott otthont a főiskolának, nem gondolva akkor arra, hogy másfél év múlva a főiskolának fogja a város elsősorban köszönni, hogy a mai Magyarország határai között maradt.

Az elmúlt 50 év alatt az intézmény sok minden címet viselt. Volt Bányászati és Erdészeti Főiskola, Bányamérnök és Erdőmérnöki Főiskola, a Műegyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kara, Erdészeti Főiskola, míg végül hosszú időre végleges formájában Erdészeti és Faipari Egyetem lett.

Közben a történelem kereke is nagyot fordult. A Duna-medence népei kezükbe vették sorsuk irányítását és megkezdték a szocialista társadalmi rend kialakítását. Nagyot léptek előre az egykor egymással szemben álló népek a kultúra, az anyagi felemelkedés útján és érlelődnek a feltételei a tartós megbékélésnek, a fokozottabb együttműködésnek, a gazdasági integrációnak.

Az Erdészeti és Faipari Egyetem – múltjához híven – mindig lépést tartott a haladással és ma példamutatóan neveli, oktatja szocialista szellemben az ifjúságot a tudományokra, és példamutatóan dolgozik a szocialista államok együttműködésének fejlesztésén, sőt a szélesebb értelemben vett békés együttélés ki szélesítésén a haladó intézményekkel, emberekkel a nyugati világban.

Az erdész társadalom nevében tisztelettel köszöntöm az Erdészeti és Faipari Egyetem rektorát, tanári karát, ifjúságát és az intézmény minden dolgozóját.

Éljen a dicső Tanácsköztársaság emléke!

Vivat, crescat, floreat Academia, vivant professores!

*

A köszöntő szavakat követően üdvözlő levelek, táviratok ismertetése következett, majd az ünnepség *Rabi István, Hiller István, Walter Ferenc, Adorján József és Halupa Lajos* doktorra avatása után az Internacionálé hangjaival zárult.

A Magyar Tanácsköztársaság megalakulása és a Soproni Egyetemi Ifjúság életének 50 éve című kiállítása

A kettős jubileum alkalmából egyetemünk a könyvtár olvasótermében kiállítást rendezett, melynek anyagát *Tamás* László egyetemi adjunktus gyűjtötte össze és nagy szeretettel rendezte. Sok értékes és pótolhatatlan dokumentumot talán az utolsó pillanatban mentett meg az elkallódástól. A kiállítás jól reprezentálta nagy múltú intézményünk gazdag életét, haladó hagyományai bemutatásával erősítette azt a pozitív szellemet, amelyről egyetemünk mindig híres volt, és amely oly sok, a társadalomért önfeláldozóan dolgozó szakembert nevelt.

A kiállítást *dr. Pántos* György tanszékvezető egyetemi tanár, rektorhelyettes a következő szavakkal nyitotta meg:

Mélyen tisztelt ünneplő Közönség!

A Magyar Tanácsköztársaság megalakulásának és egyetemünk Sopronba költözésének ötvenedik évfordulója alkalmából tartalmilag egymással nagyon összefüggő kiállítási anyaggal szeretnénk Önöket megismertetni.

A magyar nép újabbkori történelmének egyik legnagyobb eseménye a Magyarországi Szocialista Szövetségek Tanácsköztársasága megalakulása volt 1919. március 21-én. A Magyar Népköztársaság – amely a félévszázaddal ezelőtt megalakult és az imperialista erők összefogása által megbuktatott dolgozók államát közel negyed százada diadallal képviseli – büsz-

kén adózik az első magyar proletárdiktatúra hősei emlékének.

Már a Tanácsköztársaság megalakulását követő első napokban is Sopronban és környékén kisebb ellenforradalmi zendüléseket szerveztek. A brucki katonatiszti puccsal egyidőben pedig a rekációs erők mindent elkövettek annak érdekében, hogy Sopronban ellenforradalmi kormányt hozzanak létre. Az ellenforradalmi kísérletek később már egészen szervezett formában nyilvánultak meg olyannyira, hogy júniusban a környező falvak proletárdiktatúra ellenes erői a soproni Direktórium megdöntését tűzték ki közvetlen céljukul. Kísérletüket a brennbergi bányászok, a soproni Bányászati és Erdészeti Főiskola hallgatói, a magyaróvári és győri munkáscsapatok hiúsították meg.

Volt hallgatóink dicső harcának igyekeztünk méltó emléket állítani azzal, hogy e kiállítás keretében hiteles kutatások alapján bemutatjuk az egykori selmeci Bányászati és Erdészeti Főiskola átköltözésének történetét és az akkori hallgatóknak a proletárdiktatúra megvédéséért folytatott harcát.

Egyetemünk méltó elhelyezésre talált Sopronban. 50 év távlatából megállapíthatjuk, hogy városunktól annyi szeretetet megértést és segítséget kaptunk, amelyben másutt aligha részesültünk volna. Egyetemünk mindenkori vezetősége és hallgatósága ezt évről évre viszonzozni igyekezett, hozzá kívánt járulni az ősi vá-

ros kulturális életének fokozásához, sporttevékenységének növeléséhez, elsősorban a második világháborút közvetlenül megelőző időkben, az alatt pedig a „Volksbundisták” elleni harcban vette ki méltóképpen a részét. Utóbbi a faszizmus pusztításának idején áldozatokat is követelt hallgatóságunktól. Az ezzel kapcsolatos dokumentációval szintén megismerkedhetnek tisztelt látogatóink.

Végül az egyetemi hallgatók diákhagyományait, szokásait, egyszerűen életét mutatjuk be különböző tablókön keresztül.

A kiállítás anyaga nem teljes. Az igen gazdag, egyetemünk oktatásának fejlődésével kapcsolatos anyagot ugyanis az Országos Erdészeti Egyesület Jubileumi Közgyűlése alkalmából néhány évvel ezelőtt már közreadtuk.

Úgy gondolom, hogy a múlt felelevenítése elsősorban nem az események reprodukálása szempontjából érdekes, hanem fontos azért is, mert a progresszív hagyományok a nevelés terén a jövő fejlődésének irányát is segítenek helyesen kialakítani. Szeretnénk elérni, hogy a kiállítás anyagával Sopron város lakossága, tanuló ifjúsága minél nagyobb számban megismerkedjék.

Végül köszönetemet fejezem ki a kiállítás rendezőinek igen hasznos munkájukért.

Tisztelt ünneplő Közönség!

Ezek után, az Erdészeti és Faipari Egyetem vezetőségének nevében, a kiállítást megnyitom.

1851

1866

A Jubileumi Tudományos Ülészekon két szekcióban a következő előadások hangzottak el, melyeknek teljes anyagát külön kiadványban adjuk közre:

Erdőmérnöki szekció

Egyetem KISZ Művelődési Háza

Elnök:

Dr. Káldy József tanszékvezető egyetemi tanár, dékán, a mezőgazdasági (erdészeti) tudományok kandidátusa

Előadások:

Dr. b. c. dr. Babos Imre c. egyetemi tanár, a mezőgazdasági (erdészeti) tudományok doktora: Termőhelytípusok meghatározása a homoki termőhelyen

Dr. Szappanos András egyetemi adjunktus, a mezőgazdasági (erdészeti) tudományok kandidátusa: A kiválasztódás erdőművelési jelentősége fiatalkorú kocsányostölgy-állományokban

Dr. Csesznák Elemér egyetemi adjunktus: A fafajok társulásképeségének jelentősége az egyes-állományok nevelésének racionalizálásában

Martos András egyetemi adjunktus:

A mikroklíma alakulása néhány jellegzetes sopron-környéki állományban

Varga Ferenc egyetemi adjunktus:

A gyapjaspille táplálkozásbiológiája

Tibanyi Zoltán tudományos munkatárs:

Az óriásnyár termesztésének lehetőségei a Balaton-Nagyberekkei láptalajon

Hozzászólások

Faipari mérnöki szekció

Egyetem, 4. sz. tanterem

Elnök:

Dr. Cziráki József tanszékvezető egyetemi tanár, a műszaki tudományok kandidátusa

Előadások:

Zágoni István az Országos Tervhivatal főmérnöke: A fafeldolgozó ipar integrációjának problémái

Dr. Winkler Oszkár tanszékvezető egyetemi tanár, dékán, a műszaki tudományok kandidátusa:

Farostlemezgyárak tervezésének építészeti vonatkozásai

Dr. Kovács Illés tanszékvezető egyetemi tanár, a mezőgazdasági (erdészeti) tudományok kandidátusa:

Az erdei fenyő műszaki tulajdonságai

Dr. Lugosi Armand egyetemi docens, dékánhelyettes:

Csiszolószerszámok vizsgálata

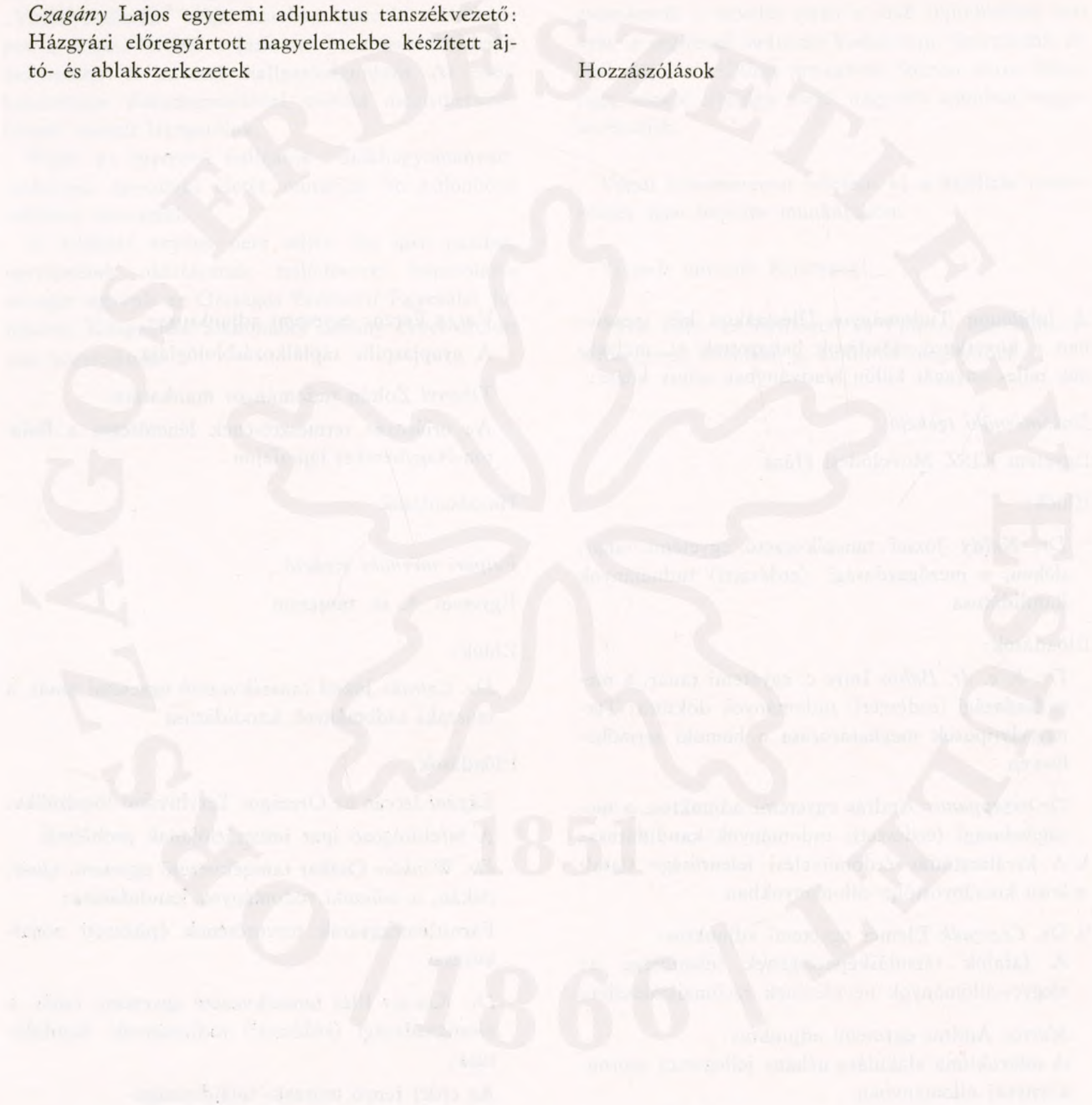
Czagány Lajos egyetemi adjunktus tanszékvezető:

Házgyári előregyártott nagyelemekbe készített ajtó- és ablakszerkezetek

Botár Antal egyetemi adjunktus:

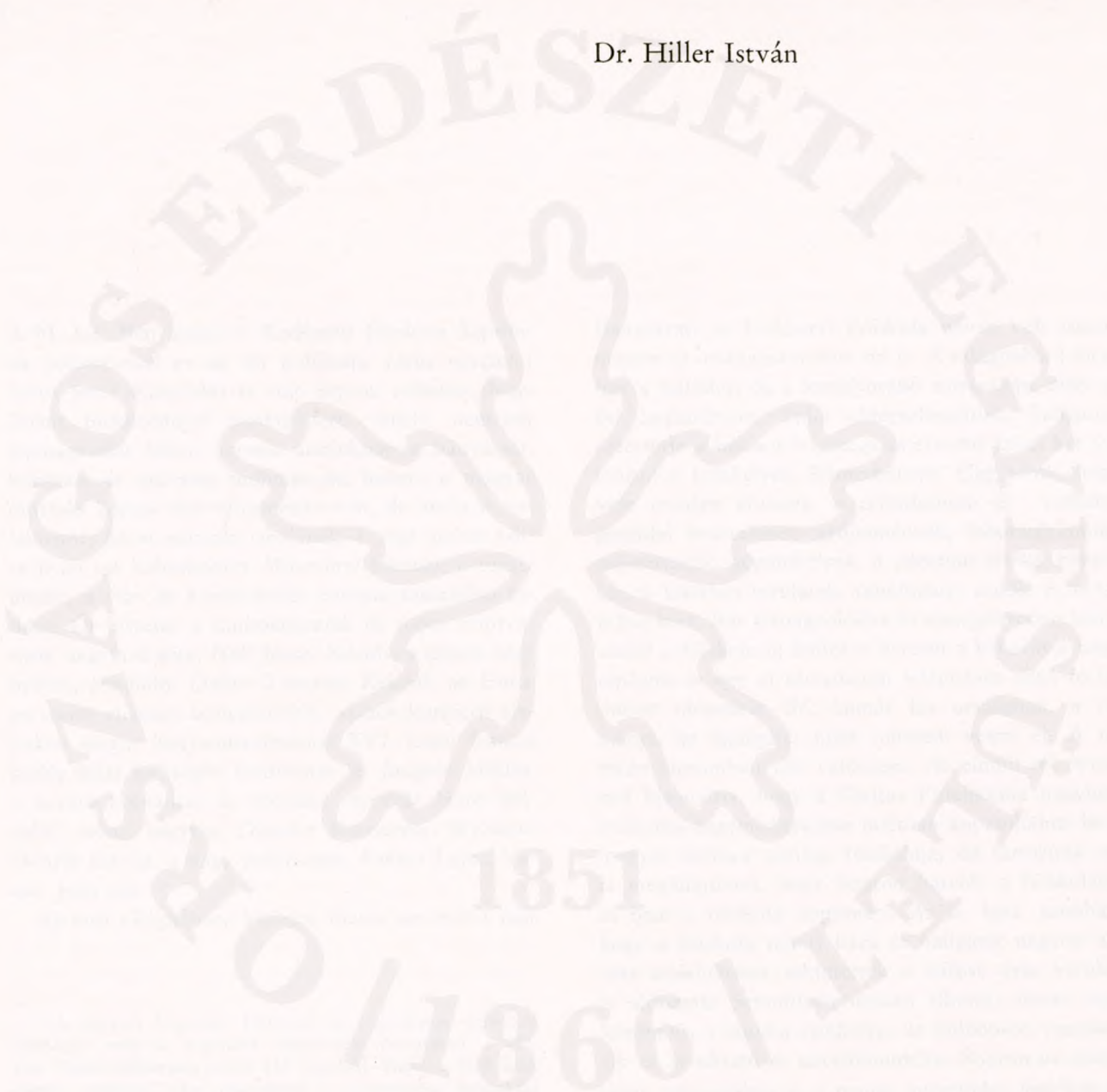
A faiparban alkalmazott ciklonok használhatósága

Hozzászólások

Egyetemünk és Sopron városa

Dr. Hiller István

A M. kir. Bányászati és Erdészeti Főiskola Sopronba költözésével ez az ősi kultúrájú város egyetemi város lett.* Kárpótlás is volt Sopron számára, hogy ismert intézménnyel gazdagodott, amely nemcsak legmagasabb fokon oktatta hazánkban a bányászat, kohászat és erdészet tudományát, hanem a magyar műszaki képzés első intézménye volt, de anyja is valamennyi hazai műszaki iskolának. E régi intézet bölcsőjénél ott bábáskodott *Mikovinyi* Sámuel, a térképész, a vízi- és középítkezés európai tekintélyű tudósa. Őt követte a tanítómesterek és tudós tanítványok nagyhírű sora, *Hell* József Károly, a gépek nagy tudósa, feltaláló, *Delius Traugott* Kristóf, az Európa-szerte elismert bányaművelő, akinek korszerű alapokon megírt bányaműveléstanát *XVI. Lajos* francia király saját költségén fordíttatta le, *Jacquin* Miklós, a kiváló botanikus és kémikus, *Scopoli* János bölcsész, orvos, vegyész, *Doppler* Keresztély, *Wilckens* Henrik Dávid, a nagy polihisztor, *Fekete* Lajos, *Vadas* Jenő stb.

Az első világháború kitörése idején az intézet már

* A főiskola Sopronba költözése és berendezése egybeesik történelmi múltunk nagyszerű fejezetének időszakával, a Magyar Tanácsköztársaság dicső 133. napjával. Ezzel a főiskolánk életére rendkívül nagy jelentőségű és előremutató idősakkal külön tanulmány foglalkozik, ezért ezekre a történelmi eseményekre itt nem térünk ki,

Bányászati és Erdészeti Főiskola néven volt ismert messze az országhatárokon túl is. A világháború megtöri a fejlődést és a legsúlyosabb sorscsapást méri az ősi intézményre. Falai elnéptelenednek, hallgatóit szétszórja a háború fergetege és elveszti közel két évszázados székhelyét, Selmecbányát. Úgy tűnik, hogy vele minden elveszik, a céltudatosan és szakértő gonddal berendezett gyűjtemények, laboratóriumok, műszertárak, gépműhelyek, a páratlan értékű könyvtár, a kísérleti területek, tanulmányi erdők és botanikus kert. Bár lerongyolódva és elszegényedve kényszerül a főiskola új hajlékot keresni a háborútól megtépázott és egy új társadalom felépítését célzó forradalom időszakát élő, immár kis országban, a reményt, az újjáépítés hitét sohasem veszti el. A remény Sopronban vált valósággá. Az elmúlt fél évszázad bizonyítja, hogy a Civitas Fidelissima nagyhírű múltjába hagyományaihoz méltóan kapcsolódott be a magyar kultúra patinás főiskolája, de tartozunk azt is megállapítani, hogy Sopron harcolt a főiskoláért és nem a főiskola Sopronért. Az is igaz azonban, hogy a főiskola tanári kara és hallgatói nagyon hamar sajátjukénak tekintették a várost, érte vérüket is áldozták. Semmilyen munka sikerére nézve nem közömbös a munka színhelye, de különösen vonatkozik ez az oktató és nevelőmunkára. Sopron az átköltözés időszakában is a magas művelődés légkörét és *hagyományait* sugározta. És bár az első világháború

után elvesztette jelentős támaszát, a békeszerződés által Ausztriának juttatott területeket, Sopron magyar maradt, hűségben, hazafias érdemekben és a közművelődés terén egyaránt gazdag város.

Sopron évszázados fejlődés útján iskolavárossá alakult. A tudományok iránt való érdeklődés már a középkorban kimutatható, amikor még a betűvetés is nagy ritkaság. Az 1604-ben alakult tudós társaság, a „foedus studiosorum” tagjai az elvont tudományok művelésében versenyeztek, sőt olyan tudományos hírt szereztek a városnak, amelyhez hasonlólt csak külföldön találunk abban a korban. Már ezt megelőzően 1557-től kezdve tanították a tudományokat a híres soproni líceumban, ahol a tudományok művelése mellett a hazaszeretet ápolására és a magyarsághoz való tartozás ébrentartására is megkülönböztetett gondot fordítottak.

A város értékes erdőkkel rendelkezett és annak értékével tisztában volt. Az itt működő *Schwartner Márton*, a statisztika első európai színvonalú magyar művelője, tanította meg erre a város lakóit. Az erdők céltudatos kezeléséről évszázados erdőrendtartás, majd később szakszerű üzemtervek alapján gondoskodtak. A hazai bányászat kezdetét az itteni kőszénbánya megnyitásától számítják mind a mai napig, a város üzemei pedig a kohászat tudományát sem nélkülözheték. A város talaja tehát alkalmas volt arra, hogy a kitépott gyökerek e talajában újra élni kezdjenek és egyre gazdagabb lombokat tápláljanak. A város vezetői pedig messzemenően megteremtettek minden lehetőséget, hogy így lehessen, sőt igazolhatóan a magyar városok közül a legnagyobb ragaszkodást mutatták a főiskola iránt. A város akkori polgármestere egy alkalommal a következőket mondta: „A magyar büszkeség öröm-pírja ragyogott a soproniak arcán is, . . . ha híret hallották a selmeci akadémiának. Örültek a tudós selmeci tanároknak, a szakoktatás, és a gyakorlat, a tudomány és a kutatás terén elért gazdag sikerein. Magyar reménykedéssel és szeretettel fordultak a buzgó fiatalság felé, amely az erdő- és bányagazdaságnak, a nemzetvagyon nagy kincsének szakszerű ápolására készült. . . . És . . . a rend-

szertető soproni polgárok örömmel vették tudomásul jelentésemet, hogy a munka és hazaszeretet selmeci hősei hívásomra Sopronba veszik útjukat és itt keresnek hajlékot szép tudományuknak. A város örömmel tárta ki kapuit, polgársága a szívét a menekülők előtt” (*Sopronyi Thurner Mihály* beszéde a bányászati szakoktatás megindulásának 200. évfordulója alkalmából tartott emlékünnepevényen. Bővebben a Budapesti M. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem évkönyve 1934/35. 93. p.).

A főiskola fejlődése Sopronban nem volt ugyan töretlen és egyenesvonalú – más városban sem lehetett volna az –, de ebben a városban érte el fejlődésének eddig legmagasabb fokát. A fél évszázad alatt sorsa egybefonódott a városéval, jóban-rosszban együtt haladtak. Sopron mindenkor büszkén sajátjának vallotta az ősi intézményt, mint ahogy egy fél évszázad mérnökgenerációi – éljenek bárhol is – e tradíciókban, hűségben és szeretetben oly gazdag Sopront tekintik szellemi szülővárosuknak.

A főiskola elhagyja Selmecebányát

Selmecebányán az utolsó félév előadásai 1918. október 6-án kezdődtek meg. Mintegy 400 hallgató iratkozott be, harminc fő kivételével frontokról visszatért katonahallgatóról volt szó. Már az előadások kezdetén komoly nehézségek támadtak. Az egész városban nagy spanyoljárvány dühöngött, az előadásokra alig járt valaki. November 1-én jutott el Selmecebányára a budapesti forradalom kitörésének híre. November 2-án délután a főiskola hallgatósága hűséget esküdött a Nemzeti Tanácsnak és a polgárőrségben szervezkedett. November 10-én az ifjúság elhatározta, hogy tíz tagú katonai tanácsot választ és arra ruházza az intézkedés minden jogát. A tíztagú tanács a professorok ellenére – ők erre rendeletet vártak – elhatározta, hogy az előrenyomuló burzsoá cseh intervenciók csapatok elöl a főiskola minden berendezését Budapestre szállítja [1]. Amint egy-egy

vonat rakománya elkészült, megfelelő őrséggel ellátva azonnal indult Budapestre. A minisztériumi utasítás az összecsomagolásra csak december első napjaiban érkezett meg. A kormány a fegyveres ellenállást megtiltotta és utasította a hallgatóságot, hogy várja be a burzsoá cseh intervenció csapatak megérkezését. Miután azonban a hallgatók céltalannak tartották a Selmeceen való tartózkodást, elhatározták, hogy hazatérnek, annai is inkább, mert már két hónapja semmit sem tudtak szüleikről.

Az utolsó szállítmányt december 13-án csomagolták össze és 14-én hajnalban a mintegy 300 főnyi hallgatóság rekvirált szánkókon, szekereken elhagyta Selmecebányát. Hontnémetre érkezve az ottani állomásfőnök nem volt hajlandó a csomagoknak külön kocsit adni, mire erőszakkal lefoglaltak egyet. 14-én este hat órakor futott be a szerelvény Vácra, ahonnan értesítették a Hadügy- és Pénzügyminisztériumokat az eseményekről és megfelelő intézkedéseket kértek. Ez meg is történt, így este 11 órakor már Budapesten a Nyugati pályaudvaron volt a szerelvény. Két minisztériumi tisztviselő várta a vonatot. A megtört utasok vacsorát kaptak, leadták fegyvereiket és ideiglenes szállásukra, az Alkotmány utcai Res. Spital-ba (tartalékkórház) mentek [2]. Az utolsó vonatot, amit Selmecebányáról Garamberzencére indítottak, nem engedték tovább [3].

Az új székhely kérdése

Ebben az időben a főiskolai tanács álláspontja szerint a főiskolát elsősorban Pesten vagy vidéken kell elhelyezni, és pedig elsősorban a műegyetemmel kapcsolatban a Hadik-laktanyában, másodsorban a hűvösvölgyi katonai iskolában, harmadsorban a gödöllői királyi kastélyban és annak melléképületeiben. A katonai épületeket azonban a katonák nem adták át, így a főiskola vezetősége a gödöllői megoldást szorgalmazta legerősebben. A gödöllői elhelyezést *Berinke*y miniszterelnök is támogatta. Az ifjúság küldötteinek 1919. február 12-én azt mondta (*Héder* és

Engländer), hogy ha a szanatóriumot máshol sikerül elhelyezni, Gödöllő erre a célra felszabadul. Ekkor azonban a kormány részéről már Sopronnal is folyamatban voltak a tárgyalások. Különösen *Laebne* államtitkár kereste Sopronban a megoldást, sőt február elején egy Sopronban küldött bizottság a várost a főiskola székhelyül alkalmasnak és megfelelőnek találta.

A főiskola két tanárának, *Réz* Gézának és *Krippel* Mórincnak csak 1919. február 18-án sikerült Budapestre eljutnia. Itt találkoztak *dr. Vitális* Istvánnal és *dr. Mibalovits* Jánossal, akik már tíz nappal előbb érkeztek Budapestre és ott megkezdték az elhelyezésre vonatkozó tárgyalásokat. A Földművelésügyi Minisztériumban február 19-én tartották meg az első értekezletet, amelyen a következő személyek vettek részt: *Kaán* Károly, *Pécb* Kálmán, *Arató* Gyula, *Héjas* Kálmán, *Pukács* Endre, *Rotb* Gyula, *Febér* Dániel, *Krippel* Móric, *Vitális* István, *Mibalovits* János és *Réz* Géza. Már ekkor közölte *Kaán* Károly, hogy olyan döntés született, hogy a főiskola ideiglenes székhelye Sopron lesz. *Rotb* Gyulát és *Pukács* Endrét azonnal Sopronba küldték, hogy ott a kijelölt katonai épületek átadását kieszközöljék, és azt, ami a főiskola berendezéséhez szükséges, lehetőleg biztosítsák.

Sopron a homloktérben

A február 21-i második megbeszélésen *Thurner* Mihály is jelen volt, aki az értekezletről telefonon hívta fel a soproni állomásparancsnokságot, hogy a Károly-laktanyát tegyék szabaddá. Sopron azonnal azt válaszolta, hogy a kiürítés március első napjaiban meg fog történni.

Vitális István 1919. április 12-én Selmecebányán írt jelentésében, amelyet nyolc heti távolléte után terjesztett a tanács elé, azt írta a soproni tárgyalásokról, hogy ebben szóhoz jutott a lokálpatriotizmus is és különösen Sopron város erélyes polgármestere fogta meg a dolgot erős kézzel. Mint ismeretes, február

19-én *Kaán* Károly államtitkár úgy nyilatkozott, hogy Sopron áll a homloktérben, ennek ellenére február 22-én délelőtt azt tanácsolta, hogy a főiskola vezetősége menjen el *Buza* Barna miniszterhez és ott kérjék a gödöllői elhelyezést, mert a miniszter megnyilatkozása szerint két-három nap múlva Gödöllő rendelkezésre fog állni. A bizottság, élén *Réz* Géza rektorral nyomban el is ment *Buza* miniszterhez. Már ennél a tárgyalásnál világosan kitűnt azonban, hogy a tanácsnak nem egyöntetű az álláspontja Gödöllő kérdésében. A tanácskozáson *Réz* Géza rektor határozatlanságot mutatott, miután attól félt, hogy két szék között a földre esnek. A határozatlanság azonban inkább Sopront látszott előtérbe helyezni. Így a miniszter kijelentette, hogy nincs kifogása a soproni elhelyezés ellen sem, mert Gödöllőre vonatkozólag van más elképzelése is. Végül is egyenesen feltette a kérdést, hogy Gödöllőt vagy Sopront kéri a tanács képviselői!? *Réz* Géza rektor megemlítette, hogy erdészeti szempontból Gödöllő is megfelel, *Vitális* István pedig a soproni megoldás akadályait említette. A miniszter erre függőben hagyta a kérdést és kérte a tanács tagjait, hogy három nap múlva jöjjenek vissza [4].

Buza Barna azt is megemlítette, hogy Gödöllőn gazdasági egyetemet kíván létesíteni. *Vitális* István a későbbiek során többször szemére vetette *Réz* Gézának, hogy a küldöttség határozatlanságával Sopron mellett és Gödöllő ellen látszott állást foglalni. A miniszternél történt tárgyalás után a küldöttség elment *Kaán* Károlyhoz, ahol annak kérdésére *Réz* Géza azt felelte, hogy ő egyénileg Sopront tartja megfelelőnek, a tanács azonban Gödöllőt helyezi előtérbe.

Február 24-én a tanács küldöttsége *Szende* pénzügyminiszternél járt, ahol a rektor már Gödöllőt kérte, a tanács álláspontjának megfelelően. Sopron azonban ragaszkodott a főiskolához. *Tburner* Mihály polgármester kitűnő értesülései alapján a küldöttség *Szendénél* tett látogatása után 4 órával már ott járt a miniszternél és ecsetelte a soproni elhelyezés nagy előnyeit Gödöllővel, illetve minden más, akkor szá-

mításba jöhető várossal szemben. Érvei nyilván meggyőzőek lehettek, mert február 27–28-án *Kaán* Károly elnöklete alatt már arról tartottak értekezletet, hogy a soproni elhelyezést minél előbb meg kell oldani [5].

A soproni elhelyezés lehetősége kezdetben sok aggodalmat váltott ki egyes professzorokból. Ennek hangot is adtak a tanácsuléseken. Sok megalapozott állítás mellett, sok szubjektív vélemény is elhangzott, ezeket azonban elég hamar korrigálták. A Selmecbányán maradt főiskolai tanács április 8-án tartott tanácsülésén többek között azt a határozatot hozta, hogy a főiskola végleges elhelyezéséig a Vallás és Közoktatási Népbiztosságnak Gödöllőt ajánlja ideiglenes székhelynek, de ha az bármely oknál fogva nem lehetséges, úgy aláveti magát a magyar népköztársasági kormány 52 935. szám alatti rendeletének, amely a főiskola ideiglenes székhelyül Sopront jelölte ki [6].

1919. február 6-án a soproni polgármesteri hivatal megkapta a földművelésügyi miniszter táviratát, amelyben közli, hogy a hadügyminiszter a soproni *Károlyi* laktanyának a selmecbányai főiskolai kurzusok részére való átengedésének ügyét kiküldöttjeivel a helyszínen megvizsgáltatja. Felkéri a polgármestert, hogy a *főiskolai érdekek képviselőjében a város részéről* vegyen részt és a város érdekeit is képező főiskolai ügyet hatásosan támogassa [7].

Tburner Mihály tehát most már a főiskola egyik főhatósága legfőbb vezetőjének felkérésére is cselekedhetett, sőt ezt kötelességévé is tették.

A főiskola Sopronba költözik

A megtartott helyszíni szemle után – amely támogatta a főiskola soproni elhelyezését – alig egy hónappal a város a következő felhívással fordult lakóihoz:

„A magyar népkormány Selmecbánya megszállása által hontalanná vált magyar bányászati és erdészeti főiskolát Sopronba helyezi át.

A főiskola tantestületének, valamint 5–600 hallga-

tójának elhelyezésére sürgősen lakásokra és bútorozott szobákra volna szükség. Felkérem tehát a város polgárai közül mindazokat, akiknek akár a Lőverekben, akár a városban üres lakásuk van, vagy akiknek átengedhető bútorozott szobáik vannak, hogy azt mielőbb vagy személyesen, vagy levelezőlapon a városi erdőhivatalnak (Városház, II. emelet 22. ajtó) bejelenteni szíveskedjenek, annak feltüntetésével, hogy mekkora lakásról, továbbá egy vagy több szobáról van-e szó, és hogy mikortól lehetne igénybe venni.

Ezen egyetemi jelleggel bíró főiskola idehelyezésével városunk kulturális és gazdasági fellendülése hatalmas lépést tesz előbbre és ezért – apellálva polgárainknak városunk iránt mindenkor tanúsított szeretetére és áldozatkészségére, felkérem őket, hogy lakásoknak minél tömegesebb felajánlása által a főiskolának elhelyezésében kezemre jární szíveskedjenek, valamint arra is, hogy városunk az új lakóival szemben a legmesszebb menő előzékenységet és jóindulatot tanúsítani szíveskedjenek, hogy ezáltal nekik a Sopronban való tartózkodást kedvessé tegyük és őket hozzánk kötni sikerüljön.”

Dr. Thurner Mibály
polgármester [8]

Az első selmeci csoport megérkezése

Az első selmebányaiak 1919. március 4-én este érkeztek meg Sopronba Réz Géza rektor vezetésével. A 31 tagú csoport, amely két miniszteri megbízottból, két professzorból, öt tanársegédéből, húsz főiskolai hallgatóból és két erdőéri szakiskolásból állt, azzal a feladattal érkezett, hogy bevezesse a soproni elhelyezkedés munkálatait. Az érkezőket Zügn Nándor városi erdőmester, a főiskola volt tanársegédje fogadta és kalauzolta a Pannóniába, ahol ideiglenesen elszállásolták őket.

A Soproni Napló 1919. március 8-i számában arról ír „Jönnek a selmeci főiskolások” cím alatt, hogy

az első fecskék már megérkeztek és hamarosan megérkezik a többi is. A lap nagy szeretettel köszöntötte az első selmecieket. Sopron szürkesége új színfoltot kap, ha mindnyájan itt lesznek a selmeciek, akik magukkal hozzák a jókedvet, az ifjúságot, az életet. Elhozzák azt a színt, amely Sopron palettájáról hiányzik, a friss, lüktető, eleven színeket, amelyekkel fel fogják élénkíteni a mi szürke tónusú életünket. A véletlen egyszerre megajándékozott bennünket sok értékkel. Egy darab jövővel. Becsüljük meg annyira, hogy megtarthassuk. Így köszöntötte a lap a selmecieket.

A főiskola beköszöntőjében [9] azok hangja szól a soproniakhoz, akik már megismerkedtek a várossal és meg is barátkoztak vele.

A beköszöntőben arról olvashatunk, hogy a főiskola tanári kara és hallgatósága tiszta szívből fakadó legőszintébb örömmel üdvözli Sopron város közönségét. Őszinte lelkesedéssel fogadtuk azon megoldást – írja a beköszöntő a továbbiakban –, amely főiskolánk jövő székelyül Sopron városát jelölte meg. Bizva bízunk abban, aminő szerető otthont teremtett részünkre Selmebánya, éppoly édes fiai leszünk majd Sopronnak, amilyen meleg ragaszkodással csüngtek rajtunk a selmeciek, éppúgy szíves örömet fogad bennünket Sopron város közönsége is. Kultúrát hozunk a városnak – hangzik tovább – és kultúrát kérünk ennek fejében. Dolgozni és ernyedetlen szorgalommal hozzájárulni ahhoz a nemes munkához, amely Sopront kulturális és tudományos centrummá törekszik fejleszteni, olyan várossá, melynek civilizációja és intelligenciája Nyugat-Magyarország méltó vezetőjévé teszi. Ha a város ezen kultúrtörékvésekben segítkezett, baráti jobbot nyújt, anyagi és erkölcsi támogatásával megkönnyíti önzetlen munkánkat, úgy az ifjúság szeretetét, vonzó ragaszkodását nyeri meg. Víg kedélyt, vidám életet, meleg szívet hoztunk magunkkal, kegyelettel őrzött szokásokat, kollegialitást, igazi baráti szeretetet.

A helyzet bonyolultságára jellemző, hogy ebben az időben a tanári kar és a hallgatóság is több helyen tartózkodott. A tanári kar egy része – mint a fenti-

ekből már kiderült – az elhelyezés kérdésével volt elfoglalva Budapesten, Sopronban, Gödöllőn stb. Egy másik része Selmecbányán maradt és ott intézte az ügyeket. Így pl. *Mibalovits* és *Vitális* tanárok kapták többek között azt a feladatot is, hogy a fegyverszüneti bizottságnál kieszközöljék a szabad elvonulást. Téves információk alapján a Pénzügyminisztérium arra az elhatározásra jutott, hogy a szabad elvonulásra irányuló megkeresést csak akkor indítja út-
nak, ha Selmecbányán az előadásokat már ténylegesen nem lehet megtartani. Ez a helyzet jogilag csak akkor állt elő, amikor 1919. február második felében a burzsoá cseh katonai parancsnok a főiskolát bezáratta és a nem selmecbányai illetőségű hallgatókat nyilvános falragaszokon 24 óra alatt kiutasította a városból. Erre az intézkedésre a Pénzügyminisztérium VII. főosztálya a maga részéről is azonnal megindította a szabad elvonulásra vonatkozó eljárást. Ebben a megkeresésében csak a pusztá tényből indult ki, abból, hogy a főiskolát bezáratták, tehát át kell helyezni és ehhez a tanszemélyzet és a hallgatóság ott maradt részének szabad elvonulását biztosítani kell. Sajnos a Fegyverszüneti Bizottság a Földművelésügyi Minisztériumtól szerzett téves adatokat is hangoztatott, például azt is, hogy a főiskolát már áthelyezték. *Vitális* professzornak még sikerült a téves adatokat korrigálnia. Mindezek után a Hadügyminisztérium megszerkesztette 5460. számú üg-
yiratát, melyet átadtak a cseheknek. Ők haladéktalanul válaszoltak. 669/2. számú átiratukban biztosították a szabad elvonulást bútorokkal együtt, az állam-
vagyonot kivevő felszerelést azonban nem engedték elszállítani a likvidációs tárgyalásokig. A Tanácsköztársaság kikiáltása után új helyzet állt elő és az ügy függőben maradt [10].

A tanári kar Selmecbányán maradt része április 26-án indult el Selmecről, egy nagyszámú csoportnak azonban anyagiak hiányában csak júliusban sikerült Pozsonyon keresztül Sopronba utaznia [11, 12].

Bizonytalanság Sopronban

Az első időszak Sopronban természetesen nem volt könnyű. Kevés volt a kiadó szoba, a felkínáltakért horribilis összeget kértek. Az érdekeltek panasszal fordultak a városi hatóságokhoz. A város úgy próbált segíteni, hogy lakásokat akart lefoglalni. Ezt viszont a hallgatók nem akarták, rossz bemutakozásnak tartották volna. Ha valamelyiknek sikerült lakást szerezni, oda költöztek annyian, amennyien befértek. Sok esetben földön, szőnyegen, ruhákon aludtak. De volt fedél a fejük fölött és bár szerény keretek között, április 16-án a menza is megkezdte működését, volt élelem. Április 28-ra a Károly-laktanyában megtörtént a tanári karnak és a hallgatóság egy részének elhelyezése és megkezdődtek az előadások. Az első soproni félévre 326 hallgató iratkozott be.

Ennek ellenére a Sopronból való elköltözés és más székhely véglegesítése is még soká vissza-visszatér. *Nendwich* pécsi polgármester 1919. szeptember 4-én táviratilag arról értesíti *Réz Géza* rektort, hogy a pécsi Frigyes laktanya épülete a főiskola céljaira rendelkezésre áll, az áthelyezéssel kapcsolatosan a két érdekelt minisztériumhoz felterjesztést küld [13].

1920 tavaszán – nyilván Sopronnak Ausztriához való csatolásának lehetőségére gondolva – újabb városok indítottak akciót, hogy a főiskolát falai között tudhassák. Ebben az időben különösen Eger folytatott erős harcot a főiskoláért. Az Egeri Népűjság négy cikkből álló sorozatban indított sajtóakciót, nagy levelezést folytatott, és a főiskolára is elküldte az akció írott anyagának másolatait, így többek között újságcikkeket, kefelevonatokat és 45 darab képes levelezőlapot is Egerről [14].

1921. július 4-én a Pénzügyminisztérium arról értesíti a főiskola rektorát, hogy a főiskola bányászati és kohászati szakosztályainak Budapestre való áthelyezése azonnal meg fog történni, mihamint a Honvédelmi Minisztérium megfelelő helyiségeket bocsát rendelkezésre [15].

A bizonytalanság, hogy Sopronban marad-e a fő-

Népbizottság
Vármegyei Munkástanács

224. sz. 9.

V/7. sz. 1.

Az ideiglenesen oda helyezett állami bányászati és erdőszeti főiskolához tartozó tanító és segéd személyzet és azok családtagjai részére valamint a főiskolai hallgatók részére szükséges lakások biztosítása tekintetében a földművelésügyi népbizottság értesülése szerint a legközelebbi napokban olyan akadályok merültek fel, amelyekről eddig egyáltalán említés nem történt.-

Mivel abban az esetben ha a szükséges lakó-helyiségek idejében nem biztosítatnának, ez a körülmény a főiskolai tanfolyamnak a folyó hó végére tervezet megkezdését a közérdeknek helyrehozhatlan kárára ismét bizonytalan időre elhalaszthatná, - ezért a földművelésügyi népbizottság felelősége tudatában nyomatékosan felhívja az intéző bizottságot, hogy a szükséges lakások rendelkezésre bocsátása valamint a főiskolai internátus berendezése tekintetében halasztás nélkül a főiskolai rektor előterjesztéseinek figyelembe vételével tegye meg az intézkedéseket, s intézkedéseiről ide tegyen jelentést.-

Budapest, 1919. évi április hó 22.-én.

A népbizottság helyett:

Láttam:

M. M.
előbíró-jel. megbízott.

Vármegyei munkástanács intéző bizottságának,

SOPRON.

Közélelmezési Népbiztoság.

18658./ 1919.

-----szam.

IX.b.

1919. évi március hó 21-én 9.s./1919. szam alatt benyújtott kérelemre értesitem a t. Hivatalt, hogy a bányászati és erdészeti főiskola internatus soproni menzája részére pótkávé és ecetsavat / utóbbi 25 szörös higitással megieled élelmezési célokra/ a Hadi Termén Részvénytársaság, hadikávé pedig a Kávéközpont útján egyidejül kiutaltam, egyben cukorellátásra nézve Sopron város polgármesterét relnivtam.-

B u d a p e s t, 1919. évi március hó 25-én.

A népbiztos rendeletéből:

Hódy
osztályvezető.

Bányászati és erdészeti főiskola rektori
hivatalának,

Sopron.

M. ÁLL. Bányászati és Erdészeti Főiskola Sopron.

353. sz.

.....szám.

1919 .

HIRDETÉS.-

Felhívom az összes hallgatókat, hogy f. hó 28.-án
/:hétfőn:/ az előadások megkezdése előtt reggel 8 órakor a fő-
4a. épület földszintjén
iskola tanácsstermében megjelenjenek.-

Sopron, 1919. április hó 25.-én.-

A főiskola ezidei rektora:

Ker. Gy.

A m. kir. pénzügyminiszteriumtól.

78.785/1921.szám.

XV.b.

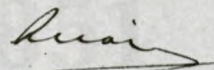
A m. kir. bányászati és erdészeti főiskola rektorának

S o p r o n

Utásitom, hogy a Sopron városnak netalán szükségessé váló kiürítésére való tekintettel a főiskola értéktárgyainak és teljes felszerelésének biztonságba helyezésére, a Nyugat - magyarország főkormánybiztosától veendő utasításnak megfelelően az intézkedést haladéktalanul tegye meg.

Budapest, 1921. augusztus hó 8.

A miniszter helyett:

államtitkár.

iskola vagy máshová kerül, természetesen nem volt előnyös sem a városnak, sem a főiskolának.

Sopron a főiskola végleges székhelye

Boleman Géza 1921. február 21-én javasolja, hogy a Pénzügy- és Földművelésügyi Minisztérium eszközölje ki a kormánynál a Honvéd Főreáliskola átengedését [16]. A Főreáliskola átengedését *Kellner Sándor* Sopron vármegye kormányzótanácsi biztosa már 1919. április 18-án kérte a Hadügyi Népbiztosságtól, de átadására nem került sor.

Egy évvel később, 1922. február 14-én a Földművelésügyi miniszter levelet intézett a soproni polgármesterhez, amelyben közli, hogy a soproni Honvéd Főreáliskolát a minisztertanács 1922. február 3-i határozatával véglegesen átengedi a főiskolának. A miniszter azt is közölte, hogy *Kaán Károly* h. államtitkár a Honvéd Főreáliskola átadása után Sopronba fog érkezni, hogy tárgyalásokat folytasson a főiskolának tanulmányi erdővel, gazdasági földekkel való ellátása, valamint botanikus kert és arborétum létesítéséhez szükséges területek átengedése érdekében. A soproni polgármester haladéktalanul megkereste a főiskola tanácsát azzal a kéréssel, hogy tájékoztassák a városi tanácsot még az államtitkár érkezése előtt, hogy a főiskolának in concreto milyen igényei vannak. A tárgyalás az államtitkár és a polgármester között hamarosan sikerrel le is zajlott [17, 18].

1921. aug. 20-án jelennek meg Sopron utcáin a Szövetséges Katonai Bizottság falragaszai Nyugat-Magyarország átadásáról Ausztriának. A hír lélektani hatását könnyű elképzelni és megérteni. A Selmecről való menekülés, hónapokig tartó hányatottság, majd a Tanácsköztársaság bukása után, ha nagyon szegényes és szűkös körülmények között is, de háború helyett munka és alkotás. Most ennek újból vége, előlről kezdődik a menekülés, helykeresés, s mindaz, ami ezzel együtt jár.

Az Ausztriának ítélt nyugat-magyarországi területeken harcoló szabadcsapatok hiteles, levéltári anyag-

ra alapozott történetét még nem dolgozták fel. Ugyanígy hiányzik az ún. ágfalvi csata (1921. szeptember 8.) értékelése is, melyben a Főiskola hallgatói is részt vettek és *Macbatsek* Gyula erdőmérnök-hallgató, valamint *Szechányi* Elemér bányamérnök-hallgató a harcban életét vesztette. Ezek hiányában megelégedhetünk annak megemlékezésével, hogy 1921. december 14-én a Sopronban és környékén az antant-hatalmak felügyelete alatt megtartott népszavazásnál a főiskolai hallgatóság pozitív szerepet játszott. A népszavazás eredményeképpen Sopron Magyarország része maradt, a főiskolának nem kellett tovább menekülnie.

A főiskola berendezkedése Sopronban

Miután a különféle helyekről kiindult próbálkozások meghiúsulása után véglegesen Sopron lett a főiskola székhelye, tudatosan megindult a kapcsolatok kiépítése és a főiskola fejlesztése is.

A főiskola és a város kapcsolata kezdettől fogva eredményesen alakult. Mindkét fél a maga módján járult ehhez hozzá. A főiskola már 1919. április 6-án szóbeli ígéretet tett az Országos Ismeretterjesztő Bizottság soproni csoportjának – majd ezt az ígéretet írásban is közölte április 9-én –, hogy a főiskola oktató személyzete készséggel hajlandó a munkások számára rendezendő ismeretterjesztő tanfolyamok keretében bizonyos ismeretkörökből előadásokat tartani. 19 tárgykörből ajánlkozott az oktatói kar az előadások megtartására [19].

Viszonylag korán, már 1921-ben a főiskola kapcsolatot létesít a szomszédos országok testvér intézményeivel is. Így 1921 decemberében levélváltás kezdődik kulturális összeköttetés létesítésére a brünni Erdészeti Főiskola és főiskolánk között [20].

Sopron városa állandóan tanújelét adta annak, hogy nagyra értékeli a főiskolát és azt Sopronban véglegesnek tekinti. A tanács 1921. február 19-én a Bányászati és Erdészeti Főiskola tanári és hallgatói karát családjukkal együtt soron kívül és illeték-

Sopron, 1921. október 19.

890 szám.

A m.kir. Miniszterelnök Ur Önagyméltósága a tegnap Budapesten tartott értekezletből kifolyólag felhatalmazott arra, hogy a Méltóságod vezetése alatt álló főiskola elhelyezését és további működését illetőleg a következőket közöljem, illetőleg a kormány rendelkezéseit a következőkben hozzá tudomására:

1./ A m.kir. bányászati és erdészeti főiskola székhelye Sopron marad.

2./ A kormány iparkodik fog a főiskola elhelyezésére megfelelő és méltó épületet rendelkezésre bocsátani, egyelőre azonban a főiskolának meg kell elégeznie az eddig általa elfoglalt laktanyával.

3./ A főiskolai ifjuság haladéktalanul behívandó és az írásbeli vizsgák megkezdéséért.

Felkérem Méltóságodat, hogy engedjék a fentieket a Tanári Testülettel és a tanuló ifjúsággal sürgősen közölni és a rendelkezések végrehajtásáról saját hatáskörében abban az esetben is intézkedni, ha az illetékes központi hatóságok írásbeli utasításai eddig még nem érkeztek volna meg.

külgyminiszteri oszt. tanácsos

A m.kir. bányászati és erdészeti főiskola

Rektorának.

Sopron.

Sopron szab. kir. város tanácsától.-

13690/1923. szám.

V é g h a t á r o z a t .

A tanács a köztörvényhatósági bizottság 11607/90/1922 és 3879/71/1922. sz. határozata alapján a városi V. VI. és VII./váris, brennberg, ágfalva/ vadászterületek bérletére vonatkozólag kötött berszerződést jóváhagyja.-

Tegyükja ennek alapján a tanács a számvevőséget, hogy a bérletet a berszerződés értelmében írja elő s tartsa nyilván s hogy az évenként befizetendő bérletet a XII. 10. §. 1. alfovaton az erdőhivatal javára számolja elő s végül, hogy az erdőhivatal bérletesei bérleteiről a nyugtákat a m. kir. banya- és erdőmérnöki főiskola rektorátusánál terjessze be ki-
fizettségüket.

Artenitendő : a m. kir. banya- és erdőmérnöki főiskola rektorátus-
sra egy eredeti bérlettel berszerződés átküldésével, dr. Schindler
Endre polgármesterhelyettes által a helyes eredeti berszerződéssel, annak
a letéti pénztárban való elhelyezése végett, a számvevőség és az erdő-
hivatal egy-egy berszerződés megolattal.-

Sopron, 1923. szeptember 21-én.

13690/1923

13690/1923

*M. kir. banya és erdőmérnöki
főiskola rektorának*

Jusztice
Jegy: 6.

1923 SZEPT 25

Roth

mentesen soproni illetőségűnek ismerte el [21]. Ennek számos anyagi előnye is volt.

A város az 1922. március 11-én hozott határozat alapján a várisi, brennbergi és ágfalvi vadászterületet, összesen 6896 kh terjedelemmel, 10 évre bérbeadta a főiskolának. Tanulmányi erdőül pedig a város felajánlotta az ágfalvi erdőgondnokságot a gazdasági terv szerint hozzátartozó területeivel együtt, összesen 3366 kh 625 □-öl terjedelemmel. A terület átadása 1923. július 23., 25. és 26-án megtörtént. Vezetésével a Földművelésügyi Minisztérium Muck Endre erdőtanácsost bízta meg [22].

A város határozatát július 7-én Kaán Károly elnökle alatt Budapesten tartott értekezleten is megtárgyalták. Az értekezleten részt vett Thurner Mihály, a város polgármestere, Arató Gyula és Héjas Kálmán Miniszteri tanácsosok, Roth Gyula, Pukács Endre főerdőmérnök és Muck András főerdőmérnök. Itt ismét leszögezték a városi vadászterület bérbeadását, a tanulmányi erdő biztosítását. A menza számára biztosítandó gazdasági földekről való gondoskodás kérdésénél szóba került, hogy a város egy régebbi közgyűlése elhatározta, hogy a főiskolai ifjúságnak a város érdekében kifejtett tevékenységéért

Sopron szab. kir. város polgármesterétől.

9605/1923. szám.

Szives tudomására hozom, hogy a belügyminister ur Sopron városnak tanulmány erdő átengedése ügyében hozott közgyűlési határozatát 86160/1923.IV. sz. alatt jóváhagyta.-

Kérem ennek alapján szives intézkedését, hogy az erdőnek átadása f.é. július 15-e után megtörténhessék. A részletek tekintetében kérjük a városi erdőhivatallal közvetlen érintkezésbe lépni.-

Sopron, 1923. június 27-én.

[Handwritten signature]
polgármester.

m. kir. fanyamérnöki és erdőmérnöki főiskola
tekintetes Rectori Hivatalának,

S o p r o n .

megfelelő módon kívánja háláját leróni. *Kaán* Károly véleménye ezzel kapcsolatban az volt, hogy ez a legmértöbb módon úgy történhetik meg, ha a város a főiskolai ifjúság megélhetését elősegítő menzát megfelelő és állandó támogatásban részesíti olyképpen, hogy a város gazdasági földjeiből 100-120 kh-at bocsát a menza rendelkezésére mindaddig, amíg azt a menza fel nem mondja. Erre a célra a Brand majori városi birtoknak egy részét tartották legalkalmasabbnak.

Ugyancsak ebből a területből határozták el kihasítani egy 1-2 kh-as csemetekertet, amelyben a főis-

kolai erdőgazdaság, a kísérleti állomás által létesítendő arborétum és a botanikus kert számára szükséges csemeték termesztését tervezték.

Itt határozták el a főiskola új épületét körülvevő, kb. 16 kh-as parknak botanikus kertté való kialakítását.

A tudományos oktatás céljaira az úgynevezett Spangerwaldban (az alsólóverek és a város között fekvő terület) nagyszabású dendrológiai kertet tervezett létesíteni a város. Ez egyúttal a város művelődési objektumául is szolgált volna. A kivitelezéshez szükséges munkákat a város vállalta, a tervezést és a csemetéket a főiskola, ill. a kísérleti állomás.

Az is kétségtelen, hogy a főiskolán a tartós hon- talanság fenyegető veszélye ellenére a tudományos kutatás és tanítás jóformán egyáltalán nem szünetelt. Nagyon hamar az is mindenki számára világossá vált, hogy Sopron városa mindenben megtartotta korábbi ígéreteit. Ezt azok is hamar elismerték, akik nem Sopront tartották a legideálisabb új székhelynek. 1926-ban a főiskola vezetői már arról számolhattak be, hogy Sopronban eredményesen dolgozhatnak és sikerrel taníthatják az ifjúságot. 1926-ig a Műegyetem és más tudományos intézetek sok szeretettel siettek a főiskola segítségére, főleg felszerelési duplikátumaik átengedése útján. A főhatóság milliárdos beruházási hitelekkel adta megbecsülésének tanújelét. A Belügyminisztérium 80 és 60 lóerős Diesel-gépeket, dinamókat és egyéb felszereléseket adott ingyen a főiskolának. Sopron városa ezeknél a szerveknél minden alkalommal támogatta és szorgalmazta a segítségnyújtást, sőt maga járt elől jó példával, mint pl. a vadászterület, a tanulmányi erdő juttatásával [23].

A soproni népszavazás után a város és az egyetem képviselői nagyon gyakran megragadták az alkalmat, hogy a város és a főiskola szoros kapcsolatát, összefonódását és elszakíthatatlanságát hangoztassák.

Főiskolánk működése a felszabadulásig

A tudat, hogy a főiskola működése a végleges székhelyen biztosított, új lendületet adott az építés munkájához. Ez a munka kezdetben összehasonlíthatatlanul szerényebb keretek között folyt, mint Selmecbányán, de a tanárok és diákok dolgozhattak. A szívós munkára és az eredményekre hamarosan felfigyeltek országszerte. Ennek a korszaknak legpozitívabb vonását abban kell látnunk, hogy a főiskola tanári kara és vezetősége – függetlenül a hallgatóság egy részénél megnyilvánuló nacionalista és sovíniszta hangoktól – amely nem vonatkoztatható el az országos irredenta propaganda hatásától –, tisztán és reálisan mérlegelte a helyzetet. Egyúttal helyesen szabta

meg a feladatokat és követelményeket, amelyeket a megváltozott helyzet a főiskolával szemben támasztott.

A tanári kar és a főiskola vezetőségének túlnyomó többsége abból a tényből, hogy Magyarország 7 398 976 hektár erdőségéből mindössze 1 175 202 hektár maradt meg, hogy a veszített háború közgazdasági következményeit csak úgy lehet enyhíteni, ha a hallgatóság nagyobb tudással hagyja el az intézet falait és nagyobb tudással lát hozzá annak gyümölcsoztatásához, ami az országnak meglevő értéke. Az erdészprofesszorok ebben az időszakban következetesen azt hangoztatták és tanították, hogy erdőgazdaságunk a legintenzívebb művelésre van utalva, hogy minden talpalatnyi földet termővé és használhatóvá kell tenni. Igen pozitív vonásnak tartjuk továbbá, hogy a főiskola professzorai itt Sopronban hangoztatták először az alföldi szikesek és futóhomokos területek befásításának rendkívüli fontosságát a megváltozott helyzetben, az erdőgazdasági többtermelésnek fejlettebb gazdasági eljárásokkal való biztosítását, valamint az ezekhez szükséges jogi és közgazdasági előfeltételek megteremtésének szükségességét.

E törekvések sikerét is jelezte az a rendelkezés, amelynek értelmében a Bányászati és Erdészeti Főiskola elnevezést a tudományokkal való foglalkozás magasabbrendűségét jobban kifejező M. kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola elnevezéssel kellett felcserélni. Az új elnevezést 1922-ben kapta meg főiskolánk. 1923-ban a főiskola reorganizációja is megkezdődött, új tanterv, illetve tanulmányrend lépett életbe és új tanszékek alakultak. Ezt követte az a rendelkezés, amely megszüntette az államvizsga útján való képesítést. Helyette a szigorlati rendszert léptették életbe. Ezzel főiskolánkat az oklevél kiadásának jogával is felruházták. Az oklevél teljesen egyenrangú volt a műegyetemen szerzett mérnöki diplomával. Ezt a mérnökrendtartásról kiadott törvény is elismerte.

1926-ban ismét jelentős eredmény született, ismét feléledt az 1899-ben megjelent és 1918-ban meg-

szűnt erdészeti folyóirat, az Erdészeti Kísérletek. A tudományos szaklap megjelenése megteremtette a lehetőséget a nemzetközi tudományos kapcsolatok újrafelvételére. Bizonyíthatóan a soproni Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola már 1927-ben többek között a Szovjetunió több felsőoktatási intézményével és tudományos intézetével folytatott tudományos cserkapcsolatot.

A Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola 1931-ben az 1923. évi reorganizációnál nyert jog alapján kiadja a doktori cím adományozásáról és magántanárként való képesítéséről szóló szabályzatot, s ezzel egyetemi jellegű intézménnyé vált. Az 1934–1935. évi tanévtől kezdődően főiskolánkat az akkor megalapított M. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemhez csatolták és az egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki karaként működött tovább. Az erdőmérnök-képzés időtartamát négy évről négy és fél évre, a szigorlatok számát pedig kettőről háromra emelték.

Végül e korszak egyik jelentős momentumáról sem szabad megfeledkezni. Bányászok, erdészek, kohászok Sopronban tanulták meg igazán egymás munkáját becsülni, a szakok Sopronban váltak csaknem eggyé. Életre szóló barátságok szövődtek a kamarákban, az előadó és vizsgatermekben. Az élet azonban nem ismer állandóságot, nincs örök. A szakok ma különváltak fejlődnek és gyarapodnak, a soproni közös évtizedek azonban nem múltak el nyomtalanul, a szakok barátsága ma is él és nemcsak egyéni életben, hanem közös ügyeinkben is.

A felszabadulás utáni időszak

A Sopronban eltöltött 50 esztendőnek csaknem felét a felszabadulás utáni fejlődésekben gazdag időszak teszi ki. Ez az időszak kétségtelenül kis idő az intézet múltjához képest, eredményeiben, eseményeiben és eszmei-politikai fejlődésben azonban páratlanul gazdag és előremutató. Már a felszabadulást követő első években rohamos fejlődésnek indul az erdészeti

tudomány, ennek megfelelően önállóan az erdőmérnöki kar. Szocialista rendszerünk megszilárdulásával és fejlődésével párhuzamosan az önálló Erdőmérnöki Főiskolán is jelentős eredmények születnek a tudományok művelésében, az oktatásban, a tanszékek létszám- és keretemelésében, a tananyag bővülésében, a dialektikus materializmus alaptételeinek megismertetésében és nem utolsósorban a hallgatók számának emelkedésében. 1949-től 1954-ig két tagozaton, erdőgazdasági és erdőmérnöki tagozaton folyt az oktatás, majd ezeknek megszüntetése után a képzés ismét általános lett. Kormányzatunk a legmagasabb országos kitüntetésekkel (Kossuth-díjakkal is) adta tanújelét oktatóink megbecsülésének. Az egyenes vonalban felfelé ívelő fejlődést sajnos az ellenforradalmi események megtörték.

Az ellenforradalom okozta károk helyrehozásához egyetemünk már 1956. november 5-én hozzákezdett. Nagy jelentőségű tény volt, hogy egyetemünk az országban az elsők között kezdte meg oktató- és nevelőmunkáját. Az ellenforradalom után az intézmény élén (1959. szeptember 1-ig) *dr. Magyar János* tanszékvezető egyetemi tanár állt. Az ellenforradalom leverését követő időszak jelentős eseménye volt az a novemberi látogatás, amelynek során Sopron város szovjet katonai parancsnoka, az MSZMP Városi Bizottságának titkára *Zárai Károly* és Sopron város tanácselnöke *Bognár Dezső* útmutató segítséget adott egyetemünknek. A továbbiakban hathatós segítséget kaptunk *Sallai Ferenc*től, a Tanulmányi Áll. Erdőgazdaság igazgatójától, és természetesen megyénk MSZMP szerveitől és főhatóságunktól.

Az 1957/58. tanévtől a hallgatók kiképzési ideje kilenc félévről 10 félévre emelkedett, így biztosítani lehetett a diplomatervezés alapos elkészítését. Ugyancsak az 1957/58. tanévben kezdődött meg az önálló faipari mérnök-képzés is, valamint a harmadik év elvégzése után kötelező egyhónapos nyári üzemi gyakorlat. Az 1952/53. tanévtől bevezetett levelező oktatást 1957-ben a faipari szakon is bevezették.

Az ősi intézet 1958. szeptember 3–6 között méltó keretek között ünnepelte meg Sopronban az Erdésze-

ti Tanintézet megalapításának 150-ik és az erdészeti tudomány felsőfokú oktatásának 200-ik évfordulóját. A jubileum évében 18 tanszék szolgálta az erdő- és faipari mérnökképzést.

A Magyar Forradalmi Munkás–Paraszt Kormány 1959. szeptember 1-i hatállyal *Gál* János tanszékvezető egyetemi docenst állította az intézmény élére, aki mint igazgató, illetve mint rektor az 1965/66. tanév végéig vezette a főiskolát, illetve az egyetemet.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1962. évi 22. számú törvényerejű rendelete alapján 1962. szeptember 1-től az addig műszaki egyetemi rangú Erdőmérnöki Főiskola mint *Erdészeti és Faipari Egyetem* működik. Keretébe két kar tartozik, az *Erdőmérnöki Kar* és a *Faipari Mérnöki Kar*. Az egyetemavató ünnepségen *Losonczy* Pál, az akkori földművelésügyi miniszter hangoztatta, hogy a két kar létrehozása szükségessé tette az Egyetem vezetésének szervezeti átalakítását is. A rektori munka közvetlen segítségére két rektorhelyettesi állást szerveztek. A miniszter rektorhelyettesekké *dr. Magyar* János és *dr. Majer* Antal tanszékvezetőket, az Erdőmérnöki Kar dékánjának *dr. Somkúti* Elemér, a Faipari Mérnöki Kar dékánjának pedig *Szabó* Dénes tanszékvezetőket nevezte ki.

Az egyetem egyetemmé válásáig rendkívül sok változást hajtott végre kebelében. Felszámolta az ellenforradalom által okozott anyagi károkat, leküzdötte az eszmei-politikai zűrzavar helytelen nézeteit. Eszmeileg egységes, politikailag és szakmailag magasan képzett oktatói kart kovácsolt ki. Ennek biztosítása után sor került az oktatási reform célkitűzéseinek kidolgozására és alkalmazására. Ma már világosan és kézzelfoghatóan érzékelhető annak nagy jelentősége, hogy városunkban olyan egyetem székel, amely egyedüli az országban. A sok százezer forint értékű társadalmi munka mellett értékben ki sem fejezhető a szakemberek munkája. A tanszékek közvetlen segítése a város és megye üzemének, vállalatainak, termelőszövetkezeteinek és országos szerveknek azt mutatja, hogy az egyetem kapcsolata a gyakorlattal és

szocialista társadalmunk minden rétegével szoros és helyes irányú. Az egyetemen készült és készülő különböző építési tervek, városfejlesztési tervek stb. nagy értéket és hasznos segítséget jelentenek városunk számára. Több MTESZ tagegyesületek élén az egyetem oktatói állnak. Az egyetem a város, a megye, a Tanulmányi Állami Erdőgazdaság, sőt országos szervek együttműködésének, de az egyetemi ifjúság példamutatásának eredménye is a Bors László Ifjúsági ház felépítése, amely a maga nemében az ország első egyetemi kultúrházaként épült fel.

Az elmúlt évtized nagy eredményei között kell felsorolnunk egyetemünk korszerűsítését, az épületek tartozását, korszerű munkahelyek kialakítását, utak építését, tanszékeknek a legkorszerűbb eszközökkel való felszerelését, központi fotólabor, izotóplaboratórium és automata telefonközpont létesítését, gépkocsipark kiépítését, központi fűtés megépítését, egyetemi lakóházak építését, botanikus kert átalakítását, üvegházak építését, új területek bekapcsolását, új tanszékek alapítását stb., egyszóval az egyetem felszereltségének biztosítását. Mindez a város hírét és rangját is emeli.

A Magyar Forradalmi Munkás–Paraszt Kormány 1966. július 31-én *dr. Pankotai* Gábor tanszékvezető egyetemi tanárt nevezte ki az egyetem rektorává. Az egyetem rektorhelyettesei *dr. Gál* János és *dr. Pántos* György tanszékvezető egyetemi tanárok, az Erdőmérnöki Kar dékánja *dr. Káldy* József tanszékvezető egyetemi tanár, dékánhelyettesek *dr. Igmándy* Zoltán tanszékvezető egyetemi docens, a Faipari Mérnöki Kar dékánja *dr. Winkler* Oszkár tanszékvezető egyetemi tanár, dékánhelyettese *dr. Lugosi* Armand egyetemi docens.

A közelmúlt fejlesztései között kell megemlítenünk a Jegyzetsokszorosító Részleg nagymérvű fejlődését. Gyakorlatilag ez a részleg nyomda feladatait látja el. Az itt készülő jegyzetek, periodikák és más kiadványok a Jegyzetsokszorosító kitűnő munkáját dicsérik, a nyomdatermékek nemcsak a város területén, hanem az ország más részén is méltó elismerést szereztek. Jegyzetsokszorosító részlegünk 1967-ben 47

jegyzetet állított elő 8940 példányban, 77,20 ív terjedelemben.

Változatlanul tervszerűen folyik az egyetem jó felszereltségének biztosítása. Megkezdődtek és részben befejeződtek egy vadászati és kultúrtörténeti gyűjtemény létesítésének munkálatai, a Jegyzetsokszorosító Részleg új, korszerű munkahelyet kapott és célszerűen egybeolvadt a könyvkötő műhellyel. További oktatói lakások épültek, amelyek átadásával egyetemünk legégetőbb lakásgondjai oldódtak meg, de a város lakásgondjai is enyhültek. Felépült a korszerű sportcsarnokunk, amely nemcsak az egyetem igényeit elégíti ki, hanem a város fiatalságának sportolási lehetőségeit is szélesíti. Korszerű és minden vizsgálat elvégzésére szükséges orvosi rendelő, fogászati rendelő épült, amely a városi rendelőintézet zsúfoltságát is enyhíti majd.

A virágzás teljében levő egyetem rangja és tekintélye is nőtt. Egyetemünkre nemcsak az országban, hanem világszerte is felfigyeltek. Ezt bizonyítja többek között az a számos külföldi szakfolyóiratban megjelent cikk, tanulmány, ismertetés, amely egyetemünkkel foglalkozik. Külföldi kapcsolataink még sohasem voltak ilyen szerteágazóak. Jellemző adatként említenénk meg, hogy 1967-ben az Erdőmérnöki Karhoz tartozó 15 tanszék közül 3 tanszék kivételével minden tanszék oktatói részesültek külföldi kiküldetésben. Összesen a karról 20 oktató 31 ízben járt külföldön. 1967-ben sikerült kialakítani a kapcsolatokat a Szovjetunió hasonló jellegű felsőoktatási intézményeivel, sor került a drezdai Műszaki Egyetem tharandti Erdőmérnöki Kara és Erdőmérnöki Karunk közötti együttműködési szerződés aláírására, tovább erősödtek és mélyültek a korábbi kapcsolatok a zólyomi és a varsói társintézményekkel. A Faipari Mérnöki Kar külföldi kapcsolatainak fejlesztését elősegítette az a Sopronban megtartott 1967. évi Faipari Felsőoktatási Konferencia, amelyet a kar a külföldi hasonló profilú intézmények oktatóinak bevonásával a Faipari Tudományos Egyesülettel közösen rendezett meg. Faipari Mérnöki Karunk rendszeres és gyümölcsöző kapcsolatot tart fenn a zólyomi, var-

sói, szófiai, drezdai, leningrádi és brassói társintézménnyel. Jellemző adatként kívánjuk megemlíteni, hogy 1967-ben egyetemünk oktatóinak és könyvtárunk tudományos dolgozóinak tollából 101 szakkönyv, egyetemi jegyzet, illetve szakkikk jelent meg és 84 belföldi tudományos előadás hangzott el.

Oktatóink közül egy fő levelező akadémikus, egy fő a tudományok doktora, 24 fő a tudományok kandidátusa, 8 fő pedig egyetemi doktor.

Az oktatás állandó kapcsolatban van a tudományok fejlődésével és a gyakorlattal. Ezt bizonyítja az is, hogy új tantárgyak oktatása kezdődött meg (pl. Erdészeti növénynevelés, Elektronika alapjai stb.), és hogy a korszerű gyakorlati oktatás számára nagy jelentőségű erdészeti géptani műhelyt szerveztek.

Az egyetemen folyó oktató- és kutatómunka egyik legnagyobb bázisa a Központi Könyvtár.

Mintegy 120 000 kötetes Központi Könyvtárunkban megeremlődtek egy korszerű tájékoztatói és dokumentációs szolgálattal működő könyvtár folyamatos kiépítésének feltételei.

A *tájékoztató szolgálat* jelentős mértékben fejlődött, az Erdészeti és Faipari Lapszemle oldalszáma 2–3-szorosára emelkedett. Új szolgáltatásként havonként átlag 80 oldallal jelenik meg a Címfordítások című könyvtári kiadvány. Ugyancsak új szolgáltatásként jelenik meg a könyvtár figyelője, amely időszakosan tájékoztatást ad a külföldi szaksajtó olyan híreiről, amelyek egyetemünkről szólnak vagy egyetemünkkel kapcsolatosak, illetve mindazokról a hírekről, amelyek egyetemünket valamilyen formában érintik. Rendszeresen fordítás, illetve fordításkivonatjegyzékek jelennek meg és igen hasznos az erdészeti és faipari szakkönyvek, új szerzemények jegyzéke is. Ezenkívül szabálytalan időközökben szakkibliográfiák és témadokumentációk készülnek, amelyek szintén nagymértékben segítik az egyetemen folyó oktató- és kutatómunkát. De bizonyíthatóan külföldön is nagy jelentőséget tulajdonítanak ezeknek cse-repartnereink.

Az Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtára az 1968. június 1-én megjelent 131/

1968. (M. K. 11.) MM. számú utasítás rendelkezése szerint az erdészet tudományági szakkönyvtáraként működik 1969-ig, amikor is a műszaki tudományok és a műszaki fejlesztés, valamint a mezőgazdaság és erdőgazdaság szakterületeinek szakirodalmi ellátására irányuló állománygyarapítási együttműködés módjait külön intézkedéssel kell megállapítani. Könyvtárunk gyakorlatilag már eddig is ellátta a faipari tudományági szakkönyvtár funkcióit, hiszen már a Faipari Mérnöki Kar felállítása előtt is, sőt bizonyíthatóan az intézet fennállása óta a könyvtár tudatosan és rendszeresen beszerezte, gyűjtötte és feldolgozta a faipari irodalmat. Könyvtárunkban a kettős gyűjtő körű tudományos szakkönyvtári besoroláshoz és az ennek megfelelő működéshez a szükséges feltételek maradéktalanul biztosítottak. Könyvtárunk egyúttal nyilvános könyvtár is és a város lakóinak igényét is kielégíti.

Városunk és egyetemünk rangját, tekintélyét nagyban emelik azok a rendezvények, amelyek országos, sőt nem egy esetben nemzetközi szintűek. Számuk örövendően és állandóan növekszik.

Igen jelentős és számottevő az a tevékenység, amelyet oktatóink külső megbízásként és szaktanácsadás-ként végeznek. Egyetemünk 20 oktatója az MTA 17 bizottságának tagja, 6 oktató 3 tudományos tanács tagja, 13 oktató, illetve tudományos dolgozó 8 szerkesztő bizottságnak tagja, ezenkívül 42 egyéb tudományos egyesületben, 54 oktató, illetve, tudományos dolgozó tölt be vezető vagy jelentős pozíciót. Egyetemünk tudományos kiadványai igényesek, magas szintűek és tetszetős kivitelűek. A világ 474 intézményében hirdetik a magyar erdészeti és faipari tudományok magas színvonalát.

Rendszeressé válik egyetemünkön a mérnöki továbbképzés, amely biztosítja a gyakorlatban tevékenykedő mérnökök felkészültségének a tudomány állásának megfelelő szinten tartását.

Sopron nagyon korán felismerte, hogy rendkívül nagy jelentősége van annak, ha falai között egyetem székel. Az egyetem jellege természetesen meghatározója annak, hogy milyen kisugárzása van a város

életére. Egy tudományegyetem, illetve humán jellegű főiskola természetesen elsősorban a város irodalmi, művészeti, zenei és részben képzőművészeti életére van termékeny hatással. A műszaki, természettudományi, biológiai irányzatú egyetemek kisugárzása semmivel sem kisebb a város életére, azonban alapvetően más irányú. Városunkban a kétkarú műszaki jellegű egyetem hallgatósága elsősorban a természettudományi, biológiai és műszaki jellegű kérdések felé fordul, elsősorban az ilyen jellegű rendezvények iránt érdeklődik. Azok a rendezvények, amelyek a TIT, MTESZ tagegyesületei, az ifjúsági szervezetek és más szervezetek keretén belül kerülnek megrendezésre, az egyetem oktatóinak és hallgatóinak részvétele vagy éppen kezdeményezése és lebonyolítása nélkül elképzelhetetlenek. Ilyen vonatkozásban nem kétséges, hogy az Erdészeti és Faipari Egyetem kisugárzó hatása a város életére rendkívül nagy jelentőségű. Kétségtelen az, hogy ha Sopronban az Erdészeti és Faipari Egyetem helyét például egy kétkarú humán jellegű egyetem foglalná el, ennek kisugárzása még akkor is mutatósabb lenne a város lakossága számára, ha jóval kevesebb szakmai rendezvényben venne részt, mint az Erdészeti és Faipari Egyetem. Amikor azt mondjuk, hogy mutatósabb, mindjárt hozzátehetjük azt is, hogy nem mindig értékesebb. A tudományos ismeretterjesztés, a műszaki, biológiai és általában tudományos szemlélet elterjesztése és megfelelő módon való propagálása ma kulturális életünknek sajnos még mindig nem eléggé felismert, de nagy fontosságú része. Akik tehát ilyen tevékenységet fejtenek ki, ugyanúgy kulturális munkát végeznek, mint azok, akik a kulturális nevelés más területén dolgoznak.

Ha csak azt a kulturális tevékenységet vizsgáljuk, amit ma *általában* nevezünk kulturális tevékenységnek, akkor megállapítható, hogy egyetemünk jellegénél fogva, valamint hallgatóink és oktatóink számánál fogva is nem lebecsülendő munkát végez. Nem törekedhetünk itt teljességre, de az elmúlt évtized néhány kiemelkedőbb rendezvényét állításunk igazolására megemlíthetjük.

A KISZ Központi Bizottsága megbízásából az Egyetemi KISZ Bizottság rendezte meg 1960–61. és 1962-ben az Egyetemi Kulturális Szemlék területi bemutatóit. Egy-egy évben több mint 2000 diák sereglett össze Sopronban, hogy öntevékeny és magas színvonalú kultúrmunkájáról számot adjon. Az egyetemi tánczenekar csak az 1959–1962-ig terjedő években 49 alkalommal szerepelt térítésmentesen a város üzemében, gyáraiban, intézményeiben és iskoláiban.

Az egyetem Központi Könyvtára a Művelődési Tanáccsal közösen öt alkalommal rendezett irodalmi estet neves fővárosi előadóművészekkel. Ezeket az elmúlt időszakban sok száz városi vendég is látogatta. Az elmúlt évtizedben a könyvtár hat alkalommal tartott könyvismertető estet és négy esetben szerepeltette Sopronban a budapesti Egyetemi Színház együttesét. Egyetemi dolgozók rendezték meg 1962-ben az egyetemi KISZ-vezetők országos tanfolyamát városunkban. Az elmúlt években az egyetemi hallgatóság pompás valétakarneválokat rendezett a városban, felújítva ezzel a régi szép hagyományokat, de sikeresen szerepelt a hallgatóság az 1967. évi első soproni szüreti felvonuláson is. Egyetemünk kezdeményezte 1959-ben a Szabadegyetem közművelődési

előadássorozatát, amelyet azóta a TIT nagy sikerrel bonyolít. Egyetemünk és a TIT felújította és közösen szervezi most már évek óta a Soproni Nyári Egyetemet. Ennek keretében sok száz külföldi ismerkedik meg városunkkal és egyetemünkkel. Jellemző a város és egyetemünk jó kapcsolatára, hogy a Bors László Művelődési Házban (egyetemi KISZ-ház) fennállása óta közel háromszáz városi rendezvény is volt (iskolák, klubok, intézmények, üzemek, hangversenyek, ünnepek stb.). A Soproni Egyetemi Színház a város közönsége számára is rendszeresen tart előadásokat. Egyetemünk kultúrsoportja csaknem minden nagy városi ünnepségen szerepel, dolgozóink közül pedig többen voltak már megbízott felelősei, szónokai, rendezői és szervezői, nagy városi ünnepeknek. A KISZ Központi Bizottsága megbízásából egyetemi KISZ-szervezetünk rendezte meg a II. Nemzetközi Erdész Diákszeminariumot Sopronban.

Egyetemünk képviselteti magát a vezető városi szervezetekben és a városi szervezetek vezetői is állandó kapcsolatot tartanak egyetemünkkel, képviselik annak érdekeit, támogatják az egyetem munkáját és számos kezdeményezéssel segítik elő fejlődését.

1 A hallgatóság Selmechányát szerette és a főiskola otthonának tekintette. Az oktatás szempontjából azonban sok tanár kifogással élt. *Wilckens* Henrik Dávid az első erdész tanár 1809. április 8-án a főbányagrófsághoz intézett jelentésében már világosan kifejezésre juttatta, hogy Selmechánya városa nem alkalmas az erdészeti felsőoktatás céljaira (*Vadas* Jenő: A Selmechányai M. kir. Erdőakadémia története és ismertetője, Bp. 1896. Pátria K. 24. p.).

Ezt vallotta közvetlen utóda *Lang* György, majd később *Wagner* Károly is. Az Országos Erdészeti Egyesület 1896. augusztus 31-én Budapesten tartott közgyűlése is annak a meggyőződésnek adott kifejezést, hogy az Erdészeti Főiskola fejlesztésére Selmechánya nem alkalmas hely. 1905. június 2-án és 5-én a főiskola tanácsa Selmechányán rendkívüli ülést tartott, ahol elhatározták, hogy közzéteszik a Selmechányai M. Kir. Bányászati és Erdészeti Főiskola tanári karának emlékiratát a főiskola székhelyének áthelyezése tárgyában. A nyomtatásban megjelent 11 oldalas emlékirat súlyos megállapításokat tartalmaz, elpanaszolja a város nyomasztó anyagi és kulturális helyzetét és sürgeti a főiskola székhelyének áthelyezését (Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 1917. évi elnöki iratok).

A főiskolai tanács úgy vélekedett, hogy a főiskola számára az adott körülmények között Budapest volna a legalkalmasabb. 1914. február 12-én a Földművelésügyi Miniszter értesíti a főiskola rektorát, hogy Selmechányát nem tartja az erdészeti szakoktatás céljaira alkalmas helynek. 1916-ban a hivatalos szervek egy második magyar műegyetem felállítását tervezték Temesvározt és felvetődött annak a gondolata is, hogy a főiskolát a temesvári műegyetemhez csatolják. Az 1917. május 3-án tartott értekezleten azonban már kiderült, hogy a tanári kar nagy többsége ezt a gondolatot elveti. Mindennek ellenére később Temesvározt tartottak erdészeti előadásokat, sőt az ott letett vizsgákat is elfogadták.

2 Bővebben az Erdészeti és Faipari Egyetem irattára, 691/1922. sz. ügyirata.

3 Bővebben az Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 691/1922. sz. ügyirata.

4 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára, 197/1919. számú ügyirat.

5 Kétségtelen, hogy az elhelyezés kérdésében Sopron városa volt következetesebb és határozottabb. Ez érthető is, hiszen nem kis felelősség hárult a főiskola vezetőségére, amikor mérlegelte, hogy hol legyen az ősi intézet a legcélszerűbben elhelyezve. Közben hat tagú tanárküldöttség járt február 26-án Gödöllőn, akik a kastély 299 termét és az összes mellékhelyiséget megsejmeltek. Sopront ekkor még nem látták a tanács tagjai, így a február 27–28-i tárgyalásokon is elhangzottak még Sopron ellenes vélemények olyan formában, hogy amennyiben Sopronban bármiféle akadályok merülnének fel, nyomban a gödöllői megoldást kell szorgalmazni. *Kaán* Károly államtitkár jegyzőkönyvbe vetette azt az álláspontját, hogy eredetileg Gödöllőt óhajtotta volna, most azonban már feltétlenül a soproni elhelyezést kell erőlesen keresztülvinni. A soproni polgármester határozott fellépése következtében most már gyorsan pergetek az események. A Földművelésügyi Minisztérium az értekezlet után olyan gyorsan elkészítette az áthelyezési rendeletet, hogy a Pénzügyminisztérium illetékes főosztálya csak annak kiadása után látta azt, a főiskolai tanács pedig még állást sem foglalt a kérdésben, amikor a rendelkezés már megjelent.

A főiskola oktatóinak többsége mindenáron a budapesti, illetve a Budapest környéki elhelyezést szerette volna kieszközölni. Ez a hallgatóságra is átragadt. A Tanácsköztársaság kikiáltása után hat nappal, március 27-én a főiskolai hallgatóság a szocialista diákok helyiségében szervezkedett. Megfogalmazták kívánságaikat is, többek között azt is, hogy a főiskolát Pesten vagy környékén, lehetőleg Gödöllőn helyezték el. A főiskola tanári kara és diáksága kevés kivételtől eltekintve ebben az időben még nem látta, nem is láthatta, hogy Sopron milyen feltételeket képes majd teremteni az ősi intézet számára.

6 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 197/1919. sz. ügyirat.

7 Soproni Állami Levéltár. IV. 31/1919.

8 Sopron vármegye. 1919. március 5-i számában.

9 A selmeci főiskolások üdvözlete Sopron közönségéhez címmel jelent meg a Sopron vármegye 1919. március 11-i számában.

10 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára, 691/1922. számú ügyirat.

11 Az Erdészeti és Faipari Egyetem irattárának 942/1919. számú ügyirata szerint a főiskolát a pénzügyminiszter 1919. április 15-én kelt 29 323. számú rendelete alapján helyezték át ideiglenesen Sopronba.

12 Az Erdészeti és Faipari Egyetem irattárának 241/1919. számú ügyirata szerint a földművelésügyi miniszter 1919. március 19-én kelt levelében értesíti a főiskola rektorát Selmecbányán, hogy a pénzügyminiszterrel egyetértésben a főiskolát 52 935-1919. számú rendeletével ideiglenesen Sopronba helyezte. Az átírat 1919. április 7-én érkezett meg Selmecbányára.

13 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára. 1210/1921. sz. ügyirat.

14 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára. 563/1920. sz. ügyirat.

15 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára. 1166/1921. sz. ügyirat.

16 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára. 312/1921. sz. ügyirat.

17 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára. 325/1922. sz. ügyirat.

18 A Honvéd Főreáliskolát összes épületeivel és területével 1922. február 20-án adták át a főiskolának. A Károly laktnyában a főiskola három évig volt (Erdészeti és Faipari Egyetem irattára. 420/1922. sz. ügyirat).

19 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára. 228/1919. sz. ügyirat.

20 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára. 1578/1921. sz. ügyirat.

21 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára. 1600/1921. sz. ügyirat.

22 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 259/1923. sz. ügyirat.

23 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára. 1532/1926. sz. ügyirat.

1851

1866

Adalékok
a Magyar Tanácsköztársaság
és főiskolánk
1919-es történetéhez

Papp István

Időben tőle egyre távolabb,
Lélekben hozzá egyre közelebb
(Gábor Andor)

Fél évszázaddal ezelőtt, 1919. márc. 21-én Magyarország népe a munkásosztály vezetésével meghódította a politikai és gazdasági hatalmat: megszületett a Magyar Tanácsköztársaság, a világ második szocialista állama. A világháború által összekuszált Európa a Kárpát-medencére figyelt. *Elsőként követtük a világon az orosz Október példáját.*

Az első szocialista forradalom győzelme hazánkban nem bizonyult tartósnak. A kedvezőtlen európai viszonyok nem tették lehetővé a tanács hatalom konszolidálódását. 133 napos hősi küzdelem után az antant hatalmak katonai-gazdasági-diplomáciai támadása összeroppantotta. De emléké, hatását, kisugárzását nem lehetett megsemmisíteni. Emléke és hatása 25 esztendőn keresztül rettegésben tartotta a magyar uralkodó osztályokat: nemcsak maguk mögött, de maguk előtt is érezték 1919-et!

A forradalmakat – különösen a bukott forradalmakat! – az emberiség történetében mindig az osztályellenség dühe és rágalomhadjárata kísérte. Az ellenforradalmi rendszer 25 éve alatt időt, energiát és pénzt nem kímélve rágalmazták 1919 emlékét. A magyar kommün osztozott népünk levert szabadságküzdelmeinek és forradalmainak sorsában: 1514-et a földesurak véres bosszúja, 1703–11-et a Habsburg-abszolútizmus, 1848–49-et a kivégzések és az önkényuralom, 1918–19-et az ellenforradalmi tisztai különítmények kegyetlen garázdálkodása, minden haladó

mozgalom és gondolat elnyomása követte. „Tengeri a rágalom és hegyekké magasulnak a vádaskodások, amelyek a magyarországi proletárdiktatúrát érik. Rosszindulatú ostobaság folyóiból táplálkozik a rágalom tengere. A vádhegyeket jórészt azok építik, akik fel sem látják a tetejéig...” [1] – írta Kun Béla 1920-ban, a bécsi emigrációból.

Az első világháború után létrejött kommunista világmozgalom nagyra értékelte és felhasználta az első magyar proletárdiktatúra pozitív és negatív tapasztalatait. A magyar forradalom tapasztalatai behatoltak a munkásmozgalomba és elősegítették a kommunista pártok irányvonalának (stratégiájának és taktikájának) kidolgozását. Lenin – aki közismerten többször elemezte a magyar proletárforradalom tapasztalatait – már 1919-ben megfogalmazta az egyik legfontosabb tanulságot: „... a magyar forradalom azáltal, hogy teljesen másképp született meg, mint a miénk megmutatja az egész világnak azt, ami az Oroszországgal való viszonylatban rejtve maradt, ti. azt, hogy a bolsevizmus az új proletár munkásdemokrácia hordozója, amely a régi parlament helyébe lép.” [2].

A magyar kommün emléke és tapasztalatai elevenen éltek az ellenforradalom negyedszázadán át. Kommunista forradalmárok ezreit élte a remény – itthon az illegalitásban, külföldön az emigrációban –, hogy az első munkáshatalmat követi majd a máso-

dik. 1919 forradalmi örökségén magyar kommunis-
ták egész nemzedéke nevelkedett. Ez a nemzedék
mérhetetlen szenvedést, áldozatot és megaláztatást
vállalt a nagy örökség megőrzése és valóráváltása
érdekében.

I. A Magyar Tanácsköztársaság létrejöttének előzményei

1919-ben a magyar munkásosztály rendkívül bonyo-
lult európai és hazai viszonyok közepette vette kezé-
be az államhatalmat. E bonyolult viszonyok össze-
tevői a következők voltak: a háborús vereség, az
Osztrák–Magyar Monarchia felbomlása és a magyar
állam területén élő nemzetiségek elszakadása, a pol-
gári demokratikus forradalom győzelme és a KMP
vezette néptömegek harca a szocialista forradalom
győzelméért.

1918 őszére a Központi Hatalmak katonai ereje
összeomlott. A több mint négy évig tartó, tízmillió
ember életét kioltó világháború az antanthatalmak
győzelmével végződött. A Monarchia képviselői
1918. nov. 3-án, Németországi pedig 11-én kénytele-
nek voltak aláírni a fegyverszünetet [3].

A háborús vereség a dualizmus rendszerének két
vezető államát – Ausztriát és Magyarországot – kész
helyzet elé állította: a Monarchia felbomlása elkerül-
hetetlen volt és szükségszerűen bekövetkezett. Egy-
részt: 1918 őszére a nemzetiségek döntő többségében
az elszakadási vágy megmásíthatatlan elhatározássá
érett, másrészt: az antanthatalmak is felismerték,
hogy közép-európai érdekeiket a Habsburg-biroda-
lom felszámolásával tudják legjobban biztosítani. A
soknemzetiségű monarchia széthullását sem megaka-
dályozni, sem késleltetni nem tudta IV. Károly 1918.
október 16-i manifestuma, amely szerint Ausztria
szövetségi állammá alakul át, amelyben minden nép-
törzs saját külön állami közösséget alkot települési
területén. Az autonómia megígérése ekkor már túlha-
ladott volt: a Csehországban, Szlovákiában, Horvát-

országban és Erdélyben bekövetkezett események ir-
reálissá tettek minden manőverezési kísérletet.

1918. október 28-án Prágában megalakult az ön-
álló Csehszlovák állam, 30-án a Szlovák Nemzeti Ta-
nács turócszentmártoni nagygyűlése proklamálta
Szlovákia elszakadását Magyarországtól és egyesülé-
sét Csehországgal. A horvát tartományi gyűlés októ-
ber 29-én kimondta Horvátország különválását és
csatlakozását a szlovén-horvát-szerb közös államhoz.
Az erdélyi románok nemzeti mozgalma is az elsza-
kadás és a Romániával való egyesülés mellett dön-
tött. Október utolsó napjaiban győzött a forradalom
Magyarországon és Ausztriában is, amely végérvé-
nyesen megpecsételte a gyűlölt monarchia sorsát. A
létrejötté óta reakciós és korszerűtlen Habsburg-biro-
dalom bukását meggyorsította a háborús vereség, de
sírásója a népek forradalmi harca volt.

1918. október 31-én Budapesten győzött a pol-
gári demokratikus forradalom, a hatalom a *Nemzeti
Tanács* [4] tagjaiból alakult koalíciós (polgári-szociál-
demokrata) kormány kezébe került. A kormány el-
nöke – a német szövetség régi ellenfele, a demokra-
tikus felfogású arisztokrata – gróf Károlyi Mihály
lett, akiről az antant egyes politikai köreihez fűződő
kapcsolatai miatt az uralkodó osztályok feltételezték,
hogy vezetése alatt sikerülni fog a burzsoá rendszert
forradalom nélkül átmenteni.

A polgári demokratikus forradalom győzelme
gyökeres fordulatot jelentett a magyar társadalmi fej-
lődésben. A magyar népen csaknem négy évszázadon
át élősködő dinasztia elűzése, a nemzeti független-
ség visszaszerzése népünk évszázados függetlenségi
harcait tetőzte be. Ugrás volt ez a magyar politikai
viszonyok fejlődésében, lenyűgöző tömegeiről és
óriási aktivitással. A forradalom hajtóereje, sikeré-
nek kizárólagos biztosítója a munkások és katonák
alkotta nép volt! A néptömegek egyesült ereje és
cselekvése biztosította nagy nemzeti és demokra-
tikus céljaink megvalósulását. Károlyi így írta le
a forradalom győzelmét: „Október 30-án éjjel je-
lentés érkezett a Nemzeti Tanácsba, hogy a katoná-

tanácsi tisztek vezetése alatt elfoglalták a városparancsnokságot! Egészen meg voltunk döbbenve. Mi nem akartuk még átvenni a hatalmat; mi szervezni akartuk erőnket. De eközben már az egész forradalom kifejlődött. Egymásután, minden ellenállás nélkül szállták meg a parancsnokságokat, a kaszárnyákat, majd a telefonközpontokat és a főpostát. A nép maga csinálta meg a forradalmát, a nép vette kezébe a hatalmat és adta át a Nemzeti Tanácsnak” [5]. A magyar munkásosztály, amely először lépett teljes nagyságában a történelem előterébe, győzelmével megnyitotta az utat a további fejlődés előtt, a polgári demokratikus forradalomtól a szocialista forradalomba való átmenetre. A hatalomra került koalíciós kormány pedig egyre inkább gátjává, akadályozójává vált ennek a célkitűzésnek.

A monarchia uralkodó körei által képviselt bűnös, rövidlátó nemzetiségi politika és annak minden következménye, súlyos örökségként nehezedett a Károlyi-kormányra. Károlyiék ragaszkodtak a területi integritás utópisztikus koncepciójához, pedig a monarchia térképének gyökeres átrendezése a nemzetiségi elv alapján, a győztesek megmásíthatatlan elhatározása volt. A polgári demokrácia által képviselt külpolitika tulajdonképpen egy reménytelen kísérlet volt az átvett súlyos örökségtől való megszabadulás és az antant jóindulatának kiudvarlása érdekében. 1918. november 13-án Belgrádban *katonai egyezmény* jött létre a Magyarországot képviselő Károlyi-kormány és *Franchet d'Esperay* [6] tábornok között, amely a fegyverszüneti szerződés pontjait Magyarországra nézve megszabta. Az egyezmény kötelezte a magyar kormányt arra, hogy nyolc napon belül vonja vissza csapatait a Szamos–Beszterce–Maros–Szabadka–Baja–Pécs–Dráva vonaltól északra és jogot adott az antantnak arra, hogy Magyarország egyes pontjait megszállja. Ugyancsak az egyezmény értelmében Budapestre antant katonai misszió érkezett, *Vix* alezredes [7] vezetésével.

Az antant – különösen a francia politika – támogatta a román, jugoszláv és csehszlovák kormányoknak azt a törekvését, hogy még a békekonferencia

döntése előtt végrehajtsák a Monarchia és a történelmi Magyarország felosztását. 1918. november közepén az említett országok hadseregei megkezdték Magyarország nemzetiségi területeinek megszállását, hivatkozva az ott élő lakosság elszakadási határozataira, a háború alatt kötött szerződésekre és a páduai fegyverszünetre, illetve a belgrádi katonai egyezményre. A magyar kormány erőfeszítései [8] ellenére november végén Párisból utasították a magyar kormányt Szlovákia kiürítésére, s a december végén átadott antant-jegyzék kijelölte a békekötésig érvényes magyar–csehszlovák határvonalat is. Az ideiglenes határt Pozsonytól Rimaszombatig a Duna és az Ipoly képezte, innen az Ung torkolatáig húzódott, s annak folyását követte az Uzsok-dombig. Szlovákia kiürítését a jegyzék átnyújtását követően a magyar kormány kénytelen volt végrehajtani.

1919 januárjára magyar fennhatóság alatt az ország magyarlakta középső részén kívül csak a mai Burgenland [9], a Ruténföld, a vend vidék és Erdély nyugati szegélye maradt. Nyilvánvalóvá vált, hogy a monarchia romjain létrejött nemzeti államok kormányai által, az antanthatalmak jóindulatáért és kegyeiért folytatott versenyben, a magyar kormány az utolsó helyre került. Ezt a megmásíthatatlan ténytet mindben igazolta az 1919. január 18-án *Párisban megnyílt békekonferencia* [10], amely hivatva volt a békeszerződések kidolgozására és megkötésére. A békekonferencián Franciaországé volt a döntő szó a Magyarországot érintő kérdésekben. Magyarország kormányát a tárgyalásokra nem hívták meg, javaslataink és igényeink nem kerültek meghallgatásra.

Az antanthatalmak utasítása Szlovákia kiürítésére és cseh megszállására egyetemünk jogelődjét – az 1763 óta Selmechányán székelő és működő *Bányászati és Erdészeti Főiskolát* – sorsforduló elé állította. A frontszolgálatról Selmechányára visszatérő és tanulmányait folytatni akaró hallgatóságot kilátástalanság és zűrzavar fogadta 1918 őszén. Tekintettel a magyar csapatok visszavonására és a várható megszállásra, az ifjúság a tanári karral egyetértésben, az intézmény elköltözése mellett határozott, vállalva az

átmeneti hontalanságot. Lázás viták és csomagolás után 1918. december közepén hagyták el az ősi székhelyet, Selmecbányát. Az intézmény tanárait, hallgatóságát és felszerelésének egy részét Budapestre irányították. Budapesten hosszas tárgyalások kezdődtek a főiskola további sorsáról, új székhelyéről a Földművelésügyi és a Pénzügyminisztériumban. A bányászati és kohászati felsőoktatásnak ugyanis a Pénzügy-, az erdészeti és a Földművelési Minisztérium volt a főhatósága, így a főiskolával közösen rendelkeztek. Végül az illetékes kormányzati szervek – tekintettel a város vezetőinek javaslatára – Sopron városát jelölték ki a hontalanná vált főiskola ideiglenes székhelyéül.

A főiskola tanárainak és hallgatóságának *első csoportja 1919 márciusában érkezett Sopronba*. A csoportot hamarosan követte a tanárok és a hallgatók zöme, majd a Selmecbányáról átmentett felszerelés. Ezzel véget ért a több hónapos bizonytalanság, hontalanság időszaka. Az időközben kikiáltott Magyar Tanácsköztársaság kormányzati és Sopron városi szervei megértő, határozott intézkedésekkel biztosították a letelepedéshez és a munka folytatásához szükséges feltételeket.

Időközben Magyarországon jelentős változás következett be az osztályerőviszonyokban. *1918. november 24-én* – a Szovjet Oroszországból hazatért magyar kommunisták kezdeményezésére – megalakult a *Kommunisták Magyarországi Pártja*, magába egyesítve a hazai munkásmozgalom forradalmi elemeit [11]. A kommunista párt megjelenése új szakaszt nyitott a magyar munkásmozgalomban és új helyzetet teremtett hazánk politikai életében. Megszületett az érlelődő szocialista forradalom élcsapata, amely képes és kész volt rohamra vezetni a magyar proletariátust a munkáshataloméért.

A KMP a szocialista forradalom előkészítése és győzelme érdekében óriási szervező- és nevelőmunkát végzett a tömegek között: ismertette az orosz forradalom eseményeit, leleplezte a koalíciós kormány illúzióira épülő antant-barát külpolitikáját és a legégetőbb reformok bevezetését halogató belpolitikáját. A

kormánykoalíció pártjainak befolyása állandóan csökkent [12], a KMP tömegbefolyása 1919 januárjában és februárjában pedig ugrásszerűen megnövekedett. A kommunistaellenes terror, a gyárfoglaló munkások és a földfoglaló agrárproletárok elleni fegyveres megtorlás, a kommunisták mellé állt katonai alakulatok lefegyverzése és a kommunista érzelmű katonák eltávolítása a kaszárnyákból – mindezek objektíve a kormány hatalmát ásták alá és a szocialista forradalom útját egyengették.

1919 márciusára a kormány helyzete válságosra fordult. Az antant kegyeiért sikertelenül udvarló külpolitika, és a forradalmi erők megfékezését célzó diktatórikus belpolitika, felgyorsították az események menetét. Beigazolódott a Soproni Napló 1918. november 5-én tett megállapítása: „Nagyon sok jel mutatja, hogy az orosz bolsevik szellem terjedni kezd nálunk is. Még talán nem késő, ha azonnal cselekszünk.” 1919 márciusában már késő volt, a polgári rend napjai meg voltak számlálva, feltartóztathatatlannul közeledett a szocialista forradalom győzelmének napja. A Soproni Tükör c. kommunista lap 1919. március 2-án megjelent száma a letartóztatásban levő kommunista vezetők megkínzása miatt tiltakozott, ennek várható következményeire figyelmeztetett. Az ország több megyéjében és városában a munkás- és katonatanácsok vették át a hatalmat a polgári közigazgatás szerveitől. Tovább terjedt a falusi szegénység földfoglaló mozgalma és a földbirtokosok pánikszzerű menekülése. A hadseregben megkezdődött a legkompromittáltabb, reakciós gondolkodású tisztek leváltása, ezzel párhuzamosan tovább erősödött a kommunista befolyás alatt álló katonatanácsok szerepe és tekintélye. Az ipari centrumokban további gyárakat, üzemeket foglaltak el a munkások. Március 17-én két soproni vasárugyár bizalmi férfiai a szocializálás mellett döntöttek és „... határozatilag kimondták, hogy a két vasárugyár vezetését egy 16 tagú direktóriumra bízzák” [13]. Március 18-án Csepelen ötezer munkás részvételével gyűlést tartottak. A csepeliek bejelentették csatlakozásukat a KMP-hoz, követelték a bebörtönzött kommunista vezetők

azonnali szabadonbocsátását és a proletárdiktatúra kikiáltását. Megkezdődött a március 23-ra tervezett tömegtüntetés előkészítése a kommunista vezetők szabadonbocsátásának kikényszerítésére.

1919. március 20-án *Vix* francia alezredes átnyújtotta a magyar kormánynak az antanthatalmak jegyzékét, amely újabb területek kiürítését és átadását követelte. Közölték a kormánnyal, hogy a Tiszántúl nagy részét antantcsapatok szállják meg. A polgári kormány több órás tanácskozás után bejelentette lemondását [14] és felajánlotta a hatalmat a bukkott kormánykoalíció munkáspártjának, a Szociáldemokrata Pártnak. Az alig öthónapos magyar polgári demokrácia csődbejutásának nyílt elismerése volt ez, annak bizonyítéka, hogy nemzeti katasztrófától egyedül a munkásosztály vezette népre támaszkodva lehetséges a kibontakozás, a nemzeti lét megőrzése és megerősítése. A *Vix*-jegyzék betetőzte a polgári demokratikus rezsim kül- és belpolitikai csődjét; nyilvánvalóvá tette, hogy az antantbarát politika végérvényesen kudarcot vallott.

II. A szocialista forradalom békés győzelme. A Soproni Direktórium megalakulása

1919. március 21-én gyökeres fordulat következett be hazánk több évszázados történetében: győzött a *szocialista forradalom* magyar földön, kormányzó crővé vált az addig elnyomott proletariátus.

A két munkáspárt – SZDP és KMP – vezetőinek tanácskozása [15] a gyűjtőfogházban a következő határozat elfogadásával zárult: 1. az SZDP és KMP Magyarországi Szocialista Párt néven egyesül; 2. az egyesült párt a proletariátus nevében átveszi a hatalmat, kikiáltják a proletárdiktatúrát és hazánk Tanácsköztársassággá alakul; 3. haladéktalanul megkezdik a társadalom és a gazdaság szocialista átalakítását; 4. a belső és külső ellenség várható támadása miatt felfegyverzik a proletariátust; 5. fegyveres és szellemi szövetséget kötnek az orosz szovjetkormánnyal. Megalakult a Forradalmi Kormányzótanács, a proletár-

diktatúra kormánya. Kibocsátották a Magyarország dolgozóihoz és a nemzetközi proletariátushoz szóló felhívásokat [16], amelyek hírül adták a hatalom békés átvételét, a Magyar Tanácsköztársaság megszületését. Másnap a csepeli szikrativíró segítségével kapcsolatot teremtettek az orosz szovjetkormánnyal, s tájékoztatták Lenint a magyar proletariátus kiemelkedő győzelméről.

A szocialista forradalom Magyarországon 1919-ben békés úton győzött, az államhatalom megragadása nem a proletariátus fegyveres felkelése formájában történt. A két párt egyesülése nyomán olyan helyzet állt elő, hogy a burzsoázia képtelennek bizonyult bármiféle ellenállásra. A *Vix*-jegyzék által kirobbantott külpolitikai csőd, a proletárforradalom szervezett erőinek gyors megnövekedése és túlsúlyra jutása következtében akcióképtelennek bizonyult. Teljes mértékben elfogadható *Kun Béla* megállapítása: „... a burzsoázia nem ajándékba adta a hatalmat a munkásosztálynak, hanem kényszerűségből lemondott a hatalomról, mikor már nem volt módja harcolni a hatalomért [17]. *Károlyi Mihály*tól idézzük a következő, a márciusban kialakult osztályviszonyokra oly jellemző következtetéseket: „... a polgári pártok minden erkölcsi támaszukat elvesztették. A tényleges hatalom amúgy is már hónapok óta kizárólag a szervezett munkásság kezében van. A Katonatanács elnökének, *Pogány*nak az indítványára már délután úgy döntött, hogy a kommunistákat fogja támogatni... a Munkástanácsban *Garbai* már kész tényként közölte, hogy szovjet kormány alakul... az egész fegyveres hatalom, a helyőrség, a népőrség, a rendőrség, a hadsereg szocialista-kommunista vezetés alatt állott.” [18]. Március 20-án és 21-én szédületes gyorsasággal peregtek az események, órák alatt több és nagyobb dolgok történtek, mint korábban évtizedeken keresztül. Hihetetlenül felgyosult a magyar történelem érverése, a munkások és falusi szegények forradalmi akarata áradatként tört utat magának. Egycsapásra tisztázódtak az osztályfrontok (ha rövid időre is), lelepleződve és megbénulva nézte a rekáció a munkáshatalom első, de magabiztos lépéseit.

MINDENKIHEZ!

Magyarország proletársága a mai nappal a maga kezébe vesz minden hatalmat. A polgári világ teljes összeomlása, a koalíciós kormányzás esődjé kényszeríti rá Magyarországot munkásságát és parasztságát erre a döntő lépésre. A kapitalista termetes összeomlott, a munkásság nem hajlandó többé a nagytökések és nagybirtokosok igájába hajtani a fejét.

Az országot az összeomlás anarchiájától csak a szocializmus, a kommunizmus megteremtése mentheti meg.

Ugyanakkor külpolitikailag is teljes katasztrófa előtt áll a magyar forradalom. A párisi békekonferencia úgy döntött, hogy Magyarországnak csaknem egész területét katonailag megszállja, a megszállás vonalait végleges politikai határnak tekinti és ezzel **a forradalmi Magyarország élelmezését és szénellátását végképpen lehetetlenné teszi.**

Ebben a helyzetben egyetlen eszköze maradt a magyar forradalomnak a maga megmentesére: a proletárság diktatúrája, **a munkások és földműves-szegények uralma.**

A proletárság diktatúrájának döntő alapföltétele a proletárság teljes egysége. Eppen ezért a történelmi szükség parancsára teljes **egyesülését** mondotta ki a Magyarországi Szociáldemokrata Párt és a Kommunista Magyarországi Pártja

A Tanácsköztársaság kikáltásakor az európai helyzet rendkívül bonyolult volt. Szovjet-Oroszország élet-halál harcot vívott a külső intervenciós erőkkel és a belső ellenforradalommal. Várható volt, hogy az antant hamarosan megtámadja Tanács-Magyarországot. Voltak persze biztató momentumok is. Az orosz Októbert követő forradalmi hullám tovább ostromolta Európát, megalakult már a Kommunista Internacionálé, az orosz Vörös Hadsereg sikeres harcokat vívott Nyugat-Ukrajnában [19]. A Tanácsköztársaság vezetői felismerték – sőt talán túlértékelték – e kedvező nemzetközi tényezőket, közeli eseményként számoltak az európai proletárforradalom aktív segítségével. „Forrong minden ország proletariátusa. Bécsben a proletariátus fegyveresen küzd a diktatúráért. Az oroszországi tanácsköztársaság csapatai átlépték Kelet-Galícia határait, egy részük már Cser-

novic irányában halad . . .” [20] – olvashatjuk Kun Béla 1919. április 19-én tartott beszédében. Az orosz Vörös Hadsereg várható aktív segítségét szintén közzelnek ítélték meg: „. . . közeleg az orosz Vörös Hadsereg, egyesülhetünk vele hamarosan (március 18-án egy vörös páncélvonat Tarnopolban volt, a Kárpátok aljáról folyton azt jelentették, hogy Galícia felől hallják az ágyúdörgést), s a Szovjet-Oroszországgal közös határ nemcsak katonai, hanem politikai segítséget is jelent számunkra . . .” [21]. Igaz, az orosz szovjetkormány óriási erőfeszítéseket tett ezekben a hetekben – és később is – a fiatal Tanács-Magyarország megsegítésére, nagy erők bevetésével sikeres offenzívát kezdett Nyugat-Ukrajnában, de az elért sikerek nem bizonyultak tartósnak.

A Magyar Tanácsköztársaság az *első népbatalom* volt hazánk történetében. Az új államgépezet létre-

Proletárdiktatura Sopronban és a megyében.

Megalakult a direktórium.

Nagy események következtek be Magyarországra. A győzelmi mámor-tól ittassa lett antant-hatalnak, ultimátumot küldtek a magyar népkormány-nak, amelyben a mai demarkációs vonalat országhatárnak megteszik, az ország testét egyharmadára lesorvasztják és amelyben kijelentik, hogy az epen hagyott magyar földön, a Nagy-Magyar-Alföld északi részén, Ruszka-Krajnában a rutének földjén és a Dunántul még meg nem szállott területen antant csapatokat helyeznek el. Befejezett tények elé állították a magyar népkormányt. Az antant hatalmi téboly vérekként ráveti magát országunkra, széjjel akarja marcangolni,

barbaival és kunival az élén, szocialista kormány vette át a hatalmat. Dölelőtt folyamán rendkívüli kiadásban számoltunk be a nagy eseményekről.

Az első hivatalos értesítés.

A hajnali órákban a soproni szociáldemokrata párthoz a következő sürgöny érkezett:

Az antant imperializmus a román és cseh vonalon több ezer négyzetkilométernyi újabb területet követel és ezzel a követelésével Magyarországot a nemzetgyűlési választások lehetőségétől megfosztja. A kormány a követelést visszautasította és lemondott.

Helyét a munkástanács határozata alapján tisztá szocialista kormány f. jelölje el. A pártvezetőség a kommunista vezetőségével megegyezett. Az egész proletárság egységes akcióban egyesül. A munkástanács megköveteli minden fasztozás és önkényes eljárás megakadályozását. Fasztozók ellen a legszigorubb eljárást megindítja.

Gyárakban és földeken, bányákban és vasutakon teljes erővel tovább dolgozni kell. Szocializmus és földbirtokreform kérdésében

cat és újból felhangzott: Eljen Lenin! Eljen Trotskij!

Végül felszólította Berceller Adolf a proletárokat, hogy legyenek segítségükre a rend fenntartásában és azoknak a jogoknak a biztosításában, melyet a proletárság kivívott.

— Mi előttetek fogunk járni. Ez kell, ezsménk, törekvéseink diadaléért meg is halunk. Bizatok beendünk, bizetek beendünk a város, a megye minden fia, mi jót, a nép javát akarjuk! (Eljenzés)

Utána a pártvezetőség javaslatát terjesztették elő. A megjelentek egyhangu lelkesedéssel megválasztották a direktóriumot és a különféle szakbizottságokat. Utóbbiakat a szükséghez képest ki fogják egészítem

A direktórium tagjai lettek

Berceller Adolf, Ficsói László, Knopp Gábor, Faragó Géza alezredes, Enzbruder főhadnagy.

Szakbizottságok

Posta: Staár Ferenc, Missurai Agoston, Steiner György, Dr. Takács Kálmán, Török Mihály,

Munkáshatalom Sopronban

hozása napok alatt az egész országban megtörtént. A Forradalmi Kormányzótanács megalakulása után minden megyében, járásban, városban és községben megalakultak a *Direktóriumok*. A proletárállam belső rendjének biztosítása érdekében megalakultak a Forradalmi Törvényszékek és a Vörös Őrség. Március 25-én a Kormányzótanács rendeletet adott ki a Vörös Hadsereg felállításáról. Az egyesült munkáspárt, a szakszervezetek, a már korábban létrejött munkás-, katonai és paraszttanácsok a győztes forradalom olyan erőit testesítették meg, amelyek azonnal át tudták venni a hatalmat, az államhatalmi- és áll-

lamigazgatási szervek irányítását. Április 6-án tanácsválasztásokat tartottak, s ennek eredménye stabilizálta, törvényesítette a kialakult állami mechanizmust. Az új államgépezet kialakulásának folyamatát betetőzte a júniusban elfogadott szocialista alkotmány.

A proletárállam azonnal megkezdte a társadalom és a gazdaság forradalmi átalakítását. Kisajátította a fő kizsákmányoló osztályok tulajdonában levő gazdasági alapokat és megkezdte – ha nem is hibáktól mentesen – a szocialista társadalom megteremtését. Március 26-án megjelent a Kormányzótanács egyik

legfontosabb rendelete, amely szocializálta az ipari, közlekedési- és bányüzemeket, köztulajdonba vette a pénzintézeteket és a nagyobb lakóépületeket. Az április 3-án megjelent rendelet kimondta az összes közép- és nagybirtok szocializálását. Megfelelő intézkedésekkel gondoskodtak a munkásosztály és a falusi szegénység életkörülményeinek lényeges megjavításáról.

A hatalom átvétele és az új államgépezet létrehozása a vidéki városokban is békésen, minden ellenállás és rendzavarás nélkül történt. A szocialista forradalom gyors fővárosi győzelmétől megzavarodott vidéki burzsoázia és földbirtokos osztály nem tudott ellenállni az egyesült munkásság forradalmi erőinek. *Sopronban március 22-én vette át a munkásság a hatalmat.* A Pannónia Szálló üvegtermében a Munkástanács, a Katonatanács és a szakszervezeti bizalmi férfiak együttes ülésén megválasztották az 5 tagú Direktóriumot. A Direktórium tagjai lettek: *Berczeller Adolf*, *Fischl László*, *Knapp Gábor*, *Faragó Géza* alvezetős és *Entzbruder Dezső* főhadnagy. Egyhangúlag határozatot hoztak arról, hogy a direktórium azonnal vegye át Sopronban és a vármegyében a közhatalmat [22]. Március 23-án (vasárnap) a Soproni Direktóriumot ünnepélyesen beiktatták a Városházán. Intézkedés történt azonnal a fontosabb tisztségek betöltésére is. A városi biztos *Knapp Gábor* lett, *Ferenczy János* látta el a vármegyei biztos teendőit – mindkettő a SZDP Sopron Városi Szervezetének vezetői voltak korábban és becsülettel szolgálták a munkáshatalmat. *Entzbruder Dezső* kapott megbízást a városi és vármegyei katonai biztos feladatkörének ellátására, egyúttal ő volt a vasútbiztosító őrség parancsnoka is, *Bors László* lett a sajtóügyi és vadbiztos [23]. A tanácskormány vidéki sajtóosztályának soproni tudósítója március 24-én a következőket jelentette a fővárosba: „A direktórium itt megalakult, s átvette a főhatalmat. A városban minden csendes, semmi rendzavarás nem történt. A direktórium és a szakszervezetek már megkezdték munkájukat, de a részletkérdések dolgában és az üzemek kommunizálásában még nem történt semmi intézked-

dés, mert előbb elő akarják azt készíteni. A megyében is a legnagyobb rend uralkodik” [24].

A Forradalmi Kormányzótanács minden vármegye élére teljhatalommal felruházott *kormányzótanács*i biztost nevezett ki. A kormányzótanácsbi biztosok egyrészt ellenőrizték a munkáshatalom helyi szerveinek és vezetőinek (katonai és polgári) tevékenységét, másrészt biztosították a központi rendeletek és utasítások végrehajtását. Különös figyelemmel őrködtek a proletárdiktatúra biztonsága felett, felelősek voltak a közrendért, az ipari és mezőgazdasági termelés zavartalan folytatásáért, az egészségügyi és oktatási intézmények zavartalan működéséért. Tevékenységükért közvetlenül a tanácskormánynak tartoztak felelősséggel. Sopron város és vármegye kormányzótanácsbi biztosát 1919. március 26-án nevezte ki a tanácskormány *Kellner Sándor* [25] személyében, aki kommunista forradalmárként, nagy szervezőkészséggel, körültekintő határozottsággal szolgálta a proletariátus ügyét. Biztosította a központi rendeletek végrehajtását a város és a megye területén, tapasztalt politikai vezetőként irányította a Direktórium munkáját, kemény tudott lenni az osztályellenesség elleni harcban és megértő, ha megtévesztett emberek felett kellett ítéletet mondani. Mint Szovjet-Oroszországból hazatért internacionalista, tapasztalataival, elméleti felkészültségével és kommunista meggyőződésével a város és a megye elismert, tekintélyt és megbecsülést élvező teljhatalmú vezetőjévé vált rövid idő alatt.

Kellner Sándor március 27-én érkezett Sopronba. A Sopronvármegye című napilap március 28-i száma színes riportban számolt be a kormányzótanácsbi biztos útjáról és megérkezéséről: „sorfalat állott Sopron vármegye népe azon az úton, amelyen *Kellner Sándor*nak, a forradalmi kormányzótanács teljhatalmú népbiztosának autója végighaladt.” Csornán és Kapuvárott rögtönzött népgyűlést rendeztek tiszteletére, Sopronban a város és a megye választott vezetői fogadták és adtak részletes tájékoztatást a legnyugatibb terület gondjairól. Szikeresen ellensúlyozta és meghiúsította a munkáshatalom belső ellenségeinek azon

törekvését, hogy a város német nemzetiségű polgárait a proletárdiktatúra ellen hangolják és elszakadásra ösztönözzék [26]. Bátor fellépést és forradalmi tapasztalatait jól hasznosította a megye területén létrejött ellenforradalmi gócek felszámolásában. Támogatta a Selmecbányáról Sopronba helyezett főiskolánkat a letelepedés okozta rendkívüli nehézségek elhárításában, segítette az érkező hallgatóság elhelyezését és az oktatás megkezdését.

III. A proletárállam művelődéspolitikája és segítsége főiskolánknak

A Magyar Tanácsköztársaság maradandó és kiemelkedő alkotásokkal dicsekedhet az élet legkülönbözőbb területein. A gazdasági, társadalmi, politikai életben bekövetkezett gyökeres változások nem hagyták érintetlenül a művelődésügy és a tudomány világát sem. A kultúrforradalom természetesen nem lehetett olyan gyorsan végbe, s nem is lehetett olyan mély és átfogó, mint a gazdasági, politikai élet területén végbement átalakulás. A kultúra és a tudomány a társadalmi felépítménynek olyan területe, melynek fejlődése csak lassan, elmélyült és türelmes munka eredményeként követi a gazdasági és politikai változásokat. A művelődési és tudományos élet szervezeti és eszmei átalakítása hosszú, évtizedekig elhúzódó folyamat. Mindazt, amit e téren a proletárállam alkotott, azt hallatlanul nehéz viszonyok között és igen rövid idő alatt tette. *Jászai Oszkár* a polgári radikálisok nagytekintélyű vezére, a polgári kormány nemzetiségi minisztere így jellemezte 1919 kultúrpolitikáját: „Volt ugyanis letagadhatatlanul valami nagyság és vígasztaló abban a komolyságban és lelkesedésben, mellyel a proletárdiktatúra a szellem dolgait kezelte” [27]. Ez a nagyság és komolyság ma, öt évtized távlatából is jól érzékelhető.

A fiatal proletárállam nagyfokú intenzitással indított harcot a néptömegek kulturális elmaradottságának megszüntetéséért, a legszélesebb néprétegek számára tette lehetővé az egyetemes kultúra értékeivel

való megismerkedést. Tette mindezt a következő nehézségek közepette: 1. A tanácskormány súlyos kulturális örökséget vett át a polgári kormányzattól. Az 1910-es népszámlálás adatai szerint Magyarországon a 6 éven felüli lakosság 33⁰/₀-a analfabéta volt. A magyar falvakat az egytanerős, egytantermes egyházi iskolák [28] hálózata jellemezte. Ezekben az iskolákban csak az egyházi és állampolgári élethez szükséges, legelemibb ismereteket tanították. Oktatási intézményeink – alsótól a felsőfokig – tananyaga elavult, szelleme feudális jegyekkel terhelt volt. 2. E súlyos kulturális örökséget a külső ellenség és a belső ellenforradalmi erők állandó támadása, ill. aknamunkája közepette kellett felszámolni. 3. Az óriási feladat elvégzésére igen rövid idő állt rendelkezésre. Mégis olyan kulturpolitikai rendeleteket, eredményeket produkáltak, amelyek egy emberöltő nyugodt és céltudatos munkájának is becsületére váltak volna. 4. A művelődésügy és tudományos élet vezetői és vezető szervei nem rendelkeztek – nem rendelkezhetek! – megfelelő tapasztalatokkal. Forradalmian új volt amit elkezdtek, példa nélkül állt az egész világon. Közismert, hogy Szovjet-Oroszország erejét 1919-ben szinte teljesen lekötötte a fennmaradásért, a létért folyó élet-halál harc. Következésképpen a kultúra és tudomány fejlesztése ekkor még ott nem szerepelhetett kardinális feladatként. És az orosz szovjetköztársaság is fiatal, tapasztalatlan volt még. Legfeljebb az európai polgári demokráciák pozitív tapasztalatait lehetett megfelelő átértékeléssel felhasználni.

A művelődés- és tudománypolitika központi szervezője, irányítója a *Közoktatásügyi Népbiztosság* volt. A legfontosabb intézkedések a Forradalmi Kormányzótanács és a Közoktatásügyi Népbiztosság rendeletei formájában láttak napvilágot a hivatalos kormányközlönyben. A megyék és városok kulturális életét a helyi munkás-, katona- és földműves tanácsok művelődési osztályai irányították. A kidolgozott és gyakorlatba átültetett rendeletek átfogták a kultúra és tudomány legfontosabb tennivalóit, érintették az egész magyar iskolarendszert. A kultúrpolitikai veze-

Diák elvtársaink!

Egyetemi hallgatók!

A közoktatásügyi népbiztosság nagyszabású népművelési munkába fogott. Még mindig a proletárok milliói, főleg a földművelésszegények nem tudnak sem írni, sem olvasni.

Diák elvtársaink! Hozzátok fordulunk, akiknek lelkében él az elnyomott emberiség felszabadító munkája iránti lelkesedés, jelentkezzetek minél nagyobb számban, hogy ebben a nagy oktatómunkában résztvegyetek.

A proletariátus diktatúrája két-szeres szeretettel öleli keblére azokat a diák elvtársakat, akik proletártestvéreik szellemi felszabadításának magasabb és nehéz munkájában részt venni kívánnak.

Csak azok jelentkezzenek, akik belső meggyőződéssel hirdethetik az új tanokat s akik eddig is tevékeny szerepet játszottak a munkásmozgalmak oktató, fölvilágosító munkájában. Jelentkezni lehet az Országos Propaganda Bizottság helyiségében, **Muzeum-körut 1.** szám alatt, a titkárságnál.

A tudományos és szabadoktatási propaganda csoportvezetője.

Felhívás az egyetemi hallgatókhoz

tők a felnövekvő, fiatal nemzedéket céltudatosan akarták előkészíteni a szocialista társadalomban való életre és munkára.

Az oktatási és nevelési intézmények 1919. április 1-én történt államosítása, az egyház és állam szétválasztása lehetővé tette az egész iskolarendszer átfogó, szocialista jellegű reformjának kidolgozását és megvalósítását. A proletárdiktatúra a burzsoá társadalom érdekeit szolgáló, annak osztálystruktúráját tükröző, zsákutcákkal megtűzdelt iskolarendszer helyébe egy egységes, minden gyermek számára hozzá-

férhető, tudományos szemléletű, a leghaladóbb pedagógiai elvekre épülő iskolarendszert akart megalkotni. Ezen iskolarendszer alapjának a nyolcosztályos, egységes, kötelező népiskolát tekintették, amelynek megvalósítását azonnal megkezdték. Ingyenessé tette a proletárállam az alsó- és középfokú oktatást. Ez az intézkedés megszüntette a vagyonos osztályok előjogát a műveltség megszerzéséhez, lehetővé tette a dolgozó osztályok tehetséges gyermekeinek továbbtanulását a magasabb műveltséget nyújtó oktatási intézményekben.

Maradandót alkotott a Magyar Tanácsköztársaság a *tudománypolitika és a felsőoktatás* területén is. A szilárd pénzügyi bázis megteremtése mellett a proletárállam biztosította a tudományos kutatás autonómiáját. Tervezet készült a tudósképzés és a szakemberképzés szétválasztására: az egyetemeket a tudósképzés központjaivá akarták fejleszteni, a szakemberképzést pedig önálló szakfőiskolákon akarták megoldani. A Közoktatásügyi Népbiztosság 1919. április 14-én elhatározta a Magyar Tudományos Akadémia átszervezését. Az újjászervezést kettős célkitűzésnek rendelték alá: egyrészt, biztosítani akarták a szabad, demokratikus szellem kialakulását, másrészt, megfelelő helyet és szerepet akartak kivívni a technikát és termelést elsősorban segítő természettudományoknak. A tanácskormány új tudományos kutatóintézetek létrehozását tervezte, így Történelmi Materializmus Kutatóintézet, Matematikai Kutatóintézet és Kísérleti Lélektani Intézet felállítását. A rövid idő nem tette lehetővé ezen intézetek megszervezését, közülük egyedül a Történelmi Materializmus Kutatóintézetét sikerült megszervezni és megnyitni 1919. július 6-án (*Lukács György* nyitotta meg, az intézet igazgatója *Bolgár Elek* volt). A Közoktatásügyi Népbiztosság a kultúra és tudomány érdekeit figyelembe véve a magyar könyvtárügy gyökeres átszervezését határozta el. A közintézmények könyvtárait, az őrizet és szakszerű kezelés nélkül maradt magánkönyvtárakat és a könyvkereskedelmet köztulajdonba vették. Létre akarták hozni a közművelődési és a tudományos szakkönyvtárak hálózatát,

Nagy és felelősségteljes munkát igényelt a felsőoktatás fejlesztése. Biztosítani kellett a materialista szellemű oktatást, felülvizsgálni a tananyagot, emelni a képzés színvonalát és az összes egyetemet, főiskolát megnyitni a városi és a falusi proletárság tehetséges gyermekei számára. A haladó gondolkodású korábban mellőzött tudósokat (*Babits Mihály, Bolgár Elek, Szekfű Gyula, Vadász Elemér, Benedek Marcell*) bekapcsolták az egyetemi oktatásba, több új felsőoktatási intézményt (Közgazdasági Főiskola, Kertészeti Főiskola, Színművészeti Főiskola, Munkásegylet) létesítettek, terveket készítettek az oktatás és az üzemek közti szoros kapcsolat megteremtésére.

A Forradalmi Kormányzótanács rendeletére 1919. május 3-án nyílt meg a Marx–Engels Munkásegylet, közigazgatási, társadalomtudományi és természettudományi tagozattal. Az új egyetem hallgatói a munkásosztály köréből kerültek ki, „akik miután kivívták maguknak a hatalmat, most meg fogják szerezni a tudást is ahhoz, hogy a termelést, a közigazgatást, a kultúrát önmaguk irányítsák” [29]. Mai szemmel is felemelően nagyfokú humanitást tükröznek és tiszteletet ébresztenek az olvasóban a következő mondatok: „A proletariátusnak, amikor belép a szabadság birodalmába, tudnia kell, hogy mi az, amit az emberi kultúra eddig elért. A régi kultúra helyébe új kultúra lép. De ennek kialakításában fel kell használni minden igazán értékeset abból, amit a múlt kultúrák létrehoztak . . .” [30]. Amikor Magyar Tanácsköztársaság bukása után a diadalmaskodó ellenforradalom ideológusai szemlét tartottak a diktatúra kultúrpolitikája felett, nem fukarkodtak a rágalmakkal. Mindent rossznak ítélték, magyar- és kultúraellenesnek bélyegeztek. Előszeretettel varrták a diktatúra nyakába a nemzeti múlt, a korábbi kultúrák értékeinek állítólagos elvetését. Az egyesült munkáspárt központi lapja pedig – amint olvastuk – alig egy héttel a hatalom átvétele után az emberi kultúra által felhalmozott értékek megismerésére és felhasználására szólította fel a proletariátust. A Vörös Újság néhány héttel később így határozta meg a Munkásegylet feladatát: „Nagy feladat vár az új világban,

a munkásegyletemre. Feladata lesz a proletariátus számára a tudományt hozzáférhetővé tenni, hogy a proletariátusból kikerülő vezetők a társadalom irányításához ne csak a szükséges hatalmat, de a hatalom gyakorlásához szükséges elméleti tudást is magukévá tehessék” [31].

Az első magyar proletárdiktatúra nagyvonalú, humanista szemléletű művelődésügyi és tudománypolitikai tevékenysége első lépcsője volt a magyar társadalom szocialista jellegű kulturális forradalmának, melynek kiteljesedését az ellenforradalom uralomra jutása megakadályozta. A forradalmi felbuzdulás, a tapasztalatlanság egyes esetekben hibás vagy utópiztikusnak ható intézkedéseket, terveket is hozott magával. De az alapvető kérdésekben 1919 nem tévedett, őszinte szándékkal és kiapadhatatlan energiával szolgálta a magyar nép kulturális felemelését, az oktatásügyi és a tudományok fejlődését.

A Magyar Tanácsköztársaság központi és Sopron városi szervei – a proletárállam nagyvonalú kulturális és tudománypolitikájához híven – segítségére siettek a hónapok óta hontalan, bizonytalanságban élő, *Selmecbányáról Sopronba helyezett Bányászati és Erdészeti Főiskolának*. Mint már említettük az első tanárok és hallgatók 1919 márciusában érkeztek Sopronba. Divat volt akkor a főiskola polgári körében a fanyar humor és a pesszimizmus. A veszített háború, a polgári demokrácia kül- és belpolitikai kudarcai, főiskolánk több hónapos hontalansága – mind-mindent a pesszimizmust erősítették. Az akkor néhány napos proletárdiktatúráról pedig sokan azt hitték, hogy a gazdaság, a politika és a honvédelem nagy problémáinak megoldása közben egyidőre képtelen lesz a nagymultú intézmény sorsával foglalkozni. Voltak olyanok is, akik elsiratni készültek az ősi Főiskolát, vagy jobb esetben 1–2 éves oktatási szünetet emlegettek. Igaz, 1919. március végén nagyon nehéz volt a helyzet, a felszerelés jelentős része Selmecbányán rekedt, az oktatási célokra kijelölt épületeket még nem üritették ki, a kijelölt épületek sem oktatási célokra épültek, nem tudták lesz-e menza és internátus. Réz Géza rektor és a vele érkező néhány oktató

Sopron város és vármegye Direktóriumára.

Sopron
m. é. 1919.

A selmecieknek az érdekei akadémiáinak

Sopron. <

Sopron 1919. márc. 27.

A Direktórium határozata folytán az új Károly-laktanya (Károly-laktanya) 8 napos határidő teljében kiürítendő és a selmecieknek az érdekei akadémiáinak átadandó.

Geppéi német várososok ezen határozat fogadtatását a mai napig praxistva 2 nap múlva ide jelentik.

Erősítendő a selmecieknek az érdekei akadémiáinak, a Károly-laktanya Geppéi német várososok fogadtatását végezt.

Direktórium (Sopron).

Jaragó

és hallgató azonban nem csüggedtek. Talán megérezték, hogy ez a nyugati város hamarosan szívébe zárja a selmecieket, talán észrevették, hogy Selmec és Sopron között van némi hasonlóság: mindkettő csendes vidéki város, hepe-hupás utcákkal, erdős-hegyes környékkel, utcáin magyar és német szóval. A munkáshatalom első heteiben történtek a bizakodókat igazolták, április végére pedig teljesen leolvadt a pesszimizmus tábor. Ahogy erősödött a fiatal Tanácsköztársaság, úgy erősödtek a Főiskola soproni pozíciói.

A Soproni Direktórium sokat és gyorsan tett a Főiskoláért. Mindenkelőtt megfelelő épületet kellett biztosítani az intézmény elhelyezésére. Sopron Város és Vármegye Direktóriumára 1919. március 27-én érte-

sítette a rektort, hogy utasítást adott a Károly-laktanya kiürítésére és átadására. A Direktórium az épületcsoport teljes kiürítésére és átadására 8 napos határidőt szabott meg [32]. A Rész Géza rektor vezetése alatt Sopronban tartózkodó elhelyező-csoport ide irányította az érkező tanárokat, hallgatókat és a megmentett felszerelést. Tehát 1919. április első napjaiban az intézmény elhelyezése megoldódott, a Károly-laktanyát elfoglalhatták a selmeciek. Néhány hétig tartó kemény munkával elhelyezték az érkező felszerelést, a gyűjteményeket, elhelyezkedtek a tantermek, berendezték a tantermeket és megkezdhetők a várva-várt munkák.

A Károly-laktanya épületeiben történt elhelyezke-

dést a város és a Főiskola vezetői már ekkor sem tekintették véglegesnek. Ezt az épületsoportot az I. világháború alatt építették, akkor korszerű volt, de – mivel nem oktatási célokra épült – hosszú távra nem oldhatta meg a Főiskola igényeit. *Kellner* Sándor kormányzótanácsi biztos már április 18-án részletes felterjesztést készített ebben az ügyben a Hadügyi Népbiztosságnak. Tudomásunk szerint ekkor történt először említés hivatalos formában arról, hogy a Főiskola rendeltetésének messzemenően megfelelne a Katonai Főreáliskola épületsoportja. *Kellner* Sándor felterjesztéséből idézzük a következőket: „Egyetlen megoldás, ha e célra a soproni katonai főreáliskolát vehetném igénybe . . . kérem a Hadügyi Népbiztosságot, hogy a katonai főreáliskola kiürítéséhez járuljon hozzá, mert sokkal fontosabbnak tartom, hogy a selmecbányai diákok fejezhessék be tanulmányaikat, mint a katonai főreáliskola működését, mely ma a proletár diktatúra idején reális jogalappal nem bír. Kérem a Hadügyi Népbiztosságot, hogy a kérelemre rögtön választ adjon, mivel a diákok és a tanári családok ideérkezése úgyszólván órák kérdése” [33]. A felterjesztés indokolásul tudatja azt is, hogy 2–3 nap múlva 500 főnyi hallgatóság és 41 tanár érkezését várják Sopronba. A Hadügyi Népbiztosság érdemben nem foglalkozhatott *Kellner* felterjesztésével, figyelmét és erejét teljesen lekötötte a haderőtoborzás és a román front helyzete, ugyanis a román királyi hadsereg április 16-án – *Kellner* felterjesztése előtt 2 nappal – katonai támadást indított a Magyar Tanácsköztársaság ellen.

1919. április végére megérkezett a hallgatóság és a tanári kar zöme Sopronba. A volt Károly-laktanya épületei pedig – ha szűkösen is – magukba fogadták az érkezőket, szállást és működési feltételeket biztosítottak az ősi felsőoktatási intézménynek. Április utolsó napjaiban már Sopronban lehetett pótolni a hátralékos vizsgákat, 30-án pedig megkezdődtek az előadások [34]. Rövidített tavaszi szemeszter indult a háborús kiesések pótlására.

Ezzel vélegesen lezárult az átmeneti hontalanság korszaka Főiskolánk történetében. Arról pedig, hogy

a Soproni Direktórium mit tett a Főiskoláért megemlítünk még egy adatot. 1919. május 13-án oktatási célokra a Főiskola rendelkezésére bocsájtotta a II. számú vadászterületet [35]. *Réz* Géza rektor megelégedéssel nyugtázhatta *Kellner* Sándor kormányzótanácsi biztos erről szóló értesítését.

A Főiskola elhelyezésével és az oktatás megkezdésével párhuzamosan intézkedések történtek a hallgatóság szociális ügyeinek megoldására is. A Földművelésügyi Népbiztosság 1919. március 21-én utasította a rektort, hogy a főiskolára visszatérő erdőmérnök katonahallgatók államsegélyét újból folyósítsa és tegye meg a szükséges előkészületeket a menza léterehozására. A menza üzemkezdetének pontos idejét a rendelkezésre álló iratokból nem sikerült megállapítani. Tudjuk viszont, hogy április utolsó napjaiban naponta kb. 300 fő részére biztosított étkezést. A menza üzemeléséről és fenntartásáról *Széki* János főiskolai tanár irányításával 10 tagú menzabizottság gondoskodott. A Közélelmezési Népbiztosság és a Soproni Direktórium biztosították a menza üzemeléséhez szükséges alapvető nyersanyagokat [36].

1919. április 11-én a Pénzügyi Népbiztosság Főiskolánk szegénysorsú hallgatóinak anyagi támogatására, a menza és az internátus felállításával kapcsolatos költségek fedezésére hatszázezer koronát biztosított. A szegénysorsú hallgatók havonta 300–450 koronának megfelelő természetbeni ellátásban részesülhettek. Az igényjogosultságot a rektor által létrehozott vegyesbizottság volt hivatva megállapítani, melyben képviselve voltak a szocialista érzelmű főiskolai hallgatók is [37].

1919. május 2-án az ifjúság közgyűlésén megalakult a Főiskolai Ifjúnunkás Szervezet [38]. A szervezet tevékenyen részt vett a hallgatóság szociális és politikai ügyeinek intézésében, élén 21 tagú választott testület állott, elnöke *Takáts* Ferenc erdőmérnökhallgató, titkára *Martinovich* Ernő vaskohómérnökhallgató voltak. Képviselést kapott a szervezet a Főiskolai Tanácsban, tevékenységéről elismeréssel nyilatkozott a Soproni Direktórium. A szervezet

TANÁCSKÖZTÁRSASÁG

HIVATALOS LAP

<p>Szerkesztőség: VII. kerület, Rákóczi-út 54. szám. Telefon: József 20—21.</p>	<p>Előfizetési árak: Egész évre --- 60 korona Negyedévre --- 15 korona Félévre --- 30 korona Egyes szám ára 60 fillér.</p>	<p>Kiadóhivatal: VII, Rákóczi-út 54., Athenaeum-épület. Telefon: József 13—91.</p>
--	---	---

54.333/1919. I. A. szám.

Felhívás.

A tanácsköztársaság földmivelésügyi népbiztossága intézkedett, hogy a bányászati és erdészeti főiskola erdőmérnöki szakosztályának mindazon hallgatói, akiknek hátralékos vizsgái vannak, addig is, amíg az ideiglenesen Sopronba helyezett főiskolán az előadások megkezdhetők lesznek, hátralékos vizsgáikat a főiskola tanítószemélyzete, illetőleg akadályoztatása esetén a földmivelésügyi népbiztosság erdészeti főosztályainál alkalmazott szakemberek előtt Budapesten folyó évi április hó 10-től kezdődőleg letehessek.

A vizsgáztatás helyiségeiül a Magyarországi Közalkalmazottak Szövetsége Erdészeti Szakosztályának helyiségei (V., Alkotmány-utca 6. szám II. emelet) és a földmivelésügyi népbiztosság erdészeti főosztályának tanácsterme (V., Zoltán-utca 16. szám II. emelet) jelöltettek ki.

Felhivatnak az érdekeltek, hogy a vizsgálat-tétel céljából a földmivelésügyi népbiztosság erdészeti főosztályánál haladéktalanul jelentkezzenek.

Budapest, 1919. április 8.

Földmivelésügyi népbiztosság.

Hirdetés. A m. áll. bánya- és erdőmérnöki főiskola rektora közhírré teszi, hogy az idei tavaszi bánya- és kohómérnöki szakállamvizsgálatok írásbeli része 1919. évi május hó 10., szóbeli része 12. s a következő napokra van kitűzve.

Felhivatnak mindazok a bánya-, illetőleg kohómérnökjelöltek, akik ez államvizsgálat le-tételeiben érdekeltek, hogy a kitűzött napig Sopronban jelentkezzenek.

Sopron, 1919. április 21-én.

A főiskola e. i. rektora.

kérésére *Kellner* Sándor ifjúsági közgyűlésen tartott tájékoztató előadást a forradalmi mozgalom európai helyzetéről és a proletárállam feladatairól [39].

IV. Harc az antant intervenciója és a belső ellenforradalom ellen. Főiskolánk a Tanácsköztársaság védelméért

A nagy társadalomátalakító és kultúrpolitikai alkotások mellett a Magyar Tanácsköztársaság legkiemelkedőbb harci tette a forradalmi honvédő háború megszervezése és a hazára törő ellenséggel való hősiesszembeszállása volt. A magyar proletárállam 133 napos fennállása alatt csak 26 nap telhetett el békében. A Párizsban ülésező *Négyek Tanácsa teljes blokádot* [40] (gazdasági, diplomáciai) *rendelt el Magyarországra ellen* és előkészületet tett a katonai támadás megindítására. A hatalomtól megfosztott kizsákmányoló osztályok az ország ellen készülő imperialista seregek oldalára álltak, kémtévékenységet és ellenforradalmi aknamunkát folytattak a proletárállam ellen.

A Magyar Tanácsköztársaságnak szembe kellett néznie a Szegedet is megszállva tartó balkáni antant hadsereggel, a Pécsset megszállt jugoszláv királyi hadsereggel, az Erdély nyugati szegélyén felsorakozó román királyi hadsereggel és a Szlovákiában összpontosított csehszlovák burzsoá hadsereggel. A tanácskormány kezdettől fogva tisztában volt ezzel az óriási veszéllyel. *Kun* Béla külügyi népbiztos 1919. március 24-én jegyzéket küldött Párizsba az antant hatalmaknak, melyben egyértelműen kijelentette: „... az új magyar köztársaságnak szilárd óhaja, hogy békében éljen más nemzetekkel, és minden tevékenységét az ország békés társadalmi újjászervezésére óhajtja fordítani. A Magyar Tanácsköztársaság kormánya késznek nyilatkozik területi kérdések megtárgyalására a népek önrendelkezési elvének alapján, és a területi integritást kizárólag ezzel összhangban szemléli. Örömmel üdvözlőné az antant polgári és diplomáciai misszióját Budapesten...”

[41]. Április 4-én Budapestre érkezett *Smuts* angol tábornok az antant képviselőjében és tárgyalásokat folytatott *Kun* Bélával. Mivel *Smuts* ragaszkodott a március 20-án átadott, *Vix*-jegyzékben foglalt követelések teljesítéséhez, a tárgyalások eredménytelenül végződtek. *Kun* javaslata – miszerint találkozzanak a Duna-medencében élő népek kormányainak képviselői a nagyhatalmak jelenlétében a határok és a gazdasági együttműködés feladatainak megoldása céljából – bármennyire reális és pozitív volt, nem került meghallgatásra. *Smuts* gyors elutazása Budapestről nyilvánvalóvá tette, vállalni kell az antanttal a harcot, szembe kell szállni a fegyveres túlerővel!

1919. április 16-án a román királyi csapatok átlépték a Párizsban megállapított demarkációs vonalat és az antant utasításának megfelelően keletről támadást indítottak a magyar proletárállam ellen. A támadás időpontjában a Vörös Hadsereg még szervezés alatt állott, a Károlyi-rezsimtől átvett csapatok kapituláltak és megnyitották a frontot a románok előtt. Április 27-én a csehszlovák burzsoá csapatok is bekapcsolódtak az intervencióba. Május 1-re a román hadsereg elérte a Tiszát, megszállta Szolnokot, a csehszlovák hadsereg elfoglalta Miskolcot és Salgótarját veszélyeztette. A proletárhaza súlyos veszélybe került.

Május 2-án a Forradalmi Kormányzótanács és a Budapesti Munkástanács ülésén *Kun* Béla ismertette a válságos helyzetet. A tanácskormány, a fővárosi munkásság egyértelműen az ellenállás mellett határozta és fegyverbe szólították a szervezett munkásokat. Napok alatt munkásezredek alakultak és léptek be a Vörös Hadsereg kötelékébe. A Soproni Direktórium a 18. dandár kötelékébe irányította a Vörös Hadseregbe jelentkezett szervezett munkásokat [42]. *Csicserin* szovjet-orosz külügyi népbiztos felszólította a Magyarországon levő orosz hadifoglyokat, hogy lépjenek be a magyar Vörös Hadseregbe és hasonló hősiességgel védjék a Tanácsköztársaságot, mint a magyar hadifoglyok Szovjet-Oroszországot. A szovjet-orosz Vörös Hadsereg besszarábiai és bukovinai hadműveleteivel közvetlen segítséget is

nyújtott, mert a tiszai fronton támadó román királyi hadsereg erejének egy részét lekötötte és így csökkent a Magyarország ellen irányuló támadás ereje. A szovjet-orosz csapatoknak május közepén több helyen sikerült átkelniük a Dnyeszteren, 16-án a Pravda így összegezte a katonai helyzetet: „Szovjet-Oroszország Vörös Hadserege támadja Tanács-Magyarország ellenségeit... folytatnia kell a támadást abban a tudatban, hogy ezzel nemcsak Oroszországot védi, hanem eddigi egyetlen szocialista szövetségét, a vörös Magyarországot is” [43]. Tudunk arról is, hogy elhatározták a szibériai és közép-ázsiai frontokon harcoló magyar internacionalisták összevonását és bevetését Nyugat-Ukrajnában.

A Magyar Tanácsköztársaságra nehezedő nyomást növelte, hogy a belső ellenforradalmi erők – az antant katonai támadása láttán – aktivizálódtak, elkezdték a bomlasztó munkát és a rémhírterjesztést, zendülések szításával és fegyveres diverziókkal kísérleteztek. Az arisztokrácia külföldre távozott tagjai pedig egymással versengve kilíncseltek antant körökben a fegyveres intervenció megindítása érdekében. *Eszterházy* Mihály gróf már 1919. január 26-án, a svájci angol követség útján továbbított beadványában kérte a brit külügyminisztériumot a gyors fegyveres beavatkozás támogatására [44].

1919 tavaszán a hatalmától megfosztott arisztokrácia, az ellenforradalmi érzelmű katonatisztek bevonásával két ellenforradalmi központot hozott létre a tanácshatalom ellen, egyiket a francia megszállás alatt levő Szegeden, másikat Német-Ausztria fővárosában Bécsben. A szegedi Antiboldsevista Comité 1919. április 25-én jött létre *Gömbös* Gyula kezdeményezésére, majd május 5-én egyesült az Aradról Szegedre érkező, gróf *Károlyi* Gyula vezette ellenforradalmi kormányral. A szegedi ellenforradalmi központhoz csatlakoztak gróf *Teleki* Pál, *Horthy* Miklós, *Prónay* Pál és *Zadravetz* István ferences szerzetes. Kormányukat többször átszervezték a balkáni francia hadsereg kívánságának megfelelően. Támogatták az Alföld déli részén működő ellenforradalmi csoportokat, összegyűjtötték és századokba

szervezték a hozzájuk csatlakozó fehértiszteket [45].

A Bécsbe emigrált arisztokraták és katonatisztek politikai szervezete – az Antiboldsevista Comité – 1919. április 12-én alakult meg gróf *Bethlen* István vezetése alatt. Aknamunkájukat a Tanácsköztársaság ellen már korábban elkezdték. A *bécsi ellenforradalmi központ* vezérkarához tartoztak: *Szmrecsányi* György, gróf *Andrássy* Gyula, *Gömbös* Gyula, *Gratz* Gusztáv, *Huszár* Károly, *Pallavicini* György ögróf, gróf *Sigray* Antal és gróf *Takách-Tolva* József. A Renngasse 4. szám alatti Schönborn palotában kidolgozott haditervük a következő feladatokat tartalmazta:

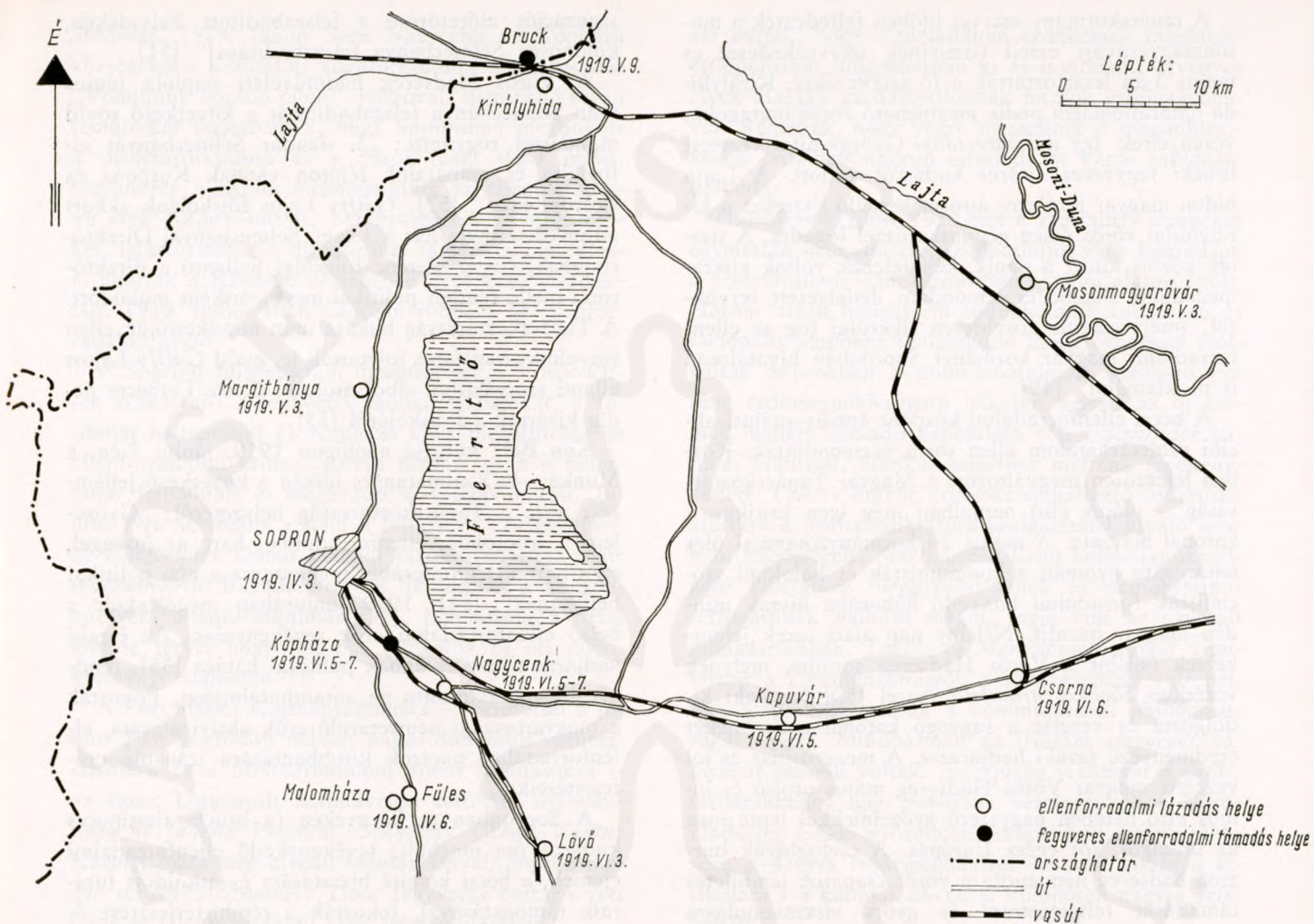
1. futárok és Magyarországon maradt embereik segítségével lázadásokat kell szítani a proletárhatalom ellen,
2. az Ausztriába emigrált fehértisztek felhasználásával fegyveres támadást kell indítani a forradalmi Magyarország ellen, Sopront és környékét rajtaütésszerűen meg kell szállni és ott kormányt alakítani,
3. végül mindezekhez megszerezni a szükséges pénzt és biztosítani az antant támogatását [46].

A komité által Magyarországra átküldött futárok és az itthon tevékenykedő megbízottaik sugallatára egymás után robbantak ki a nyugati határ mentén az ellenforradalmi akciók.

1919. április 3-án fellázított soproni gazdapolgárok zajos tüntetést szerveztek a proletárhatalom ellen, a bormérés korlátozása miatt. A Vörös Őrség soproni osztaga kénytelen volt fegyvert használni a rend helyreállítása érdekében. *Kellner* Sándor aznap este tett nyilatkozatában [47] „izgága alakokról” és „részeg felbujtókról” beszél, akik nyílt megmozdulást merészelték szervezni a proletariátus uralma ellen.

1919. április 6-án Füles községben robbant ki ellenforradalmi zavargás. 9-én a zavargás megismétlődött és malomházi reakciók támogatásával megtámadták a helyi vörös őreket. A rendet a Vörös Őrség Sopronból kivonuló szakasza állította helyre.

1919. május 2-án a komité emberei kirabolták a Tanácsköztársaság bécsi követségét. Az elrabolt 150 millió korona nem került elő [48], a bécsi rendőrség

Áttekintő térkép a Sopron-környéki ellenforradalom tevékenységéről 1919. áprilistól júniusig

nyomozása eredménytelen maradt. Másnap 50 fehértszt megszállta a követség épületét és néhány napra letartóztatták a Budapestről visszaérkező *Bolgár Elek* követet és helyettesét, *Fenyő* Andort. Volt már pénz az ellenforradalmi akciók finanszírozására!

1919. május 3-án Margitbányán megtámadták a Községi Direktóriumot.

1919. május 9-én a bécsi komité utasítására 62

fehértszt fegyveres áttörést kísérelt meg Bruck–Királyhida határállomásnál. Céljuk az volt, hogy a Királyhidán szolgálatot teljesítő vörös katonákat lefegyverezzék és tovább nyomuljanak Sopron felé, ezzel lehetővé tegyék a komité áttelepülését magyar területre. A puccs sikere érdekében már korábban kapcsolatot építettek ki a Magyaróvárott és Királyhidán szervezkedő ellenforradalmi tisztekkel.

A tanácskormány szervei időben felfedezték a mosonmagyaróvári ezred tisztjeinek szervezkedését és május 3-án letartóztatták a fő szervezőket, Királyhida határállomásra pedig megbízható vörös osztagokat vezényeltek. Így a *Szmrecsányi* György által vezetett brucki fegyveres áttörés kudarcot vallott. A Lajta hídon magyar területre áttörni készülő tiszteket a királyhida vörös őrség géppuskatűzzel fogadta. A tisztek között kitört a pánik, kénytelenek voltak visszamenekülni Bécsbe és lemondani dédelgetett tervükről, amely szerint „rövidesen sikerülni fog az ellenforradalmi magyar kormányt Sopronban hivatalosan is proklamálni” [49].

A bécsi ellenforradalmi központ április–májusi akciói proletárhatalom ellen sorra összeomlottak. Közben jelentősen megváltozott a Magyar Tanácsköztársaság – május első napjaiban még igen kritikus – katonai helyzete. A május 2-i kormányzótanácsi ülés határozata nyomán a kommunisták és baloldali szocialisták forradalmi honvédő háborúba hívtak minden magyar hazafit. Néhány nap alatt ezrek jelentkeztek önként a Vörös Hadsereg soraiba, melynek vezérkari főnöke *Stromfeld* Aurél [50] lett, aki kidolgozta és vezette a ragyogó katonai győzelmeket eredményező északi hadjáratot. A megerősített és jól vezetett magyar Vörös Hadsereg május utolsó és június első hetében nagyszerű győzelmekkel lepte meg az országot, sőt egész Európát. A csehszlovák burzsoá hadsereg nem tudta a vörös csapatok lendületes támadását feltartóztatni és gyors visszavonulásra kényszerült. Salgótarján felmentése és Miskolc felszabadítása után kibontakozott a Vörös Hadsereg általános offenzívája. Június 6-án felszabadult Kassa és Selmecebánya, 9-én Eperjes, 11-én pedig Rozsnyó és Bártfa került a magyar csapatok kezére.

Selmecebánya felszabadítása óriási lelkesedést váltott ki a Sopronban működő Bányászati és Erdészeti Főiskola hallgatói körében. *Krúg* Lajos ellenforradalmi alapállású könyve is kénytelen volt elismerni: „... akadtak ezen a főiskolán is olyanok, akiket elkábított a nagyhangú frázis... Igaz nagyban hozzájárult ehhez *Stromfeld* vörös-kokárdás csapatainak

szenzációs előretörése a felszabadított Felvidéken, különösen Selmecebánya felszabadítása!” [51].

A Vörös Hadsereg hadművelati naplója június 6-án Selmecebánya felszabadítását a következő rövid mondattal rögzítette: „I. dandár Selmecebányát elfoglalta és csapataink félúton vannak Korpona és Zólyom közt” [52]. *Gálffy* Lajos főiskolánk akkori adjunktusa tagja lett a 3 tagú Selmecebányai Direktóriumnak, *Czeke* Ferenc főiskolai hallgató a direktórium mellé rendelt politikai megbízottként működött. A Tanácsköztársaság bukása után mindkettőjük ellen fegyelmi vizsgálatot folytattak le, majd *Gálffy* Lajost állami szolgálatból elbocsátották, *Czeke* Ferencet pedig kizárták a Főiskoláról [53].

Kun Béla külügyi népbiztos 1919. június 7-én, a Munkás- és Katonatanács ülésén a következő jellemzést adta a Tanácsköztársaság helyzetéről: „Győzelem a frontokon, ellenforradalom, harc az ínséggel, ez a három legfontosabb momentuma a mai politikai helyzetnek” [54]. 1919 júniusában megélnékvált a belső ellenforradalmi erők tevékenysége. Az északi hadjárat sikere és annak politikai hatása [55], rendkívül nyugtalanította az antanthatalmakat. Fokozták a magyarországi nemzetáruló erők aktivizálására, ellenforradalmi puccsok kirobbantására irányuló erőfeszítéseiket.

A Sopronban és környékén (a brucki tisztipuccs kudarcra óta megbújt) tevékenykedő ellenforradalmi elemek, a bécsi komité biztatására és átküldött futárai támogatásával, fokozták a rémhírterjesztést és a proletárdiktatúra elleni uszítást. A suttogó propaganda elsősorban a vagyonosabb parasztság körében talált kellő visszhangra: „... lelketlen izgatók bűjtogató szavai ellenforradalomra vitték a falu sötétségben maradt népét, ezer paraszt megindult a proletárurolom megdöntésére, Sopron megsemmisítésére” [56]. A bécsi komité tervei szerint kirobbantott zavargások célpontja ismét Sopron volt.

1919. június 3-án Lövő községben letartóztatták a helyi direktórium tagjait. 1919. június 4-én Sopronban néhány jobboldali szociáldemokrata nyíltan követelte a direktórium lemondását és a hatalom

átadását. 1919. június 5-én Nagycenk és Kópháza községekben kezdődött ellenforradalmi megmozdulás „Vonuljunk Sopron ellen!” jelszóval. Biztatásul olyan rémhíreket terjesztettek, hogy Sopronban megbukott a proletárdiktatúra és a város fehér díszet öltött. Ugyanezen a napon megmozdultak az ellenforradalmi erők Kapuvárott is. Lefegyverezték a vörös őrket, letartóztatták a direktórium tagjait és csatlakozni akartak a Kópháza térségében gyülekező lázadókhoz. 1919. június 6-án Csornán robbant ki ellenforradalmi akció.

A Soproni Direktórium mozgósította a Vörös Őrség szakaszait, a fegyveres munkáscsapatokat, a főiskolai hallgatókat és Kópháza előtt megállította az ellenforradalmi erőket. Rövid tűzharc után a fehértábor felbomlott és megkezdte a visszavonulást. Június 7-re helyreállt a rend a fellázított községekben, az *Entzbruder* Dezső katonai biztos irányítása alatt tevékenykedő forradalmi erők likvidálták a Sopronkörnyéki ellenforradalmat [57]. Meghiúsult a bécsi komité terve, hogy Sopront elfoglalja és ott ellenkormányt alakítson.

A Forradalmi Kormányzótanács – tekintettel a június 2-án kezdődött néhány napos dunántúli vasutasztrájkra és a proletárhatalom elleni lázadásokra – az egész Dunántúlt hadművelleti területté nyilvánította és *Jancsik* Ferencet, *Szamuely* Tibort, *Vántus* Károlyt bízta meg a rend fenntartásával. Sopron megye területén *Szamuely* Tibor fegyveres osztaga vett részt az ellenforradalmi erők felszámolásában.

Említettük már, hogy a Tanácsköztársaság központi és helyi szervei 1919. április végére megteremtették a Bányászati és Erdészeti Főiskola működésének előfeltételeit Sopronban. A tantervszerű előadások és gyakorlatok a proletárállam idején megszűnés nélkül folytak. A tanácskormány, a Soproni Direktórium segítőkészsége és nagyvonalú kultúrpolitikája kedvező fogadtatásra talált a tanári kar és az ifjúság körében. Logikusnak találták a Kormányzótanács gazdasági politikáját is, kedvezően fogadták a bányák szocializálását és az erdők állami kezelésbe vételét. Az erdészek ettől az intézkedéstől jogosan

azt várták, hogy a társadalom érdekeinek megfelelő erdőpolitikát dolgozhatnak ki és mindenütt érvényes elvek alapján gazdálkodhatnak hazánk erdővagyonával. Remélték, hogy végre megszűnik a magánbirtokok erdeiben nagyon elterjedt és káros rablógazdálkodás.

Hallgatóink zöme 1919-ben a szocialista eszméket egyáltalán nem ismerte, szimpátiájuk vagy lojalitásuk a proletárállam iránt elsősorban érzelmi alpra épült. Három olyan hallgatóról tudunk, akik tudatosan és racionális alapokra támaszkodó meggyőződéssel szolgálták Sopronban a munkáshatalmat. *Seemann* Ferenc erdőmérnökhallgató lelkesen agitált az új eszmék mellett, állandó kapcsolata volt *Entzbruder* katonai biztossal, munkás szüleihez méltóan tevékenykedett. *Takáts* Ferenc erdőmérnökhallgató tudatosan állította a proletárdiktatúra szolgálatába kiváló szellemi képességeit. *Martinovich* Ernő kohómérnökhallgató szocialista meggyőződésűnek és demokratikus felfogásúnak vallotta magát, tagja volt az egyesült munkáspártnak. *Takáts* és *Martinovich* „sokat vitatkozott a kommunizmusról, a történelemből vett példák alapján tárgyalták a kommunizmus létjogosultságát” [58]. Mindhárman az ifjúsági szervezet választott vezetői voltak. Az ifjúság viszonyát a proletárhatalomhoz igen pozitívan befolyásolták a Vörös Hadsereg északi győzelmei. Akkori hallgatóink többsége 3–4 éves frontszolgálatról érkezett vissza a főiskolára s a katonai sikereket különösen nagyra értékelték.

A rendelkezésre álló korabeli iratok egyértelműen cáfolják *Krúg* Lajos azon megállapítását, hogy az ifjúság zöme ellenforradalmi eszmékkel foglalkozott, kiszökött az országból és támogatta a „szegedi nemzeti kormányt”, sőt a *Gömbös* Gyula által szerkesztett „Bécsi Magyar Futárt” böngészte [59]. Miért éppen a szegedi ellenkormányt támogatták volna, hisz a bécsi komité itt volt a szomszédban. Egyetlen hallgatóról tudunk, aki fehértisztek Ausztriába történő szökéséhez segítséget nyújtott [60]. Hangsúlyozzuk: *főiskolánk hallgatóinak többsége helyeselte a proletárállam intézkedéseit*, nagyra értékelte az intézmény

működése és a haza védelme érdekében tett erőfeszítéseit, mindvégig lojálisan viselkedett.

Egy 1919 késő őszén készült összeállítás indokolatlanul eltúlozta hallgatóink szerepét a Sopron-környéki ellenforradalom leverésében, miszerint Sopron elfoglalása azért nem sikerült „mert a Sopronba került bányász és erdészakadémia hallgatósága fegyvert ragadott és a proletárdiktatúrát megvédelmezve, visszaverte a támadó földműveseket” [61]. Nyilvánvaló, hogy ez az értékelés a másik véglet. Kópháza előtt ott voltak a Vörös Őrség szakaszai és a munkáscsapatok is. Igaz, a Soproni Vörös Újság 1919. június 7-én külön megemlítette a szocialista semeci diákok részvételét a proletárhatalom védelmében. De nézzük sorban az eseményeket, a tények alapján.

1919 májusában az egész országban sikeresen folyt a Vörös Hadsereg szervezése, az északi hadjárat előkészítése. Városokban, nagyobb ipari üzemekben munkászászlóaljakat szerveztek és megkezdték katonai kiképzésüket. Május 20-án Sopron város katonai szervei értesítették főiskolánk rektorát, hogy ellenséges betörtés esetére a város védelmére munkásalakulatokat szerveznek és e célra kiképző tiszteket kértek, önkéntes jelentkezés mellett, hallgatóink közül [62]. Május 26-án *Pogány* József népbiztos kereste fel a hallgatóságot *Kellner* Sándor és a rektor kíséretében. *Pogány* népbiztos beszédet mondott a menza ebédlőjében egybegyűlt ifjúság előtt és a nehéz katonai helyzetre való hivatkozással kérte őket, hogy lépjenek be a Vörös Hadseregbe, s legyenek parancsnokai a felállítandó munkászászlóaljaknak. A hallgatók többsége amellet határozott, hogy testületileg bevonul a katonasághoz [63]. *Fekete* Zoltán professzor 1920. július 7-én kelt jelentése [64] az ifjúság e határozatát megerősíti, de megjegyzi, hogy a bevonulásra nem került sor és az oktatómunka zavartalanul folyt tovább. Utalások alapján következtetünk arra, hogy a főiskolások közül többen részt vettek a munkáscsapatok kiképzésében és a közrend biztosításában. Május végére a Főiskolai Ifjómunkás Szervezet vezetői szoros kapcsolatot építettek ki a város politi-

kai és katonai vezetőivel, *Kellner* Sándorral és *Entzbruder* Dezsővel.

Június 4-én – a Sopron-környéki ellenforradalom támadásának kezdetén – *Kellner* Sándor kormányzótanácsbi biztos *Takáts* Ferenc erdőmérnökhallgató, ifjúsági elnök útján felszólította az ifjúságot, hogy a város belső rendjének és nyugalmanak biztosítása érdekében lépjen fegyverbe [65]. Másnap a 48-as lakatanyában 120 főiskolai hallgató jelentkezett fegyveres szolgálatra, a proletárhatalom megvédelme érdekében. A századnyi főiskolás erő kettős feladatot kapott Sopron város vezetőitől. Egyrészt vegyen részt a Kópháza előtt gyülekező ellenforradalmi erők felszámolásában, másrészt segítsen a város rendjének biztosításában. A fegyveres szolgálatra jelentkezett hallgatók mindkét feladatnak megfeleltek. Június 6-án reggel egy részük (25–30 fő) fegyverrel a kézben kivonult Kópháza elé, a munkáscsapatokkal és a Vörös Őrséggel együttműködve megakadályozta a fehér-tábor Sopron elleni fellépését, majd tevékenyen részt vett az ellenforradalmi erők szétszórásában. A Sopronban maradt fegyveres főiskolások is teljesítették a kiszabott feladatot. Jelentősen hozzájárultak ahhoz, hogy a városban megbúvó reakciós elemek terve a város fellátására, kudarcot vallott. Főiskolai ifjúságunk a legkritikusabb napokban tett hitet a proletárhatalom mellett, határozott fellépésével és különösen a fegyveres szolgálat vállalásával maradandó érdemeket szerzett.

V. A bukás és a forradalmi örökség

Az ellenforradalmi erők puccskísérleteivel egyidőben az antanthatalmak intenzív diplomáciai támadást kezdtek a Magyar Tanácsköztársaság ellen. Június 7-én és 13-án *Clemenceau* francia miniszterelnök két jegyzéket intézett a Tanácskormányhoz, a Négyek Tanácsa nevében. *Clemenceau* követelte a Vörös Hadsereg visszavonását az északi hadjáratban felszabadított területről és közölte, hogy ennek ellenében a román csapatok is kiürítik a Tiszántúlt. Kilátásba

helyezte azt is, hogy a Tanácsköztársaság képviselőit meghívják a párizsi békekonferenciára. A Forradalmi Kormányzótanács és a Tanácsok Országos Gyűlése hosszú vita után a Clemenceau-feltételek elfogadása mellett döntött. Június 30-án megkezdődött a Vörös Hadsereg visszavonulása az északi fronton, az antant által meghatározott demarkációs vonalig. Időt nyerni és megerősíteni a hátszágot, a gazdasági életert – ez volt a feltételek elfogadásának indoka.

A Vörös Hadsereg visszavonása nagyfokú demoralizációt idézett elő, megerősítette a kapitulációs hangulatot és lökést adott az ellenforradalmi összeesküvésnek. *Stromfeld* lemondása után *Julier* Ferenc lett a vezérkari főnök, aki a tiszai támadás tervét eljuttatta az ellenséghez. A román csapatok nem vonultak vissza a Tiszától, sőt július 24-én támadó hadműveleteket indítottak a Vörös Hadsereg ellen [66]. Világos volt, az antant nem tartja be a júniusi jegyzékekben közölt feltételeket! Július 31-én Kun Béla külügyi népbiztos drámai hangvételű felhívással fordult a világ népeihez: „... azokat a megállapodásokat, amelyeket az antanttal létesítettünk, mi mindenkor lelkiismeretesen tiszteletben tartottuk. Hiába! Körülzártak bennünket a blokáddal, az éhség korbácsával akarnak a porba kényszeríteni” [67]. 1919. augusztus 1-én – 133 napos küzdelem után – a Forradalmi Kormányzótanács bejelentette lemondását.

A Magyar Tanácsköztársaság bukásával negyedszázadra tragikus irányt vett a magyar történelem fejlődése. A kommunista forradalmárok közül sokan emigrációba kényszerültek, az otthon maradottakra halál, súlyos börtönbüntetés és megaláztatás várt. Az *elszabadult fehérterror* megtorolt mindent, bosszút állt a 133 napért. *Entzbruder* Dezsőt és *Bors* Lászlót 1919. augusztus 22-én Szombathely közelében ölte meg egy tiszti különítmény. *Kellner* Sándort és *Knapp Gábort* 1919. szeptember 4-én Sopron határában lötték agyon. Úgy mondták akkor, hogy szökés közben. A Soproni Ügyészség fogháza megtelt tartóztatott kommunistákkal, a „legveszélyesebb elemeket” Sopronkőhidára szállították [68]. Pedig Sopron város rendőrkapitánya néhány héttel korábban

így nyilatkozott: „Politikai üldözések nem lesznek. Emberi meggyőződéséért nem fognak senkit sem megbüntetni” [69].

Az ellenforradalmi rendszer kormányzerveinek utasítására *felelősségre vonták a proletárbatalmat támogató főiskolai hallgatókat is*. Igazoló bizottsági, illetve fegyelmi eljárásnak vetettek alá minden gyanúsított hallgatót főiskolánkon is. Az ügyek kivizsgálása és az eljárások lefolytatása 1919. augusztusában kezdődött és 1920. végéig tartott, a Pénzügyminisztérium hivatalos megbízottja jelenlétében. A felvett jegyzőkönyvekben és jelentésekben [70] a következő vádak szerepeltek leggyakrabban: a kommunista propaganda folytatása, toborzás a Vörös Hadseregbe, kapcsolat fenntartása a soproni kommunista vezetőkkel – és a legsúlyosabb: aktív részvétel a Sopronkörnyéki ellenforradalom leverésében. *Lázár* Imrét, *Seemann* Ferencet, *Jakóby* Lászlót, *Czeke* Ferencet és *Martinovich* Ernőt a főiskoláról kizárták, *Brenstedt* Lajos ügyét büntetőbírórsághoz tették át. A Soproni Királyi Ügyészség 1920. június 22-én vád alá helyezte *Englander* Arnold, *Martinovich* Ernő, *Bizony* József és *Kozarits* György főiskolai hallgatókat, mert a kommunizmus alatt a kópházi ellenforradalom leverésében személyesen és önként vettek részt. Egy 1920. július 7-én kelt jelentés szerint az Igazoló Bizottság további nyolc hallgatót nem igazolt és négy ellen folytatta az eljárást. A Földművelésügyi Minisztérium felkérésére 1920. október 15-én kelt jelentés pedig arról ír, hogy több hallgató ellen ez ideig nem tudták lefolytatni az eljárást, mert a proletárdiktatúra bukása óta Sopronban nem mutatkoztak, a Főiskolán nem jelentkeztek. Megjegyezzük még, hogy a vádlottak padjára állított hallgatóink többsége (különösen *Seemann* és *Martinovich*) bátran viselkedett az eljárás folyamán, emelt fővel vállalták azt, amit a proletárhatalomért tettek.

Fél évszázad telt el a Magyar Tanácsköztársaság megszületése óta. Ezalatt két nemzedék nőtt fel hazánkban. A ránk hagyott forradalmi örökség nagyságát ma érzékeljük csak igazán. Lenyűgöző a 133 forradalmi nap sodrása, tenniakarása, őszinte huma-

nitása. Jutott idő a proletárgyerekek nyaraltatásának megszervezésére, a közoktatás gyökeres átalakításának megkezdésére, a tervgazdálkodás megalapozására és egy dunai erőmű terveinek felvázolására. Jutott az energiából hazánk erdővagyonának védelmére, a vadászat és a vadállomány óvásának szabályozására és hontalanná vált intézményünk ügyének segítőkész támogatására. Pedig milyen négy és fél hónap volt ez – állandó élet-halál harc az antant katonai túlerejével, blokádjával és a belső ellenforradalommal. Állandó harc, ragyogó győzelmekkel, ma is tiszteletet parancsoló tettekkel és felemelő bukással.

A magyar jakobinus mozgalom egyik részvevője, *Szolarcsik Sándor*, budai börtöne falára rajzolta a szabadság kettévágott fáját s a rajz alá írta a következő latin mondatot: *Laetius ex trunco florebit* (a törzsből szebben felvirul). A dicsőséges Tizenkilencet negyedszázad múltán követte a második, a legyőzhetetlen. Nagyszerű koronát növesztett a magyar szocialista forradalom 1919-ben kettévágott törzse. Ennek kiteljesítése és hű valóra váltása érdekében dolgozik egész népünk 1945 óta.

1 Kun Béla: Válogatott írások és beszédek I–II. Budapest, 1966. Kossuth Kiadó. II. kötet. 70. oldal.

2 Lenin Művei. Budapest, 1953. Szikra Kiadó. 29. kötet. 272. oldal.

3 Az Osztrák–Magyar Monarchia fegyverszüneti bizottsága Weber tábornok vezetésével, 1918. november 3-án Paduában írta alá a fegyverszüneti egyezményt Diaz és Bodoglio tábornokok előtt. A fegyverszünet feltételeit a Párizsból kapott utasítások alapján szabta meg Diaz tábornok. Az egyezményt az osztrák–magyar hadsereg közös főparancsnoksága nevében írták alá, ezért az antant Magyarország nevében is aláírták és elfogadottnak tekintette, noha hazánk már november 3-a előtt elszakadt Ausztriától.

4 Budapesten a Nemzeti Tanács 1918. október 25-én alakult meg a Károlyi Párt, a Szociáldemokrata Párt és a Radikális Párt képviselőiből. Programnyilatkozatában követelte Magyarország elszakadását Ausztriától, az azonnali különbékét, az általános–egyenlő–titkos választójogot, mérsékelt földreformot és a magyarországi nemzetiségek autonómiáját a magyar állam keretein belül. Ez a program – néhány pont kivételével – már meghirdetése pillanatában elavultnak bizonyult. A Nemzeti Tanács 1919. március 20-án feloszlott.

5 Károlyi Mihály: Egy egész világ ellen. Budapest, 1965. Gondolat Kiadó, 387. oldal. Károlyi műve először 1923-ban Münchenben jelent meg német (Gegen die ganze Welt), francia, angol és magyar nyelven.

6 Franchet d'Espéry: (1856–1942) Franciaország marsallja, 1918–19-ben a balkáni antanthadsereg főparancsnoka. Az ő parancsnoksága alá tartoztak a magyarországi megszálló antantsapatok is. Ugyancsak ő volt a francia intervenció hadcsoportok irányítója Szovjet-Oroszország déli részén.

7 Vix francia alezredes képviselte a győzteseket hivatalosan Budapesten, mint az antantmisszió vezetője. Franchet tábornok budapesti helytartója és a belgrádi katonai konvenció

végrehajtásának részrehajló ellenőre volt. A Vix-misszió állandóan rossz viszonyban volt a magyar kormánnyal. Böhm Vilmos – aki sokszor tárgyalt vele – így jellemezte Vix alezredest: „tudatlan, belsőleg is brutális érzésű, a royalista ellenforradalommal szimpatizáló katonatiszt... A teljhatalmú diktátor, aki Magyarország népével és közgazdasági életével rendelkezik, nem ismeri Magyarországot még annyira sem, mint a négy elemít végzett rossz tanuló. Közgazdasági kérdésekben annyira járatlan, mintha soha az ország hírével sem hallotta volna. Föllépésében a győző brutalitása nyilatkozik meg. Megtestesítője a régi osztrák–magyar hadsereg császári és királyi őrmesteri típusának.” (Böhm Vilmos: Két forradalom tüzeiben. Budapest, 1946. 2. kiadás. 97. oldal.)

8 Szlovákia megtartása érdekében a magyar kormány 1918. november végén tárgyalásokat folytatott Hodža Milán szlovák vezetővel, majd 1919. március 12-én kiadta Szlovákia önkormányzatáról szóló néptörvényt. Mind a tárgyalások, mind a néptörvény sikertelen és megkésett lépés volt.

9 Burgenlandra (Nyugat-Magyarországra) Ausztria tartott igényt a békekonferencia tárgyalásain. Az osztrák nemzetgyűlés 1918. november 22-i nyilatkozatában követelte a terület átadását, hivatkozva a határ mentén élő kb. negyedmillió német nemzetiségű lakos érdekeire. A területet 1919. szept. 10-én a St. Germain-ben megkötött békeszerződésben Ausztriának ítélték a szövetséges hatalmak, átadására 1921 őszén került sor.

10 A párizsi békekonferencia elnöke Georges Clemenceau (1841–1929) francia miniszterelnök, a „győzelem atyja”. Döntő szerepet játszott az igazságtalan, győztesek által diktált versailles-i békerendszer kidolgozásában. Kitartóan szorgalmazta Magyarország felosztását és Franciaország közép-európai befolyásának megerősítését. Az orosz és a magyar tanácsköztársaságok elleni intervenció szervezője. A békekonferencia legfőbb szerve a Négyek Tanácsa volt, tagjai: Clemenceau, Lloyd George, Orlando, és Wilson.

11 A Szovjet-Oroszországban harcoló magyar internacionalisták 1918. március 24-én létrehozták a Magyar Kommunista Csoportot. A csoport vezetői *Kun Béla*, *Pór Ernő* és *Szamuely Tibor* voltak. Tekintettel a Magyarországon lezajlott forradalmi eseményekre, a csoport 1918. november 4-én Moszkvában, a Drezden Szállóban tartott konferenciáján határozatot hozott a kommunisták hazatéréséről és a forradalmi párt megalakításáról. Novemberben 80 kommunista vezető tért haza Magyarországra. Itthon tárgyalásokat kezdtek a baloldali szociáldemokratákkal és a forradalmi szocialistákkal (antimilitaristákkal) az új párt létrehozásáról. Az Októberi Forradalomban szerzett tapasztalatokra támaszkodó érveik meggyőzték a két itthoni forradalmi csoport vezetőit arról, hogy a forradalom továbbfejlesztése érdekében szükségszerű a reformistákkal való nyílt szakítás s az új párt létrehozása.

12 A koalíciós kormány helyzetének megrendülését mutatta az 1919 januárban kirobbant kormányválság, amely 18-án a *Berinkei*-kormány megalakulásához vezetett (*Károlyi* köztársasági elnök lett). Az új kormány 1919. február 21-én letartóztatta a KMP 40 vezetőjét, képmutató módon őket tette felelőssé a Népszava szerkesztősége előtt történt tüntetésért és provokációért. A letartóztatott kommunista vezetőket – köztük *Kun Bélát* – a polgári demokrácia mezében tetszelgő rezsim rendőrsége kegyetlenül megkínozta. De terrorral a forradalmi fejlődést nem lehetett megállítani. A KMP vezetői 1919. március 21-én szabadultak a Gyűjtőfogházból.

13 A Magyar Munkásmozgalom Történetének Válogatott Dokumentumai (továbbiakban: MMTVD) Budapest, 1956. Szikra Kiadó. 5. köt. 664. oldal.

14 *Károlyi Mihály* 1919. március 21-én lemondott a köztársasági elnöki tisztségről, majd júliusban, a tanácskormány hozzájárulásával elhagyta Magyarországot. A Tanácsköztársaság bukása után az ellenforradalmi rendszer perbe fogta és 1923-ban teljes vagyonekbobzára ítélte a budapesti törvényszék. A kúria 1924-ben jogerőre emelte az ítéletet.

15 A két munkáspárt vezetőinek tanácskozása *Kun Béla* 1919. márc. 11-én írt levelében foglaltak alapján folyt le 1919. március 21-én. A levél részletesen ismertette a két párt egyesülésének feltételeit (*Kun Béla* idézett műve I. kötet. 190–198. oldal). A tiszta szociáldemokrata kormány alakításának terve nem volt egyéb, mint illúzió. Az egyesült párt magáévá tette a KMP forradalmi programját.

16 A *Mindenkibez* című, Magyarország dolgozóihoz szóló felhívást március 21-én este *Kun Béla* és *Pogány József* fogalmazták. A nemzetközi proletariátushoz szóló felhívást 23-án bocsátotta ki a Forradalmi Kormányzótanács, kiemelve, hogy a magyar proletariátus egyetlen vér kiontása nélkül átvette az államhatalmat. A felhívást öt nyelven – német, angol, francia, cseh és román – szikratávíróval adták hírül a világnak MMTVD. Budapest, 1959. Kossuth Kiadó. 6/A. kötet. 7. oldal.

17 *Kun Béla*: idézett mű. II. kötet. 331. oldal.

18 *Károlyi Mihály*: idézett mű, 485–488., és 489. oldal (Az idézett írás címe: Lemondásom története, amely a bécsi Ar-

beiter Zeitung-ban jelent meg 1919. július 25-én „Die Geschichte meiner Abdankung” címmel.)

19 1919 márciusában az orosz Vörös Hadsereg Galíciában harcoló csapatai 250 km-re közelítették meg a magyar határt. Nem látszott lehetetlennek az orosz és a magyar Vörös Hadseregek esetleges egyesülése, majd közös fellépésük az európai imperializmus ellen.

20 *Kun Béla*: idézett mű I. kötet. 245. oldal (Beszéd a Munkás- és Katonatanács ülésén).

21 Ugyanott II. kötet. 253–254. oldal.

22 Sopronvármegye. 1919. március 23.

23 *Entzbruder Dezső* (1894–1919) tanító. Az I. világháború alatt orosz hadifogságba került, belépett az orosz Vörös Hadseregbe, agitátoriskolát végzett. 1918 nyarán hazajött, Sopronban főhadnagyként szolgált, az őszirózsás forradalom után a Soproni Katonatanács tagja lett, egyik vezetője a Sopronban kialakuló kommunista csoportnak. 1919 áprilisában munkáscsapatokat szervezett a Tanácsköztársaságot megtámadó román hadsereg ellen.

Bors László (1895–1919) újságíró, Szeged, Kolozsvár, Újvidék után 1918 tavaszán került Sopronba, a Soproni Hírlap, majd a Sopronvármegye munkatársa volt. 1919. február 16-án az ő szerkesztésében jelent meg a Soproni Tükör c. kommunista hetilap, amelynek március végéig összesen hat száma jelent meg. A hetilap a kommunista érzelmű munkások és a baloldali szociáldemokraták centruma volt Sopronban a Tanácsköztársaság kikiáltása előtt.

24 Századok. 1959. 1. szám. 159–160. oldal.

25 *Kellner Sándor* (1887–1919) nyomdász. Fiatal éveiben a soproni Röttig-féle nyomdánál dolgozott, itt került kapcsolatba a munkásmozgalommal. Bejárta Közép-Európát, megismerkedett *Alpári Gyulával*, aki nagy hatással volt kezdeti politikai fejlődésére. 1914-ben az orosz frontra vezényelték, hamarosan hadifogságba esett és a szarotvi hadifoglyok forradalmi mozgalmának egyik vezetője lett. Részt vett 1918. április 14–17-én Moszkvában tartott hadifogly-kongresszuson, ahol megismerkedett *Kun Bélával*. 1918. november 1-én hazatért Szovjet-Oroszországból, alapító tagja lett a KMP-nak. A KMP megalakulása után kapcsolatot teremtett a soproni kommunistákkal, akik – távolléte ellenére – vezetőjüknek tekintették. 1919. február 21-én – a KMP 40 vezetőjével együtt – letartóztatták és március 21-én szabadult ki a Gyűjtőfogházból.

26 Sopron város lakosságának száma 1920-ban 35 248 fő volt. Ebből német 16 911 fő (*Heimler Károly*: Sopron topográfiaja. Sopron, 1936. Röttig–Romwalter Nyomda.)

27 *Jászi Oszkár*: Magyar kálvária, magyar feltámadás. 1921, Bécs. 2. bővített kiadás. 137. oldal.

28 Hazánkban az első világháború éveiben az elemi iskolák 80%-a, a középiskolák 65%-a egyházi tulajdonban és kezelésben volt. A katolikus egyház – óriási vagyona és az állami

életben betöltött meghatározó szerepe következtében – irányította a magyar oktatás- és nevelésügy szellemét, tartalmát.

29 Vörös Újság, 1919. március 29.

30 Vörös Újság, 1919. március 29.

31 Vörös Újság, 1919. április 26.

32 Erdészeti és Faipari Egyetem (továbbiakban: EFE) irattára 136/1919. szám.

33 Soproni Állami Levéltár. 1973/1919. szám.

34 Megjegyezzük, hogy a hátralékos vizsgákat április 10-től a Földművelésügyi Népbiztosság Erdészeti Főosztályán is le lehetett tenni. 1920. július 7-én *Fekete* Zoltán professzor által összeállított jelentés megállapítja: „A Főiskola 1919 tavaszán Sopronba költözött át és működését régi szervezetében változatlanul április végén kezdte meg. A tantervszerű előadások a kommunizmus ideje alatt megszakítás nélkül folytak.” (EFE irattára 819/1920. szám).

35 EFE irattára 1173/1919. szám.

36 EFE irattára 402/1919., és 148/1919. szám.

37 EFE irattára 263/1919. szám.

38 EFE irattára 437/1919. szám.

39 Soproni Vörös Újság. 1919. május 9.

40 A Forradalmi Kormányzótanács két országgal tudott diplomáciai viszonyt létesíteni a kölcsönös elismerés alapján: Szovjet-Oroszországgal és Német-Ausztriával (Moszkvában *Rudnyánszky* Endre, Bécsben pedig *Bolgár* Elek, majd *Böhm* Vilmos képviselték hazánkat. Szovjet-Oroszország budapesti követe *D. Manuilovszkij*, Ausztria budapesti követe *Hans Cnobloch* volt). Megjegyezzük még, hogy 1918. október 31-ig hazánk diplomáciai képviselőjét a Monarchia látta el, majd ezt követően a polgári demokrácia sem tudta áttörni az antant által hazánk köré font diplomáciai blokádot.

41 A jegyzék teljes szövege *L. Nagy Zsuzsa*. A párizsi békekonferencia és Magyarország 1918–1919. Budapest, 1965. Kossuth Kiadó. 103. oldal.

42 A Magyar Vörös Hadsereg 1919. Budapest, 1959. Kossuth Kiadó. 241. oldal.

43 Népszabadság. 1968. március 21. (Új dokumentumok Tanács-Magyarország és Szovjet-Oroszország kapcsolatáról).

44 „E levél célja, hogy sürgesse Budapest elfoglalását antant-csapatokkal és ha lehetséges, főként angol csapatokkal. Az igazi veszély a bolsevizmus. Ez csak Budapestnek az antant-csapatok által történő gyors megszállásával küzdhető le. Ha nem kapunk segítséget a bolsevizmus kerül hatalomra...” – írta *Eszterházy* gróf (Népszabadság, 1967. márc. 21. Eddig titkos angol okmányok a Magyar Tanácsköztársaságról).

45 A Szegeden létrejött ellenforradalmi központ mozgalmak életéről és zavaros tevékenységéről érdekes képet rajzolnak cleveland *Prónay* és *Zadravetz* visszaemlékezései (A határban a

halál kaszáj. Fejezetek Prónay Pál naplójából, Budapest, 1963. Kossuth, Péter Zadravetz titkos naplója. Budapest, 1967. Kossuth Kiadó).

46 A Bécsben szervezkedő arisztokraták és katonatisztek ellenforradalmi tevékenységéről lásd *Koncsek* László: A renngassei összeesküvés c. könyve (Budapest, 1959. Kossuth Kiadó).

47 Soproni Vörös Újság, 1919. április 4.

48 Az ellenforradalmi rendszer 1920–21-ben vizsgálóbizottságot küldött ki a rablott milliók sorsának tisztázására. Az ügy nagy botrányokat kavart a magyar parlamentben, de megnyugtatóan sohasem sikerült lezárni. Az összeg jó részét elköltötték a Bécsben élő arisztokraták és fehértisztek, de jutott belőle a szegedi ellenkormány tagjainak is.

49 MMTVD. Budapest, 1959. Kossuth Kiadó. 6/A. kötet. 409. oldal.

50 *Stromfeld* Aurél: (1878–1927) 1896-ban fiatal hadnagyként – a Ludovika elvégzése után – Sopronban kezdte katonai pályáját a 18. honvéd gyalogezrednél. 1900-ban a bécsi hadiiskolán (Kriegsschule) tanult, majd több éves csapatszolgálat után tanár lett a Ludovikán. 1913-ban kinevezeték a bécsi Kriegsschule tanárának, ő volt az első honvédtiszt, aki ezt a beosztást elérte. 1918-ban vezérkari ezredesként fejezte be a háborút, hadügyi államtitkár, majd a Ludovika Akadémia parancsnoka lett. 1919. május 6-tól június 22-ig a Vörös Hadsereg vezérkari főnöke. Az Ideiglenes Nemzetgyűlés 1945. május 1-én érdemeinek elismeréséül – halála után – tábornokká léptette elő (*Hetés* Tibor: *Stromfeld* Aurél. Budapest, 1967. Kossuth Kiadó).

51 ifj. *Krug* Lajos: Tüzek a végeken (Selmechtől Sopronig). Sopron, 1930. Tóth Alajos könyvnyomdája. 26. oldal (Krug könyve elsősorban visszaemlékezései alapján íródott, nem támaszkodik történelmi forrásanyagra, szemlélete erősen nacionalista).

52 A Magyar Vörös Hadsereg 1919. Budapest, 1959. Kossuth Kiadó. 353. oldal.

53 EFE irattára 915/1921. szám.

54 *Kun* Béla: idézett mű. I. kötet. 333. oldal.

55 1919. június 16-án létrejött a Szlovák Tanácsköztársaság. Kassa központtal munkáshatalom valósult meg a magyar Vörös Hadsereg által felszabadított Kelet-Szlovákiában.

56 Soproni Vörös Újság. 1919. június 7.

57 A Sopron-környéki ellenforradalom szervezői és vezetői közül többet letartóztattak, de néhányuknak sikerült átszökni a határon (EFE irattára 614/1922. szám).

58 EFE irattára 1950/1920., és 359/1921. szám, (Igazoló Bizottság üléséről felvett jegyzőkönyvek).

59 *Krug* Lajos: idézett mű 26. oldal.

60 EFE irattára 1431/1920. szám (a tanúként megidézett *Benedek* Tibor vallomása az Igazoló Bizottság előtt).

61 Szabó László: A bolsevizmus Magyarországon. Budapest. 1919. Athenaeum. 189. oldal.

62 EFE irattára 511/1919. szám.

63 EFE irattára 538/1919. szám.

64 EFE irattára 819/1920. szám.

65 EFE irattára 819/1920. szám.

66 1919. július 14-én katonai tanácskozást tartottak Nagykikindán a szövetséges (francia, olasz, angol, román, jugoszláv) katonai missziók Franchet tábornok elnökletével. Közel 200 ezer főnyi haderőt biztosítottak a Magyar Tanácsköztársaság elleni katonai támadáshoz. Külön rohamcsapatot szerveztek a

volt osztrák–magyar hadsereg tisztjeiből. A katonai tanácskozáson a szegedi ellenforradalmi kormány képviselője is részt vett. Franchet tábornok nyugodtan megírhatta Párizsba, a szövetségesek készen vannak a támadás megkezdésére (MMTVD. Budapest, 1960. Kossuth Kiadó. 6/B. kötet. 446–448. oldal).

67 Kun Béla: idézett mű I. kötet. 450. oldal.

68 Soproni Hírlap. 1919. szeptember 5.

69 Sopronvármegye. 1919. augusztus 10.

70 EFE irattára 819/1920., 850/1920., 1431/1920., 1836/1920., 1950/1920., 2262/1920. és 359/1921. szám.

Az erdészeti felsőoktatás a két világháború között

Dr. Pankotai Gábor

1. A Bányászati és Erdészeti Társulat és az 1920-as évek erdészeti képzése

A Bányászati és Erdészeti Társulat (BET) megalakulása az 1851-es évi XXIII. törvény alapján történt. A társulat célja az erdészeti és bányászati szakmák képzésének előmozdítása, a szakmai együttműködés elősegítése, valamint a szakmai érdekek védelme. A társulat tagjai az erdészeti és bányászati szakmák képviselői, akik a társulat feladatait a területükön is végrehajtják. A társulat tevékenységének középpontjában az erdészeti és bányászati szakmák képzése áll, amelynek érdekében a társulat számos intézkedést hozott, például konferenciákat, szemináriumokat, továbbképzési kurzusokat szervezett, valamint kiadványokat adott ki. A társulat tevékenységének köszönhetően az erdészeti és bányászati szakmák képzése jelentősen fejlődött, és a szakmai együttműködés is erősödött.

Az erdészeti felsőoktatás a két világháború között jelentős változásokon ment keresztül. A háború előtti években az erdészeti felsőoktatás elsősorban a gyakorlati képzésre volt összpontosítva, és a tananyag is főként a gyakorlati ismereteket tartalmazta. A háború alatt az erdészeti felsőoktatás helyzete jelentősen megváltozott, mivel a háború miatt a gyakorlati képzés lehetetlenné vált, és az erdészeti felsőoktatás a elméleti ismeretek tanítására kényszerült. A háború után az erdészeti felsőoktatás jelentősen fejlődött, és a tananyag is egyre inkább az elméleti ismeretekre összpontosított. A háború utáni években az erdészeti felsőoktatás jelentős változásokon ment keresztül, például új tantárgyakat vezettek be a tananyagba, és a képzés is egyre inkább az elméleti ismeretekre összpontosított. A háború utáni években az erdészeti felsőoktatás jelentős fejlődést ért el, és a szakmai együttműködés is erősödött.

A háború utáni években az erdészeti felsőoktatás jelentős fejlődést ért el, és a szakmai együttműködés is erősödött. A háború utáni években az erdészeti felsőoktatás jelentős változásokon ment keresztül, például új tantárgyakat vezettek be a tananyagba, és a képzés is egyre inkább az elméleti ismeretekre összpontosított. A háború utáni években az erdészeti felsőoktatás jelentős fejlődést ért el, és a szakmai együttműködés is erősödött.

A két világháború között az erdészeti felsőoktatás jelentős változásokon ment keresztül. A háború előtti években az erdészeti felsőoktatás elsősorban a gyakorlati képzésre volt összpontosítva, és a tananyag is főként a gyakorlati ismereteket tartalmazta. A háború alatt az erdészeti felsőoktatás helyzete jelentősen megváltozott, mivel a háború miatt a gyakorlati képzés lehetetlenné vált, és az erdészeti felsőoktatás a elméleti ismeretek tanítására kényszerült. A háború után az erdészeti felsőoktatás jelentősen fejlődött, és a tananyag is egyre inkább az elméleti ismeretekre összpontosított. A háború utáni években az erdészeti felsőoktatás jelentős változásokon ment keresztül, például új tantárgyakat vezettek be a tananyagba, és a képzés is egyre inkább az elméleti ismeretekre összpontosított. A háború utáni években az erdészeti felsőoktatás jelentős fejlődést ért el, és a szakmai együttműködés is erősödött.

Az erdészeti felsőoktatás a két világháború között jelentős változásokon ment keresztül. A háború előtti években az erdészeti felsőoktatás elsősorban a gyakorlati képzésre volt összpontosítva, és a tananyag is főként a gyakorlati ismereteket tartalmazta. A háború alatt az erdészeti felsőoktatás helyzete jelentősen megváltozott, mivel a háború miatt a gyakorlati képzés lehetetlenné vált, és az erdészeti felsőoktatás a elméleti ismeretek tanítására kényszerült. A háború után az erdészeti felsőoktatás jelentősen fejlődött, és a tananyag is egyre inkább az elméleti ismeretekre összpontosított. A háború utáni években az erdészeti felsőoktatás jelentős változásokon ment keresztül, például új tantárgyakat vezettek be a tananyagba, és a képzés is egyre inkább az elméleti ismeretekre összpontosított. A háború utáni években az erdészeti felsőoktatás jelentős fejlődést ért el, és a szakmai együttműködés is erősödött.

A háború utáni években az erdészeti felsőoktatás jelentős fejlődést ért el, és a szakmai együttműködés is erősödött. A háború utáni években az erdészeti felsőoktatás jelentős változásokon ment keresztül, például új tantárgyakat vezettek be a tananyagba, és a képzés is egyre inkább az elméleti ismeretekre összpontosított. A háború utáni években az erdészeti felsőoktatás jelentős fejlődést ért el, és a szakmai együttműködés is erősödött.

1. A Bányászati és Erdészeti Főiskola és az 1923-as reorganizáció előzményei

Dr. Fodor I.ászló főbányatanácsos, az akadémia rektora, a Bányászati és Erdészeti Akadémia 1904. október 4-én tartott tanácsülésén a pénzügyminiszter 78 430/12. számú leirata alapján bejelentette, hogy *Ferenc József* aláírta az intézmény új szervezetét szabályozó okiratot. Az 1904-es átszervezés az erdészeti felsőoktatásban új korszak kezdetét jelentette.

Ez a korszak akkor fejeződött be, amidőn a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa 1962. szeptember 1-gyel az Erdőmérnöki Főiskolát kétkarú egyetemmé alakította és az Erdészeti és Faipari Egyetemet létesítette.

Ha a két világháború közötti erdészeti felsőoktatást – bármilyen felületesen is – de elemezni óhajtjuk, ebből a folyamatból ezt az időszakot kiemelni nem tudjuk, és csak mint annak egy fontos szakaszát tárgyalhatjuk.

Az 1904-es reorganizáció az oktatás idejének 4 évre való felemelése mellett, új tanszékeket szervezett és biztosította, hogy a Főiskoláról kikerülő hallgatók, államvizsga letétele után, erdőmérnöki oklevelet kapjanak. Ezzel kapcsolatban az Akadémia címet a tudományokkal való foglalkozás magasabbrendűségét jobban kifejező Magyar királyi Bányászati és Erdészeti Főiskola elnevezéssel kellett felcserélni.

A reorganizáció leglényegesebb pontja a *négyéves oktatás* (1. táblázat).

Rá kell mutatnunk arra, hogy az erdészeti felsőoktatás hazánkban – mely akkor császári-királyi birodalom tartozékát képezte – a bányászat mellett alakult ki [1]. Ez a körülmény az egész felsőoktatás fejlődését illetően meghatározóvá vált és lehetővé tette, hogy ma is a kor színvonalának megfelelő, magas technikai képzettséggel rendelkező erdőmérnököket, majd később, a kétkarú egyetemmé válás után, faipari mérnököket bocsássunk a termelés rendelkezésére.

A bányászattal való együttélés hatását három pontban foglalhatjuk össze:

a) Igen erős *alaptárgyi oktatás*, amely különösen mélyen mérnökeink matematikai felkészültségében domborodik ki, minden más agrártudományokkal foglalkozó szakemberképzéssel szemben.

b) Az intézményünkre igen jellemző erőteljes *gyakorlati képzés*. Az erdészeti felsőoktatás tantervének egyik fő jellemvonása a magas gyakorlati óraszám. A bányászat, amely általában rendkívül veszélyes és nehéz körülmények között folyt, oktatásában nem nélkülözhetette azt, hogy az akadémiáról kikerülő mérnökök már az oktatás első évétől kezdve közvetlen kapcsolatba jussanak a gyakorlati élettel és a laboratóriumi munkán túl, közvetlen bányamérési, bányagéptani és bányaművelési gyakorlatot szerezzenek a bányauzem keretein belül.

Az erdészeti felsőoktatás ezt a jól bevált gyakor-

Tantárgy	Heti óraszám			
	téli félév		nyári félév	
	előadás	gyakorlat	előadás	gyakorlat
I. évfolyam				
Mennyiségtan	8	6	—	—
Ábrázoló geometria*	4	—	—	—
Ábrázoló geometriai rajz	—	6	—	—
Kémia I-II.	6	—	5	—
Nemzetgazdaságtan	3	—	—	—
Közegészségtan	2	—	—	—
Fizika**	—	—	3	—
Általános geológia	—	—	3	4
Technikai rajz I.	—	—	—	4
Magán-, kereskedelmi és váltó-jog	—	—	4	—
Számviteltan	—	—	2	—
Összesen	23	12	17	8
II. évfolyam				
Általános növénytan	4	6	—	—
Növényrendszertan	—	—	4	8
Mechanika	3	2	—	—
Erdészeti Földméréstan I-II.	4	4	3	4
Erdészeti állattan	3	2	—	—
Technikai rajz II.	—	6	—	—
Gyakorlati elektrotechnika	3	2	—	—
Erdőbecsléstan	—	—	5	4
Közigazgatási jog	—	—	3	—
Termőhelyismerettan I.	—	—	3	4
Összesen	17	22	18	20

* Azonos a bányászati ágazat részére előírt ábrázoló geometria I. résszel.

** Azonos a bányászati ágazat részére előírt fizika I. résszel.

Tantárgy	Heti óraszám			
	téli félév		nyári félév	
	előadás	gyakorlat	előadás	gyakorlat
III. évfolyam				
Erdőértékszámítástan	3	2	—	—
Erdőrendezéstan I-II.	4	4	4	4
Erdőműveléstan	—	—	5	4
Középitéstan I-II.	4	—	3	—
Középitéstani rajz I-II.	—	4	—	6
Út- és vasútépítéstan	3	—	—	—
Út- és vasútépítéstani rajz	—	2	—	—
Erdészeti statisztika és igazgatás	3	—	—	—
Termőhelyismerettan II.	3	4	—	—
Víz- és hidépítéstan	—	—	3	—
Víz- és hidépítéstani rajz	—	—	—	2
Növénykörtan	—	—	2	2
Gyümölcsfatenyésztéstan	—	—	1	2
Összesen	20	16	18	20
IV. évfolyam				
Erdővédelemtan	3	2	—	—
Vadászat- és fegyvertan	3	4	—	—
Fák anatómiája és fiziológiája	2	4	—	—
Mezőgazdaságtan	—	—	4	4
Halásztan	—	—	1	2
Erdészeti géptan	—	—	2	—
Erdészeti géptani gyakorlat	—	—	—	2
Erdei szállítóberendezések I-II.	3	4	3	4
Erdőhasználat és erdészeti iparműtan I-II.	5	4	4	4
Erdészeti jog	4	—	—	—
Kopárok megkötése	—	—	2	—
Erdészeti kísérletek (gyakorlat)	—	—	—	4
Lövészeti gyakorlatok	—	—	—	8
Összesen	20	18	16	28

latot teljes egészében átvette és mind a növénytermesztési tárgyak, mind az erdőhasználat vonatkozásában kezdettől fogva hasznosította.

c) Azt, hogy erdőmérnökeink már az ország felszabadulása után közvetlenül igen eredményesen kap-

csolódtak be erdőgazdaságunk és faiparunk fejlesztésébe, felsőoktatásunknak a bányászat hatására kialakult erős műszaki jellege tette lehetővé. Ez a műszaki jelleg jótékony hatása a biológiai tárgyak fejlődésében is érezhető.

Utalok itt arra, hogy például a magyar talajmikrobiológiai kutatás – amely magas műszerezettséget és magas technikai felkészültséget követel – éppen intézményünkben indult meg, *Febér* Dániel akadémikus, okleveles erdőmérnök vezetésével.

2. Az 1923-as reorganizáció

Már az 1904-es reorganizáció után nyilvánvalóvá vált, hogy szükségessé válik ennek a reformnak a reformterv kivitele során nyert gyakorlati tapasztalatok felhasználásával történő felülvizsgálata.

A technika fejlődése a századforduló után annyira meggyorsult, hogy a reform által bevezetett korszerűsítések nem bizonyultak elegendőnek. Éppen ezért a Bányászati és Erdészeti Főiskola Tanácsa 1917-ben javaslatot készített a Főiskola tantervének és rendszabályainak módosításáról. Ezt a javaslatot a Tanács Selmezbányán ki is nyomtatta és a földművelésügyi miniszter elé terjesztette.

A háborús események és a monarchia szétesése a reformmunkákat legfeljebb fékeztek, de nem akadályozták meg, annál is inkább, mert a Magyar Tanácsköztársaság kormánya a reform meggyorsítását sürgette.

A forradalom szele a Főiskolán is mozgásba hozta a haladó erőket és egyszeribe felkeltette mindazokban a reményt, akik egy tökéletes egyetemi szintű, a haladás élén járó bányászati és erdészeti oktatásról álmodoztak.

Sok nagyvonalú elképzelés került napvilágra. Ezekből csak néhányat említünk meg. *Tomasovszky* Imre a földművelési népbiztosság alkalmazottja, a Főiskola volt tanársegéde az erdőmérnöki szakoktatás újjászervezéséről a Szocialista Diákok Szervezetének bányászati és erdészeti szakosztályában tartott előadást 1919. április 11-én. Az előadásban (Erdészeti és Faipari Egyetem irattára) számos olyan gon-

dolatot vet fel, amelyre az erdészközönségnek még évtizedekig kellett várnia.

Ugyancsak figyelemre méltó az a memorandum, melyet a Főiskola tanító, segédtanító és ifjómunkás csoportjának képviselőit alakult tanács nevében *Kövesi* Antal professzor, a reorganizációs bizottság elnöke terjesztett a Közoktatásügyi Népbiztos elé 1919. május 20-án.

A Tanácsköztársaság kormánya a reorganizációt magáévá tette. A Földművelésügyi Népbiztosság *Kaán* Károly aláírásával 1919. május 22-én 753/1969. szám alatt közölte a Főiskola vezetőivel, hogy a szigorlati rendszer bevezetésével egyetért és utasította a Főiskolát a szabályzat-tervezet elkészítésére. Ugyancsak hasonlóan reagált a Pénzügyi Népbiztosság is 1919. május 24-én kelt levelében.

A Tanácsköztársaság megfojtása a reorganizáció munkáját visszavetette.

Meg kell jegyeznünk, hogy a reorganizációs munka első szakaszában mindenütt ott találjuk a Műegyetemhez való csatolás gondolatát. A jelentések a Műegyetemet több helyütt testvérintézménynek nevezik. A Műegyetemhez való csatolás gondolata csak a soproni székhely végleges kijelölése után alszik el, mint látni fogjuk, csak egy időre.

Bár a Tanácsköztársaságot megfojtották, a forradalmi átalakulás számos gondolata tovább élt a reorganizációs bizottság tagjaiban.

Az erdészeti szak reorganizációját a Minisztériumban ismét *Kaán* veszi kézbe. A reorganizáció végrehajtása méltán sorolható Kaán nagy eredményei, az 1923. XVIII., XIX., és XX. törvénycikkek kiharcolása közé (az erdészeti igazgatás korszerű átszervezése, az Alföldfásítás koncepciója, a közérdekű erdőgazdasági célok megvalósítására hivatott alap rendezése).

Kaán és a tanári kar erőfeszítései során megszületett reorganizációs tanulmányi rendet a 2. táblázatban közöljük.

Tantárgy	Heti óraszám			
	téli félév		nyári félév	
	előadás	gyakorlat	előadás	gyakorlat
I. évfolyam				
Mennyiségtan I–II.	6	–	2	–
Mennyiségtani gyakorlat I–II.	–	6	–	2
Ábrázoló geometria I–II.	4	–	4	–
Ábrázoló geometriai rajz I–II.	–	6	–	4
Technikai rajz	–	–	–	6
Általános és szervetlen kémia	4	2	–	–
Szerves kémia	–	–	5	–
Fizika I–II.	4	–	4	–
Általános növénytan	4	–	–	–
Általános növénytan gyakorlat	–	6	–	–
Részletes növénytan és származástan	–	–	5	8
Állami számviteltan	1	–	–	–
Magán-, kereskedelmi- és váltójog	–	–	3	–
Összesen	23	20	23	20
II. évfolyam				
Mechanika I–II.	3	–	2	–
Mechanikai gyakorlat I–II.	–	2	–	2
Középités tan I.	–	–	4	–
Földmérés tan I–II.	4	–	4	8
Földmérés tan gyakorlat I.	–	4	–	–
Földmérés tan szerkesztési rajz	–	–	–	4
Földtan	–	–	2	2
Technikai rajz II.	–	4	–	–
Ásvány- és kőzet tan	2	2	–	–
Termőhely ismeret tan I–II.	3	4	3	4
Fák anatómiája és fiziológiája	2	4	–	–
Növénykór tan	2	2	–	–
Erdészeti állat tan	5	4	–	–
Erdőbecslés tan	–	–	5	6
Összesen	21	26	20	26

Az I. szigorlat tantárgyai: 1. Mennyiségtan, 2. Erdészeti földmérés tan, 3. Növénytan, 4. Termőhely ismeret tan.

A II. szigorlat tantárgyai: 1. Erdőművelés tan, 2. Erdőhasználat tan, 3. Erdőrendezés tan, 4. Erdészeti szállítóberendezések.

Tantárgy	Heti óraszám			
	téli félév		nyári félév	
	előadás	gyakorlat	előadás	gyakorlat
III. évfolyam				
Grafosztatika	2	–	–	–
Grafosztatikai rajz	–	2	–	–
Víz- és hidépítés tan	–	–	3	–
Víz- és hidépítés tan rajz	–	–	–	2
Középités tan II.	3	–	–	–
Középités tan rajz I–II.	–	4	–	5
Erdészeti szállítóberendezések I–II.	4	–	3	4**
Erdészeti szállítóberendezések rajza I.	–	–	–	4
Erdőművelés tan I–II.	3	2	4	4**
Általános elektrotechnika	–	–	4	–
Vadászat- és halászat tan	4	2*	–	–
Lövészeti, vadászati és halászati gyakorlat	–	–	–	4
Nemzetgazdaságtan	4	–	–	–
Közigazgatási jog	3	–	–	–
Felső geodézia	–	–	2	2
Mezőgazdaságtan	–	–	4	4
Összesen	23	10	20	29
IV. évfolyam				
Fűrésztelepek tervezése	3	2	–	–
Erdészeti szállítóberendezések rajza II.	–	4	–	–
Erdészeti adminisztráció	2	–	–	–
Fakereskedelmi ismeretek	3	2	–	–
Erdőértékszámítás tan	3	2	–	–
Erdővédelem tan	–	–	4	4
Erdőhasználat tan	–	–	5	6
Faipari technológia	–	–	4	8
Fűrésztelepek tervezési rajza	–	–	–	4
Erdőrendezés tan I–II.	5	4	2	6
Vadpatakszabályozás	2	2	–	–
Fotogrammetria	1	2	–	–
Erdészeti jog	3	–	–	–
Erdőgazdasági politika	–	–	5	–
Összesen	22	18	20	28

* Ezenkívül szombaton egész nap vadászati gyakorlat.

** Csoportonként egész napos gyakorlat.

3. A Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola és az 1923-as reorganizáció kritikája

Az 1923-as reorganizáció legfontosabb eredményeit a következőkben foglalhatjuk össze:

1. A tanszékek terhelésének csökkentése érdekében új tanszékeket hívott életre. Így az Erdőműveléstani Tanszéket két részre választotta, ún. Erdőműveléstani-, Vad- és halgazdaságtani és Erdővédelemtani Tanszékekre. A Növénytan Tanszékből kivált a Növényélet és Kórtani Tanszék (ez utóbbi később 1932/33. tanév végén megszűnt és oktatott tárgyait a Növénytan és Erdővédelemtani Tanszékek között osztották szét). Az új Út-vasútépítéstani Tanszék vette át az Erdőhasználatantól az Erdészeti szállítóberendezések-et, míg az Út-vasútépítéstant az Építéstani Tanszéktől. A fa mechanikai feldolgozásával kapcsolatos ismeretek oktatására Mechanikai és Fatechnológiai Tanszék alakult. Az új tanterv a kor kívánalmainak megfelelően súlyt helyezett arra, hogy a végzett erdőmérnökök a vállalatok irányításához szükséges tájékozottságot is megszerezzék. Így került bele az új tantervbe a Fakereskedelmi ismeretek c. tárgy az Erdészeti adminisztráció, Erdészeti jog és Nemzetgazdaságtan, valamint az újonnan létesült Erdőgazdaságpolitikai tárgyak előadására Erdőgazdaságpolitikai Tanszék alakult.

2. Az államvizsga rendszer helyett a Műegyetemen jól bevált szigorlati rendszer került bevezetésre. Így megszűnt az a hátrányos helyzet, hogy a bányá-, kohó- és erdőmérnököknek a főiskola befejezése után két évet kellett a gyakorlatban tölteni az oklevélhez szükséges államvizsga letétele előtt [2]. Két szigorlat került bevezetésre, ún. a 2. év után Matematika, Növénytan, Termőhelyismerettan, Erdészeti földmérés. A 4. év után Erdőrendezés, Erdőhasználat, Erdészeti szállítóberendezések és Erdőművelés.

3. A főiskola megkapta a magántanári és a doktori fokozat adományozásának jogát és ezzel egyetemi jellegű intézménnyé vált [3].

Kaán Károly, aki mindvégig féltő gonddal irányította a Főiskola reorganizációját, jól tudta, hogy an-

nak megvalósulása a személyzeti kérdések helyes megoldásától függ. Az elképzeléseket csak megfelelő tanári kar képes valóra váltani.

A soproni áttelepülés időszaka alatt, a reorganizáció megvalósulásáig a Főiskola hat kiváló tanárt temetett el. Ezek közül *Bencze Gergely* (1925), *Jankó Sándor* (1923), *Vadas Jenő* (1922), erdész, *dr. Fodor László* (1924), *Sobó Jenő* (1920) közös tanárok voltak. A megüresedett helyek betöltése is sürgette az ügy elintézését. Kaán a számba jöhető személyek közül az alkalmasakat maga választotta ki, miután személyesen meggyőződött rátermettségükről.

Az átmenet időszakában a Főiskolán meghívott előadók is működtek. Ezek közül ki kell emelnem *Schlosser* főerdőtanácsos személyét, aki 1922/23. tanévben az Erdészeti Szállítóberendezéseket adta elő és *dr. Ajtay Sándor* erdőtanácsost, aki 1927-ig az Erdészeti jog előadója volt.

A miniszter – Kaán javaslata alapján – 1923. december 15-én kinevezte *Febér Dánielt*, *Kelle Artúrt*, *Lessenyi Ferencet*, *Modrovich Ferencet* és *Vági Istvánt* főiskolai tanárrá. *Sébor János*, aki ettől az időponttól vezette a Földmérés Tanszéket, csak 1926. szeptember 24-én kapta meg kinevezését (1. kép).

Ezzel lezárult a nagy őrsgváltás, melyhez hasonló csak a felszabadulás után következett be Intézményünk életében.

Vadas, Bencze, Sobó, Fodor és Jankó neve egy nagy korszakkal forr össze. Különösképpen Vadas Jenő erős egyénisége nyomja rá bélyegét erre az időszakra. Az önálló erdészeti kutatás megalapítója fejletlen érdemeket szerzett a magyar erdészet történetében. Jankó szerény, szorgalmas egyénisége pedig iskolát alapított az erdészeti földmérésben. 1917-ben megjelent Fotogrammetria című könyve az első magyarul írt könyv e tárgykörből. Szorgalmas munkájának mérföldkövei másik négy könyve. Eredményei, munkájának gyümölcse a magyar erdészgeodéta jó hírve.

A reorganizációs tanrend az idők folyamán apróbb változásokat szenvedett. Ezek közül külön ki kell

(balról jobbra)

Vági István, Kelle Artúr, Sébor János, Schlosser István, Fehér Dániel, Modrovich Ferenc, Ürmösi László (1923)

emelnünk a 23 580/1929. FM. sz. rendelettel 1930/31. tanévtől bevezetett Felsőgeodézia és Fotogrammetria tárgyak oktatását. Az előbbi 2 elméleti, 2 gyakorlati, az utóbbit 1 elméleti, 2 gyakorlati órával rendszeresítette a főhatóság.

Úgyszintén a tantárgyak nevében is történtek változások, így a 43 344/27. FM. rendelet az Erdészeti géptan nevet Fűrésztelepek tervezése-re változtatta, mely a valóságot jobban fedte.

A reform nagy előrehaladást jelentett, de néhány alapvető hibájáról is meg kell emlékezni. Ilyen hibák a tárgyak felaprózása és a vizsgák számának emel-

se, a magas kötelező óraszám és a négytárgyas szigorlat.

Volt olyan félév, hogy nyolc vizsgát kellett a hallgatóknak letenniük, az óraterhelés pedig átlag 35-ről heti 43 átlagra emelkedett.

A négytárgyas szigorlat letétele, az anyag nagy terjedelme csaknem eleve kizárta, hogy valaki négy év alatt oklevelet szerezzen. A halasztott vizsgák száma igen megnövekedett és az évente kiadott oklevelek száma jelentősen csökkent.

Mindehhez hozzájárult a fiatal, ambíciózus tanári kar által magasra emelt mérce is.

A tanulmányi rend ennek következtében a 30-as évek elején megérett a reformra. A reform megvalósulását előmozdította a nagy összevont Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem koncepciója.

4. Intézményünk, mint a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-Kohó és Erdőmérnöki Kara

Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter a képviselőház 1933. május 31-én tartott ülésén a költségvetési vita során bejelentette, hogy a Főiskolának bányászati ágazatát a Budapesti Műegyetemhez kívánja csatolni. Hivatkozott arra, hogy a Főiskola eddigi főhatóságai közül a pénzügyminiszterrel már megegyezett az Intézményünknek minisztériumához való átengedése ügyében és a Földművelésügyi Tárcsa a Műegyetemmel való egyesítés céljából a Közgazdaságtudományi kart és az Állatorvosi Főiskolát már átengedte.

Kilatásba helyezte Hóman, hogy a Műegyetembe olvasztott mezőgazdasági fakultáson, a közigazgatási karon és a műegyetem technikai tanszékén bizonyos bányászati és erdészeti tárgyakat is fognak előadni és gondoskodni kíván arról, hogy Sopronnak főiskolája maradjon.

A Főiskola tanári kara ennek a bejelentésnek tudomásulvétele után elindította a harcot az intézmény fennmaradásáért. A harcban erőteljes támogatást kapott a Budapesti Mérnöki Kamarától, a Magyar Mérnökök és Építészek Szövetségétől, a Bányászati és Kohászati Egyesülettől és az Országos Erdészeti Egyesülettől.

A harc eredményeképpen Hóman, Szily Kálmán államtitkár társaságában 1933. július 4-én meglátogatta a Főiskolát. A látogatás alkalmával Fekete Zoltán rektor emlékiratot nyújtott át a miniszternek (az emlékirat nyomtatásban 47 oldalon 19 mélynyomású képpel tárgyalja a Főiskola múltját, jelenét,

3. táblázat. 1934-es reformtanterv

Tantárgy	Heti óraszám			
	téli félév		nyári félév	
	előadás	gyakorlat	előadás	gyakorlat
I. évfolyam				
Matematika	6	6	6	4
Ábrázoló geometria	4	6	4	4
Fizika	3	–	3	2
Általános és szervetlen kémia	4	2	–	–
Szerves kémia	–	–	5	–
Ásvány- és kőzettan	2	2	–	–
Földtan	–	–	2	2
Műszaki rajz	–	–	–	6
Államszámviteltan	2	–	–	–
Összesen	21	16	20	18
II. évfolyam				
Erdészeti földmérés tan	4	4	4	8
Erdészeti földmérési szerkesztési rajz	–	–	–	4
Általános növénytan	4	6	–	–
Részletes növénytan	–	–	4	8
Termőhelyismerettan	3	4	3	4
Az erdőtalaj mikrobiológiája	–	–	1	–
Mechanika	4	3	–	–
Hidraulika	–	–	2	2
Elektrotechnika	3	–	–	–
Közigazgatási jog	3	–	–	–
Összesen	21	17	14	26
III. évfolyam				
Erdőművelés tan	3	2	4	4
Erdővédelem tan	–	–	5	2
Erdőbecslés tan	–	–	5	6
Erdészeti állattan	5	4	–	–
Növénykörtan	2	2	–	–
Épületszerkezettan	6	6	–	–
Tartók statikája	2	2	–	–
Erdészeti géptan	–	–	3	2
Felső geodézia	–	–	2	2
Fotogrammetria	1	2	–	–
Közgazdaságtan	–	–	4	–
Halgazdaságtan	–	–	1	–
Lövészeti és halászati gyakorlat	–	–	–	2
Összesen	19	18	24	18

3. táblázat folytatása

Tantárgy	Heti óraszám			
	téli félév		nyári félév	
	előadás	gyakorlat	előadás	gyakorlat
IV. évfolyam				
Erdőrendezéstan	5	4	2	6
Erdőhasználattan	5	6	–	–
Erdészeti szállító-berendezések	4	4	4	8
Erdőértékszámítástan	3	2	–	–
Erdészeti kereskedelemtan	3	2	–	–
Fatechnológia	–	–	4	4
Fűrésztelepek tervezése	–	–	–	4
Víz- és hidépítéstan	3	2	–	–
Mezőgazdaságtan	–	–	3	2
Erdészeti jog	–	–	3	–
Összesen	23	20	16	24
V. évfolyam				
Vadgazdaságtan	3	2	–	–
Vadpatakszabályozás	2	2	–	–
Erdőgazdasági politika	5	–	–	–
Erdészeti igazgatás	2	–	–	–
Magán-, kereskedelmi és váltó-jog	3	–	–	–
Összesen	15	4	–	–

E tantárgyakból a kollokviumok kötelezőek és ezenkívül három szigorlat teendő le.

Az I. szigorlatra a négy első félév után, a II. szigorlatra a hatodik félév után, a III. szigorlatra a kilencedik félév után lehet jelentkezni.

Az I. szigorlat tantárgyai: matematika, növénytan, termőhelyismerettan.

A II. szigorlat tantárgyai: geodézia, erdőműveléstan, erdővédelemtan.

A III. szigorlat tantárgyai: erdőrendezéstan, erdőhasználattan, erdészeti szállítóberendezések.

E három szigorlat sikeres letétele alapján gyakorlatra jogosító oklevél adatik ki, amelynek birtokosa az okleveles erdőmérnök címet viselheti.

célját. Az Emlékiratot *Lessenyi Ferenc* egyetemi tanár készítette és a rektor írta alá).

Az egyesületek, a tanári kar és nem utolsósorban Sopron város vezetőségének küzdelme a Főiskola

egységének megtartásáért eredménnyel zárult. Az 1934. X. t. c. a Főiskolát az újonnan létesült József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya- Kohó- és Erdőmérnöki Kara gyanánt egységben megtartotta. A Kar élén a dékán állott, aki a Szakosztályokat összefogta és a Kart a rektor felé képviselte.

Az 1934-es átszervezés néhány előnyös változást hozott. A tanulmányi idő négy évről, azaz nyolc szemeszterről négy és fél évre, azaz kilenc szemeszterre emelkedett. A hallgatók óraterhelése, valamivel enyhült (3. táblázat). Az eddigi két négytárgyas szigorlat helyett, három-három-tárgyas szigorlat került bevezetésére. Az alapozó tárgyak oktatása tovább erősödött.

A bevezetett oktatási rendben az átlagos képességű hallgató öt év alatt oklevelet szerezhetett.

Meg kell említenünk, hogy az átszervezés során megszűnt a *dr. Török Béla* halálával gazdátlaná vált Mechanikai és fatechnológiai Tanszék és az oktatott tárgyak (fatechnológia, erdészeti géptan) az Erdőhasználattani Tanszékhez kerültek át.

5. Az óraterhelések alakulása 1919 és 1939 között és a gyakorlati oktatás biztosítása

A Főiskola megőrizte ősi hagyományait és az elméleti és gyakorlati elfoglaltságok óraszámát a két világháború közötti időszakban is általában megfelelő arányban tartotta. Az 1904-es reorganizáció és a Műegyetemhez való csatlakozás között a félévi óraterhelések az 1., 2. és 3. táblázat adatai szerint alakultak. Mint a táblázat adataiból kitűnik, a gyakorlatok és az előadási órák aránya átlagban 50–50 százalék volt. Az arány jónak bizonyult.

Az 1923-as reorganizáció viszont a tanulmányi idő növelése nélkül az összes óraszámot az átlag 17 elméleti órától 21-re, a 18 gyakorlati órától 22-re emelte. Ezen azután, mint mondtuk, az 1934-es átszervezés enyhített némiképpen, mely a heti átlag óraszámot 19 elméleti és 18 gyakorlati órában állá-

pitotta meg (ez utóbbi megfelel a ma bevált gyakorlatnak).

A gyakorlati oktatás biztosítására a tanári kar már kezdettől fogva törekedett megfelelő rajztermék, laboratóriumok kialakítására. A Selmechányáról származó anyag felhasználásával, ill. ennek fokozatos kiegészítésével létesült az Erdészeti Vegytani Tanszék talajtani laboratóriuma, a Meteorológiai állomás, a Növénytani Tanszék laboratóriuma mellett mikrobiológiai, fiziológiai laboratórium, a Földmérési műszergyűjtemény, a Vadgazdaságtani, rovar-tani, madártani gyűjtemények, Növénykórtani laboratórium és gyűjtemény, faanyagvizsgálati laboratórium és erdőhasználati gyűjtemény.

A növénytani ismereteket a hallgatóság a botanikus kertben és a Sopron-környéki erdőkben szélesíthette, ahol a külső terepi gyakorlatok megtartására is mód nyílt. Külön ki kell emelni a tanulmányi vadászatok, a földmérési gyakorlatot és az egyhetes útépitési nyomjelzési gyakorlatot.

Az ún. Tanulmányi Erdőhivatal csekély terjedelme és mostoha anyagi ellátása miatt nem volt alkalmas arra, hogy a korszerű erdőgazdálkodást a hallgatóknak bemutassa, ezért a tanári kar az erdőgazdálkodás és faipar tanulmányozására évente három tanulmányutat rendezett. Ilyen volt a növénytani, erdőművelési és védelemtani, majd az utolsó év végén az erdőhasználati és szállítás közös tanulmányútja. A külső gyakorlatok és tanulmányutak marandó és pozitív élményt jelentettek.

6. A tanári kar munkája 1923 és 1943 között

A *Kaán* által kiegészített tanári kar jó kollektívának bizonyult. Oktató- és nevelőmunkájuk értékét, hazájukhoz való hűségüket 1944-es helyállásuk is bizonyította.

Végeredményben az ő nevelésük az a generáció, mely a felszabadulás után, a szocializmus eszméinek diadalra jutásával, a munkásosztály által biztosított

nagyobb anyagi lehetőségeket nagy odaadással és felkészültséggel jól felhasználta, hazánk erdőgazdaságát teljesítőképessé tette és megteremtette egy korszerű faipar kiépítésének feltételeit (a főiskola tanári karára vonatkozó adatokat a 4. táblázatban foglaltuk össze).

Ha az erdészeti felsőoktatás tartalmát 1923–1944-ig terjedő időre mérlegeljük, meg kell állapítani, hogy az a harmincas évek végén elérte *minőségi tetőpontját*. Ez a professzorok átlagkorából is következik, de a bekövetkező háborús viszonyok is ezt indokolják.

A professzorok mindent megtettek, hogy a lehető legszínvonalasabb anyagot állítsák össze, az alapozó tárgyak oktatása pedig kimagaslóan jó volt. Különösen ki kell emelni a matematika, ábrázoló geometria és mechanika oktatását. Talán a vegytan oktatása, amely ezektől bizonyos mértékben elmaradt.

A gyakorlatok vezetését jól begyakorolt segédoktató-gárda vezette. Sajnos a személyzet száma csekély volt, a fizetések alacsonyok és a Főiskola anyagi támogatása a Horthy-korszak tudománypolitikájának megfelelően, siralmas volt. Nyugodtan állapíthatjuk meg, hogy az oktatói kar általában a körülményeknek megfelelően mindent megtett az oktatási színvonal emeléséért. Ha mégis hibát keresünk a tananyag tartalmában, úgy meg kell állapítani, hogy a leadott anyagban voltak olyan kisebb részek, amelyet az államvezetés közismert irredenta politikájának hatásaként hagytak meg a professzorok és a hazai viszonyok között kevés hasznukat vettük.

A tananyag jóságát, időállóságát az is bizonyítja, hogy az gyakorlatilag csak 1958-ban kezdődő oktatási reform során szenvedett gyökeres változtatást.

A tanárok elsőrendű kötelességüknek tartották, hogy a tananyagot jegyzetek vagy könyv formájában a hallgatóság rendelkezésére bocsássák. *Stasney* Albert professzor fáradozásainak köszönhető, hogy a Főiskolán – bár szerény teljesítményű, de magas minőségű munkát végző – sokszorosító üzem létesült.

Számos jegyzet, több kiadáson keresztül, igen értékes munkává érett. Külön ki kell emelni, *Fekete*

A Főiskola tanári kara az 1925/26. tanévben

Modrovich Ferenc, Balázs István, Kelle Artúr, Fehér Dániel, Széki János, Finkey József, Cotel Ernő, Lesenyi Ferenc, Vági István, Boleman Géza, Dr. Vitális István, Solt Béla, Roth Gyula, Dr. Kövesi Ferenc, Kövesi Antal, Pattantyús Á. Imre, Szent-Istvány Gyula, Fekete Zoltán em. o. dékánja, Dr. Mihalovits János protektor, Tettamanti Jenő rektor, Dr. Walek Károly bm.o. dékánja, Tomasovszky Lajos km. dékán, Krippel Móric, Réz Géza

Zoltán, Walek Károly, Modrovich Ferenc és Török Béla kitűnő jegyzeteit.

A könyvek kiadása is megkezdődött. Ebben az időszakban került kiadásra Kövesi Antal Szilárdságtan c. könyve, Krippel Móric Erdészeti kereskedelemtan-a és Roth Gyula kétkötetes Erdőműveléstan-a és még sok más könyv.

Meg kell jegyezni, hogy az első soproni évtizedben még közkézen forogtak a Selmechányán kiadott

könyvek is, így Vadas Jenő, Sobó Jenő, Jankó Sándor és mások munkái.

A tanári és segédoktatói kar tudományos munkái rendszeresen megjelentek az Erdészeti Kísérletek-ben és az Erdészeti Lapok-ban.

A főiskola által kibocsátott erdőmérnöki okleveleket az élet széles területén magasra értékelték. Ennek az értékelésnek társadalmi és törvényes elismeréséről is meg kell emlékeznünk,

4. táblázat. Az erdészeti felsőoktatás professzorai 1923 és 1944 között

Név	Élt től – ig	Tanszékének neve	Oktatott től – ig	Megemlékezés (nekrológ) megjelent
Roth Gyula	1873–1961	Erdőműveléstan	1922–1947	EFE. Tudományos Közleményei 1961. 2.
Krippel Móric	1867–1945	Erdőhasználati	1908–1938	Erdészeti Kísérletek 1945/46. 1–4.
Fekete Zoltán	1877–1962	Erdőrendezéstan	1911–1946	EFE. Tudományos Közleményei 1962. 2.
Boleman Géza	1876–1961	Fizika-Elektrotechnika	1900–1947	Erdészettudományi Közlemények 1962. 2.
Walek Károly	1878–1952	Matematikai	1910–1952	
Kövessi Antal	1876–1961	Mechanikai	1906–	Soproni Szemle, 1962. 16. évf. 172. old.
Fehér Dániel	1890–1955	Növénytani	1918–1955	Erdőmérnöki Főiskola Közleményei 1955. Az Erdő 1955. 4.
Vági István*	–1960	Erdészeti, vegytani	1918–1945	Hazáját 1945-ben elhagyta. Mehalt Santiago de Chilében.
Sébor János	1890–1965	Földmérési	1918–1965	Az Erdő 1965. 5. szám. Goedézia és Kartográfia 1965. 3.
Török Béla	1894–1934	Fatechnológia	1923–1934	Erdészeti Lapok 1934. 535. oldal.
Modrovich Ferenc	1887–1947	Erdészeti Szállítóberendezések	1923–1947	Erdészeti Kísérletek 1947. 1–4.
Solt Béla	1877–1958	Építési	1918–1946	Erdészettudományi Közlemények 1958. 2.
Kelle Artur	1882–1945	Erdővédelemtani	1912–1945	Erdészeti Kísérletek 1945/46. 1–4.
Stasney Albert	1889–	Ábrázoló geometria	1912–1963	
Lessenyi Ferenc	1887–1962	Erdőgazdaságpolitika	1923–1951	EFE. Tudományos Közleményei 1963. 1–2.
Bokor Rezső	1898–1959	Erdőhasználati	1938–1947	Az Erdő 1959. 8.
Kövesi Ferenc	1875–1945	Növényélettan	1912–1933	Agrártudományi Szemle 1947. 1. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola Évkönyve az 1932/33. tanévről.

* A Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola tanárai közül az egyedüli, aki 1945-ben hazáját elhagyta.

Mint azt az évkönyvek is megemlítik, a tágabb értelemben vett erdészet magában foglalja még a faipari technológiát, a fakereskedelmet, valamint a vad- és halgazdaságot is.

Az erdőmérnöki oklevél, megfelelő gyakorlati működés esetén a városi mérnöki (Mérnöki Kamarára 1929. június 7-i ülése), az állami földmérési és térképészeti szolgálatra (1928. évi 5287/XIII. b. P.

Ü. M. sz. alatt közölt minisztertanácsi határozat), továbbá a földmérői jogosítvány megszerzésére (40/1909. I. M. R. 6. §), az állami távirdai szolgálatra (1883. I. t. c. 15. §.), valamint a vízjoggal kapcsolatos műszaki szolgálatra (23 091/1918. V. A. sz. F. M. R.), államvasúti mérnöki szolgálatra (116.713/1914. A. T. sz. MÁV Ig. R.) is képesít. Az okleveles erdőmérnököknek magánmérnöki működésben

vagy bármely más mérnöki munkakörben való specializálódásra alkalmuk van (1923. évi XVII. t. c. 37. § M. i.), amelyre sokoldalú műszaki és természettudományi képzettségüknél fogva a főiskolai oklevél több-kevesebb lehetőséget nyújt.

Az okleveles erdőmérnököket ennek következtében ma is ott találjuk a népgazdaság csaknem minden ágában. Így az erdőgazdaságon és faiparon kívül különösképpen az állami útépítéseknél, a vízügyi ha-

tóság munkaterületein, az állami földmérésnél, az államvasúti szolgálatban stb. Lelkiismeretes munkájukkal mindenütt elismerést arattak és különösen kitűntek a gyakorlati érzékükkel, igénytelenségükkel, szerezékenységükkel és szorgalmukkal.

Munkájuk, amit szocialista hazánk erdészetének, faiparának és más népgazdasági ágazatának újjáépítésénél teljesítettek, maradandó emléket állít az ősi Alma Mater-nek és egykori kiváló tanári karának.

1851

1866

1 A bányászati oktatás fejlesztését valószínűleg a Fugger bankház sürgette, amely jelentős kölcsönökkel támogatta a Habsburgokat a bányászat és vele kapcsolatos ipar fejlesztésében és a szakszerűség fokozásában pénzének biztosítékát látta.

2 Az államvizsgát az 1846. évi statutum rendszeresítette.

3 A doktori fokozat és magántanári cím adományozásának szabályzata 1931-ben került jóváhagyásra.

1851

/1866/

Faint, illegible text at the top of the page, likely bleed-through from the reverse side.

25 év krónikája

Dr. Igmándy Zoltán

2021. évi kiadás

Dr. Wagner Károly

1945. április 1-én szabadították fel Sopront a Bécs felé nyomuló szovjet hadsereg csapatai. Három nappal később, április 4-én pedig felszabadult hazánk egész területe. Történelmünk új korszakának kezdete ez a nap: az évszázados elnyomás és szolgátság után most már a magyar nép kezébe vehette saját és országa sorsának irányítását. Amíg azonban ez az új korszak beköszöntött mérhetetlen szenvedés és romlás zúdult hazánkra. Hatszázezer élet és nemzeti vagyónk 40%-a pusztult el a második világháborúban.

1944 októberében a fasiszta Németország csatlósaként a Szovjetunió ellen indított esztelen háború utolsó szakaszába lépett. A 2. és 3. ukrán hadsereg csoport felszabadítva a Tiszántúlt és a Duna-Tisza között Budapest felé tört előre. *Horthy* vétkes mulasztása és tehetetlensége miatt a hatalom a *Szálasi* vezette Nyilaskeresztes Párt Hungarista Mozgalom kezébe került. A német fasizmust feltétel nélkül kiszolgáló, gátlás nélküli csöcselék uralma végső romlásba taszította hazánkat. A szovjet csapatok által fenyegetett területről embert és értéket az ország nyugati részébe, vagy a hitleri Németországba telepítettek át. Kíméletlen hajszát indítottak az esztelen háborút ellenző, haladóan gondolkodó emberek és elsősorban az illegális kommunista párt ellen. Kírtották vagy végső pusztulásra Németországba hajtották a már amúgy is megtizedelt zsidóság maradványait.

A háború pusztítása nem kímélte meg ősi Alma Materünket, akkor a *M. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem* keretébe tartozó *Bánya-, Kobó- és Erdőmérnöki Kart* sem. Az 1944. október 26-án tartott kari tanácsülésen [1] *Sébor* János prodékán ismerteti a Budapestről kapott telefonüzenetet: „A kultuszminisztériumban tegnap tartott rektori értekezlet alapján . . . a III. és IV. éves hallgatók részére azonnal meg kell nyitni olyan tanfolyamokat, amelyeknek végén a IV. évesek már januárban, a III. évesek pedig júniusban oklevelet kapjanak. A rendes egyetemi előadások . . . megszűnnek.” A tanév elején beiratkozott több mint 300 I. és II. éves hallgató pedig szétszéledt Sopronból.

1944. december 6-án az angolszász légierő bombázta Sopront. Az egyetem területére 4 bomba hullott le. Ezek közül a főépület bejárata elé zuhanó okoz tetemes kárt. Ledönti a bejárati utat szegélyező, a bányászati, kohászati és erdészeti oktatás és kutatás terén úttörő munkát végzett professzorok szobrait is. A bombatámadásnak a hallgatóság közül hárman estek áldozatul [2].

1944 decemberében bezárul Budapest körül a szovjet csapatok gyűrűje. A nyilas kormány már Sopron kiürítésére gondol. A december 22-én tartott tanácsülésen [3] *Sébor* János [4] prodékán ismerteti *Csilléry* András kormánybiztos utasításait a kitelepülésre vonatkozóan. *Esztó* professzor javasolja, hogy

a kar professzorai adjanak be egy memorandumot a kormányhoz – hasonlóan mint a budapesti karok oktatói – a külföldre való áttelepítés ellen. A memorandum szavaiból az esztelen intézkedés elleni kétségbeesett tiltakozás hangja csendül ki: „... a tervezett intézkedéssel kapcsolatban a Műegyetem tanári kara... letett esküjéhez híven szót kíván emelni. A Műegyetem tanári kara a lehetőségek gondos megfontolása után kénytelen megállapítani, hogy az idegen helyen, idegen környezetben tartandó gyorsított tanfolyamok... nem alkalmasak arra, hogy a hallgatóságnak megfelelő kiképzést nyújtsanak. Így pedig... nem állna arányban azzal a pótolhatatlan veszteséggel, ami a magyar szellemiséget a Műegyetem szétszakításával, féltve őrzött értékeinek külföldre szállításával érné, kitéve embert és anyagot a szállítás rendkívüli veszélyeinek... Lelkiismeretünk... parancsolja, hogy kormányzatunktól a tervezett intézkedések mellőzését kérjük...”

A memorandum elfogadására a prodékán szavazást rendelt el. Ezt azonban megszakítja a légiriadó. A tanácsülés másnap folytatódik és a professzori kar titkos szavazással egyhangúlag állást foglal a memorandum mellett, a kitelepítés ellen.

Rajnis, a nyilas kormány kultuszminisztere azonban másképpen dönt [5]. Misángyi Vilmos rektor-nak, aki december elejétől Sopronban székel, szóbeli utasítást ad, hogy minél több oktatót bírjon rá a Németországba való kimenetelre [6]. A soproni kar oktatóira azért van szükség, mert a már kitelepített budapesti karok súlyos oktató-hiánnyal küzdenek. Például „... a gépészmérnöki osztály tanárai közül senki sem ment ki Drezdába...”

Az osztálygyűléseken, ahol a kitelepülő oktatókat kell kijelölni [7] ismét felhangzik a professzori kar tiltakozása. „A kar egyszer már kénytelen volt külső körülmények hatására megváltoztatni székhelyét. De ott hazai földre történt az áttelepítés; most súlyosabb problémával állunk szemben...” „Az osztály egyhangúlag kimondja, hogy a... tanárok és segédedők csak... parancsra hagyják el a kar soproni székhelyét”.

A kar tanárai azonban nemcsak tiltakoztak, hanem meg is akadályozták a kitelepítést. „... a csomagolóeszközök hiányára hivatkozva, az előkészületeket állandóan halogatták. A műszereket és az értékes gyűjteményi tárgyakat minden tanszék a pincében biztonságba helyezte...” [8].

A várost ért sorozatos bombázások, a szovjet hadsereg gyors előretörése miatt márciusban megszűnt az oktatás a karon. A pánikszerűen menekülő hitleri csapatok még az utolsó pillanatban is gyilkolnak. Agyonlövők Csirisznyák Antal és Ferenczy János em.-hallgatókat. A március végi bombatámadásoknál vesztí életét Kovács Béla bnh, az ekkor kapott súlyos sebesülésébe később hal bele Lovász Miklós kmh és Ferenc Imre erdőmérnök hallgató [9].

Április 1-én éjszaka 2 órakor léptek be az első szovjet katonák egyetemünk területére. Egy szovjet őrnagy Gunda Mihály és Frauenhoffer Kristóf bm.-hallgatókkal együtt végigjárta a főépületet. Miután meggyőződött az épület rendeltetéséről meghagyta nevezetteknek, hogy azonnal kérjenek őrséget az épület elé a városparancsnokságtól, nehogy károsodás érje az értékes berendezést és felszerelést [10].

A szovjet hadsereg győzelme hazánk felszabadulása véget vetett az akkori uralkodó osztály, a nagytőkések és nagybirtokosok uralmának, meghozta a dolgozó nép szabadságát. Ezzel olyan történelmi változások vettek kezdetüket, amelyek példa nélkül állnak hazánk politikai, gazdasági és kulturális fejlődésében. Döntő jelentőségű volt egyetemünk további fejlődése szempontjából a felszabadulás első napjaiban végrehajtott földreform. Ez véglegesen kizárta az erdők használatából az egyéni tulajdon profitbábjászását és biztosította az erdőgazdaság gyors fejlesztésének alapvető feltételét. A magán erdők felszabadulás előtti 44,4⁰/₀-os aránya lecsökkent 8,4⁰/₀-ra, az állami erdők 5,2⁰/₀-os aránya 70,1⁰/₀-ra nőtt, a közbirtokossági erdők (14,4⁰/₀) állami kezelésbe kerültek [11]. Ezzel egy csapásra valóra vált haladó gondolkodású erdőgazdasági szakembereink régi, de a kapitalizmus feltételei között meg nem valósítható törekvése [12].

A kar legsürgősebb feladata a felszabadulás után a háború okozta károk helyreállítása és a félbeszakadt oktatás megindítása volt. A háború okozta rongálások közül az épületkárok időszakos vagy végleges helyreállítása közvetlenül a felszabadulást követő napokon indult meg [13]. Oktatók, alkalmazottak, hallgatók egyaránt részt vettek ebben a munkában. Erről így emlékezik meg *Febér Dániel* [14]: „... nagy érdemeket szereztek ezen a téren az Erdőmérnöki Osztály hallgatói is, akik jórészt lerongyolódva és hiányosan táplálkozva napokat áldoztak arra, hogy nebéz fizikai munkával segítségünkre legyenek...” De nemcsak az egyetemen, hanem a városban is részt vettek a dolgozók és hallgatók a romeltakarítás munkájában. Ilyen közmunka alkalmával beszélgetett el a Szövetséges Ellenőrző Bizottság vezetője *Turik* szovjet őrnagy négy oktatóval. Jegyzőkönyvbe foglalt jelentésükből [15] vált nyilvánvalóvá a kar összes oktatói előtt, hogy mennyire megbecsülik a Szovjetunióban az egyetemi oktatómunkát és művelőit. *Turik* őrnagy őszinte segítőkészségéről egyetemi problémáink megoldásában, meleg szavakkal emlékezik vissza *Sébor János* is [16].

Egyetemünk helységeibe szovjet katonai kórház költözött. Az oktatás céljaira szükséges termeket azonban rendelkezésünkre bocsátotta. Az előadások ugyanis májusban már megindultak. A kar oktatói elhatározták [17]. „... az 1944. évi november hó 13-án megszakított I. és III. félév befejezését és azt követően még a nyár folyamán a II. és IV. félévnek tanfolyamszerű megtartását”. Ezzel a rendkívüli félévvel lehetővé válik, „... hogy a jövő tanévben az előadások minden évfolyamban már rendszeresen megtarthatók legyenek”.

Ugyanekkor foglalkozik a Kari Tanács a Nyugatra távozott *Vági István* egyetemi tanár és négy hallgató ügyével. A kar határozata egyhangú, *Vági István* professzort „... a Szervezeti Szabályzat 61. §-a 16. d. pontja értelmében tanári működése alól felfüggeszti”. Hasonló határozatot hozott a Kari Tanács a hallgatók ügyében is.

Az oktatás májusban megindul. Az 1944. szeptem-

berében beiratkozott 228 első és másodéves em. hallgató közül 57 látogatja az előadásokat. A többieket a háború vihara szétszórta. Sokan mint katonák hadifogságba estek és csak évek múlva tértek vissza tanulmányaikat folytatni. – Az 1945/46. tanévtől kezdve az oktatás már rendes mederben folyik. Oktatók és hallgatók koplalva, lerongyolódva, fázva teljesítik kötelességüket a tanítást és tanulást [18].

Az 1946/47. tanévtől egészen 1948-ig a fordulat évéig, nem történt döntő jelentőségű változás a kar szervezeti felépítésében, az oktatás területén stb. A 4050/1945. valamint a 8740/1945. M. E. sz. rendelet, amely a *Magyar Agrártudományi Egyetem* felállításáról szól és ennek szervezeti szabályzatát megállapító 53 999/1945. sz. FM rendelet intézkedik ugyan az erdőmérnöki osztály sorsáról, ezek végrehajtására azonban egyelőre nem került sor. A hivatkozott rendeletek az erdőmérnöki osztályt kivéve a Műegyetem keretéből, a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium főhatósága alól, mint kart a Földművelésügyi Minisztérium fennhatósága alá tartozó Magyar Agrártudományi Egyetemhez csatolták. A kar két ízben is memorandumban tiltakozik a szétszakítás ellen [19]. A földművelésügyi miniszter az erdőmérnöki osztálynak az Agrártudományi Egyetemhez való csatolását fokozatosan kívánja végrehajtani. Ezért a végrehajtással kapcsolatos kérdések megvitatására bizottságot alakít [20]. A bizottság ülésén a kar kiküldött képviselője élesen az elcsatolás ellen foglal állást [21]. Ezzel egyelőre lezárul a soproni kar felosztására vonatkozó rendelet végrehajtása körüli vita.

1946-ban a földművelésügyi miniszter a kar használatába adja a Sopron város tulajdonában volt, a 600/1945. M. E. sz. rendelet alapján államosított erdőket, mint egyetemi tanulmányi erdőgazdaságot [22].

1947-ben merül fel először, ha még nem is határozott formában a faipari mérnökképzés szükségessége. A MALLERD átirattal fordult a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumhoz, amelyben kérte az erdőmérnöki osztályon *Faipari technológia* tanszék fel-

állítását. Az osztályulás [23] egyhangúlag a tanszék felállítását mellett foglalt állást. *Stasney* professzor kifejti, hogy az erdőmérnök hallgatóknak sokkal magasabb faipari technológiai kiképzésre van szükségük a felmerült feladatok (faipari telepek vezetése) megoldásához.

A fordulat évében a munkás-paraszt demokratikus diktatúrát hazánkban proletárdiktatúra váltotta fel. Ezzel megkezdődött hazánkban a szocializmus alapjainak lerakása, amelynek szerves részét alkotta a kulturális forradalom is. A kulturális forradalom célkitűzése az volt, hogy egyetemünket és főiskoláinkat szocialista típusú felsőoktatási intézményekké kell átalakítani, amelyek képesek betölteni új feladataikat, több, jól képzett, szocialista gondolkodású szakember kiképzését. Felsőoktatásunknak ez a forradalmi átalakítása 1953-ig lényegében megtörtént.

Ebben az időszakban, 1948–1953-ig döntő szervezeti változások következtek be a soproni karon. Az 1949. évi XXIII. törvénycikk rendelkezik a *Nebézipari Műszaki Egyetem* létesítéséről. Ennek értelmében a kar bányá- és kohómérnöki osztályát a Miskolcon felállított új műszaki egyetemhez csatolták [24]. Az erdőmérnöki osztály és az időközben megindult földmérő mérnökképzés egyelőre a Budapesti Műszaki Egyetem keretében maradt. Bár a következő időben (1949. X. 1-től) kelt iraton mindenütt a *Budapesti Műszaki Egyetem Erdő- és Földmérnöki Kar* felirat szerepel, ilyen kar felállítására tulajdonképpen csak 1950. III. 9-én kerül sor. A VKM ekkor kiadott 1480–74–5/1950. sz. rendelete [25] mintegy csak jóváhagyja a helyi kezdeményezést: „Addig, amíg a földmérő mérnökképzést jogszabály nem szabályozza, valamint az erdőmérnöki osztályra vonatkozó 8740/1945. M. E. sz. rendelet 2. §-ának rendelkezései végrehajthatnak, az erdőmérnök, valamint a földmérő mérnökképzés a Budapesti Egyetem Erdő- és Földmérnöki Karának keretében folyik. A fenti kar két osztályra:

- a) az erdőmérnöki osztályra és
- b) a földmérnöki osztályra tagozódik.”

1950 elején még tervek születnek a soproni kar

továbbfejlesztésére vonatkozóan [26] (talajjavító mérnöki, textilmérnöki stb. karok), rövidesen azonban véglegesen eldőlt az erdőmérnöki kar sorsa. A VKM 1950. V. 3-án kelt 1484–66–8/1950. sz. rendelete arról értesíti a kart, hogy a erdőmérnökképzés a jövő tanévtől az Agrártudományi Egyetem keretében folyik tovább [27]. 1950. VII. 1-től kezdve tehát az erdőmérnöki osztály mint az *Agrártudományi Egyetem Erdőmérnöki Kara* működik tovább a Földművelésügyi Minisztérium fennhatósága alatt [28]. Később az erdőmérnöki kar az 1952. évi 97/1952. (X. 13.) M. T. rendelet értelmében kivált az egyetemből és *Erdőmérnöki Főiskola* névvel önálló, egyetemi jellegű felsőoktatási intézményként működött. Az erdőmérnöki osztálynak a bányá- és kohómérnöki osztálytól történt elválasztása döntő lépés volt az erdőmérnökképzés további fejlődése szempontjából. Új tanszékek felállítása vált szükségessé, amely lényegében az 1951/52. tanév kezdetéig megtörtént. Az FM. 1951. IX. 25-én kelt rendelete (B–1460–443/1951. II. 3.) 18 tanszéket sorol fel az Erdőmérnöki Karon [29]. Ezzel kapcsolatban meg kell említeni, hogy a felszabadulás előtt az erdőmérnöki osztálynak 12 tanszéke volt. Ezenkívül még 3–4, a bányá- és kohómérnöki osztályhoz tartozó tanszéken is folyt az erdőmérnökhallgatók képzése [30].

A kulturális forradalom során lényegesen emelkedett a hallgatóság létszáma és döntően megváltozott szociális összetétele. Ez a változás a következőképpen alakult 1953-ban: „1937/38-ban 31 karon, illetve főiskolán 11 750 hallgató tanult... ma pedig 71 karon, illetve főiskolán 45 330 hallgató végzi tanulmányait, kiknek 58,8%-a a munkás és dolgozó paraszt származású. Korábban egyetemeink a burzsoázia szolgálatában álltak (a hallgatóknak csak 3,5%-a volt munkás, illetve dolgozó paraszt származású)...” [31]. Hasonló volt a helyzet egyetemünkön is. Az erdőmérnökhallgatók száma (kivéve 1939–45 közötti időt, amikor hazánk erdőterülete az átmeneti területgyarapodás miatt jelentősen megnövekedett) átlagosan 80–90 fő volt (1. táblázat). Az 1952/53. tanévre pedig már 465 rendes hallgató iratkozott be.

1. táblázat. Hallgatói létszám* az 1934/35–1967/68. tanévekben

Tanév	Erdőmérnök			Faipari mérnök			Összes hallgató
	rendes	levelező	összes	rendes	levelező	összes	
1934/35	80		80				80
1935/36	81		81				81
1936/37	101		101				101
1937/38	99		99				99
1938/39	88		88				88
1939/40	163		163				163
1940/41	218		218				218
1941/42	279		279				279
1942/43	331		331				331
1943/44	410		410				410
1944/45	456		456				456
1945/46	131		131				131
1946/47	256		256				256
1947/48	313		313				313
1948/49	351		351				351
1949/50**	341		341	25		25	366
1950/51**	402		402				402
1951/52**	409		409				409
1952/53**	465	18	483				483
1953/54**	452	37	489				489
1954/55	406	37	443				443
1955/56	325	38	363				363
1956/57	381	29	410				410
1957/58	172	47	219	19		19	238
1958/59	192	39	231	42	4	46	277
1959/60	239	64	303	67	54	121	424
1960/61	277	74	351	94	72	166	517
1961/62	318	96	414	125	97	222	636
1962/63	322	116	438	141	116	257	695
1963/64	338	125	463	156	134	290	753
1964/65	358	128	486	173	134	307	793
1965/66	369	111	480	181	123	304	784
1966/67	324	90	414	196	107	303	717
1967/68	309	55	364	210	77	287	651

* Első félévre beiratkozott hallgatók száma.

** Erdőgazdasági és erdőipari, illetve erdőművelési és fahasználati szakon.

Hasonlóan megváltozott a szociális összetétel is. Egyetemünk kapui kitarultak „a munkás és dolgozó paraszti ifjúság előtt és ezzel biztosítottuk a népből jövő, a néphez bű új értelmiség kialakulását” [32].

2. táblázat. A Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola 1932/33. tanévre beiratkozott hallgatóinak szociális összetétele

Szülők polgári állása	Hallgatói létszám	
	fő	%
Földműves, gazda, kisbirtokos	2	1,4
Közép- és nagybirtokos	4	2,8
Iparos és kereskedő	17	12,0
Tanár, tanító, lelkész	11	7,8
Orvos, ügyvéd	6	4,2
Mérnök	3	2,1
Köztisztviselő	39	27,4
Magántisztviselő	14	9,9
Hadiszolgálatban álló	3	2,1
Özvegy	18	12,7
Altiszt	10	7,0
Nyugdíjas	13	9,2
Magánzó	1	0,7
Nagykorú	1	0,7
	143	100%

A hallgatóság szociális összetételét a felszabadulás előtti időből egy tetszőlegesen kiválasztott év adatai szemléltetően mutatják [33] (2. táblázat). Az 1951/52. és 1952/53. tanévben pedig a munkás és parasztfiatalok aránya a rendes hallgatók között már meghaladja a 60%-ot (65,9 és 70,0%). A szociális összetételnek ilyen rövid idő alatt (a fordulat évétől) történő megváltozását a szakértetségis tanfolyamok megindítása tette lehetővé. A hazánkban lezajló kulturális forradalom során a párt irányelvei és a kormány rendelkezése folytán megnyílt az út a továbbtanulásból hosszú ideig kizárt, kiváló képességű munkás és parasztfiatalok számára a felsőoktatási intézményekbe. Egyetemünkre nagyobb számban először a 1951/52. tanévben iratkoztak be szakértetségizett fiatalok.

Az 1952/53. tanévben indult meg karunkon egy új kiképzési forma, a levelező oktatás is. Ezzel államunk lehetővé tette (128/1951/VI. 17. /M. T.) „a legkülönbözőbb irányító munkakörbe beosztott munkások és parasztlakos egyetemi képzését” [34]) a termelőmunkától való elszakadás nélkül. Ettől az idő-

ponttól kezdve nappali és levelező tagozaton történt az erdőmérnökök kiképzése egyetemünkön (1. táblázat).

A nőknek az egyetemekre és főiskolákra való felvételéről már az 1946. XXII. tv. rendelkezett. Karunkra mégis csak a kulturális forradalom kezdeti időszakában, az 1949/50. tanévben iratkoztak be először. Az 1952/53. tanévben már minden évfolyamon voltak nő-hallgatók. A nappali tagozaton arányuk ekkor 12,6⁰/₀.

A kulturális forradalom megszüntette az egyetemek autonómiáját is. Az önkormányzat a szocializmus alapjai lerakásának korszakában az egyetemek fejlődésére gátolón hatott [35]. A felsőoktatási intézmények irányítása fokozatosan az illetékes minisztériumok hatáskörébe került.

Fontos változások történtek az 1948–53. közötti időben az oktatás területén is. 1949-ben megszűnik a hallgatók tanszabadsága. Ez karunkon (mint a Műegyetem összes karán) lehetővé tette – bizonyos korlátok között – a hallgató tanulmányainak folytatását vizsgázás nélkül; a vizsga letételét jóval a tantárgy lehallgatása után (utóvizsga), az önkényes évkihagyást (lista). Ez a liberális szellem azt eredményezte, hogy a hallgatók többsége nem a 4 és 1/2 éves tanulmányi idő alatt, de évekkal később szerezte meg mérnöki diplomáját. A szocializmust építő országnak azonban nem „*őshallgatókra*”, hanem mérnökökre volt szüksége. Ezért megszüntetik az utóvizsga rendszert és bevezetik a félévi kötelező vizsgát. A hallgatók tanulmányi ügyeinek intézésére pedig felállítják a Tanulmányi Irodát [36].

A szocializmust építő országnak azonban nemcsak szakemberekre, de a marxizmus–leninizmus tudományos világnézetét ismerő és azt magáénak valló szakemberekre van szüksége. Ezért megindult a marxizmus–leninizmus tárgyainak kötelező oktatása. Első ízben a IV. éves hallgatók az 1949/50. tanév első félévében hallgatják a „*Szovjetunió kommunista (bolsevik) pártjának történetét*” [37]. Az előadásokat és konzultációkat ekkor még meghívott előadó tartja. A következő tanévben azonban már mint önálló tan-

szék működik a Marxizmus–leninizmus tanszék összekötő részleg [38].

A hallgatók eszmei-politikai nevelése azonban csak akkor lehet eredményes, ha ezt nemcsak a Marxizmus–leninizmus Tanszék, de a többi tanszék oktató-nevelő munkája is elősegíti. Mivel pedig az oktatók túlnyomó többsége még a múlt rendszerben nevelkedett és végezte tanulmányait szükségessé vált és meg is indult szervezett ideológiai oktatásuk [39]. Karunkon az 1950/51. tanévben indult meg az oktatók rendszeres ideológiai továbbképzése [40].

A kulturális forradalom fontos célkitűzése volt a felsőoktatás területén az elmélet és a gyakorlat, az oktatás és termelő munka közötti szoros kapcsolat megvalósítása. Ennek a célkitűzésnek jelentős nevelő hatásán túlmenően – (a termelői munka megbecsülése) – az volt a feladata, hogy a hallgatók elsajátítsák a későbbi munkakörük ellátásához szükséges gyakorlati ismereteket. Ezt a feladatot a tantárgyi gyakorlatok óraszámának emelésével, módszereinek megjavításával és az üzemben végzett termelési gyakorlatok megszervezésével valósították meg felsőoktatási intézményeink. Ezen a területen karunk már a múltban is ért el szép eredményeket. Főleg a műszaki tárgyak, itt is elsősorban a földméréstan gyakorlati oktatása volt magas színvonalú. Az üzemi termelési gyakorlat elődjének pedig az ún. „praxi”-t lehet tekinteni, amikor a hallgatók a nyári szünet alatt munkát vállaltak az erdőgazdaságokban. Ez a munkavállalás azonban nem volt kötelező és természetesen nem képezte az oktatás tervszerű részét. A kötelező termelési gyakorlatok az 1950/51. tanévben kezdődtek meg. Ettől kezdve szerves részét képezik oktatásunknak.

A szocializmus alapjainak lerakását realizáló 5 éves tervek előirányzatának megfelelően nagy feladat vár az erdőgazdaságra [41]. Részben ez a sokrétű feladat tette indokolttá a karunkon bevezetett szakosítást, de szerepet játszott bevezetésében a szovjet példa is. A szakosítás kérdése már 1948-ban napirendre került [42]. A kijelölt előkészítő bizottság javaslata alapján a kar 3 tagozatra oszlik: erdőgaz-

dasági, erdőipari és faipari tagozatra [43]. A kar a tagozatok tanulmányrendjét felterjeszti a VKM-nek, amely azt 1484–13/1949. V. 1. sz. rendeletével jóváhagyta [44]. Az 1949/50. tanévben az I. és II. éves hallgatók már ezeknek a tagozatoknak keretében kezdik meg tanulmányaikat [45]. Az erdőgazdasági mérnöki tagozat „a szó teljes értelmében vett erdőgazdasági teendők ellátására nevel és képez ki...” „Az erdőipari mérnöki tagozat az erdőgazdaságban felmerülő szorosabban vett műszaki problémák (útépítés, vasútépítés, szállítóeszközök és berendezések, víz- és hidépítéstan, épületek tervezése és építése stb.) megoldására képesít. A faipari mérnöki tagozat rendeltetése, hogy... a fenntartott és ezután létesítendő faipari telepek, gyárak, fűrész, furnér, rétegelt és farostlemezek, fatelítő, falepárló berendezések számára képezzen ki megfelelő erdőgazdasági előképzettséggel bíró, úgy a fa mechanikai, mint kémiai technikájában jártas mérnököket...” [46].

A tanulmányi idő az 1949/50. tanévtől kezdődően 4 évre, a három szigorlatos rendszer pedig két szigorlatosra csökken. A heti óraszám (előadás, gyakorlat és tanuiókor) átlagosan 50 körül mozog.

A következő 1950/51. tanévben az új főhatóság (Földművelésügyi Minisztérium) csökkenti a tagozatok számát, megszüntetve a faipari mérnöki tagozatot [47]. „Az oktatás súlypontja az erdőgazdasági tagozaton az erdőtelepítés, fásítás és erdőművelés, az erdőipari tagozaton pedig a korszerű üzemberendezések és a gépesítés.” Ez a rendelet a heti óraszámot a régi 45–56-ról egységesen 36-ra csökkenti.

Meg kell említeni, hogy a faipari mérnökképzés kérdése ezután is állandóan a felszínen maradt. Több tanácsülés foglalkozik újbóli megindításával, [48] sőt 1952. decemberében a Főiskola felterjeszti a főhatóságnak az elkészített tanulmányrendet is [49.]

1953-ban a szakosított tagozatok (erdőgazdasági és erdőipari) neve megváltozik. Az 1953/54. tanévtől kezdődően az erdőmérnökképzés „erdőművelési” és „fabasználati” szakon történik [50].

Az oktatási rendszer forradalmi átalakításának

mintegy utolsó mozzanataként megváltozik a szigorlati rendszer is. A hallgatók diplomájukat nem a végszigorlat letétele, hanem a diplomaterv elkészítése és ennek az Állami Vizsgáztató Bizottság előtti megvédése után kapják meg. Az FM Bt–1460–160/1951. II. 3. sz., a Kar tantervét jóváhagyó rendelet előírja: „A hallgató az összes vizsgák letétele után... 5 hónapra üzembe megy, ahol a termelőmunkában való részvétel mellett (mint gyakorló erdőmérnök) adatokat gyűjt a diplomatervéhez” [51].

A Főiskola tanszékei első ízben 1953 tavaszán adnak ki diplomaterv feladatot 92 hallgatónak [52].

A felsőoktatási intézményekben bevezetett reformok alapvetően megváltoztatták a hallgatók szociális összetételét, előképzettségét, a tanulás rendszerét stb. Ezek a változások természetesen maguk után vontak más gyökeres változásokat is.

A szociális összetétel változását nyomon követte a tandíj, vizsga- és egyéb díjak rendezése, a hallgatók jelentős mértékű anyagi támogatása (ösztöndíj, szociális segély stb.). Ezt a változást néhány kiragadott példával szeretném szemléltetni. Az 1930–38 közötti időszakban, amikor az összes (bánya-, kohó- és erdőmérnök) hallgatók létszáma 150–200 között váltakozott a segélyezésre fordított összeg tanévenként kb. 7500 P. volt [53]. 1947-ben a Diákjóléti Hivatal által havonta kiutalt segély kb. 1000 Ft-ot tett ki, ugyanekkor a hallgatói létszám meghaladta az 500 főt [54]. Ezzel szemben az 1950/51. tanév első felében havonta kifizetett ösztöndíj és segély összege 94 000 Ft körül mozgott, a beiratkozott hallgatók száma pedig 402 volt. Az 1951/52. tanévben a hallgatók 94⁰/₀-a részesült támogatásban, és az egy főre eső havi átlag pedig már 310,- Ft [55].

A tanulmányi idő szigorú betartása, a félévi kötelező vizsgarendszer tette szükségessé a folyamatos tanulást, ennek évközben a tanszékek részéről történő ellenőrzését (évközi beszámolók, zárthelyik stb.). Ennek érdekében szigorították meg az előadások és gyakorlatok látogatásának ellenőrzését.

A hallgatók a megnövekedett követelményeknek csak úgy tudtak eleget tenni, ha megfelelő tankönyv,

jegyzet stb. állt rendelkezésükre. Ezen a téren is jelentős változás történt a kulturális forradalom éveiben. A felszabadulás előtt csak néhány tárgyból volt professzor által írt könyv vagy jegyzet. Az 1950/51. tanévben pedig 56 jegyzet jelent meg különböző tantárgyakból a jegyzetkiadóban [56].

A hallgatók ifjúsági szervezete a felszabadulás előtt és után is, egészen 1948 májusáig az *Ifjúsági Kör* volt [57]. Feloszlása után alakul meg az egyetemi és főiskolai egységes ifjúsági szervezet keretében a *MEFESZ soproni Technikus Köre* [58]. A MEFESZ-t a későbbiek során az egységes ifjúsági szervezet, a *DISZ váltotta fel* (1950). A MEFESZ már aktívan foglalkozik a hallgatók tanulmányi ügyeivel is. A DISZ mint az MDP ifjúsági szervezete, tevékenyen részt vett az egyetemi reform végrehajtásában és az ifjúság erkölcsi-politikai nevelésében. Működése ideje alatt (1950–1956) jelentős sikereket ért el, de munkájának voltak hibái is.

A Kar, később Főiskola munkáját az átalakulás éveiben a párt irányítása segítette elő. Az MDP műegyetemi csoportja 1948-ban kezdte meg aktív tevékenységét a karon [59]. A pártbizottság képviselője 1951-től kezdve vesz részt a kari tanácsülésen mint a tanács tagja [60]. A személyzeti ügyek intézésére a FM B-1460-300/1950. II. 1. rendelete értelmében személyzeti előadót kell beállítani. Később a megnövekedett feladatnak megfelelően személyzeti osztály felállítására került sor. Hasonlóan osztállyá alakult a hallgatók tanulmányi ügyeit intéző *Tanulmányi Iroda* is [61].

69 oktató működött, 14 egyetemi tanár, 7 docens,

Az 1951/52. tanév végén az erdőmérnöki karon 15 adjunktus és 33 tanársegéd [62]. Ezzel kapcsolatban érdekes megemlíteni, hogy 1948-ig az erdőmérnök-hallgatókat oktató tanszékek oktatóinak létszáma ennek mintegy csak 1/3–1/4-e volt [63].

1953-ban a felsőoktatási intézményekben a forradalmi átalakítások befejeződtek. A párt Központi Vezetősége 1953. júniusi határozatában részletesen foglalkozik az elért eredményekkel, az elkövetett hibákkal és utat mutat a hibák kijavítására [64]. A

hibák között említi a határozat, hogy a hallgatói létszám gyors emelkedését nem követte a férőhely és felszerelés megfelelő arányú fejlesztése. A hallgatók lemorzsolódása elleni túlzott mértékű küzdelem egyrészt az oktatás minőségének rovására ment, másrészt helytelen közép- sőt általános iskolás módszerek bevezetését eredményezte. Ez viszont súlyos akadályává vált a hallgatók önállóságra való nevelésének. Túlzott volt a szakosítás mértéke, hiányzott az egész ifjúságot átfogó nevelőmunka.

A felsorolt hibák és hiányosságok természetesen megvoltak Karunkon, illetve Főiskolánkon is, ahol súlyosbította a helyzetet a rövid idő alatt bekövetkezett számos szervezeti változás.

A júniusi párthatározatnak megfelelően megindult az oktató-nevelő munka megjavítása: az elért eredmények megszilárdítása, a hibák kiküszöbölése. Ezt a folyamatot szakította meg aztán az 1956-os ellenforradalom.

Az 1953–56 közötti időben a Főiskola szakosításában két lényeges változás történt. 1954-ben megszűnt az eddigi két szak, az erdőművelési és a fahasználati. Az általános erdőmérnökképzésre való visszatérést az ez tette indokolttá, hogy az üzemben a *kikerülő erdőmérnökök műszaki és biológiai munkakörét élesen szétválasztani nem lehet* [65].

A felsőoktatási intézmények tantervének és szakosításának országos felülvizsgálatát végző *Oktatási Bizottság* – a tanári kar véleménye alapján – javasolta a faipari mérnökképzés megindítását a Főiskolán. Az FM elfogadta a javaslatot és 13/1956. (X. 15.) sz. rendelete intézkedett a faipari szak felállításáról. *A faipari szak rendeltetése olyan mérnökök képzése, akik a faipar különleges műszaki feladatainak megoldására és fejlesztésének előmozdítására képesek...* [66]. Az új szakon a képzés az 1957/58. tanévben indult meg.

Az oktatás színvonalának emelésére számos intézkedés született ebben az időszakban. A júniusi határozat szellemének megfelelően a felvételek során a szociális származás mellett döntő szerepe van a tanulmányi eredménynek, Megszűnik a lemorzsolódás

elleni túlzott harc. Határozat születik a vizsgáztatásnál jelentkező liberalizmus megszüntetésére.

De nemcsak a hallgatókkal szemben támasztott követelmények, hanem az oktatás színvonala is emelkedik. Elkészülnek a tárgyak programjai, az oktatás alapvető okmányai [67]. Ezek részletes felülvizsgálatát két, professzorokból alakított *Szakmaközi Bizottság* végzi el. A bizottságok jelentését a tanácsülés megvitatja. – A tanszékek oktató-nevelő munkájukról részletesen beszámolnak a tanácsülésen, ahol a kialakult viták során sokszor tisztázódnak a munkát akadályozó belső és külső okok [68].

Az Országos Erdészeti Főigazgatóság 67/E/1953. sz. utasítása szabályozza a Tanulmányi Áll. Erdőgazdaság és a Főiskola kapcsolatát. Az együttműködést a Tanulmányi Erdőgazdasági Bizottság (TEB) biztosítja, amelynek elnöke a Főiskola igazgatója [69]. Az erdőgazdaság területét jelentősen megnövelik, 1954-ben a fűrészüzemet újból az erdőgazdasághoz csatolják és 1955-ben gépállomással bővítik ki. Ezek az intézkedések megteremtik a gyakorlati oktatás reális feltételeit.

Az oktatás színvonalának további emelkedését jelentette az is, hogy a képzési idő az 1956/57. tanévben már ismét 4 és $\frac{1}{2}$ éves.

A hallgatóság nevelésének kérdése is fontos problémája volt ennek az időszaknak [70]. A pártegység megbomlása, a jobboldali nézetek előretörése – különösen az 1954-es évben – súlyos eszmei-politikai zavart okozott a hallgatóság, de az oktatók körében is. Az egyetem DISZ-titkára 1955-ben pl. a következőkben jellemzi a szervezet munkáját: „... a vezetőszeretet általában nem munkás–paraszt fiatalok viszik, hanem olyan elemek, akiknek viselkedése saját osztályszemléletüket tükrözi és ezáltal az ifjúság magatartását rossz irányba tereli” [71].

Jelentős előrelépés történt az 1953–56 közötti időben a tudományos munka területén. Ezt megelőzően tervszerű kutatás főleg csak azokon a tanszékeken folyt, amelyek munkáját a Magyar Tudományos Akadémia támogatta (Erdőrendezéstan, Fatechnológia stb. tanszék). Az aspirantúra rendszerének beveze-

tése (1950) nagy hatással volt a tudományos munka fellendülésére. Számos tanszéken megkezdődik a kutatómunka. 1956-ban 8 oktatónk rendelkezett a tudományok doktora, illetve kandidátusa fokozattal. Ezen kívül számosan kaptak engedélyt a Tudományos Minősítő Bizottságtól a tudományok kandidátusa fokozat megszerzésére.

Az alkotómunka legnagyobb elismerését jelentő Kossuth-díjjal 1953-ban *dr. Romwalter* Alfréd egytanárt, 1955-ben pedig *Roth* Gyula ny. egyetemi tanárt tüntette ki kormányunk.

A kutatómunka fellendülését mutatja a Főiskola oktatói tudományos publikációnak jelentős növekedése az 1954. évtől kezdődően [72].

1955-ben tudományos ülésszakot rendez a Főiskola, ahol az oktatók beszámolnak kutatási munkájukról. A 4 napos ülés műsorán 19 előadás szerepel az erdőszeti tudományok legkülönbözőbb ágaiból [73].

Szép eredményeket értek el az 1953–56 közötti időben a tudományos diákkörök is. Ezek szervezése és működése miniszteri utasítás (85–011/1952) és a *DISZ Intéző Bizottságának* egyidejű határozata alapján kezdődött meg [74]. 1954-ben *dr. Haracsi* Lajos, a Főiskola igazgatója a következőkben számol be munkájukról: „A diákszakkörök hallgatói máris igen figyelemre méltó munkát végeztek. Tovább kívánjuk fokozni hallgatóságunk érdeklődését a tudományos problémák iránt azzal is, hogy a legkiválóbb dolgozatok közül egyet-egyet... közleményünkben... nyilvánosságra hozunk” [75]. A Főiskola 1954. évi közleményében már meg is jelenik egy tudományos diákköri dolgozat [76]. Az 1955 novemberében tartott *Egyetemi nap* keretében négy előadásban számolnak be a diákkörök tagjai kutatásaikról [77].

Megindul a főiskolán a szakmai továbbképzés is. 1955 tavaszán 2 hetes mérnöki továbbképző tanfolyamot rendez a Főiskola az erdőrendezési munkakörben dolgozó mérnökök részére [78].

Az 1956. októberi ellenforradalom, a szocialista rendszer megdöntésére irányuló támadás, mint mindenütt az országban, főiskolánkon is súlyos rombolást okozott. Az események – követve a Budapesten

lejátszódókat – filmszerű gyorsasággal peregetek le [79].

Az egyetemi ifjúság [80] hasonlóan a többi felsőoktatási intézmények hallgatóihoz, Sopronban is jelentős szerepet játszott az ellenforradalom eseményeiben. Az ifjúság pár napos előkészítés után október 22-én nagygyűlést tartott. Ezen kimondták a MEFESZ megalakulását és a DISZ-szervezetből való kilépést. Elkészítették általános egyetemi és soproni vonatkozású követeléseiket. Ezek többé-kevésbé azonosak az ellenforradalom ideje alatt készített számtalan „követeléssel”. Sajátos helyi, egyetemi „követelés” a Sopronban működő karok, illetve Főiskola egyesítése műszaki egyetemmé. Október 23-án tüntető felvonulást rendez az ifjúság a lengyelek mellett. A következő napon a budapesti események hatására megszűntek az előadások. A vezetést és irányítást a városban a hallgatóság veszi át. Október 30–31-én kezdődik meg a hallgatóság felfegyverzése. November 4-én, a megalakult Forradalmi Munkás–Paraszt Kormány által az ellenforradalom leverésére segítségül hívott szovjet csapatok bevonultak Sopronba. A város „védelmére” előzetesen kivonult hallgatók csoportja fegyverét eldobva vagy megtartva szétszéled. A szovjet csapatok közelédésének hírére kitör a pánik. A főiskoláról 23 oktató és 18 adminisztratív és fizikai dolgozó távozott külföldre. A külföldre ment hallgatók létszámát nem lehetett pontosan megállapítani, hiszen sokan közülük már előbb hazamentek vagy pedig pár nap múlva visszatértek Ausztriából. Mintegy 250 főre becsülhető a november 4-én vagy ezt követően külföldre ment hallgatók létszáma. Az oktatók, dolgozók és hallgatók közül sokan rövid idő múlva visszatértek. Külföldön maradt 3 egyetemi tanár, 3 docens, 9 adjunktus, 3 tanársegéd és 199 hallgató [81]. Az ellenforradalom időszakában a főiskola vezetősége, az oktatói kar kezéből kicsúszott a vezetés. Különösen vonatkozik ez az egyetemi ifjúság felfegyverzésétől november 4-ig terjedő időre. Ekkor az irányítást – elsősorban az ún. *katonai tanács*-ban – a szocialista rendszer teljes megsemmisítésére törvolt horthysta tisztok vették át.

Súlyos felelősség terheli a hallgatók tömeges nyugatra történt távozása miatt elsősorban a főiskola volt igazgatóját, *Roller Kálmánt*, de a többi oktatót is, akik „*példát . . . mutattak a hallgatóknak a Főiskola, Sopron, Magyarország, a baza elbagyására*” [82]. A külföldön maradt hallgatók egy része szétszóródott az európai kapitalista államokban. Többségük az oktatók vezetésével, elhagyva Európát, Kanadába ment. Itt egy részük Vancouverben, az ottani egyetem mellett szervezett „*magyar tagozaton*” be is fejezte tanulmányait [83]. Az MSZMP Központi Bizottságának 1956. decemberi ülése részletesen elemezte az ellenforradalom okait. A feltárt négy alapvető ok hatása érvényesült a városban és Főiskolánkon lejátszódó ellenforradalmi események során is. A sajátos helyi adottságok miatt különösen nagy szerepet játszott a külföldi imperialista erők közvetlen hatása.

A konszolidáció az ellenforradalom leverése után főiskolánkon gyorsan megindult. November 12-én már megkezdődött az oktatás. A munka megindulását – ez tekinthető különben a konszolidációra való törekvés konkrét tényének – az magyarázza, hogy a Főiskola ideiglenes vezetője *dr. Magyar János* professzor, igazgatóhelyettes és az oktatói kar többsége előtt világossá vált az a súlyos rombolás amit az ellenforradalom okozott. Természetesen az eszmei zűrzavar megszüntetése, ami az oktatók és hallgatóság gondolkodásában az ellenforradalom hatására jelentkezett, csak fokozatosan történt meg. Igen nagy szerepet játszott ebben az MSZMP határozott politikája. Főiskolánkon a konszolidáció fontosabb állomásai a következők voltak: A soproni felsőoktatási intézmények MSZMP alapszervezetének megalakulása 1956 decemberében. Az ellenforradalom eseményeinek, a proletárdiktatúra, a gazdaságpolitika időszerű kérdéseinek ismertetése és megvitatása az oktatókkal és dolgozókkal (1957. V–VI. hó). A MEFESZ felszólása és a Kommunista Ifjúsági Szövetségnek (KISZ), a párt irányítása alatt álló egységes ifjúsági szervezetnek a megalakulása (1957. V. 3.) [84].

Az ellenforradalom maradványait felszámoló, rö-

vid konszolidációs idő után Alma Materünk fejlődése – párhuzamosan népi demokratikus országunk fejlődésével – töretlenül tart napjainkig. Munkánk, eredményeink és sikereink ettől az időtől kezdve egyre inkább ismertté válnak. A *Felsőoktatási Szemle* rendszeres tudósításokat közöl Főiskolánk, majd egyetemünk életéről, problémáiról [85].

Jelentős szervezeti változások történtek ebben az időszakban. Az 1957/58. tanévben megindul a faipari mérnökképzés. Az új mérnöki szak képzése szükségessé teszi új, faipari tárgyakat oktató tanszékek felállítását. Elsőként a Faipari géptani tanszék felállítására került sor (1959. V. 1.), majd fokozatosan a többiekre is. 1962-ben az Erdőmérnöki Főiskola az egyetemi rang mellé megkapja az egyetemi címet is. A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa 1962. évi 22. sz. törvényerejű rendelete alapján 1962. szept. 1-től mint *Erdészeti és Faipari Egyetem* működik tovább, amelynek keretébe két kar tartozik: az *Erdőmérnöki és Faipari Mérnöki Kar* [86].

Az oktatómunka eredményességét, a tanulmányi színvonal emelését több intézkedés is előmozdította. A képzési idő az 1957/58. tanévtől kezdődően már egységesen 10 féléves (FM. II. 856-S-32/1956. sz. rendelet alapján). Megváltozott az oklevél megszerzésének módja is. A diplomatervét a mérnökjelölt az illetékes tanszéken védi meg. Ezt követően államvizgázik. Az államvizsga tárgyai az Erdőmérnöki Karon erdőművelés, erdőhasználat, erdőrendezés és erdészeti gazdaságtan, a Faipari Mérnöki Karon faipari géptan, lemezgyártás, bútorgépjártás és ablakgyártás, ipar- és üzemgazdaságtan. Első ízben 1964/65-ben végzett hallgatók szereztek meg diplomájukat ezzel a komoly szakmai felkészültséget kívánó államvizsga letételével.

Az oktatás tárgyi feltételeinek biztosítása szükségessé tette az épületek külső és belső tatarozását, a berendezés és felszerelések felújítását és pótlását [87]. Ez a munka nagyobb ütemben az 1956/57. tanévben indult meg és alapvető célkitűzésen túl (az oktatás tárgyi feltételeinek javítása) elősegítette a kutatómunkát is. A Nehézipari Műszaki Egyetem

soproni részlege 1959-ben Miskolcra költözött. A megüresedett helységeket a faipari mérnökképzés új tanszékei foglalták el és lehetőség nyílt a meglévő tanszékek megfelelőbb elhelyezésére, bővítésére is. A megindult helyreállítás azóta is folyamatosan halad tovább. A későbbi években azonban már egyre inkább rekonstrukciós jellegűvé vált ez a munka, amelyben évről évre újabb eredmények születnek (fotó- és izotóp-laboratórium felállítása, üvegház építése, a Botanikus Kert kibővítése és felújítása, tornacsarnok építése stb.).

A hallgatók beiskolázása egy ideig továbbra is a származás ügyeembevitelével történt. Népi demokratikus rendszerünk fejlődése tette lehetővé az új felvételi rendszer bevezetését (3/1963. [V. 19.] M. M. sz. rendelet): „*Felsőoktatási intézmény hallgatójává származásra való tekintet nélkül... az a jelentkező vehető fel, akinek rátermettsége, tehetsége, felkészültsége és magatartása a felvételi követelményeknek megfelel*”. A felszabadulás előtti és a közelmúltban felvett erdőmérnök-hallgatók érettségi eredményeit a 3. táblázat mutatja. Az ezen a téren végbe ment változás nem szorul különösebb magyarázatra [88].

Az ellenforradalom utáni disszidálások, a faipari mérnökképzés megindítása nagy változást idézett elő az oktatói karban is. *Az ide vonatkozó pártbatározat értelmében az illetékes főhatóságok, így elsősorban*

3. táblázat. Az egyetemre felvett erdőmérnök-hallgatók megoszlása az érettségi bizonyítvány fokozata szerint

Tanév	Kitűnő-jeles	Jó	Közepes	Elég-séges	Összesen
%					
1929/30–1938/39					
tanévek átlaga*	12,8	32,8	15,5	54,4	100
1958/59**	39,5	40,5	0,5	4,7	100
1964/65***	57,4	34,1	–	–	100

* Erdőmérnöki Osztály
 ** Erdőmérnöki Főiskola
 *** Erdőmérnöki Kar

az Országos Erdészeti Főigazgatóság és a Könnyűipari Minisztérium a legkiválóbb szakembereit küldte a Főiskola megsegítésére [89]. Az 1958/59-es tanév kezdetén 67, 1962-ben 81, míg 1967-ben 94 fő az oktatói létszám.

Egyetemünk életében – hasonlóan a többi felsőoktatási intézményeinkhez – számottevő változást idézett elő az oktatási reform. Hazánk fejlődése szükségessé tette közoktatásunk megreformálását. Ennek keretében felsőoktatási intézményeinkre az a feladat hárult, hogy *szakmailag jól képzett, ugyanakkor kommunista fiatal szakembereket adjanak az országnak* [90]. A reformtervezeteket az oktatási intézmények az MSZMP VII. kongresszusán elhangzott útmutatásnak megfelelően állították össze és széleskörű társadalmi vitára bocsájtották. Főiskolánkon is megkezdődött a reformtervek összeállítása. „*Ennek a munkának szerves részeként az Erdőmérnöki Főiskola Tanácsa, az erdészeti és faipari szakszervek és társadalmi szervek bevonásával az elmúlt tanév során kidolgozta az oktatási reformból a Főiskolánkra báruló feladatokat, meghatározta az átmeneti időszak tennivalóit*” jelenti az 1960/61. évi tanévnívó beszédében dr. Gál János igazgató. A reformmal kapcsolatban az oktató-nevelő munkában bevezetett számtalan intézkedés részletes taglalása meghaladná ennek az ismertetésnek célkitűzéseit [91]. Az erdő- és faipari mérnök-képzés reformmunkálatainak összefoglaló kiértékelését dr. Majer Antal írta meg [92]. Zárószavában kifejezi azt a reményét, hogy a reformterv alapján kialakított oktatási programok és nevelési tervzet együttesen biztosítják majd az elérni kívánt célt, jól képzett, önálló alkotómunkára képes, kommunista szakemberek nevelését.

A szakmai továbbképzés is tovább folytatódik. Ennek keretében az erdőrendezőkn kívül az erdőgazdaságok műszaki munkakörben dolgozó szakemberei részére is tanfolyamot rendeznek a Főiskolán [93]. Majd a Mezőgazdasági Mérnök-továbbképző Intézet hathatós segítségével 1968-ban megindul egyetemünkön a szervezett mérnök-továbbképzés egyelőre még csak tanfolyamok formájában. Az Erdőmérnöki

Kar ebben az évben négy, míg a Faipari Mérnöki Kar két mérnök-továbbképző tanfolyamot tart.

Egyetemünk hírét öregbíti a Soproni Nyári Egyetem újbóli megrendezése. A szép múltra visszatekintő, a tudományos ismeretterjesztést szolgáló rendezvényt a felszabadulás után 1948-ban még megrendezték. Ezt követően 1965-ben indult meg újra a TIT rendezésében Egyetemünk támogatásával és segítségével [94].

A kutatómunkát 1957-től napjainkig a korábbi évekhez viszonyítva a nagyobb tervszerűség jellemzi. A Minisztertanács a Tudományos és Felsőoktatási Tanács és a Magyar Tudományos Akadémia bevonásával kijelölte a tudományos kutatások fő irányait. Ennek megfelelően történt meg a távlati kutatási tervek összeállítása. A korábban 55. 1962-től kezdődően pedig 33. „*Az erdőgazdálkodás és faipar fejlesztése*” c. főfeladat, számos témájában végeztek és végeznek kutatást oktatóink [95]. Az elért kutatási eredmények közlésére elsősorban tudományos közleményeink [96] szolgálnak. Ezenkívül az évről évre megrendezett tudományos ülésszakok és az erdőgazdaságokban tartott Egyetemi Napok keretében nyílik lehetőség oktatóink számára, hogy kutatómunkájukat ismertessék a szakemberek előtt [97].

A tudományos képzés területén jelentős előrelépést jelentett az egyetemi doktori cím megszerzését szabályozó 126/1960. sz. M. M. rendelet. Az egyetemi doktorátus – ámbár ezt még csak egyetemi határozatok szabályozzák – szervesen illeszkedik bele a tudományos fokozatok rendszerébe és első lépcsőnek tekinthető a tudományos továbbképzésben. Egyetemünkön az 1967/68. tanév kezdetén az oktatók közül 1 fő akadémiai levelező tag, 2 fő a tudományok doktora, 22 fő a tudományok kandidátusa fokozattal rendelkezett és 21-nek volt műszaki egyetemi doktorátusa [98].

A kutató, de oktatómunkát is elősegítik oktatóink külföldi tanulmányútjai és azok a szoros, baráti kapcsolatok, amelyek a népi demokratikus országok társintézményeivel kialakultak. Első ízben 1965-ben a zvoleni (Csehszlovákia) társintézménnyel kötöttünk

együttműködési és barátsági szerződést. Ezt követte a varsói és tharandti karokkal kötött hasonló típusú szerződés. Ezen szerződések keretében rendszeressé váltak a kölcsönös oktatói tanulmányutakon kívül az oktatási anyagok, kutatási eredmények cseréje és a hallgatók kölcsönös nyári csere-termelési gyakorlata.

Az egyetem oktatóinak és hallgatóinak oktató és tudományos munkáját hathatósan segíti az intézmény Központi Könyvtára. A könyvtár, amelynek alapjait a jogelőd intézmények rakták le, 200 éves múltra tekint vissza. Állománya mintegy 110 000 kötet könyv, folyóirat stb. Könyvtárunk bonyolítja le a külföldi tudományos cserekapcsolatokat. Öt világrész 40 államának mintegy 170 intézményébe juttatja el az egyetem tudományos kiadványait és érkezik onnan tekintélyes csereanyag. Könyvtárunknak az oktató- és kutatómunkát segítő kiadványai a következők: Új szerzemények jegyzéke, Erdészeti és Faipari Lapszemle, Könyvtári figyelő, Címfordítások külföldi szakfolyóiratokból. A Központi Könyvtár helyzetét, működését, jelentőségét az erdészeti könyvtárügy szempontjából *dr. Szabó István* ismertette cikkeiben [99].

A hallgatókat népi demokratikus államunk továbbra is jelentős összeggel támogatja tanulmányaik során. Az 1958/59. tanévben a hallgatók 92,4⁰/₀-a kapott állami támogatást (ösztöndíj, szociális támogatás, étkezési hozzájárulás stb.), amelynek összege havonta kb. 65 000 Ft volt. Az 1964/65. tanév első felében a támogatás egy főre jutó átlagos összege meghaladta a havi 500 Ft-ot, a részesülő hallgatók aránya pedig a 98⁰/₀-ot.

A Magyar Forradalmi Munkás–Paraszt kormány 19/1959. sz. rendelete intézkedett az állami vállalatok, gazdaságok stb. által adományozható társadalmi tanulmányi ösztöndíjakról. Ennek értelmében a gazdaság, vállalat ösztöndíjjal segíti a hallgató tanulmányai során, aki a diploma megszerzése után hátrázott ideig az adományozónál köteles dolgozni. Az 1959/60. tanévben 23, míg az 1964/65-ösben már 212 hallgató kapott társadalmi tanulmányi ösztöndíjat.

A hallgatóság évek óta húzóó, megfelelő kollé-

giumi elhelyezése is részben megoldódott 1960-ban. Hosszas tárcaközi huzavona után a főiskola megkapta az eredetileg is saját kollégiumának épült, közvetlenül a területéhez csatlakozó telken álló épületet. Ebben kb. 320 hallgató számára biztosítható megfelelő elhelyezés. Ez az épület hallgatóságunk 60⁰/₀-ának kollégiumi elhelyezését biztosítja.

A 25 év történetének eseményeit ismertetve nem foglalkozom hallgató ifjúságunk életével, a Kommunista Ifjúsági Szövetség munkájával, a sportélettel, Botanikus Kertünk fejlődésével stb., mivel ezekről ünnepi számunkban oktatótársaim részletes ismertetőkben számolnak be.

A konszolidációtól napjainkig eltelt időszakban számos olyan esemény történt egyetemünkön, amely emlékeztetés maradt Alma Materünk történetében.

1958. szeptember 3–6-ig ünnepelte meg Főiskolánk az Erdészeti Tanintézet megalapításának 150 és az erdészeti tudomány felsőfokú oktatása megkezdésének 200-ik évfordulóját. Ezen az ünnepségen került először sor arany-, gyémánt- és vasoklevelek adományozására, azoknak a jogelőd intézményekben végzett erdőmérnököknek, akik diplomájukat 50 éve vagy még régebben szerezték meg és munkájukkal megbecsülést vívtak ki a szaknak [100]. Azóta évről évre tanévnyitóinknak megható színfoltja a szak őszinte szeretettel és tisztelettel övezett veteránjainak ünnepelése.

1962. december 7-én egyetemi avató ünnepség keretében nyerte vissza 10 év elteltével Alma Materünk az egyetemi címet. Az egyetemavató ünnepi beszédet *Losonczy Pál* földművelésügyi miniszter tartotta [101].

1966. aug. 25-én ünnepi tanácsülés volt egyetemünkön az Országos Erdészeti Egyesület 100 éves fennállására rendezett jubileumi közgyűlés alkalmából. Az ünnepségsorozat megmutatta, hogy a 100 éves fennállását ünneplő egyesület szívügyének tekintti egyetemünk sorsát, fejlődését. Ennek az ünnepi tanácsülésnek keretében tiszteletbeli doktori cím adományozására is sor került, első ízben külföldi szakember részére. Az Egyetemi Tanács előterjesztésére

a földművelésügyi miniszter a „doctor honoris causa” címet adományozta *D. V. Vorobjov* szovjet professzor részére, aki a Harkovi Dokucsajev Mezőgazdasági Főiskola Botanikai Tanszékének vezetője. Vo-

robjov professzor a kitüntető címet a magyar erdészeti tudományok fejlődésének önzetlen támogatásáért kapta [102].

1 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 1745/1944. sz. jegyzőkönyv az 1944. X. 26-án tartott rendkívüli kari ülésről.

2 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 1154/1946. sz. Az Ifjúsági Kör átírata a háborúban életüket vesztett hallgatókról: *Doór László és Érsek Gábor* erdőmérnök hallgatók, *Rebák Imre* bányamérnök hallgató.

3 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 1/145. sz. jegyzőkönyv az 1944. XII. 22-én tartott rendkívüli kari ülésről.

4 *Cotel Ernő* dékán 1944. novemberében Budapestre távozott. A kar vezetése *Sébor János* prodékánra hárult ezekben a kritikus időkben. *Sébor János*: Erdőmérnöki Főiskolánk 10 éve. – *Az Erdő*, 1955. IV. p. 170–173.

5 *Sébor János* idézett cikke (4. lábjegyzet).

6 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 73/1945. sz. jegyzőkönyv az 1945. I. 2-án tartott erdőmérnöki osztályülésről.

7 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 71/1945. sz. jegyzőkönyv az 1944. XII. 29-én tartott bányá- és kohómérnöki osztályülésről és az előbb említett 73/1945. sz. alatti jegyzőkönyv.

8 *Sébor János* idézett cikke (4. lábjegyzet).

9 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 1154/1946. sz. Az Ifjúsági Kör átírata a háborúban életüket vesztett hallgatókról és *Gunda Mihály* egy. tanár visszaemlékezése. – *bmh., kmh., emh., =* bányá-, kohó-, erdőmérnökhallgató.

10 *Gunda Mihály* egy. tanár visszaemlékezése nyomán.

11 *Keresztesi Béla*: Erdőgazdaságunk a szocializmus építésének útján. – *Erdészettud. Közl.* 1958., 2. p. 63–76.

12 *Keresztesi Béla* idézett cikke (11. lábjegyzet); *Lesenyi Ferenc*: Haladó erdőgazdasági törekvések a két világháború közötti korban. – *Az Erdő*, 1962. XI., p. 402–409.

13 Az épületkárokat 130 000 békebeli (1938. évi árak) P.-re becsülte egy későbbi felmérés. Erdészeti és Faipari Egyetem irattára. 300/1946. sz.

14 *Febér Dániel*: A Műegyetem Erdőmérnöki Osztályának újjáépült botanikus kertje. – *Erdészeti Lapok*, 1949. 85. p. 43–44.

15 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 333/1945. sz. alatt csatolt jegyzőkönyv.

16 *Sébor János* idézett cikke (4. lábjegyzet).

17 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 332 és 333/1945. sz. jegyzőkönyv az 1945. V. 16-án tartott erdőmérnöki osztályülésről és az 1945. V. 16–17-én tartott kari ülésről.

18 A hallgatók 1947 márciusáig csak ebédet (hosszú ideig egytáléltelt) kaptak a menzán. Ettől kezdve már van vacsora is. Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 333/1945. és 330/1947. sz.

19 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 518/1945. és 1140/1945. sz. A rendeletet megtárgyaló kari ülések jegyzőkönyvei. – 525/1945. és 1281/1945. sz. A felterjesztett memorandumok.

20 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 1386/1946. sz. A földművelésügyi miniszter levele az Agrártudományi Egyetem rektorához a bizottság felállítása ügyében.

21 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 1515/1946. sz. A bizottság üléséről felvett jegyzőkönyv.

22 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 45/1946. sz. A FM 84,817/1945. V. 1. sz. rendelete az egyetemi tanulmányi erdőgazdaságról.

23 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 549/1947. sz. jegyzőkönyv az 1947. IV. 25-én tartott osztályülésről.

24 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 1767/1949. sz. jegyzőkönyv a Bányá-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar 1949. okt.

1-én tartott üléséről. – A Kohómérnöki Kar tanszékei már 1952-ben Miskolcra költöztek. A Bányamérnöki Kar szaktanszékei azonban csak 1959-ben települtek át.

25 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 1682/1949. sz.

26 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 106/1950. sz. jegyzőkönyv az Erdő- és Földmérnöki Kar 1950. I. 23-án tartott üléséről.

27 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 549/1950. sz. jegyzőkönyv az Erdő- és Földmérnöki Kar 1950. V. 9-én tartott üléséről.

28 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 25/1950. sz. jegyzőkönyv az Agrártudományi Egyetem Erdőmérnöki Karának 1950. VII. 3-án tartott üléséről. – A Földmérőmérnöki Kar 1959-ig Sopronban működött, ekkor olvadt be a budapesti Építőipari és Közlekedési Egyetem Mérnöki Karába.

29 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 1179/1951. sz.

30 M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem tájékoztatója az 1944/45. tanévről.

31 *Erdei-Grúz* Tibor: A felsőoktatási minisztérium megalakulása. – Felsőokt. Szle., 1953. II. p. 1–4.

32 – A K. V. márciusi határozatának végrehajtásáért. – Felsőokt. Szle., 1955. IV. p. 145–150.

33 A M. Kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola évkönyve az 1932/33. tanévről. Sopron (Évszám nélkül).

34 *Dávid* Zsigmond: A levelező oktatás új rendezése. – Felsőokt. Szle., 1956. V. p. 487–493.

35 *Kovács* Ferenc: A minisztérium és az egyetemek kapcsolata. Felsőoktatási Szle., 1954. III. p. 145–150.

36 Erd. és Faip. Egy. irattára. Jegyzőkönyv a Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar 1949. VI. 8-án tartott üléséről.

37 Erd. és Faip. Egy. irattára 1754/1949. sz.

38 Erd. és Faip. Egy. irattára 1179/1951. sz. Ezzel kapcsolatban meg kell említeni, hogy bár az összes jelentésekben fel van sorolva a tanszékek között a Marxizmus–leninizmus tanszék, ez nem tartozott a Karhoz, illetve Főiskolához. Csak a Bányamérnöki Kar végleges elköltözésekor (1957) került sor ennek felállítására.

39 *Gerendás* István: Az egyetemi oktatószemélyzet ideológiai oktatásának tapasztalatai műszaki egyetemeken. – Felsőokt. Szle., I. p. 104–109. 1952.

40 Erd. és Faip. Egy. irattára 635/1951. sz. Jelentés az 1950/51. tanévi oktatási és tudományos működésről.

41 *Madás* András: Az erdőgazdaság 5 éves terve. – Erd. Lapok, 1949. 85., p. 73.

42 Erd. és Faip. Egy. irattára 2085/1948. jegyzőkönyv az 1948. XII. 9-én tartott erdőmérnöki osztályülésről.

43 Erd. és Faip. Egy. irattára. Jegyzőkönyv az 1949. VI. 8-án tartott kari ülésről.

44 Erd. és Faip. Egy. irattára 1674/1949. sz.

45 Erd. és Faip. Egy. irattára 1658/1949. sz.

46 A faipari mérnöképzés kialakulásával és történetével számos tanulmány foglalkozik részletesen. *Szabó* Dénes: A faipari felsőfokú oktatás jelenlegi helyzete és jelentősége. – Faipar p. 1960. 33–36. *Szabó Dénes*: A faipari felsőoktatás kialakulása az Erdészeti és Faipari Egyetemen. – Felsőokt. Szle., 1963. XII. p. 210–212. *Zilabi* József: Faipari mérnökök képzése Sopronban. Soproni Szle., 1963. XVII. p. 333–334. stb.

47 Erd. és Faip. Egy. irattára 882/1951. sz.

48 Erd. és Faip. Egy. irattára 131-ált. 1/1953. sz. jegyzőkönyv az Erd. Főisk. 1953. I. 6-án tartott üléséről.

49 Erd. és Faip. Egy. irattára 855–21/1952. sz.

50 Erd. és Faip. Egy. irattára 131–23/1953. sz. jegyzőkönyv az Erd. Főiskola 1953. VIII. 29-én tartott tanácsüléséről.

52 Erd. és Faip. Egy. irattára 882/1951. sz.

52 Erd. és Faip. Egy. irattára 847-ált. 30/1953. sz.

53 Lásd a Főiskola, illetve Kar évi működéséről kiadott évkönyveket.

54 Erd. és Faip. Egy. irattára, Diákjóléti Hivatal 172 és 194/1951. sz.

55 Erd. és Faip. Egy. irattára 856–3/1952. sz.

56 Erd. és Faip. Egy. irattára 973/1951. sz.

57 Erd. és Faip. Egy. irattára 636/1948. sz.

58 Erd. és Faip. Egy. irattára 577/1948. sz.

59 Erd. és Faip. Egy. irattára 1776/1948. és 1882/1948. sz.

60 Erd. és Faip. Egy. irattára 39/1951. sz. Jegyzőkönyv az 1951. I. 10-én tartott kari ülésről.

61 A személyzeti és tanulmányi osztályok szerepének méltatását a kulturális forradalom éveiben lásd *Kovács* Ferenc idézett cikkében (35. lábjegyzet).

62 Erd. és Faip. Egy. irattára 856–3 ált./1952.

63 Lásd a Főiskola, később Kar évi működéséről kiadott évkönyveket.

64 A párt K. V. 1953. júniusi határozatával számos a Felsőoktatási Szle., II. (1953) és III. (1954) évfolyamában megjelent tanulmány foglalkozik.

65 *Roller* Kálmán: Az Erdőmérnöki Főiskola tíz éve. – Soproni Szle., 1955. IX. p. 131–134. *Kiss* Albert: A K. V. 1955. júniusi határozatából folyó feladatok az agrárfelsőoktatás terén. – Felsőokt. Szle., 1955. IV. p. 385–391.

66 *Zilabi* József idézett cikkét (46. lábjegyzet).

- 67 Erd. és Faip. Egy. irattára 131–23/1953. sz.
- 68 Erd. és Faip. Egy. irattára 131–15/1955 sz. jegyzőkönyv az 1955. II. 11-én tartott tanácsülésről.
- 69 A Tanulmányi Áll. Erdőgazdaság ismertetése. – Sopron, 1958.
- 70 1955. évi intézeti közlemények. Tudományos ülésszak és nevelési ankét. – Az Erdőmérnöki Főisk. Közl., 1956. 1. füz., p. 127–131.
- 71 Erd. és Faip. Egy. irattára 131–51/1953. sz. jegyzőkönyv az 1955. IX. 29-én tartott tanácsüléséről.
- 72 A soproni egyetemi oktatók és tudományos dolgozók irodalmi munkássága 1945–1955. Sopron, 1955. (Kézirat gyánánt).
- 73 1955. évi intézeti közlemények. Tudományos ülésszak és nevelési ankét. – Az Erdőmérnöki Főisk. Közl., 1956. 1. füz. p. 127–131.
- 74 *Rajnai* Rudolf: A tudományos diákkörökről. – Felsőokt. Szle., 1953. II. p. 121–124.
- 75 *Dr. Haracsi* Lajos: Beköszöntő. – Az Erdőmérnöki Főisk. Közl., 1954. p. 3–4.
- 76 *Orlóci László–Tuskó* József: A sponi hegyvidék fenyvesítésének eredményeiből. – Az Erdőmérnöki Főisk. Közl., p. 41–52. 1954.
- 77 1955. évi intézeti közlemények. Egyetemi nap. – Az Erdőmérnöki Főisk. Közl. 1956. 1. füz., p. 131.
- 78 *Kőrös* Gyula: Mérnöki továbbképző tanfolyam erdőrendezők részére a soproni Erdőmérnöki Főiskolán. – Az Erdő, 1955. IV. p. 262–264.
79. Az ellenforradalmi eseményekről részletes jelentést készített és terjesztett fel a Főiskola a 71307/1957. FM sz. rendelet alapján 2/1957. Főn. sz. alatt.
- 80 Az Erdőmérnöki Főiskola, a Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Kar és a Budapesti Műszaki Egyetem Földmérőmérnöki Kar hallgatói.
- 81 Személyi változások. – Az Erdőmérnöki Főisk. Közl., 1957. No. 1., p. 106.
- 82 Lásd a 2/1957. Főn. sz. jelentést.
- 83 A Kanadába szakadt és onnan visszatért hallgatók sorsa két ifjúsági regény írására ihlette *Szilvási* Lajos író: *Bujkál a hold* (1960), *Egyszer volt szerelmem* (1961).
- 84 Lásd a 2/1957. Főn. sz. jelentését és *dr. Magyar* János beszédét az 1958-as jubileumi ünnepeken. – Erdészettud. Közl. 1958. No. 2., p. 7–28.
- 85 1952–57 közötti időben, a Felsőoktatási Szemle I–VI. évfolyamában csak egy-két cikkben találunk néhány soros utalást Főiskolánkra vonatkozóan. Egy cikk jelent meg ebben az időben oktatóink tollából: *Sébor* János: *Javítsuk meg az oktatónevelő munkát.* – Felsőokt. Szle., 1952. I. p. 307–310.
- 86 Az 1962. XII. 7-i egyetemi avató ünnepekről lásd: az Erdészeti és Faipari Egy. Tud. Közl., 1964. p. 9–40.
- 87 *Dr. Magyar* János megnyitó beszéde az 1958-as jubileumi ünnepeken. – Erdészettud. Közl., 1958. No. 2., p. 7–28.
- 88 A felszabadulás előtti adatok: *Jáki* László: Egyetemi felvételek az érettségi eredmények tükrében az 1929/30 és 1938/39-es években. – Felsőokt. Szle., X., p. 375–378. 1961. – A közelmúlt évek adatait *Botár* Antalné előadó állította össze.
- 89 Tervek, feladatok... *Dr. Gál* János igazgató nyilatkozata az új tanév kezdetén. – Felsőokt. Szle., 1962. XI. p. 528–530.
- 90 A MSZMP Központi Bizottságának beszámolója és a párt feladatai. Előadó: *Kádár* János. – A Magyar Szocialista Munkáspárt VII. kongresszusa. Budapest, 1959.
- 91 Az oktatási reformmal foglalkozó jelentősebb cikkek: *Pintér* Ferenc: A világnézetű nevelés helyzete és feladatai az Erdőmérnöki Főiskolán. – Az Erdő, 1961. X., p. 457–463. – *Pintér* Ferenc: Világnézetű nevelés a szaktárgyak oktatásában az Erdőmérnöki Főiskolán. – Erdészettud. Közl., 1962. No. 1., p. 121–136. *Dr. Somkúti* Elemér: Az Erdészeti és Faipari Egyetem erdőmérnöki karának reformtervéről. – Az Erdő, 1963. XII. p. 289–295. *Pintér* Ferenc: A szocialista erdőmérnök-képzés reformja. – Felsőokt. Szle., 1964. XIII. p. 329–333.
- 92 *Dr. Majer* Antal: Az erdő- és faipari mérnök-képzés reformmunkálatai. – Felsőokt. Szle., 1964. XIV. p. 65–71.
- 93 Az Erdőmérnöki Főiskola hivatalos közleményei (1960/61. tanév). – Erdészettud. Közl., 1962. No. 1., p. 207–219.
- 94 *Dr. Igmándy* Zoltán: Erdészeti és Faipari Egyetem. Sopron, 1966. p. 39–53.
- 95 *Hiller* István: Adatok a Soproni Nyári Egyetem történetéből. Sopron, 1966.
- 96 *Hiller* István: Egyetemi oktatók és tudományos dolgozók irodalmi munkássága (1955–1965). Bibliográfia. Kézirat, Sopron, 1966.
- 97 Lásd a közleményeinkben megjelenő hivatalos közleményeket a különböző tanévekről.
- 98 Erd. és Faip. Egy. irattára 1014/1967. rekt. sz.
- 99 *Dr. Szabó* István: Hazánk első műszaki jellegű műemlék könyvtára. – Soproni Szle., 15. p. 239–262. 1961; A magyar erdészeti könyvtárak. – Az Erdő, XI. p. 415–419. 1962.; A magyar erdészeti könyvtárügy. – Erdészettud. Közl., 1962. No. 2., p. 185–196.
- 100 Erdészettud. Közl. 1958. 2.
- 101 Az Erd. és Faip. Egy. Tud. Közl. 1963. 1–2.
- 102 Erd. és Faip. Egy. irattára. 860/1966. rekt. sz.; Az Erd. és Faip. Egy. hivatalos közleményei. – Erd. és Faip. Egy. Tud. Közl. 1966. 1–2. sz. p. 168–169.

Faint, illegible text at the top of the page, likely bleed-through from the reverse side.

A Főiskola az erdészeti kutatás bölcsője*

Dr. Majer Antal

A Főiskola
az erdészeti kutatók birtokában

Az élő természet legmagasabbrendű megnyilvánulási formája, sokrétű életközössége az erdő. Bonyolult üzeme állítja elő a legtöbb szervesanyag-mennyiséget, mindennapi életünk fontos kellékét és ipari nyersanyagát, a fát. Emellett az erdő különleges adottságai révén fontos jelentőséget, védelmi és kulturális szerepet tölt be az ember életében.

Az elmúlt két évszázad rohamosan kifejlődő gazdasági tevékenysége ébresztette rá az emberiséget arra, hogy a természet által biztosított nyersanyagok kihasználásával nem elégedhet meg, Közép-Európa erdei is kimerülhetnek és előbb-utóbb közjóléti hatásuk is csökken. Ezért rátért a tervszerű erdőgazdálkodásra, az okszerű fatermesztésre. Erdeink fatermesztés-fokozásának kérdései érlelik az újkor emberében a fatermesztés fejlesztésének és az erdő kihasználásának egyéb lehetőségeit, lassan kialakítják az erdészeti kísérleti és kutatási tevékenységet. Ennek az útja azonban, mint a bonyolult élettevékenységű erdő vagy a sokrétű erdőgazdálkodásé, igen sajátos, hosszadalmas, eltér minden gazdasági ágazattól. Amíg hazánkban is a mai formájáig kiteljesedett az erdészeti kutatás, igen hosszú és nehéz utat tett meg. Érdekes és tanulságos ez az út, küzdelmes életéből sok tanulságot vonhatunk le a mai tudományos tevékenységünk korszerűsítése és helyes kialakítása során is.

Az erdészeti kutatás fejlődésének jelentős állo-

maisai napjainkban többszörös évfordulójukat érték el.

Egy évszázaddal ezelőtt, 1868-ban az Erdészeti Lapokban jelent meg az az első cikk, amely az erdészeti kísérletek szervezett vitelét sürgeti. Ugyanitt 75 évvel ezelőtt, 1893-ban *Vadas Jenő* már a magyar erdészeti kísérletügy szervezéséről ír.

A földművelésügyi miniszter 1897. dec. 31-én kelt 12650. sz. rendeletére 1898-ban, tehát 70 évvel ezelőtt Selmecbányán, az Erdészeti Akadémia mellett állítják fel a központi kísérleti állomást és szervezik meg a négy erdőőri szakiskolán a külső kísérleti állomásokat.

Fél évszázada, 1919 tavaszán kerül a főiskolával együtt a kísérleti állomás Sopronba, ahol ha nehezen is, de megindul újraéledése és kibontakozása.

A felsőoktatással történő szoros szervezeti kapcsolat tulajdonképpen csak 20 évvel ezelőtt szűnik meg, amikor 1949-ben Budapesten, az Erdészeti Tudományos Intézet kezdi meg működését.

A felsorolt dátumok alapján hazánk erdészeti kutatásában négy korszakot különíthetünk el:

I. 1898-ig eltelt időben erdészeti kísérletek csak az akadémiai tanárok belátásától függően szervezetlen formában folytak és inkább az erdőgazdálkodás tapasztalati adataira épültek.

II. A második korszak 1898-tól 1918-ig tartott. Ebben az időben az erdészeti kísérletek szervezett

formában indultak meg egy központi és négy vidéki kísérleti állomáson. A kutatásoknak önálló lapja, az Erdészeti Kísérletek is megjelentek.

III. 1918–1949-ig terjedő időben – a Sopronba került főiskolával együtt – Sopron környékére, illetve az Alföldre koncentrálódik a kutatásügy; nagy hazai és nemzetközi sikereket ér el.

IV. A negyedik korszak a felszabadulástól, illetve 1949-től számítható, amikor önálló Erdészeti Tudományos Intézet kezdi el működését, de a kutatások az egyetemi tanszékeken is csorbitatlanul folynak.

Az erdészeti kísérlet és kutatás lassú megindulása, virágzó fejlődése, hazai és nemzetközi sikerei közvetlenül kapcsolódtak tehát soproni egyetemünkhöz, illetve elődjéhez, a hajdani Selmecebányai Erdészeti Akadémiához, majd főiskolához. Több mint egy fél évszázadon át (1897–1947) az erdészeti kutatásügy sorsa szorosan kötődött a felsőoktatáshoz. Ennek az igen küzdelmes, de sikerekben mégis eredményes múltnak az áttekintésére a jelen sorok csak szűk keretet biztosítanak. Napjaink erdészeti tudományának jellemzésére és fejlesztésére azonban ez a rövid ismertetés is sok tanulságot szolgálhat. Ebben a reményben érdemes áttekinteni a jubileum alkalmával a hazai erdészeti kutatásügy kialakulását és fejlődését, kiemelve azt a lényeges szerepet, amelyet a felsőoktatásunkban mindig betöltött, betölt és be fog tölteni.

I.

A helyenként fellépő fahiány és az erdők pusztulásával együtt járó egyéb káros következmény váltották ki az újkor Közép-Európájában az erdőgazdálkodás fejlettebb formáinak keresését és bevezetését. Hazánkban is a még kezdetben egyszerű erdőfenntartásra szorító tevékenységet, alig két évszázaddal ezelőtt kezdi felváltani a tervszerű erdőgazdálkodás. Megindul a felsőfokú erdészeti oktatás (1808), világossá válik, hogy a szakképzésnek az ősi, közvetlen megfigyelésekre és tapasztalatok átadására ala-

pított empirikus formája kevés az okszerű erdőgazdálkodáshoz. A jelenségek okozati alapjait is fel kell tárni és az ismereteket logikai rendszerbe kell foglalni, ezek nélkül szaktudomány, erdészeti oktatás sem valósítható meg. A természetes és az ember hatását magukon viselő erdők és erdei életjelenségek megfigyelése irányítja a figyelmet a kísérletezésre, a kutatásra.

A selmecebányai Erdészeti Tanintézet megindulásától, 1808-tól számítjuk erdészeti felsőoktatásunk kezdetét. Már az első tanárának, *Wilckensnek* működéséhez fűződnek kísérletek. *Vadas* (1896) egyenesen úgy jellemzi, hogy *Wilckens* a kísérletezés és folytonos tanulmányozás embere. „1809-ben tehát előadásai megkezdésének mindjárt az első évében, az erre a célra kijelölt szklenói erdőben erdészeti tanulmányi gyakorlatokat is tartott. Ezek a gyakorlatok akként folytak le, hogy mindig . . . erdőművelési kísérleteket végzett. . . A fontosabb kísérleteinek védelmére a főkamagrófi hivatal külön intézkedését is kikérte.” A szklenói és a repistyei erdőrészeket, amelyek területe 2250 kh körüli, *Wilckens* igazgató kezelése alá is helyezték. Foglalkozik *Wilckens* a külföldi fafajok meghonosítására irányuló kísérletekkel is. Pl. 1824-ben símafenyőt szerez be a bécsi udvari kamarától és vet el (*Lesenyi*, 1959).

Feistmantel Rudolf veszi át *Wilckens* örökségét 1835-ben. Négykötetes Erdészettanából és közismert fatermési tábláiból következtethetünk vizsgálódó, kutató egyéniségére. 1837-ben létesíti a kisiblyei botanikus kertet és Szklenó helyett Kisiblyére helyezi a a tanulmányi erdőt (*Lesenyi*, 1959).

1846-ban egyesítik az Erdészeti Tanintézetet a Bányászati Akadémiával, de hamarosan az 1848-as szabadságharcok miatt szünetel a tanítás. Tulajdonképpen a kiegyezés után, 1867-ben a magyar nyelvű erdészeti felsőoktatás bevezetésével indul igazán fejlődésnek az erdészeti tudomány.

1866-tól működik az Országos Erdészeti Egyesület, lapja, az Erdészeti Lapok 1862-től havonta közli azokat a tapasztalati ismereteket, amelyek az erdőgazdálkodás kialakulását elősegítették. Az Erdészeti

Lapok oldalain írnak először, 100 évvel ezelőtt, a kísérleti állomások felállításának fontosságáról. *Mikó Béla* (1868) írja: „Jóllehet az erdőgazdálkodás kiváltképpen tapasztalaton alapszik, mégis egy tapasztalati tudomány nevére csak akkor tarthat jogot, ha képes bizonyos körülmények számára kipuhalt tapasztalati adatokat tudományosan és a természet törvényei szerint megállapítani és egész bizonyossággal más viszonyokra is alkalmazni. Egy ilyen tudományos megállapítás csak úgy lehetséges, ha az összefüggő, rendszeres és hosszabb időn át következetesen végrehajtott gyakorlati ismeretek egyesítve vannak a szorosan tudományos vizsgálatokkal és észleletekkel, ... fontos volna hazai erdőgazdaságunk számára is kísérleti állomások felállítása ... addig, míg hazai pénzviszonyaink országos kísérleti állomások felállítását, felszerelését megengedik, jó szolgálatot tehetnek felsőbb tanintézeteink, ... különösen a selmeczi bánya- és erdőakadémia ...”

Az erdészeti közvélemény az Országos Erdészeti Egyesület révén már az 1874-es közgyűlésén sürgeti az erdészeti kísérletügy megszervezését, sőt, az épülő selmecbányai Erdészeti Akadémia új épületében, amelyet 1890-ben használatba is vettek, figyelemmel voltak arra, hogy az új épületben a kísérleti állomásnak is legyen helye (*Bund*, 1899).

A szervezett magyar kísérletügy beindításának 1893 a jelentős dátuma.

A földművelésügyi miniszter *Vadas Jenő*t, az Erdészeti Akadémia nagynevű tanárát Ausztriába, Németországba és Svájcba küldte, hogy az ottani kísérletügyet tanulmányozza. *Vadas* tanulmányúti tapasztalatait összefoglalva javasolta, hogy az erdészeti kísérletezést egy önálló intézményre bizzák. Azonban az akkori állapotok miatt erre lehetőséget nem látott. Ezért átmenetileg azt javasolta, hogy az Erdészeti Akadémia és az egyes erdőőri szakiskolák mellett állítsanak fel erdészeti kísérleti állomásokat (*Vadas*, 1893).

Vadas Bécsben az Erdészeti Kísérleti Állomások Nemzetközi Szövetsége első kongresszusán is részt vett 1893-ban *Tavi Gusztáv*, *Feilitsch Arthur* és

Scholtz Gyula társaságában. Utána javaslatát az Erdészeti Lapokban, sőt különnyomatként is igyekezett a magyar szakemberek kezébe adni. „Eddig a kísérletüggyel kapcsolatos törekvéseink elszigetelten és támogatás nélkül álltak, ... mi sem maradhatunk vissza és nekünk is a kísérletügy kibontott lobogója alá kell sorakoznunk. Meg kell ezt fenni főképpen azért, mert az erdészeti kísérletügy erdőgazdálkodásunk gyarapításának és erősödésének eszköze, szervezése tehát a mi jól felfogott érdekünk.” Javaslatára összeült a selmecbányai akadémia tanácsa 1893. július 28-án és érdekes, hogy *Fekete Lajos* professzor ellenjavaslatát fogadja el, amely szerint önálló kísérleti intézet létesítése volna helyes Budapesten.

Ekkor már erdészeti kísérletezések is folynak. *Roth* 1904-ben az Erdészeti Kísérletekben már Szabédon, Maros-Torda vármegyében 1893-ban indított csemetekerti és kopárfásítási kísérleteket értékelt.

Különösen nagyot lendített az erdészeti kísérletügy helyzetén *Vadas* akkor, amikor 1896-ban az Országos Erdészeti Egyesület budapesti közgyűlése elé vitte a kísérletügy megszervezését, ahol az országos erdészeti gyűlés a következő határozatot hozta: „Az erdészeti kísérletügy mielőbbi szervezése, a magyar erdő, a nemzet vagyonosodását előmozdító kincs értékének fokozása és ennél fogva az erdőgazdaság jövedelmének gyarapítása szempontjából feltétlen szükséglet képez” (*Bund*, 1898).

Tuzson János akadémiai tanársegédet az Erdészeti Akadémia javaslatára 1896-ban 1000 Ft-os ösztöndíjjal Münchenbe küldik, hogy ott az erdészeti kísérletügyet tanulmányozza, sőt a zürichi és a maria-brunni kísérleti intézeteket is meglátogassa (*Hiller*, 1965).

Az Erdészeti Lapok hasábjain megjelent cikkek-ből, valamint a magyar nyelvű felsőoktatás indulásától kezdve megjelenő magyar nyelvű tankönyvekből és ma is alapvető műnek számító kézikönyvekből értesülhetünk arról, hogy az Erdészeti Akadémia tanárai kezdettől fogva nem átvenni, hanem sajátosan a hazai viszonyokra igyekeztek kialakítani, sőt hazai

tapasztalati tényekre is helyezni az erdészeti tudományt. Ezek a művek a következők:

Divald Adolf-Wagner Károly: Magyar német-német magyar erdészeti műszótár (1868).

Divald Adolf-Wagner Károly: Erdészeti segédtablák (1871).

Lázár Jakab: Erdészeti kézikönyv (1871).

Illés Nándor: Erdőtenyésztéstan (1871).

Fekete Lajos-Illés Nándor: A közerdész (1873).

Bedő Albert: Erdőőr (1874).

Fekete Lajos: Erdőértékszámítástan (1874).

Belbázy Emil: Egy új szerkezeti távmérő (1875).

Igen fokozta a szakirodalom fejlesztését az Országos Erdészeti Egyesület, amely 1877-ben Deák Ferenc alapítványt létesített és a jelentős műveket jutalomban részesítette. Olyan jelentős alkotások születtek első termékként, mint:

Fekete Lajos: Talajtan (1882).

Fekete Lajos-Scholz Gyula: Az erdőbecsléstan kézikönyve (1882).

Széchy Zsigmond: Az erdőhasználatlan kézikönyve (1885).

Csési Ottó: Erdészeti földméréstan (1888).

Fekete Lajos: A tölgy és tenyésztése (1888).

Mágócsy-Dietz Sándor-Fekete Lajos: Erdészeti növénytan (1891).

Téglás Károly: Erdővédelemtan (1893).

Bedő Albert: A magyar állam összes erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leírása (1896).

Tagányi Károly: Magyar erdészeti oklevéltár (1896).

Az utóbbi kettő kivételével a szerzők akadémiai tanárok. Elődeink áldozatkész, hivatástudattól átfűtött munkájának eredménye, hogy a magyar szaknyelv megteremtésével egyidejűleg az eddig csaknem hiányzó erdészeti szakirodalmat életrekellették, sőt bámulatos, soha nem tapasztalt, máig is utolérhetetlen virágzásnak indították. 30 év alatt a magyar erdőgazdálkodás hajnalán nem kevesebb, mint 17 remekmű és jónéhány kisebb önálló tanulmány jelzi a magyar erdőgazdálkodás életerejét és azt az óhajt, hogy az erdészeti szaktudományok terén is helyet kér

magának. A tudomány fejlesztésének alapja a kísérleti és kutatói munka, szervezett vitele sem váratott most már sokáig magára.

II.

Az erdészeti közvélemény, különösen *Vadas Jenő* javaslataira és sürgetésére *Darányi Ignác* földművelésügyi miniszter 1897. dec. 31-én 12650. sz. rendeletével biztosította az erdészeti kísérleti állomások megszervezését. Selmezbányán központi kísérleti állomás felállításáról rendelkezik, valamint az erdőőri szakiskolákon egy-egy külső kísérleti állomás beindítását engedélyezi. Tehát Görgényszentimrén, Királyhalmán, Liptóújjvárott és Vadászerdön létesül egy-egy kísérleti állomás. A központi állomás a selmezbányai Erdészeti Akadémia épületében került elhelyezésre. Vezetője *Vadas Jenő*, adjunktusa *Tuzson János*. Ezenkívül mindössze egy erdőlegény teljesített még itt szolgálatot. A külső állomások vezetői pedig az erdőőri szakiskolák igazgatói lettek. Így Görgényszentimrén *Pécb Dezső*, asszisztense *Fekete Béla*, Királyhalmán *Teodorovits Ferenc*, asszisztense *Béky Albert*, Liptóújjvárott *Benkő Rezső*, asszisztense *Tomasek Vilmos*, Vadászerdön *Török Sándor*, asszisztense *Barsy Richárd* volt. Az erdészeti kísérletügy selmezbányai akadémiaival való szoros kapcsolatot jellemzi, hogy a központi állomás az akadémia gyűjteményét, könyvtárát, laboratóriumát, botanikus kertjét, tanerdejét használta. Olyan neves egyéniségek és tanárok, mint *Fekete Lajos*, *Bencze Gergely*, *Csiby Lőrinc* stb. segítették a munkáját. A kísérleti állomások hitelkerete évente 5650–6000 Ft volt.

Az erdészeti kísérleti állomások felállítását a szakma nevében melegen köszönti *Bund Károly* (1898) az Erdészeti Lapokban. „Az erdészeti kísérleti állomások létesítésével erdőgazdaságunk egy új szervet nyert, mely előhaladását, fejlődését nemcsak hathatósan előmozdítja, hanem hivatva lehet arra, hogy haladásának, fejlődésének új utakat nyisson, számára sok tekintetben új irányokat jelöljön.”

A működési szabályzat X. fejezete hangsúlyozza, hogy „a kísérleti állomások tevékenysége elsősorban a gyakorlati erdészetre közvetlen kihatással bíró kérdésekre terjesztendő ki és az erdészet-természettudományi kísérletek és kutatások kezdetben csak olyan terjedelemben veendőek elő, amennyire az a gyakorlati kísérletek eredményeinek tudományos megvilágítására szükséges.”

Az erdészeti kísérleti állomások fenntartása a földművelésügyi minisztériumot terheli, illetve költségeit az Országos Erdői Alaptól, illetve a kincstári erdőhivatalok révén fogják fedezni. „Az Erdőakadémiával tehát csak a szoros szellemi kapcsolat fogja a kísérleti állomásokat összefűzni. – írja *Bund* (1898) és hozzát teszi, hogy ez a kapocs legyen erős, az Erdőakadémia tanárai teljes erővel istápolják ismereteikkel ezt a fiatal, a kezdet nehézségei előtt álló intézményt.” Érdekes és ma is megszívlelendő, hogy a működési szabályzat az igazgatási ügykört igen egyszerű alapokra helyezte, hogy „a személyzet idejét a hivatásának szentelhesse.”

1899. május 1-én *Vadas* szerkesztésében megjelenik az Erdészeti Kísérletek is. *Roth* Gyula (1930) *Vadas* szoboravatásakor mondott emlékbeszédében hangsúlyozta, hogy „Vadas Jenő éles szeme felismerte, hogy saját folyóirat a tudományos kutatás szervezésének legfontosabb tényezője, mert éppen a saját folyóiratunk révén tudjuk szétvinni a világba a magyar erdőgazdálkodásnak, a magyar erdészeti tudományos kutatásnak hírét, becsületét és elismerést szerezve annak számára.”

De álljanak itt magának *Vadas* Jenőnek (1899) az Erdészeti Kísérletek 1. számában leírt megnyitó szavai: „Hosszú ideig tartó küzdelemnek, kitartó munkásságnak első eredménye gyanánt bocsátjuk közre szerény folyóiratunk első füzetét, a szervezett magyar kísérletügy irodalmi közegét, amely címében foglalja hivatását is”. Hangsúlyozza a megbízható tapasztalati adatok szükségességét és nem külföldről átvett eredmények átültetése a feladat. „Az erdőgazdálkodás különböző feladatainak megoldásánál nem az el-

mélet, hanem a gyakorlat dönt. A gyakorlat eszköze pedig a kísérlet.”

Tuzson János adjunktust, aki a selmeci akadémia, majd később a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Növénytani Tanszékének professzora lett, 1904-ben – a görgényszentimrei állomáson 1900-tól szolgálatot teljesítő – *Roth* Gyula váltja fel. 1908-ban pedig *Wolfinau* Gyula is idekerül.

1909-ben *Vadas* Jenő az erdészeti kísérletek 10 éves fennállását ünnepli és további sürgős fejlesztést sürget. A fejlesztésre azért is szükség van, mert az Erdészeti Kísérleti Állomások Nemzetközi Szövetsége a brüsszeli VI. 1906-ban megtartott kongresszusán elnökévé választja *Vadas* Jenőt, aki a VII. kongresszus megtartására a szövetséget Magyarországra hívja. A meghívást a szövetség 1910-ben el is fogadta és 1914. szeptember 7–17-ig Magyarországon tervezték a VII. kongresszus megtartását. A kongresszus előkészületeire, valamint a kutatások fokozására a selmeci központba helyezik 1908-tól még *Szilágyi* Ernőt, 1913-tól pedig *Rónai* Györgyöt is. 1914-ben Selmecen új otthont is kap a kísérleti állomás, 4,5 kh kerttel. 1907-től önálló tantárgyként *Roth* előadásaival az erdészeti kísérletek a Főiskola órarendjében is helyet kapnak.

A kongresszus tervezett programjában Budapest–Gödöllő–Szabadka–Királyhalom–Temesvár–Vadász-erdő–Deliblát–Budapest útvonal erdészeti kísérleti területei szerepeltek, majd a Besztercebánya–Likava–Csorbató–Lomnic tanulmányúttal egy északi kirándulást terveztek, természetesen Selmecbánya érintésével. Magyar részről az előkészítő munkák teljesen befejeződtek, az írásos jelentések és beszámolók, valamint a tájékoztatók is készen álltak, melyekből néhány meg is jelent, mint *Rónai*: Likavai áterdölési területek eddigi eredményei (1914), *Wolfinau*: A kisiblyei arborétum, *Lengyel*: A vadász-erdei tanulmányi terület flórája, Királyhalom környékének flórája, *Bernátsky*: A Magyar Alföld fái és cserjéi, A delibláti homokpuszta vegetációja stb. Erre az alkalomra *Vadas* Jenő: Az akácfa monográfiája 1911-ben megjelent könyvét német nyelven is

megjelentették, ugyancsak 1914-re befejezték a nemzetközi szövetség határozata alapján megindított növényföldrajzi megfigyeléseket, *Fekete* Lajos és *Blattny* Tibor szerkesztésében magyar és német nyelven kétkötetes könyv alakban tették közzé: Címe: Az erdészeti jelentőségű fák és cserjék elterjedése a magyar állam területén.

A Magyarországra tervezett VII. nemzetközi kongresszus sajnos elmaradt a világháború kitörése miatt.

A világháború elvonta a kísérleti állomás személyzetét, 1917-ben *Szilágyi* Budapestre helyezték, helyette *Blattny* Tibor kap központi beosztást. 1918-ban pedig rombadől és egy időre meg is akad a magyar erdészeti tudomány fejlődése. Az állomás 1919. május elején települ át Sopronba.

Igen eredményes két évtized erdészeti kísérlet és tudományos kutatás-működését már az intézet folyóiratából, az Erdészeti Kísérletekből figyelemmel kísérhetjük és értékelhetjük. Nem céлом most a kutatások részletes ismertetése, amely még az Erdészeti Kísérletekben megjelent címek felsorolásával is igen terjedelmes volna, helyette néhány jelentős erdészeti tudományra kívánom felhívni a figyelmet, amelynek kutatásában hazánk valóban élre került és maradandót alkotott.

„Az erdészeti kísérleti állomások szervezésével kapcsolatos munkaterv összeállításánál – írja *Vadas*, a *Rónai* György 1914-ben a likavai erdölési kísérletek eddigi eredményei című könyvének előszavában – elsősorban az erdölési kísérletekre voltam tekintettel, nemcsak azért, mert a külföldi kísérleti állomások is az erdölés kérdésével foglalkoznak legbehatóbban, hanem főképpen azért, mert teljes tudatában voltam annak, hogy az erdöléseknek különböző termőhelyi és faállomány viszonyok között megfelelő keresztülvítele jelentékenyen kedvezőbb befolyást fog gyakorolni az erdőgazdaság jövedelmezőségi viszonyaira.”

Ügyszólván minden kísérleti állomáson állítottak be gyérítési kísérletet. *Török* Sándor (1904) Vadász-erdőn 20 éves állományban 3 parcellás, parcellánként 0,25 ha-t kitevő kísérletről ír, *Zathureczky* Vilmos

Göd-pusztai akácos 3 parcellás, parcellánként 0,1 ha kísérletről számol be 1901-ben, amelyet még *Vadas* tüzött ki. *Czillinger* János (1903) liptóújrúri 13 éves erdeifenyvesben indított kísérlet során minden második sor kivágásáról tudósít. Még jelentősebbek *Roth* kisiblyei és likavai erdölési kísérletei, amelyet 1905-ben, illetve a likavait 1907-ben állítja be. Kisiblyén 26 éves kocsánytalan tölgyesben 2 db 400 m², Likaván pedig 3 parcellán 0,1 ha-on 80 éves lúccsal vegyes jegenye fenyvesben indít erdölési kísérletet. 1909-ben *Roth* 3 hónapos erdölési tanulmányútra indul Dániába, Németországba, Svájcba, Franciaországba és Ausztriába. *Roth* a kísérleti területeken szerzett tapasztalatokról több ízben beszámol és segíti az erdölések gyakorlati kialakítását. Lassan formálódik eljárása, amely az erősebb felsőszintű belenyúlásokon és az alsó szintek védelmén alapul. Az erdölési kísérletek kialakításában *Roth* Gyulának, az adatok kiértékelésében pedig *Rónai* Györgynek vannak elvülhetetlen érdemei (1914). *Fekete* Zoltán (1912) Besztercebánya-óhegyi erdőrészleteiben fatermési kísérletet állít be, 100–300 éves jegenye fenyvesben.

Ennek az időszaknak másik nagy eredménye a növényföldrajzi megfigyelések közzététele volt. Már 1900-ban *Fekete* Lajos mellé hat erdőgyakornokot rendelnek, hogy növényföldrajzi megfigyeléseket végezzen. *Fekete* Lajos 1904-ben számol be először ez irányú munkáiról az Erdészeti Kísérletek-ben, amikor is a Magas-Tátrában a fás növények elterjedéséről tájékoztat. Lelkes segítője *Blattny* Tibor 1907-ben kerül munkatársként *Fekete* Lajoshoz, a bükkről, a szelíd gesztenyéről, a vörös fenyőről az Erdészeti Kísérletekben külön is beszámol. 1914-re befejeződik a hatalmas munka, és *Fekete-Blattny* (1914) megírja előbb említett 2 kötetes könyvét, amelyet a Kárpát-medence növényföldrajzi jellemzése során a nemzetközi geobotanika ma is hasznosít és igen kiváló műnek ismer el.

Érdekes, hogy az Erdészeti Kísérletek egyéb cikkeiben is tükröződik a növényföldrajzi kutatások hatása. *Fekete* Lajoson és *Blattny* Tiboron kívül botanikusok, *Bernátsky* Jenő, *Wagner* János, *Rapaics*

Rajmund, *Lengyel Géza* kimondottan vegetáció ismeretetésével foglalkozó tanulmányokkal többször is szerepelnek.

A kísérleti állomásokon kezdettől fogva igen alapos klimatológiai és fenológiai megfigyelések folynak. Legérdekesebb ilyen megfigyelési sorozatot *Wolfinau Tibor* értékelte 1911-ben.

Az Erdészeti Kísérletek írói *Vadas Jenőn*, *Fekete Lajoson*, *Tuzson Jánoson*, *Bencze Gergelyen* és *Kövesi Ferencen* kívül az akadémia egyéb oktatói személyzetéből kerülnek ki. *Rotb* 1901-től, *Fekete Zoltán* 1905-től, több mint egy fél évszázadon át voltak az Erdészeti Kísérletek legtöbb tanulmányt adó munkatársai, hosszú időn át szerkesztői. Az írói gárda között, különösen eleinte a kísérleti állomásokon dolgozó *Pécb Dezső*, *Teodorovits Ferenc*, *Török Sándor*, *Wolfinau Gyula*, *Rónai György*, *Blattny Tibor*, *Volnboffer Pál* stb. jeleskedtek.

Az Erdészeti Kísérletek nívós tanulmányaiból, de az ugyanitt napvilágra hozott kísérleti munkatervekből és beszámolókból rendkívül szétágazó kutatási munka körvonalai bontakoztak ki. A kezdeti nehézségek után, rövid két évtized alatt, erdészeti kísérleti és tudományos munkánk virágzásnak indult. Az erdőben folyó kísérletek sajátossága miatt, ennek a fáradozásnak gyümölcsét sokáig, szinte napjainkban is élvezhettük volna. A dúsnak ígérkező terméshől azonban a világháború a jövendőnek csak egy apró mag átmentését engedi.

III.

Sopronban 1919. május első napjaiban érkezik meg az Erdészeti Kísérleti Állomás. Menedékszerű az elhelyezése, elvesztek a felszerelései, a könyvtára és a kísérleti területei. Rövidesen, 1922-ben elveszti vezetőjét, *Vadas Jenőt* is, aki megteremtője és egy negyed századon át vezére volt az erdészeti kísérleti ügynek.

1922. októberétől *Rónai Györgyre* maradt a kísérleti állomás. Ő azonban a burgenlandi Eszterházy

biatok ügyeit intézte és hamarosan végleg oda is távozott. 1924. májusától a főiskola Erdőműveléstani Tanszékét vezető *Rotb Gyula* veszi át az intézet vezetését. Mindössze egy beosztott mérnökkel, *Holbai Miklóssal*, egy díjnoknővel és egy irodai alkalmazottal dolgozik.

Fekete, Rotb (1928) az erdészeti kísérletezés 30 éves visszaemlékezésében az alapvetően megváltozott helyzetből a kiutat a következőkkel jellemzi. „Az újraéledés legelső pillanataiban is arra törekedtem, hogy úgy az állomásnak munkáját, mint a folyóiratát szorosabb kapcsolatba hozhassam a magyar erdőgazdasági tudomány munkásságának ősi tűzhegyével, a Főiskolával. Ez a törekvésem a minden oldalról, úgy a felettes hatóságunk, mint a Főiskolánk részéről megnyilvánult támogatás révén, sikerre is vezetett.”

Kaán Károly államtitkár 1925. őszén közli azt az engedélyt, amely az Erdészeti Kísérletek új kiadására nyújt lehetőséget és előirányozza a költségek egy részének a fedezését. *Fekete–Rotb* (1926) megnyitójá szerint a folyóirat iránya és célja a régi. „Szolgálni akarja a magyar erdőgazdaság haladását, különösen annak tudományos kutatását, meg akarja ismertetni a hazai munka eredményét belföldön és külföldön is és összekötő kapocs akar lenni egyrészt a tudomány és a gazdaság, másrészt a belföld és a külföld között.” Újszerű tehát az, hogy nemcsak fejleszteni, de terjeszteni is kívánja a magyar erdészeti tudományt, ezért is több nyelven jelenteti meg a tanulmányokat. „Folyóiratunk, mint a Főiskolának és az Erdészeti Kísérleti Állomásnak közös tudományos folyóirata, támadott fel halottaiból... Az új folyóirat fejlődése túlszárnyalta az állomás fejlődését, tartalomban és terjedelemben gyorsan elérte a háború előtti színvonalat, az állomásunk azonban még nem ért el odáig” – írja *Fekete–Rotb* 1928-ban.

Az erdészeti kísérletügy központja tehát Sopron lett. De az ország erdészetének szellemi vezetője is a Főiskola, pedig az első világháború előtt ezt a szerepet az Országos Erdészeti Egyesület töltötte be – állapítja meg *Király Pál* (1966). Oka – „az a hatal-

mas energia és szellemi koncentráció, amelyet az aránylag fiatal erdészeti tanári kar együttes erőki-fejtése jelentett. Ezeknek a fiatal tanároknak a kiválogatásában még *Kaán* Károly személyes hatása érvényesült. Kaán tisztában volt azzal, hogy a Főiskola az a pont, a magyar erdészetnek az a szellemi kohója, amelynek izzításához a legjobb, a lelelkesebb, a legtehetségesebb, ízig-vérig erdész embereket kell állítani, ahol a szellemi energiával takarékoskodni nem szabad. Nem csoda tehát, hogy a két világháború között a Főiskola szavára mindenki hallgatott.”

A kísérleti állomás 1933-tól Erdészeti Kutató Intézet nevet viseli és vezetője 1940-ig *Roth* Gyula egyetemi tanár. Az intézet munkájának középpontjában, Róth érdeklődésének megfelelően, a természetes felújítás és a gyéritési módszerek fejlesztése álltak, valamint az ország akkori erdőgazdasági politikájának megfelelően egyre inkább az Alföld-fásítás problémája lépett előtérbe. Roth elveszett kísérleti területeinek pótlására Sopron mellett Rőjtökön két gyéritési kísérletet létesít elegyes tölgyesben, a somogyi Erdőcsokonyán–Rinyaújlakon 4, Kútfőn 4 erdőlési kísérlete van tölgyerdőben. Pálházán, Lasaréten 3 gyéritési parcellát fenyvesben, Májushegyen 2 parcellát bükkösben, továbbá Parád-Pálbükkön 2 parcellát, Vadszőlősön 2 parcellát állít be bükk és tölgy kísérleti területeként (*Roth*, 1926). Emellett természetes felújítási kísérleti területeket Pálházán, Csataréten, Parádon, Pornóapátiban, majd Farkasgyepűn, Pécs-Árpádtetőn és Iharoson alakít ki. Egyre több gondot fordít a gödöllői arborétum fejlesztésére.

A kísérletügy megindítását az ország erdészársadalma is magáévá teszi, az Országos Erdészeti Egyesület ügyvezetője, *Bíró* Zoltán az 1926–1928. években, *Roth* Gyulával (1926–1929) nyílt színen az Erdészeti Lapokban és az Erdészeti Kísérletekben őszinte vitát indítanak az erdészeti kísérletügy fejlesztése érdekében.

Bíró Zoltán szerint kísérletügyünk gyermekkorát éli, nem elég gyakorlati, igen szűk munkaterületet ölel fel és nem vonja be az erdőmérnökök széles körét, tehát nem elég nyilvános.

Roth elsősorban a kísérleti állomás gyér személyzeti és szűkös anyagi helyzetére hivatkozik. *Kaán* Károly már 1923-ban általánossá akarta tenni a gyakorlati szakembereknek a kísérletek foganatosításába való bekapcsolását és elrendelte, hogy minden erdőgondnokság tartozik résztvenni a kísérletügy munkájában. *Roth* szerint ezzel célt nem ért, ő maga is 20 éve próbálkozik ugyanezzel, de gyenge a visszhang. Az erdészeti kísérletügynek megindítására és fejlesztésére két út van, vagy önálló intézetet kell létrehozni vagy a szakoktatás mellé kell helyezni. A gyakorlati gazdasággal együttműködni nehéz, a kísérletügynek az erdőgazdálkodás múltó áramlataitól mentesnek kell lennie, írja *Roth* (1928).

Febér Dániel (1926) szerint a kísérletek vezetésénél és végrehajtásánál ésszerűen csakis olyan különlegesen képezett szakemberek alkalmazhatók, akik „... a bonyolult problémáknak élettani vonatkozásaival tisztában vannak, mert a hozzá nem értés az erdészeti kísérletügyet fogja diszkreditálni és a behelyezett bizalmat megrendíteni... A tudomány és vele együtt a hozzákapcsolt gyakorlat az új gondolatokra alapított fejlődést viszi előre.” Az „egzakt vizsgálatok és kísérletek által kijelölt biztos utat” állítja kötelességszerűen előtérbe.

Roth már 1923-ban javasolta, hogy a kísérletügy teendőit évente egy olyan testület tárgyalja meg, amely a magyar erdőgazdaság mindenkori vezetőjének elnöke alatt felerészben gyakorlati, felerészben a főiskola tanárai, illetve a Kísérleti Állomás személyzetéből áll.

A vita tisztázza a kísérlet és kutatás közti különbséget. *Bíró* (1928) szerint – bár nehéz éles határt vonni – a kísérletezés, amely már az elméleti igazságok gyakorlati alkalmazása, gyakorlati szakemberek bevonásával is történhet. Ezzel szemben a kutatás, mint elvont tudományos munka, általános érvényű igazságok megismerésére irányul és művelésére elsősorban a főiskola tanári kara hivatott.

Roth 1928-ban még arról panaszkodik, hogy „a szanalás elvette az embereket, a pénzügyminiszter pedig becsukta a kasszát.” Az erdészeti kísérletügy új-

raéledésének anyagi gondjain sokat segített a Természettudományi Alap, amely évi 40 millió koronával járult a költségek fedezéséhez. Emellett felszerelések pótlására a Rockefeller által alapított International Education Board 5000 dollár segílyt nyújtott. A Sopron megyei Széchenyi centenáriumi ösztöndíj elnyerésével hosszabb külföldi tanulmányutakra kerülhetett sor *Febér* Dániel, *Bokor* Rezső részéről. *Bíró* (1929) most is kiáll a kísérletügy mellett: „... szégyenlenünk kell mindnyájunknak, akik az erdészet ügyével foglalkozunk, hogy... egy elsősorban agrárállam... kiadásaiból 8000 pengő, vagyis 0,0005% jut az erdőgazdaság gyakorlati problémáival való kísérletezésre... Lehet ezek után azt mondani, hogy van magyar erdészeti kísérletügy?”

Az Erdészeti Kísérleti Állomások Nemzetközi Szövetségének háború utáni újjáélesztését hazánknak kellett volna megkezdeni. A háború utáni állapotok azonban ezt nem tették lehetővé. Az újjáalakítást a svédek indították meg és 1929. júliusára összehívták a szövetség VII. kongresszusát. Ezen *Roth*, *Febér* és *Pfeiffer* Gyula jelentek meg. Ezen *Pfeiffer* Gyula adta át a meghívást az 1935-ös kongresszus rendezésének vállalására. A kongresszus határozata értelmében a nemzetközi szövetség Erdészeti Kutató Intézetek Nemzetközi Szövetsége lett. A VIII. kongresszusra Franciaországban, Nancyban kerül sor, amelyen hazánkat *Febér*, *Roth* és *Worschitz* képviselte. 1935 helyett 1936-ra Magyarországra hívják össze a legközelebbi kongresszust, s négy évre elnöke *Roth* Gyula lett.

A közvélemény nyomására az Országos Erdei Alap a hazai erdészeti kísérleteket és kutatásokat annyira fejlesztette, hogy *Roth* vezetése mellett hamarosan 5 erdőmérnök: *Magyar* Pál, *Ijjász* Ervin, *Fammer* Dezső, *Stefanics* István és *Worschitz* Frigyes dolgozott az intézetben. Emellett a főiskola tanárai és oktatói közül különösen *Fekete* Zoltán, *Febér* Dániel, *Lesenyi* Ferenc, *Vági* István, *Török* Béla és *Pallay* Nándor nyújtottak hathatós segítséget. A kutatóintézetnek két alföldi kísérleti telepe is működik, a *Kaán* Károly által alapított és 1929-ig *Ma-*

gyar Pál, majd *Tury* Elemér által vezetett püspökkladányi szikkkísérleti telep 1926-tól, valamint a kecskeméti homokkísérleti telep, amelyet *Zsámbor* Pál vezet, 1930-tól tartozik Sopronhoz (*Lády*, 1954).

Az 1936-os Erdészeti Kutató Intézetek Nemzetközi Szövetségének IX. kongresszusa a magyar erdészeti kutatásügy újraéledésének és külföld felé történő reprezentálásának méltó eseménye volt. 23 országból 92 szakember vett részt. A kongresszuson, amely két hétig tartott, aug. 25–szept. 8-ig, 6 osztályán összesen 116 előadás hangzott el, amelyből csak 41 a hazai. A program Sopronban kezdődött és Budapesten ért véget. Tanulmányutat vezettek Balatonfüredre, Farkasgyepűre, Pécsre, Szegedre és Kecskemétre, majd Budapestről Gödöllő–Püspökkladány–Debrecen–Lillafüred–Mátraháza–Budapest volt az útvonal. A tanulmányút során a Soproni hegyvidéki Károly-magaslat környéki erdőket és a Brand-majori csemetekertet, majd a Farkasgyepűn és Pécs város erdejében a felújítási kísérleteket tekintették meg. Kecskeméten a ballószögi és a csalános erdőket, Budapest mellett a szigetmonostori gyantacsapolási kísérleteket, Gödöllőn az arborétumot, a püspökkladányi szikkkísérleti telepet, Debrecen mellett Hortobágyot, Parádon a haluskási erdőfelújítási kísérleteket, Lillafüreden az ortástetői kísérleteket és a Csanyik-völgyi vörös fenyvest tanulmányozták. Emellett lehetőség nyílt hazánk tájainak, lakóinak és kulturális értékeinek bemutatására is (*Roth*, 1936).

1940-ben az Erdészeti Kutató Intézet vezetése alól – a hitel megvonás miatt kedve vesztett – *Róth* Gyulát saját kérelmére felmentik és *Magyar* Pált bízzák meg az intézet vezetésével, aki három évi tanulmányútról, Németországból érkezett haza. A műegyetemi Tanulmányi Erdőgazdaság teendőivel *Haracsi* Lajos foglalkozott. Közben az intézethez kerül átmenetileg *Gerlay* Arnold, *Magyar* János, majd *Botvay* Károly is. A kitört második világháború azonban egyre korlátozta a lehetőségeket, mind több személyeti és anyagi nehézség lép fel.

A két világháború közti időszak erdészeti kutatási

és kísérleti tevékenységét az Erdészeti Kutató Intézetnek és a főiskola, illetve a Műegyetem tanárainak szoros tudományos együttműködésén mérhetjük le. Több jelentős erdészeti szaktudományágban érnek el eredményt.

Roth a természetes felújítási kísérletek eredményeképpen kombinált felújítógástart, illetve vonalas szálalógástart javasol a hazai lombállományok felújítására. Erdőlési kísérletei alapján új törzsszétvályozást állít össze, a javafa és a selejtfa elkülönítésével a fákat az erdőben biológiai szempontból figyeli, az erdőlések során újszerű záródásbontó és szálankénti válogató eljárást alakít ki. Erőteljesen belesnyúl a felsőszintbe és óvja az alsószintet („angol vagy politikai” erdőlés). Az Erdészeti Kísérleteknek alig jelenik meg száma cikke nélkül, 42 tudományos dolgozat is jelzi tevékenységét.

Febér Dániel is eleinte *Bokor* Rezső nemzetközi szinten is elismertté és élenjáróvá teszi növény- és talajéletani kutatásainkat és eredményeinket. *Febér* 1923-ban kezdi vizsgálni a növények szénasszimilációját és az ezt befolyásoló ökológiai tényezőket, ennek során merül fel a szükségessége a talajéletani hatások tudományos feltárásának. A természet két leghatalmasabb östényezőjének, a víznek és a hőmérsékletnek a talajok és a növények életére gyakorolt komplex befolyását és összefüggéseit deríti ki az *R-törvény* felállításával. Különösen az erdők szénsavtáplálkozásának élettani vizsgálatai juttatták előbbre az erdészettudományt. A talaj mélyén élő moszatok széngázlégzésének, illetve asszimilációjának a vizsgálata hívta fel a figyelmet a földszugárzás nagy biológiai jelentőségére, amelyet később általános anyagszugárzással az elemek biológiai hatásvizsgálatával igazoltak. Ezek a vizsgálatok már a rádióaktív izotópos kutatások előfutáraként említhetők. *Febér* az 5 világrész területén 18 megfigyelési állomást foglalkoztatott és kétségkívül nemzetközi vonatkozásban is legkiemelkedőbb eredményeket vallhatott magának. A Kutató Intézet közlönyében vagy 27 tanulmányban számol be kutatásairól.

Az első világháború után a nagy erdő- és fahia-

nyunk fordította a figyelmet az Alföld fásítása felé. A szik és homokfásítás kutatási és kísérleti alapjainak megteremtője *Magyar* Pál. Ökológiai és növényfiziológiai vizsgálatok mellett kutatásait korszerű növénytársulástani ismeretekhez is kötötte. Mind a szik, mind a homokfásítás során ma is használható fásítási technológiát ad meg, amelyet az ősnövényzet asszociációihoz kapcsol. *Magyar* Pál ezenkívül erdeink erdőtípusainak vizsgálataival is újszerű kutatást végez, az erdőtípusok hazai bükkös és tölgyes-állományokban történő természetes felújítási lehetőségeit tisztázza. Több az Erdészeti Kísérletekben megjelent dolgozatban kapcsolódik ehhez a munkához *Soó* Rezső, a magyar geobotanika megalapítója.

Fekete Zoltán faterméstani és állományszerkezeti vizsgálatait most már a síkvidék és a magyar közep-hegyvidék lomberdeire, elsősorban az akácokra és a tölgyesekre, később a bükkösökre terjeszti ki. Emellett új fatermési és fatömegtáblákat tesz közzé. Erdészeti Kísérletekben megjelent 23 dolgozat is jelzi munkásságának eredményét.

Ebben a korban fokozódik az erdővédelmi kutatás. *Györfi* János különösen a rovartan, elsősorban a fűrészdarazsakkal kapcsolatos megfigyeléseit teszi közzé. *Haracsi* Lajos viszont az erdei gombákra vonatkozó ismereteket mélyíti el.

Faanyagvizsgálatok a fának műszaki, kémiai és egyéb tulajdonságainak a meghatározása *Török* Béla, *Worsitz* Frigyes, majd *Pallay* Nándor lelkes munkája eredményeként indul fejlődésnek.

Érdekes, hogy a két világháború közti időszakban a könyvkiadás terén komoly visszaesés jelentkezik. Okát nyilván az anyagi nehézségekben kell keresnünk. *Roth* 2 kötetes Erdőműveléstan, *Febér* Erdészeti növénytan és mikrobiológiai tárgyú könyvei – ezekből egy német és egy francia nyelven is megjelent –, *Vági* kémia, éghajlat és talajtani tankönyvei, *Fekete* Zoltán fatömegtáblái, valamint *Kaán* erdőgazdaságpolitikai, az Alfölddel kapcsolatos, valamint természetvédelmi munkái jelentik csak az erdészeti szakkönyvtár gyarapodását.

Igen kár, hogy az 1940-es években a második vi-

lágháború ezt az ismét rohamos fejlődésnek indult erdészeti kutatómunkát újra megakasztja. A háború miatt igen korlátozódnak a személyzeti és anyagi lehetőségek, majd a harctéri események következtében újra elveszik az Intézet műszaki felszerelése, bútorai és erősen megcsönkul könyvtára is. Sőt helyiségeiből is kiszorul a kutatóintézet. A szinte egyedül maradt igazgatója, *Magyar Pál* egyetemi magántanár a Műegyetem tanárainak támogatásával is alig tudja megakadályozni az intézet megszüntetését (*Bokor* Rezső, 1949). Dicséretére váljék, hogy e nehéz évek alatt is változatlan terjedelemben és minőségben jelenik meg az Intézet hivatalos folyóirata, az Erdészeti Kísérletek.

IV.

A második világháború után az erdők állami tulajdonba vételével létrejött az egységes állami erdőgazdálkodás, amely lehetővé tette az erdészeti kísérlet- és kutatásügy jelentős fejlesztését is.

A soproni Erdészeti Kutató Intézet 1947. szept. 1-én a Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek Központjának igazgatása alá kerül. Ezzel végképp elnyerte önállóságát. Az új szervezeti forma lehetővé tette, hogy jobban bekapcsolódjon az állami erdőgazdálkodás fejlesztési célkitűzéseinek megvalósításába. Vezetője *Bokor* Rezső lett, aki Sopron, Dóczy Lajos u. 6. sz. alatt három épületet biztosít az intézet elhelyezésére. Mellette 7 kh kert is a kísérletügyet szolgálja. A vezetőn kívül négy erdőmérnök előadó ügyködik az erdészeti kutatás beindításán. Munkaterv szerint a feladat „a gyakorlati életben felmerült mindazon problémák megoldása, amelyekhez nagyobb tudományos felkészültség és laboratóriumi vizsgálatok szükségesek, . . .” továbbá javaslatok előterjesztése „minden olyan ügyben, amelyet megvalósítandónak tart a gyakorlati életben és amelyek a magyar erdőgazdaságot felvirágoztatják.” Az Intézet vezetője részt vesz a központ kerületi felügyeleti tisztjeinek országos havi értekezletén és így közvetlenül tart kap-

csolatot a gyakorlati erdőgazdálkodás irányítóival (*Bokor*, 1949).

Még az Erdészeti Kísérletek is megjelennek, amelynek szerkesztői *Bokor* Rezső és *Magyar Pál* voltak. *Magyar Pál* már a főiskola erdőműveléstani tanszékének vezetője és éppen ezért a közlemények az Erdészeti Kutató Intézetnek és a Műegyetem Erdőmérnöki Osztályának tudományos folyóirataként jelennek meg.

A munkatervben felsorolt irányelvek megvalósítása és az önállóság tekintetében tulajdonképpen 1949 jelent lényeges fordulatot. A kormány 4045/1949. számú rendeletével 1949. jún. 1-én budapesti székhellyel létrehozta az Erdészeti Tudományos Intézetet, az ERTI-t, ahová a soproni Erdészeti Kutató Intézet is beolvad. Sopronban ekkor már a vezetőn kívül 7 munkatárs dolgozott. Az új intézet létszámát a Gazdasági Főtanács 8710-1002/18/1949. sz. határozatával 51 főben állapítja meg, akik közül 39 fő szakszemélyzet. Az intézet igazgatója *Roller Kálmán*, majd *Magyar János*, *Lády Géza* és *Partos Gyula* voltak. Jelenleg az intézetet *Keresztesi Béla* vezeti.

Ennek a kormányintézkedésnek a nyomán indulhatott meg és rohamos fejlődésre tehetett szert az a korszerű és szervezett kísérleti- és kutatómunka, amelyen ma az ERTI mintegy 60 kutatója és 200-nál több kisegítő munkatársa dolgozik. Lassan kialakul az ERTI önálló folyóirata is. 1949-50-ben az Erdészeti Lapok mellékleteként jelennek meg az 1-2 cikket tartalmazó Erdészeti Tudományos Intézet közleményei, 1951-52-ben évkönyvet ad ki az ERTI, majd 1954-től Erdészeti Kutatások címen indulnak meg az ERTI közleményei. Nemcsak az ebben megjelent nagyszámú publikáció, de a munkaterv és kutatási jelentések, valamint könyvsorozatok is jelzik, hogy alig akad olyan területe az erdőgazdálkodásnak, amelynek fejlesztésén az ERTI ma ne dolgozna. 1961-től az országos távlati tudományos kutatás tervében foglalt 61 témában folyik kutatói munka. A budapesti központon kívül, amelynek 7 tudományos osztálya van, 6 táji kísérleti állomás

működik, amelyekhez még kirendeltségek tartoznak. Kísérleti területei az egész országot behálózzák és mintegy 244 községet érintenek (Keresztési, 1964, Kolozsváriné, 1966).

Az Erdőmérnöki Főiskolától – amely 1952-ben önálló lett, majd 1962-ben az Erdészeti és Faipari Egyetem néven egyetemi rangot nyert – tehát tulajdonképpen elszakadt a szervezett erdészeti kutatás. Az erdészeti felsőoktatás azonban nem nélkülözheti a kísérleti és kutatási eredményeket, ezért lehetőségeihez mérten tovább folytatja tudományos munkáját. 1950–52 között évkönyv, 1954–57 között az Erdőmérnöki Főiskola Közleményei, majd 1958–62-ig az Erdészettudományi Közlemények, illetve 1963-tól az Erdészeti és Faipari Egyetem Tudományos Közleményei a hivatalos tudományos folyóirata. Az itt közlőtekön kívül egyéb folyóiratokban és könyvekben jelennek meg kutatási eredményei. Az egyetem oktatói az országos távlati kutatási terv keretében és egyéb kutatásokon ma 40 témában dolgoznak.

Az ERTI keretében inkább az erdőgazdálkodás gyakorlati fejlesztésére vonatkozó, az Egyetemen pedig a tudományos alapigazságok feltárására és vizsgálatára irányuló tudományos kutatási munka folyik. A kettéágazott kutatás eredményeit az utókor hivatott elbírálni és értékelni. A két intézmény által az elmúlt két évtizedben csak az Erdészeti Kutatásokban és a Tudományos Közleményekben közölt mintegy 500 cikk megjelenésére mint tényre azonban hivatkozhatunk, amely több, mint a megelőző fél évszázad időszakában együtt véve volt. A megjelent szakkönyvek száma is elérte a 30-at. A biológiai témák közül továbbra is az erdőművelés és az erdővédelem tartja vezetőhelyét. Örvendetes a nemesítésnek, valamint a technikai témáknak előnyomulása, ez utóbbiból az elmúlt két évtizedben 91 dolgozat jelent meg, a megelőző fél évszázad 41 tanulmányával szemben.

*

Akinek volt alkalma és türelme a jubileum alkalmával velem együtt a magyar erdészeti kísérlet és

1. táblázat. Erdészeti kísérleti és kutatási folyóiratokban megjelent tanulmányok megoszlása

Szakágazatok	Erdészeti Kísérletek 1899–1918 20 év	Erdészeti Kísérletek 1926–1949 22 év	Egyetemi Évk. Főisk. Közl. Egy. Közl. 1950–1952 1954–1967 17 év	Erdészeti Kutatások 1954–1967 14 év	
	korszak:				
	II.	III.	IV.	IV.	össz.
<i>Biológia</i>					
Biokémia	–	2	3	6	11
Biofizika	–	12	3	3	18
Éghajlatlan	24	6	3	6	39
Talajtan	5	26	10	12	53
Mikrobiológia	5	4	14	1	24
Növénytan	17	9	15	6	47
Növényföldrajz	19	14	2	–	35
Nemesítés	–	–	–	22	22
Erdőművelés- telepítés	63	18	46	114	241
Vad-halgazdaság (Álattan)	8	1	2	15	26
Erdőbecslés	20	7	4	10	41
Erdővédelem	33	24	25	51	133
Összesen	194	123	127	246	690
<i>Technika</i>					
Faanyagismeret	8	14	11	3	36
Erdőhasználat	11	8	10	17	46
Gépesítés	–	–	9	25	34
Erd. szállítás	–	–	12	–	12
Földmérés	–	–	2	–	2
Építés	–	–	2	–	2
Összesen	19	22	46	45	132
<i>Erdészeti gazdaságtan</i>					
Erdőrendezés	–	8	4	1	13
Erdészettörténet	6	19	4	5	34
Erdőgazdasági politika	–	–	10	–	10
Munkásvédelem	–	–	–	3	3
Üzemgazdaság	–	–	–	4	5
Összesen	6	27	19	13	65
Mindösszesen	219	172	192	304	887

kutatás történetét áttekinteni, jólesően állapíthatja meg, hogy elődeink lelkes szakszeretete és erős akaratereje a nehézségek és két világháború rombolásainak ellenére is sikerre vezették és bámulatos virágzásnak indították a magyar erdészeti tudományos kutatást. A tudományos dolgozóknak nagy részük van abban, hogy a gyakorlati erdőgazdálkodás szocialista népgazdaságunk fontos tényezőjévé vált. Kiváló új erdőket telepítettek, új felújítási és nevelési eljárások bevezetésével növelték erdeink fatermését, és a korszerű technikára alapozva fokozták a használati és a gazdálkodási tevékenységet.

Fontos feltétele a további sikeres munkának, hogy az Egyetem és az ERTI szorosan tartsa egymással és a gyakorlattal közös múltjából eredő, hagyományos kapcsolatát. *Fekete Zoltán* (1958) szavai szerint az „egymástól elszigetelt szervek sohasem érhetnek el olyan eredményeket, mintha egy kollektíva keretében egyeztetik össze és hajtják végre terveiket.”

Az Egyetem oktatói nem nélkülözhetik a kísérleti és kutatói munkát. Az egyes jelenségek törvényszerű magyarázatához így szerezhetnek adatokat, így juthatnak határozott állásfoglaláshoz, előadásaik tartásához élményanyaghoz és mindenképpen új, korszerűbb eljárások kialakításához. Az ERTI erdőgazdálkodás fejlesztését célzó kísérletei is csak nyernek azzal, hogy a rész megoldások kutatása során az egyetem oktatóinak az egész tudományágat áttekintő koncepcióit megismerik, az Egyetem nagyszerű könyvtári és laboratóriumi felszerelését igénybe veszik, oktatóink kritikai felkészültségét hasznosítják és eredményeik terjesztését a felsőoktatáson keresztül is biztosítják. Az Egyetem és az Erdészeti Tudományos Intézet, valamint a gyakorlat között nagyon jó összekötő kapocs lehetne a Tanulmányi Erdőgazdaság. Az egyetem kutatásai csak a sopronkörnyéki bemutató- és kísérleti helyeken hasznosíthatók a hallgatók oktatására és nevelésére, de az ERTI is itt hozhatná közelebb kísérleteit Egyetemünkhöz és ébreszthetné fel a hallgatók figyelmét az erdőgazdálkodás fejlesztését szolgáló kutatások iránt.

A jubileumi visszaemlékezés, a múlt tanulságai

köteleznek is, megszabják teendőinket az erdőgazdálkodás és az erdészeti tudomány fejlesztésében. A megemlékezés ébressze fel hivatástudatunkat, ösztönözze tudományos munkánkat, hogy jövő erdeink sokoldalú rendeltetésüknek még jobban megfeleljenek, a természetnek ez a csodás életközössége betöltse szerepét, szolgálja a szocialista társadalom, ill. az egész emberiség anyagi és szellemi felemelkedését.

Irodalom

- Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola Tanácsa (1933): A m. kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola története és mai szervezete. Sopron.

Bíró Zoltán (1926): Erdészeti kísérletügyünk. Növénynevelés. Erd. Lapok.

Bíró Zoltán (1927): Mégegyszer az erdészeti kísérlet-ügy. Erd. Lapok.

Bíró Zoltán (1928): Az erdészeti kísérletügyről. Erdészeti Kísérletek.

Bokor Rezső (1949): Rövid beszámoló a M. Áll. Erd. Kut. Int. 1947. okt. 1-től 1949. május 30-ig terjedő időben folytatott munkásságáról. Erdészeti Kísérletek.

Bund Károly (1898): Magyar erdészeti kísérleti állomások. Erdészeti Lapok.

Faller Gusztáv (1871): A selmeci m. kir. Bányász- és Erdész-Akadémia évszázados fennállásának emlékkönyve (1770–1870). Selmecbánya.

Fehér Dániel (1926): A növénynevelés problémája az erdőgazdaságban. (Válasz Bíró Zoltánnak.) Erd. Lapok.

Fekete Zoltán (1958): Beköszöntő. Erdészettudományi Közlemények.

- FM 12 650 rendelete: Az erdészeti kísérleti állomások felállítására. 1897. dec. 31.

- FM 82 424 I/1. rendelet: „M. kir. erdészeti kutatóintézet név felvételéről.” 1933.

Haracsi Lajos (1954): Beköszöntő. Erdőmérnöki Főiskola Közleményei.

Hiller István (1965): Adatok a magyar erdészeti kísérlet-ügy fejlődéséhez az első világháborúig. Az Erdő.

Keresztesi Béla (1964): Az erdészeti kutatás 10 éve. Az Erdő.

Király Pál (1966): Az Országos Erdészeti Egyesület története. OEE. Bp.

Kolossvárné (szerk. 1964.): 65 éves a magyar erdészeti kutatás. OEF. Bp.

Lády Géza (1954): Előszó. Erd. Kut.

Lesenyi Ferenc (1927): A magyar felsőbb erdészeti szakoktatás története és mai rendszere. Erd. Kis.

Lesenyi Ferenc (1936): A magyar erdőgazdaság története és mai helyzete. Bp.

Lesenyi Ferenc (1940): Erdészeti szakművelődésünk és felsőbb erdészeti szakoktatásunk történeti alapjai. Bányászati, Kohászati és Erdészeti Felsőoktatás Története 1735–1935. 5. füz.

Lesenyi Ferenc (1958): A selmecbányai Erdészeti Tanintézet története (1808–1846). Sopron.

– Magyar Népköztársaság kormánya 4045/1949. sz. rendelete az Erdészeti Tudományos Intézet létesítéséről.

Mihalovits János: A m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola múltja és jelene.

Mikó Béla (1868): Rövid szavak hazai erdőgazdáinkhoz, erdészeinkhez és vegyészeinkhez. Erdészeti Lapok.

Rónai György (1914): A likavai erdőlési kísérletek eddigi eredményei. Selmecbánya.

Roth Gyula (1905): Erdőlési kísérletek. Erd. Kís.

Roth Gyula (1914): A likavai erdőlési kísérleti terület gyakorlati eredményei. Erd. Kís.

Roth Gyula (1926): Az erdészeti kísérleti állomások kutatási rendszere és szervezete. Erd. Kís.

Roth-Fekete (1926): Megnyitó. Erd. Kís.

Roth Gyula (1926): Kísérletügyünk. Erd. Lapok.

Roth Gyula (1928): Az erdészeti kísérletügyről. Erd. Kís.

Roth Gyula (1928): Az erdészeti kísérleti állomás munkarendszere. Erd. Kís.

Roth-Fekete (1928): Harminc év. Erd. Kís.

Roth Gyula (1930): Emlékbeszéd Vadas Jenő volt főiskolai tanár szobránál. Erd. Lapok.

Roth Gyula (1936): Az Erdészeti Kutató Intézetek Nemzetközi Szövetségének IX. kongresszusa hazánkban. Erd. Kís.

Tagányi Károly (1896): Magyar Erdészeti Oklevéltár I–III. k. Bp.

Vadas Jenő (1893): Szervezzük a magyar kísérletügyet. Erdészeti Lapok.

Vadas Jenő (1896): A selmecbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője. Bp.

Vadas Jenő (1899. V. 1.): Megnyitó. Erdészeti Kísérletek.

Vadas Jenő (1909): Tíz év. Erd. Kís.

1851

1866

Az önálló faipari mérnökképzés kialakulása

Dr. Hiller István

3A. melléklet a 2010. évi CLXXXV. törvényhez
a köznevelési törvény módosításáról

1. § (1) Az 1. § (1) bekezdésében az "országos" szót a "nemzeti" szóra kell helyettesíteni.

(2) A 2. § (1) bekezdésében az "országos" szót a "nemzeti" szóra kell helyettesíteni.

(3) A 3. § (1) bekezdésében az "országos" szót a "nemzeti" szóra kell helyettesíteni.

(4) A 4. § (1) bekezdésében az "országos" szót a "nemzeti" szóra kell helyettesíteni.

(5) A 5. § (1) bekezdésében az "országos" szót a "nemzeti" szóra kell helyettesíteni.

(6) A 6. § (1) bekezdésében az "országos" szót a "nemzeti" szóra kell helyettesíteni.

(7) A 7. § (1) bekezdésében az "országos" szót a "nemzeti" szóra kell helyettesíteni.

(8) A 8. § (1) bekezdésében az "országos" szót a "nemzeti" szóra kell helyettesíteni.

(9) A 9. § (1) bekezdésében az "országos" szót a "nemzeti" szóra kell helyettesíteni.

(10) A 10. § (1) bekezdésében az "országos" szót a "nemzeti" szóra kell helyettesíteni.

(11) A 11. § (1) bekezdésében az "országos" szót a "nemzeti" szóra kell helyettesíteni.

(12) A 12. § (1) bekezdésében az "országos" szót a "nemzeti" szóra kell helyettesíteni.

(13) A 13. § (1) bekezdésében az "országos" szót a "nemzeti" szóra kell helyettesíteni.

(14) A 14. § (1) bekezdésében az "országos" szót a "nemzeti" szóra kell helyettesíteni.

(15) A 15. § (1) bekezdésében az "országos" szót a "nemzeti" szóra kell helyettesíteni.

(16) A 16. § (1) bekezdésében az "országos" szót a "nemzeti" szóra kell helyettesíteni.

(17) A 17. § (1) bekezdésében az "országos" szót a "nemzeti" szóra kell helyettesíteni.

(18) A 18. § (1) bekezdésében az "országos" szót a "nemzeti" szóra kell helyettesíteni.

(19) A 19. § (1) bekezdésében az "országos" szót a "nemzeti" szóra kell helyettesíteni.

Faipari oktatással – ha nem is ilyen név alatt – már a selmeci akadémia alapítása után hamarosan találkozunk. A selmeci akadémián a faipari oktatás lényegében az erdészet oktatásával egyidejűleg indul meg. Arra kell természetesen gondolnunk, hogy a faipar mindenkori színvonalának megfelelően. Az erdészet mint „ancilla metallicarum scientiarum fordinarum” a bányászatnak kezdettől fogva segítőtársa volt. Az erdészeti ismeretek előadásáról a Bányászati Akadémián az alapítólevél azt írja, hogy az erdők a bányászat körében nagyfontosságúak, ezért a megfelelő erdészeti oktatást biztosítani kell az erdőművelés és erdőhasználatból, a *fa feldolgozásáról* stb. A király által szentesített 1770. április 2-i tantervben a harmadik tanszék tárgyai között megtaláljuk az erdőgazdaságtant. 1770. szeptember 4-én *Delius Traugott* Kristóf bányászati bányagazgatósági ülnököt nevezték ki a harmadik tanszékre bányatanácsosi ranggal. Hamarosan kiderült, hogy ő nagy jelentőséget tulajdonít az erdészetnek, és mivel a bányák már feldolgozott fát kívántak, a fa megmunkálásával, vagyis a kézműiparral, a faipar kezdetleges formáival már találkozunk előadásában. Tankönyvül is használt nagy munkájában [1] a bevezető fejezeteken kívül hosszú fejezetrészeket találunk, ahol csak az erdőgazdasággal kapcsolatos ffeldolgozásról ír.

Igen érdekes számunkra az a fejezet, ahol a megmunkált fa felhasználásával foglalkozik. Nemcsak a

napi munkához kell a faanyag, hanem a különböző gépekhez, szerszámokhoz és eszközökhöz is. A kerék-tengelyekhez, kerékküllökhöz, kötéldobhoz szükséges fához, vízeshordókhöz, edényekhez, kalapácsokhoz stb. meghatározza a legjobb fafajt, majd még hosszan foglalkozik az egyes választékok felsorolásával.

Határozott utalásokat találunk és világos összefüggéseket látunk *Delius Traugott* Kristóf előadásaiban a bányászat és erdészet, illetve az ebből kinövő faipar között. Azt tanította, hogy a bányászat sokszáz iparosnak és művésznek ad munka- és fejlődési lehetőséget, határozottan utalva az erdőre és annak mellékhasználataira, amelyek között már akkor is jelentős helyet foglalt el a kézműipar.

Ugyancsak 1770-ben Selmecebányán volt professzor *Scopoli* János Antal a világhírű polihisztor, akinek 1788-ban könyve jelent meg faipari kutatásairól, illetve favizsgálatairól „Untersuchungen einiger Holzarten aus der Gattung der Fichte, des Terpentins, des Kienöhls, des schwarzen oder Schiffpechs des Harzes” címmel.

Az első erdésztanárnak, *Wilckens* Henrik Dávidnak előadásairól viszonylag keveset tudunk, mert öt kötetre terjedő előadási anyaga – amelyet *Nedeczey* Ferenc jegyzett le 1815-ben és amely az országban csak könyvtárunkban található meg teljes egészében – nincs lefordítva, olvasása eredetiben pedig körülményes, mert a munka kézírásos [2].

Ennek egyik fejezetében részletesen leírja a fák osztályozását, külön tárgyalja a választékokat [3].

1835. április 30-án a bécsi udvari kamara *Feistmantel* Rudolfot nevezte ki erdészeti tanárrá. Feistmantel a III. félévben az erdőgazdaságtan keretében adta elő a fa feldolgozását, a fának használhatóságát épület-, mű- és tűzifaválasztékok szerint és a fűrészművek üzemét is. Kinevezésének évében jelent meg négykötetes művének első és második kötete Bécsben [4]. 1836-ban a harmadik, 1837-ben pedig a negyedik kötet is napvilágot látott. A harmadik kötet az erdőhasználaton belül behatóan foglalkozik faipari kérdésekkel is [5].

A fűrészárút – írta *Feistmantel* – közvetlen emberi kézzel, az ún. gerendafűrész segítségével vagy pedig gépekkel, fűrészmalomokkal állítják elő.

A gerendafűrész alkalmazását nem találta előnyösnek, mert igen nagy fizikai erőt igényel az embertől, lassú a munka, sok anyagvész el, mert ritkán teljesen egyenes a vágás és ha éppen lapos felületre van szükség, utánaigazítást kell végrehajtani, ahol nyilvánvalóan anyagvesztéssel kell számolnunk. A fűrészmalom ezzel szemben gépi erővel dolgoznak, rövidebb idő alatt nagyobb anyagot szállítanak, viszonylag olcsóbbak és teljesen egyenesen vágnek. Ezért *Feistmantel* a gépi fűrészeket szorgalmazta és helyezte előnybe, és csak kivételes esetben ajánlotta a gerendafűrész alkalmazását. Ezek a kivételes esetek akkor adódtak, ha a fűrészmalom csak három öl hosszú rönkök fogadására volt alkalmas, de hosszabb választékokra volt szükség.

Különösen sokat foglalkozott *Feistmantel* a fűrészmalomokkal, ezek üzemét részletesen oktatta hallgatóinak. Tananyagában hangsúlyozta, hogy a fűrészmalomokat különféle erőkkel lehet üzemeltetni, leginkább azonban a folyó vizet célszerű erre a célra felhasználni. Nagy súlyt helyezett a gazdaságosság kérdésére. Megállapítja, hogy dupla hatásfok is elérhető attól függően, hogy a víz fentről esik a fűrészkerékre vagy csak annak alsó részét éri. Ettől függően kétféle vízikereket különböztetett meg, alsó és felső vízjárású kereket. Több óra anyagát kitevően

foglalkozik a fűrészmalom leírásával, annak felépítésével, az egyes alkatrészekkel, azok működésével és általános üzemével. A normális üzemhez szükséges erő ismertetése után azokkal a fűrészmalomokkal foglalkozik, amelyeknek az a rendeltetésük, hogy furnérokat állítsanak elő. Ezeket furnér-fűrésznek nevezi. Érdekes felfigyelni arra is, hogy *Feistmantel* azt vallotta, hogy a furnér-fűrész egy *különleges ipar* tárgya, mert rendesen azokat nem lehet az erdészeti mellékiparhoz számítani [6]. Bennünket ez a mondat különösen érdekel, mert bizonyítja, hogy az erdészek foglalkoztak ebben az időben is az általuk sem erdészetnek, hanem attól különálló iparnak tekintett ággal, vagyis a faiparral. Ezt nem sorolták semmiképpen az erdészeti munka körébe, bár ők tanították felső fokon ezt a tevékenységet.

Rendkívül érdekes számunkra az az erdészettörténeti dokumentum, melyet 1843. február 1-én küldött *Feistmantel* Rudolf a bécsi udvari Kamara számára. Ez jelentős volt az akadémia akkori állapotáról és mindenre kiterjedő részletes leírást tartalmazott [7]. *Feistmantelnek* ebben a jelentésében találkozunk először a mellékiparok, vagyis a faipar és a fűrészipar kifejezéssel, amelyről azt írja, hogy ennek oktatása a „Wirtschaftslehre” – gazdaságtan – című tárgyon belül történik, melyet a hallgatók egyébként harmadéves korukban voltak kötelesek hallgatni. A jelentés már kifejezetten faipari oktatásról is beszámol [8].

Feistmantel azon a véleményen volt, hogy az ábrázoló geometria a geometriai rajzolás alapjait adja, amely felhasználásában, az épületek és gépek vonatkozásában az épületrajzig és gépraizig fejlődik. Azért kell ezt a tárgyat oktatni és ennek nagy jelentőséget tulajdonítani, hogy a *hallgatók képesek legyenek többek között járástípusokat, fűrészmalomokat, kéregtörőmalomokat, zsindelygépeket stb. tervezni és kivitelezni* [9].

Az 1850-es évekből sajnos nagyon kevés iratanyag maradt fenn, így a faipari képzést a selmeci akadémián ezekben az években csak következtetések alapján, ill. a megmaradt akadémiai indexek alapján le-

hetett követni, rekonstruálni. Ezekből azonban kétségtelenül megállapítható, hogy a faipari képzés fejlődött és főleg gyakorlati irányba terelődött.

Szécsi Zsigmond oktatási anyagában a faipari tárgyakkal az erdei mellék-iparágak címszó alatt találkozzunk. Ez is feloszlik több részre, illetve szakaszra. Az első szakaszban a fűrészárú termeléssel foglalkozik. Fontosnak tartotta ennek oktatását, mert mint mondotta, az erdészet nemcsak a nyersanyagokat termeli, hanem gyakran az erdei termények további átalakításával is megbízzák, amely esetben úgynevezett erdei mellékipart űz. Ezért szükséges, hogy ilyen ismeretekkel rendelkezzenek. Ha nem is feladata – vélte –, hogy ilyen ipari üzemeket (iparüzleteket) vezessenek – mivel azok sok helyen már egészen a magánipar kezébe mentek át –, mégis szükséges, hogy ezeket az ismereteket elsajátítsák, mert azok a nyers termelést is sokszor igen közel érintik.

Szécsi tehát nem tartotta általánosságban kizárólag az erdőmérnök feladatának a faipari üzemek vezetését, a hallgatókkal azonban már elsajátította azokat az ismereteket, amelyek ilyen munkakör betöltéséhez szükségesek. Véleménye szerint az erdő főterménye a fa, mint nyersanyag csak kis mértékben képez világforgalmi cikket, mert tömegéhez képest kicsi az értéke, amiből következik, hogy nagyobb szállítás költségeit rendszerint nem bírja el. Ha azonban a fát félgyártmánnyá alakítják, a tömeg és érték között fennálló viszony sokkal kedvezőbb lesz. Mivel a fának ilyen átalakítása a legáltalánosabban fűrészelés által történik, nagy jelentőséget tulajdonított a fűrészgépeknek. Részletesen tanította a keretfűrészeket, azoknak lényeges alkatrészeit, a pengéket, keretet és vezetékét, a pengének vagy pengéknek a kerettel való egybekapcsolódását, a mozgó készüléket, a szétfűrészelt fának megerősítésére szolgáló eszközöket, az előtolási készüléket, a közlőgépet és a mozgásszabályozókat, a hajtóerőt szolgáltató gépet. Ismertette a fa- és a vasszerkezetű fűrészgépeket, a keretfűrészek működését befolyásoló körülményeket, ezen belül a fűrészgépek anyagát, a keretet, a fűrészpenge fogainak szerkezetét és élesítését, a fűrészpenge vastagságát, hosszúságát, a terpesztést és a metszet vagy vágány bőségét, az előtolás nagyságát, az erőszükségletet és munkaeredményt.

Részletesen oktatta a körfűrészeket vagy kerekfűrészeket, a szalagfűrész, a bütűző fűrész, a fűrésztelepek berendezését és üzemét. A fűrésztelepek berendezésénél külön tárgyalta a fűrésztelep helyét, az épületet és annak berendezését, valamint a rakodókat. A fűrészmalom üzeménél a fűrészelési munkát, a választékolást, a tiszta árukihozatal, fapadékot, összeasztást, a termelési költségeket és az eladási méreteket.

A faimpregnálás külön fejezetet képezett, melyen belül az itatásra használt anyagokról, a telítési módokról, a különféle fák telíthetőségéről tartott előadást [10].

Hermann Emil 1869-ben került az Akadémiára, mint tanársegéd. 1872-ben rendkívüli, 1878-ban pedig rendes tanárrá léptették elő. A magyar faipari felsőoktatás neki is sokat köszönhet. Az erdőmérnök-hallgatók százait ismertette meg az általános géptannal, az erdészeti géptannal és a hőelmélettel. Különösen a fűrészgépek munkafogyasztására vonatkozó kísérleteknél szerzett nagy érdemeket. Technikai mechanikai jegyzetei, *Farbaky* Istvánnal közösen írt „Több pengével fűrészelő gépek munkabírása” című könyve ugyancsak nagyot lendítettek a faipari oktatáson.

1876-ban a Pénzügyminisztérium erdészeti ügyosztálya *Farbaky* István és *Hermann* Emil selmeci professzorokat bízta meg, hogy *Wagner* Vilmos miniszteri mérnökkel együtt tanulmányozzák a több pengés, rámás fűrészeket, hogy a kincstári fűrésztelepeken pontos erőméréssel és kísérletek által meghatározzák a fűrészelésnél felhasznált, illetve a fűrészek hajtásához szükséges munkaerőt. Ilyen kísérletek azelőtt hazánkban még alig, de külföldön is kevés helyen folytak, így az eljárásra nézve alig szerezhettek útmutatást. A kísérleteket több helyen folytatták le, többek között az akkoriban egészen új beszercebányai gőzfűrészben, a lipótújvári vízművesfűrészben, a máramaroszigeti új 12 keretes gőzfűrészben, továbbá

a bustyaházi és a szászsebesi gőzfűrészek. E kísérletek befejezése után jelent meg a két szerző említett munkája, a több pengével fűrészelő gépek munkabírásáról.

Hermann Emilnek a „Zeitschrift des Österreichischen Ingenieur und Architekten Vereines” című szaklapban „Versuche an Formel über den Arbeitsverbrauch der Bandgatter” címmel nagy jelentőségű faipari szaktanulmánya jelent meg.

A modell-műhely alapjait is *Farbaky* vetette meg. Ez nemcsak a hallgatóság képzését szolgálta, hanem hosszú évtizedeken keresztül itt készültek a legkényesebb igényeket kielégítő műszerek és taneszközök.

Hermann Emil és *Farbaky* István eredményes kísérletei, melyek a fűrésztelepek munkaszükségletének meghatározását célozták, bejárták az egész világ szaksajtóját.

Az erdészeti szaktantárgyak közül fontos tárgy volt az általános és erdészeti vegytan. Ennek első tanára *Bencze* Gergely adta elő 1873-tól többek között a fa szárazleparlási terményeinek frakcionálását, az erdei fák cellulozé tartalmát, a cellulozképződést, a cellulozé leválasztását, gyári nyerését, a papírgyártást, lignin vagy inkrustáló anyagokat, a megfásodást, a fa szárazleparlási terményeiből az ecetgyártást, a fűrészporból való oxálsavnyerést, a fermenteket, a fa konzerválásának módjait stb.

Bencze Gergely professzor már a századforduló előtt foglalkozott faipari kémiával. Selmecbányán nagy kísérleteket folytatott, melyeknek célja volt a bükk kémiai feldolgozásának lehetőségeit megvizsgálni papírgyártási célokra.

1907. májusában tartották Bécsben a VIII. nemzetközi gazdasági nagygyűlést, melynek erdőgazdasági szakosztályában *Bencze* Gergely már „A bükkfa értékesítése a vegyi iparban és kereskedelmi szempontból” címmel tartott előadást. Ez volt az egyetlen ipari jellegű előadás.

A Deák Ferenc alapítvány 1908. évi kamataiból kiírt pályázatot, amelynek témája a fából készült cukor és spiritusz volt, *Bencze* Gergely professzor

véleményezte és bírálta, mint ahogy minden olyan dolgozatot is, amely a faipari kémiára vonatkozott.

A faipar fejlesztését mindig szorgalmazó *Vadas* Jenő sem maradt szótlan az erdészeti kémia ügyében, sőt egyik legnagyobb szószólója lett. Érveiben éppen az iparfejlesztés áll a középpontban. Ezért igen lényegesnek tartjuk ennek a törekvésnek részletesebb vizsgálatát.

A selmeci akadémián a szerves vegytannak előadása a kor igényeinek és követelményeinek nem felelt meg, mert az általános ismereteken kívül nem, vagy csak alig nyújtott annyit, hogy azt a gyakorlatban kellően érvényesíteni lehetett volna. Nem adta meg azt az alapot, amely szükséges ahhoz, hogy az erdő terményeinek organikus természetét megismerve, azok értékesítését lehetővé tegye. A külföldi erdészeti tanintézetekben ebben az időben (1882) az erdészeti kémia egyike volt a legfontosabb tárgyaknak, mert ennek ismeretében az erdő az *iparnak* olyan fogyasztási cikket adhat, melyek az erdők jövedelmét sokszorososan fokozzák. A fa kémiai technológiája kiterjed nálunk is a fa impregnálásának különféle eljárásaira – írta *Vadas*. Kiváló szépségű bükkfák értéke kelendőségben rendkívül sokat nyerne, ha sikerülne annak olcsó impregnálása. Így ez a fa nemcsak talpfának, hanem folyadékok tárolására hordóknak is igen alkalmassá válhatna.

Ez a gondolat vezette a papírgyártás szorgalmazására. Ha tekintetbe vesszük, hogy ma már alig létezik papír, melynek tetemes része nem állana faanyagból – vélte – ennek fontossága bizonyításra nem szorul.

Világosan látta, hogy az erdészeti kémia megtanítaná a hallgatókat a papírgyártásra való felkészítésen kívül a terpentint, terpentinolaj, gyanta, kolofónium, száraz desztilláció és szurokgyártás titkaira és így nem kellene a gyantaszappan, a pecsétviasz stb. gyártásához amerikai kolofóniumot hozatni. Az erdészeti kémia oktatásának útján közel kerülhetnének azokhoz az iparágakhoz, amelyek Németországban már óriási mértékben kifejlődtek. Ott a fa száraz desztillációja, faecetgyártás, fakátrány, kreosotgyártás, faszesz-

gyártás az erdők jövedelmét milliókkal szaporítja. A „Holz-geist” – faszesz –, a „firniszgyártásnál” és az alkohol denaturálásánál olyan nagy népszerűségnek örvend, amiről mi csak hallásból tudunk. A mellékhasználatok ipari feldolgozása külföldön már óriási iparágakat fejleszt ki és mindezt az erdészeti kémiának lehet köszönni. A vadgesztenye felhasználható keményítőgyártásra; hogy hogyan, azt az erdészeti kémia tanítja, a Rhus cotinust – annak ellenére, hogy a német technológusok Ungarisches Fustikhholz-ként ismerik és amely sárga festék gyártásánál igen keresett, nálunk alig méltatják figyelemre.

Csiby Lőrinc professzor 1896-ban már erdőmester korában behatóan foglalkozott a keretfűrészek erőszükségletével és teljesítményével.

Előadásai során az erdőhasználaton belül megismertette a hallgatókat az erdei mellékiparágakkal vagyis a fűrészáru termelésével, a faimpregnálással és annak különböző módjaival stb.

1900-ban az akadémia 2000 Ft-os pályázatát így írták ki, hogy a pályázónak külföldön faipari tanulmányokat kell folytatnia. Így többek között a vasúti talpfakészítést, a bükkfa gőzölését, faszeszgyártást, fatelítési ipart, főleg a Julius Röttgers-félt, a fa vegyi iparát stb.

Az ösztöndíjat *De Pottere* Gerard nyerte el. Külföldi tanulmányútja, illetve ösztöndíjának elnyerése sokoldalúan mutatja, hogy az erdészeti akadémia tanári kara milyen nagy fontosságot tulajdonított már a századfordulón a faipari kérdéseknek az oktatásban és a kutatásban. Hogy a választás *De Potterere* esett, annak a magyarázata, hogy a pályázók között ő volt a legtapasztaltabb faipari kérdésekben [11].

Az Eberswalde-i Akadémiának szóló levélben az akadémia igazgatója hangoztatta, hogy *de Pottere* a bükkfát nemcsak erdészeti, hanem *faipari* szempontból is tanulmányozni kívánja. [Die Buchenfrage sowohl in forstwirtschaftlicher als industrieller] kiem. tölem. A szerző (Beziehung in Deutschland zu studeiren).] Ugyancsak faipari vonatkozásban kívánta tanulmányozni a vasúti talpfák impregnálásának kérdését [12].

Téglás Károly 1907. évi előadásaiban az erdőhasználaton belül tanított faipari ismereteket.

1907-ben jelent meg *Kövesi Antal* „Erdészeti géptan. Különös tekintettel az erdőmérnöki szak hallgatóinak igényeire” című tankönyve. (*Szécsi* erdőhasználatánál az ő számára is forrásmunkát jelentett.) *Kövesi* professzor hangsúlyozza, hogy fontos az erdőmérnökök számára a fa megmunkálására szolgáló gépeknek ismerete, az üzemi erő céltudatos megválasztásának ismerete. Arra hivatkozik, hogy az erdőmérnököket gyakorlati alkalmazásukban gyakran faipari üzemek vezetésével vagy felügyeletével bízzák meg, ennek a munkakörnek ellátásához szükséges ismereteket a hallgatók részben az erdészeti géptan című tantárgy előadásaiból merítik. Állíthatjuk, hogy a magyar műszaki irodalomban ez az első famegmunkáló gépekkel foglalkozó könyv és tankönyv. Sőt éppen ennek hiánya készítette a szerzőt megírására. A famegmunkáló gépek terén műszaki irodalmunk nagyon fejletlen és régóta érzett hiányát vélte pótolni akkor, amikor könyvét nyilvánosságra hozta. A könyv a magyar erdészet műszaki irodalmának és az erdőmérnökhallgatóknak kívánt szolgáltatásokat tenni. Ezt a célt el is érte, hiszen évtizedeken keresztül erdőmérnökgenerációk tanultak belőle. Jó gyakorlati útmutató volt, több mint száz ábrája is alkalmassá tette erre.

Kövesi Antal 1922. január 2-án előterjesztéssel fordult a Földművelésügyi Minisztériumhoz, amelyben kérte, hogy az erdőmérnöki tanszék eladója márciusban legalább nyolc napot azzal tölthessen, hogy meglátogathassa a hazai nagyobb famegmunkáló gépgyárakat, faipari műhelyeket és fűrésztelepeket, valamint a fatechnológiai múzeumot: azon célból, hogy az elveszett selmeci gazdag bemutató és gyakorló anyag helyett megfelelő rajzokat, falitáblákat, szerszámokat és műszereket kölcsönzés vagy átengedés címén beszerezthessen és így addig is amíg a tanszék felszerelhető, a legszükségesebbhez hozzájuthasson. Mint *Kövesi* maga írta, előterjesztésének benyújtására az a körülmény készítette, hogy ismeri az erdőmérnökhallgatók egy részének azon törekvését,

hogy a fatechnológia terén is gyümölcsözően kívánák értékesíteni szakismereteiket.

Mibalovits János 1921. május 12-én előterjesztéssel fordult a földművelésügyi miniszterhez. Ebben hangsúlyozza, hogy igen nagy fontossággal bír az erdőmérnökök kiképzésére és vele együtt az egész erdőgazdaságra a fa mechanikai feldolgozásának részletesebb ismertetése. E tárgykörből különösen a fűrésztelepek tervezését, berendezését és üzemének kimerítő tárgyalását tartotta szükségesnek. *Mibalovits* az erdészeti géptan és az erdőhasználaton című tárgyak kiemelt részeiből egy új egyesített tárgyat javasolt bevezetni faipari technológia címen. Javaslatát mutatja, hogy már 1921-ben egy részben faiparral foglalkozó önálló tanszék felállítására történt kezdeményezés.

Kitűnően mutatja az átmenetet az erdőhasználaton és a faipar között *Krippel* Móric kétkötetes nagy munkája (Erdőhasználaton I–II. rész. Sopron, 1920–21. Rábaközi ny.). A könyv tartalmazza a szerző által oktatott teljes anyagot.

A könyv II. része az erdészeti kitermelésen és a technológia címet viselte. Az erdei termékek kitermelésének tárgyalását 150 oldalon végzi, majd az erdészeti termékek feldolgozására (erdészeti iparműtan, technológia) tér rá.

Az erdészeti iparműtan – vagy technológia az erdei termékek erdei választékainak ipari választékká, kereskedelmi áruvá, fél vagy egész gyártmányúvá való átalakításával foglalkozik. Amikor még sok volt a feltáratlan erdő és az ipar fejletlen volt, a fa ipari feldolgozása az erdőgazdaságban történt. Az ipar és a kereskedelem fellendülésével azonban az erdei termékek ipari feldolgozása lassan a közipar körébe megy át. Ez volt az az időszak, amikor a fának és a melléktermékeknek sokféle felhasználási módja a feldolgozás változatos formáit alakította ki. A technika haladásával egyre inkább tökéletesedett a feldolgozás, szükséges tehát, hogy az erdész mind-egyiknek létezését és főbb elveit ismerje, néhányával pedig, amelyre neki is gyakran lehet szüksége, részletesebben foglalkozzék, írta *Krippel*,

Európa erdészeti főiskoláiban az erdőhasználaton névvel összefoglalt tananyagot különböző csoportosításban és elnevezéssel több tantárgyban adták elő. A magyar erdészeti főiskolán az Erdőhasználaton c. tárgy a 19. század végén még felölelte az erdei választékok készítését, szállítását, az erdei termékek műszaki tulajdonságait és kereskedelmét, az Erdészeti ipartan pedig az erdei választékoknak ipari választékká való feldolgozását és a fa műszaki tulajdonságainak javítását. Később ezt a két tantárgyat Erdőhasználaton és erdészeti iparműtan címmel két részben adták elő. 1924-ben három tantárgyra oszlott, erdőhasználatonra, amely az erdészeti anyagismerettant és az erdei választékok elkészítését, ill. szállítását tartalmazta, fakereskedelmi ismeretek c. új tantárgyra és faipari technológiára [13], amely a régi iparműtan anyagát tartalmazta kiegészítve a tudomány újabb adataival.

Krippel Móric azt írta, hogy az erdőhasználat második törzsrészének tulajdonképpeni jellemző munkája az erdei választékoknak ipari választékká való feldolgozása. Ezért javasolta, hogy miután ez ipari munka, ennek megfelelően találó elnevezése *erdészeti ipar* lehetne, tudománya, tantárgya pedig *erdészeti ipartan*.

Krippel Móric volt az első, aki Magyarországon könyvet írt az erdészeti kereskedelemtanból [14]. *Krippel* szerényen meg is jegyezte: „Szegény munkám, mint magyar nyelven és ilyen terjedelemben első, tökéletlen.” Hogy mennyire nem az volt, arra jellemző, hogy tárgyalta az *összes erdei termékeknek, tehát az erdei és ipari választékoknak minden adatát*. *Krippel* munkáját egyébként a Magyar Fatermelők és Faiparosok Országos Szövetsége tevételesen segítette. Ezzel a könyvvel *Krippel* előadási anyaga teljes mértékben tartalmazta az akkori faipari tudományok olyan színvonalú ismertetését, amely a fával bármilyen vonatkozásban (fűrészüzem, faipari üzem) foglalkozó mérnök számára szükséges volt.

Krippel Móricnak köszönhető, hogy számos faipari szakkifejezésünk helyes értelmezést kapott már 1939-ben, amikor 136 szakkifejezésnek adta magyarátat,

Az idegennyelvű, ill. elavult kifejezések helyett megfelelő magyar szavakat javasolt, ezeket minden oldalról, aprólékos részletességgel és nagy pontossággal tette vizsgálat tárgyává. Egyes szakkifejezések hamis használatára is utalt, a helyettük javasoltak helyes értelmét részletesen bizonyította [15].

Török Béla teljesen faipari vonalon képezte és specializálta magát. 1926-ban már mint adjunktus dolgozott a fatechnológia tanszéken, majd hosszabb ideig Németországban anyagvizsgálattal és faipari technológiával kapcsolatos előadásokat hallgatott, faipari üzemeket tanulmányozott, Salzkammergutban és Stájerországban a fatechnológiai nagygyakorlaton vett részt.

1927-ben megjelent Fűrésztelepek tervezése c. önálló nagy munkája [16]. *Török Béla* a későbbi faipari üzemek, fűrészek és gyárak számos későbbi vezetőjét ismertette meg az ilyen üzemek tervezésével, berendezésével, famegmunkáló gépeivel a lényeges és az üzemhez szükséges gépi berendezés megválasztásával és az akkori korszerű faipari üzemvezetéssel.

Ez a munka lényegében az akkori egész korszerű erdészeti géptant felölelte, nagy részletességgel és jól szemléltető ábrákkal. Emellett az egyéb famegmunkáló gépek tárgyalásánál, a faiparnak az eddigi csoportokba be nem sorolható gépeit is ismertette, így szerepelnek már a furnérnyalugépek, parkettnyalugépek, sőt a szárítóberendezések, gőzölőberendezések, fűrészport szállító berendezések és a brikettsajtoló berendezés is.

Török Béla már ebben az időszakban felismerte, hogy az erdőgazdaság számára milyen fontos a faanyag-próbavétel vizsgálata. Favizsgálatai nagy műszaki eredményeket hoztak.

Török Bélának a faipar legalapvetőbb ismerteit nyújtó oktatása nem volt elszigetelt kezdeményezés. Mutatja ezt tanártársai véleménye, majd tragikus halála után utódainak működése.

A specializálódás és a faipari képzés egyre inkább előtérbe kerül a főiskolán. A főiskola professzorai kezdeményezően állnak az új ismeretek oktatásának élére,

Modrovich Ferenc professzor írta: „... örömmel kell fogadnunk, hogy éppen műszaki ismereteinknél fogva sikerült (a végzett hallgatóknak) a végzett erdőmérnököknek faipari vállalatoknál... is elhelyezkedniük” [17].

Schenek Gyula heti öt óra előadásban és két óra gyakorlatban az Erőműtan és erdészeti géptan című tárgyon belül tanította többek között a fűrészelő gépeket, a vertikális fűrészeket, a keret szilárdságát, a fűrészpengéket és azok megerősítését, a fűrész munkáját, a tolművet, a fűrész hajtásához szükséges munka kiszámítását, a szalagfűrészeket stb.

A földművelésügyi miniszter 1925. május 2-án megbízta *Lesenyi Ferenc* egyetemi tanárt – akkor még főiskolai rendkívüli tanárt –, hogy tanulmányozza a Dunának és a Tiszának faforgalmát, a vasutak faforgalmi viszonyait és az ország fűrésztelepeinek a kereskedelembe való bekapcsolódására irányuló tényezőket.

Lesenyi Ferenc professzor véleménye egyébként az volt, hogy a technikai és technológiai tudományok, ide sorolja természetesen a faipari technológiát is, azok közé a tárgyak közé tartoznak, amelyek alapját kell képezzék minden, a kor követelményeinek színvonalán álló felsőbb erdészeti szakképzésnek.

Jellemző, hogy *Lesenyi* az 1904. évi tantervmódosítást azért nem tartotta kielégítőnek, mert pl. a faipari technológiát és a fakereskedelmi ismereteket az erdőhasználatlannal egy közös tárgyban hagyták, minek következtében az alaptárgyaknak nagy terjedelme és a használattani tanszéknek rendkívüli – a főiskolai oktatás körében nem megengedhető – túlterheltsége folytán a faipari tudományág nem részesülhetett abban a figyelemben, amely azt méltán megillette volna. Ezt azonban helyrehozta az 1922. évi reorganizáció, amely különválasztotta a faipari technológiát és a fakereskedelmi ismereteket a használatlantól.

Fekete Zoltán az 1923/33. tanévi működésről tartott beszámolójában azt mondta, hogy többször felmerült már az a kérdés, vajon az erdészeti szakon szükséges-e a műszaki vonatkozásoknak olyan mérté-

kü kidomborítása, amint az tényleg történik? Erre a kérdésre mindenki, aki a hazai erdőgazdaság igényeit ismeri – mondta – csak igennel felelhet. „Az erdőgazdaságot vezető erdőtisztnek nálunk a legtöbb esetben alaposan képzett mérnöknek is kell lennie, aki a gondjaira bízott uradalom műszaki feladatait maga végzi el. Maga eszközlí a felmérést . . . , maga tervezi a különféle erdei szállítóberendezéseket, a *fűrésztelepeket és egyéb faipari* (esetleg vegyi) berendezéseket. Lehetetlen csak elképzelní is, hogy az erdőbirtokos minden ilyen műszaki munkához külön állandó szakértőt alkalmazzon . . . Ma még beláthatatlan távolban vannak azok az idők, amikor az ilyen értelmű differenciálódás általános lesz” (Kiemelés tőlem. A szerző).

Faipari vonatkozásban mindenesetre a differenciálódás még életében bekövetkezett, a faipar fellendülése az ősi Alma Mater külön karát fejlesztette ki.

Az erdészeti felsőoktatás, amely az akadémia hároméves tanfolyamán alapult, a századfordulón nem tudott már megfelelni a követelményeknek, így 1904-ben új rendszert léptettek életbe és a tanulmányi időt négy évre emelték. Nagy szerepet kaptak a faanyagok feldolgozását célzó tantárgyak, különösen a fűrészüzemekkel foglalkozó erdészeti géptan. Nagy eredmények születnek a különféle fák anyagminőségi tulajdonságait vizsgáló kísérletek folyamán. Jelentős szerepet kap az erdőhasználati tanszék keretében működő favizsgálati laboratórium, az erdőhasználati és fatechnológiai gyűjtemény. Más, a műszaki jellegű oktatás célját szolgáló gyűjtemények és helyiségek már akkor is rendelkezésre álltak [18].

Az akadémia tanári kara, az 1904-es reorganizáció után közvetlenül sürgette a kémiai technológiának felvételét is a tantervbe, amelyen belül a fa kémiai feldolgozására és fából kémiai úton nyerhető melléktermékekre vonatkozó anyagot kívánták előadni.

A faipari oktatás fejlesztésének a selmeci bázis elvesztése után sok akadálya volt, elsősorban anyagi nehézségek gátolták a gyorsabb ütemet. 1922-ben a főiskola vezetősége nevében *Kövesi* Antal arról panaszkodik, hogy a minisztérium nem engedte meg a

fatechnológiai és géptani tanulmányutat, habár a főiskolai tanács ehhez hozzájárult és e célra hitelt is rendelkezésére bocsájtott. Így – írja felterjesztésében *Kövesi* – negyedéves erdőmérnökhallgatóknak kb. a fele nem juthat abba a helyzetbe, hogy az előadásokkal kapcsolatban eddig kötelező gyakorlati kiránduláson résztvehessen, ami veszélyezteti a kötelező tárgyak hallgatásának elismerését, mert e tanulmányi kirándulások szerves részét képezik az előadásoknak. A főiskola akkori helyzetében az előadó tanárok modelleket, műszereket, szerszámokat stb. nem tudtak bemutatni, emiatt a vizsgákra való felkészülés is nehéz volt. *Kövesi* azt is felrója, hogy a minisztériumi rendelkezés folytán a faipari gyakorlati kiránduláson csak húsz hallgató vehet részt, így még maradnának olyanok, akiknek még nem volt alkalmuk faipari üzemet látni . . . „így a felelősséget a célirányos kiképzésért, e tekintetben nem vállalhatom” írja *Kövesi*.

1924. novemberében *Krippel* Móric külföldi és belföldi faipari üzemekhez egyaránt azzal a kéréssel fordult, hogy a faipari oktatás elősegítése érdekében nyújtsanak segítséget a főiskola megfelelő tanszékeinek. A több helyre kiküldött kérélevelél hangoztatja, hogy a Sopronban hajlékot talált főiskola az *évtizedeken át gyűjtött* és elvesztett faipari felszerelések pótlása terén az ország szomorú pénzügyi helyzete mellett csak alig halad előre, pedig kifejtett *faiparunk* létérdeke, hogy megkövetelje minden téren a legszakosított kiképzést. Ebből kiindulva *Krippel* kérte a faipari eszközöket és faipari gépeket gyártó cégeket, hogy az általuk gyártott eszközök és gépek modelljeit, de legalább szerkesztési rajzainak másolatát küldjék meg a főiskolának. Kérte annak közlését is, hogy az egyes famegmunkáló gépek és eszközök milyen nagyságokban készülnek, mekkora a súlyuk, felállításukhoz mekkora terület szükséges, milyen az erőszükségletük és munkateljesítőképességük stb.

A faipari technológiai tanszék korán önállóvá válik. 1923-ban életbe lép az új tanterv, 10 tanszékkel szaporodik a főiskola és ekkor válik el a faipari tech-

nológia az erdőhasználatától. Sajnos az állam szűkös pénzügyi viszonyai miatt a tanszék egyelőre betöltetlen marad [19].

A főiskola intézetei, laboratóriumai, illetve ezek tanárai minden időben állandó és szoros kapcsolatot tartottak fenn a gyakorlati élettel. Az 1920–30-as években már számos vállalat anyagvizsgálatait és gyártmányainak ellenőrzését, gyártmánytervezeteinek konzultálását főiskolánkon végezték. Ez a tevékenység hasznos volt az üzemek számára, de hasznos volt a főiskola szempontjából is, mert számos kutatási eredményhez vezetett, melyek a publikációk számát gyarapították.

Erdészeti felsőoktatásunk a felszabadulás után is lépést tartott a fejlődéssel és gyakorlat igényei szerint alakította ki oktató-kutató munkáját.

Az 1946/47. tanévben, április 25-én az Erdőmérnöki Osztály V. rendes osztályülésén az elnöklő *Sébor* János professzor (*Modrovich* Ferenc osztályelnök betegsége miatt ő elnökölt) az első napirendi pontként bejelentette, hogy a MALLERD átírással fordult a VKM-hez, amelyben kérte, hogy az Erdőmérnöki Osztályon szervezzenek önálló Faipari Technológiai Tanszék [20]. A felterjesztés ismertetése után *Stasney* Albert egyetemi tanár hozzászólásában kifejtette, hogy ennek hiányát ő már régóta érezte és az erdőmérnökhallgatóknak sokkal magasabb faipari technológiai kiképzésre van szükségük, mint amit számukra a jelenlegi órarend biztosít. A jövőben ugyanis az erdőmérnököknek vezető szerephez kell jutniuk a faipari telepek munkájában. Az elnök megjegyezte, hogy a dékán az új költségvetési előirányzatban már felvetette a faipari technológiai tanszék felállítását [21]. Az osztály egyhangúlag a tanszék felállítása mellett foglalt állást és úgy határozott, hogy annak felállítását a karon keresztül fogja kérni a VKM-től [22].

A faipari mérnökképzés most már országos igényné válik, megvalósítására több elképzelés születik.

1948. december 9-én az Erdőmérnöki Osztály ülésén *Sébor* János elnök előadta, hogy az ülésnek foglalkoznia kell az Erdőmérnöki Osztály szakosítási kér-

désével. Bejelentette, hogy a kérdést az illetékes kö-
rökkel meg fogja tárgyalni és kérni fogja egy elő-
készítő bizottság kijelölését.

Dr. Febér Dániel a bizottságba javasolta *Sébor* Jánost, mint az osztály elnökét, továbbá *Lesenyi* Ferencet, *dr. Magyar* Pált és *Lámfalussy* Sándort. Az osztály ezt egyhangúlag elfogadta és a bizottság megalakulását bejelentette a karnak [23].

A kijelölt előkészítő bizottság javaslata alapján 1949-ben a kar három tagozatra oszlik, erdőgazdasági, erdőipari és faipari tagozatra. A tagozatok tanulmányrendjét a VKM jóváhagyólag tudomásul vette és erről a kart 1949. szeptember 16-i keltezéssel értesítette [24].

A faipar mérnöki tagozat rendeltetése az volt, hogy a fenntartott és az ezután létesítendő faipari telepek, gyárak, fűrészbiztosítók, furnír, forgács és farostlemez üzemek, fatelítő, falepárló berendezések számára képezzen ki megfelelő erdőgazdasági előképzettséggel bíró, a fa mind mechanikai, mind kémiai technikájában jártas mérnököket.

Több szervezeti megoldással törekedtek arra, hogy a faipar mérnökszükségletét országosan fedezni tudják. A faipar mérnökszükséglete ugyanis állandóan nőtt, az erdőmérnökök tanulmányai már annyira szerteágzókká váltak, hogy szükséges volt az oktatást szervezetileg is specializálni.

Ezt a célt szolgálta volna az 1949/50-es tanévben az Erdőmérnöki Főiskolán megindult hármas mérnökképzés három szak felállításával. A faipari szak azért olvadt az erdőiparba és azért szűnt meg, mert az általános feldolgozó ipar szempontjából sajnos nem volt megfelelő. Más kísérletek is voltak az Erdőmérnöki Főiskolán kívül is, ezek sem voltak azonban megfelelőek. Így pl. 1952-ben a FATE és a Könnyűipari Minisztérium szorgalmazására a Budapesti Műszaki Egyetemen faipari gépészmérnöki esti tagozatot indítottak, 1956-ban azonban ez is megszűnt.

A magyar erdőmérnökképzés nagyhírű múltja és a mindennapi élet igényei azt követelték, hogy a faipari mérnökképzés otthona Sopronban legyen. A földmű-

velésügyi miniszter 13/1956 (IX. 15.) FM számú rendelete előírja az Erdőmérnöki Főiskolán a faipari mérnöki szak létesítését.

1957-ben tehát megindul a faipari mérnökképzés. A faipari mérnöki szak feladatává tették, hogy olyan mérnököket képezzen, akik a faipar különleges műszaki feladatainak megoldására és fejlesztésének előmozdítására képesek. 1959. május elsején az első új faipari tanszék – a Faipari Géptani Tanszék – is megkezdte munkáját. Az első faipari mérnökök 1962. június 12–13–14-én szereztek meg oklevelüket.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1962. évi 22. számú törvényerejű rendelete 19. §-ának 2. bekezdése szerint az Erdőmérnöki Főiskola, mint Erdészeti és Faipari Egyetem működik tovább és a rendelet 1. számú mellékletében feltüntetett két karra (Erdőmérnöki Karra és Faipari Mérnöki Karra) tagozódik.

1958/59-ben a levelező tagozaton is megindul a faipari mérnökök képzése.

A két kar összefonódását, egymásrataltságát és a jövő útját mutatja az is, hogy a Faipari Mérnöki Kar

tanszékei közül az Erdőmérnöki Kar hallgatóit oktatja az ábrázoló geometria, építéstan, fatechnológia, fizika-elektrotechnika, mechanika és testnevelési tanszék, viszont az Erdőmérnöki Kar tanszékei közül a Faipari Mérnöki Kar hallgatóit oktatja az erdővédelemtan, matematika, növénytan, üzemtan, Marxizmus-leninizmus tanszék és az idegennyelvi lektorátus.

A faipar számára képzett mérnökök felsőfokú oktatásának kérdése ezzel véglegesen és megnyugtató módon megoldódott. Szükségszerűen az erdészeti felsőoktatásból nőtt ki, miután az erdőmérnökök képzésében kereken másfél századon keresztül erősödtek a faipari oktatás elemei.

Egyetemünk nevelési tevékenysége során már itt kell tudatosítani a hallgatókban a két szak összetartozását, amely az előbbiekben vázolt 150, sőt közel 200 éves közös múltban gyökerezik. Mindkét szak csak egymást támogatva, segítve, egymás működését összhangban kiegészítve töltheti be hivatását népgazdaságunkban.

1 Anleitung zu der Bergbaukunst nach ihrer Theorie und Ausübung, nebst einer Abhandlung von der Grundsätzen der Bergwerks-Kammeralwissenschaft für die K. K. Schemnitzer-Bergwerksakademie, Wien, 1806. K. K. Hof- und Staats-Druckerey.

2 A mű teljes címe: Forstkunde vorgetragen von Herrn D. Wilckens Bergrath und Professor an dem Königl. Forstinstitute zu Schemnitz, 1815.

3 „Das Sägeholz... muss... die gehörige Stärke haben, nicht ästig gedreht, winzig und überhaupt... gesund und fehlerfrei seyn... dass alle Mängel sichtbar werden”.

4 „Die Forstwissenschaft nach ihrem ganzen Umfange und mit besonderer Rücksicht auf die österreichischen Staaten” Wien, Beck'sche Universitäts-Buchhandlung.

5 Dritte Abtheilung: Grundzüge der Forstbenützung, oder Darstellung der Forste in Beziehung entsprechenden Gewinnung und Verwendung ihrer Hupt- und Nebennutzungsgegenstände.

6 „Man betrachtet sie gewöhnlich als den Gegenstand eines besonderen Gewerbes, daher sie in der Regel nicht unter die forstliche Nebengewerbe gerechnet werden.” (Feistmantel id. mű. 3. Abth. 115. § 278. p.)

7 Darstellung der gegenwärtig bestehenden Einrichtung des k. k. Schemnitzer Forstinstitutes.

8 „In der Wirtschaftslehre wird der gesammte Waldbau, die Waldpflege und die Benützung der Wälder abgehandelt. Der Holztransport und das Flosswesen werden hiebei ebenso, wie alle Nebennutzungen und *NEBENGewERBE* (kiem. tölem. A szerző.) gehörig bedacht und wird zu diesem Ende auch der Ban der Riesen, Klausen, Rechen etc... – ferner der *BETRIEB DER SAGEMÜHLEN*... (kiem. tölem. A szerző) vorgetragen.”

9 „...um Wohngebäude, Sägemühlen, Lohmühlen, Schindelmachines, Uferbauten, Wegebauten, Brücken, Holzschäuer

und Kulturwerkzeuge etc., etc. entwerfen und ausführlich darstellen zu können. (Vadas idézett műve.)

10 Jellemző, hogy a korabeli lexikonok, illetve a századforduló utáni lexikonok (Révai, Pallas) idevágó faipari címszavai után az irodalomjegyzékben csak Szécsi erdőhasználatánát és Exner V.: Handsägen und Sägemanschinen c. könyvét adják meg.

11 Ezt egyébként nagyszerűen mutatja az akadémia igazgatójának 1901. január 25-én keltezett és a földművelésügyi miniszterhez írt megokoló felterjesztése, illetve levele. Az ügyben az egészség tanári kar véleményét meghallgatják, ezt bizonyítja az iraton Vadas Jenő megjegyzése: „Ez az ügy az erdészeti tanárok tanácskozása alapján intéztetett el. Vadas.” (Soproni Állami Levéltár, 1901–65.)

12 Soproni Állami Levéltár. 1901–240.

13 Krippel Móricot 1926. december 23-án bízzák meg a faipari technológia című tantárgy előadásával. Faipari technológia címmel jegyzetet is írt.

14 Erdészeti kereskedelemtan. Sopron, 1930. Székely és Tsa. (395. p.)

15 Kernholz – geszt, Langholz – szálfá, Lufttrocken – légszáraz, бүтү, тükөр, hurlap, Nutz-holz – szerfa, Papier-holz – papírfá.

16 A Földművelésügyi Minisztérium a „Fűrésztelepek be rendezése és tervezése” című tankönyv támogatására 1200 Pengő utalványozott.

17 Magyar Erdőgazda. III. évf. 9. szám. 3. p.

18 1905-ben a földművelésügyi miniszter 78064 I/A-3. számú rendelkezésével megadja az engedélyt arra, hogy a mechanika és erdészeti géptan tanszéket kettéválásszák. A Géptani tanszékhez tartozó gépműhelyben a gyakorlatok céljaira is fém- és fémegmunkáló gépek álltak rendelkezésre 1914-ben.

19 Még az 1928/29-es tanévben is öt tanszék: erdészeti földmérési, erdőhasználati, bánya- és kohágazdasági, fémtechnológiai és fatechnológiai tanszék költségvetéssel rendelésített tanári állás hiánya miatt nem volt betöltve. Ezeket az előadásokat megbízott előadók tartották.

20 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára. 401–1947. ügyiratszám.

21 Mint már említettük, már 1923-ban szerveztek Faipari Technológia Tanszékét, ennek betöltésére azonban anyagiak

hiányában nem kerülhetett sor. A tárgyat megbízott előadók ok-tatták.

22 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 549–1947. sz. és Igmándy Zoltán: 20 év Krónikája. Kézirat. 6. levél.

23 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára 2085–1948. sz. és Igmándy Zoltán: 20 év krónikája. 10. p.

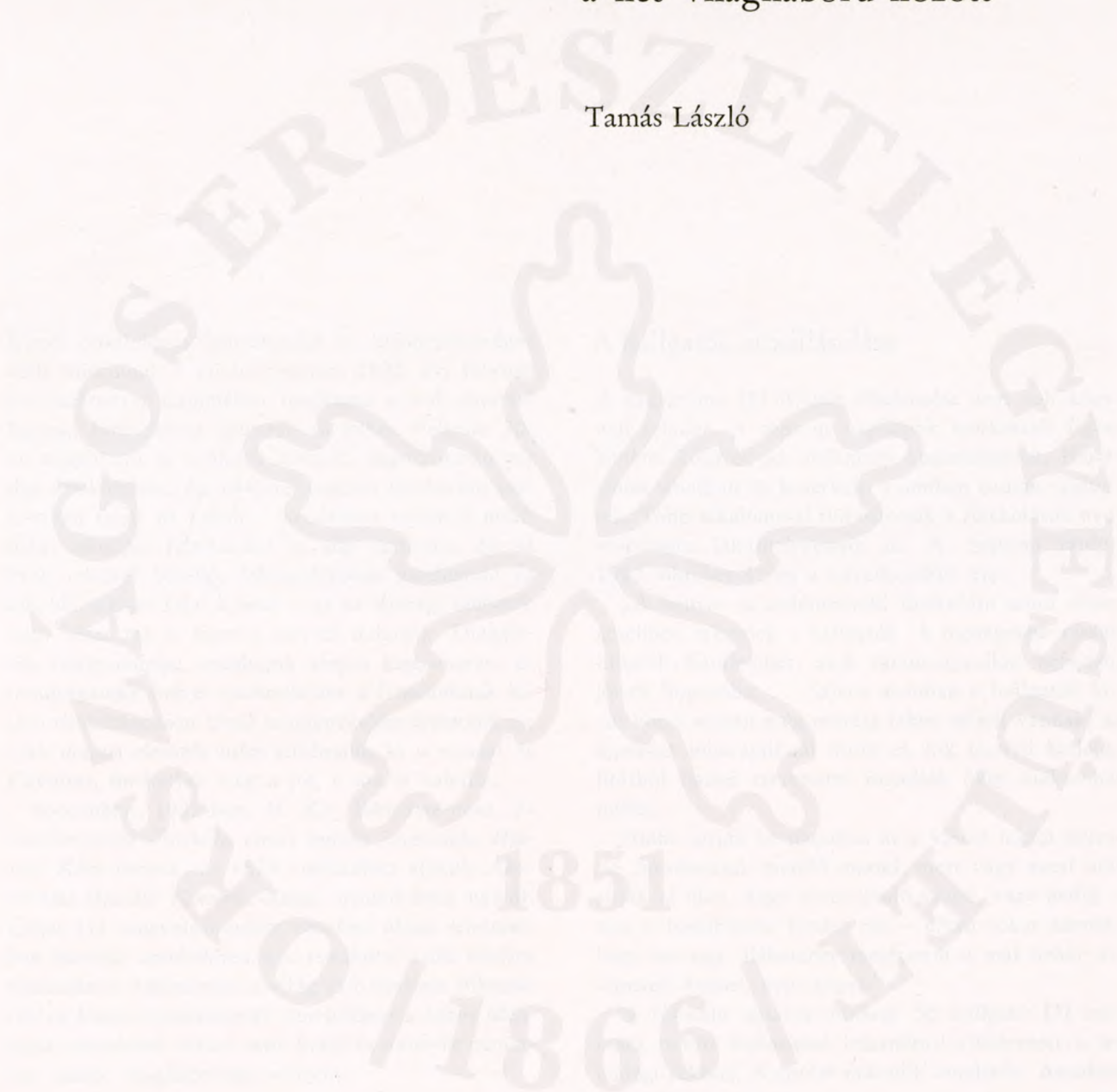
24 Erdészeti és Faipari Egyetem irattára. 1674–1949. sz. és Igmándy Zoltán idézett műve 11. levél.

1851

1866

Ifjúságunk élete
a két világháború között

Tamás László

Közel ötödféléves hanyattatást és bizonytalanságot átélt főiskolánk a minisztertanács 1922. évi február 3-i határozata értelmében megkapta a volt honvéd katonai főreáliskola épületeit és telkét. Február 20-án megtörtént az épületek átvétele, augusztusban pedig a beköltözés. Az 1945-tel lezárult történelmi szakaszban tehát itt tanult – kezdetben ugyan a minimális oktatási feltételeket is alig biztosító, de az évek teltevel bővülő, felszerelésében gazdagodó és szépülő intézet falai között – az az ifjúság, melynek nagy része ma is fiatalos szívvel dolgozik. Diákéletük felelevenítése, munkájuk alapos megismerése és tanulságainak helyes asszimilálása a firmáinknak kijáró tiszteletadáson kívül mindenekelőtt érdekünk is: csak alapos elemzés után szűrhetjük ki a rosszat és elavultat, tarthatjuk meg a jót, a ma is haladót.

Sopronban, 1922-ben, *M. Kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola* címet kapott intéztünk. *Ifjúsági Köre* ősének, az 1879 áprilisában alakult *Akadémiai Ifjúsági Körnek*, eszmei nyomdokain haladt. Céljai [1] megvalósításáért azonban olyan rendszerben harcolt, amelyikben egy rendkívül szűk bázisra támaszkodó fehérterror a világ első fasiszta diktatúrájává konszolidálódhatott, amelyikben a káros ideológiai áramlatok özöne vette körül és amelyik népünket újabb világháborúba sodorta.

A hallgatók elszállásolása

A nagyszámú [2] ifjúság elhelyezése nem volt könnyű feladat. A soproni napilapok szerkesztői figyelemmel kísérték az intézmény vezetőségének, ifjúságának gondjait és keserveit, s amiben tudtak segítettek. Több alkalommal tudósítottak a főiskolások nyomorúságos lakáshelyzetéről is. A Soproni Hírlap 1922. október 11-én a következőket írja:

„A bánya- és erdőmérnöki főiskolára mind tömegesebben érkeznek a hallgatók. A legnagyobb részük idősebb fiatalember, akik tanulmányaikat befejezni jöttek Sopronba. . . Sajnos azonban a hallgatók közül közel százan még mindig lakás nélkül vannak, az éjszeleket jóbarátaiknál töltik el, kik jószívű kollegialitásból baráti szeretettel fogadják őket diákszobájukba.

Hiába járják be napokon át a várost lakást keresve, fáradozásuk meddő marad, mert vagy azzal utasítják el őket, hogy nincs kiadó szoba, vagy pedig – ami a legtöbbször fordul elő – olyan sokat kérnek, hogy azt egy diákember megfizetni a mai nehéz viszonyok között, nem képes.”

A főiskola tanácsa mintegy 50 hallgató [3] számára tudott biztosítani internátusi elhelyezést a jelenlegi rektori, A-épület második emeletén. Azonban az 1924/25. évi főiskolai évkönyvből kitűnik, hogy ezt a helyzetet ideiglenes megoldásnak tekintették.

Balról jobbra:

Ülő sor: Szigeti Béla, Bökönyi József, Turcsányi Endre, István Sándor (az Ifj. Kör elnöke), Laicha Géza, Péczely Antal, Donáth Aladár
 Középső sor: Kiszely Zoltán, Hajdú István, Somogyi Gyula, Kossow József, Sady József, Held Antal, Paál János, Schreiber Károly, Bernáth Kálmán
 Hátsó sor: Grósz Péter, Kaltenbach Ferenc, Bilder Béla, Nagy Ödön, Deák Albert, Gaál Antal, Böhm Mihály

„Az internátus jelenlegi megoldását sem a hallgatóság szempontjából, sem főiskolai tekintetből nem tekinthetjük véglegesnek, mert egyrészt 100 hallgató befogadására alkalmas és megfelelő helyiségekre lenne okvetlenül szükség, hogy az arra érdemes szegénysorsúakon tényleg segítve legyen, és másrészt a főiskola közelében a városban kellene megfelelő épületet kapni, mert a közeljövőben tanszéki célokra a most erre a célra lefoglalt helyiségek multhatatlanul szükségessé lesznek.” És megindult a több irányú harc az új internátus felépítéséért. Kérvényezett, könyörgött a

tantestület és az Ifjúsági Kör. Az ifjúság nehéz helyzetére való tekintettel minden lehetőséget meg kellett ragadni. A lehetőségek pedig korlátozottak voltak. A húszas évek közepén leginkább a nagy politikai hatalommal bíró katolicizmus szándékozott tömegbázist kiépíteni az ifjúság között. Az Emericana diákszövetség már 1925-ben felajánlotta segítségét. A szövetség mereven vallásos és a származásra épített alapszabályaival azonban az Ifjúsági Kör vezetősége nem értett egyet. Egységének megbontását féltette és a feltételeket nem fogadta el.

Az Ifjúsági Kör 1928—29. évi választmánya

Ülő sor (balról jobbra): Kemény Lajos, Sady József, Illés Béla, Hladonik István (az Ifj. Kör elnöke), Juhász László, Szabó Ferenc, Desits Bálint, Serafin Aurél

Álló sor: Moldován József, Visnyovszky Dániel, Kiszely Zoltán, Zsille Lajos, Béky Albert, György Béla, Lakatos Tibor, Will Károly, Roth Gyula, Rappenspergez József, Szentmiklóssy Pál

Dr. Glattfelder Gyula csanádi püspök, a Szent Imre Internátus elnöke 1927. január 31-én levelet írt Sopron polgármesterének.

„Polgármester Úr!

A Szent Imre Internátus Egyesület január 19-én tartott közgyűlésén foglalkozott egy Sopronban felállítandó kollégium tervével s azt határozta, hogy annak létesítését a legközelebbi programjába felveszi. S miután az egyesület számára kilátásba helyeztetett az építéshez szükséges hitel, amint az folyósíttatik s a helyi érdekeltség hozzájárulása mindenekelőtt megfelelő telek átengedése formájában biztosíttatik, a terv megvalósításához hozzálát.”

A város vezetői segítettek. Sopron törvényhatósági

bizottságának közgyűlésén, 1927. szeptember 29-én a következő határozatot hozták: „... a soproni Bányá - és Erdőmérnöki Főiskola növendékeinek megfelelőbb elhelyezése és nevelés érdekében ... Sopronban felépítendő kollégium részére ingyen engedi át a Szegély út és a Zrínyi utca sarkán fekvő 1300 □-öl nagyságú telket, továbbá a kollégium felépítéséhez szükséges homokot és az alapok és a lábazatokhoz szükséges követ ingyen bocsátja rendelkezésre a város bányáiban.”

A kollégium építési költségeinek fele részét az állami költségvetésből fedezték, a hiányzó részt a Szent Imre Internátus Egyesület adta. Persze nem céltalanul, hanem azért, hogy „a jövő magyar bányász, kohász és erdész nemzedék a saját jövőjén kí-

vül az integer Nagymagyarország felépítésére is felkészül testben és lélekben.”

A kollégium alapkövetésének ünnepségét 1928. április 29-én tartották. Az épületet Szócs és társa tervezte, a kivitelező Hárs György építész volt. Gyorsan épült és októberben tető alatt volt. 1928. december 28-án ünnepélyesen felavatták. Az avató ünnepségen a csanádi püspök is megjelent, a főiskola tanácsa jegyzőkönyvileg mondott neki köszönetet.

A közel 60 férőhelyes kollégium igazgatója dr. Kistorich József atya lett. A kollégiumban csak azokat a hallgatókat vették fel, akik felvételük alkalmával nyilatkozatot állítottak ki, melyben az intézeti szabályok betartására magukat becsületszóval kötelezték.

A kollégium ellátási díja évi 900 pengő volt. A díjakat félévenként kellett fizetni [4].

A gazdasági válság idején a hallgatói létszám minimálisra csökkent [5]. A diplomások elhelyezkedésének nehézségei, a rossz gazdasági viszonyok érdektelenné tették az ifjúságot a tanulásban.

Az elhelyezkedési nehézségek már 1925-ben jelentkeztek. Ez derül ki Schmidt Károly bányaugyi főtanácsosnak Tettamanti Jenő rektorhoz írt leveléből. Idézünk: „légy kegyes a Pénzügyminisztériumhoz egy előterjesztést tenni, mely szerint a minisztérium keresse meg a vállalatokat, hogyha másképpen nem lehet, aknási minőségben alkalmazza a fiatal mérnököket mindaddig, míg jobb elhelyezésre alkalmuk nyílik.”

A harmincas évek elején az egyetemek és főiskolák csak a hólapátolók és szükségmunkás mérnökök számát növelték, akik átlagosan 30 pengő havi fizetésért dolgoztak. Bár a Soproni Hírlap 1933. augusztus 1-én a következőket írja: „Magyarországon aránylag a soproni főiskolát végzett diplomások elhelyezkedése a legkedvezőbb.”

Hitler Csehszlovákia felosztására irányuló törekvései a Horthy kormányt, ha nem is váratlanul, de katonailag felkészületlenül érték. A vezetés fűhözfához kapkodott, hogy egy fegyveres konfliktus kirobbanása esetére a szükséges katonai erőt biztosítsa.

Az Ifjúsági Kör díszőrsége
1927-ben

Megbízhatónak látszó és kiképzett katonai tartaléknak kínálkoztak az egyetemek hallgatói. Több felsőoktatási intézménynél egyetemi zászlóaljak szervezése kezdődött, főként ott, ahol az ifjúsági egyesület vezetése ehhez segítséget nyújtott. Ez idő tájt az Ifjúsági Kör irányítása Juhász László bányamérnök-hallgató, köri elnök személyében erősen nacionalista útra lépett. A hallgatók összességét ún. kék behívóval szólították fegyverbe, amit a köri vezetésnek való feltétlen engedelmség szelleme lehetővé tett. Aki nem tudott valami elfogadható, nyomós egészségügyi okot felhozni, bevonult a zászlóaljhoz. A parancsnok – *Dávidbázy* őrnagy – kivételével a tisztek is hallgatókból álltak. Az ún. bécsi döntés a fegyveres akciót, mint ismeretes, feleslegessé tette, így a zászlóalj a megszálló csapatokkal együtt bevonult a csallóközi Somorjára, majd novemberben leszerelt.

Az akcióban résztvevő hallgatókat később, kissé humorosan „harcéták”-nak nevezték. Juhász elnök a következő választáson már a jelölésénél kibukott.

A fegyverkezési konjunktúra némi javulást hozott gazdasági téren is. 1938-tól ugrásszerűen emelkedett a főiskolára beiratkozott hallgatók száma. Az erdőmérnöki szakon a hallgatói létszám a következőképpen alakult:

- 1938/39. tanévben 88 fő
- 1939/40. tanévben 163 fő
- 1940/41. tanévben 218 fő
- 1941/42. tanévben 277 fő

Az 1941/42. tanév első felében az összhallgatói létszám a bányász és kohászhallgatókkal együtt már 504 fő volt. A hallgatók elszállásolása tehát újra nehézségekbe ütközött. 1942-ben *Modrovich* Ferenc dékán, karunk térbeli fejlesztése cím alatt megjelent közleményében [6] a következőket írja:

„Igen nagy nehézségeket okoz Sopronban a megnövekedett számú hallgatóknak, mintegy 600–700 fiatalembernek egészséges lakáshoz juttatása is. Ez az alig 40 ezer lakosú város már most sem tud elég megfelelő férőhelyet nyújtani. Hallgatóink egy része a közeli falvakban kénytelen hajlékot keresni, a városban található kiadó szobák egy része pedig még a

Egykori soproni képeslap-illusztráció a Mit kezdjek én szegény tatár... c. diákdalhoz

legelemibb egészségügyi követelményeket sem elégíti ki, nedves, nehezen szellőztethető, a jobb szobák bérét pedig az ifjúság legnagyobb része alig tudja megfizetni.⁷⁷

A karok kezelésében levő internátusban, illetve kollégiumban, a hallgatóknak mintegy 10–12 százalékát tudták elhelyezni. A nehézségeket *Tárczy-Hornoch* Antal dékánása idején egy internátus építésével próbálták megoldani. Ezt a főiskola északi oldalára, a mai Ady Endre út mellé tervezték. Méretei-

ről és beosztásáról a kar 1942 júliusában tartott tanácsülésének jegyzőkönyve nyújt felvilágosítást: „A tervezett internátus földszintjén nyer elhelyezést a menza (konyha, kamrák, személyzeti szobák stb. az alagsorba kerülnek). A földszint fennmaradó részén, valamint az I. és II. emeleten sorakoznak a lakószobák éspedig nagyobbbrészt kétágyasak, minden emeleten egy-egy felügyelői lakrészcel. Az I. emeleten ezenkívül egy internátusi gondnoki lakással. Az előzetes tervek szerint az épület így mintegy 160–180 hallgatót tud majd befogadni. A megvalósulás alatt álló építkezés a Szent Imre kollégiummal együtt a lakáskereső ifjúságnak kb. 30%-a részére tud majd lakást biztosítani.”

A terveket *Winkler* Oszkár okl. építésmérnök készítette, amelyeket a minisztertanács 1942. május 13-án fogadott el.

A város az építkezéshez 400 000 pengő készpénzt, 150 000 pengő értékű telket és 600 m³ terméskövet adott. Továbbá országos méretű gyűjtés indult az építkezés költségeinek fedezésére. Az épület összköltségvetése 1 800 000 pengő volt.

1943. április 9-én ünnepélyesen helyezték el az internátus alapkövét. A munka gyors ütemben haladt, augusztusban már a tetőszerkezeten dolgoztak az ácsok. A nehéz gazdasági helyzet miatt azonban az építkezést nem tudták a háború alatt befejezni. Erre a felszabadulás után került sor [7].

A menzáról

Mint ismeretes az első világháború után gazdasági őrülemlés következett be. Az országban, még 1922 táján is, sok mindenben hiány volt. Az élelmiszerellátás teljesen csődbe jutott. Ifjúságunk is éhezett. A főiskola vezetősége, mai szemmel szokatlan módon próbált javítani a helyzeten. A menzai gazdálkodás céljára a várostól földet bérelt [8] és a jelenlegi műhelyek helyén álló gazdasági épületekben sertést és szarvasmarát hizlalt. A főiskola tanácsa ebben az időszakban nemcsak oktatási és nevelési kérdésekkel

foglalkozott. Napjaink emberét mosolyra fakasztja, de előfordult az a probléma is, hogy „a tehén szegget nyelt, vajon mi történjék vele?”

1922-ben a menzát a jelenlegi könyvtár helyiségei alatt, a főépület alagsorában helyezték el. A viszonyokra jellemző, hogy több száz ember részére csak egy ivópohár állt rendelkezésre.

Az ellátásbeli nehézségek a húszas évek közepére sem csökkentek. 1924 februárjában a Földművelésügyi Minisztérium a következő szövegű levelet küldte a főiskola rektorának:

„*Muck* erdőtanácsostól arról értesültem, hogy a főiskola zsírszükséglete nincs az egész évre biztosítva, ami annál sajnálatosabb, mert a zsír árának az utóbbi időben aránytalan felszökése az élelmezésre mindenestre károsan fog kihatni. Ennek ellensúlyozására azt látom szükségesnek, hogy a főiskola a hizlálást újra megkezdje és állandó hizlálást folytasson, hogy ekként a zsírszükségletet pótolhassa... Az eddig leölt sertések felfüstölt sonkáinak közönséges élelemre való felhasználását a sonka aránytalan árára való tekintettel megengedhetőnek nem tartom. Felhívom ezért a Rektor urat, gondoskodjék késedelem nélkül a felfüstölt sonkának értékesítésére, illetve zsír ellenében való becserélése iránt.”

A menzát 1928-ban a Szent Imre kollégiumban helyezték el. Az ellátás nehézségei és problémái végigkísérik e korszakot.

Ifjúságunk szociális összetétele és a juttatások

Mihalovits János rektornak 1923 őszén a Népjelölti Miniszterhez küldött leveléből idézzük:

„A főiskola 344 főnyi állományának [9] háromnegyed része tisztviselő – főleg bányász és erdész –, családból származik, tehát annak a sokat szenvedett társadalmi osztálynak a sarja, amelyik... ma úgyszólván a család egyszerű fizikai létének legprimitívbb igényeit is alig tudja kielégíteni.

Másfél század óta mintegy apáról fiúra száll a bányász és erdész foglalkozás. A szakemberek fiai tan-

Ballagási karnevál-részlet az
1920-as évek elejéről

Hladonik István elnök, Illés
Béla alelnök, Juhász László
titkár az Ifjúsági Kör felvo-
nulásán 1928-ban

A főiskolások egy csoportja az 1920-as évek végén, az ősi egyenruhában, rajtuk a hagyományos foltok

díj nélkül, a kicsiny Selmezbányán olcsó lakásokban, egészen szerény élelmezési költségek mellet, a legtöbbje egy díjnoki család fenntartásának akkori összköltségeivel felérő, évi 600 korona állami ösztöndíj élvezetében végezte tanulmányait.

Ma ugyanezen főiskolai ifjúság szüleit az újabban behozott általános tandíjfizetés kötelezettsége terheli, gyermekeiktől itt Sopronban havi 160 000 koronától 300 000 koronáig terjedő lakásbért követelnek, az ebéd és vacsora drágább mint magában a szék- és fővárosban Budapesten, az évi 100 000 korona ösztöndíjak pedig alig nyújtanak fedezetet 7–8 napi szükségletre [10].

Levelének további részében a rektor ruhasegélyt kér a főiskola hallgatóinak. „Mi tanárok, akik napról napra látjuk, amint fokozatosan fakul ezen ifjak öltönye, amint folt foltot követ a szakadozó szöveten s mint végül – pótlás híján –, úgyszólván rongyokban és félretaposott lyukas cipőkben jelenik meg a hallgatóság egy tekintélyes része, magunk is fájdal-

mas lélekkel keressük a forrásokat, ahol ezen fiatalok ínsége számára enyhítést találhatnánk.”

1924 elején a M. Kir. Népjóléti és Munkaügyi miniszter 25 öltözet sacco ruhát és 25 pár férficipőt adományozott díjmentesen a főiskola hallgatóinak. A ruhákat és a cipőket az Ifjúsági Kör választmánya osztotta ki. Az átvételekről szóló jegyzőkönyvek a mai napig megmaradtak.

A főiskola tanácsa 1926-ban a hallgatóság viszonyairól adatokat szolgáltatott a nemzetközi diákstatisztikát tárgyaló kézikönyv [11] elkészítéséhez. Ebből a következő adatok említésre méltók:

Az 1926/27. tanévben 159 beiratkozott férfi hallgatója volt a főiskolának, női hallgatója nem volt. Közülök 63 főnek nem magyar volt az állampolgársága. A megoszlás: cseh- és szlovák 28 fő, román 27 fő, jugoszláv 3 fő, osztrák 1 fő, török 3 fő, bolgár 1 fő. A külföldiek közül a bányamérnöki szakon 30-an, az erdőmérnöki szakon 24-en, a vaskohómérnöki szakon pedig 9-en tanultak. A külföldiek magas szá-

A ballagók egy csoportja
1928-ban

mát valószínűleg az magyarázza, hogy olyan hallgatókról van szó, akik az első világháború előtt még magyar állampolgárok voltak.

Az 1925/26. tanév 222 hallgatója közül 29 fő volt a közép- vagy nagybirtokos, nagyiparos vagy gyáros szülők gyermeke. A főiskola többi hallgatója főleg tisztviselő, mérnök és pedagógus, valamint földműves (kisbirtokos) családokból származott. Munkáscsaládok gyermekeiről a statisztikai jelentés nem tesz említést, ellenben megjegyzi, hogy a hallgatók 18 százaléka tanulmányai mellett munkát vállalt.

Idegen anyanyelvű hallgatója csaknem minden tanévben volt a főiskolának. Számuk, átlagosan véve, a hallgatói létszám 3–4%-a volt. Ez is mutatja, hogy a külföldi állampolgárságú hallgatók túlnyomó része magyar anyanyelvű volt.

Az 1923/24. tanévben a költségvetési irányzatban 22 erdőmérnökhallgató részére rendszeresítettek állami ösztöndíjat [12], egyenként százezer korona értékben [13].

1924 végéig a népszövetségi kölcsön felhasználásával a Bethlen-kormány véget vetett az inflációnak és részben végrehajtotta a gazdasági élet stabilizációját. Ideiglenesen a tőkés termelés feltételei is helyreállottak.

A pénzügyminisztérium az 1926/27. tanévtől kezdve a főiskolai hallgatók által befizetett tandíjak 75%-os alapösszegének 15%-át az ifjúsági intézmények részére engedélyezte azzal, hogy ez az összeg a következő megosztásban felhasználható:

- 20%-a internátusi felszerelésre,
- 10%-a testnevelési célokra,
- 45%-a tandíj és vizsgadíj segélyekre,
- 25%-a a főiskolai alap létesítésére.

Ez az összeg az 1927/28. tanév első félévében 1223 pengőt, a második félévben pedig 1202 pengőt tett ki.

Az Ifjúsági Kör vezetősége 1927-ben, a miniszterelnökhöz írt folyamodványában fejezi ki véleményét az állam részéről nyújtott támogatásról: „... a sop-

Tanulmányi kiránduláson *Fehér Dániellel*. Schneeberg, 1928

roni főiskola ifjúsága az elmúlt esztendő folyamán 3600 pengő értékű segítségben részesült, melyből 300 főiskolás nyomorúságát kellett volna enyhíteni. ... Átlagosan számítva, egy főiskolásra évenként kb. 10 pengő esik.”

1927-ben 10 erdészeti és 10 bányászati ösztöndíjat rendszeresítettek, melyet pályázat útján lehetett elnyerni. Csak azok a hallgatók pályázhattak, akik az előző félévben minden tárgyból sikerrel vizsgáltak és a jeles, valamint jó osztályzataik száma az összes kollokviumi és rajzosztályzatok számának 50%-át tették ki, ezenkívül jó magaviseletűek és va-

gyontalanok. A külföldiek a magyar kormánytól nem kaptak ösztöndíjat.

A későbbi ösztöndíj-juttatásokra jellemző, hogy a hallgatóság 15–20 százaléka részesült ösztöndíjban.

A tanulmányi eredményektől függően a hallgatókat tandíjkedvezményben részesítették. Ennek megfelelően volt teljes, 75, 50 és 25 százalékos tandíjkedvezmény. Ezt a módszert a háború végéig megtartották. Pl. az 1942/43. tanév 353 hallgatója közül 250 fő részesült valamilyen tandíjkedvezményben.

A juttatások reális megítéléséhez érdemes áttekin-

tenünk a hallgatóság fizetési kötelezettségeit tartalmazó kimutatást:

I. A beiratkozáskor fizetendő díjak

Tandíj	102,- P
A rendkívüli hallgatók óradíja	4,- P
Beiktatási díj (csak az első beiratkozáskor)	16,- P
Beiratási díj félévenként	16,- P
A Főiskolai Segélyező Egyesület javára félévenként	3,- P
Menzadíj félévenként (hozzájárulás)	3,- P
Könyvtárdíj félévenként	5,- P
Nyomtatványok díja	1,50 P
A leckönyv ára	1,60 P
Arcképes igazoló jegy kiállítási ára	-40 P
Arcképes igazoló jegy meghosszabbítási díja	-20 P

II. Laboratóriumi díjak

Erdészeti vegytani laboratóriumi díj	12,- P
Termőhelyismerettani laboratóriumi díj	16,- P

Növényteni laboratóriumi díj	12,- P
Növénykórtani laboratóriumi díj	5,50 P
Fás növények szövettani vizsgálata	4,- P

III. Vizsga, szigorlat és oklevél díjak

Utóvizsgadíj tantárgyanként	9,- P
Utóvizsgajegy kezelési díja	1,- P
Az I. szigorlat díja	41,- P
A II. szigorlat díja	59,- P
Szigorlati folyamodványkezelési díj	1,- P
Oklevél vagy másolat kiállítási díja	28,- P
Oklevél-másolat díja	6,50 P
Oklevél-honosítás díja	36,- P

IV. Egyéb díjak

Leckönyv-másolat díj félévenként	1,- P
Leckönyv-másolat alapdíja	6,- P
Látogatási bizonyítvány díja	1,- P
Távozási bizonyítvány díja	6,- P
Szigorlati és egyéb bizonyítványok kiállítási díja a bélyegen kívül	1,50 P
Végbizonyítvány díja	2,50 P
Hitelesítések	1,- P

A valetálók 1927-ben

A leckekönyv késedelmes aláíratásáért a
Segélyező Egylet javára 1,20 P

Meg nem okolt késedelmes beiratkozásért
a Segélyező Egylet javára 5,- P

A Főiskolai Segélyező Egylet 1871-ben alakult.
Célja az anyagi segítségre szoruló hallgatóknak a segélyezése volt. Minden beiratkozott hallgató 3 pengőt fizetett erre az alapra.

Megemlítjük, hogy a húszas években az Ifjúsági Kör kezelésében három kis forgalmú és jövedelmű Centrum üzlet volt: papírüzlet, büfé és borbélyműhely. Az első kettőt hallgatók vezették, az utóbbiban pedig az Ifjúsági Kör által megszabott árakon, kb. 30–40%-os árengedmény mellett, szolgálták ki a főiskolásokat.

Hogyan szerzett épületet az Ifjúsági Kör?

Selmecbányán az Ifjúsági Körnek az elődök által összegyűjtött pénzből felépített háza volt. Az átköltözéssel ezt elveszítette. Ennek pótlására Sopronban az 1925/26. tanévben klubhelyiséget béreltek, ezt a megoldást azonban nem tekintették véglegesnek. Megindult tehát a harc a kör otthonért.

A selmeci tradíciókhoz híven az Ifjúsági Kör Sopronban is alapítványt szervezett, a házalapot, melynek gyarapítására időnkint hangversenyeket és táncmulatságokat rendezett. A szervezeti szabályzatában kikötötte, hogy „a házalap vagy ingatlan vásárlására vagy a kör ház berendezésére használható csak fel.”

1927-ben az ifjúsági Kör vezetősége – a kör elnöke *Biber Kálmán* volt – közel nyolcoldalas folyamodványt írt a miniszterelnöknek, melyben otthonának felépítéséhez államsegélyt kért. Tanulságos idéznünk levelükből:

„Az egyetemes magyar ifjúság támogatásának és

Ballagás az 1929–30. tanévben

MEGHIVÓ

BALOGH ERNŐ, BÖHM FERENC, GÉVAY-WOLFF LAJOS, KAÁN KÁROLY,
dr. PETHE LAJOS, RÖDER VILMOS, dr. vitéz SIMON ELEMÉR, TETTAMANTI
JENŐ, dr. THURNER MIHÁLY Öméltóságaik védnöksége alatt

A M. KIR. BANYAMÉRNÖKI ÉS ERDŐMÉRNÖKI FŐISKOLA IFJUSÁGI
KÖRE HÁZ-ALAPJA JAVÁRA 1925. ÉVI FEBRUÁR HÓ 18-ÁN
A KASZINÓ ÖSSZES HELYSÉGEIBEN TARTANDÓ

ÁLARCOS - JELMEZ - BÁLRA

Jegyek névre szóló számozott borítékos meghívó felmutatása mellett február hó 15-től délelőtt 11 1-ig Róth G.
cukrászdájában (Széchenyi-tér) válthatók. A jótékony célra való tekintettel felülfizetéseket köszönettel fogadunk.

MEGJELENÉS URAK RÉSZÉRE ESTÉLYI RUHA.

KEZDETE ESTE FÉL 9 ÓRÁKOR

Személyjegy ára 40.000 korona, nagy páholy 280.000 korona, kis
páholy 160.000 korona, karzali ülőhely 40.000 korona és vigalmi adó.

segélyezésének intézményes gondoskodása a M. Kir. Kultúrminiszter hatáskörébe tartozik. A mi ifjúságunk azonban ebből a gondoskodásból is ki van tagadva, mert főiskolánk a Földművelésügyi és a Pénzügyminisztérium fennhatósága alá tartozik, s az esztendő folyamán e két minisztérium közül egyiktől sem kaptunk érezhető támogatást... Főiskolánk hallgatósága két anyának mondhatni csak adminisztrációs, legmósbóább gyermeke.

Az Ifjúsági Kör évek óta gyűjti álarcosbáljai jövedelmét házalap javára és nagy szegénységünk dacára is megőriztük e pénzeket, de ilyen úton csak hosszú évtizedek után valósíthatjuk meg tervünket. Egyéb akcióink eredménytelenül végződtek. Törekvéseinket szeretettel fogadták Sopron hivatalos tényezői... A természetbeni hozzájáruláson kívül még 200 000 pengőre volna szükségünk megfelelő nagy-

ságú épület felépítéséhez. Ezen 200 000 pengő biztosításáért fordulunk alázatos tisztelettel a Nagyméltóságú Miniszterelnök Úrhoz..."

Az ifjúság a várostól is támogatást kért. A város 1929. április 3-án határozott: „egy főiskolai ifjúsági kör otthon felépítéséhez 400 □-öl ingyen telket, az építkezéshez szükséges terméskövet, homokot és betonkavicsot ingyen bocsátja rendelkezésre és készpénzsegélyt ad...” Ezt a juttatást 10 525 pengőnek számították fel.

A miniszterelnökhöz küldött kérvény hatására a minisztérium 50 000 pengőt ajánlott fel, tehát a kör ház építéséről – melynek tervjavaslata is elkészült – le kellett mondani. Az Ifjúsági Kör vezetőségének azon kérésére, hogy emeljék fel a megajánlott összeget, a minisztérium nemmel válaszolt.

1929. június 14-én, *Boleman Géza*, rektor küldött

levelet a pénzügyminisztériumnak. Többek között a következőket írta: „... az Ifjúsági Kör céljaira fordítandó ház ügyében kétféle lehetőség merült fel. Az egyik az, hogy kész házat vegyünk, a másik pedig egy új ház építése volna. ... Egy új ház építése – a város természetbeni juttatásait beszámítva – 80 000 pengőnél olcsóbb áron nem remélhető.

... Az ifjúság céljaira különösen alkalmas ház kínálkozik megvételre: a Benkő kereskedő háza [14]. Lékvése annyira központos, hogy ennél jobb helyet keresve sem lehet találni. Belső berendezése aránylag csekély költségű átalakítással az Ifjúsági Kör céljaira alkalmassá tehető. Az itteni szakértők egyértelmű kijelentése szerint a ház feltétlenül megér 70 000 pengőt, a tulajdonos ennél alacsonyabb árról nem is akar hallani. Ezt az árat is csak jelenlegi kétségbeesett helyzetében, mint legalacsonyabb árat jelölte meg.”

Az Ifjúsági Kör egykori épülete, II. Rákóczi Ferenc utca 13.

Jól gazdálkodtak a pénzzel az Ifjúsági Kör vezetői, mert a házat 60 000 pengőért vásárolták meg. A város sem hagyta cserben az ifjúságot, mert a beígért természetbeni és készpénzjuttatások értékét, a 10 525 pengőt, átadta az Ifjúsági Körnek. Részben ebből a pénzből fedezték az átalakítások költségeit, és e pénzből készítették helybeli asztalosokkal dió-, mahagóni-, cseresznye és tölgyfából bútorokat. A bútorokat iparművésszel terveztették meg. Az átalakítást és a bebútorozás ügyeit *Béky Albert* erdőmérnök-hallgató intézte. Az új otthont 1931 februárjában felavatták. A kétszintes épület földszintjén – többek között – elnöki, titkári, háznagyi szoba és kamra volt, az emeleten pedig nagyterem, rádiószoba, büfé, biliárd-szoba, könyvtár, olvasóterem stb.

Az épületet 1944 telén a németek katonai céljaira foglalták le. Firmáink menteni próbálták ugyan a Kör értékes gyűjteményeit, de ezek nagy része elpusztult és elkallódott.

Az Ifjúsági Kör folyóiratai

Sopronban 1924 januárjában indít először *LILA ZONGORA* címmel folyóiratot az Ifjúsági Kör. A lap felelős szerkesztője *Parragi György* bányamérnök-hallgató volt, aki erdőmérnök-hallgatóként kezdte tanulmányait Sopronban az 1922/23-as tanévben. Mivel *Parragi* 1925-től – rövid egri szereplésétől eltekintve – közel másfél évtizedig a Sopronvármegye munkatársa, ezért feltételezéseink szerint a folyóiratnak csak néhány száma jelent meg.

A *GENTNER* című ifjúsági lapnak öt számát ismerjük. Az 1929-ben megjelent első, írógéppel írt számot négy nyomdai kiadás követi 1930-, 1931-, 1932- és 1934-ben. A lapokat 12 – az utolsót 20 oldalas terjedelemben Székely és Társa soproni nyomdájában készítették.

A lap főszerkesztője *Ruzsinszky László*, s főmunkatársai kezdetben *Remenyik Lajos*, később *Szedervei O. Ákos* voltak. A lap szellemes cikkeinek, tréfiáinak olvasása ma is élményt jelent.

Sopronban a selmeci mintára megalakított Steingrube képletes diák nagyközség „polgárai” az 1929-es és 30-as években Steingrubeni Bakter-kürt néven jelentették meg „sajtóorgánumukat”. Az újság „paraszti” stílusban közölte a „Kupaktanács” határozatait, a bál teljes rendezőségét hivatali beosztásuk szerint és egyben báli meghívóként és belépőként szolgált.

Hosszú szünet után, 1941. november 1-én Bástyánk címmel jelenik meg az Ifjúsági Kör újabb folyóiratának első száma. Ezt a folyóiratot azonban az uralkodó osztály is felhasználta céljaira. Ifjúságunk selmeci hagyományokat féltő, a hallgatók problémáival foglalkozó cikkei, szakmai tájékoztatók, tanulmányi problémák mellett találhatók a folyóiratban reakciós cikkek is.

Az ifjúság szervezeti élete és hagyományai

Az ifjúság egységét megbontani igyekvő egyházi és világi szervezetek sokaságában az Ifjúsági Kör megtartotta önállóságát és igyekezett tagjait távoltartani a szélsőséges irányzatoktól. Az ellenforradalmi rendszer konszolidációjának, főleg azonban a gazdasági élet részbeni stabilizációjának következtében ugyan hosszú ideig hittek a rendszer sugallta integer Magyarország dicsőségében, de az évek múltával – mint azt a későbbiek során látni fogjuk –, egyre világosabban látták a kiáltó társadalmi ellentéteket és a fasizmus perspektívtalanságát.

Az Ifjúsági Körnek a főiskola hallgatói csaknem kivétel nélkül tagjai voltak. A Kör választmányá feladatai végrehajtásában kitűnő szervező munkával mozgatta a hallgatókat. A szervezőmunka hatékonyságát nagyfokú demokratizmus biztosításával fokozta.

Az Ifjúsági Kör nem lett hűtlen a régi tradíciókhoz, a magyaros szellemmel összeegyeztethető szokásokat az egészséges humorral egyetemben megtartotta. Így – többek között – megtartotta a *balekfogadás*, a *baleknevelés*, a *balekvizsga* és a *balekke-*

LILA ZONGORA

Felölös szerkesztő:
PARRAGI GYÖRGY

Ára 1000 korona

Kiadja:
KALABAY DEZSŐ

Vallomás.

Félnék, remegő kézzel bontottunk fűtyolt: lássátok, mi is vagyunk.

Muzsikás, illatos szavakban nyílt meg a szívünk: szeretünk.

Halkan, csendesen jöttünk: a szépet akarjuk.

Pajkos, huncut módokat kacagtunk: egészségesek vagyunk.

És sokan, nagyon sokan megértették hűsből, álomból összeforrt ifjúságunk akarádsát, kik ma igazán fiatalok vagy fiatalok voltak.

Most ismét jövünk. Tisztán, megbocsátón törí át a hangunk a guny, a rosszakarat, megnemertés és kulturgyűlölet alatt gomolygó atmoszferáját.

Ismét itt vagyunk, mert élünk és élni fogunk, szerelemmel, könnyel, harccal, míg virág, erdő, macog, könny, napsütés csak élni fog, mert ezerszer emberek vagyunk,

hiszünk: és hinni fogunk vakmerőn, föllengzőn, szilajul, míg csak körülöttünk kétségbeesés, deréktörés, csüggedés jajjongani fog, mert ezerszer fiatalok vagyunk,

teszünk és tenni fogunk daccal, akarattal, vággyal a magyar kulturáért, míg csak magyar közöny, magyar guny keseríteni, marni fog, mert ezerszer magyarok vagyunk.

Kétféjú Janus lényünkéből egyik belerikolt az élet csárdába, marokra szedi a réten a virágo', kacag, nagy jönak csudál mindent a világon és Colas Breugnon egészséges mottója a jelszava: „Élünk ám még cimborá!” Ezzel az arcunkkal nevetünk és ez mosolyog a Lila zongorában. A másik „esett, szomorú” magyar arc, mely a mai piszkos Grève-piacon embert keres, lelket, aki örülni tud a szépnek, akarni, lenni, szenvedni tud a magyar kulturáért. Valami szebbet, jobbat akarunk kihámozni a zsvajgós életből, mely elkérgesíti a lelket, felülmelkedni divatos jelszavakon és magunk köré gyűjteni azokat, kikben nem ordít az arcúllanul a konjunktúra, nem pöffeszkedik szána-lomraméltó ostobán a stréber tehetségtelenség, egy hajlékba kerülni mindenkivel, aki a nagy harmóniáért léleksül.

Ez a kétlakiság, úgy érezzük, nem abnormis. A hitünk, a vérünk gyötörte belénk sok dtvitrasztott éjszakánkon. És a vérünket, a hűlőnk nem tudjuk meg soha.

(—rd)

A LILA ZONGORA 1924. febr. 1-i számának címlapja

resztelés vidám és hasznos szokásait, a baráti érzés külső megnyilatkozását, a vulgónévnek a használatát, az ismerkedési és az alkalmi *szakestélyeket*, a humanus érzésükből táplálkozó *betegápolást*, a *temetést* és az ezt követő *gyász-szalamandert*, a *vale-tálás* eseménysorozatát.

A régi szokásokat és a humoros mókák sorozatát a „Steingrube nagyközség” Sopronban történő megalakításával is gyarapította. A nagyközség selmeci

Tekintetes Kereskedelmi és Városi
Steingrube lakosság Főpennai hivatalá-
nak a Steingrubeba.

Alulírott intélelem a Steingrube
lakosság Főpennai hivatalát,
hogy engemet, mint idősebb
főiskolást a Steingrubei
pórárok díszes gyűléseire
fővennyi kivételre.

Mivelhogy a Steingrube területén
lakozom, a napi közlekedé-
set elnyerni szerettem volna, a he-
szőlővel való járást gyá-
korolva a Steingrubei járá-
nybandájába szeretném
bejutni.

Intélemlérem a Tekintetes
Steingrube Főpennai hivatala
bizonylatára, hogy
lévén és költője

Nyitrai István
1918. s. 8.

Mellett tennem,

Nyitrai István folyamodványa a főpennai hivatalhoz (1928)

A Steingrube nagyközség
előjárósága 1928-ban

Az Ifjúsági Kör zenekara
1928-ban

bundot a magyarországi német kisebbség egyedüli pártjaként ismerte el s ezzel megkülönböztetett jogokat biztosított számára. Az év őszén egyetemünkön [19] is megjelentek a Volksbund tagjai, akik hallgatótársaik körében próbálták érvényre juttatni ezeket a jogokat. Az Ifjúsági Kör tagjai azonban szervezeten léptek fel ellenük s hogy tettük nem személyi unszinpátiára épült azt a későbbi eseményekből világosan láthatjuk.

1940 decemberében a M. Kir. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium a következő szövegű levelet küldte az egyetem tanácsának:

„A budapesti német követség feljegyzésének másolatát, Berthold Heinrich, Bayer József és Opl Lars német kisebbségi egyetemi hallgatók bántalmazása ügyében azzal küldöm meg a tek. Tanácsnak, hogy az ügy kivizsgálását haladéktalanul foganatosítani és a szükségesnek látszó intézkedések megtételéről jelentését, illetve javaslatát ide azonnal megtenni szíveskedjék.”

A budapesti német követség feljegyzése [20] a német nemzetiségű Berthold Heinrich, Bayer József és Opl Lars bányamérnökhallgatók üldözésére hivatkozva közli, hogy november 13-án a főiskola egyik előadótermében a nevezett hallgatókat az évfolyamuk tagjai durván szidalmazták, megfenyegették és hazaárulóknak, német-disznóknak és Hitler-csőcseléknek nevezték. A követség leírata szerint okot ehhez az szolgáltatott, hogy a három hallgató a jelzett napon a Volksbund jelvényét viselte.

Proszjt János a Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar akkori dékánja az ügy kivizsgálásával Modrovich Ferenc egyetemi ny. r. tanárt, az Ifjúsági Kör tanár-elnökét bízta meg. A fennmaradt vizsgálati jegyzőkönyvből és az eseményekben részt vett firmák elbeszéléseiből pontosan rekonstruálni tudjuk a történeteket.

A nevezett hallgatóknak a közösség akarata elleni magatartása nagy felháborodást váltott ki az Ifjúsági Kör tagjaiból, ezért 1940 októberének második felében közgyűlést hívtak össze [21] és ezen határozatilag kimondták a fersisz [22] alkalmazását

a Volksbund tagjaira. Határozatukról a Kar vezetőségét is értesítették.

A kiközösítésükről a következőket írták a vizsgálati jegyzőkönyvbe az érdekeltek: Bayer: „... azóta nem beszél velünk senki és a köszönésünket sem fogadja senki.”; Berthold: „... a hallgatóság úgyszólván kizárt köréből és nem beszélhetett velünk senki.”; Opl: „... maguk között kizártak minket, mint nem kívánatos elemet.”

Ezt követte a november 13-i esemény, melyről a német követség is tudomást szerzett. A következőképpen írja le az e napon történeteket Bayer:

„1940. nov. 13-án Berthold és Opl társammal Volksbund jelvénnel jelentünk meg az előadásokon. Az első két órán (fizika, kémia) semmi említésre méltó nem történt, minthogy egyesek ilyeneket kiabáltak Pfuj, vegyétek le a jelvényt!

Az első matematika óra után az összes hallgató kivonult a teremből. Ezután néhány perccel Walek tanár úr hívatott bennünket és kérte tőlünk, hogy egy esetleges sztrájk elkerülése céljából legalább az ő óráin ne viseljük a jelvényt. Mi erre jelvény nélkül tértünk vissza az előadóterembe, mire a többi hallgató is elfoglalta helyét.”

Az egységesen fellépő Ifjúsági Kör tagjait a „fersisz” alkalmazásában nem tudták megakadályozni. A nevezett hallgatók 1941 elejéig bírták csak, s elhagyták az egyetemet.

A Kurucdombi Munkacsoport

A gazdasági válság okozta munkanélküliség és elszegényedés számos munkácsoládót juttatott a város szegénynegyedébe, a Kurucdombra. Az itt lakó családok java részének anyanyelve német volt. A bizonytalan magyarországi gazdasági helyzet ellentétéként nagy hatással volt rájuk – különösen Ausztria elfoglalása után – a nagynémet állam eszménye, a nyári szünetekben megjelenő német diákok és az egyre népesebb volksbundisták agitációja. Ezeket a hatásokat, valamint a Kurucdomban élő proletárok nyomo-

Hodrovich Ferenc, egyetemi ny.
r. tanár, mint az Ifjúsági Kör tanácsre-
nöke a következő kérdéseket teszi fel
Bayer Vilmos önk. urnak, és kéri annak
legjobb tudása szerint való megválaszoló-
sát.

1. Mondja el a f. 4. november hó 33.-án
Ön és hallgató társai között történt
eseményt, különösen megnevezve, történetek-e
sírtó kijelentések Önökre nézve, hogy hang-
zottak azok, és kik tették azokat?

1940. nov. 13-án Bethold és Cpl
tanárunkmal, voltunk a jelölésnél jelen-
tünk meg az előadóknak. Az előadóknak
1. kérdése: kényszerít-e az államot a
nemzeti költés, mint hogy a jelek meg-
nevelésével kellene. Így, megjelölés a
jelölés.

Az előadó, matematikára utalva az egyes
hallgatók kivételével a teremtésben
néhány példát láttak, amit az állam
tanárunkkal és az állam költés, hogy egy
esetleges ország elhagyása jelölés
- legalább az ő orán ne jelölés a
jelölés. Az erre jelölés mellett kértük
mire az előadó-teremtés, mire az állam
hallgató is elfogadja a jelölés.

2. A november 13-iki eset előtt normáli-
san részt vett-e Ön és két társ-hallgató a
társaival együtt az ifjúsági életben: ha
nem, miért nem?

Az ifjúsági kör életében nem voltam
részt, mert a felhívás (balki) irága
beálltam, hogy az irágom a felhívás
ben. Ekkor felkeltük a kollegák
nézetem és irágommal megjelöl-
tek jelölés irágom, mint...

nyilvános megbeszélés

A jelölésnél megjelölés néhány nappal
előtt a jelölésben megjelölés a jelölés
nem jelölés jelölés jelölés a jelölés
jelölés jelölés jelölés jelölés

1940. dec. 17

Hodrovich Ferenc

Öntem: Hodrovich Ferenc

rát az Ifjúsági Kör akkori vezetősége is felismerte és 1941 tavaszán megalakította az *Ifjúsági Kör Szociális Ügyosztályának Kurucdombi Munkacsoportját*. A csoporttagok verbuválásában és irányításában érdemeket szerzett Szilas Pál bányamérnökhallgató, majd több éven át Ostoros György erdőmérnökhallgató.

A Munkacsoport 1943. márciusi közleménye jól érzékelteti a kurucdombi nyomortanyákon uralkodó helyzetet. „A kurucdombi kaszárnyában jelenleg 139 család lakik. Az egyes családokban nem ritka a 9–10, sőt a 14 gyermek sem. A családfenntartó általában az anya . . .”

A Munkacsoport egyik célját a [23] alatti folyóiratban közzétettekből érthetjük meg, amikor a kurucdombi gyerekekről a következőket írja: „Egyik sincs arra eleve predesztinálva, hogy belőle is, mint szüleiből, a társadalom kivettje legyen. Gyakorlatilag, a mostani körülmények között még sincsen semmi remény arra, hogy ki tudjon emelkedni a körülötte kavargó és társait halálos biztonsággal elnyelő mocsárból. Itt van az a pont, ahol nekünk segíteni kell . . .” s a csoport tagjai segítettek. Kezdetben hetenként két alkalommal, később minden szombaton délután felmentek a kurucdombi iskolába, a kaszárnya melegedőjébe vagy a játszótérre és írni, olvasni tanították a 10–18 éves gyerekeket, nevelték őket, játszottak velük és nem utolsó sorban, segítettek szociális és családi körülményeiken. Az előadások szüneteiben 10–20 fillérenként gyűjtöttek össze hallgatótársaiktól annyi pénzt, hogy azon könyveket, élelmet, ruhaneműt tudtak vásárolni. Pl. a Bástyánk 1942. áprilisi száma hírt adott arról, hogy „a másodéves erdészek több mint száz pengőt gyűjtöttek össze a kurucdombi szegények felszegélyezésére”. Ezen kívül kértek adományokat a város intézményeitől is. Az anyagiak birtokában történetesen csak meg, hogy 1943 karácsonyán 60 darab ruhaneműt, 70 szeretetsomagot és számos játékot, könyvet osztottak ki a kurucdombi gyerekeknek.

Példaképpen megemlítjük: hónapokig fáradoztak azért, hogy a tüdőbajos kis Vecsej Hermint megmentésük. Nehezen, baráti összeköttetések révén si-

került őt a soproni kórházba beutaltatni. Sajnos már későn volt.

A Munkacsoport másik főcélját, ki akarták vonni a proletárgyerekeket a volksbundista agitáció hatása alól, a csoport 1943 őszen kiadott titkos felhívásából ismerhetjük meg. Közöljük a felhívás teljes szövegét.

„*Fiúk!*

A Volksbund szervezkedései mindannyiótok előtt ismeretesek. Országunk határán, ebben a városban, ahol a tanulás összegyűjtötte az intelligens magyar fiúk egy részét, nem nézhetjük be bunt szemmel azt, hogyan gyűjt magyar véreink közül embereket magának.

Ezek a szellemileg alacsony fokon álló és társadalmilag is jelelőtlen egyének a tömeg hitegetésének hipnózis alatt igyekeznek a megzavart magyarokat zászlójuk alá bajtani.

Mindazoknak, akik nemcsak szóval érzik magukat magyarnak, kötelességük, hogy amúgy is kis nemzetünk minden ingadozó tagját a kísértésektől megmentse azáltal, hogy velük foglalkozzék és esetleges kétségeiket eloszlassa.

Fiúk! Ez elől a munka elől nem szabad elzárkóznotok. Az Ifjúsági Kör Szociális Ügyosztály keretében működő munkacsoportunk többek között éppen azt az irányelvet tűzte ki maga elé, hogy menti, ami még menthető és igyekszik a magyart magyarnak megtartani. Ezt a ténykedést a múltban is kifejtette éppen ott, ahol erre városunkban leginkább szükség van: a kurucdombi gyerekek között. A Volksbund nagyon jól ismeri szándékainkat és a subancok zavargása, jelvények osztogatása stb. által akarja munkánkat megzavarni és kis magyarjainkat elszakítani. Megfigyeltük, hogy a jelvények viselését és terjesztését is leginkább az egyébként kevés számú magyar nyelvű gyerekekre bízták, hogy ezek is szimbolikusan hirdessék hovatarozásukat. A mentés útja egy lebet, foglalkoznunk kell ezekkel a fiúkkal és lassan-lassan visszabóáítani őket nemzetünknek, Magyarországnak.

A Szociális Ügyosztály munkálkodási területe a tanév elejétől kezdve jelentősen kibővült s így a kurucdombi foglalkozást tartó egyetemisták száma 3–4 főre zsugorodott össze. Ily csekély létszám mellett munkánk folytatása a volksbundérmű subancok zavargásai és okvetetlenkedései miatt lehetetlen-né vált.

Szükségünk van rátok, fiúk, hogy magyar-mentésünket folytathassuk. Ismerjük nagy elfoglaltságotokat, de bízunk benne, lesznek közöttetek olyanok, akik erre is időt tudnak szakítani. Az elfoglaltság minden szombat délután kb. 4–7-ig tart.

Főleg kézügyességben, játékokban, nótákban jár-tas, a sikertelenségektől nem fáradó emberekre van szükségünk. Tudjuk, hogy sokat kívánunk, de biztosak vagyunk abban, hogy nem csalódunk Bennetek és lesztek 10–15-en, akik a nehez, de szép munkára vállalkozni fogtok.

Kérünk mindnyájatokat, ne dobjátok gúnyos ajkbiggyesztéssel félre e papírt, hanem gondolkozatok mondanivalója fölött és ha úgy gondoljátok, hogy Nektek is közöttünk van a helyetek, írjátok fel rá a neveteket.

Bízunk az I. éves szakok segítségében.

Üdv az erdésznek!

Jó szerencsét!

A Szociális Ügyosztály
Kurucdombi Munkacsoportja.”

A körözött felhívásra sok hallgató jelentkezett. Sajnos ez a munka áldozatokat is követelt. A Kurucdombi Munkacsoport aktív tagjai közül Csasz-lava Jenő bmh feleségével és Ferenczy János emh testvérével a gyakori bombázások és nyilas zavargások elől a felszabadulás előtti napokban Brennerbányára menekültek. Egy volksbundista lány bejelentésére a német katonák igazoltatás ürügyével az erdőn túl levő parancsnokság felé kísérték és tarkón lötték őket. Csaszlava egy félrecsúszott lövéssel a fejében beván-szorgott a városba és életben maradt, felesége és társai meghaltak.

„Népi” törekvések

A második világháború évei alatt említésre méltó az egyetemi ifjúságnak az a törekvése, hogy a „népi” írók hangulatkeltésére építve igyekeztek a város lakosságát megmenteni a demokratikus erőknél, az antifaszizmus táborának. E szándékuk azonban nem elszigetelt jelenség volt a városban, hanem a szelle-mében megújulni vágyó haladó értelmiségiek, tisztviselők, diákok jószándékú törekvéseihez kapcsolódott. A Bástyánk 1943 májusi száma pl. hírt ad arról, hogy április 11-én a főiskolai énekkar tartotta, a már közel fél év óta rendszeressé vált nyilvános énekórát a kaszinóban, ahol a palóc vidék legszebb és legjellemzőbb népdalai kerültek sorra.

A szellemi megújulás jegyében járt Sopronban a népi írók baloldali csoportját képviselő Darvas József, a mozgalom vezetői közül Erdei Ferenc, Féja Géza, ebben az időben nacionalista-romantikus ideológiát képviselő Szabó Dezső és Kodolányi János. Ennek szellemében jelentek meg méltató cikkek a Bástyánkban Féja Gézáról, Németh Lászlóról, Veres Péterről, Kodály Zoltánról stb. Szellemük ifjúságunk közötti terjesztésében nagy munkát végzett Vargha Domonkos emh és csoportja.

Eltűnik a horogkeresztes tábla a Volksbund-ház épületének homlokzatáról

E rövid történet egy sporteseménnyel kapcsolatos. 1941 tavaszán volt Budapesten a főiskolai futóba-jnokság. Erre felutazott Halász Miklós bmh is. Megnyerte a bajnokságot. Évfolyamtársai és barátai tudta nélkül még aznap visszaérkezett Sopronba és éjjel a Volksbund-ház Kossuth Lajos utcai épületének homlokzatáról leemelte a zománcozott horogkeresztes táblát és elrejtette. A tábla eltűnését a Volksbund vezetősége a rendőrségnek jelentette. A rendőrség akkori körzeti parancsnoka, Molnár János, jól tudta,

hogy hol kell a táblát keresniök. Molnár azonban – és ez lojalis magatartására vall –, bizalmasan tájékoztatta az Ifjúsági Kör egyik vezetőjét és kérte, úgy dugják el a táblát, hogy azt senki meg ne találja. Mivel a tettes ismeretlen volt és a tábla nem került elő, így felelősségre vonás sem történt.

Jugoszlávia ellen vonulnak a német csapatok

1941 tavaszán részben Sopronon keresztül vonultak át a Jugoszlávia elleni támadásra induló német katonák. A várost átszelő főútvonalon dübörgő német teherautók, harckocsik és harcosok láttán a helyi lakosság nagynémet vágyálmokat kergető kis része lelkesen üdvözölte az átvonuló német katonákat. Ilyen, euforizált tömeg verődött össze a Kurucombhoz közel eső Szeltenhoffer harangöntő üzlete előtt is – a mai Pócsi utca és a Magyar utca sarkán – a járdaszegélyen. Az egyetemisták is hamarosan felfigyeltek erre és kis szervezéssel szép számban verődtek össze a helyszínen. Kezdetben a tömeg heil Hitler kiabálásaira fütyüléssel és abcug-gal válaszoltak. A hangulat tömegverekedésre utalt. A verekedés azonban elmaradt, ezért tehetetlenségükben a közeli Kastner rövidáru kereskedésben gombostűket vásároltak, felálltak a járdaszegélyen kiabálók mögött és azokat hátulról szurkálni kezdték. Mindez olyan zavart okozott, hogy azon a részen a kiabálást abbahagyták.

Tüntetés a Volksbund-ház előtt

1942. márc. 7-én a besorozott spononi volksbundisták demonstratív jellegű felvonulást tartottak a városban és a nyilaskeresztes zászlóval az élen vonultak el a Széchenyi palota előtt elhelyezett országzászló előtt. Az Ifjúsági Kör egy-két tagja tanúja volt, amint néhány volksbundista a sorokból a zászló felé köpött és megjegyzéseket tett. A Kör vezetősége – elnöke *Polgáry Sándor* volt – ellendemonstrációt szer-

vezett és elégtételt követelt a Volksbund vezetőségétől. E célból a Kör tagjai, mintegy 500 fő, a Volksbund Kossuth Lajos utcai székháza elé vonultak 3–4 fős sorokban, egyenruhában. A város három pontján gyülekeztek és egyidőben értek a székház elé. Az ifjúság 3 fős bizottságból álló küldöttsége felment a Volksbund vezetőségéhez és a történetekért elégtételt követelt. Mivel a Volksbund vezetősége is elítélte a történeteket és ígéretet tett, hogy a tetteseket felelősségre vonja, a hallgatók csendesen hazamentek. A felvonulókat azonban lefényképezték és megküldték a képeket a magyar, valamint a német hatóságoknak. A németek ezt a felvonulást Hitler-ellenes tüntetésnek tekintették.

A tüntetést követő éjszakán az ifjúság néhány tagja nemzetiszínű falragaszokat helyezett el a város házain. A várost kisebb kerületekre osztották és mindegyikben külön csoport tevékenykedett. Némely kerületben verekedésre is sor került.

Magyarország német megszállása

Magyarország 1944. március 19-i német megszállása a hallgatószágot is meglepte. A németek hajnali 5 óra körül vonultak be a városba. A város megszállása szervezeten történt. A telefonvezetékeket elvágták és a város több pontján, pl. a vasutas sporttelep bejáratán, zsákmánygyűjtő hely feliratú táblákat helyeztek el. A következő napokban azonban, az éjszaka leple alatt, ezek nagy részét a hallgatók eltüntették vagy a feliratot, papírra nem kíváncszó szöveggel helyettesítették.

Rendelkezés jött, hogy az egyetemi sportkör tulajdonában levő, Manlicher-típusú fegyvereket be kell szolgáltatni a rendőrségnek. A már említett, Molnár János [24] közreműködésével a fegyverekről szóló iratokat azonban megsemmisítették és a puskákat a rendőrség nem kérte be.

A megszállás utáni héten két szakszervezeti munkás kereste fel az Ifjúsági Kör szűkebbkörű vezetőségét. Látogatásuk célja az volt, hogy a hallgatókat

BUDAPEST, 1944. november 25.

Kedves Barátom!

Több oldalról szerzett értesülésem szerint a vezetésed alatt álló Kar hallgatói a Sopronban állomásozó, illetőleg az ott átvonuló német katonai alakulatok tagjaival szemben kihívó magatartást tanúsítanak.

Tekintettel arra, hogy a német katonasággal való esetleges fegyveres összeütközés a magyar nemzet sorsára beláthatatlanul súlyos következményekkel járhat, nyomatékosan felkérlek, hogy minden rendelkezésedre álló eszközzel hass oda, hogy az egyetemi hallgatók magatartása a szövetséges német haderő tagjaival szemben teljesen korrekt legyen és a jövőben semmi kifogás alá ne essék.

Intézkedéseidről és a helyzetről közvetlenül hozzám kérek részletes jelentést.

Szívélyes üdvözléssel:

Cotel Ernő urnak,

a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Bánya- Kohó- és Erdőmérnöki Karának e. i. dékánja

Sopron.

a németek elleni fegyveres ellenállásra buzdítsák. A Kör vezetői azonban ezt, az erőviszonyok reális mérlegelése után, elvetették. Ennek ellenére a munkásokat *Sébor* János prodékánhoz is elkísérték, aki szintén az ifjúság álláspontjára helyezkedett.

1944. április 13-án befejeződtek az előadások az egyetemen. A vizsgahónapot követően pedig a hallgatók zöme munkaszolgálatra vonult be.

A német csapatokkal bevonuló Gestapo, nyilas és más szélső jobboldali ügynökei segítségével hamarosan megkezdte a baloldali és a haladó szellemű elemek letartóztatását. Így került rövid időre a németek fogságába *Modrovich* Ferenc, *Tárczy-Hornoch* Antal és *Vendel* Miklós professzor is [25].

1944-ben a német csapatokkal együtt érkezett Magyarországra egy néhány száz főnyi csoport, amely a magyar csendőrséggel együtt irányította a zsidók kiirtását. Hamarosan sor került az első intézkedésekre, a zsidókat sárga csillag viselésére kötelezték, foglalkozásaikból elbocsátották és gettóba zárták. Így került a mai Gépipari Technikum épületeiben kialakított gettóba *Kövesi* Antal egyet. nyilv. r. tanár, a főiskola volt rektora és prorektora, a Mechanikai Tanszék vezetője is. Egyetemünk vezetőségének utasítására azonban az érdekelt hallgatók nála vizsgáztak és szigorlatoztak. A vizsgajegyzőkönyvek bizonyítják, hogy 1944. december 16-án kilenc hallgató szigorlatozott a gettóban és közülük *Kövesi* professzor kettőt megbuktatott. A hallgatók ezt minden zokszó nélkül tudomásul vették.

Már a német megszállás után, 1944 szeptemberében az Ifjúsági Kör akkori vezetői egyes visszaemlékezések szerint fegyveres antifasiszta harcot próbáltak szervezni. Sajnos, hiteles adatok nem állnak rendelkezésünkre, a részleteket sem ismerjük, csak annyit tudunk, hogy a szervezők a felszabadulásig bújáltak, mert a Gestapo kereste őket.

Ifjúságunk több irányú Hitler-ellenes cselekedeteinek hatására írt levelet Rajnis belügyminiszter 1944. november 25-i keltezéssel *Cotel* Ernő dékánnak. Idézzük:

„Több oldalról szerzett értesülésem szerint a ve-

Emléktábla az Ifjúsági Kör egykori épületén

zetésed alatt álló Kar hallgatói a Sopronban állomásozó, illetőleg az ott átvonuló német katonai alakulatok tagjaival szemben kihívó magatartást tanúsítanak.

Tekintettel arra, hogy a német katonasággal való esetleges fegyveres összeütközés a magyar nemzet sorsára beláthatatlanul súlyos következményekkel járhat, nyomatékosan felkérlek, hogy az egyetemi hall-

gatók magatartása a szövetséges német haderő tagjaival szemben teljesen korrekt legyen és a jövőben semmi kifogás alá ne essék.

Intézkedéseidről és a helyzetről közvetlenül hozám kérek részletes jelentést.”

A Szálasi-kormány a németek utasítására az egyetem teljes felszerelését hallgatóival és oktatóival együtt Németországba akarta kitelepíteni. A tanári kar azonban megtagadta a rendelet végrehajtását. Az egyetemi hallgatóság Sopronban maradt nagyobbik része pedig a Kör vezetősége mellé sorakozott és felajánlotta segítségét. Az értékeesebb felszerelési tár-

gyakat, műszereket Brennbérgbányán biztonságos helyen helyezték el.

Az egyetem oktatói és hallgatói a kapuhoz őrséget szerveztek, s csak miniszteri és dékáni engedéllyel engedtek be az egyetem területére idegeneket.

A felszabadulás első óráiban egy szovjet őrnagy jött az egyetemre és a tanároknak mondott biztató szavaiból kicsendült, hogy nemsokára megkezdhetik az oktató munkát. *Turik* őrnagy, a szovjet városi katonai parancsnok támogatásával a felszabadulást követő napokban az előadások megkezdődtek.

1851

/1866/

1 A M. Kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola Ifjúsági Körének alapszabályából: A magyar nemzeti hazafias érzés ápolása és a testvéries élet fenntartása és fejlesztése a régi selmeci hagyományok szellemében; az egységes testületi fellépés biztosítása, a tagok szellemi és anyagi jólétének emelése; továbbá eszmecsere, olvasás és irodalmi munkásság útján a főiskolai ifjúság szakképzettségének, általános műveltségének emelése.

2 A hallgatók összetétele két csoportból állt. Az egyik csoportba a beiratkozott hallgatók, a másik csoportba pedig a be nem iratkozott, de a vizsgázás céljából a főiskola kötelekében lévő hallgatók tartoztak.

Simándy László erdőmérnök írja le emlékkönyvében, hogy 1911-ben 111-en iratkoztak be az erdőmérnöki szakra Selmecbányán. Évfolyamukat az első világháború szétszórta és a negyedik évüket alkalmi kurzusokon hallgatták le. Államvizsgáikat pedig 1917–1929 között tették le.

Az 1922/23. tanévben az összhallgatói létszám 339 fő volt.

3 A tanári kar és családjaik szintén nyomorúságos viszonyok között laktak. 1922. június 22-én a Ferenc József laktanya I. és II. számú épületeit átadták a városnak és kisebb átalakítások után ezekben költöztek.

4 A M. Kir. Statisztikai Hivatal adatai szerint ebben az időszakban a munkások évi átlagos keresete 620 pengő volt.

5 Az 1928/29-es tanévben 121 beiratkozott hallgatója volt a főiskolának.

6 Erdészeti lapok, 1942. VI. füzet.

7 A megyében lakó zsidókat 1944 júniusának végén Sopronba hozták és ebben az internátusban helyezték el embertelen viszonyok között. A tető sem volt teljesen készen, az ajtók és ablakok hiányoztak. Az emberek a földön feküdtek. Az épületben 3000 embert zsúfoltak össze.

Jelenleg ugyanott 350 hallgatónk lakik.

8 1922 áprilisában a menza a várostól 20 kh földet kapott bérbé. A korábbi években 3 kh földön gazdálkodott. A bérleti díj kh-anként átlagosan 1 q búza volt.

9 E fogalom alatt csak a hallgatókat érti.

10 Az összehasonlításhoz megjegyezzük, hogy *Séber* Jánost 1923. március 13-i határidővel nevezték ki adjunktusnak. Ekkor a havi fizetése 1 650 000 korona volt, ezen kívül 102 m³ tűzifajárandóság, melynek megváltási ára köbméterenként 625 korona.

11 Az adatokat a genfi Nemzetközi Diákintézmény kérésére állították össze.

12 A M. Kir. Földművelésügyi Minisztérium 701/1924. sz. leirata alapján.

13 Ebben az időszakban a főiskolai menzán ebédet és vacsorát napi 1500 koronáért adtak.

14 Rákóczi utca 13.

15 *Fekete* Zoltánt érdemeiért 1928 augusztusában a nagyközség díszpolgárává választották.

16 *Sáradyt* 1936-tól *Franciscy Pál* emh Kispenna helyettesítette, 1941-től *Hibbey* Albert látta el ezt a tisztséget.

17 *Vörös* Tihámér szerint a Corpus Jurist *Fozmán* Gyula emh állította össze, aki az 1891/92. tanévben iratkozott be Selmecbányán.

18 Schmauser Lajos vendéglője a mai József Attila utcában volt.

19 A soproni Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar ez időben a budapesti József Nádor Műszaki és Gazdaságtud. Egy.-hez tartozott.

20 „Die Volksdeutschen Heinrich Berthold, Josef Bayer und Lars Opl liessen sich vor einiger Zeit in der Hochschule

für Forst- und Bergbau in Sopron einschreiben, um dort Studien für den Bergbauingenieur-Beruf zu betreiben.

Nachdem die Genannten bereits seit längerer Zeit von ihren Mitschülern höchst unkollegial behandelt werden waren, wurden sie am 13. November d. J. in einem Hörsaal der Hochschule gröblich beschimpft und bedroht und als „Landesveräter“, „Deutsche Schweine“, „Hitler-Gesindel“ etc. bezeichnet. Den Anlass hierzu bot vielleicht die Tatsache, dass die drei Volksdeutschen an diesem Tage das Abzeichen des „Volsbunds der Deutschen in Ungarn“ trugen, wozu sie nach den Bestimmungen des deutsch-ungarischen Minderheitenabkommens vom 30. August d. J. vollauf berechtigt waren“.

21 Az Ifjúsági Kör elnöke *Hibbey* Barna bmh volt.

22 A német *verschiess* szó fon., magyarul kiközösítésnek hívták. A kiközösítés a selmeci és a soproni főiskolai ifjúság íratlan büntetőtörvénye volt. Ezt a büntetést akkor alkalmazták, ha valaki tudatosan és következetesen vétett a közösség ellen.

23 A Bástyánk 1943 márciusi számában.

24 Részben az ő közbenjárására vállalta el az ifjúság 1943 szeptemberében a helyi légoltalmi műszaki helyreállító osztag megszervezését.

25 *Vági* István egy. tanár kezességével engedték őket szabadon.

1851

/1866/

Ifjúságunk élete a felszabadulás után

Dr. Gál János

Magyarországi Erdészeti Egyesület
1851

Magyarországi Erdészeti Egyesület
1851

1. Az ifjúság életének tartalmi és szervezeti változásai

Közvetlenül a felszabadulás utáni években az ifjúság politikai fejlődése két irányban haladt. Az egyik a múlt hagyományait próbálta tovább vinni, a másik az új szocialista eszméken, a marxizmus-leninizmus tanításának megismerésén alapult. A politikai változások, átalakulások gyors üteme sok kérdést hagyott még tisztázatlanul az addig nacionalista szellemben nevelt ifjúság többségében, ami lassította a hallgatóság szocialista tudatának kifermálódását. A felszabadulás előtti diákkör 1948-ig igyekezett betölteni régi elvein és hagyományain felépült szerepét, átütő erejű vezetésre azonban egyre kevésbé volt alkalmas. Talán mert makacsul ragaszkodott a múltjához, konzervatív volt, nem engedett elég teret az új, friss áramlatnak. Tükröződött benne a koalíciós kormány pártjai közti politikai versengés, mely fékezte a szervezet intenzív munkáját politikai és funkcionális téren egyaránt. Az ifjúság másik, akkor még kisebb csoportja szintén megkezdte munkáját a felszabadulás után. Kitartó, céltudatos munkával vette fel a harcot az új eszmék győzelméért.

Amikor Sopronban megkezdte működését a Magyar Kommunista Párt, az első belépők közt egyetemünk dolgozói és oktatói mellett ott voltak a haladó szellemű hallgatók is.

1945-ben megalakult a MADISZ kebelében ez a baloldali csoport, amely társadalomtudomány- és irodalomtörténeti szemináriumokat tartott az ifjúság po-

litikai gondolkodásának kialakítására. A több éves haladó irányzatú nevelő munka egyre több hallgatót állított a baloldali pártok oldalára.

Az ifjúság politikai fejlődésében a felszabadulás után a legjelentősebb esemény volt a Magyar Egyetem és Főiskolai Egyesületek Szervezetének (MEFESZ) megalakulása (1946).

A MEFESZ pártállásra való tekintet nélkül magában tömörítette az egész egyetemi ifjúságot és nagyban hozzájárult az egyetemi ifjúság politikai neveléséhez és az egységes magyar ifjúsági szervezet kialakításához. A DISZ (Dolgozó Ifjúság Szövetsége) egyetemünkön 1950-ben alakult meg.

A MEFESZ-en kívül az egyetemi ifjúság politikai-világnézeti nevelésében a legnagyobb szerepe a Bólyai János népi kollégiumnak és a Kaán Károly állami kollégiumnak volt. A népi kollégiumban lakó és oda felvett, elsősorban munkás és paraszt származású fiatalok meghatározó szerepet játszottak az Egyetem életében a DISZ-szervezet megalakulásáig, sőt a későbbi időkben is a kollégium az ifjúsági nevelő munka fő bázisa volt és jelenleg is az. A népi kollégium tagjait Egyetemünkön az egymással és saját maguk iránt támasztott magas fokú követelmény, kollektív segítőkészség, az ország sorsáért érzett felelősségtudat jellemezte. Önállóan vállalt társadalmi és sporttevékenység, nyelvtanulás, politikai továbbképzés, az ifjúsági és pártmunka szervezése, a városi

középiskolák, általános iskolák segítése jellemezte a népi kollégium akkori igen hasznos, színes munkáját.

A népi kollégiumokban megvalósult a diákság teljes önkormányzata. Az Egyetem hallgatói a kollégium igazgatóját és a kollégium titkárárt, valamint 3–5 tagú vezetőségét saját soraikból választották meg, amely vezetőség intézte a kollégium mindennemű irányítási munkáját. A kollégiumi élet 10–12 fős szövetkezetekben folyt, amely szövetkezetek nagy forradalmi költőink és íróink nevét viselték, élükön választott vezetővel. A nevelési egységek (szövetkezetek) egymással tanulmányi, tisztasági, sport stb. versenyben álltak és felváltva gondoskodtak a kollégium egészét érintő rendezvények, kollégiumi estek, mozi-, színházlátogatások, politikai beszámolók stb. megrendezéséről. Az Egyetem ifjúságának politikai fejlődésében a népi kollégium tagsága igen fontos szerepet töltött be és az 1949 őszén megalakult állami kollégiumban is a vezető szerep a népi kollégiumban lakóké lett.

A népi kollégium 1947-ben alakult meg. Elhelyezése először a Rákóczi utca 13. számú épületben volt, amelyet rövid idő után az akkor alakuló leány népi kollégiumnak adtak át. Ezután a kollégium tagsága önkéntes társadalmi munkával hozta rendbe a volt Zrínyi Ilona leánynevelő intézet romos épületének keleti szárnyát és ott székelt 1948. december 1-ig, amikor is a Deák tér (jelenleg Május 1 tér) 45. sz. alatti Eszterházy palotába költözött. Az Eszterházy palotába később a Városi Pártbizottság költözött, a népi kollégium részére pedig a Juliáneum épületét adták át, amelyből azután 1949 őszén került át a népi kollégium a volt Szt. Imre kollégium épületébe a Dimitrov térre. Átadva a Juliáneum épületét egy középiskolás fiúkollégiumnak, az épületben jelenleg nyugdíjas pedagógusok otthona van.

A volt Szt. Imre kollégiumban Kaán Károly állami kollégium néven 1949 őszén egyesült a Bólyai János Népi Kollégium az ERTI Kísérleti Állomásának épületében ideiglenesen elhelyezett internátusi csoport és a Szt. Imre kollégiumban lakó hallgatóság

munkás és szegény paraszt származású haladóbb gondolkodású része. A hallgatók létszámnövekedésével párhuzamosan az 1951/1952-es tanévben szerezte meg az Erdőmérnöki Főiskola a bencés kolostor épületét diákotthoni elhelyezés céljára.

1952-től 1956-ig terjedő időszakban a nagy hallgatói létszám, valamint a fokozatosan lanyguló politikai nevelő munka következtében az addigi virágzó kollégiumi élet és nevelő munka elszíntelenedett, a kollégiumok tagságából fokozatosan diákszálási tagok lettek, a diákszálló pedig mindinkább a szállóházhoz hasonlított, semmint nevelő intézethez. A diákszálókban nem alakultak ki közösségek és nem folyt semmiféle nevelő munka.

Az 1957-es évektől kezdődően a Kommunista Ifjúsági Szövetség megalakulása után a kollégiumok fokozatosan újból a nevelő munka fő bázisává váltak, bár meg kell állapítanunk, hogy még mindig nem érték el azt a szintet, amelyet a népi kollégiummá válás érdekében a KISZ Központi Bizottsága meghatározott. A kollégiummá válás ifjúságunktól további erőfeszítést követel, amelyet a kommunista erdő- és faipari mérnökképzés érdekében feltétlenül meg kell tennünk.

1961-ben az Egyetem vezetősége a volt Szt. Imre kollégiumot és a Templom utcai kollégiumot az Ady Endre utcai kollégiumra cserélte el a Művelődésügyi Minisztériummal, amely lehetővé tette, hogy a kollégium az Egyetemünk közelébe kerülhessen, biztosította, hogy a két kollégium tagsága egy kollégiumban helyezkedjék el és így egy kollégiumban legyen képviselve valamennyi évfolyam hallgatósága. Ez annál inkább indokolt volt, mert az átadott épület eredetileg is ifjúságunk kollégiumának készült.

A kollégium felújításával, amely az új bútorokkal együtt több mint 6 millió Ft-ba került, a hallgatóság részére korszerű életkörülményeket, a tanuláshoz és a nevelő munkához igen alkalmas feltételeket tudtunk kialakítani. Lehetővé vált, hogy ifjúságunk számára a kollégium körül sportpályákat alakítsunk ki és az 1967-ben megépített tornacsarnok pedig a kollégium tőzsomszedságában biztosítja a sportolási,

testedzési lehetőségeket hallgatóságunk számára a téli időszakban is.

A jelenlegi – eredetileg 180 főre tervezett – kollégium zsúfoltan is csak mintegy 300 fő befogadására alkalmas, tehát feltétlenül szükséges egy újabb, legalább 100–120 fő férőhelyes kollégiumnak és hozzá tartozó konyhának és étkezőnek a létesítése. Étkezdénk ugyanis nem méltó az egyetem rangjához és nem biztosítja a kultúrált étkezés lehetőségét a jelenlegi kollégium alagsorában. Az új kollégium, amelyet a meglévő kollégium mellett kívánunk elhelyezni, a tervezés stádiumában van. Építésével egyidőben a régi kollégium és tornacsarnok fűtési rendszerét a szénfűtésről olajfűtésre alakítjuk át.

Hosszas fáradozás után végre sikerült a kollégiumban korszerű orvosi rendelőt, fogorvosi rendelőt és elkülönített betegszobákat kialakítani. Ugyancsak a kollégiumban biztosítottunk helyet az ifjúsági fotószakkörnek és a képzőművészeti kör tagjainak is.

2. Oktatás-nevelés, az ifjúság társadalmi munkái és tudományos diákkörei

A felszabadulás után egyetemünkön megváltozott a tanulmányi rend és fegyelem. Az addig kötetlen, a tanulmányi időt nem meghatározó, az évméltést és évkihagyást vagy más szóval ún. listázást a végsőkéig lehetővé tevő laza tanulmányi rend helyébe meghatározott szigorú tanulmányi rendhez kötött képzési formát vezettünk be, amely a tanulmányi időt 4, illetve 1956-tól 5 évben határozta meg és a vizsgázást először tanuló csoportonként előírt időben együttesen, majd később határozott vizsgaidőszakban önkéntes jelentkezés alapján, de a további tanulást a letett vizsgákhoz kötve, határozta meg. Ez az új tanulmányi rend az ifjúságot rendszeres munkához kötötte, mert továbbtanulása, illetve az anyagi támogatás mértéke is nagymértékben a tanulmányi eredménytől függött. Az 1962-ben bevezetett oktatási reform pedig a tananyag korszerűsítésével párhuzamosan a gyakorlati képzés és az eszmei politikai nevelőmunka

előtérbe helyezését írta elő. A szakmai tantárgyaink és üzemi gyakorlatok számának növekedésével természetesen az ifjúsági élet egyéb más vonatkozásai is átalakultak. A heti óraszámnak 36 órára való lecsökkentésével lehetősége nyílik ifjúságunknak a fokozottabb önálló tanulásra és az egyéb, a képzést kiegészítő, az egyéni tehetségeket jobban felszínre hozó diákköri munka végzésére.

A nevelés vonatkozásában tehát mindinkább előtérbe került a munkára, illetve a munkával való nevelés helyes elve. Ebben a vonatkozásban két egymáshoz kapcsolódó folyamat széles körű kibontakozásáról kell említést tennünk. Elsősorban az önkéntesen vállalt fizikai társadalmi munkáról, másodsorban pedig az egyetem egyes tanszékei mellett kialakult diákköri munkáról kell beszámolnunk.

Az önként vállalt társadalmi munka első kezdeményezései már 1945/46-ban megfigyelhetők, amikor ifjúságunk önkéntesen vállalkozik az egyetem területén levő romeltakarítási munkálatokra, majd saját maga részére rendbe hozza az ún. bakter pályát, amelyet az 1963-ban történő feltöltéséig sportpályaként használtak. A feltöltött részen pedig újra kézilabda pályát alakítottak ki 1965-ben, szintén társadalmi munkával.

A népi kollégiumban lakó hallgatóink rendszerezen végeztek társadalmi munkát, elsősorban saját kollégiumuk rendbehozatalán, másodsorban pedig falupatronálás címén, a megye különböző községeibe látogattak vasárnap munkavégzés céljából. Bizonyos értelemben ide számíthatjuk azt a tevékenységet is, hogy ifjúságunk 1945–46-ban az akkori menza részére beszerző körutakat szervezett, hogy saját megélhetésükhöz szükséges élelmiszer-nyersanyagnak legalább egy részét a megye falvaiban szerezzék be. Az élelem beszállítása sokszor hátizsákban, zsákokban, lovas kocsikkal, tehervonaton stb. történt.

Már 1950-től kezdődően az erdőmérnökhallgatók részt vettek a tavaszi időszakban az erdősítési és fásítási munkák végzésében. Ez a mozgalom különösen 1959 óta terebélyesedett ki, ettől az időtől kezdve egyetemünk ifjúsága minden tavasszal megrendezi a

Az Egyetem ifjúsága szakirányító tevékenységet folytat a városi középiskolák fásítási társadalmi munkálatainál

fásítási hónap ünnepélyes megnyitását, szakfelügyelőként irányítja az egész város ifjúságának ez irányú tevékenységét és oktatóinak bevonásával évről évre igen komoly fásítási tervezési munkát végez. Ennek eredményeképpen elkészült Győr-Sopron megye valamennyi községének községhatáros fásítási terve. Egy-egy községet általában 2–3 főiskolai hallgató és egy irányító oktató helyszínén, 2–3 napos munkával és utána félévi tanulmányaik alatt elkészítik 3 példányban az Erdőtelepítéstani Tanszék szakmai irányításával a fásítási terveket, amelyeket a következő év fásítási hónapja során ünnepélyesen adnak át a járási székhelyen a község vezetőinek. Az eddig elévített tervezési munkák értéke meghaladja az 1 millió Ft-ot. A tervek alapján végzett fásítási munkát egyetemünk fiataljai a továbbiak során is figyelemmel kísérik és segítik a tervek konkrét kivitelezését is. Ennek eredményeképpen szépül a megye tájképe, növekednek a mezőgazdasági terméseredmények, biztonságossá válik a mezőgazdasági termelés, növekszik az ország élőfa-készlete és ami nevelési

szempontból szintén igen fontos, fiataljaink önálló feladatokat oldanak meg, kapcsolatba kerülnek a szocialista mezőgazdasági nagyüzemekben dolgozókkal, tevékenyen részt vesznek az országépítő munkában.

A társadalmi munka egyik legszebb példáját az egyetem KISZ-ház felépítése szolgáltatta. Érdemes ennek történetét kissé részletesebben leírni. Az 1956-os ellenforradalmi események megmutatták, hogy a DISZ az elért sok eredmény ellenére még magában a hallgatóságban sem volt egységes, nem tudta átfogni, nevelni és irányítani a magyar ifjúság széles rétegeit. Nem gondoskodott az ifjúság megfelelő szórakozásáról, nem tudta az ifjúsági mozgalmi életet a fiatalok gondolkozásmódjának megfelelően színessé tenni, nem folytatott következetes harcot a kispolgári ízlés és kultúra térhódításai ellen. Hiba volt továbbá, hogy a DISZ-szervezetek sokszor kaptak olyan segítséget az állami szervektől, amiért nem kellett megdolgozniuk és így nem is tudták kellően megbecsülni ezt a támogatást.

Indul a KISZ-ház építése. A Vasöntöde
dömperje segít az építkezésnél

az Építéstani Tanszék oktatóinak irányításával. Sopron Város Tanácsa a KISZ-székház részére megfelelő telket biztosított díjtalanul, a kisajátítási eljárásokat a lehető leggyorsabban folytatta le és lehetővé tette, hogy a munkák azonnal megindulhassanak. A társadalmi munkát maga a KISZ-bizottság szervezte és irányította. Az építéshez szükséges téglát a volt Rákóczi nevelőintézet és laktanya romos épületeiből termeltük ki, a kavicsot, homokot ugyancsak saját magunk termeltük és szállítottuk. Az építkezéshez szükséges követ az Erdőgazdaság bányájában a bányász hallgatók robbantották le, a város üzemei, elsősorban a Vasöntöde, a Tanulmányi Erdőgazdaság, a Soproni Sörgyár, a Köztisztasági Vállalat és a honvédség szállító eszközöket bocsátott az építkezéshez rendelkezésünkre. Az Erdőgazdaság felvonulási épületeket pótló, fából készült munkásszállásokat adott át. Megmozdultak az ifjúság mellett az egyetem oktatói és egyéb dolgozói is. Dicsérettel kell megemlékezni a Győr-Sopron megyei Állami Építőipari Vállalatról, mivel lehetővé tette az ifjúság számára ilyen nagy arányokban a társadalmi munka elvégzését.

Meg kell dicsérni a *soproni Munkaerőtartalékok Intézetének* kőműves tanulóit, akik munkaidejükön túlmenően, szombat-vasárnap is dolgoztak társadalmi munkában és igen jó kapcsolat alakult ki köztük és az egyetemi ifjúság között. Az építkezés a társadalmi összefogás eredményeképpen igen gyorsan haladt és 1959. március 21-én a Tanácsköztársaság 40 éves évfordulója alkalmából már sor kerülhetett a KISZ-ház felavatására. Az épületet a Tanácsköztársaság egyik soproni kiemelkedő személyiségéről, *Bors Lászlóról* neveztük el, akinek emléktábláját ezen a napon a bejáratnál avattuk fel. Az azóta eltelt 10 évben a KISZ Művelődési Ház újabb létesítményekkel – színpaddal, öltözőkkel, kelléktárakkal – bővült és jól szolgálja egyetemünk ifjúságának kulturális tevékenységét és egyben a hagyományossá vált egyetemi tudományos ülésszakok és egyéb politikai, szakmai és kulturális előadások fő központjává vált. A KISZ Művelődési Házat megszerette a város dolgozó és tanuló ifjúsága is és igen gyakoriak a közös rendezvények.

Ugyancsak a legnagyobb elismerés hangján szól-

A KISZ-ház bővítésénél, a színpad építésénél segítenek az Egyetem hallgatói

hatunk ifjúságunk áldozatvállalásáról és munkaszere-
tetéről az egyetem tornacsarnokának építésével kap-
csolatban. 1966 őszén arról volt szó, hogy vagy meg-
indul a tornacsarnok építkezése és még abban az év-
ben beépítünk több mint 1 millió Ft-ot vagy pedig
az új gazdasági mechanizmussal kapcsolatos beruhá-
zási rendszer bevezetésével a tornacsarnok építése
nem lehetséges. A Győr–Sopron megyei Állami Épí-
tőipari Vállalat egyéb munkái mellett az 1966-os év-
ben csak egészen minimális építőkapacitást tudott
biztosítani. Mindössze egy betonkeverő gépet és egy
betonozó brigádot bocsátott rendelkezésünkre, a töb-
bi munkát az egyetem ifjúsága végezte el. Az igen
nehéz tereprendezés és mintegy 700 m³ földnek a
tartópillérek gödreiből való kiemelése után a beton
keverését és az elkészült zsaluzatba való behordását
is maga az ifjúság végezte el. Az építő munkában
hallgatóink mellett ugyancsak részt vettek az egye-
tem oktatói és dolgozói is, a keresetet pedig nagy-
részen a hős vietnami nép megsegítésére ajánlotta
fel ifjúságunk. Így egyetemünk egészének segítségé-

vel határidőre elkészült az egyetem új tornacsarnoka,
amely a kollégiumi mellett egy újabb fontos nevelési
bázisává vált egyetemünknek.

Az önkéntesen vállalt társadalmi munkák közül
csak a legfontosabb három munkát emeltem ki, hosz-
szan fel lehetne még sorolni azt a tevékenységet,
amelyet ifjúságunk az elmúlt 25 év alatt, de különö-
sen az elmúlt utolsó 10 évben „Ifjúsággal a szocia-
lizmusért” mozgalom keretében elvégzett. Így segí-
tett hallgatóságunk a botanikus kert növelésénél, a
korszerű üvegház építésénél, az egyetemünk környé-
kén levő utcák fásításánál, a városi KISZ-ház épít-
kezésénél, a tóalmi kísérleti csemetekert és bemu-
tató telep létesítésénél, a Tanulmányi Erdőgazdaság
mély- és magasépítkezéseinél, az állami gazdaság és
termelőszövetkezetek betakarítási munkálatainál, a
sopronkövesdi „Béke” termelőszövetkezet patroná-
lásánál stb.

Az önálló szakmai tevékenység bizonyos vonatko-
zásban kutatómunka és a hallgató hivatástudatának
elmélyítéséhez nagymértékben hozzájárultak egyete-

műnkön a tudományos diákkörök, amelyeket ma már a szakemberképzés szerves részének tartunk. Az első diákkörök az 1952/53-as tanévben alakultak az egyetemi oktatásban jelentkező új követelményeknek megfelelően, más szocialista országok, elsősorban a Szovjetunió példája nyomán. A tudományos diákkörök szerepe kiemelkedő a hallgatók önállóságra való nevelésében, mivel olyan képességek kialakításában segítik a hallgatókat, mint az alkotó kedv, kezdeményező készség, pontosság, metodikai megalapozottság, dialektikus gondolkodásmód stb., amelyek együttesen jellemzik a jó szakembert. A tudományos diákkörök ezen túlmenően lehetőséget biztosítanak az egyéni nevelőmunka érvényesüléséhez, mivel lehetőséget adnak az oktatók és a hallgatók közvetlen munkakapcsolatának megteremtéséhez.

A tudományos diákköröknek az a célja, hogy a tudományos kutatómunkára hajlamos hallgatókat megismertessük a tudományos kutatás módszereivel és szakmai nevelésük mellett fejlesszük világnézetüket is. Fenti célkitűzésből látható, hogy a tudományos

diákköri munkára jelentkező hallgatók jelentős többletmunkát vállalnak és ha ennek eleget tesznek, fokozottabb megbecsülésre is érdemesek. Ez a munka feltétlenül hasznos számukra, mert a kutatómunkához már hallgató korukban – témavezetőjük segítségével – irányítást kapnak. Elvégzett munkájukról a helyi tudományos diákkörök konferenciáin, illetve az országos diákköri konferenciákon, valamint más rendezvényeken is beszámolhatnak. A tudományos diákkörök lehetőséget biztosítanak a legkiválóbb hallgatók kiválasztásához, amelynek jelentős szerepe lehet a káderutánpótlás területén is. Egyetemünkön, de más egyetemeken is, a demonstrátori megbízásokat a tudományos diákkörben jó eredményt elért hallgatók kapják.

Ugyancsak említésre méltó és hallgatóink számára az első irodalmi tevékenységet jelenti, hogy a tudományos diákkörben készült dolgozatok közül a helyi konferencián helyezést értek el egy részét a szaklapokban is megjelentetjük, másrészt a legkiválóbb hallgatók előadásokat tartanak az Országos Erdé-

Az Egyetem ifjúsága segíti a termelőszövetkezetek betakarítási munkálatait

szeti Egyesület és a Faipari Tudományos Egyesület helyi csoportjainak ülésein, egészen kivételes esetekben pedig még az egyetem tudományos ülésszakain is.

Az 1952/53-as tanévben az akkori Erdőmérnöki Főiskola 7 tanszéke mellett alakultak diákkörök 62 fővel, ami hallgatóságunknak 13⁰/₀-át jelentette. A következő időben a hallgatók körében a tudományos diákköri munka iránt fokozottabb érdeklődés nyilvánult meg és már az 1954/55-ös tanévben a tudományos diákkörökben készült pályamunkák közül hármat a Magyar Tudományos Akadémia 1000–1000 Ft-os jutalomban részesített. A tudományos diákköri munka minőségének emelésére már ekkor elhatároztuk, hogy csak jeles és jó tanulmányi eredményt elért hallgatókat veszünk fel a tudományos diákkörökbe, akinél pedig a tanulmányi eredményben hanyatlás tapasztalható, annak diákköri tagságát felfüggesztjük, mindaddig, amíg a kívánt javulás bekövetkezik.

A tudományos diákköri tevékenység egyetemünkön a Faipari Mérnöki Kar létesítése után mind mennyiségben, mind minőségben tovább fejlődött. Az 1960/61-es tanévben 19 tudományos diákkörben 117 hallgató dolgozott. Azóta a tudományos diákkörök mennyiségileg nem fejlődtek, de ez nem is cél, a minőségi fejlődést pedig az azóta elért újabb és újabb eredmények jelzik.

Az évente megrendezett házi tudományos diákköri konferenciákra általában 20–25 dolgozat érkezik be, amelyekből az egyetem vezetősége a legjobbakat pénz- és könyvjutalomban részesíti. Ezen kívül hallgatóink minden évben szerepelnek az Országos Tudományos Diákköri Konferencián általában 6–10 előadással. Az egyetemünkön folyó tudományos diákköri munkák megbecsülését jelentette, hogy 1967-ben egyetemünk kapta a VIII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Agrár Szekciója megrendezésének a jogát. Ezen a rendezvényen egyetemünk diákkörei 9 előadással szerepeltek, amelyek közül Az erdő és a művészetek kapcsolata című dolgozat külön díjban, A faállomány-vizsgálati módszerek című

dolgozat pedig első helyezéskben részesült. A jó munkát jelzi továbbá az is, hogy az országos konferenciákról még soha sem tértünk vissza első díj nélkül. Különösen az erdőművelési, erdőtelepítési, szállítástani, erdővédelmi, vadászati és gépesítési szakkörök működnek eredményesen.

3. Az ifjúság kulturális élete

Felszabadulásunk után egyetemünkön is megteremtődtek azok a feltételek, hogy hallgatóságunk kulturális téren is új nagy eredményeket érhesen el. A háború utáni első évek ugyan még más feladatokat szabtak meg, így elsősorban az újjáépítéssel járó nagy munkák kötötték le a hallgatóság figyelmét és idejét. A szórakozás és a kultúra utáni vágy azonban a munka mellett is megteremtette a pezsgő diákéletet. A rétegszervezetek megszűnése, illetve a DISZ megalakulása után a kulturális munka is szervezetté vált, sorra alakultak meg az öntevékeny kultúracsoporthok, együttesek. Az ellenforradalom miatt sajnos ezeknek a tevékenysége is bizonyos időre megszűnt. Az élet normalizálódása után a kulturális munka nagyon hamar a régi kerékvágásba jutott, sőt túlszárnyalta az addig elért eredményeit.

Az Egyetemi és Főiskolai MSZMP és KISZ-szervezet, a Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki és Földmérőmérnöki Kara, valamint az Erdőmérnöki Főiskola a Tanácsköztársaság kikiáltásának 40. évfordulója tiszteletére ünnepségsorozatot és tudományos ülésszakot rendezett. Sándor Kálmán: Harag napja című színműve is bemutatásra került.

1959. március 24-én az egyetemi KISZ-házban mutatkozott be az egyetemi hallgatókból alakult tánczenekar. Ez az együttes éveken át töretlen aktivitással és lelkesedéssel szórakoztatta, teljesen ingyen, hétről hétre a város fiataljait.

1959. november 21-én az Egyetemi Könyvtár és a KISZ-szervezet műsoros könyvismertetést tartott Sopronkövesden. Ettől az időponttól kezdve az egyetem öntevékeny művészeti csoportjai gyakran szere-

peltek színdarabokkal, tánczene szolgáltatással, irodalmi előadásokkal Sopronkövesden, valamint a város üzemeiben, gyáraiban és intézményeiben, hogy megismertessék haladó művészi és irodalmi hagyományainkat, valamint a mai magyar- és világirodalmat.

Jellemző az egyetemi kultúr munka méreteire ebben az időszakban az, hogy 1959. októbertől 1960. májusig 70 rendezvényt tartottunk. Ennek az időszaknak kiemelkedő, az egész várost megmozgató rendezvénye a magyar ballada-est és az Egyetemi Kulturális Szemle Területi Bemutatója, melynek keretén belül több száz egyetemista mutatta be tudását.

A közművelődési előadásorozat számos neves szaktekinvényt szólaltatott meg Sopronban, ezek olyan rendezvények voltak, amelyekre nemcsak Sopronban, hanem az ország más egyetemi városában is felfigyeltek.

1960. június 3-án első ízben érkeztek a nemzetközi diákcsererek keretében külföldi hallgatók az egye-

temre, akik számára az egyetemi KISZ-bizottság színes kultúrprogramot állított össze.

A széles társadalmi összefogás eredményeként felépült az egyetemi KISZ-ház, melynek felavatására 1959. március 22-én került sor, azóta is centruma az egyetemi ifjúság szórakozásának, művelődésének. Számos nagy sikerű rendezvény bizonyítja, hogy jelentős szerepe van és lehet a jövőben is az ifjúság széles rétegeinek összekapcsolásában, közös programjának kialakításában. Fontos helyet foglal el ebben a tevékenységben és folyamatban az Egyetemi Színpad, amely 1962 novemberében alakult meg. Azóta is sok előadással szórakoztatta és nevelte a város egész ifjúságát.

Többek között az egyetemi KISZ-ház biztosította és teremtette meg országos sikereink előfeltételeit. 1957 óta az egyetemi tánczenekar a veszprémi Egyetemi Területi Kultúrversenyen első díjat nyert. Ugyancsak első díjat szerzett ezen a versenyen a színjátszócsoporthoz és az akkoriban országos hírnevet szerzett szavalókórus,

SOPRONI SZABADEGYETEM

1959—1960

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat és a Soproni Erdőmérnöki Főiskola Művelődési Tanácsának

KÖZMŰVELŐDÉSI ELŐADÁSSOROZATA

1959. november 11-én (szerdán) 6 órákor

Dr. KULIN GYÖRGY a budapesti Uránia bemutató csillagvizsgáló igazgatója:

AZ ŰRHAJÓZÁS MAI ÁLLÁSA ÉS KILÁTÁSAI

1959. november 25-én (szerdán) 6 órákor

WINKLER OSZKÁR egyetemi tanár Ybl-díjas építész:

SOPRON ÉPÍTÉSZETE AZ UTOLSÓ ÉVTIZEDEKBEIN

1959. december 9-én (szerdán) 6 órákor

Dr. MAKKAI LÁSZLÓ a történetudományok kandidátusa:

PARASZTMOZGALMAINK ÜSSZEFONÓDÁSA FÜGGETLENSÉGI HARCAINKKAL

1959. december 16-án (szerdán) 6 órákor

Dr. LŐRINCZE LAJOS a Magyar Tudományos Akadémia Nyelv-tudományi Intézetének igazgatóhelyettese:

NYELVMŰVELÉSÜNK HELYZETE ÉS FELADATAI

TERVEZETT ELŐADÁSOK 1960-BAN

1. MOD ALADÁR egyetemi tanár a TIT főtitkára:
Világnezet és történelem
2. Dr. Törő Imre akadémikus, orvosprofesszor:
Idealista és materialista fejlődésmélelet
3. Pogány O. Gábor a Nemzeti Galéria főigazgatója:
Korunk művészetének fő kérdései
4. Pándi Pál az irodalomtudományok kandidátusa:
Élet és irodalom
5. Rostás Andor (Budapest):
Műanyag, anyagtakarékosság
6. Kertész István egyetemi adjunktus:
A munkásmozgalom kialakulása és fejlődése Sopronban
7. Szabolcsi Bence főiskolai tanár:
Zenetörténetünk néhány kérdéséről
8. A Színvészeti Főiskola Irodalmi Szinpadának előadása
9. Keserű János az MSZMP K. B. Mezőgazdasági osztályának vezetője:
Socialista nagyüzemi termelés a mezőgazdaságban
10. Hécsei László az Igazságügyminiszter helyettese:
Socialista államelmélet

T. CÍM:

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat és az Erdőmérnöki Főiskola Művelődési Tanácsa városunk dolgozóinak számára a korábbi évek kezdeményezéseinek folytatásaképpen 1959. novemberétől kezdve

SZABADEGYETEMI ELŐADÁSSOROZATOT

indít. A SZABADEGYETEM előadói neves fővárosi és helyi tudósok, szakemberek.

A KÖZMŰVELŐDÉSI ELŐADÁSSOROZAT hármasságú: világtörténelmi, természettudományi és művészeti témákat ölel fel. Az előadásokról külön falragaszokon tájékoztatjuk Sopron város dolgozóit.

Előadásainkra T. Címet szeretettel meghívjuk.

A RENDEZŐBIZOTTSÁG

Az előadások ideje: 1959. novemberétől kezdve minden hó második és negyedik szerdáján este 8 óra.

Az előadások helye: a Liszt Ferenc Kulturház nagyterme.

Bérletjegy 12 előadásra 15 Ft.

Bérelőjegy egy előadásra 4 Ft.

A SZABADEGYETEM ELŐADÁSAINA vonatkozólag felvilágosítást ad az ERDŐMÉRŐNKI FŐISKOLA KÖNYVTÁRA (telefon: 509) és a TUDOMÁNYOS ISMERETTERJESZTŐ TÁRSULAT LISZT FERENC KLUBJA. (Telefon: délután 3 órától 804.)

Dr. Mihály György-B. magyar Ny. L. tel. Sopron 17. sz. Hírlap levelez.

Hivatásból
díjaztatásig

RENDEZŐBIZOTTSÁG
SOPRONI SZABADEGYETEM

SOPRONI SZABADEGYETEM

1959—1960

1960-ban az Egyetemi KISZ-Zenekar és a Soproni Vasas Művészeti Együttes két alkalommal közösen adta elő a Petőfi Színházban Vereczkei: Vizsgálják a tanár úr című zenés vígjátékát. November 7-én pedig az egyetemi színjátszók Visnyevszkij: Optimista tragédiájának részleteit mutatták be színházi előadásukban. Mindkét előadásnak jelentős közönségsikere volt.

1961. április 15–16-án egyetemünk rendezte meg másodszor is a Kulturális Szemle egyetemi és főiskolai területi bemutatóit, melyen Kaposvár, Keszthely, Mosonmagyaróvár, Szombathely, Veszprém és Sopron felsőfokú intézményeinek kulturális csoportjai vettek részt.

1961. december 8-án rendezett nagyszabású író-olvasó találkozó volt Szilvási Lajos és Solymár József írók részvételével.

1962. április 15–16-án harmadszor is egyetemünket bízta meg a KISZ Központi Bizottsága a Kulturális Szemle egyetemi és főiskolai bemutatóinak meg-

rendezésével. Olyan kitüntető megbízás volt ez, amely még egyetlen felsőfokú intézményt sem ért. A bemutatókon egyéni szavalók, táncsoportok, zenekarok, énekkarok, színjátszócsoporthoz és hangszeres szólóisták léptek fel.

Kedvelt szórakozása ifjúságunknak a szellemi öttusa, amelynek csapata a Kulturális Szemle területi bemutatóján első helyezést ért el és így bekerült az országos döntőbe, melyet a Magyar Televízió is közvetített.

1962. év végén került sor az Egyetemi Színpadon a Budapesti Egyetemi Színpad nagy sikerű bemutatójára. Majakovszkij: Gőzfürdő c. kétrészes satírája Sopronban is hatalmas közönségsikert aratott. 1964-ben Szegeden, Keszthelyen és Sopronban Egyetemi Színpadunk ért el újabb sikereket. Az 1966. évi Országos Egyetemi Művészeti Fesztiválon bemutatójukat a zsüri aranyfokozattal jutalmazta.

A táncsoport és a zenekarok is jelentős sikereket értek el.

Szellemi öttusa a KISZ Művelődési Ház színpadán

Az utóbbi években igen nagy fejlődésen ment át a Képzőművészeti Kör. Festményekből, rajzokból sűrűn rendeznek tárlatokat, kiállításokat.

A kollégiumban zenei estek, irodalmi előadások, vetélkedések és egyéb rendezvények teszik hangulatosabbá a hallgatók életét.

4. Selmeci hagyományok

Az Ifjúsági Szervezet az Egyetem Párt és állami vezetésének segítségével feldolgozta és értékelte az úgynevezett Selmeci hagyományokat. Ezek közül azon diákszokásokat, amelyek jelen körülményeink között is alkalmasak a szocialista típusú szakemberképzés segítésére és hozzájárulnak a diákélet szebbé, színesebbé tételéhez, felelevenítettük és évről évre nagyobb mértékben vezetjük be, felhasználva a tradíciók hatalmas nevelő erejét.

Ezek közé tartozik, hogy elsőéves hallgatóinkat 10–14 nappal korábban hívjuk be az oktatási év megkezdése előtt abból a célból, hogy ezen idő alatt részint pótoljuk a különböző középiskolák matematikai képzésében jelentkező hiányosságokat, másrészt igyekezzünk a tanulmányi munkát megelőzően jó elvtársi közösségeket kialakítani. A szakirodalmi és honvédelmi ismeretek oktatása mellett elsőéves ifjúságunk tevékenyen vesz részt a Egyetem és annak környezetének csinosításában és egyéb fizikai társadalmi munkálatokban. Ez a nevelő jellegű fizikai-társadalmi munka tanulmányi munkájuk elején szimbolizálja a kezdő erdő- és faipari mérnökhallgatók számára, hogy az Egyetemünkön fő nevelési tényező a rendszeres munka, emellett azonban megtanulja az ifjúság, hogy az Egyetemen a legnagyobb rendet követeljük meg és mint a tapasztalatok mutatják, az ifjúság mindig jobban becsüli azt, amiért neki is fáradoznia kell.

Az első év kezdetén a hagyományoknak megfelelően megkezdődik az ún. balekoktatás, amelynek során az Egyetem magasabb évfolyamú hallgatói a fiatalabbakat megismertetik az egyetemi szokásokkal, tanulmányi renddel, KISZ és társadalmi munkával stb. Majd a balekavató szakestély keretében minden egyes elsőéves egy idősebb segítőtársat, ún. kereszt-apa firmát választ magának, aki egész tanulmányi időszak alatt felelős a gondjaira bízott balekért.

A balekavató, szalagavató és egyéb szakestélyeknek igen szép kialakult menetrendje van. A fegyelmezett kollektív szórakozás keretei között az ifjúságnak lehetősége nyílik oktatóival fehér asztal mellett is találkozni és megfelelő humoros keretek között megkritizálni az oktatókat, az egyetemi élet egyes fonásait, a város életével összefüggő egyéb jelenségeket stb.

A szakestélyek megtartására ifjúságunk már előre készül és a pergő, eleven műsor és kisebb mennyiségű sörital elfogyasztása a szakestélyt kedvessé, hangula-

tossá és emlékezetessé teszi mindazok számára, akik azon részt vettek.

Hagyományossá és a nagyközönség számára is várt eseménnyé váltak ifjúságunk életében a rendszeresen megtartott balek és valétabálok, az ötödévesek ballagással és karnevál menettel egybekötött búcsúzásai az Alma Matertől és a szeretett várostól, Soprontól.

Ifjúsági Szervezetünk összegyűjtötte és már többször kiadta azokat a szép selcemi és soproni diáknótákat, amelyek éppúgy hozzátartoznak egyetemi ifjúságunk életéhez, mint az ősi Alma Materen megkövetelt odaadó, rendszeres munka, a botanikus kert szép esti séták, mint az ősi város friss alpesi ciklámen illatú levegője.

A ballagást követő karnevál

A hagyományos valétabál

5. Ifjúságunk lapja a Soproni Egyetem

Az egyetemi ifjúság életében jelentős szerepet kap az ifjúság által szerkesztett és az Egyetem Jegyzet-sokszorosító Részlegében készülő ifjúsági lap, a *Soproni Egyetem*. A lap megjelenése a felszabadulás után 1951-ben indult meg Soproni Egyetem címmel, majd 1959-től 1962-ig Főiskolánk címmel, 1962 decemberétől az önálló Erdészeti és Faipari Egyetem megalapításától napjainkig újra Soproni Egyetem címmel jelenik meg. Az ifjúsági lap felöleli az egyetem egész életét. Foglalkozik a tanszékek munkájának ismertetésén túlmenően a KISZ életével és tevékenységével, helyet ad az ifjúság irodalmi tevékenységének, sokszor vitafórumként jelentkezik, ismerteti az egyetemi sportéletet és kulturális eseményeket, a diákhumor és egyes esetekben képzőművészeti alkotások is helyet kapnak benne. A havonként megjelenő ifjúsági újság tág teret biztosít ifjúságunk sok irányú érdeklődési körének kielégítéséhez és a szakmai tevékenységen túlmenően az egyéb alkotókészségnek kifejlesztéséhez. Ugyanakkor az egyetemi újság jól szolgálja egyetemünk hírnevének öregbítését, a hazai és külföldi felsőoktatási intézményekkel való cserekapcsolatát, de bizonyos vonatkozásban céltudatosan irányítva ezt a munkát, jó felvételi propagandának is bizonyul, amennyiben megfelelő számaikat kellő időben meg tudják küldeni a középiskolások számára.

6. Nemzetközi kapcsolatok

1959 óta új színfoltot jelent az egyetemi ifjúság életében a széles körű nemzetközi kapcsolatok megteremtése. Az egyetem ifjúsága a felszabadulás óta fokozottabb mértékben tanulja az idegen nyelveket, elsősorban az orosz, német és az angolt. A népi kollégiumok helyes kezdeményezése után, ahol naponta legalább 1 órában kellett idegen nyelv tanulásával foglalkozni, 1950-ben már az Egyetemen is kötelezővé tették egy, majd 1956 után két idegen nyelvnek

a tanulását. A nyelvtanulás fontosságának megértését jelenti, hogy a kötelező órákon túlmenően ifjúságunk önkéntesen vállalkozik nyelvkurzusok végzésére, amelyek részben kiegészítik az egyetemi kötelező oktatást, ami csak heti 2 órában folyhat, részben pedig újabb nyelvek elsajátítását jelentik. Ilyen fakultatív nyelvoktatás van angol, francia, spanyol, román, horvát és szlovák nyelvekből. Ez a nyelvtanulási kedv és szorgalom lehetővé tette az Egyetem vezetősege számára, hogy a nemzetközi kapcsolatok újabb formáit keresse.

1961-ben egyetemünk ifjúsága a KISZ-szervezetten keresztül kezdeményezte a Földművelésügyi Minisztériumban és a KISZ Központi Bizottságánál nemzetközi erdész diákszeminarium rendezését abból a célból, hogy elsősorban a szocialista országok erdészeti felsőoktatási intézményeinek hallgatói, de kiegészítve, a többi országok erdészeti felsőoktatási intézményeinek fiataljai is, találkozhassanak egymással a barátság és a béke jegyében. Ismerkedjenek meg egymás életével, munkájával, valósítsák meg a békés egymás mellett élés elvét, egymás megsegítését. Kitartó munkánkat és kezdeményezésünket siker koronázta. A fenti gondolatok jegyében rendezte meg egyetemünk 1962. október 6–14-ig az első nemzetközi erdész diákszeminariumot, amelyen a szocialista országok erdészhallgatóinak küldöttségén túlmenően Finnország erdész küldöttsége is részt vett. A kezdeményezést azóta felkarolták és két évente más és más ország rendezi meg a nemzetközi erdész diákszeminariumokat. A soproni nemzetközi szeminarium alkalmából a küldöttek tiszteletére KISZ-bizottságunk ünnepi hangversenyt rendezett a Liszt Ferenc szimfonikus zenekar közreműködésével.

Az elmúlt évtizedben lehetőség nyílt arra, hogy felsőoktatási intézményünk elsősorban a baráti szocialista országok felsőoktatási intézményeivel, de egyéb külföldi társintézményekkel is, meghatározott keretek között együttműködési szerződéseket kössön. A szerződések lehetővé teszik kölcsönös tanulmányutak szervezését, rendszeres szakirodalmi, szaporító anyagcserét, közös rendezvények tartását stb. A szer-

zödésekben intézkedés történik önköltséges hallgatói cserék létesítésére is. Az elmúlt évek során hallgatóink 5–10–15 fős csoportokban egy vagy két oktató vezetésével 2–3 hetes önköltséges csere termelési gyakorlaton vettek részt Csehszlovákiában a brünni Mezőgazdasági és Erdészeti Főiskolán és a zólyomi Erdészeti és Faipari Egyetemen, a Német Demokratikus Köztársaságban a drezdai Műszaki Egyetem Tharandti Erdőmérnöki Karán, Lengyelországban, a varsói Erdészeti és Faipari Egyetemen, Jugoszláviában a Ijubjánai és zágrábi Erdészeti Fakultásokon és a Szovjetunióban a moszkvai Erdőműszaki Főiskolán és a leningrádi Kirov Erdőműszaki Akadémián. Ezeket az utakat az Egyetem vezetősége támogatja, amikor a legkiválóbb hallgatókat válogatja ki és oly mértékű jutalomban részesíti, hogy azok számára a 2–3 hetes út nem jelent különösebb anyagi nehézséget. Természetesen csereként a megnevezett országokból Egyetemünkre érkeznek termelési gyakorlatokra erdész és faipari hallgatók és így az ifjúság barátkozása, ismereteinek és látókörének szélesítése még jobban lehetővé válik. A csere termelési gyakorlatok módszerét a jövőben is fenn kívánjuk tartani és a lehetőséghez mérten még szélesíteni is kívánjuk.

Ugyancsak jól szolgálják hallgatóink látókörének szélesítését az egyes tanszékek által rendezett szakmai jellegű külföldi tanulmányutak, amelyek során lehetőség nyílik az erdészet vagy faipar valamely szakágzatának elmélyültebb, részletesebb tanulmányozására. E téren elsősorban az erdőművelés, erdőtelepítés vonatkozásában vannak eddig jó eredményeink.

1968-ban már másod ízben került megrendezésre az erdészhallgatók nemzetközi vetélkedője a Német Demokratikus Köztársaság drezdai Műszaki Egyetemének Tharandti Erdőmérnöki Karán. E versenyeken egy 5 főből álló csapat vesz részt. A több napos verseny 10 próbából áll, amelyeknek a sorában szerepel fa- és cserjefaj-meghatározás, célba lövés álló és mozgó célra, vadász és golyós fegyverrel, távolság- és magasságbecslés, terepfutás stb. Ilyen irányú

versenyek megrendezése szintén az erdészhallgatók barátkozását és nemes versenyzését szolgálja.

Új lehetőség az ez évben meginduló nyári munkavállalás. Ebben az évben a Német Demokratikus Köztársaságban nyílt erre lehetőség, ahol erdőgazdaságokban és faipari üzemekben dolgoztak hallgatóink vendéglátóik legnagyobb meglepedésére, nagy akarással és munkafegyessel. Keresetük is ennek megfelelően magas volt és a biztató kezdet arra ösztönöz bennünket, hogy ezt a lehetőséget is a jövőben szélesítsük. Ilyen irányban még Finnországgal lehetséges további kapcsolatok felvétele.

A külföldi tájak, szokások és életmód, valamint a külföldi erdészeti és faipari tevékenységnek további igen célirányos és helyes megismerési módját jelentik azok a rendszeresen megtartott filmvetítések, amelyeket ifjúságunk rendez a hazánkban levő külföldi követségek segítségével. Az ifjúság ez irányú tevékenységét a város többi iskolái és dolgozói is figyelemmel kísérik és a filmvetítéseken egyre növekvő számban jelennek meg. Ezt az érdeklődést a jövőben is fenn kell tartani és a lehetőséghez mérten tovább kell fejleszteni.

Külön lehetőség nyílik erre azáltal is, hogy egyetemünkön mind nagyobb számmal tanulnak fejlődő afrikai és ázsiai országok fiataljai. Már eddig is igen jól sikerült beszámolókat tartottak országuk életéről, erdőgazdálkodásáról és faiparáról. Ezt a jövőben is folytatni fogjuk.

7. Önképzési lehetőségek

Nagy népszerűségnek örvend Egyetemünkön az 1959 óta rendszeressé vált gépkocsivezetés oktatása, melyet az 1951–55 között tartott három tanfolyam kedvező tapasztalatai alapján vezettek be. Ennek során hallgatóink számára lehetőség nyílik, hogy mind a motorkerékpár, személygépkocsi, teherautó, mind pedig traktorvezetésből is kívánságaiknak megfelelően jogosítványt szerezhessenek. A bevezetett tanfolyam érdekessége, hogy minden arra alkalmas hallgató leg-

alább a motorkerékpár- és személygépkocsi vezetésére jogosító igazolványt megszerzi és igen szorgalmasan végzi a vezetési gyakorlatokat a rendelkezésükre bocsátott járműveken. Egyetemünk ezen kezdeményezése nemcsak azért fontos, mivel a gyakorlati oktatást jól kiegészíti, hanem azért is, mivel kikerülő erdőmérnökeink erdészeti üzemi gyakorlatuk során legtöbbször abba a helyzetbe kerülnek, hogy csak motorkerékpáron vagy terepjáró gépkocsin tudják a távol eső munkahelyeket felkeresni és így részükre a gépjárművezetés nemcsak szórakozás, hanem igen fontos foglalkozásbeli, munkaköri kötelesség is. Ma már nehezen tudjuk elképzelni a jó erdőmérnököt legalább ennyi műszaki felkészültség és hozzáértés nélkül.

Bizonyos vonatkozásban a sporttevékenységhez is, de az ifjúsági élethez és a szakmai ismeretek elsajátításához is tartozik, hogy az egyetem erdészdiákjai nagy lelkesedéssel végzik a vadászati oktatás keretében a Magyar Honvédelmi Sportszövetség támogatásával a lövész kiképzést. Részből társadalmi munkával az egyetem vezetősége két lőpályát létesített egy vadászkoronglövőt (skeet) és egy futóvadlövő pályát. Az azóta folytatott edzések eredménye, hogy az egyetem lövészcsapata a területi lövészversenyeken igen jól szerepel és méltón képviseli az egyetem színeit országos versenyeken is.

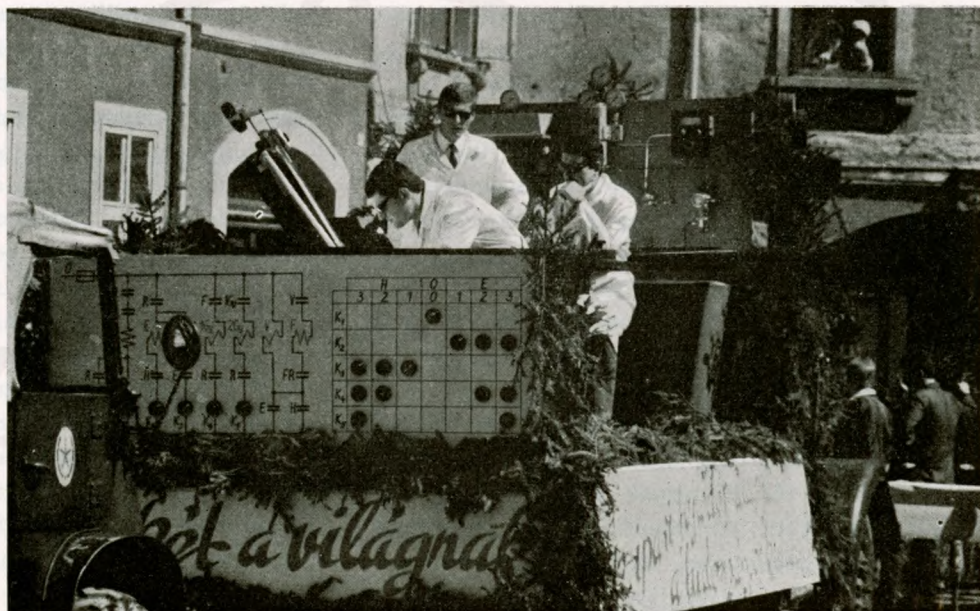
Külön szeretném megemlíteni, hogy a magyarországi felsőoktatási intézményeink közül egyetemünkön az elsők között vezették be a fényképezés oktatását. A fényképezés fontosságát az erdészeti szakmában – ahol hosszú termelési időszakkal dolgozunk és egy-egy állapot leghűbb rögzítését fényképezéssel tudjuk legjobban elvégezni – azt hiszem felesleges hangsúlyozni. A korszerűen felszerelt központi fotolaboratóriumban mindazon hallgatók számára, akik legalább jó rendűek, lehetővé tettük, hogy a fényképezés legösszetettebb módszereit is megismerjék 3 féléves oktatás keretében. A fényképezéssel foglalkozni kívánó gyengébb hallgatók részére pedig a kollégiumban létesítettünk fotoszakkört és biztosítottuk a szükséges feltételeket. Ilyen irányú oktatási és ne-

velési tevékenységünk meghozta a sikert, mert az elmúlt 5 év alatt hallgatóink legsikerültebb fényképfelvételeiből már két ízben is kiállítást rendeztek, amelyre országos szinten is felfigyeltek.

8. KISZ-szervezet

A fentiekben vázlatosan ismertetett sok irányú nevelő tevékenységet egyetemünkön oktatóink vezetésével és irányításával elsősorban a Kommunista Ifjúsági Szövetség végzi. A KISZ-szervezet legfőbb feladata a kommunista szakemberképzés segítése. A KISZ-szervezet munkáját az egyetemi KISZ-bizottság irányítja, a legkisebb szervezeti egység a KISZ-en belül az a kis csoport, amely az egyetemi tanuló-csoportok KISZ-tagjait öleli fel. Ennek élén csoportvezető áll, aki egyben ellátja a tanulmányi csoportvezetői feladatot is. Ilyen formában biztosította a KISZ-vezetés és az állami vezetés irányító, ellenőrző munkájának az összhangját. Az egyetem állami vezetése a tanulmányi csoportok és az évfolyamok segítésére csoport-, illetve évfolyamfelelős tanárokat nevez ki. Az évfolyam KISZ-csoportjait az évfolyam KISZ-alapszervezete, ezeket pedig a kari KISZ-bizottság fogja össze. Egyetemünkön erdőmérnöki és faipari mérnöki kari KISZ-bizottság működik, amelyeket az egyetemi KISZ-bizottság irányít. A KISZ-tag egyetemi dolgozókat közvetlenül az egyetemi KISZ-bizottság alá tartozó egyetemi szervezet fogja össze. Az egyetemi KISZ-bizottság munkáját az MSZMP egyetemi alapszerveivel szoros kapcsolatban, annak segítségével és eszmei-politikai irányításával végzi. A KISZ végrehajtó bizottság titkára tagja az Egyetemi Tanácsnak és a Rektori Tanácsnak, a kari titkárok pedig a Kari Tanácsok állandó teljes jogú tagjai. A felvételi vizsgabizottságokban és a felvételi bizottságban a KISZ-bizottság képviselői teljes jogú, szavazattal rendelkező tagok. A kollégiumi felvételeket és a szociális problémákat tárgyaló diákjelölti bizottság túlnyomó többségében a KISZ-szervezet képviselőiből áll, így javaslataiban megvalósulhat az

Ifjúságunk színpompás május elsejei felvonulása, a Mátyás király úton

Faipari mérnökhallgatóink a május elsejei felvonuláson

A tanulmányi versenyben kitűnt hallgatók megjutalmazása

ún. diákönkormányzati elv, mivel az állami vezetés a Bizottság javaslatait általában mindig szentesíti. Az állami vezetés a hallgatókat érintő minden esetben kéri a KISZ-bizottság véleményét és a döntések meghozatalánál arra nagymértékben támaszkodik.

Az egyetemi KISZ-szervezet a jelentősebb évfordulók megünneplésével is kifejezi, hogy a haladó forradalmi hagyományok örökösének és továbbfolytatójának tekinti magát. 1967-ben a KISZ-szervezet a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50 éves évfordulójára való felkészülésre és az évforduló méltó megünneplésére fordította a hangsúlyt. Az évforduló tiszteletére szocialista tanuló csoport mozgalmat indított, ami igen jó eredményt hozott.

Minden évben a Forradalmi Ifjúsági Napok keretében emlékeznek meg március 15-ről, március 21-ről és április 4-ről. Ifjúságunk május 1-ét hagyományos külsőségekben, színpompás felvonulással ünnepli, amelynek előkészítése, szervezése teljes mértékben a KISZ-szervezet feladata.

A forradalmi hagyományok ápolását szolgálja, hogy az évfordulók alkalmával az ünnepi forradalmi kultúrműsor mellett baráti találkozásokot is szerveznek 1919-es kommunistákkal és szovjet katonákkal. Ifjúságunk tevékenyen vesz részt a vietnami nép segítségére rendezett szolidaritás-akciókban. Az anyagi támogatáson túlmenően több ízben ifjúságunk nagygyűlésen ítélte el az amerikai imperializmus jogtalan háborúját, foglalkoztak az újjá éledő nyugatnémet militarizmussal, neofasizmussal és revansizmussal és a nemzetközi imperializmus fellazítási politikájával. A világifjúsági találkozásokra való felkészülés mindig komoly politikai eseményt jelent a KISZ-munkában. Ifjúságunk közül szinte minden világifjúsági találkozón részt vett valaki. Ebben az évben a IX. világifjúsági találkozón Szófiában 3 egyetemi hallgatónk vett részt.

A KISZ-bizottság legfőbb feladatai közé sorolható az egyetemi tanulmányi munka rendszeres támogatása. Tovább folyik a Nagy Októberi Szocia-

lista Forradalom tiszteletére beindított szocialista tanulócsoporthoz mozgalom, amelyben egyetemünk valamennyi tanulócsoporthoz részt vesz. A tanulmányi munkán túlmenően az értékelésnél figyelembe veszik a tanulócsoporthoz tagjainak tudományos diákköri munkáját, fakultatív oktatásban, társadalmi munkában, sporttevékenységben és a társadalmi, közelet, valamint kulturális tevékenységben való részvételét is. A győztes csoportok részére az állami vezetés külföldi tanulmányutakat, pénz-, könyv- és egyéb jutalmakat ajánlott fel.

Dicsérendő ifjúságunknak az a törekvése, hogy a KISZ-szervezeten keresztül szervesen kapcsolódjék be Sopron város életébe. KISZ-bizottságunk a városi KISZ-bizottsággal igen jó kapcsolatot tart fenn és hallgatóinak a városi rendezvényeken mindenkor aktívan részt vettek. Az áprilisi, illetve novemberi ünnepeken legtöbb esetben Egyetemi Színpadunk mutatja be irodalmi műsorát a városi ünnepeken is. Az országos diáknapi rendezői között is zömmel az egyetemi hallgatókat találhatjuk. Jó a kapcsolatuk a soproni Óvónőképző Intézettel és az agrárfelsőoktatási intézmények KISZ-szervezeteivel. Ezek közül különösen a keszthelyi és mosonmagyaróvári főiskolák KISZ-bizottságaival, amelyekkel többször találkozik KISZ-bizottságunk és közös bizottsági üléseken és tapasztalatcseréken segítik egymás munkáját. Rendszeres kapcsolatot tart fenn ifjúságunk továbbá a miskolci nehézipari egyetem, a pécsi orvostudományi

és a veszprémi vegyipari egyetem ifjúságával főleg kulturális és sport vonatkozásban. Külön dicsérendő, hogy a KISZ-bizottság megtartotta a kapcsolatot a METESZ soproni csoportjával és részt vesz a fiatal műszakiak csoportjának munkájában és ennek keretében előadásokon és üzemlátogatásokon is részt vesz. Ez segíti, hogy végzés után a METESZ valamelyik egyesületének munkájába tevékenyen tudnak bekapcsolódni, elsősorban az Országos Erdészeti Egyesület és a Faipari Tudományos Egyesület munkájába.

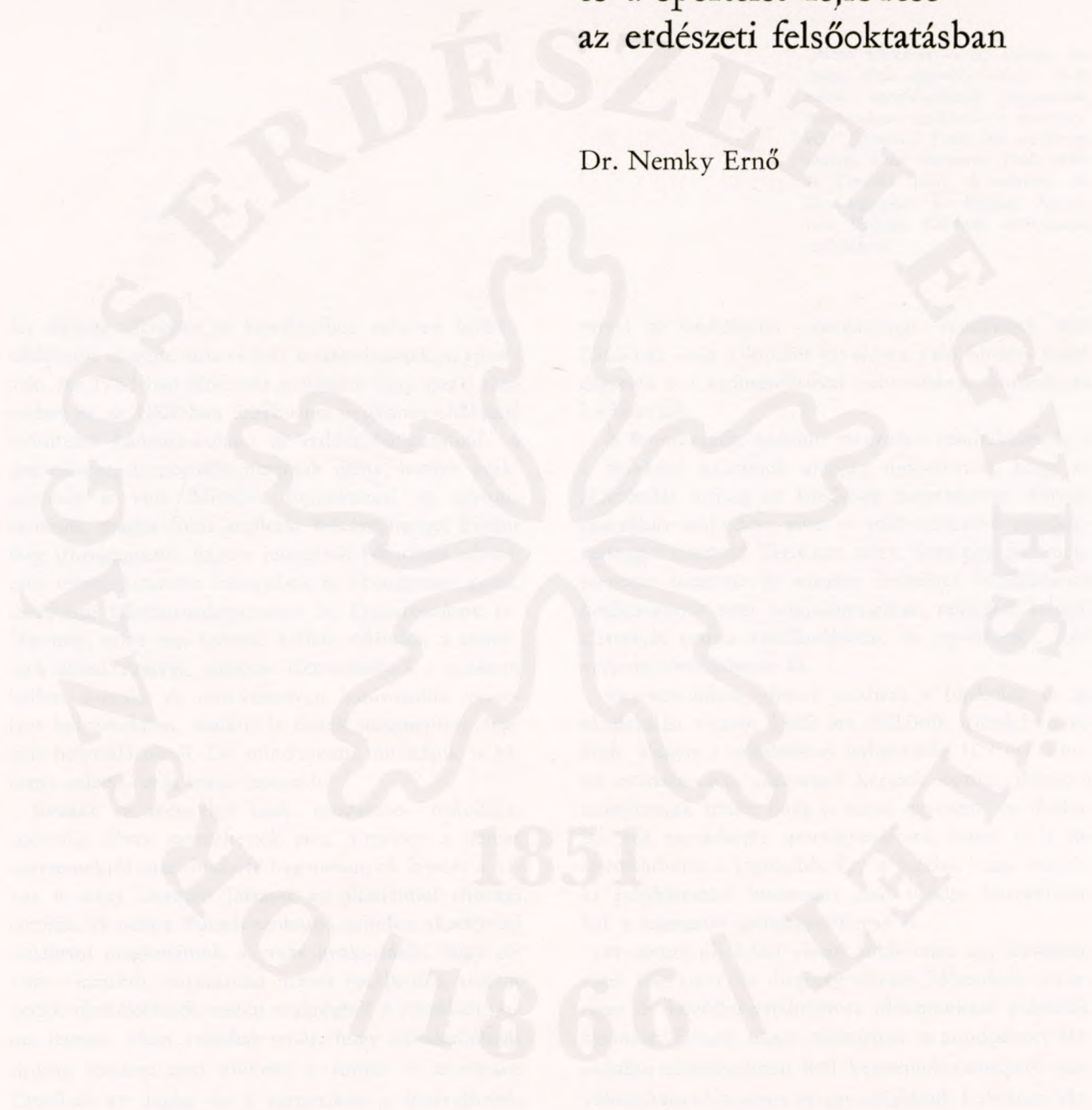
Teljességgel lehetetlenség volna az ifjúság életét jellemző valamennyi eseményről számot adni. Különösen, ha figyelembe vesszük, hogy olyan 25 évről kellene beszámolni, amely a fejlődés ütemét és eredményeit tekintve nem évekkel, hanem évtizedekkel mérhető. Az elmondottakból is kitűnik azonban, hogy a tanulmányi munka mellett milyen sokrétű, mozgalmas és színes az ifjúság élete az Erdészeti és Faipari Egyetemen. Látható, hogy mind a nevelő testület, mind a KISZ-bizottság részéről megvan az a szükséges hozzáértés, politikai állásfoglalás, céltudatos kitartó munka, amely biztosítja annak, hogy az egyetemről kommunista erdő- és faipari mérnökök kerüljenek ki, akik nemcsak a rájuk bízott szakmai feladatokat tudják ellátni, hanem átérzik munkájuk társadalmi jelentőségét, ugyanakkor akarnak és tudnak a születő új szocialista társadalom felépítésén is munkálkodni.

ERDÉSZETI
1851
/ 1866 /

A testnevelés
és a sportélet fejlődése
az erdészeti felsőoktatásban

Dr. Nemky Ernő

A természet
és a sportoló fejlődés
széleskörű felkészítésén

19. Könyv

„Nem követhet el az ifjúság önmaga ellen nagyobb vétket, mint mikor megfelelkezik legszentebb kötelességei egyikéről: a testedzésről.” (Harwich Ernő: Az akadémiai athleta club története 1860–1896. In Zivuska Jenő: A selmeczi M. kir. Bányász- és Erdész Akadémia Ifjúsági Körének millenniumi emlékirata)

Az ifjúság életében és nevelésében minden időben elsőrendű szerepe volt és lesz a testedzésnek, a sportnak. Az 1763-ban létesített nyilvános bányászati tanintézet és az 1808-ban létrehozott nyilvános erdészeti tanintézet bányász-kohász és erdész hallgatóinál a test edzése, a sportolás nemcsak igény, hanem szükségesség is volt. Mindkét foglalkozási ág ugyanis nemcsak magas fokú szellemi felkészültséget kívánt meg ifjúságunktól, hanem jellegéből fakadóan edzett, erős testet, kitartást, bátorságot és nemegyszer gyors, sorsdöntő elhatározóképeességet is. Foglalkozásuk révén nap, mint nap szembe kellett szállniuk a természet elemi erőivel, sokszor életveszéllyel s gyakran kellett gyorsan és öntevékenyen határozniuk veszélyes helyzetekben, amikor is életek megmentése függött helytállásuktól. De mindennapi munkájuk is kitartó, edzett, erős testet követelt.

Ezeket az erényeket csak rendszeres testedzés, sportolás révén szerezhették meg. Emellett a német egyetemekről átszarmazott hagyományok között a vívás is nagy szerepet játszott az akadémiai ifjúsági életben. A német Bursch szokások minden akadémiai polgártól megkívánták a vívás gyakorlását, hogy részint virtusból származóan nemes vetélkedés, részint pedig nézeteltérések esetén szükségből a vívásban jártas legyen. Nem véletlen tehát, hogy az akadémiai ifjúság rendszeresen művelte a tornát és a vívást. Emellett az úszást és a túrisztikát is kedvelhette,

mivel az akadémiai igazgatósági rendeletek már 1860-ban csak a kijelölt tavakban való fürdést engedélyezték s a kirándulásokat Selmecbánya környékére korlátozták.

A fennmaradt, hasonló tárgyú rendelkezések, s a beérkező kérelmek alapján nyilvánvaló, hogy az akadémiai ifjúság az 1860-ban megalakított ifjúsági sportklub működése előtt is több-kevesebb rendszerességgel sportolt. Tette ezt azért, hogy egyrészt megszerezze fárasztó és sokszor veszélyes foglalkozása megkövetelte testi tulajdonságokat, másrészt feltörő életerejét nemes vetélkedésben, az egymással való versengésben élhesse ki.

Egyetemünkön, illetve elődjein a főiskolán és az akadémian viszont 1860 óta működik ifjúsági sportklub. Vagyis a mindenkori hallgatóság 109 éve sportol rendszeresen, szervezett keretek között. Büszkén mondhatjuk tehát, hogy a hazai egyetemi és főiskolai, sőt társadalmi sportegyesületek közül is a mi sportklubunk a legrégebb. Így a legelső hazai műszaki felsőoktatási intézmény mai utódja büszkélkedhet a legrégebb sportegyesülettel is.

A sportklub felett eltelt, több mint egy évszázad alatt sok siker és dicsőség övezte időszakok, sikertelen és kevésbé eredményes időszakokkal váltották egymást. Ennek okait elsősorban a mindenkori társadalmi viszonyokban kell keresnünk, amelytől nem választható el a sport és egy sportklub fejlődése, éle-

te sem. Megszakította és visszavetette a sport és a sportklub életét a két világháború, kisebb-nagyobb hanyatlást okozott a belső egyenetlenség s néha egy-két, rosszul választott vezető.

A sportkör felett elmúlt évszázad három egymástól jól elkülöníthető időszakra osztható, az első a selneci, ami alapításától, 1860-tól az első világháború végéig tartott, a második, a két világháború közötti,

amely a főiskolának 1918-év végén Sopronba való átköltözésétől a második világháború végig terjedt, a harmadik időszak pedig 1945-tel, felszabadulásunk évével kezdődött.

Mindhárom korszak fejlődéstörténete sajátos, az akkori társadalmi viszonyokkal szorosan összefüggő és azokkal jól jellemezhető.

Selmeczbánya, 1860–1918

1860-ban a *Selmeczbányai Bányászati és Erdészeti Akadémia* ifjúsága, ha rendszertelenül is, de már tömegesen sportolt. Hogy ez a testedzés rendszeres és szervezett legyen, ahhoz csak megfelelő szervező erő kellett. Ez *Hampel Adolf* és *Cseb Lajos* személyében jelentkezett is. Ők szervezték meg az akadémiai ifjúság rendszeres testedzését, tornaegyletet és vívóegyletet alakítva. Az egyletek otthona eleinte a *Leányvár*, majd a *Zöldfa* vendéglő, utóbb pedig az *Óvár* volt. Az oktatói kar, felismerve a sportolás jelentőségét és a benne rejlő nevelési lehetőségeket, kezdetől fogva támogatta az ifjúság ez irányú tevékenységét és a sportklub működését. Így rövidesen virágzó sportélet alakult ki, megindult a nemes vetélkedés, a versenyzés, amelynek győztesei büszkén őrizték a győzelmük jutalmául kapott babérkoszorút.

Az eleinte külön-külön alakult *Akadémiai Torna Egylet* és egy-egy *Akadémiai Vívóegylet* egyesült, s 1880-tól kezdve, mint *Akadémiai Torna- és Vívóegylet* virágzóan működött. Az 1860–1880 közötti 20 évről alig tudunk valamit. Nem ismeretes az egyletek szervezete, anyagi ellátottsága, s az egyletekben sportoló hallgatók létszáma. Hetente 2–2 órában gyakorolták a kard- és törvívást s végeztek tornagyakorlatokat. Évente rendeztek torna- és vívóversenyeket, amelyeken nyújtón, korláton, súlyemelésben, valamint kard- és törvívásban versenyeztek, s a győzteseket babérkoszorúval díjazták. A sportolók, mint az összetartozás és egység jelképét, egyöntetűen fekete nadrágot, fehér inget, s a mellükön jelvényt viseltek. A tornaversenyeket rendszerint sportbállal köttették össze.

1884-ben az atlétika is bevonult síkfutás, távolugrás és akadályverseny formájában az ekkor *Akadémiai Athleta Club* elnevezésű sportklub sportágai közé. Kerékpárversenyt rendeztek, csónakbeszerzést terveztek s a versenyzők az ország más részében rendezett sportversenyeken is részt vettek. A tagok száma emelkedett (117 fő) s a heti testgyakorló órák számát az eddigi négyről hatra javasolták felemel-

ni. A klub első díszelnökének *Schwartz Ottó* akadémiai tanárt választották meg, aki azután éveken át támogatta, mint tanárelnök a sportklub működését.

1890-ben evezés céljára beszerezték a régen megvenni tervezett csónakot. Ettől az évtől kezdve babérkoszorúk helyett a körmöcbányi pénzverdében készített, nagyon szép ezüst és bronzérmeket kaptak a győztesek. Egyik oldalán *Tirts Rezső*, a sportklub akkori elnöke által tervezett és *Pöschl Ede* főiskolai tanár által festett címer: díszpajzsban súlyzót tartó kar, keresztben vívókardok és a sportklub jelmondatának (erő, erély, egészség, egyetértés) négy *E* betűje, másik oldalára tölgy és babérleveles koszorúkat véstek. Formaruhaként sötét hosszúnadrágot és kék-fehér keresztcsíkos trikóinget viseltek. Ebben az időben a sportklub tagjai között találjuk *Tuzson Jánost* a későbbi neves tudományegyetemi tanárt, *Jankó Sándort* a jövőbeni főiskolai tanárt, aki később évtizedekig a sportklub tanárelnöke volt.

Az eddigi nagy fellendülést a XIX. század utolsó évtizedében erős hanyatlás váltotta fel. A kapitalizmus századvégi gazdasági válsága, a gazdasági helyzet romlása és az akadémia hallgatói létszámának csökkenése révén kihatott az ifjúság sportéletére is. A sportklub anyagi nehézségekkel küzdött, a tagok száma csökkent, a testgyakorló órákat gyéren vagy nem látogatták, a versenyeket és az atlétabálokat sem rendezték meg évente. A sportklub tehát a hanyatlás jegyében, de a hagyományos keretek fenntartására törekedve működött.

A már művelt sportágak 1898-ban birkózással és talajtornával (erőtorna), 1902-ban tenisszel, majd 1904-ben labdarúgással bővültek és egyre szélesedett az atlétikai számok sora is. 1900-ban először rendeztek országúti kerékpárversenyt, 1907-ben pedig gyors- és távúszó versenyt.

A század eleji években újra felfelé ível az 1906 óta *Selmeczbányai Főiskolai Athletikai Club* nevet viselő sportklub fejlődése és a főiskolai sportélet. Ez a fellendülés a kedvezőbb anyagi viszonyokkal s a főiskolai hallgatók létszámának emelkedésével magyarázható, amit a gazdasági válság utáni, a háborús

Az akadémiai sportklub otthona Selmeczbányán
a) Leányvár

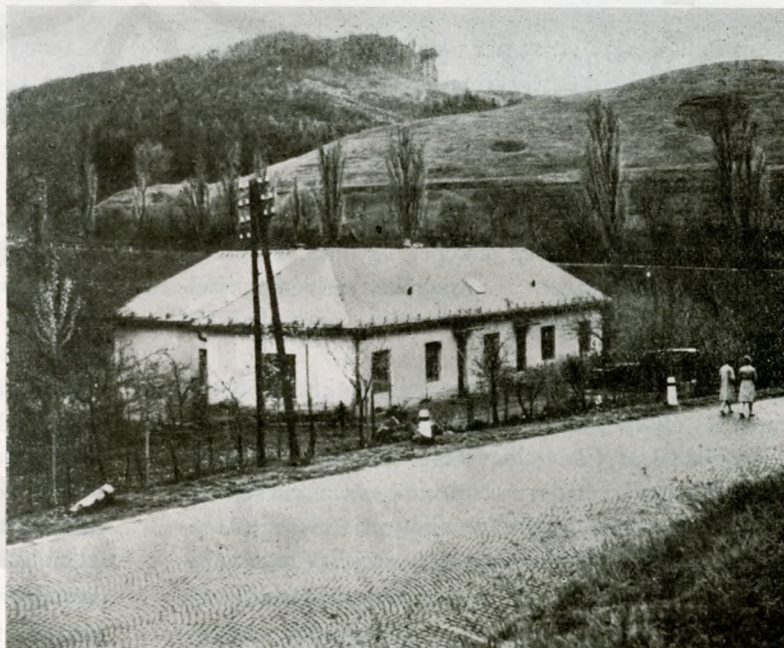
készülődések eredményeként fokozódó konjunktúra eredményezett.

Ebben az időben évente rendeztek versenyeket, sportünnepségeket. Ezeken nagyszámú, jó eredményeket elérő versenyző indult és számos sportág egészen kiváló versenyzőkkel is rendelkezett.

1908-ban rendezhette a sportklub Selmeczen első országos atléta versenyét. A céllovók ugyancsak országos versenyeken szerepeltek sikeresen. Ezzel a klub kilépett selmeczi elzártságából és eredményeinek köszönhetően a hazai sportegyesületek között is számottevő tényező lett, amit az országos verseny rendezési jogával és versenyekre való meghívásokkal ismertek el.

1911-ben már fejlett téli sportról is olvashatunk. Ezek közül a korcsolyázás, ródlizás már régebben, a sielés pedig ekkor hódított teret a hallgatóság között.

Az 1910-es évek elején a sportklub keretében már 10 szakosztály: atlétika, birkozó, labdarúgó, lövész,

b) Zöldfa vendéglő

téli sportok, tenisz, torna, turista, úszó és vívó működött. Ezen kívül művelték az evezést, kerékpározást és súlyemelést is. Egyes sportágakban több, országosan is számottevő sportolóval is dicsekedhetett a sportklub.

Az 1890-es években – a kortársaktól kapott értesülések szerint – *Dielt* Ágoston pisztolylovásban világbajnokságot nyert. *Szabó* Mátyás az 1912. évi stockholmi olimpiai válogatóversenyen kiskaliberű fegyverrel s céllövésben első lett. Azonban – értesülés szerint – részint sovonizmusból, részint anyagiak hiánya miatt, nem jutott el az olimpiára. Viszont a saját költségén kiutazott, s a válogatóversenyben mögötte végzett *Prokopp* Sándor nyerte ebben a számban az olimpiai bajnokságot. *Müller* Viktor a sokoldalú atléta az 1900-as évek elején országos diszkoszvető bajnok volt. *Marsball* Ernő céllövészetben a főváros Szemere-díját hozta Selmecegre, a főiskolára. Az atlétikai eredmények közül több is elérte az akkori országos szintet,

Ez a fejlődés megérdemelte volna egy sportpálya létesítését. Ez azonban hely és anyagiak hiányában nem valósulhatott meg. Azt a kezdeményezést pedig – ami az ifjúság tetterejét dicsérte –, hogy az állomáson levő dombot egyengesse el, amire minden előkészületet meg is tett, a közbejött világháború akadályozta meg. Ez nemcsak a szép tervnek vetett véget, hanem pontot tett a sportklub és a főiskola szépen fejlődő, sikeres sportéletére is, ami az anyagi nehézségek, a nagy főiskolai elfoglaltság, s a sportlétesítmények hiánya ellenére is élt, eredményesen fejlődött és számottevő tényezőjévé vált hazai sportéletünknek is. Az ifjúság a harcterekre került. 1915-től hiányoznak a feljegyzések, a híradások s fokozatosan megszűnt a sportklub működése is Selmecezbányán. Ezzel lezárult a főiskola ifjúsági sportéletének s a sportklub fejlődésének első, de igen jelentős szakasza.

A Selmeczbányai m. kir. Bányászati és Erdészeti Akadémiai Athleta Club:

- a) választmánya 1887-ben. Ülő sorban balról: *Dr. Schwartz Ottó* akadémiai tanár díszelnök,
Huber József tornatanár, *Tirts Rezső* ifjúsági elnök,
b) atléta versenyek győztesei a babérkoszorúkkal

A főiskolai sportklub

a) jelvénye (bal fele kék, jobb fele fehér)

b) versenydíja, a klub címerével

Az Akadémiai Athleta Club versenyzőinek csoportja 1890-ben. Az álló sorban balról a 10. *Jankó Sándor*, ülök, balról: *Tuzson János* ifj. elnök, *Dr. Schwartz Ottó* akad. tanár díszelnök

MEGHIVÓ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

A SELMEZBÁNYAI FŐISKOLAI ATHLETIKAI CLUB
FOLYÓ HÓ 14-ÉN (VASÁRNP) DÉLUTÁN A
LICEUMI UJ TORNACSARNOKBAN A LÉTESI-
TENDŐ SPORTTELEP CÉLJAIRA ZENÉS

DISZTORNA ÜNNEPÉLYT

RENDEZ, MELYRE KIVÖL CIMZETT URAT ÉS
B. CSALÁDJÁT TISZTELETTEL MEGHIVJA ❖❖

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ AZ ELNÖKSÉG

KEZDETE D. U. PONTBAN FÉL 5 ÓRAKOR ▼ DELÉPÖ-
DIJAK: SZEMÉLVJEGY AZ I-III. SOROKBAN 2 K, A TÖBBI
SOFOKBAN 1-20 K. CSALÁDJEGY 4 K. FŐISKOLAI HÁLL-
GATÓKNAK 60 FILLÉR. KÖZÉPISKOLÁSOK ÉS A S. F. A. C.
TAGJAI 40 FILLÉRT FIZETNEK ▼ TEKINTETTEL A NEMES
CÉLRA FELÖLFIZETÉSEK KÖSZÖNETTEL FOGADATNAK
ÉS HIRLAPILAG NYUGTÁZTATNAK ▼ JEGYEK ELŐRE
VÁLTHATÓK GROHMANN GVULA KERESKEDÉSÉBEN ▼

GROHMANN VÉLTŐZŐÉNYA.

a) dísztorna ünnepségének egy meghívója

b) országos vívóversenyének díja 1908-ban

Sopron, 1919—1945

Az 1918 év telén áttelepült főiskola 1919 tavaszán a legnagyobb nehézségek között kezdte meg működését új otthonában, Sopronban. Jó néhány éven át természetesen sportolásról nem is lehetett szó. Hiányzott a felszerelés, sporteszközök s anyagiak sem álltak rendelkezésre. A főiskolai ifjúság és az oktatói kar is a főiskola újjászervezésével, második megalapításával volt elfoglalva. De alighogy elmúlt a néhány kezdeti, legnehezebb év, a rendszeres testedzés utáni vágy, a sportszerető ifjúság akarata 1925 tavaszán már újjászervezte az ősi sportklubot „*Soproni Főiskolai Atlétikai és Football Club*” (SFAFC) néven.

Ez a sportszeretet hamarosan tevékeny és sikeres sportéletet is teremtett. Az atlétika, labdarúgás, lövészet, síelés, tenisz, torna, turisztika, úszás és vívás újra művelőkre találtak, és különösen az atlétika és tenisz szakosztály tagjai hamarosan országos viszony-

latban is nagy sikerrel szerepeltek. Eredményesen működött a labdarúgó-csapat is. A többi sportág azonban fejlődésében megállt, sőt hanyatlásnak indult.

A háború utáni nyomorúság, majd a húszas évek végén kezdődő újabb gazdasági válság a sportklub anyagi alapjait annyira megrendítették, hogy felszerelések, sporteszközök beszerzéséről, versenyek rendezéséről, ill. azokon való részvételtől alig lehetett szó. Az 1925–35-ig eltelt évek sportköri beszámoló jelentéseinek mindig ugyanaz a refrénje, nincs pénz s az illetékesek részéről nincs anyagi támogatás. A sportklub a gyéren befolyó tagdíjakból és a hébe-korba kapott adományokból éppen csak vegetált. A kilátástalan elhelyezkedési lehetőségek miatt a főiskolai hallgatók és így a sportolók létszáma is egyre csökkent (az 1920-as évek végén pl. alig 35–45 fő között ingadozott a négy szak elsőéves létszáma).

Jellemző volt a pénzügyi helyzetre, hogy előfot-

Az első világháború után Sopronban újjá alakult sportklub első választmánya 1924—25. tanévben: álló sor balról: Földváry L., Magassy L., Kaltenbach F., Szisz F., Held A., Ludvig F., Kiszely Z., Kühne G., ülő sor balról: Kletz K., Takács J., Sady J. elnök, Kaszás J., Deák A., Paál Soma

dult, amikor az egész évi bevétel 370 pengő volt (1932/33. tanév), de a legkedvezőbb ellátottságú évben sem haladta meg a 4121 pengőt (1926/27. tanév). Ha ezeket az összegeket az egyes szakosztályokra kivetítjük, akkor tűnik ki igazán, hogy egy szakosztálynak milyen kevés pénz jutott. A mostoha körülmények ellenére is ezekben az években több, országos viszonylatban is jelentős eredmény született.

A főiskolai sportklub nagyszerű sporterőkkel rendelkezett, amint ezt az évi beszámoló említi. Az 1925/26. évi szezonban a hetedik, az 1926/27. évben pedig a Nyugati Kerület soproni alosztályának labdarúgó-bajnokságában második helyen végzett az akkor még működő football-csapat.

Ezekben az években Kletz Károly másodszer nyerte meg 50 m-en felüli eredménnyel a főiskolai gerelyvető bajnokságot. Veres Elemér a Rómában rendezett főiskolai világbajnokságon 100 m-es síkfutásban 11 mp-cel a második, távolugrásban pedig

672,5 cm-rel a harmadik lett s az olasz–magyar válogatottban is helyet kapott. De az atléták ugyanebben az időben összességükben is kiemelkedő eredményeket értek el a dunántúli bajnokságokon.

Az atléták mellé felzárkóztak a főiskola teniszezői is, akik a helyi és a közeli vidéki versenyeken állandó sikerrel szerepeltek. Anyagiak hiánya miatt azonban országos versenyeken nem tudtak részt venni.

Az 1929/30. tanévben az egyre rosszabbodó anyagi helyzet miatt a Nyugat-Magyarországi Labdarúgók Alsövetsége II. o. bajnokságában a negyedik helyen álló labdarúgók szakosztályi működését 1931-től három éven át szüneteltetni kellett.

Az 1930-as évek elején a gazdasági válság egyre mélyült. Az állandóan emlegetett ún. kultúrfőlny egy fillért sem áldozott a sportra. A főiskolai sportélet is visszaesett, a sportklub működése leszűkült, noha az ifjúság között számos tehetséges, sportszerető hallgató volt.

Bár az 1926/27. tanévben a felépült főiskolai tornaterem a hallgatóság rendelkezésére állott, azonban nagyon gátolta a sportélet fellendülését egy szabványos sportpálya hiánya. Emellett a nagymérvű tanulmányi elfoglaltság és az órarendi lekötöttség is hátráltatta a komoly felkészülést. Emiatt nem tudta a sportklub elvállalni 1928-ban a Főiskolai Sportszövetség Sopronban tervezett főiskolai atlétikai propaganda versenyének rendezését. Ezért nem indulhattak a szakosztályok tagjai más egyesületek rendezte versenyeken, és kényszerültek pl. a teniszezők más egyesületek színeiben versenyezni. Viszont a téli sportok közül a síelés erősen terjedt, mivel nem igényelt kiépített pályát és saját felszerelés beszerezhető volt. De fellendült a tornászélet, különösen a talajtorna, elsősorban a Szent Imre kollégiumban, ahol jól felszerelt tornaterem volt.

Az 1930/31. tanévben a sportklubnak papíron nyolc szakosztálya volt. Ezek közül három: az atlétikai, úszó és sí-szakosztály csupán csak a gyakorlásra szorítkozott, a vívó-szakosztály és a teniszezők házi

versenyeket rendeztek; a tornaszakosztály helyi bemutatónkon szerepelt. Ezenfelül 1930 tavaszán a sportklub csak a Testnevelési Főiskola és a Műegyetem sportklubja által rendezett atlétikai versenyen vett részt és sikeres bemutató sportnapot tartott Kőszegen atlétika, labdarúgás és talajtorna számokkal.

Ilyen viszonyok között ünnepelte a sportklub 1930-ban fennállásának 70. évfordulóját. Az ünnepség keretében a magyar vívósövetség Sopronban rendezte az olasz–magyar főiskolai válogatott vívóversenyt. Ezenkívül a Hűség serlegért a szegedi KEAC, a soproni SVSE és SFAFC labdarúgó csapatai versengtek s a körmérkőzést a Szeged csapata nyerte meg. A jubileumi ünnepségek alkalmával házi teniszversenyt is rendeztek.

A mostoha viszonyok közti eredmények is mutatják, hogy érdemes lett volna a főiskolai sportéletet anyagilag támogatni, hiszen a befektetés meghozta volna gyümölcsét. A szűk anyagi keretek és a többi nehézség ellenére a sportklub tagjainak részvétele néhány versenyen bebizonyította, hogy nagyobb lehető-

Atléta csapat 1925-ben: ülő sor mezben balról: Kaltenbach F., Veress E., Magassy L., Kletz K.

ség esetén a sportklub szerepet játszhatott volna az ország sportéletében is.

Az 1932/33. tanév júniusában első ízben tartották meg Magyaróváron a Gazdasági Akadémiai Atlétikai Clubbal, az ettől kezdve hagyományossá vált atlétikai és vívó viadalt, amely később a Keszthelyi Gazdasági Akadémia sportklubjának a bekapcsolódásával évenkénti hármas versengéssé fejlődött s hasznosan hatott vissza a sportéletre. A síelők a társaséplaki versenyeken értek el helyezést, rendeztek házi versenyeket. Mindezen sportágakban tehetséges és a mostoha sportolási lehetőségek között is figyelemre méltó eredményeket elérő versenyzők működtek, akik között országos középiskolai bajnok: atlétikában *Nemky E.* és vívásban *Auerswald-Csörsz E.*, síelésben *de Pottère Gerard* sokszoros magyar bajnok szerzett dicsőséget a főiskolai sportnak és a sportklubnak. Teniszben *Binder Béla* Sopron–Szombathely és a Dunántúli kerület egyéni és páros bajnoka s válogatott a bolgár–magyar teniszviadalon.

Amikor a főiskola 1934-ben a budapesti József Nádor Műszaki- és Gazdaságtudományi Egyetem (Műegyetem) keretébe került, ez a főiskolai sportklub életében is szervezeti változást jelentett. Ettől kezdve a sportklub egészen 1950-ig, mint a *Soproni Műegyetemi Atlétikai és Football Club (SMAFC)*, ill. egyes írások alapján *Műegyetemi Atlétikai és Football Club (MAFC) Soproni Csoportja* működött. Ez a változás a Club működése szempontjából hasznos volt. A nagyobb szervezeti egységbe tartozás, a kedvezőbb gazdasági ellátottság a korábbi, szűkös évekhez viszonyítva nagyobb lehetőségeket biztosított s így a sportélet a főiskolán az 1930-as évek második felében igen erősen fellendült.

A második világháború előtti évek megélénekült gazdasági helyzete révén s katonai érdekből is, a főiskolai sport fejlesztésére több pénz jutott. Ez időtől kezdődően a hallgatói létszám is emelkedett, akik közül mondhatni minden szakosztályban sok, elsőrendű tehetség került ki. Legeredményesebben mégis az atlétikai, céllövő és a vívó-szakosztály működött.

A sportklub vezetősége is arra törekedett, hogy mi-

nél több hallgató működjék az egyes szakosztályokon belül. Elősegítette ezt az egyetemi vezetőségi határozat, miszerint a szakosztályokban aktívan sportoló hallgatókat a kötelező testnevelési órák látogatása alól felmentették. A félévek testnevelési kötelezettségének teljesítését a sportklub igazolása alapján ismerték el. Ezen szabály betartását a sportklub vezetősége szigorúan vette.

Az 1940-es évekkel kezdődően tehát a sportklub újabb virágkorához érkezett.

Az *atlétikai szakosztály* országos viszonylatban is kiváló eredményeket elérő atlétákkal dicsekedhetett. *Madas László* 1942-ben a legjobb magyar magasugró eredményt (183 cm) érte el, mint országos ifjúsági magasugró bajnok. *Balás Bertalan* az országos főiskolai atlétikai bajnokság 400 m-es síkfutó bajnoka (51,4 mp), *Szuromi János* pedig a harmadik helyre került magasugrásban (170 cm). Budapesten rendezett országos atlétikai versenyen *Madas László* a 100 m-es síkfutásban 10,8 mp-cel az első, *Balás Bertalan* a 110 m-es gátfutásban 16,6 mp-cel a második és 400 m-en 51,5 mp-cel pedig az első helyre került, s *Szuromi János* távolugrásban 672 cm-t ért el. Az eredmények ekkor országos viszonylatban is kiemelkedők és számottevők voltak. A tömegsport szintjét jelzik a főiskolai csapatbajnokságban elért bajnoki és jó helyezések. 1936 óta az atlétikai szakosztály minden évben megrendezte Sopron város bajnokságát, amely verseny a megye legjobbainak segerszemléje volt.

A *sí sport* is megtartotta előkelő helyét annak ellenére, hogy több kiváló tagja végzett és kivált a szakosztályból. Ennek elismerése volt az 1942-ben Sopronban rendezett országos síverseny, amelyen a főiskola csapata a második helyre került, egyéniben pedig a harmadik helyet szerezte meg. Ebben az évben az országos főiskolai síbajnokságon egy hatodik helyet szerzett meg a sportklub versenyzője (*Lautner*).

A *labdarúgó szakosztály* a hagyománynak megfelelően a kerületi bajnokságokon vett részt. Komoly eredményeket azonban nem tudott elérni, ez az egyébként igen népszerű sportág, mivel a csapat tag-

Kegyeleti stafétában (október 6) győztes atléta csapat 1937-ben: álló hátsó sor balról: *Virágh B., Szilágyi G., Gáray L., Szathmáry-Király A., Proszti János* e. tanár, tanárelnök, *Kulitz Jenő* testnevelő tanár, *Ringhoffer (Radnóti) A., Szovják H., Kishegyi G., Sümegi J.*, álló első sor balról: *Muck (Madas) A., Máté Z., Kovács E., Adomány I., Altnéder J., Kazi J., Sümegi E.*, térdelő és ülő sor balról: *Vermes B., Litkey E., Kovács B.* ifj. elnök, *Zemplényi L.* és *Bogisch G.*

Atléta csoport (1939), Szombathely—Sopron versenyen: álló sor balról: *Molnár I., Tham I., Buda Gy., Sümegi J., Papp S.*, térdelő sor balról: *Zemplényi L., Szovják H.* és *Madas L.*

jai együttes edzéseket a magas heti tanulmányi óraszám és különböző időben való elfoglaltság miatt nem igen tudtak tartani. 1943-ban az országos főiskolai bajnokság negyedik helye azonban mutatja, hogy nagyobb teljesítményre is képes lett volna a csapat.

A *tenisz szakosztály* Szovják Hugó révén főiskolai bajnoksággal dicsekedhet, aki Dunántúl egyéni és Binder Bélával páros bajnokságát is megszerezte. Ez a sportág azonban nagyobb tömegeket nem tudott bevinni a sportba, mivel művelői csak saját felszerelésükre támaszkodhattak, ami elég költséges volt s a versenyzési szezon főként a nyári szünidőre terjedt.

Az említett szakosztályok mellett a *céllövők* értek el igen komoly eredményeket főként kispuskával, de hadipuska és pisztolylovás is volt. A helyi bajnokságokon kívül 1942 tavaszán a Kolozsvárott rendezett országos főiskolai céllövő bajnokságon 66 érmet és 8 tiszteletdíjat nyertek el, noha az ellenfelek között olimpiai kerettag is szerepelt. 1942 és 43-ban csapatversenyben (Korán Pál, Pártos Béla, Sali Emil, Öllös Gusztáv) főiskolai bajnokság s egyéni leg is több első hely jelzi sikereiket. Huszár Endre pedig vidéki főiskolai bajnok volt. A céllövő szakosztály tagjai országos versenykörúton Győrben és Veszprémben rendezett országos versenyeken néhány nap alatt 29 érmet és több tiszteletdíjat nyertek.

A hagyományokhoz méltóan eredményesen és nagyszámú taggal működött a *vívőszakosztály*. Tagjai rendszeresen részt vettek a városi bajnokságon, a Műegyetem Sopronban rendezett bajnokságán s bemutató mérkőzésekkel népszerűsítették a sportágat.

Az 1940-es évek elején *teke-szakosztály* is működött, ez azonban inkább csak a szórakozást szolgálta, az *úszó-szakosztály* helyi, soproni viszonylatban versenyzett, ezekben az években ezeken kívül még *asztalitenisz-szakosztály* is volt. Végül meg kell említeni, hogy a *Műegyetem Repülő Klub* soproni csoportjaként is működött egy kisebb *szakosztályi csoport*.

1940-ben, a főiskolai sportklub fennállásának 80 éves évfordulóján országos atlétikai verseny keretében ünnepelt a klub. A sportklub eredményes mun-

kájának és a sportolók országos szinten is jó eredményeinek elismerését az a tény jelentette, hogy csaknem az egész hazai élgárda hiánytalanul megjelent a jól sikerült ünnepi versenyen.

Ebben az időben tehát a főiskolai sportklubot élénk, sokrétű, kiterjedt és eredményes sportélet jellemezte, újra országszerte ismerték a klubot, ill. annak országos szinten mérve is kiváló eredményeket elérő tagjait. Természetesen a sportélet fellendülésében, részint az új világháborúra való készülődéssel járó gazdasági megélénkülés, részint a területgyarapodások, a kedvező elhelyezkedési lehetőségek révén megnövekedett hallgatói létszám stb. játszottak szerepet.

Ezt a fellendülő sportéletet a második világháború kitörése szakította félbe. Másodszor szakadt meg világháborúba való belépés miatt ifjúságunk békés, alkotó tevékenysége, szűnt meg a sport, a testet-lelket nemesítő testedzés lehetősége. A sportklubnak újra megsemmisültek eszközei, felszerelése, irattára, győzelmi emlékei. A hallgatóság is szétzilálódott s ilyen körülmények között a sportklub nem működhetett rendszeresen, csak öntevékeny, szórványos sportolás folytatható s ismét több évi szünet következett.

1929/30. tanévtől kezdve a tanulmányi rend kötelezően előírta heti 2 órában a testnevelést (testedzés, majd testnevelés címen), amit kinevezett testnevelő tanárok vezettek. Így a sportklub működő tagjain kívül az egész ifjúság részesült rendszeres testedzésben. A testgyakorló órákat 1929/30. és az 1930/31. tanév téli félévében Lőrinczy Attila testnevelési tanácsnok, 1931 tavaszi félévben Szabó József, 1931/32. tanévtől 1934/35. tanévekben Nagy Zoltán, 1935/36–1937/38. tanév végéig Kulitz Jenő, 1938/39–1941/42. tanévekben Zombori István és 1942/43. tanévtől kezdve Vörös József testnevelő tanárok vezették. Működésük a testnevelési órák megtartásán, az ifjúság tömeges sportolásának irányításán felül kiterjedt és kedvezően hatott a sportklub munkájára és jelentkezett a minőségi sportolók jó eredményeiben is, mivel mindegyikük maga is kiváló atléta és sportember volt.

A sportlétesítmények kérdése sajnos ebben az időszakban sem oldódott meg s főleg egy szabványos pálya hiánya erősen gátolta az egyetemi sportélet még nagyobb arányú fejlődését és nehezítette meg nagyobb tömegek sportolásának a lehetőségét. Erről már az 1927/28. tanév-végi elnöki beszámoló is így emlékezett meg: „meg van bénítva sportéletünk, el van zárva a fejlődés lehetőségétől, mert nincs Sopronban sportpálya, amely alkalmas volna az atlétikára”. Ezért, még kedvező anyagi ellátottság mellett is a pályahiány volt az oka annak, hogy az annyira fontos propaganda és toborzó sportnapokat, az ifjúság érdeklődését felkeltő versenyeket országos szinten nem lehetett megrendezni. Ebben az időben a főiskolával szemben levő ún. licista pályát (evangélikus lyceum tulajdona) bérelte a sportklub. Ez a pálya azonban nem volt szabványos és kis méretei miatt nem felelt meg a fenti céloknak.

Sopron, 1945—1968

1945-tel, a felszabadulás évével kezdődött a sportklub fejlődésének harmadik szakasza. A felszabadulás ugyanis nemcsak politikai, társadalmi és gazdasági vonatkozásban hozott alapvető változást, ha-

nem a kultúra, a sport, a testnevelés terén is. Népi demokratikus rendszerünkben az ország újjáépítése során, majd a szocializmus építésének megindulásával a testnevelés, a sport egyre nagyobb szerepet töltött be az ifjúság nevelésében. Nem csupán testedzés, felüdítő szórakozás, hanem a szocialista emberré nevelés egyik fontos eszköze. Ennek megfelelően a testnevelés és a sport feljesztése is állami és társadalmi feladattá vált, s célja a minőségi sport fejlesztése mellett népünk egyre nagyobb tömegeinek a sportolásba való bevonása. Sportlétesítmények százai épültek, mind állami támogatás, mind társadalmi összefogás révén, ami lehetővé tette újabb ezrek és ezrek bekapcsolódását a szervezett, rendszeres sportolásba. A költségvetésileg biztosított állami támogatás lehetőséget adott sporteszközök, felszerelések beszerzésére, kölcsönös sportkapcsolatok kiépítésére, versenyek rendezésére és a különböző bajnokságokban való részvételre.

A felszabadulás első éveit ismét a talpraállás, az újjászervezés jegyében teltek s 2–3 év múltott el, mire a sportklub Vörös József testnevelő tanár irányításával megkezdhette rendszeres életét. Az egyetemi ifjúság helyreállította a lebombázott, bombatölcséres licista pályát, majd mintegy 160 000 Ft állami támogatással tette sportolásra alkalmassá. Sajnála-

Az 1948/49. évben II. o. bajnok kosárlabda csapat: álló sor balról: *Tánay L., Bogár Pál, Sinóros-Szabó L., Bajai P.*, guggoló sor balról: *Bogár I., Bogár L., Földényi M.*

tos, hogy később mégis megfosztották tőle. Az egyetemen néhány év alatt tehát újra felfejlődhetett a sportélet. És a sportklub erőteljes működését hamarosan jelentős eredmények jelezték. Új sportágként jelentkezett a kosárlabda, a röplabda és a sakk. Ezzel újabb és újabb hallgatók kapcsolódhattak be az aktív sportolásba. Az egyetemi-főiskolai sportélet irányító szerve eleinte a MÉFESZ, majd a DISZ, ezután a Haladás Főiskolai Sportközpont és 1958 óta a KISZ, ill. az állami vezetés.

A sportklub költségvetés szerint rendszeres évi elátmányban részesül. Ennek összege pl. az 1952/53. és 1967/68. tanévek közötti időben mintegy 3 millió Ft, ami évi átlagban közel 200 000 Ft. A sportklub taglétszáma is rohamosan emelkedett. Emellett az újonnan szervezett *Testnevelési Tanszék* működése, az első és másodévből kötelező heti egy óras és az azon kívüli fakultatív testnevelési órák tartása révén az egész ifjúság rendszeres testedzését biztosította.

Az 1945–49. években még Soproni Műegyetemi Atlétikai és Football Club néven működő sportklub meginduló élénk sportélete újabb sikereket eredményez. A *kosárlabda csapat*, 1948/49-ben veretlenül megnyerve az NB II. o. bajnokságot, bejutott az NB I. o.-ba s itt az 1949/50. évi bajnokságban a harmadik helyet foglalta el. A csapat három évig szerepelt az első osztályban és közben országos főiskolai bajnokságot is nyert, *Bogár Pál* pedig több éven át volt a magyar kosárlabda-válogatott tagja és csapatkapitánya. *Atlétikában Ipsits Lajos* ebben az időben 400 m-es gátfutásban nyert országos főiskolai bajnokságot s több, sokoldalú és kiváló atléta szerepelt eredményesen az országos és főiskolai bajnokságokon is. A *tenisz-szakosztály* tagjai az 1954–56-os években, mind helyi, mind országos viszonylatban is jól szerepeltek és a főiskolai bajnokságon is helyezést értek el (*Szalkai András* és *Vlaszaty Ödön*). Az *asztalitenisz-szakosztály* az 1950-es évek elején az NB II. o.-ban játszott. A *sí-szakosztály* éveken át nyerte

a városi és megyei bajnokságok csaknem minden számát s az országos vidéki bajnokságban is helyezéseket ért el.

Az egyetemi sportklub szakosztályai a különböző bajnokságokon számtalan elismerő oklevelet és díjat kaptak. Ezeknek csak egy töredékéről tudunk, mert nagyrészt elvesztek, ill. a végzős sportolók vitték magukkal. Még így is megmaradt 25 első, 12 második és 7 harmadik helyezést elismerő oklevél és több tiszteletdíj.

1949-ben az Erdőmérnöki Kar kivált a Műegyetem kötelékéből. A sportklub ekkor újra a *Soproni Főiskolai Atlétikai és Football Club (SFAFC)* nevet veszi fel. Három év múlva, 1952-ben, mint a Haladás Főiskolai Sportközpont soproni egyetemi tagja, *Soproni Haladás Sportkör*, ill. *Haladás Soproni Egyetemi Sportkör* nevet kapta és a sportközpont által kinevezett függetlenített vezetők irányítják a sportklub életét egészen 1957-ig.

Az 1950-es évek elején bizonyos megtorpanás jelentkezik az egyetemi és főiskolai sportéletben. Ez nem utolsósorban a szilárd céltudatos központi irányítás hiánya, a többszöri átszervezés és a főiskolai, egyetemi sportklubok magárahagyatottsága miatt következett be. Azonban 1952-től újra erőteljesebb fejlődés indult meg. Ennek alapvető célkitűzése a minőségi sport mellett a tömegsport szervezése s a főiskolai sport rangjához illő és jelentőségének megfelelő fejlesztése lett.

Az önállóvá vált Erdőmérnöki Főiskolán a sport és a sportklub fejlődése, a pár évi megtorpanás után tehát újra felfelé ível. A tagok létszáma növekszik, az órarend két majd három szabad délutánt biztosít, amikor sportolásra mód nyílik. Ebben az időben 12 népes szakosztály keretében művelhette a hallgatóság kedvelt sportját. Az egyes szakosztályok tagjai részt vettek városi, területi, megyei és országos bajnokságokban. Viszont a tömegsportot a kosárlabdában megrendezett évfolyam, szakok és karok közötti, valamint egyetemi sí és tenisz bajnokságok jelentették. Ugyanezen célt szolgálta az országosan szervezett MHK és a VIT jelvénytulajdonos mozgalom is.

Ezek a mozgalmak azonban, noha több száz hallgató vett bennük részt, nem érték el a kívánt célokat s nem is váltak tartósakká.

Igen jelentős, az agrárintézmények sportját előmozdító és fellendítő intézkedés volt a Földművelésügyi Minisztérium Szakoktatási Főigazgatósága részéről az ún. *Agrár Sportnapok* megrendezése. Ezeken, az 1955 óta minden esztendőben megrendezett találkozókön, 8 agrár felsőoktatási intézmény, köztük az Erdőmérnöki Főiskola ill. Erdészeti és Faipari Egyetem sportolói is összemérik erejüket, tanúságot téve arról, hogy milyen mértékben fejlődött a sport az intézményben. A versenyeket a következő sportágakban rendezik meg: atlétika, labdarúgás, kosárlabda, röplabda. Az említett sportágak 1965-től kezdődően a kézilabdával és női kosárlabdával egészültek ki. A versenyeken hallgatóink általában létszámukhoz és felkészülési lehetőségeikhez képest jól, sőt többször kiválóan szerepeltek. A fejlődés a kezdeti, gyengébb szerepléstől felfelé haladt és az 1959. évben a harmadik, 1960-ban pedig holtversenyben, de rosszabb helyezési számmal a második helyen érte el csúcspontját.

Ezt a fejlődést szakította meg 1956-ban az ellenforradalom. A külföldre távozott hallgatók között sok jó sportolót is veszített a sportklub. Azonban a főiskolai sportklub éppúgy, mint az egész ország, kormányunk józan és helyes politikája nyomán, hamarosan talpraállt. 1957-ben, mint *Soproni Műszaki egyetemi Atlétikai és Football Club (SMAFC)* látott neki, hogy múltjához méltóan és a Párt és a Kormány kitűzte célokat megvalósítva, ifjúságunk testkulturájának fejlesztésében újra a főiskolai sport kovácsa legyen.

1959-ben költözött el Sopronból a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Bánya- és Földmérőmérnöki Kara, amelynek hallgatói az ősi együvé tartozásban addig együtt sportoltak az Erdőmérnöki Főiskola erdőmérnök és 1957 óta faipari mérnökhallgatóival. Emiatt a hallgatók és a sportolók száma ismét csökkent.

Így érkezett el a főiskolai sportklub 100 esztendő

jubileumához. Ebben az időben 9 szakosztálya működött (atlétika, kosárlabda, labdarúgás, röplabda, sí, sakk, tenisz, torna és vívás), amelyekben 231 hallgató, vagyis a hallgatói összlétszám kb. 60%-a ténylegesen sportolt. Ezenkívül a természetjárásnak is elég sok híve volt.

A sportklub, fennállásának 100 éves jubileumát, az Egyetemi és Főiskolai Sportközpont anyagi támogatása és a főiskola vezetősége segítségével méltó keretek között ünnepelte meg 1960 szeptember 25–október 5-e között. Erre az alkalomra elkészült a sportkör 100 évének története, a sportklub jubileumi jelvényt és emlékplakettet is készített.

Az ünnepségeket szeptember 25-én atlétikai verseny nyitotta meg a Ganz-Mávag és Sopron válogatott atlétái között.

Október 1-én nyílt meg a SMAFC 100 éves jubileumi kiállítása, bemutatva a még fellelhető bizonyítékok és emlékek alapján a 100 év fejlődésének történetét. Délután az Erdész-Kupa országos II–III. o. kardvívó versenyt rendezték s este a SMAFC Öregfiúk és a kosárlabda csapat tagjai mérköztek. Utóbbit az Öregfiúk nyerték meg, izelítőt adva tudásukból és lelkesedésükből. Este a KISZ művelődési házban találkoztak az elmúlt idők négy korosztályának egykori neves sportolói és a főiskolai ifjúság. Az összejövetel közvetlen baráti hangulatában az idős, sok sikert és dicsőséget szerzett sportolók elmondták a ma ifjúságának okulásul és tanulságul egykori nehézségeiket, élményeiket.

Október 2-án délelőtt megtartott jubileumi díszközgyűlésen dr. Nemky Ernő tanszékvezető egyetemi tanár, a sportkör elnöke ünnepi beszédében röviden áttekintette a 100 év történetét, megemlítve legnevezetesebb eseményeit és eredményeit. Majd számosan, a város, a megye, a főiskolák és az egyetemek küldöttei köszöntötték a 100 éves sportklubot. Délután a sportklub és a város mintegy 30 sakkozója vett részt *Forintos* Győző főiskolai sakkmeister szimultán sakkversenyén.

Október 3-án ing. Z. *Straszak*, a lengyel főiskolai sportszövetség elnöke hozta el és adta át a lengyel

ifjúság üdvözlétét és ajándékát a SMAFC elnökségének. Ezen a napon kezdődtek meg a 1960. évi agrár sportnapok küzdelmei, amelyeken a sportklub 100 éves múltjához méltóan szerepelt.

A 100 éves sportklub, jubileumi ünnepeinek elmúltával, tovább folytatta mindennapi életét. Az azóta eltelt idő alatt a sportklub élete és a sport ügye az egyetemen tovább fejlődött s mai helyzete a következő.

A sportkör keretében jelenleg *11 szakosztály*: atlétika, kézilabda, kosárlabda, labdarúgás, röplabda, tenisz, asztalitenisz, sakk, sí, természetjáró és vívó szakosztály működik.

Közülük a legnépesebb és legeredményesebb a *kosárlabda szakosztály*. 1960-tól 1968-ig rendezett Agrár bajnokságokon – kivéve 1966-ot, amikor második lett – a kosárlabda csapat az I-ső helyen végzett. 1964-ben megnyerte az NB II nyugati csoportjában a bajnokságot, 1965/66-ban az NB I-ben – kiegészítve a legjobb vidéki csapat címet – a harmadik helyet érte el, s azóta is az élcsoporthoz (ötödik és negyedik helyen) végzett. 1966. és 1968-ban a csapat megnyerte az országos egyetemi és főiskolai bajnokságot s a kosárlabda Magyar Népköztársasági Kupában két alkalommal jutottak a döntőbe. A szakosztály jelenleg a legnépesebb és így annak ellenére, hogy évente eltávoznak a végzős kosarazók, az utánpótlásból mód van pótolni azokat. Két játékos: *Orbay* László és *Tvordy* György a magyar válogatottban szerepelnek s 1966-ban *Balogh* Sándor ifjúsági kosaras is ifjúsági-válogatott volt.

1968-ban a *női kosárlabda* csapatunk és a *férfi röplabda* csapatunk bekerült az NB II-es bajnokságba.

A *labdarúgók* három ízben kerültek be az országos egyetemi és főiskolai labdarúgó-bajnokság döntőjébe és végeztek az első négy helyezett között. 1960-ban az agrár sportnapokon labdarúgó-bajnokságot nyertek.

Az *atléták* közül *Viharos* Zsolt 1964-ben az országos egyetemi és főiskolai bajnokságon 10,9 mp-es eredményével a második helyen végzett.

A Sopronban rendezett 1960. évi Agrár-bajnokságon rosszabb helyezési szám alapján második helyre került főiskolai sportcsapat

A Sportklub 100 éves jubileumára készített
a) plakett

b) jelvény

A főiskola sportolói 1960-ban az *agrár sportnapokon* holtversenyben, de rosszabb helyezési számmal lettek másodikok az összesített pontverseny alapján. Az azóta eltelt években pedig a nyolc agrár intézmény közül a mezőny első felében helyezkednek el.

Az eredmények azt jelzik, hogy a sportklub sikeresen működik, kielégítően fejlődik. A fejlődést a sportkör taglétszámának gyarapodása is jelzi. A tagok száma jelenleg 409 fő, akik közül 314 fő a tényleges versenyző. Az utóbbi 8 év alatti gyarapodás tehát a taglétszámban 34⁰/₀, a versenyzők tekintetében pedig kerekén 35⁰/₀.

Az elmúlt 8 évben, ha nem is tartott lépést a fejlődéssel, de növekedett a sportklub anyagi ellátottsága is. A sportklub 1968. évi költségvetési bevétele 237 000 Ft. Ez az összeg csak igen gondosan kimérve elegendő a jelenlegi 11 szakosztály működéséhez. Nem elegendő azonban abban az esetben, ha mint ez évben is pl. két csapat is magasabb osztályba jut, és ez a költségvetésben nem tükröződik, akkor ez a magasabb osztály többletköltségei miatt súlyos anya-

gi gondokat okoz. A fenti összegben az NB I-ben játszó kosarasok tanulmányi segélye (20 000 Ft) is benne van.

A szakosztályok legnagyobb részében szakképzett edzők működnek. A sportklub sporteszközökkel és felszereléssel való ellátottsága kielégítő. A szakosztályok sportolói városi, járási, megyei és országos szinten rendezett bajnokságokban és versenyeken vehetnek és vesznek részt, amelyeken általában eredményesen szerepelnek. Nagy segítség továbbá az állami vezetés részéről a szakosztályok sportversenyekre való utazásához autóbuszok és a sportkör működési költségeinek biztosítása.

A sportklubon belüli minőségi sport mellett a tömegsport felkarolása és előmozdítása is fontos célkitűzése a sportklubnak és a testnevelési tanszéknek. Ezt szolgálja az évfolyamok közötti kosárlabda-bajnokság, az egyetemi sí- és teniszbajnokság, majd 1964-től a kispályás labdarúgó-bajnokság is. Hasonlóképpen ezt a célt szolgálja a harmad és negyedéves hallgatók részére tartott órarenden kívüli fa-

A sportklub egykori kiváló, idős versenyzői a 100 éves jubileuma díszközgyűlésen (első sor balról): *Fejes József* birkózó, atléta (1909—1913), *Zsilinszky Győző* vívó, céllövő (1909—1913), *Csery Géza* vívó, ifj. elnök (1911—1914), *Riedl László* atléta (1913—1921), *Kletz Károly* atléta, kétszeres orsz. főiskolai gerelyvető bajnok (1923—28)

A SOPRONI MAFC 1964-BEN NB I.-BE JUTOTT KOSÁRLABDA CSAPATA

KORAIZNAY FERENC
EDZŐ

BALÁZS ISTVÁN
CSAPOSZTÁLYVEZETŐ

KÁDÁR PÁL
JÁTÉKOS

BAKONYI GÁBOR

TÖRDY GYÖRGY

ZÁRNY KÁROLY

BALSAY ANTAL

G. NAGY BÉLA

ORBAY LÁSZLÓ

LAKY SÁNDOR

KŐMÜVES IMRE

KOVÁCS IMRE

BRAGGÓ JÁNOS

BAKK LÁSZLÓ

KLEMEN ZOLTÁN

A sportklub 1964-ben NB I. o.-ba jutott kosárlabda csapata

kulturatív testnevelés, amelyen nagy számban vesznek részt. Ma tehát azt mondhatjuk, hogy ifjúságunknak majd az egésze rendszeresen sportol.

A sportélet közel egy évszázadon át fennálló három alapvető akadályja közül ma kettő: a nagyobb anyagi nehézségek és az egész napos órarendi elfoglaltság nem állnak fenn. Részben megoldódott a terem-sportoknál a pályahiány kérdése is. 1967 őszén vette át ugyanis az ifjúság, a sportklub és a testnevelési tanszék azt a korszerű és nagy anyagi áldozat-

tokkal épített sportpályát, amelyet dr. Gál János tanszékvezető egyetemi tanár, rektorsága alatti kártartó utánjárása, dr. Madas András c. egyetemi tanár, tervehivatali osztályvezető pártfogása és a felső vezetés megértő támogatása hozott létre.

1967-ben az egyetem rektora dr. Pankotai Gábor tanszékvezető egyetemi tanár kézilabda kispályát és röplabda-pályát építtetett s ebben az ifjúság is részt vett. Fennáll azonban továbbra is a nagypálya hiánya. Emiatt elsősorban a tömegsport, az atlétika,

Pillanatképek a sportoló ifjúság életéből:

a_1) férfi atlétika,

a_2) női atlétika

b) kosárlabda

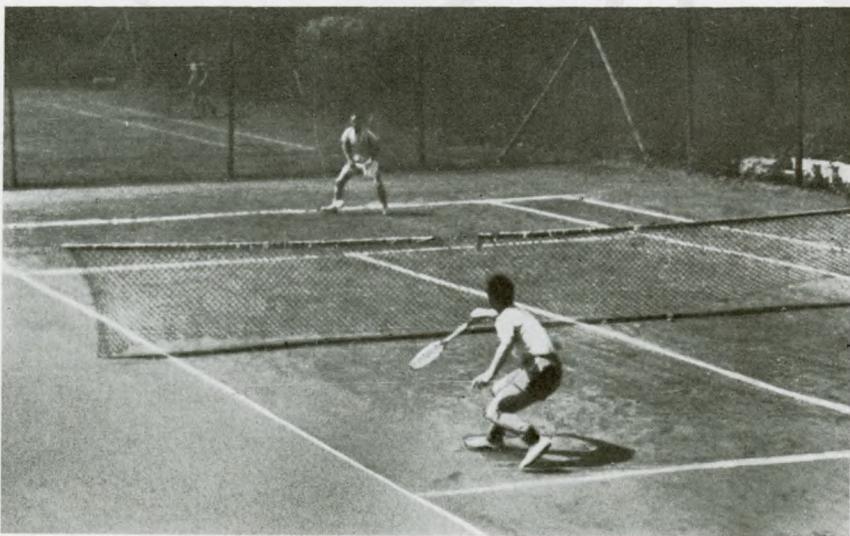
c) kézilabda

d) labdarúgás

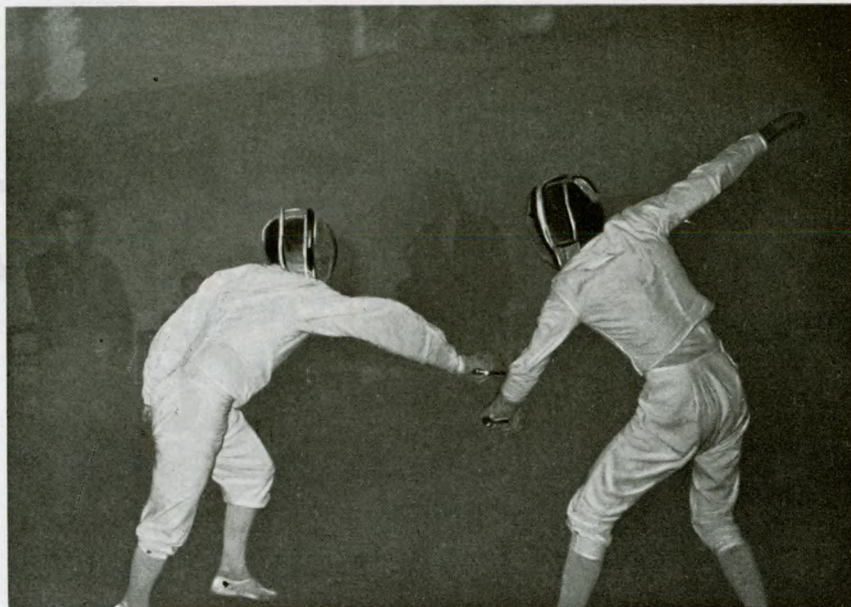

e) röplabda

f) sakk szimultán

g) tenisz

de a labdarúgás sem tud úgy fejlődni, ahogyan – ismerve az ifjúságban rejlő képességeket – lehetőség volna.

Egyetemünkön és elődjén a Főiskolán, ill. Akadémián mindig voltak lelkes oktatók, akik az ifjúság sportolásának, a sportklubnak az ügyét felkarolták s akik sokoldalú elfoglaltságuk mellett is vállalták annak segítő irányítását. Itt kell azért megemlékeznünk róluk, akik a következők voltak: *Schwartz Ottó* akadémiai tanár 1884–1889, *Jankó Sándor* főiskolai tanár 1889–1918, *Vági István* főiskolai tanár 1925–1932, *Proszjt János* egyetemi tanár 1932–1938, *Sébor János* egyetemi tanár 1938–1943, *Szadeczky-Kardoss Elemér* egyetemi tanár 1943–1947. Jelenleg, 1952-től a sportklub tanárelnöke *Nemky Ernő* egyetemi tanár.

Mellettük a főiskolai, majd egyetemi sportnak és sportklubnak elsőrendű tényezője volt a felszabadulás után felállított Testnevelési Tanszék. Ennek első és mai vezetője *Vörös József* testnevelő tanár, aki az 1942. tanév téli félévtől kezdve, vagyis 26 éve ve-

zeti a főiskolai-egyetemi testnevelést és segíti a sportklub működését.

Az ép testben ép lélek egységének és jelentőségének kihangsúlyozására és előmozdítására 1958 óta a sportklubon belül évente kerül kiosztásra a *Jó tanuló – jó sportoló* kitüntető cím és jutalom.

Végigtekintve a főiskolai, ill. egyetemi sportélet és sportklub felett elmúlt 109 esztendő, a hiányosságok ellenére is meg kell állapítanunk, hogy büszkék lehetünk az eddig megtett útra. Elsősorban azért, mivel elődeink az elsők között voltak, akik felismerték a sport, a rendszeres testedzés testet-lelket nemesítő és megedző jelentőségét, másodsorban azért, hogy lépést tartottak korukkal és minden új sportágat azonnal bevezettek és felkaroltak, harmadsorban amiatt, hogy nemcsak helyi, hanem országos, sőt világviszonylatban is kiváló sportolókat neveltek és adtak a magyar sportnak, végül pedig, hogy sportszeretetüket kivítették az életbe is és támogatói lettek a magyar vidéki sportéletnek, elősegítették annak fejlődését. És mindezt a sportklub fennállásának a felszabadulásig el-

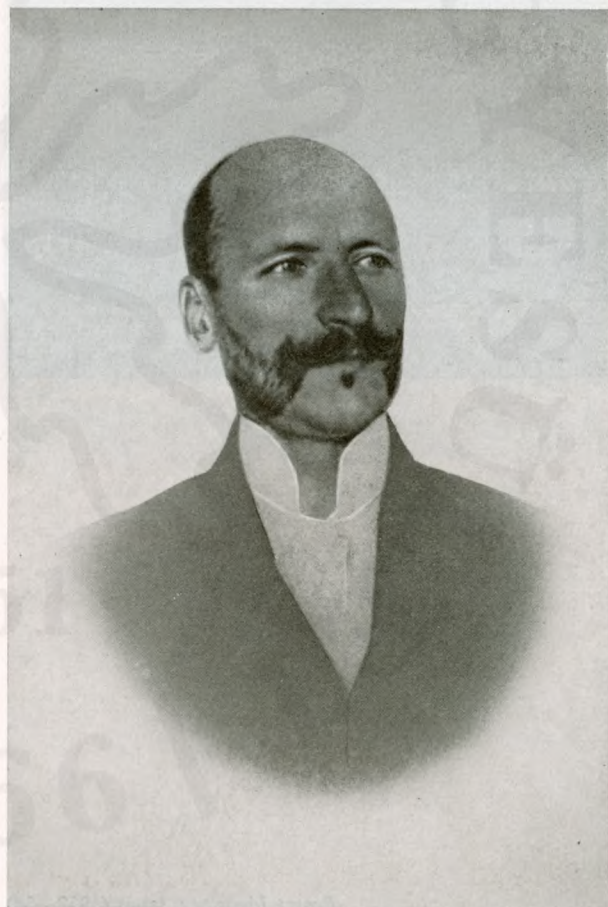
a) férfi hallgatók

b) női hallgatók részére

Schwartz Ottó ak. tanár (1884—89)

Jankó Sándor főisk. tanár (1889—1918)

Vági István főisk. tanár (1925—32)

Proszk János egy. tanár (1932—38)

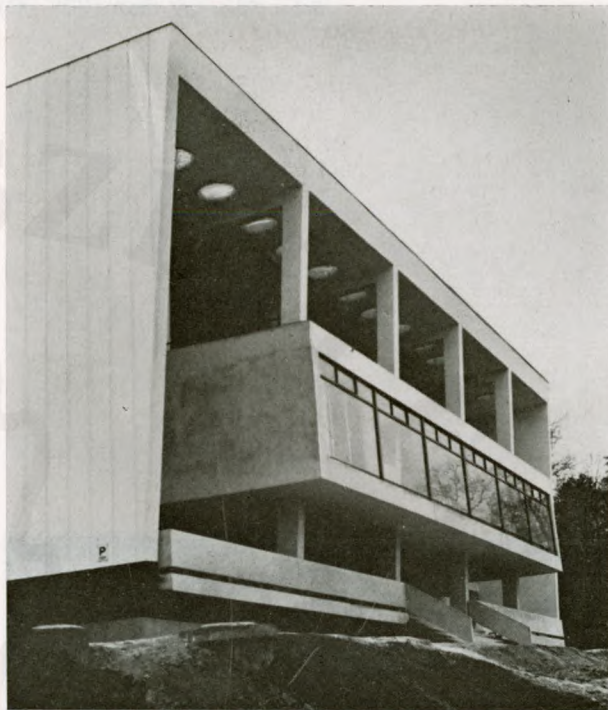
Sébor János egy. tanár (1938—43)

Szádeczky-Kardoss Elemér egy. tanár (1943—47)

Nemky Ernő egy. tanár (1952—

A 109 éves vágyalom: a) az új, modern sportcsarnok látképe,
b) belső berendezése

telt közel 90 esztendeje alatti nagy tanulmányi elfoglaltság, állandó anyagi nehézségek, legtöbbször kezdetleges sportolási viszonyok: felszerelés és sportlétesítmények hiányában érték el.

Ma, amikor szocializmust építő népünk fejlődésével együtt, a sport is a lehető legnagyobb támogatásban és megbecsülésben részesül, reméljük és tudjuk, hogy ifjúságunk és oktatóink továbbra is élni fognak a dolgozó népünk nyújtotta lehetőségekkel, megbecsülik államunk áldozatkészségét. Így ennek az évszázadnak a hátralevő évtizedei adják majd azt a szellemileg és testileg is egészséges, harmonikus ifjúságot, amely a munka, a haladás, a kultúra és a sport területén egyaránt megállja a helyét, népünk felemelkedéséért s a világ népeinek a békéért és barátságért folytatott nagy küzdelmében.

Irodalom

Harwich E. (1896): Az Akadémiai Athleta Club története 1860–1896. In Zivuska J.: A selmeci M. kir. Bányász és Erdész Akadémia Ifjúsági Körének mileneumi emlékirata.

Kollár Z. (1932): A magyar sport reneszánszának története 1896-tól napjainkig I–II. Budapest. II. 62. o.

Dr. Nemky E. (1960): Az Erdőmérnöki Főiskola Ifjúsági Sportkörének 100 éves jubileumi ünnepségén mondott emlékbeszéd. Kézirat. Sopron.

Dr. Nemky E. (1961): Az Erdőmérnöki Főiskola Ifjúsági Sportkörének 100 éves jubileuma. In Erdészttudományi Közlemények. 1. sz. 31–36. o.

Dr. Szabó I. és társai. (1961): A soproni Erdőmérnöki Főiskola Ifjúsági Sportköre 100 esztendejének története 1860–1960. Erdőmérnöki Főiskola, Sopron.

M. kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola Évkönyve-i (1923)24–1933(34).

– A m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Programja-i és osztályainak órarendjei (1934–1939).

– Selmecbányai Híradó és Selmeci Újság egyes számai (1892–1914).

– A sport enciklopédiája I–II. Budapest. 1928. II. 368. o.

1851

/1866/

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
1851 / 1866

A soproni Erdészeti és Faipari Egyetem épületei

Dr. Winkler Oszkár

A soproni Erdészeti
és Faipari Egyesület évkönyve

D. A. Wagner Károly

A selmecbányai Bányászati és Erdészeti Főiskola 1919-ben települt át Selmecbányáról Sopronba. A Tanácsköztársaság soproni direktóriuma örömmel fogadta a főiskola tanári karát, alkalmazottait és hallgatóit és számukra ideiglenes hajlékként a József Attila utcai volt Károly-laktanya telepét, ill. épületeit jelölte ki [1]. Ott helyezték el a tantermeket és laboratóriumokat, részben a tanárok és alkalmazottak lakásait is [2].

A József Attila utcai épületek hosszabb időre nem bizonyultak alkalmasnak arra, hogy azokban korszerű oktatást, ill. képzést biztosítsanak. A Bányászati és Erdészeti Főiskola akkori rektorának, *Boleman Géza* professzornak helyzetjelentése is panaszolja, hogy kellő elhelyezés, megfelelő alapterületű laboratóriumok, a gyakorlati kiképzéshez szükséges kísérleti állomások, felszerelés, műszerek, könyvtár, gyűjtemények és egyéb berendezések híján csupán az oktatói kar fáradhatatlan munkálkodása tette lehetővé a legmostohább viszonyok között a főiskolai oktatás folytonosságának fenntartását. Pedig a 150 évnél régebb múltú főiskola, mint Európa egyik legelső műszaki főiskolája – amelyet 1735-ben Selmecbányán alapítottak – Európa-szerte elismert volt, bizonyítja ezt az a tény is, hogy már 1794-ben, a párizsi L'École Polytechnique laboratóriumi felszerelésénél ez a magyar intézet szolgált példaképül [3]. – A tanárok és alkalmazottak lakáshelyzetének mostoha voltáról

is számos kérelem és memorandum tanúskodik, amiket részben a város polgármesteréhez, részben az illetékes minisztériumokhoz intéztek helyzetük javítása érdekében.

A Főiskola számára tehát új elhelyezésről kellett gondoskodni. Erre a Bajcsy-Zsilinszky úti volt Honvéd Főreáliskola épületei voltak legalkalmasabbak.

Néhány szóval meg kell emlékezni a Honvéd Főreáliskola építkezéséről, ill. épületeiről. Az intézet soproni elhelyezéséhez a város mintegy 10 hektár területet sajátított ki, közel 60 000 aranykorona értékben. A tervezéssel *Alpár Ignác* budapesti építész biztatta meg, a terveket a város polgármestere a magánépítési bizottság javaslatára 1897. szeptember hó 2-án hagyta jóvá [4]. Az építkezés haladéktalanul megindult és gyors ütemben befejeződött, a használati engedélyt 1898. szeptember hó 1-én adták ki [5]. Az intézmény befogadására a következő jelentősebb épületek létesültek, a kétemeletes főépület, attól északra egy ugyancsak kétemeletes tisztai lakóépület, délre pedig egy egyemeletes legénységi, iroda-, ill. raktárépület, továbbá a főépülettől nyugatra, nagyobb távolságban egy egyemeletes kórházépület. A főépület három nyugati szárnya közül a középsőben alakították ki a tornacsarnokot és tartozékhelyiségeit [6]. Ezenkívül nagy területű gyakorlótereket létesítettek, továbbá egy szabadtéri uszodát – kis mé-

1. ábra. A volt Honvéd Főreáliskola főépülete az átadás idején, 1898-ban

retű úszómedencével – amely még ma is használható állapotban van.

A kétemeletes főépület utcára néző, 100 m hosszú főhomlokzatát tervezője egy szélesebb közép és két szélső rizalittal alakította ki. A homlokfelületek dús tagozása, a párkányok, kapu és ablakkeretek zsúfolt formái a Magyarországon akkoriban uralkodó ízlésnek megfelelően a historizmus felfogását tükrözik. Az 1. ábrán a főépület eredeti homlokzata látható. Nemes anyagokat az épületek homlokzatain egyáltalán nem alkalmaztak, a tagozatokat, díszítő elemeket az ez idő tájt erre a célra elterjedten használt román cement kötőanyagú habarccsal készítették. A 2. ábra a főépület középrialitjának képét mutatja a

50-as években. A többi épület homlokzatait a főépülethez képest kevésbé díszesen alakították ki.

Az épületek helyiségei nagy menetmélységgel – 6–8 m-rel – épültek. Ezek a későbbiek során a főiskola előadótermeiként is jól felhasználhatók voltak. Hasonlóképpen kielégítő volt az új célra a folyosók szélessége is. A helyiségeket 4,50 m belmagassággal építették.

A soproni volt Honvéd Főreáliskola összes épületeinek és területének a Bányászati és Erdészeti Főiskola céljaira való átadására 1922. évi február hó 20-án és folytatólag 21-én került sor [1]. Az átvevők részéről a pénzügyminiszter képviselőjében *Petbe* Lajos főbányatanácsos, a Földművelésügyi Minisztéri-

um képviseletében *Balogh* Ernő miniszteri tanácsos, a főiskola részéről *dr. Vítális* István, a főiskola akkori prorektora, továbbá *dr. Fodor* László miniszteri tanácsos, professor, *dr. Mihalovits* János főiskolai tanár és *Spissák* Béla főbányatanácsos voltak jelen. Az átadókat a Honvédelmi Minisztérium részéről egy mérnökkari alezredes, egy hadbiztos százados, továbbá a soproni Honvéd Állomásparancsnokságtól *Szombatfalvi Liszkay* Viktor őrnagy, Sopron szab. kir. város, mint a főreáliskola akkori őrzője nevében pe-

dig *dr. Schindler* András helyettes polgármester képviselte. A bizottság az épületcsoportot és területét egyelőre ideiglenesen, de legkésőbb az 1925/26. évi előadási időszak végéig adta át a pénzügyi tárca kezelésébe. A f. évi február hó 3-án tartott minisztertanácsi ülés ugyan már a végleges átadás mellett döntött, de az átadás időpontjában az erre vonatkozó HM rendelet még nem volt a honvédelmi igazgatás képviselői birtokában.

A főiskolai oktatók és alkalmazottak sivár lakás-

2. ábra. A főépület középizalitjának kialakítása

helyzetére mutat az a jegyzék is, amelyben *dr. Vitális* István prorektor felhívására összeállították a Károly-laktanyában elhelyezett, a városban bútorozott szobában lakó vagy meg nem felelő lakással rendelkező oktatók, ill. alkalmazottak lakásigényét. A Főiskola vezetősége javaslatot tett arra nézve, hogy a volt tiszti lakóépületet a jövőben is lakásokként használják, de az ezzel kapcsolatos kérelmet a földművelésügyi miniszter elutasította azzal az indokolással, hogy egyrészt erre az épületre megítélésük szerint oktatási célra szükség lesz, másrészt a javasolt elhelyezés a lakáshiányt amúgy sem oldaná meg [8]. 25 család részére kellett ugyanis lakást biztosítani, ezenkívül két új tanár és több tanársegéd részére is. Az igénylők jó részét végül is a 48-as laktanya két, Selmeci utcára néző épületében létesített lakásokban helyezték el.

A volt Honvéd Főreáliskola telepének, ill. épületeinek 1922-ben bekövetkezett használatba vétele előtt már megindultak a tervezetések az egyes tanszékek elhelyezésére vonatkozóan. Erről az egyetem levéltárában 1922. március elejéről kelt kimutatás tanúskodik. A kimutatás szembeállítja a selmechányai épületekben rendelkezésre álló tanszéki helyiség-alapterületeket és a tervezett soproniakat. Ebből kiténik, hogy Selmecbányán – egy-két tanszék kivételével – általában bőségesebb volt az elhelyezés, mint amire Sopronban a tervezet szerint lehetőség kínálkozott.

Az épületekben a rektori hivatal, a könyvtár, továbbá az ábrázoló mértani, az ásvány és földtani, a bányaméréstani, a bányaműveléstani, a bányavegytani, az építészet, a fémkohászati, a fizika-elektrotechnikai, az I. géptani, a II. géptani, a jogi, a mechanikai, a mennyiségtani, a vaskohászati, az erdészeti földméréstani, az erdészeti vegytani, az erdőhasználati, az erdőrendezéstani, a növénytani, továbbá az erdőműveléstani tanszékek elhelyezéséről kellett gondoskodni. Emellett 18 tanteremre, továbbá laboratóriumokra volt szükség. A feljegyzésekben a kéttizedesnyi pontossággal kiszámított alapterületek alapján gondosan kimutatták a selmeci és a soproni elhelyezések közötti százalékos különbséget.

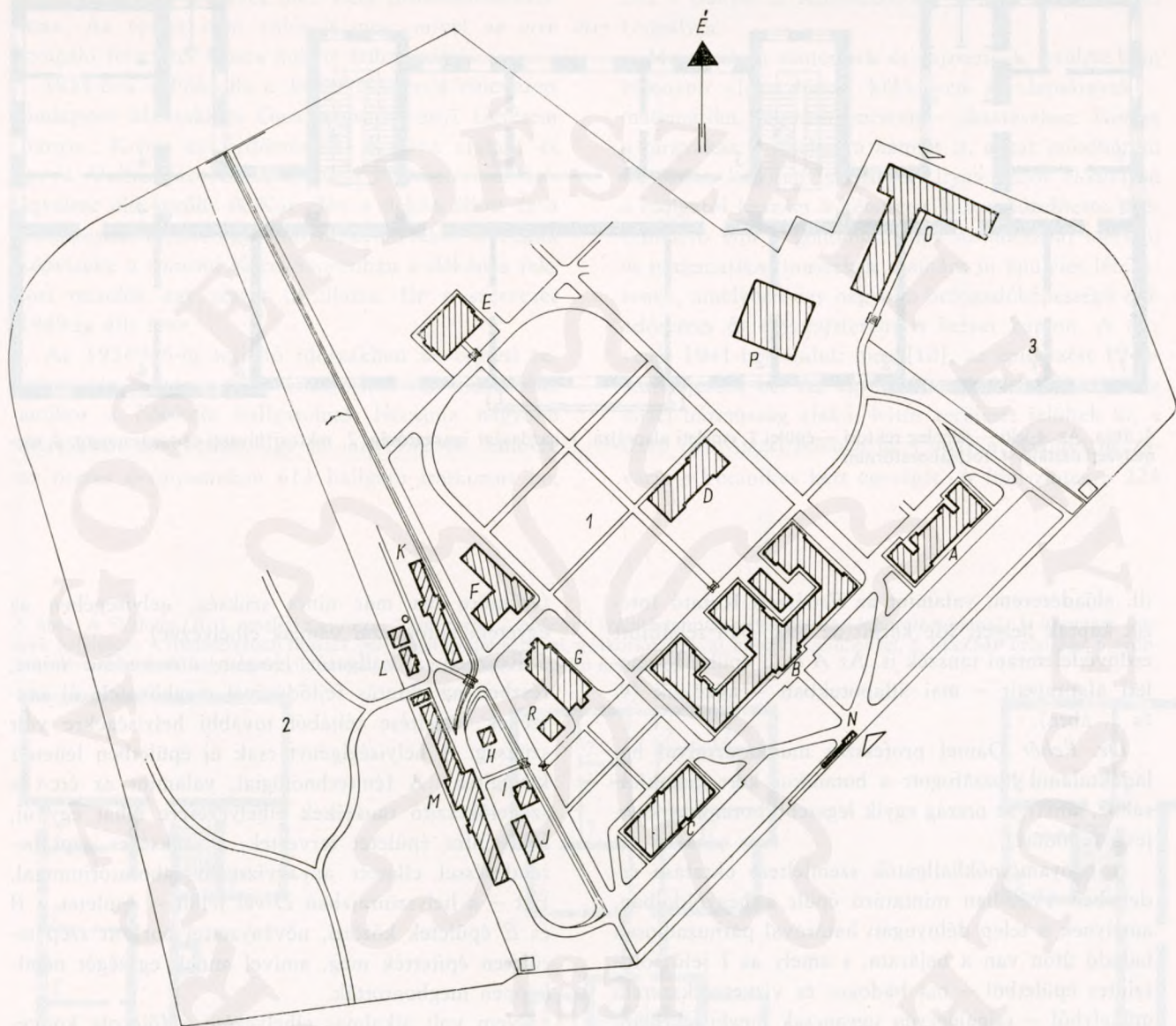
A tanszékek helyiségeinek, a tantermeknek, laboratóriumoknak a kialakítása, az épületek általános helyreállítása mintegy fél évet vett igénybe. *Solt (Spissák)* Béla főbányatanácsos a rektori hivatalhoz címzett, 1922. évi május hó 26-án kelt levelében közölte, hogy a volt Honvéd Főreáliskolában az átalakítási munkákat május hó 29-én fogják megkezdni. – A megállapodás szerint a Károly-laktanyát 1922. augusztus hó 15-éig kellett volna kiüríteni a Bányászati és Erdészeti Főiskola részéről, de ez csak később történhetett meg, a használati engedélyt Sopron szab. kir. város tanácsa szeptember hó 19-én adta ki [9].

Megjegyezzük, hogy a főiskolán ebben az időben 20 tanszéken 17 nyilvános rendes tanár, továbbá 22 adjunktus és tanársegéd működött. A tanévre 350 hallgató iratkozott be, 114 bánya-, 30 vaskohó-, 6 fémkohó- és 200 erdőmérnökhallgató.

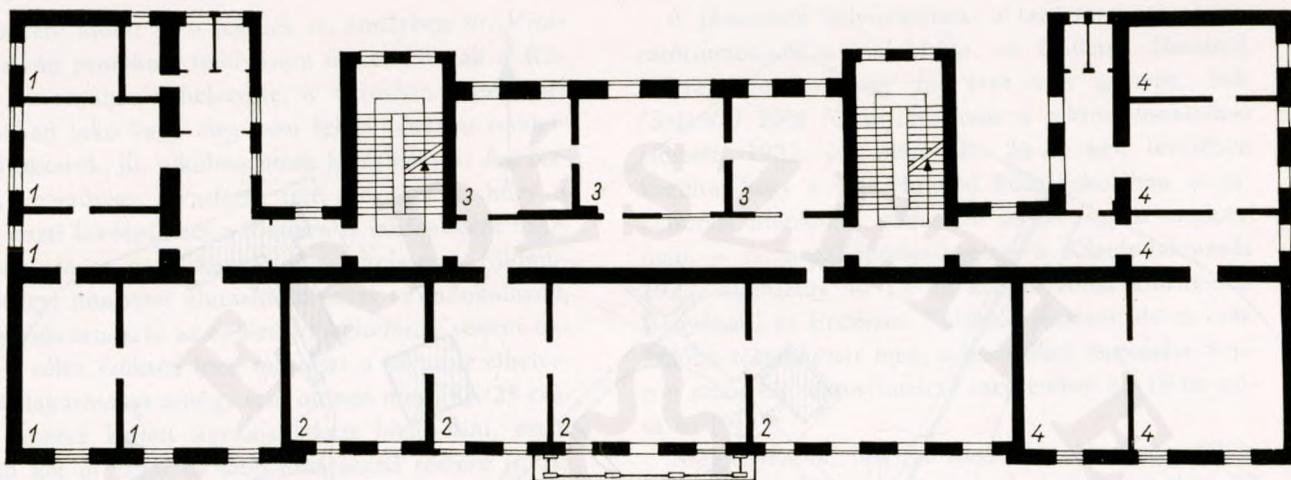
1919-től 1934-ig a Bányászati és Erdészeti Főiskola két hatóság felügyelete alá tartozott, tekintettel arra, hogy a bányászatot és kohászatot a Pénzügyminisztérium, az erdészetet pedig a Földművelésügyi Minisztérium irányította. Mindkét minisztérium a főiskola ügyeit intéző közös bizottságba tagokat delegált. Ebben az időszakban a két tárca által nyújtott anyagi támogatás biztosította az intézmény fejlődését.

A továbbiakban kissé részletesebben tárgyalt épületek azonosíthatósága érdekében közlöm az egyetem területének helyszínrajzát (3. ábra). A helyszínrajz már a mai állapot szerint tünteti fel az épületeket és létesítményeket, az egyes épületek az ábécé betűivel vannak megjelölve. A helyszínrajzon már a botanikus kert bővített területe is szerepel.

A volt Honvéd Főreáliskola épületei (*A, B, C, E*) közül az *A* épületben a rektori hivatal, a gazdasági hivatal, tanszékek, ill. raktárak – átmenetileg a II. emeleten kollégium –, a *B* épületben tanszékek, előadóterem, laboratóriumok, könyvtár és olvasóterem, a *C* épületben ugyancsak tanszékek, előadóterem és laboratóriumok voltak elhelyezve. Az *E* épületben az erdőrendezéstani tanszék helyiségei, gyűjtemény,

3. ábra. Az Erdészeti és Faipari Egyetem helyszínrajza. 1. az Egyetem eredeti területe, 2. a botanikus kert bővítése, 3. a kollégium, ill. a fejlesztés területe

4. ábra. Az A-jelű — jelenleg rektori — épület I. emeleti alaprajza. 1. gazdasági igazgatóság, 2. rektori hivatal és tanácssterem, 3. személyzeti osztály, 4. fotólaboratórium

ill. előadóterem, valamint az Erdészeti Kutató Intézet kaptak helyet. Ide került az 1923-ban felállított erdővédelemtani tanszék is. Az A és B épület I. emeleti alaprajzait – mai állapotukban – közöljük (4. és 5. ábra).

Dr. *Febér* Dániel professzor munkatársaival haladéktalanul hozzáfogott a botanikus kert kialakításához, amely az ország egyik legszebb botanikus kertjévé fejlődött.

A bányamérnökhallgatók szemléltető oktatása érdekében 1928-ban mintatáró épült a hegyoldalban, amelynek a telep délnyugati határával párhuzamosan haladó úton van a bejárata, s amely az I jelű földszintes épületből – ma bádogos és vízvezetékcsatlakozó műhelyből – csigalépcsőn ugyancsak megközelíthető. A terület délnyugati szélén, a kerítéstől néhány méternyire raktárak, műhelyek voltak elhelyezve, ezeket bővíteni és korszerűsíteni kellett (M jelű épületcsoport). Különösen figyelemre méltó az 1925-ben épített elektrotechnikai műhely és az erőmű, amelynek létesítése *Boleman* professzor nevéhez fűződik, aki a fizika-elektrotechnikai tanszék vezetője volt

(erőműre ma már nincs szükség, helyiségében az egyetem autóbusszai vannak elhelyezve).

Részen a hallgatói létszám növekedése miatt, részben az oktatás fejlődésével megkövetelt új tanszékek létesítése céljából további helyiségekre volt szükség. A helyiségigényt csak új épületben lehetett kielégíteni. A fémtechnológiai, valamint az érc- és szénélőkészítő tanszékek elhelyezésére tehát egy új, földszintes épületet terveztek, a szükséges gépi berendezéssel ellátott anyagvizsgáló laboratóriummal. Ezt – a helyszínrajzban D-vel jelölt – épületet a B és E épületek közötti, növényzettel borított szép területen építették meg, amivel annak egységét némiképpen megbontották.

Nem volt alkalmas elhelyezése a főiskola könyvtárának sem, pedig igen sok ritka, műemlék értékű művet is őrzött. Ezeknek nemcsak tárolásáról, hanem részben állandó bemutatásáról is célszerű lett volna gondoskodni. A korszerű könyvtár kérdése már szinte kezdettől fogva foglalkoztatta a Főiskola vezetését. Ennek tulajdonítható az a terv, amely egy vasbeton váz-szerkezetű egyemeletes könyvtárépület-

re vonatkozott, a tervet Solt Béla professzor készítette. Az épület nem valósult meg, mivel az erre szolgáló fedezetet másra kellett felhasználni.

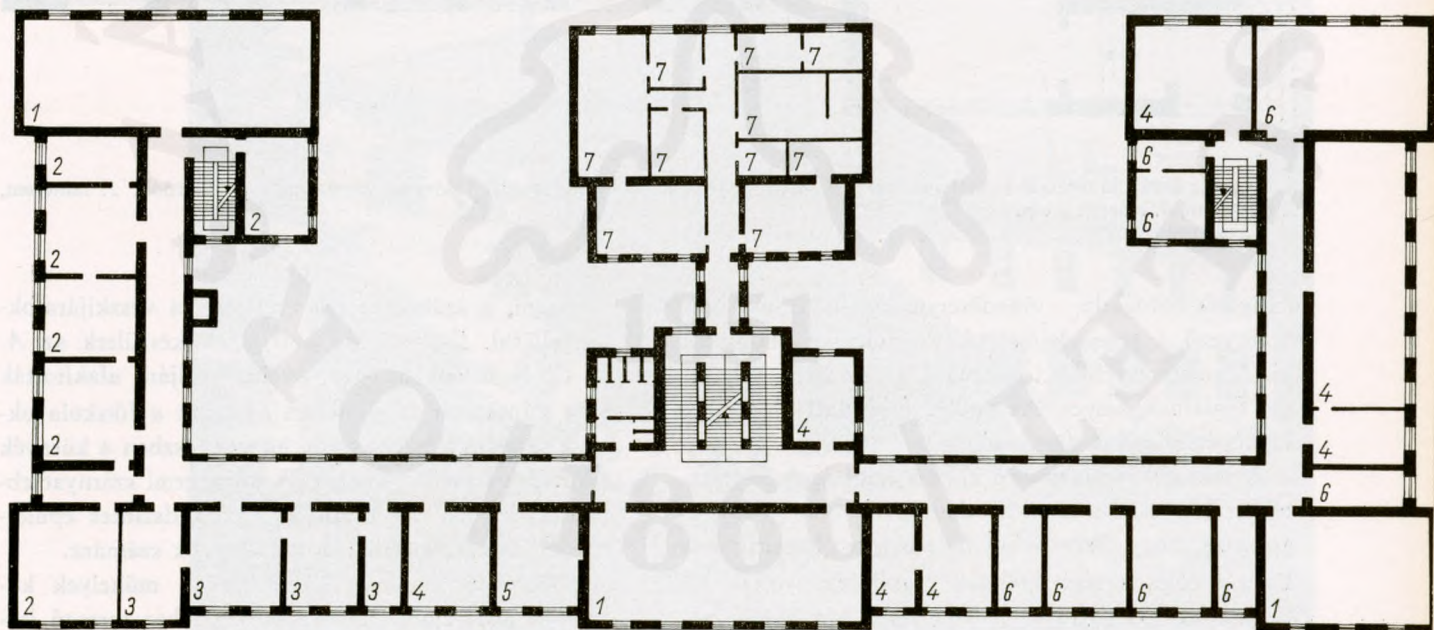
1934-ben a Főiskola a József Nádorrról elnevezett Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karává alakult és így a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium felügyelete alá került. A Kar élén a dékán állott és a Budapesten tartott egyetemi tanácsuléseken a dékán képviselte a soproni Kart. Sopronban a dékán a rektori teendők egy részét is ellátta. Ez a szervezet 1949-ig állt fenn.

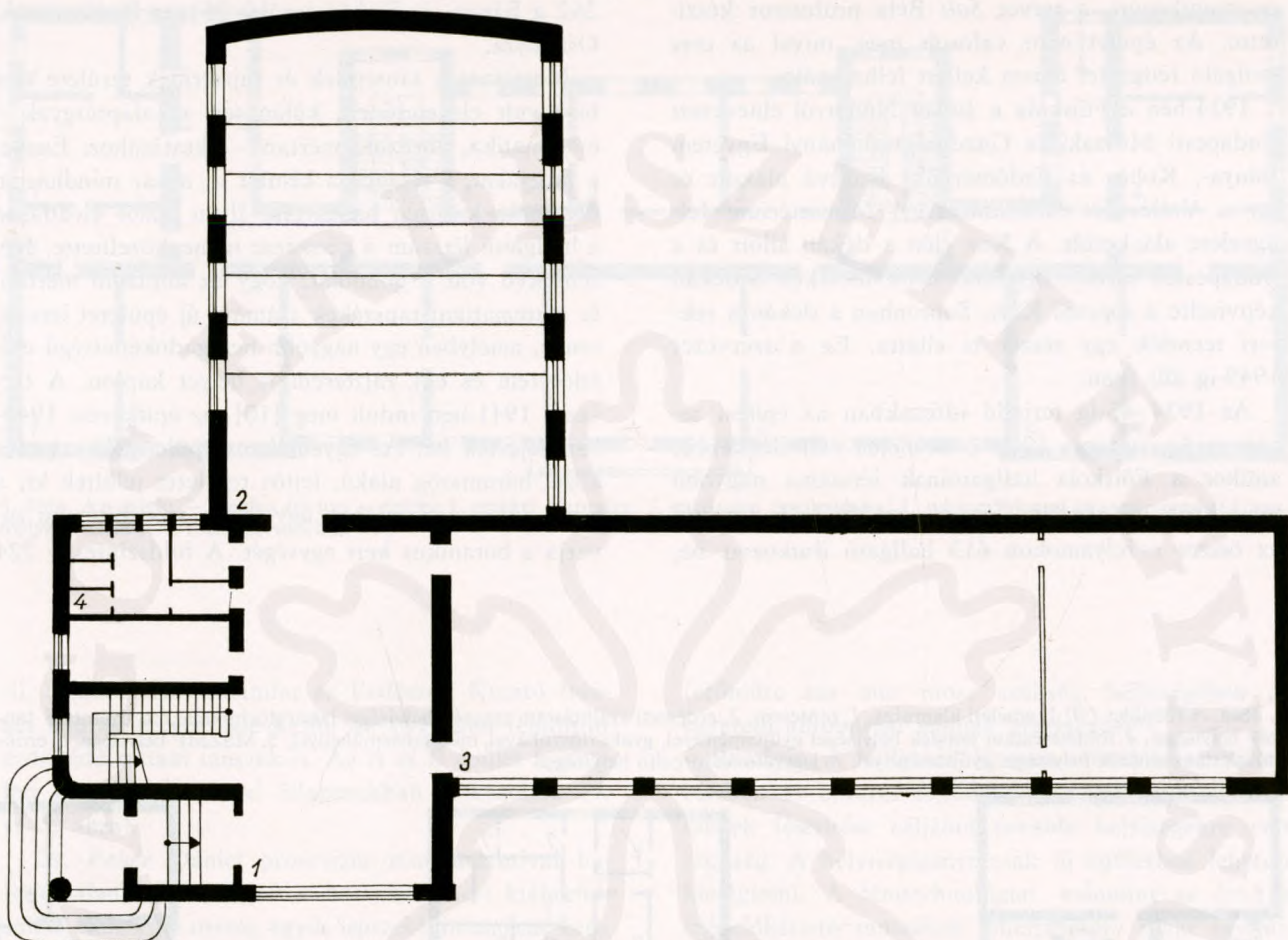
Az 1934–45-ig terjedő időszakban az építési tevékenység csupán a 40-es évek elején vált élénkebbé, amikor a Főiskola hallgatóinak létszáma nagyobb mértékben növekedett. Így pl. az 1942/43. tanévre az összes évfolyamokon 613 hallgató iratkozott be,

262 a Bánya- és Kohómérnöki, 351 az Erdőmérnöki Osztályra.

Most már a tantermek és rajztermek területe sem bizonyult elegendőnek, különösen az alaptárgyak – matematika, ábrázoló mértan – oktatásához. Ezeket a tárgyakat, s részben a kémiát is, a kar mindhárom tagozatán közösen hallgatták. Ilyen közös előadáson a hallgatói létszám a kétszázat is megközelítette. Kézenfekvő volt a gondolat, hogy az ábrázoló mértani és matematikai tanszékek számára új épületet létesítsenek, amelyben egy nagyobb befogadóképességű előadóterem és egy rajzterem is helyet kapjon. A tervezés 1941-ben indult meg [10], az építkezést 1943-ban fejezték be. Az egyemeletes épület (F) számára közel háromszög alakú, lejtős területet jelöltek ki, a telep délnyugati felében úgy, hogy a beépítés ne zavarja a botanikus kert egységét. A földszintes – 224

5. ábra. A főépület (B) I. emeleti alaprajza. 1. tanterem, 2. erdészeti szállítástani tanszék helyiségei laboratóriummal, 3. üzemtani tanszék helyiségei, 4. földméréstani tanszék helyiségei gyűjteménnyel, gyakorlószobával, műszerész-műhellyel, 5. MSZMP helyisége, 6. erdőműveléstani tanszék helyiségei gyűjteménnyel, 7. jegyzetsokszorosító helyiségei

6. ábra. Az ábrázoló mértani és matematikai tanszékek helyiségeit befogadó épület földszinti alaprajza. 1. előcsarnok, 2. tanterem, 3. rajzterem, 4. előadói szoba

hallgatót befogadó – előadóterem emelkedő padlóját a tervező a terep lejtésének megfelelően alakította ki. A rajzterem fölötti szinten a két tanszék helyiségei foglalnak helyet. Az épület földszinti alaprajzát és képét közöljük (6–7. ábrák).

A második világháború alatt a hatóságok kötelezték a Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar vezetését arra, hogy életvédelmi helyiségeket létesítsen. Erre a célra a régi épületek pincéi bizonyultak alkalmasnak boltozataikkal, amelyeket alá kellett tá-

masztani, a szükséges felszereléssel és vészkijáratokkal ellátni. Életvédelmi helyiségek készültek az A, B, C, és E épületekben, óvóhely céljára alakították ki a mintatárót is. Ezekben nemcsak a főiskola oktatói, dolgozói és hallgatói, hanem részben a környék lakossága is helyet kaptak. A tornatermi szárnyat ebben az időben bővítették ki egy földszintes épületrésszel, öltöző, mosdók és zuhanyozók számára.

Földszintes épületet létesítettek a műhelyek közelében (L), amely a botanikus kerthez tartozó iro-

dákat tartalmazta (ezt később lakóépületté alakították át).

Tervek készültek 1943-ban a kohászati oktatáshoz szükséges gázkemence-csarnok részére, ennek megvalósítására azonban nem került sor.

A 30-as években az egyetemi hallgatók számára mindössze 50 személyt befogadó internátusi elhelyezés állt rendelkezésre az A épület II. emeletén, zsúfoltan, jóformán minden kényelem nélkül. Bizonyos számú hallgató a mai Dimitrov téri, akkor részben középiskolai kollégiumban is lakhatott, a hallgatók legnagyobb része azonban külső elhelyezésre – hónapos szobára – szorult. Ezen a tűrhetetlen állapoton a soproni kar akkori dékánja, *dr. Tárczy-Hornoch*

Antal professzor, akadémikus kollégium építésének szorgalmazásával kívánt segíteni. A kar vezetésének kezdeményezését végül is a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium is felkarolta és így rövidesen elkészültek egy megfelelő befogadóképességű – éttermet és konyhaüzemet is tartalmazó – kollégium építési tervei [11]. A költségeket rövid idő alatt sikerült biztosítani. A kollégium (O) épülete részére a város az Ady Endre úton adott telket. A tervfeladat bírálatán a Budapesti Műegyetem akkori rektora, *dr. Mibailits Győző* professzor személyesen megjelent Sopronban. Az építkezés 1943 őszén indult meg, az ünnepélyes alapkövetésnél *dr. Szinyei Merse Jenő* vallás- és közoktatásügyi miniszter és

7. ábra. Az ábrázoló mértani és matematikai tanszékek épülete

dr. Tárczy-Hornoch Antal dékán mondottak beszédet. Az építkezés a háború következtében támadt nehézségek – főként anyag- és munkaerőhiány – miatt nem haladt folyamatosan. Hol a földemekhez, kiváltógerendákhoz szükséges vasbetétek hiányoztak, hol földémtégla nem állt rendelkezésre kellő mennyiségben. 1944-ben mégis tető alatt volt az épület, de a front egyre közeledett Magyarország felé és így a befejezésre már nem került sor.

Az épület elhelyezésére szolgáló Ady Endre úti, trapéz alakú telek eléggé szűk volt, a szomszédos Jacobi-telepet és a sportteret ugyanis csak később, 1945 után csatolták az egyetem területéhez. A telek alakjához igazodó, szabálytalan T-alaprajzú épület beépített térfogata kereken 24 000 m³. A viszonylag nagy program és a gazdaságossági szempontok mindkét irányban középfolyosós, tehát 3 traktusos elrendezést indokoltak. A földszinten a nagy éttermet, egy kisebb oktatói éttermet, azonkívül klubhelyiségeket kellett elhelyezni. Az épület kétágyas szobái 200 hallgató elhelyezését biztosították. A viszonylag tágas elhelyezés – 1 hallgatóra jutó kb. 8 m² alapterület – nem tette szükségessé külön tanulószobák létesítését. A korszerű konyhaüzemet az alagsorban tervezték, az alagsorba kerültek volna a mosoda, továbbá az életvédelmi helyiségek is. Gondoskodni kellett egy portás és egy fűtőlakásról, a földszinten és az I. emeleten igazgatói, ill. gondnoki lakást kellett elhelyezni. Az épület a felszabadulás után hosszú ideig befejezetlen maradt. További sorsáról később szölok.

A második világháború utolsó szakaszában a város több bombatámadást kapott, a felszabadulás után tehát mindenekelőtt a megrongálódott épületek helyreállítására került sor. A bombák kerítészszakaszokat pusztítottak el, különösen nagy kárt okozott a főépület elé zuhant bomba, amely a főhomlokzat középrizalitjának dús tagozatait szinte leborotválta. A megrongálódott épületek helyreállítása során szó sem lehetett arról, hogy ezt a homlokzatot régi formájában állítsák helyre. Erre nem is volt szükség, hiszen az architektúra nem minősült műem-

lék értékűnek és így elfogadták a megbízott tervező [12] javaslatát egyszerűbb homlokzat kialakítására. A helyreállított épület homlokzatát közöljük (8. ábra).

A tervező elképzelése az volt, hogy a homlokzat ugyancsak megrongálódott, egyéb részeit egy későbbi helyreállítás során egyszerűsített formákkal áttervezi, a középrizalit új kialakításának megfelelően. Erre nem került sor, mivel az épület későbbi, 1957. évi teljes helyreállítása során kiderült, hogy az utca felé néző főhomlokzat párkányai, ablakkeretei viszonylag jó állapotban vannak és így a vakolat teljes levérése és ezzel kapcsolatban a homlokzat egyszerűsítésére nem volt szükség. Ezeket a részeket tehát eredeti állapotuknak megfelelően állították helyre [13]. Ezzel szemben az északi, déli és nyugati homlokzatok jobban megrongálódott felületeit egyszerűbb formaképzéssel lehetett kialakítani.

Az 50-es években több terv készült – a Soproni Tervező Irodában – a Dimitrov téri és a József Attila utcai diákotthonok átalakítására, főiskolai diákotthon céljára. Néhány éven át diákotthonként használták a Templom utcáról nyíló, volt bencés kolostort is.

1954-ben egy étkező és konyhaüzem-épület tervei készültek el, amely a botanikus kert területén létesült volna 8,00×14,00 m méretű étteremmel, megvalósítására azonban nem került sor. Ebben az időben kísérleti növényházat is terveztek, de az új növényház is csak később – más tervek alapján – épült meg.

1949-ben a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karaként működő intézményről leválasztották a bánya- és kohómérnöki osztályt és azt a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemhez csatolták. Ugyanebben az időpontban jött létre Sopronban a földmérőmérnöki osztály, amelynek vezetésével *dr. Sébor* Jánost, a földméréstani tanszék professzorát bízták meg. A földmérőmérnöki osztály egyébként a Budapesti Műszaki Egyetemhez tartozott és 1959-ben költözött el végleg Sopronból.

8. ábra. A helyreállított főépület

Az Erdőmérnöki Kar 1950-től az Agrártudományi Egyetemhez tartozott, a Földművelésügyi Minisztérium felügyelete alatt. 1952-ben önálló Erdőmérnöki Főiskolává alakult és mint egyetemi jellegű felsőoktatási intézmény szerepelt 1962-ig.

Az 1957. évben a Főiskolán faipari mérnöki szak létesült, amelyet a Népköztársaság Elnöki Tanácsa 1962-ben, a 22. sz. törvényerejű rendeletével Karrá minősített. Az immár kétkarú felsőoktatási intézmény ezzel egyetemi címet kapott.

A 10 szemeszteres bányamérnöki oktatás utolsó 4 szemeszterének előadásait 1959-ig Sopronban tartották és itt szerezték meg a bányamérnökhallgatók oklevelüket is. Így tehát e tárgyak tanszékei Sopronban működtek, mégpedig az 1952-ben helyreállított kol-

légiumi épületben, amelyet a kívánt célra át kellett tervezni, tanszéki helyiségeket, laboratóriumokat, műhelyeket és tantermeket kialakítani. Itt helyezték el a Kar dékáni hivatalát is [14].

1959-ben a Bányamérnöki Kar véglegesen Miskolcra költözött. Mivel azonban a kollégiumi épület jövő rendeltetését illetően időközben nem rendelkeztek, a felszabadult épület továbbra is a Művelődési Minisztérium birtokában maradt, azt az Erdőmérnöki Főiskola tiltakozása ellenére igénybe vették és nevelőotthonná alakították át. Igaz ugyan, hogy a főiskolai hallgatók kollégiumi elhelyezésére ekkor már a Dimitrov téri, volt középiskolás, valamint a József Attila utcai diákothonok szolgáltak, az ottani befogadóképesség azonban távolról sem mutatkozott

9. ábra. A kollégium épülete

elegendőnek. Célszerű lett volna tehát a kollégiumot a főiskola tőszomszédságában álló épületben elhelyezni, amire csak később kerülhetett sor, több millió forint költséggel. Az Erdőmérnöki Főiskola sohasem mondott le az épületről, annál kevésbé, mivel a nevelőintézet szomszédsága zavarta a főiskola nyugodt működését. A küzdelem a kollégium épületéért 1961-ben vezetett sikerre, de ekkor is csak áldozatok árán lehetett az épületet a főiskola hallgatói számára megszerezni. Az átalakítási költségek jelentősek voltak és az átengedés feltételei között szerepelt a Dimitrov téri, az utóbbi időben főiskolai hallgatókkal benépesített kollégium épületének átadása, annak átalakítása s a területen egy új, 8 tantermes iskola építése, amelynek tervezését az egyetem építészeti tanszékének dolgozói vállalták.

Ma a kollégium szobái általában háromszemélyesek, így az épület összesen 320 hallgatót fogad be, ami azonban az igényekhez mérten még mindig kevés. A kollégium alagsorában van elhelyezve a hallgatószoba és a dolgozók konyhája, a bejárattól keletre eső utcai szárnyban. Ugyanitt vannak a hallgatók és dolgozók éttermei is, ellentétben az eredeti, 1943-as terv elgondolásával, amely szerint az éttermek a földszinten voltak. Ma ezek a földszinti helyiségek rajzterem, ill. tanulószoba célját szolgálják. A kollégium épülete a 9. ábrán látható.

1958-ban, amikor a kollégium épületét még a Bányamérnöki Kar felsőbb szemesztereinek tanszékei foglalták el, nem volt olyan helyiség, amelyet az ifjúság összejövetelek, előadások, szórakozás céljára felhasználhatott volna. A Főiskola akkori igazgató-

helyettese, később igazgatója, ill. rektora, *dr. Gál János* szorgalmazta egy művelődési ház építésének gondolatát, hogy az megszüntesse ezt a hiányt. A Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ) házának építéséhez sikerült egy bizonyos összeget szerezni, a Bányamérnöki Kar vezetősége is hajlandó volt a költségekhez hozzájárulni, hiszen az épületet a bányamérnökhallgatók is használták volna. Időközben azonban a Bányamérnöki Kar végleg elköltözött Sopronból és az ígért támogatás elmaradt. Az Erdőmérnöki Főiskola magára volt utalva és a hiányzó anyagiakat társadalmi munkával igyekeztek pótolni. Az építész és statikai terveket az építéstani tanszék dolgozói készítették el [15], a központi fűtés tervezését a faipari géptani tanszék dolgozói végezték. Az oktatók, dolgozók és a hallgatóság egyaránt kivette a részét a földmunkából és egyéb munkákból is. A Tanulmányi Erdőgazdaság fuvarszolgáltatással segítette a terv megvalósulását. Az épületet a Béke út és az Entzbrüder utca, ill. Hunyadi utca által határolt trapéz alakú saroktelken valósították meg. Ehhez a városi tanács a telek kisajátításával járult hozzá. A KISZ-ház előcsarnokkal, ruhatárral, a szükséges mellékhelyiségekkel, 250 hallgatót befogadó előadóteremmel és színpaddal, könyvtárral, klubszobával és televízió-szobával rendelkezik. A 10. ábrán közöljük az épület alaprajzát.

Az épületet *Bors Lászlóról*, a Tanácsköztársaság soproni direktóriumának vértanúhalált halt sajtó- és propagandaügyi biztosáról nevezték el és ünnepélyes keretek között 1959. március 22-én avatták fel. Az elmúlt évek bebizonyították, hogy erre az épületre nagy szükség volt az ifjúsági, de az egyetemi élet szempontjából is, hiszen az előadóteremben nemcsak KISZ-rendezvényeket, hanem tudományos ülésszakok keretében előadásokat tartanak, valamint az évenként megrendezett Nyári Egyetem előadásait is. Az egyetem közelében álló épület főbejárata a Hunyadi utcáról nyílik; rendezvényeit jellegükénél fogva idegenek is látogathatják. A KISZ-ház képét a 11. ábrán közöljük.

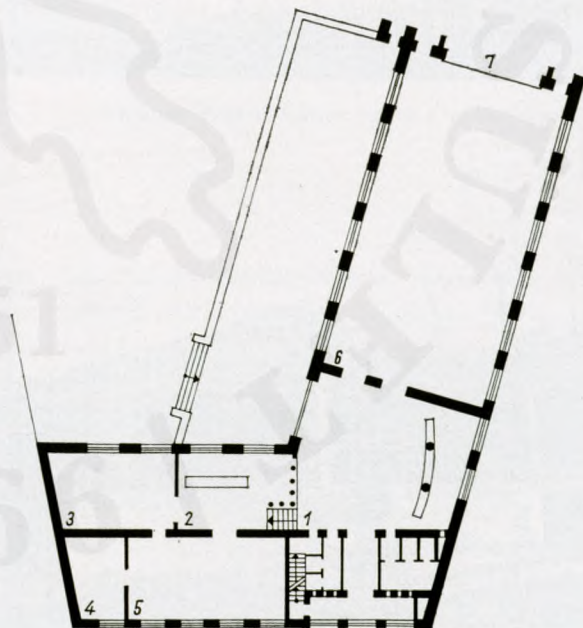
Néhány év múlva mód nyílt az épület melletti

üres telken annak bővítésére. Ebben az épületrészben lehetett elhelyezni a színpadot és tartozékait, aminek révén az előadóterem befogadóképessége is megnövekedett. Az I. emeleten egy két és egy egyszobás lakás készült főiskolai alkalmazottak számára.

Az Erdőmérnöki Kar növényteni és termőhelyismerettani tanszéke kutatásai részére rendelkezésre álló elavult növényházak helyett 1961-ben új, korszerű növényház létesült, közel 500 m² alapterülettel, kazánházzal [16]. A 12. ábrán a növényház látható, háttérben a botanikus kert Panoráma útig terjedő bővített területével.

Ugyancsak a kutatómunka előmozdítására a C épületben 1960-ban izotóp-laboratórium, a B épületben pedig 1965-ben röntgen-laboratórium létesült, előbbi a kémiai tanszék, utóbbi a faipari géptani tanszék területén.

10. ábra. A KISZ-ház földszinti alaprajza 1. előcsarnok ruhatárral, 2. büfé, 3. TV-szoba, 4. olvasó, 5. klubszoba, 6. előadóterem, 7. színpad és tartozéka

11. ábra. A KISZ-ház

12. ábra. A növényház, háttérben a botanikus kert Panoráma útig terjedő bővített területével

Vasvázás szint (J) építettek faanyagátárolás céljára, ugyanilyen szerkezeti rendszerű szín épült a B épület északi udvarában a faipari géptani tanszék számára is.

Meg kell emlékezni arról a munkáról, amely az Egyetem útjainak szilárd kiépítésével, ill. burkolattal való ellátásával kapcsolatos.

A kissé sűrű telepítésű botanikus kert átrendezése jelentős mértékben emelte a botanikus kert értékét és szépségét [17].

A téli időszakban az oktatási épületek nagy belmagasságú helyiségeit, tantermeit eleinte vaskályhával, majd cserépkályhával fűtötték, de még utóbiak beállításával sem lehetett hideg és szeles időjárás alkalmával a munkahelyek kielégítő hőmérsékletéről gondoskodni. A központi fűtés bevezetésének gondolata már régóta foglalkoztatta az illetékeseket. A 60-as évek elején végre sikerrel járt a vezetőség erőfeszítése ebben az oktatás, kutatás zavartalansága szempontjából igen jelentős ügyben. A tervek elkészítésére 1962-ben került sor, a megvalósítás 1964-ig tartott. A kokszfűtésre berendezett kazánház a B épület délnyugati szárnyának pincéjében van elhelyezve, számára új kéményt kellett építeni. A többi épület fűtését innen távvezeték révén kapja.

1965-ben a Bánfalvi úton, a Tanulmányi Erdőgazdaság gépállomásán tanműhely épült a géptani tárgyak gyakorlati oktatása céljából.

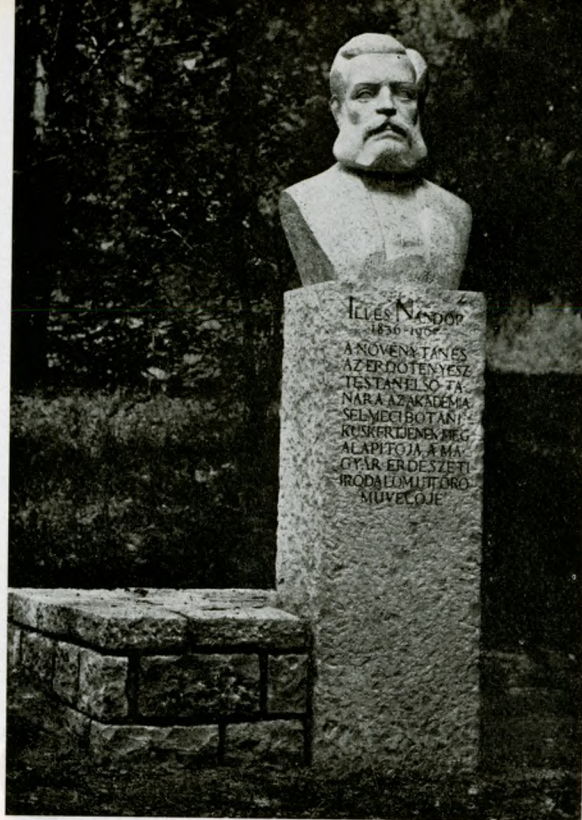
Figyelemre méltó az a törekvés, amely az egyetemi oktatók nagyjainak emlékét szobrokkal kívánta megörökíteni. Voltak a botanikus kertben bronzszobrok a második világháborút megelőző időszakban is, de ezek java része a bányá- és kohómérnöki osztály oktatóit ábrázolta és az osztály elköltözésével a szobrokat is elvitték. A szobrok a főkaput a főépület bejáratával összekötő út két oldalán voltak. A szobroknak a botanikus kertben, az utak mentén való elhelyezése jó megoldásnak bizonyult, mivel ez nagymértékben emeli a kert érdekességét. Az Egyetem régi kiváló oktatói és az erdészet nagyjai közül eddig a következőknek állítottak szobrot az Egyetem botanikus kertjében: *Illés Nándornak, Lázár Jakab-*

13. ábra. Wagner Károly szobra a botanikus kertben

nak, Szécsi Zsigmondnak, Wagner Károlynak 1961-ben, *Febér Dánielnek, Fekete Lajosnak, Fekete Zoltánnak, Romwalter Alfrédnek, Roth Gyulának, Vadas Jenőnek, Walek Károlynak* 1965-ben, *Bedő Albertnek, Boleman Gézának* pedig 1966-ban. 1968-ban *Feistmantel Rudolf* és *Sobó Jenő* szobra készült el. A 13. ábra *Wagner Károly*, a 14. *Illés Nándor*, a 15. pedig *Bedő Albert* szobrát ábrázolja.

A selmecbányai intézmény neves polihisztorának, *Wilkens Henrik Dávidnak* az emlékét az egyetem hatalmas mészkőtáblán örökítette meg, amely a fő-

14. ábra. Illés Nándor szobra a botanikus kertben

15. ábra. Bedő Albert szobra a botanikus kertben

16. ábra. Wilkens Henrik Dávid emlékműve

bejárattól a rektori épülethez vezető út jobb oldalán áll (16. ábra).

1958-ban az erdőmérnöki felsőoktatás 150 éves jubileuma alkalmából a főépület előcsarnokában az erdőmérnökök és faipari mérnökök tevékenységét szimbolizáló domborművet helyeztek el.

1958-ban, ill. 1964-ben sikerült – *dr. Mollay János* gazdasági főigazgató kezdeményezésére – az Egyetem területétől délre fekvő, Panoráma útig terjedő, közel 6 ha-nyi terület az Egyetemhez csatolni és azon a botanikus kertet fejleszteni. Meg kell

figyezni, hogy a város ezt a területet azzal a feltétellel adta át a főiskolának, ill. az Egyetemnek, hogy arra olyan növényzetet telepít, ill. a telepítendő növényzetet oly módon csoportosítja, hogy az a Panoráma útról a városra néző szép kilátást ne zavarja.

Az egyetemi oktatók lakáshelyzete az 1950-es évektől kezdve ismét súlyosbodott. Több egyetemi oktatót, professzort kellett családjukkal együtt átmenetileg a Dimitrov téri, majd az Ady Endre úti kollégiumban elhelyezni. Csak nagy nehézségek árán sikerült néha a városban egy-egy lakáshoz jutni, ami-

17. ábra. Az egyetemi oktatók lakásai a Bajzsy-Zsilinszky úton

18. ábra. Az egyetemi oktatók lakóháza a Május 1. téren

vel a kérdés távolról sem oldódott meg. A fiatal oktatók közül többen laktak huzamosabb ideig albérleti szobában. A helyzet megoldása érdekében az egyetem vezetősége lakóépületek létesítésére határozta el magát. Ennek keretében épült meg a Bajcsy-Zsilinszky út. 5. szám alatti 3 emeletes, 11 lakásos, majd a mellette levő 3. szám alatti, 8 lakást tartalmazó épület. Ebben az épületben kellett átmenetileg

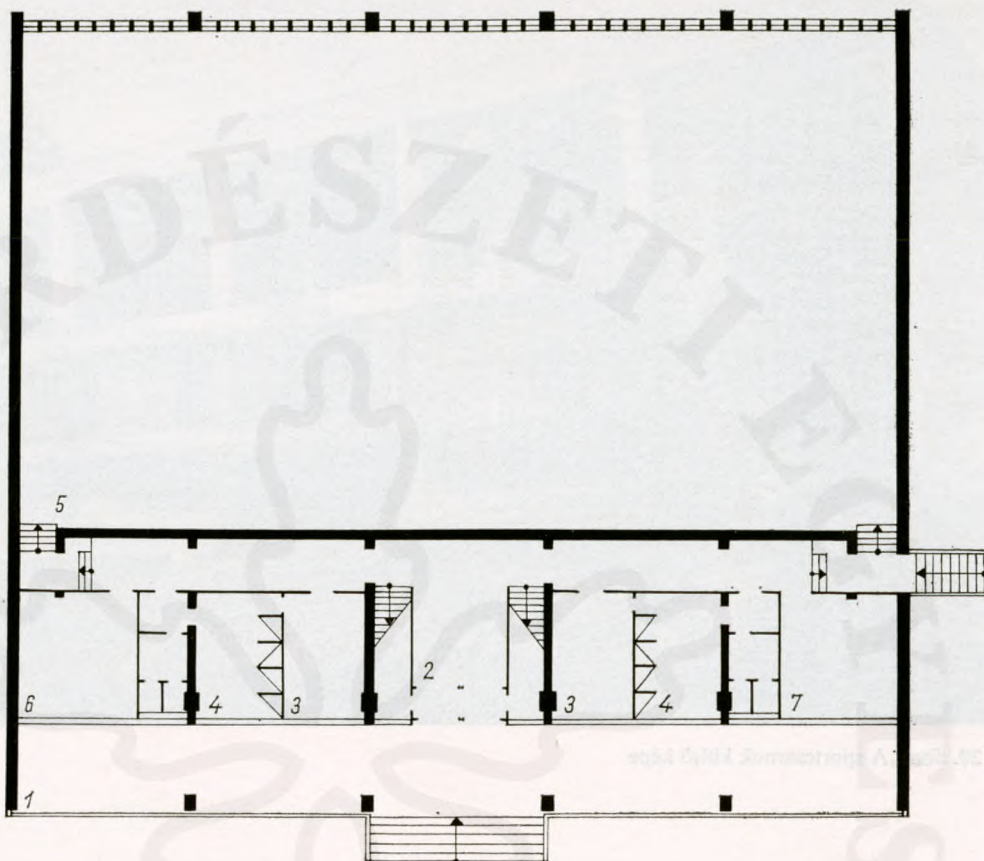
elhelyezni a leánykollégiumot. Ma a családok a kollégiumból már kiköltöztek, a leányhallgatók elhelyezése a kollégium egyik szárnyában vált lehetővé és így ezt az épületet is oktatói családok foglalják el.

A Bajcsy-Zsilinszky út és Entzbrüder utca sarkán egyemeletes épület állott, amelynek egyik része a világháború során elpusztult. Az egyetem vezetősége sikerrel szorgalmazta a teleknek és az épületnek kisajátítását, majd ennek végrehajtása után a hézagot elbeépítette, a hozzáépítés és emeletraépítés újabb 7 lakást eredményezett [18]. Az említett három épülettel kiegészült a Bajcsy-Zsilinszky út e szakaszának háztömbje, amely egységes megjelenésével kedvező városképet is teremtett (17. ábra).

Nem régen fejeződött be a Május 1. tér 12. sz. telkén a fiatalabb oktatók részére kisebb lakásokkal tervezett 3 emeletes lakóház, összesen 8 lakással (18. ábra) [19].

A testedzésnek nemcsak az Erdőmérnöki Főiskolán, hanem már a Bányászati és Erdészeti Főiskolán is hagyományai voltak. A sportélet szervezett formában az akadémián 1860-ban, hazánkban elsőként indult meg [20]. A testedzés fontosságának felismerése vezette az illetékeseket akkor, amikor a felszabadulás után a testnevelés tantárgyát a főiskolákon és egyetemeken kötelezőleg bevezették az első két évfolyam hallgatói számára. A tanrend a kötelező órákon kívül a különböző sportágak gyakorlása számára szabad délutánokat jelöl ki, a hallgatók elsősorban a iabdarágás, vívás, atlétika, tenisz, asztalitenisz sportját űzik. Az utóbbi években az egyetem ifjúsága különösen a kosárlabdában ért el – országos viszonylatban is – igen jó eredményeket. Ez a jó szereplés is hozzájárult ahhoz, hogy a vezetőség – élén *dr. Gál János* rektorral – szorgalmazta egy új, korszerű, kb. 500 nézőt is befogadó sportcsarnok építését, gyakorlótermekkel a vívás, az asztalitenisz stb. számára. A 10 000 m³ térfogatú épület számára sikerült a szükséges pénzüsszeget biztosítani és az építkezés 1965-ben meg is indult. A tervdokumentáció gyors beszerzése érdekében a vezetőség elhatározta, hogy a Magyaróvárott, az ottani Mezőgazdasági Főiskola

19. ábra. A sportcsarnok földszinti alaprajza 1. nyitott bejárati csarnok, 2. előtér, 3. öltöző, 4. fürdő, 5. csarnok, 6. hőközpont, 7. szertár

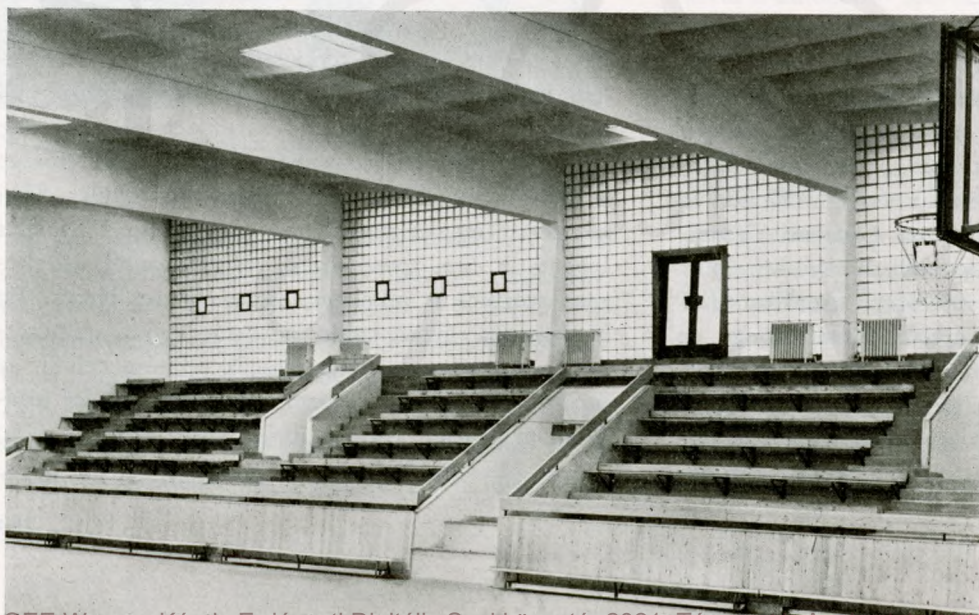
számára már megvalósított tornacsarnok terveit alkalmaztatja a helyszíntre [21].

Gondot okozott az épület elhelyezése. Városképi szempontból és az épület külső megközelítése, jó megjelenése érdekében egyaránt az lett volna kívánatos, ha az a Bajcsy-Zsilinszky úton, a Kohó- és Gépipari Minisztériumhoz tartozó Gépipari Technikum telkének Berzsényi utca felőli sarokrészén épült volna meg. A technikum vezetősége azonban tiltakozott az elhelyezés ellen, annak ellenére, hogy ez esetben a sportcsarnokot a technikum tanulói is használhatták volna. Bár valószínű, hogy e helyes elgondoláshoz végül is az illetékes minisztérium hozzájárult volna, de az ezzel kapcsolatos eljárás elhúzódá-

sának és így a kivitel késleltetésének elkerülése céljából az épületet saját területen, a botanikus kert telkén kellett elhelyezni (P). Így a sportcsarnok – a kollégium épülete mögött – az utca felől csak részben érvényesül. Ezen azonban az egyetem vezetősége a jövőben úgy kíván segíteni, hogy az épület előtti két telket megszerzi, az utcavonalon álló 2 épületet lebontatja és a sportcsarnok számára autók várakozása számára is alkalmas, tágas előteret létesít. Ez a megoldás egyben módot ad arra, hogy a sportcsarnok a botanikus kert területének érintése nélkül, az utcáról közvetlenül elérhető legyen. Az épület földszinti alaprajzát, külső és belső képét közöljük (19., 20. és 21. ábra).

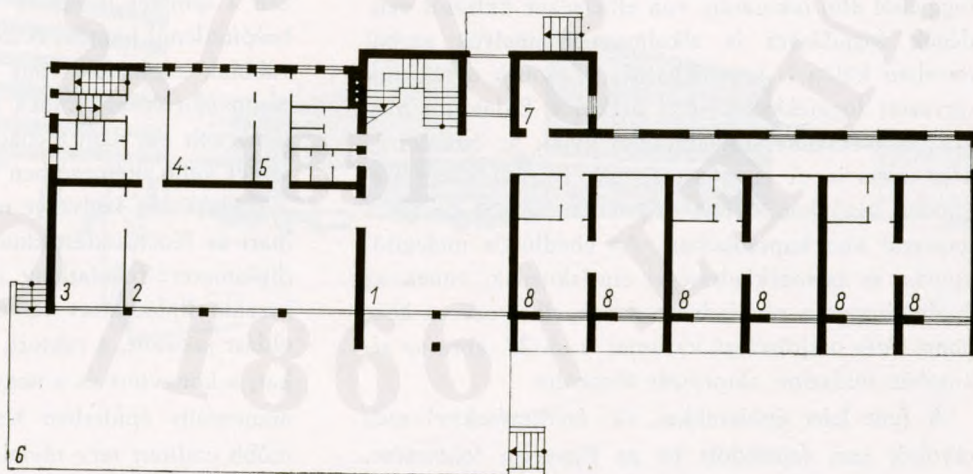

20. ábra. A sportcsarnok külső képe

21. ábra
A sportcsarnok belső képe

22. ábra. Az Egyetem alkotóháza, ill. hallgatói termelőgyakorlati bázisa

23. ábra. Az Egyetem keszthelyi alkotóháza földszinti alaprajza. 1. előcsarnok, 2. étkező-nappali, 3. TV-szoba, 4. melegítőkonyha, 5. mosogató, 6. terasz, 7. iroda, 8. lakószobák

Egyetemünk Keszthelyen, a Helikon strand közvetlen közelében alkotóházat és hallgatói termelőgyakorlati bázist létesített. Az épület elhelyezése céljára a Keszthelyi Városi Tanács páratlan szép fekvésű, 1000 négyszöglet meghaladó nagyságú telket díjtalanul bocsátott az Egyetem rendelkezésére. Egyetlen feltétele az volt, hogy az épületet központi fűtéssel kell ellátni. Ez a feltétel az Egyetem vezetőségének elképzelésével is egyezett, hiszen az épületet, amely egyben az oktatók, dolgozók üdülését is szolgálni kívánja, nem csupán a nyári időszakban akarja használni, hanem egész éven át.

Az alkotóház létrehozásával kapcsolatos fedezet előteremtése érdekében az Egyetem rektora, *dr. Pankotai Gábor* professzor – *dr. Gál János* és *dr. Pántos György* prorektorokkal együtt – igen nagy erőfeszítéseket tett, s ezek teljes sikerrel jártak. Az épület terveit igen rövid idő alatt készítette el az építéstani tanszék s a faipari géptani tanszék munkaközössége [22]. Az építkezés érdekessége, hogy végrehajtását a Keszthelyi Állami Erdőgazdaság kivitelező csoportja vállalta el, tehát azt erdőmérnökök irányították, akik egyetemünk hallgatói voltak. Az épületet még 1969-ben átadták rendeltetésének (22. ábra).

Az épület háromszintű szárnyában összesen 22 vendégszoba helyezkedik el. A földszinten 3 db, előtérből, 2 szobából, WC-vel ellátott fürdőszobából és loggiából álló lakosztály van elhelyezve külföldi vendégek fogadására is alkalmasan, amelyek szobái azonban külön is használhatók. A szobák az előttük tervezett loggiákkal kivétel nélkül a Balatonra néznek. A földszinti előcsarnokból nyílik az étterem és a tv-szoba is. A társalgó szerepét betöltő előtér Balatonra néző homlokfala teljesen üvegezett és tágas terrasszal van kapcsolatban. Az ebédlőhöz melegítő-konyha és tartozékhelyiségei csatlakoznak, ennek az épületrésznek a pincéjében vannak elhelyezve a központi fűtés olajtüzelésű kazánjai is. A 23. ábra az alkotóház földszinti alaprajzát ábrázolja.

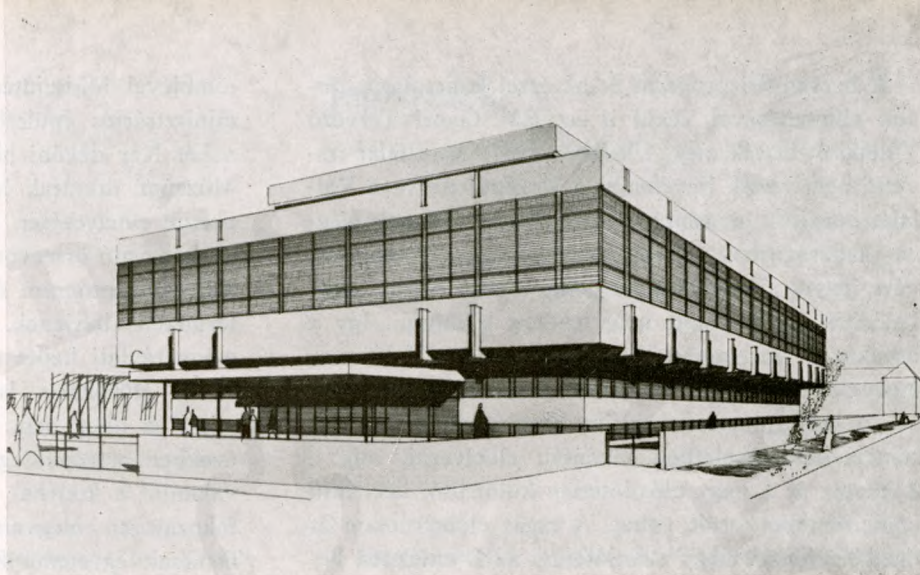
A fent leírt épületekkel, ill. építkezésekkel még távolról sem fejeződött be az Egyetem fejlesztése.

Feltétlenül szükség van a kollégium bővítésére, megfelelő kapacitású konyha, ill. étkező üzemre, ezt új épületben volna célszerű megvalósítani. Az Egyetemnek a mai napig nincs korszerű és kellő alapterületű könyvtára, hiányzik egy nagyobb befogadóképességű előadóterem, amely kongresszusok megtartására is alkalmas lenne. Bővíteni kell egyes tanszékek területét, különösen laboratórium és műhely-alapterületben van még ma is hiány. Komoly formában szoba került egy papíripari szak létrehozása és ha ezt pillanatnyilag le is vették a napirendről, valószínű, hogy az a távolabbi jövőben megvalósul. Ezzel kapcsolatban új tanszékekre is szükség lesz, amelyek a meglévő épületekben elhelyezhetők, ha a rektori, dékáni, gazdasági hivatalok stb. számára külön épületet létesítenének. – A fejlesztéssel kapcsolatos épületcsoport célszerű elhelyezése a mai sporttér területén volna, a főbejárat is ide kerülne. A sporttér területét az egyetem vezetősége ennek a nagyszabású bővítési programnak a megvalósítására tartalékolja.

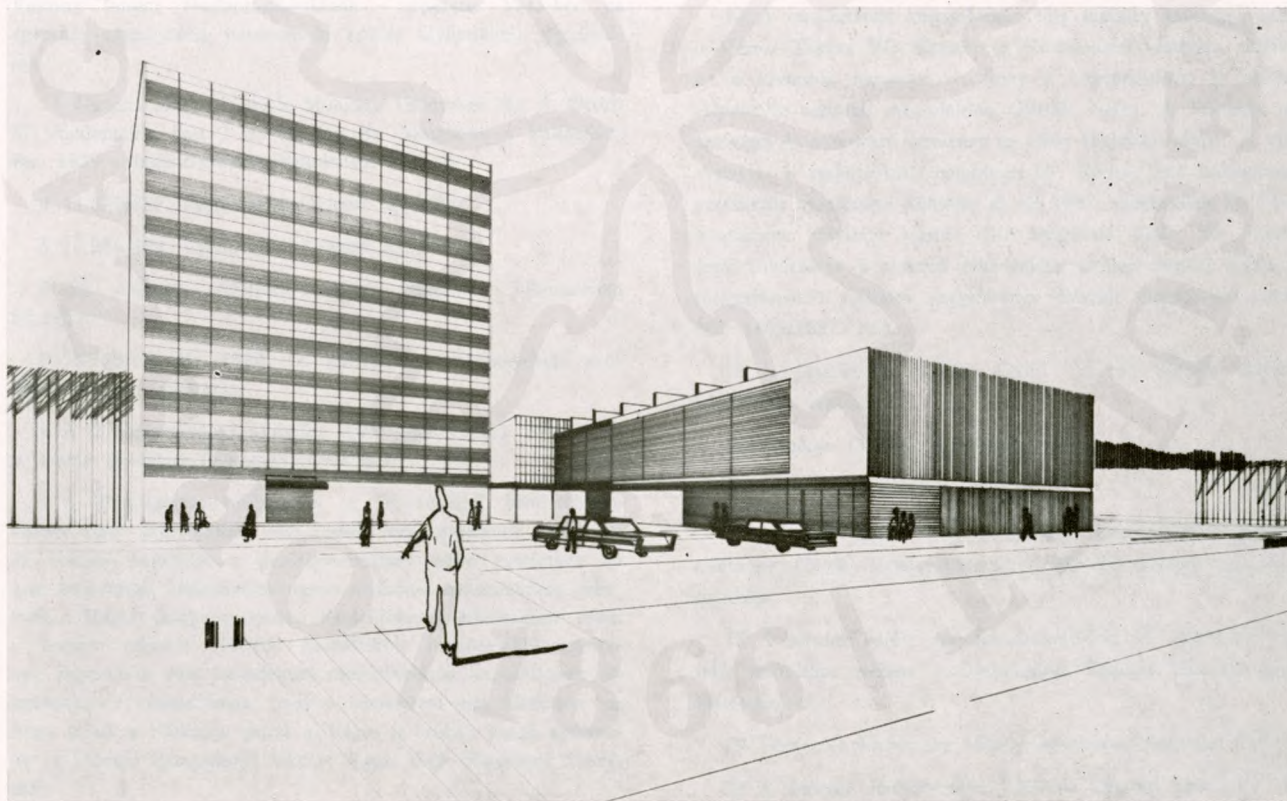
Tervek készültek már ezzel kapcsolatban. A Középépítélettervező Vállalat programtervet készített [23], amelyet az Egyetem vezetőségéből és a Földművelésügyi Minisztérium megbízottaiból alakított bíráló bizottság továbbfejlesztésre elfogadott. A tervező az adminisztrációs részt külön, négyszintű épületben helyezte volna el, míg a könyvtár és a nagy előadóterem számára külön épülettömböt tervezett. Tervében a sporttér jó részét – az épületek előtereként – beépítetlenül hagyta. A kollégiumbővítést egy – a továbbiak során két vagy három – toronyházban kívánta elhelyezni. Ennek az elgondolásnak kiegészítő része volt egy nagy tornacsarnok és fedett uszoda is. A tervet kellő ütemezésben kellett volna megvalósítani.

Érdekesség kedvéért megjegyzem, hogy az Építőipari és Közlekedéstudományi Egyetem a programot diplomaterv-feladatként is kiadta, az ennek alapján készült diplomaterv tervezője [24] nagyvonalú megoldást javasolt, a rektori, dékáni, gazdasági hivatalokat, a könyvtárt és a nagy előadótermet egyetlen monumentális épületben helyezte el. A 24. ábra az utóbb említett terv távlati képét mutatja.

24. ábra. Az egyetemi fejlesztés egy tömbben megoldott épületének távlati képe

25. ábra. Az egyetemi fejlesztés beruházási programtervének távlati képe

A beruházási program és az ezzel kapcsolatos tervek elkészítésével végül is az ÉM Győri Tervező Vállalatot bízták meg, 1964-ben [25]. A vállalat tervezői nem vették figyelembe a Középülettervező Vállalat beépítési javaslatát, mert az nem bizonyult elég gazdaságosnak, az említett diplomaterv alapján véve helyes elgondolásából pedig a több ütemű megvalósítás igénye miatt nem lehetett kiindulni. Így a beruházási programhoz készített tervben a fokozatos megvalósítás követelményének megfelelően, a tervezők a kollégiumot, étkező és konyhaüzemet egy háromemeletes épületben kívánták elhelyezni, míg a könyvtár és a nagy előadóterem különálló, kétszintű épülettömbbe került volna. A tágas előcsarnokon át megközelíthető, nagy előadóterem az I. emeleten helyezkedik el a tervben, alatta a könyvtár helyiségeivel. A tízszintű – a könyvtár és előadóterem épület-

tömbjével földszintes szárnyai összekapcsolt – adminisztrációs épületben tervezték a rektori hivatal, a két Kar dékáni hivatalai, az Erdészeti és Faipari Múzeum, raktárak és egyéb rendeltetésű helyiségcsoportok elhelyezését. Ezeknek az egységeknek magasházban való összevonása teszi lehetővé, hogy a teljes fejlesztési program épületei, létesítményei a sportterületén elférjenek. A 25. ábra a tervezett létesítmény távlati képét ábrázolja.

Az előzőekben ismertetett terv megvalósítására mind ez ideig nem került sor, de már a következő években megépül egy új, 120 férőhelyes kollégium, valamint a konyha- és étkezőüzem. A továbbiakban fokozatosan megvalósul a teljes program, amivel nemcsak egyetemünk épületellátottsága válik teljesé, hanem az épületcsoporttal a városnak ez a része érdekes és jelentős színponttal fog gazdagodni.

1 Sopron város és vármegye direktóruma 22/d. f.–1919. számú, 1919. március 27-én kelt rendeletével elrendelte, hogy a Károly-laktanya 8 nap alatt kiürítendő és átadandó a Selmecbányai Erdészeti Akadémiának (Városi Levéltár).

2 Itt jegyzem meg, hogy ennek a telepnek – az akkori II. Rákóczi Ferenc Hadapródiskolának – épületei 1945-ben az egyetlen egyemeletes parancsnoki épület kivételével, elpusztultak.

3 Gazette nationale ou le Moniteur Universel. No. 8. Octidi 8. Vendemaire, l'an 3 de la Rép. fr. Magyarok a kultúráért. Ep. 1929. Magyar–francia Kultúrliga. 276. p.

4 11 879/897. ügyiratszám (Városi Levéltár).

5 10 286/898. ügyiratszám (Városi Levéltár).

6 Az említett épületek összes beépített köbtartalma 87 395 m³.

7 36 165/eln.–XI.–1922. sz. honvédelmi minisztériumi rendelet (Városi Levéltár).

8 A földművelésügyi miniszter 1095. szám/1922/I. A-fő. 5. ü. o. számú rendelete (Egyetemi Levéltár).

9 A Pénzügyminisztérium és a Honvédelmi Minisztérium között ezzel kapcsolatban vita indult meg, amelynek során ezt az átadási határidőt a pénzügyminiszter kérte november hó 1-re halasztani. Méltányolta ugyan azokat a nehézségeket, amelyek a Károly-laktanya átadási határidejének elhalasztása miatt a Jutason működő Honvéd Főreáliskola legközelebbi tanévének Sopronban való késedelmes megnyitásával kapcsolatban támadnak, de hangsúlyozta, hogy a késedelem oka főképpen az, hogy mind a Főiskola, mind a Város a szóban forgó épületeket a katonai igazgatástól elkésve kapta meg (Egyetemi Levéltár).

10 A tervezéssel a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium *Winkler* Oszkár építészmérnököt bízta meg.

11 A tervezéssel *Winkler* Oszkárt bízták meg.

12 *Winkler* Oszkár

13 A megoldással kapcsolatban vita támadt, amelynek során a Városi Tanács VB Építési és Közlekedési Osztálya részéről az a kívánság hangzott el, hogy a középízalítót az eredeti *Alpár*-féle tervnek megfelelően állítsák vissza. A Főiskola vezetősége és a tervező egyaránt ez ellen foglaltak állást. A vitát végül is a szakértőként meghívott *dr. Rados* Jenő műegyetemi professzor véleménye döntötte el, az 1957. szeptember hó 23-án megtartott helyszíni szemle, ill. értekezlet során. *Dr. Rados* Jenő professzor a tervező elképzelése mellett foglalt állást, a tárgyalásról 8 oldalas jegyzőkönyv készült (Egyetemi Levéltár, 1462/1957. sz.).

14 Az áttervezést az ÉM Győri Tervező Vállalat Soproni Irodájában végezték.

15 *Winkler* Oszkár, *Kubinszky* Mihály.

16 Tervezője *Kubinszky* Mihály.

17 Az áttervezéssel, ill. átrendezéssel kapcsolatban említésre méltó *dr. Nemky* Ernő professzor és *Barabits* Elemér adjunktus munkája.

18 A három épület tervdokumentációját az építéstani tan-szék irányítása mellett a Győrmezei Tanácsi Tervező Iroda készítette el.

19 Tervezője *Kubinszky* Mihály, munkatárs *Somfalvi* György.

20 A Soproni Erdőmérnöki Főiskola Ifjúsági Sportköre 100

esztendejének története. 1860–1960. „Összeállította *dr. Szabó István* könyvtárigazgató, *dr. Nemky Ernő* egy. tanár, *Roxer Egon* egy. adjunktus, *Vörös József* testnevelőtanár és *Zakar János* tud. munkatárs közreműködésével. Sopron, 1961.”

21 Az épület építésztervezője *Kiss Imre*, ÉM Általános Épülettervező Vállalat Bp.

22 Építésztervező *Winkler Oszkár*, munkatársak *Kubinszky Mihály*, *Somfalvi György*, ill. *Varga József*. Az épület belső berendezését, bútorait *Ézsias Pálné* tervezte.

23 Építésztervezője *Nagy Elemér*.

24 Tervezője *Winkler Gábor*.

25 Építésztervező: *Winkler Oszkár*, *Cserbalmi József*.

Az erdészeti felsőoktatás botanikus kertjének története

Dr. Nemky Ernő—Dr. Vancsura Rudolf

Szakkönyvtár 2021

Az erdészeti felsőoktatás

Az erdészeti felsőoktatás története a 19. században. A botanikus kertek szerepe az erdészeti képzésben. A kertek felépítése és a növények termesztése. A kertek szerepe a tudományos kutatásban és a gyakorlati képzésben. A kertek szerepe a környezetvédelemben és a természetvédelemben. A kertek szerepe a turizmusban és a rekreációban. A kertek szerepe a kultúrában és a művészetekben. A kertek szerepe a gazdaságban és a társadalomban. A kertek szerepe a jövőben.

Az erdészeti felsőoktatás története a 20. században. A botanikus kertek szerepe az erdészeti képzésben. A kertek felépítése és a növények termesztése. A kertek szerepe a tudományos kutatásban és a gyakorlati képzésben. A kertek szerepe a környezetvédelemben és a természetvédelemben. A kertek szerepe a turizmusban és a rekreációban. A kertek szerepe a kultúrában és a művészetekben. A kertek szerepe a gazdaságban és a társadalomban. A kertek szerepe a jövőben.

Az erdészeti felsőoktatás története a 21. században. A botanikus kertek szerepe az erdészeti képzésben. A kertek felépítése és a növények termesztése. A kertek szerepe a tudományos kutatásban és a gyakorlati képzésben. A kertek szerepe a környezetvédelemben és a természetvédelemben. A kertek szerepe a turizmusban és a rekreációban. A kertek szerepe a kultúrában és a művészetekben. A kertek szerepe a gazdaságban és a társadalomban. A kertek szerepe a jövőben.

Az erdészeti felsőoktatás története a jövőben. A botanikus kertek szerepe az erdészeti képzésben. A kertek felépítése és a növények termesztése. A kertek szerepe a tudományos kutatásban és a gyakorlati képzésben. A kertek szerepe a környezetvédelemben és a természetvédelemben. A kertek szerepe a turizmusban és a rekreációban. A kertek szerepe a kultúrában és a művészetekben. A kertek szerepe a gazdaságban és a társadalomban. A kertek szerepe a jövőben.

Dr. János Erdős - Dr. Vincenz Rubin
A szőlő és a szőlőművelés
A szőlő és a szőlőművelés
A szőlő és a szőlőművelés

A szőlő és a szőlőművelés
A szőlő és a szőlőművelés
A szőlő és a szőlőművelés

Selmeczbánya, 1808—1918

A történeti múlt

Az erdészeti növénytan oktatásának, de általában a színvonalas erdészeti felsőoktatásnak is nélkülözhetetlen kelléke egy, a kor színvonalán álló, az oktatott tananyaggal egybehangoltan fejlesztett és a tudományos kutatást is segítő, annak igényeit is figyelembe vevő botanikus, ill. dendrológiai kert. Ennek azonban nemcsak az oktatásban, de a nevelésben is – a kultúrált környezetnek a hallgatókra gyakorolt hatása révén – vitathatatlanul elsőrendű szerepe van. Ezért Európában és világszerte is az erdészeti felsőoktatási intézmények keretében vagy azok mellett mindenütt megtaláljuk az erdészeti botanikus, ill. dendrológiai kerteket. Ezen túlmenően a botanikus kertek egy ország kultúrájának fokmérői és büszkeségei – mondotta a Magyar Tudományos Akadémián tartott előadásában *Baranov* professzor. Analóg módon mondhatjuk mi is, hogy az erdészeti botanikus, ill. dendrológiai kertek az ország erdészeti kultúrájának, erdészeti felsőoktatása színvonalának fokmérői és büszkeségei, de egyben az első honosítási próbálkozások letéteményesei is.

Nagyon jól tudták ezt elődeink. Ezért nem véletlen, hogy már 1808-ban, vagyis 160 évvel ezelőtt, *Wilkins Henrik* Dávid, az első erdész tanár, előterjesztést tett a császári és királyi udvari kamarának egy, a selmecbányai akadémia erdészeti tanszékének oktatását segítő, az egyes fajok meghonosításának lehetőségét bizonyító botanikus kert létesítésének en-

gedélyezésére. Ennek helyét *Kisiblyén*, majd *Kronbergben* jejlölte meg. Az engedélyt sajnos nem kapta meg s így a botanikus kert telepítése egyelőre elhalasztódott.

Jóval később, 1835-ben egy újabb előterjesztés alapján, *Feistmantel* Rudolf, az akkori erdészeti tanár kapott engedélyt. Ennek alapján Kisiblyén, 1837-ben, 3,5 kh területen 73 fajt telepítve létrehozta a hazai erdészeti felsőoktatás első botanikus, ill. dendrológiai kertjét.

A következő, 1838. évben az akadémia az erdészeti tanintézet részére megvásárolta a *Fortuna ház*at és annak kertjét. Ezt a kertet 75 fajjal telepítették be és a kisiblyei munkát egyelőre felhagyták. Ez a rész lett a Bányászati és Erdészeti Akadémia mellett kialakított botanikus kert 1,23 kh kiterjedésű, ún. *Alsó-Kert*-je.

A bővülő Bányászati és Erdészeti Akadémia 1860-ban az ún. *Klauser-féle* telket is megvásárolta. Ez a 3,47 kh kiterjedésű rész lett a későbbi botanikus kert ún. *Felső-Kert*-je, amelynek betelepítését *Wagner* Károly erdészeti adjunktus kezdte meg.

A Bányászati és Erdészeti Akadémia mellett tehát 130, ill. 108 évvel ezelőtt kezdődött meg egy, az erdészeti felsőoktatást segítő erdészeti botanikus kert kialakítása. A kertekben a tervszerű és rendszeres telepítés 1868-ban indult meg, amikor az erdészeti tanszékre *Illés* Nándort nevezték ki helyettes segéd-

A Selmezbányai m. kir. Bányászati és Erdészeti Akadémia

a) fűvészkertjének és az Erdészeti Akadémia épületének helyszínrajza

b) kertrészlet

tanárrá. 1873-ban a kertek kezelését *Fekete Lajos* vette át, aki tovább folytatta és be is fejezte azok telepítését, kialakítva a selmeczbányai Bányászati és Erdészeti Akadémia Erdészeti Botanikus Kert-jét. 1880-ban az Alsó- és Felső-kertben 264 db fenyő, 478 db lombféléesség, 110 db hidegházi és 38 db melegházi növény volt található. Ez a 864 faj 85 családba és 184 nemzetsége tartozott. Az egykori telepítés, mondhatni erdővé záródott fás növényanyagának egy része ma is megvan Selmeczbányán.

Amikor most Egyetemünk Erdészeti Botanikus Kert-jének, helyesebben Erdészeti Dendrológiai Kert-jének történetét akarjuk ismertetni, feltétlenül vissza kellett idéznünk a múltat, amelynek eszmei alapjaiból fakadóan indult meg és alakult ki a Sopronba települt Bányászati és Erdészeti Főiskola Erdészeti Botanikus Kertje.

Sopron, 1919–1969

Az új otthon a Honvéd Főreáliskola és parkja

A Bányászati és Erdészeti Főiskola, amikor 1918 év telén elhagyni kényszerült Selmeczbányát, 1919 tavaszán Sopronban talált menedéket. 1922. év őszén költözhetett be soproni ideiglenes lakhelyéről, a Károly laktanyából új otthonába a soproni m. kir. Honvéd Főreáliskola épületeibe, amelyeket 17,2 kh kiterjedésű kert vett körül. Ezzel kezdetét vette a főiskola újjászervezése, amelynek szerves részét képezte egy erdészeti botanikus kert létesítése.

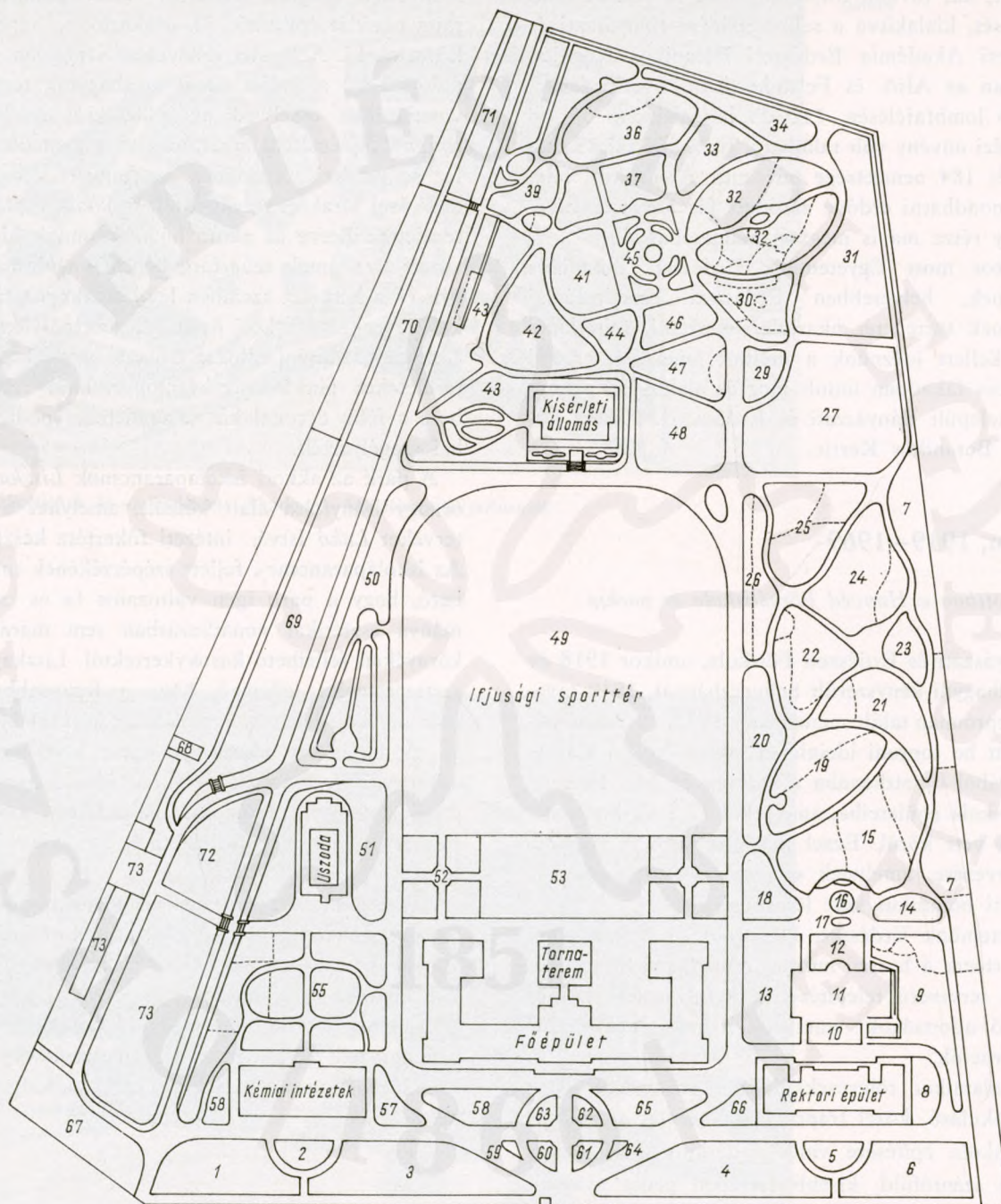
Egyetemünk Erdészeti Dendrológiai Kertje tehát nem tartozik a hosszú múlttal rendelkező kertek közé. De tervszerű telepítését is befolyásolták a már meglévő adottságok, amelynek nyomai még ma is felismerhetők.

A valamikor tölgyesekkel borított enyhén lejtős terepalakulású, közel trapéz alakú terület a Honvéd Főreáliskola építésére való átadáskor (1897) nagy részben szántóföld, kisebb részében pedig gyümölcsös volt. A be nem épített, szabad tereket az iskola

céljaival egyezően használták fel és rendezték be. A főépületek mögötti központi részét planírozták és rajta uszodát építettek, ill. gyakorlóteret, sportpályát képeztek ki. A terület délnyugati szegélyén végigvonuló 20–50 m széles sávot meghagyták természetes vonulatában, amelynek az épületektől távolabb eső, nyugati részén konyhakertészet és a gyümölcsös volt. Ez az eredeti térszínében meghagyott sáv egy terméskővel kirakott rézsüvel támaszkodik a planírozott területre, illetve az alatta húzódó, annak idején kövezett útra, amely teherforgalom lebonyolítására szolgált és a kert két szemben levő északnyugati és délkeleti vaskapuját köti össze. A sportpályákon és az említett gazdasági célokat szolgáló telekrészen kívüli területeket parkírozták, facsoportokkal telepítették be s a főbb útvonalakat és épületeket pedig sorfákkal szegélyezték.

A park az akkori iskolaparancsnok *Liszokay József* őrnagy irányítása alatt készült, amelyhez a fásítási terveket *Lakó István* intézeti főkertész készítette el. Az iskolaparancsnok fejlett szépérzékének tulajdonítható, hogy a park igen változatos fa és cserjeállománya esztétikai vonatkozásban sem maradt el a környéken fellelhető kastélykertektől. *Liszokay* természet szeretetére jellemző, hogy a fontosabb fajokat már annak idején is szemléltető névtáblákkal látta el. A befásított részek az egész kert területének mintegy 50%-át tették ki. Ma az idős vadgesztenyék, juharok, hársak, platánok és az erdészeti pavilon körüli fenyőcsoport emlékeztetnek az akkori kertépítőkre.

Az uszoda vízellátásának a biztosítására a kert hátsó részében egy terméskővel kirakott nagyméretű kút épült, amely már akkor elektromos hidránssal volt ellátva. Ez a hidráns működtette a kúttól északi irányban létesített körmedence szökőkútját is. Innen öntözték a konyhakertet, amelynek egy része a kert legalacsonyabban fekvő északi sarkában kapott helyet.

A soproni Botanikus Kert akváriumja a vízi flórával, előtte (balról a harmadik, kalapban) dr. Fehér Dániel egy. tanár a Kert tervezője és alapítója

A Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola erdészeti botanikus kertjének kialakítása

A katonai reáliskola parkjának az erdőmérnökképzés növénytani oktatásának alapját képező botanikus kertté alakítása a Növénytani Tanszék vezetőjének, Fehér Dániel főiskolai nyilvános rendes tanárnak a tervei alapján és vezetésével 1923 tavaszán, amit arról Benkovits K. megemlékezik: „nagy ambícióval, de csekély anyagi segítséggel” vette kezdetét. Beadvány beadványt követett az átalakításhoz szükséges minimális anyagi támogatás előteremtésére. A kerteszetek kialakítása a szűkös anyagi támogatás ellenére is nagy léptekkel haladt előre, ami a botanikus kertet kezelő személyzet – páratlan önfeláldozásának és a fizikai munkások szinte kíméletlen erőkihasználásának volt köszönhető.

A botanikus kert növényanyagát rendszertani ala-

pon csoportosították. Ennek alapjául az idősebb Wettstein bécsi professzor viszonylag egyszerű rendszerét választották, amely egy gyakorlati irányú botanikai képzés céljaira kiválóan megfelelt. A rendszertani csoportok kiképzésénél a meglévő adottságokhoz igyekeztek alkalmazkodni. A korábbi telepítések felesleges egyedeinek helyére a megmaradt facsoportok rendszertanilag rokon fajait telepítették.

A botanikus kert célját a következőkben jelölték meg:

1. a hallgatók oktatását lehetővé tenni és megkönnyíteni,
2. élettani és származási kísérleteket végezni,
3. a honi és külföldi fafajokat tenyésztetni, illetve nemesíteni és terjesztetni,
4. bemutatni a magyar erdőflórát úgy az erdészeti fő-, mint az aljnövényzetet illetőleg, hogy ezáltal a magyar erdő kultúra teljes egészében bemutatható le-

gyen. Ennek következtében a botanikus kert nem öleli fel az egész növénytan területét, csupán az erdőgazdaságot érdeklő fákat, cserjéket, az ezeket kísérő természetes dudvákat és gyomokat, miáltal speciális jelleget nyer.

A botanikus kertet félreérthetetlenül elsősorban a dendrológia oktatás gyakorló és kiszolgáló helyéül tekintették. A botanikus kert adta az előadásokhoz és gyakorlatokhoz szükséges lomb-, rügy- és maganyagot és belőle került ki az anatómiai gyakorlatokhoz felhasznált mikroszkópiai metszetanyag is.

Természetesen az előzőekben megjelölt tudományos célokon kívül a kertnek még egy igen nemes feladata volt: esztétikai keretül szolgálnia egy olyan intézménynek, amelynek hivatása a növénykultúra nemzetgazdasági szempontból való ápolása.

A rendszertani csoportosításból következett, hogy a telepítésnél a fák és cserjék rokon fajai egymás mellé kerültek. Igyekeztek azonban azok klimatikus igényét is figyelembe venni. A lágyszárú növények pedig olyan facsoportok alját és hézagait díszítették, amelyeknek természetes kísérő fajai. Ezzel kívánták a lágyszárú növények talaj- és termőhelyjelző szerepét kidomborítani. Az A épület előtt nagy kiterjedésű alpinétumok kialakítását kezdték el, a már meglévő vízmedencéket vízi és mocsári növényekkel telepítették be.

Kezdetben a botanikus kert betelepítéséhez szükséges csemeték nagy részét helyben nevelték. A fölös csemetéket vagy eladták és a befolyó jövedelmet a csemetenevelés költségeinek fedezésére használták, vagy külföldi cseereanyagként értékesítették. Az első kapcsolatok azokkal a botanikus kertekkel vagy kísérleti állomásokkal alakultak ki, amelyekkel *Febér D.*-nek személyes ismeretsége volt: *Bécs, Berlin-Dablem*, majd később *Finnország, Svédország, Norvégia és Japán*. Vásárlás útján is meglehetősen sok anyag került a botanikus kertbe. Fő szállítójuk a német *Hermann A. Hesse (Weener) cég* volt. Hathatós támogatást nyújtottak az épülő botanikus kertnek a hazai erdőigazgatóságok, erdőfelügyelőségek. Számos növényvel gazdagította a kert állományát a Buda-

pesti *Pázmány Péter Tudományegyetem* növénykertje, *dr. Saághy István* kámoni arborétuma és a *Silva Részvénytársaság* is. 1926-tól kezdve szinte évente szerveztek gyűjtőutakat a *Schneebergre, Raxra, Írott-kőre*, ahonnan minden alkalommal gazdag havasi növénykollekciónal tértek vissza.

Az 1923–1929-es évek a soproni erdészeti botanikus kert megteremtésének küzdelmes, hősi korszakát jelentették. A rendkívül nehéz gazdasági viszonyok, a szűkös anyagi fedezet ellenére is szinte évek alatt birkóztak meg az alapítás nehéz munkájával. Ebben az időben mintegy 7 kh-at teljesen újra telepítettek.

A kert növényállományának gyarapodását táblázat szemlélteti.

Az első 7 év leforgása alatt mintegy 1300 új növényfajt sikerült megtelepíteni, amelynek 1/3-át képezték a fás növények. A nyilvántartásba vett növényeket jeltáblákkal látták el, ezek jelentékeny része még a selmeci kertből származott.

1928-ban részletes, minden tenyésztett növényfajra kiterjedő törzskönyvet fektettek fel. A törzskönyvben a fajok egy részénél az ültetés évét és származási helyét is feltüntették. Fennmaradt egy litografált jegyzék is (1926. 960 faj), amely a Wettstein-féle rendszer és parcellák szerint csoportosítva tartalmazta a kert növényeit. Minden hallgató kapott egy ilyen kimutatást, amelyhez a kert vázrajzát is mellékeltek. Ennek alapján lehetősége nyílt a kertben való tájékozódásra, ami nagymértékben elősegítette a növényrendszertan tanulását.

A Növénytani Tanszék a kezdeti nehézségek leküzdése után gyorsan fejlődik és 1925-ben Növénytani Intézet alakul s oktatási tevékenysége mellett széles körű kutatómunkába kezd. A kutatások sok tekintetben összefüggnek a botanikus kert fejlődésével, ezért röviden ezeket is meg kell említeni.

A legelsőkhöz tartoznak az erdei- és lucfenyővel beállított származási kísérletek, amelyeknek a helye az uszoda épület melletti kertrészben volt. A magvak Norvégiából, Svédországból, Finnországból származtak. Az összehasonlítás anyagot két hazai szár-

Botanikus kerti részlet: exota Conifera-k, középen egy Sequoiadendron giganteum (Lindl) Buchholz Óriás fenyő

1923			1924			1925			1926			1927			1928			1929		
években a kert állományában levő fajok száma																				
f	cs	l	f	cs	l	f	cs	l	f	cs	l	f	cs	l	f	cs	l	f	cs	l
86	55	–	146	102	208	194	154	390	264	205	670	272	223	706	297	263	801	317	288	886

F = fa, cs = cserje, l = lágú szárú.

mazás (Lenti, Kőszeg) képviselte. A kísérletek későbbi sorsa azonban nem ismeretes. A hazai fafajok nemesítésére és a külföldi fafajok akklimatizálására a kert különböző pontjai (a mai 29,45 és 67 parcellák) szolgáltak. Anyaguk jó része kiültetésre került (pl. E épület mögött levő Larix csoport). Az erdőgazdasági növények földrajzi tanulmányozására a Váris nevű erdőrészen dendrológiai kert telepítését kezdték meg. Néhány év múlva azonban – főként anyagi és személyzeti hiányok miatt – felhagyták a további munkát.

A gazdasági viszonyok tükrében ez a nagyarányú fejlődés szinte hihetetlennek látszik. A kert fenntar-

tására és fejlesztésére mintegy évi 5400 pengő állott rendelkezésre, ami legtöbbször már az év közepe táján kimerült.

Az eredményes munka elsősorban *Febér D.* szívós akaratának, harcának és az önfeláldozó, lelkes szakgárdának köszönhető. *Gálla Géza* kertész önfeláldozó munkájának nemcsak a soproni, hanem már a selmecbányai botanikus kert is nagyon sokat köszönhetett. A külső munkálatokat *Kiss Lajos* kertészeti főintéző és *Sommer Géza* erdőmérnök végezték. Az időközben elhunyt *Gálla Géza* munkakörét 1929 tavaszán *Besenyei Zoltán* kertészeti intéző vette át. *Benkovits Károly* erdőmérnök tanársegédi minőség-

A volt katonai főreáliskola sporttere (gyakorlólóter) 1929-ben, betelepítése idején (balra háttérben az uszoda)

Az 5. képen látott sporttér részlet ma, 1968-ban (ellenkező irányból nézve), baloldalt látható néhány újonnan elhelyezett szobor

ben vett részt a kert ügyeinek vitelében. Gyakran alkalmazott a Növénytani Intézet külső munkatársakat is, így az alpinétumok berendezésére *Szentistváni Aladár* erdőmérnököt kérték fel.

A botanikus kert alapjainak a lerakása után folytatódnak a telepítések. 1928-ban a főreáliskola volt sport-, ill. gyakorlóterén, amit addig sportpályáknak akartak meghagyni, épül fel a bányászati-kohászati érc- és szénelőkészítő, anyagvizsgáló laboratórium (ma faipari pavilon).

Az új létesítmény miatt a sportpályák terve elesik s így környezetének parkírozása kerül előtérbe, amire *Febér Dániel*nek sikerül némi póthitelt biztosítani. Ebből kezdik meg 1929 tavaszán a kb. 3 kh nagyságú terület (ma 55–61. parcellák) betelepítését. Tekintettel arra, hogy a területre a sportkör is bejelentette igényét a parkosítást a lehető legnagyobb sítetséggel hajtották végre. Ezért minden rendszer nélkül telepítettek fenyőfajokat, amelyek csemetekertjeikben éppen voltak, de emellett még a kert sűrűbben telepített részeiről is szedtek ki növényanyagot. En-

Az 5. képen látott sporttér az Erdészeti Pavillonból nézve

Balra a japán, jobbra az észak-amerikai gyűjtemény

Lombosfa részlet a kertben, előtérben szép nyírcsoporttal

nek ellenére ez a részlet még ma is a kert egyik leg-sikerültebb telepítései közé tartozik. Sok értékes fenyőfaj: *Picea morinda*, *P. koyamai*, *Pinus ayacahuite*, *P. monticola*, *P. ponderosa*, *P. Jeffreyi*, *P. nigra*, *calabrica* stb. található meg itt. Az 1928/29. évi rendkívül szigorú tél érzékeny károkat okozott a kert állományában. Ennek ellenére a kert növényállományának fejlődésében nem volt jelentős visszaesés. Főként *Cedrusok* és *Sequoiák* fagytak ki. De utóbbiak közül néhány kihajtott.

A gyakorlótér parkosítása után 1929/30-ban került sor a kert déli sarkában levő csemetekert felszámolására. Már ekkor felmerült az a gondolat, hogy az új telepítéseket növényföldrajzi csoportosításban végezzék. Így alakultak ki Kelet-Ázsia és Észak-Amerika fás flórájának földrajzi csoportjai. A már csak szűkösen rendelkezésre álló területen azonban a telepítések sűrűre sikerültek, de több, a közép-európai botanikus kertek viszonylatában is ritka faj látható köztük.

Hangulatos kertészlet, jobb és bal oldalon látható idős juharok még a honvéd főreáliskola parkosításából maradtak meg

Átalakításra, illetőleg betelepítésre várt még a kert délnyugati szegélyén hosszan elnyúló kb. 1 kh kiterjedésű terület északnyugati része, amely abban az időben gyümölcsös és gyógynövény gyűjtemény volt. Ide 1930/31-ben *Wettstein* rendszere alapján a hazánkban előforduló legfontosabb erdei fákat és cserjéket telepítették be azzal a céllal, hogy az erdőmérnökhallgatók a gyakorlati felismeréshez egy helyen találják meg azokat.

A lágyszárú növényállomány fejlesztése során az

uszoda körüli területen az alföldi szikések és a homokpuszták növényzetének ökológiai csoportjait képezték ki. A volt sportpálya északi szélén megépített 2 sziklakert a szukkulens növények nyári elhelyezésére szolgált.

A botanikus kert fajgazdagsága ezekben az években érte el csúcspontját. Az 1937. évi felmérés 410 fa, 354 cserje és 1225 lágyszárú növényfajról ad számot (ez utóbbiak között vannak az üvegházi növények is).

Időközben a Növénytani Intézet korszerűen felszerelt kutatóintézeté fejlődött. Az 1930-as évek végén *Febér* Dániel a botanikus kert kialakítását befejezettek tekintette és minden energiát az élettani és talajbiológiai kutatások kiszélesítésére fordított. A botanikus kertben foglalkoztatott alkalmazottak száma csökkent, sőt a botanikus kert részére folyósított hitelek egy részét is kutatási célra használták fel. 1940-ben *Bcsenyei* Zoltán kertészeti intéző megváltik az intézettől így a továbbiakban *Kiss* Lajos kertészeti főfelügyelő vezeti a botanikus kertben folyó munkálatokat.

A rendszertani oktatás kiszélesítése érdekében az időközben beszerzett meleggövi növények telettetésére az 1927–1928-as években 3 db üvegházat rendeztek be. A főépület déli falán, a Növénytani Tanszék laboratóriumából nyílóan már korábban a *Rockefeller* alapból egy negyedik üvegházát építettek. Ez utóbbi azonban csak élettani kutatások céljaira szolgált.

1943–44. évben a botanikus kert egy 3 helyiségből álló adminisztrációs épületet is kapott, így a további zavartalan működés minden tekintetben biztosítva volt.

A II. világháború és a felszabadulás utáni újjáépítés

A háborús konjunktúra még élénkítette a gazdasági életet, de a kulturális intézmények fejlődésének lassulása finom műszerként regisztrálta az eseményeket. A müncheni egyezményt követő események hatására a szomszédos államokkal megszakadt a kapcsolat. A katonai behívások következtében a személyzet csökkent. A visszacsatolt Felvidékről és Erdélyből újszólván semmiféle növényanyagot sem kapott a kert. A főiskola hallgatói létszáma az ország területi növekedésének hatására emelkedett ugyan, de gyengült az anyagi támogatás.

1944 nyarától kezdve a folytonos légiriadók következtében a kert fenntartási munkálatait már alig

tudták elvégezni. Az emlékezetes 1944 decemberi amerikai bombatámadások az üvegházakat erősen megrongálták. A kert személyzete azonban önfeláldozó munkáival annyira helyreállította, hogy a fagyérzékeny növényanyag 50–60%-át sikerült átmenteni. A kert területére hullott 4 nagyobb méretű bomba megrongálta a főépület homlokzatát és előterét, a kert északnyugati sarkában a kerítésül szolgáló téglafalat és az újonnan telepített *Fagalesek* csoportjában (30-as parcella) egy szép *Quercus tardiflora* állományt.

A felszabadulás után az egyetemi épületeket hadikórház céljára vették igénybe. A közel másfél-esztendő kényszerű munkaszünet következtében a kert nagy része elvadult és a biológiai csoportok majdnem teljesen elpusztultak.

A kert rendbehozatalát csak 1945 őszén kezdték meg, de az infláció okozta gazdasági nehézségek már ekkor erősen éreztették hatásukat. Összesen 3 állandó munkás alkalmazására nyílt lehetőség. A szellemi és fizikai dolgozók fáradságot nem ismerő erőfeszítései és a felszabadulás utáni évek II. éves erdőmérnökhallgatóinak hathatós közreműködése a kertet az 1945–47-es években az oktatás céljaira ismét alkalmassá tették.

Az 1947. évben a felügyeletet gyakorló Közoktatásügyi Minisztérium legalább a nyári időszakban lehetővé tette 4–5 fizikai munkás alkalmazását. Újabb lendületet adott az újjáépítési munkának 1948 tavaszán *Ortutay* Gyula közoktatásügyi miniszter jelentős anyagi támogatása. Ez megengedte egy olyan munkáslétszám beállítását, amellyel a kertet megfelelően karban lehetett helyezni és tartani. Így sor kerülhetett az erősen megrongálódott ökológia csoportok helyreállítására és a hazai erdős társulások kísérő növényeinek a pótlására is. Megalakulása után a *Mallerd Központi Igazgatósága* ugyancsak jelentékeny hozzájárulással támogatta a kert újjáépítését: tűzifa kiutalása lehetővé tette az üvegházak fűtését, 1948 tavaszán pedig mintegy 50, főleg díszfenyő fajból álló értékes csemeteszállítmányt juttatott a kertnek. A Növénytani Intézet 1948 őszén újra megin-

dította a külföldi magcserét és kiadta Index seminum-át.

Az újjáépítés során legnagyobb gondot a névtáblák pótlása jelentette. A korábbi években kihelyezett mintegy 5000 db jeltáblából 1945 őszére csak 800–1000 db maradt a helyén. Fémlemez hiányában fából, égetett felírással és másféle módon is pótolva sikerült legalább az állományalkotó fákat és cserjéket jeltáblával ellátni. A Közoktatásügyi Minisztérium anyagi támogatásával az intézet be tudott rendezkedni égetett zománc jeltáblák házi előállítására. Így 1948 tavaszán már 2000 db új, jól olvasható névtáblát helyeztek ki.

1948 augusztusában készült el a kert háború utáni első növényeltára. Eszerint az újjáépített botanikus kertben 2263 db névtáblával megjelölt fát, 1539 db nyilvántartott és túlnyomó részében névtáblával megjelölt cserjét és 1820 megtáblázott lágyszárú növényt ápoltak. Ezenkívül még 640 db cserepes növényről adtak számot.

A botanikus kert fejlődése a szocializmus építése során

Hazánk szocialista átalakulásának éveiben oktatási rendszerünkben és intézetünk életében is sorsdöntő változások következtek be. Másfél százados együttműködés után 1950. június 15-én az Erdőmérnöki Kar kivált a bányász-kohász felsőoktatásból és az Agrártudományi Egyetem kötelékébe került, majd 1952-ben önálló Erdőmérnöki Főiskolává lett. A munkás és parasztfiatalok anyagi helyzetének javulásával és anyagi támogatásával megnyílt egyetemi tanulási lehetőségek és az újjáépítés üteme a hallgatók létszámának a növekedését vonták maguk után.

Az oktatási feladatok megsokszorozódása megkövetelte a szervezeti egységek átalakítását. 1952 márciusában *Febér* Dánielt az oktatómunka alól felmentették és mint kiemelt tudóst a Magyar Tudományos Akadémia megbízta az általa a Növénytani

Intézet keretében szervezett Talajbiológiai Kutatólaboratórium vezetésével. Az oktatási feladatokat a Növénytani Intézet helyett ismét felállított Növénytani Tanszék látta el, amelynek a vezetésével *Nemky* Ernő egyetemi docenst bízták meg. A botanikus kertnek, mint a növénytani oktatást elsősorban szolgáló intézménynek a vezetése is újra a Növénytani Tanszék feladata lett. 1953 elején *Kiss* Lajos kertészeti felügyelő megvált a botanikus kerttől. A régi szakgárdából már csak *Bors* Gyula főkertész maradt meg, aki 1925 óta 2–3 évi megszakítással a legnagyobb odaadással és hűséggel szolgálta a kert ügyét, még hosszú betegsége alatt is, egészen 1956-ban bekövetkezett haláláig.

Az oktatási reform során a növényrendszertanból kivált a dendrológia, mint önálló tantárgy és a növényföldrajz oktatása is szélesebb alapokon önállósul. Az új tárgyak oktatásával *Tuskó* Ferenc egyetemi docenst az ERTI korábbi tudományos munkatársát bízták meg. Az oktatási profilnak megfelelően a botanikus kert vezetése is *Tuskó* Ferenc hatáskörébe került. A külső munkák közvetlen vezetésével először 1953–1955. években *Brányi* György okl. erdőmérnököt, 1955 őszétől pedig *Csapody* István egyetemi tanársegédet bízták meg.

Tuskó Ferenc lelkes erdész és tehetséges botanikus is volt. Kinevezése után rövidesen nagy ambícióval látott hozzá munkatársaival *Vancsura* Rudolf és *Szy* Ferenc főisk. tanársegédekkel a botanikus kert továbbfejlesztéséhez. Terveik a következők voltak:

1. A kertet dendrológiai gyűjteménnyé kívánták fejleszteni, így elsősorban a fás növények gyarapítását szorgalmazták. Ezen belül is a kert éghajlati adottságainak megfelelően egy mind teljesebb Conifera-gyűjtemény létesítésére törekedtek.

2. Munkaprogramjukban leszögezték, hogy a földrajzi csoportok szerinti telepítést kell következetesen alkalmazni, szem előtt tartva a telepítések esztétikai hatását is.

3. A lágyszárú növényanyag további fejlesztésénél a nálunk is meghonosodott exóták kísérőnövényzetére, a növénytársulások karakter fajaira és a hazánk-

ban előforduló fajok külföldi rokonaira kell különös figyelemmel lenni.

A nagyobb arányú fejlesztési terveknek azonban korlátai voltak. A Növénytani Intézet legidősebb telepítései 25–30 évesek, nagy részük már záródott, a kert zsúfoltsága szembetűnő, így újabb anyag elhelyezésére nem sok lehetőség van. Ekkor vetődik fel a kert bővítésének gondolata. Kézenfekvő megoldásnak mutatkozott a kert DNy-i oldalával határos mezőgazdasági ingatlanok megszerzése.

A növényanyag gazdagítása érdekében kiszélesítve folytatják nagyszámú külföldi botanikus kerttel a nemzetközi magcsere akciót. Az 1953-ban kibocsátott Index seminum-ban 196 növényfaj magját ajánlották fel cserére. Kiszélesedtek a kapcsolatok a Szovjetunió botanikus kertjeivel is, ahonnan az elkövetkezendő évek folyamán nagyon sok értékes anyagot kaptak. A következő évben már 36 botanikus kerttel cseréltek magot. A hazai botanikus kertekkel és kutatóintézetekkel kiépített kapcsolatok is igen gyümölcsözőek. A növényanyag fő beszerzési forrása így a nemzetközi és hazai magcsere akció lett.

Megkezdődött az alpinetumok újjászervezése is. A több apróbb sziklakertet felszámolva, helyettük 2–3 nagyobbat rendeztek be a kémiai épület (C) előtti parcellában (ma 1–2-es). Az alpinetumban É-Amerika és Eurázsia elkülönítve telepített alpesi növényei mellett utóbbiban egy gazdag, a Kárpátok székfű fajait felölelő gyűjteményt is összeállítottak. Az erdei gyógynövényekből szintén komoly élőanyagot sikerült telepíteni (ma 65-ös parcella), melynek száraz drog-anyaga a növénytani gyűjteményt gazdagította.

A növényanyag fejlesztése mellett a tanszék kollektívája dendrológiai kutatásokat is folytatott a kertben. A mintegy 3 éven keresztül az összes erdőgazdasági jelentőségű fára és cserjére kiterjedő rendszeres fenológiai megfigyeléseket végzett. Ezek eredményeinek publikálására azonban nem került sor.

Az 1955/56. évi szigorú tél megviselte a kert növényállományát. A fák nagy része azonban kiheverte

a téli fagykárokat, csupán néhány 20 év körüli Cedrus pusztult el.

A sokoldalú építőmunka kibontakozása a kert kedvezően alakuló dolgozólétszámának is tulajdonítható. A 7–8 állandó fizikai munkás mellett a tavaszi és őszi hónapokban időszakos munkások s nyáron még 10–15 diák is dolgozott a kertben. A szellemi dolgozók száma is arányos volt a teendővel. *Tuskó* Ferencen kívül egy munkavezető erdőmérnök, egy szakképzett kertész és egy kertészeti ügyintéző irányították a munkálatokat. Ezeken felül még 2 tanársegéd folyt bele a kert és növényanyagának fejlesztésébe.

A csemetekertekben és nevelőágyakban több száz fa és cserjefaj, valamint lágy szárú növény várt kiültetésre, arra számítva, hogy a kert területi növelése rövidesen megoldható lesz.

Ekkor robbantak ki váratlanul 1956 őszenek ellenforradalmi eseményei, amikor főiskolánk ismét nehéz napokat élt át. A külföldre távozó oktatók között volt a botanikus kert ügyeit irányító szellemi dolgozók egy része is. Így került *Tuskó* Ferenc is Kanadába, ahol 1965-ben hosszas betegség után elhunyt.

Az itthon maradt munkatársak és fizikai dolgozók helytállásának köszönhető, hogy a főiskola botanikus kertjének növényállományában 1956 őszen nem következett be különösebb kár.

A személyi veszteségek hosszú évekre kihatottak a kert fejlődésére. A Növénytani Tanszék megcsappant oktatólétszámát nem pótolták. A botanikus kert sem rendelkezett függetlenített vezetővel. A kert ügyeinek intézését *Nemky* Ernő tanszékvezető egyetemi tanár tanársegédei *Vancsura* Rudolf és *Kiss* László segítségével végzi. Időközben a főiskola faipari karral bővül és megindul a levelező hallgatók képzése. Az oktatási feladatok megnövekednek és a tanszék ügyis erősen megcsappant oktató gárdája mind kevesebb időt áldozhat a botanikus kert ügyeinek intézésére. A munkálatok ekkor elsősorban csak a kert karbantartására szorítkoztak. Mindamelllett a növényanyag gyarapítása is folyik. 1957-ben 400 db

fát és cserjét ültettek ki, azonban a kedvezőtlen időjárás és az erős árnyalás következtében ennek a telepítésnek alig 10%-a maradt csak meg.

Az 1954-ben felvetődött területgyarapítás *dr. Molnár János* gazdasági igazgató szorgalmazása és *Sopron Városi Tanács* megértő támogatása következtében 1958-ban válik valóra. A botanikus kert közel 4 harral gyarapodott a délnyugati oldalával szomszédos kishaszonbérletben művelt terület hozzácsatolásával. Az új területet 1959. évben vették birtokba, és 1960-ban a bekerítése is megtörtént. Anyagi fedezet hiányában a főiskola egyelőre és zöldtrágyázásos talajjavítás céljából a Tanulmányi Erdőgazdaságnak engedti át használatra a területet, amely azt felszántva és lucernával bevetve kaszálóként hasznosította.

A régi üvegházak már elavultak. 1959–60-ban kezdődött és 1961 őszén befejeződött egy kétszárnyú, kezelőhelyiséges, korszerű melegvízfűtéses és kutatási célokra is alkalmas 470 m² üvegfelületű üvegház építése. A létesítmény keleti szárnyában a botanikus kert, részben a megmaradt melegékövi növényeket telelteti, részben pedig a mérsékeltövi növények nevelését, szaporítását végzi. A nyugati szárnyat a biológiai jellegű tárgyakat oktató tanszékek kapják kutatási és oktatási célra. Az összekötő kezelő helyiségek pedig adminisztrációs célúak.

A felszabadulás utáni években ideiglenesen helyreállított névtáblák nagy része olvashatatlanná vált, ill. a porcelántáblákból sok összetöredezett. 1958-ban, a Főiskola 150 éves jubileumára készülve, 600 db gyárilag készített fehér zománc táblát helyeztünk ki, miáltal a fontosabb fás növények ismét jól olvasható táblákat kaptak.

Felszabadulás után a botanikus kert törzskönyvét nem vezették, így feltétlenül szükséges volt a kert növényanyagának újbóli számbavétele. A nyitvatermők feldolgozását *Kiss László*, a zárvatermőkét *Vancsura Rudolf* egyetemi tanársegédek végezték. 1959-ben *Vancsura Rudolf* megkezdte egy pontos 1:250-s méretarányú, parcellánkénti helyszínrajz elkészítését. Ezt 1962 végén fejezte be. A felmérés alapján készült el egy kartotékrendszerű törzskönyv, amely a

kertben található összes fás növényeket magába foglalta. Eszerint 1962. év végén a kertben: 1010 db fenyő (155 faj), 932 db lombfa (200 faj) és 912 db cserje (297 faj) volt található (fáknál és cserjéknél faj alatt taxon értendő). A lágyszárúak pontos felvételére már nem kerülhetett sor, de az 1958-as felvételből megállapítható, hogy ebben az időben mintegy 270 lágyszárú növényfaj tenyésztett, amelyből kb. 150 volt névtáblával ellátva.

1959-ben, a Műszaki Egyetemi Karok eltávozásakor a bejáratnál elhelyezett, a selmeci akadémián működött neves bányász tanárok szobrait új otthonukba, Miskolcra szállítják s csak *Fekete Lajos* és *Vadás Jenő* egykori erdésztanárok bronz mellszobrai maradtak itt. Ez a változás és a korszerűsítés igénye szükségessé tették a főépület előterének átrendezését. Később az 1962. évtől kezdődően a Főhatóság anyagi támogatása lehetővé tette, hogy az összes elhunyt, neves erdésztanár mellszobrát a Főiskola elkészíttesse. Az új szobrokat, a megmaradtakkal együtt a kert forgalmasabb részein állították fel.

1955-től kezdve a botanikus kert személyi ellátottsága egyre rosszabbodott s az akkori 7 álláshelyből 1960-ra csak 3, majd 2 fő betanított munkás és a vezető főkertész álláshelye maradt meg. Nem jutott időszaki alkalmazottakra sem pénz az 1963. évi terjedő időben. Ennek ellenére az új, külső kert egy részét talajvédelmi célból nyárfásították és megkezdődött a betelepítése is. Az üvegházban és nevelő ágyakban sok száz növény várta a kitelepítését az új kertrészbe s pl. csak *Rhododendron* és *Azalea* kb. 400 cseréppel volt tervezve díszítőelemként kitelepítésre.

1963-ban *Barabits Elemér* erdőmérnök személyében önálló, az oktatási teendőktől mentesített botanikus kerti vezetőt kapott a Növénytani Tanszék. Az új vezető érdeklődési körét az exotafenyők, lombos örökzöldek és a *Rhododendron* nemzetség képezik. Foglalkozik ezenkívül *Rhododendron*, *Azalea*, *Thuja*, *Chamaecyparis* és *Juniperus* változatok tenyésztésével és maga is több, dekoratív jellegű fenyőfélével szellett. Működése idején – érdeklődési területének

megfelelően – a botanikus kert parkszerű átalakítását szorgalmazta. Elképzelése az volt, hogy a botanikus kert fáinak megritkításával és átültetésével nagy kiterjedésű gyepfelületeket alakít ki, a facsoportok alját pedig az esztétikai hatás fokozása céljából kevésbé kényes örökzöld cserjefajokkal telepíti be.

Munkálkodása nyomán jelentékeny átalakulások mentek végbe a kert növényállományában. Elképzeléseinek megvalósítása kezdetén a kert faállományát alaposan megritkította. Az 1964–65-ös években 216 fenyőt, 321 lombfát és 263 cserjét vágott ki és emellett 114 db fás növényt, zömmel cserjeféléket ültetett át más helyre. A ritkítást intenzív telepítési munka követi. 1964–67. között 491 fenyő, 195 lombfa és 3371 db cserje került kiültetésre. A kiültetett anyag 50⁰/₀-át (2230 db) *Laurocerasus*, *Mahónia* és örökzöld *Berberis*-ek alkotják. A fás növényállomány 476 db főleg dekoratív jellegű fajjal gyarapszik ezekben az években.

Összegezve a fent leírt átalakítási munkának az eredményeit, meg kell állapítanunk, a kert fajszáma jelentősen gyarapodott az 1963–67-es években, azonban a fejlődés egyenetlen volt s maga a fejlesztés nem az erdészeti növénytan oktatási kívánalmainak megfelelő irányban történt. A kiültetett növények közt sok a melegebb éghajlatot kívánó faj s így nagyobb mérvű fajszámcsökkenéssel kell számolnunk.

A kert növényállományának alakulása 1923–1968. közötti években:

Év	Fa	Cserje	Lágy szárú
1923	86	55	–
1928	297	263	801
1937	410	354	1225
1948	350	280	800
1962	355	297	270
1968	535	593	150

(Az egyes oszlopokban a fajok, ill. taxonok száma látható.)

Említésre méltó változást jelent még az 1967-ben a kert északi szélén felépített új sportcsarnok. A lé-

tesítmény részére a kertből 0,3 ha-t hasítanak ki. Az építkezés révén eltűnik a kert egyik hangulatos részét képező *Betula* csoport s még az eredeti telepítésből származó szomorú fűz (*Salix alba* f. *vitellina pendula* Rehd.), egy igen szép öreg bükk és gyertyán.

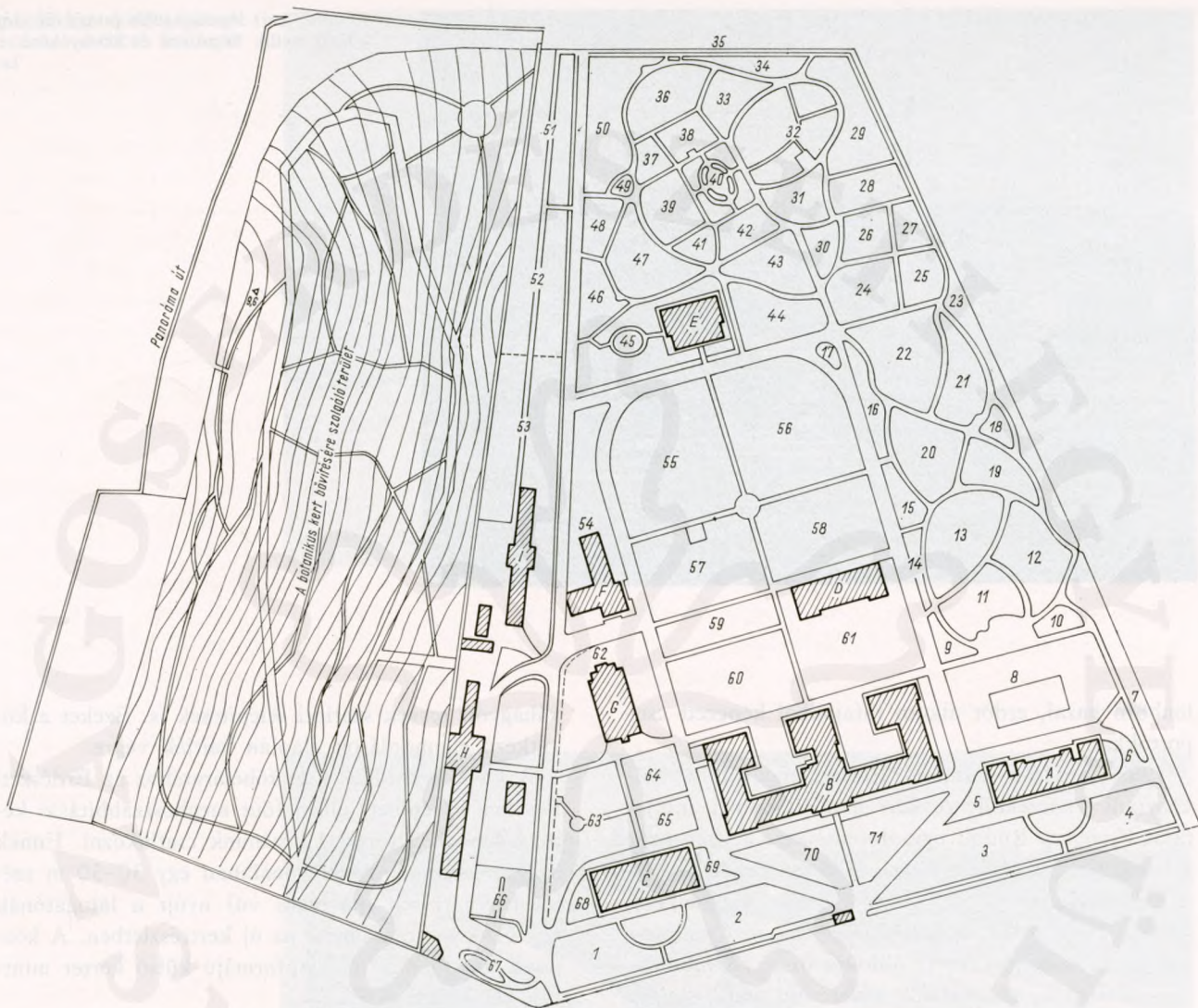
Itt kell megemlékezzünk még *Tóth* Kálmán főkeretész szaktársunkról, aki 1967. év őszén vonult nyugalmába. A közel 12 éven át végzett önzetlen, fáradságot nem ismerő munkájával nagyban hozzájárult a kert karbantartásához és szépítéséhez.

Az egyetemi botanikus kert erdészeti dendrológiai kertté való fejlesztésének tervei

Az 1959-ben bekövetkezett területgyarapodást 1965-ben újabb követte. A már idecsatolt területtel összefüggő Honvéd út felé eső, a botanikus kerttel szorosan összefüggő kerteket, Sopron Város Tanácsa az Erdészeti és Faipari Egyetem kérésére kisajátítja. Ezzel és az előző juttatással a kert területe 4,5 ha-ral bővül (a jelenlegi összes terület tehát 14,5 ha).

A területgyarapodás kapcsán több elképzelés született a botanikus kert további fejlesztésével kapcsolatban. Először 1961-ben a Kertészeti Főiskola Kerttervezési Tanszékén *Ormos* Imre tszkv. egy. tanár irányításával készült egy a betelepítésre kerülő fa- és cserjecsoportok elhelyezésére vonatkozó terv javaslat, ami természetesen csak a kertépítési szempontok nagyvonalú elgondolásait tartalmazta. Tekintettel arra, hogy a parkírozás megkezdéséhez szükséges anyagi fedezet nem állt rendelkezésre, nagyobb arányú munkák megindítása elhalasztódik. Közben némi saját nevelésű anyag, főleg cserje kerül kiültetésre, de nem egészen tervszerű elhelyezésben.

A botanikus kerti munkálatok vezetésével megbízott *Barabits* Elemér egyetemi adjunktus javaslatára az Erdészeti és Faipari Egyetem vezetősége az *Országos Erdészeti Főigazgatóság*hoz fordul anyagi segítségért. *Danszky* István az erdőművelési osztály vezetője megértő támogatásának köszönhető, hogy az erdőfenntartási alaphól folyósított összeggel a parko-

A külső (új) és belső (rég) kert és épületeinek helyszínrajza

sítási munkákat meg lehetett kezdeni. A beruházások kivitelezésével a *Tanulmányi Állami Erdőgazdaságot* bízzák meg, amely a beruházások idejére az új területet *Panoráma úti parkerdő* elnevezéssel használatba vette.

A beruházási hitelből még 1965-ben elkészült egy 750 m hosszú, 3,5 m széles köburkolatú feltáró út, amelynek tervezését egyetemünk Szállítástani Tanszéke végezte el. Ekkor lett betelepítve a külső kert-rész északnyugati szegélye is szélvédelmi céllal, kü-

A külső kert legmagasabb pontjáról szép kilátás nyílik Sopronra és környékére

lönböző hazai, erdőt alkotó fajokból képezett csoportokkal.

1967 tavaszán *Barabits* Elemér megvált a Növénytan Tanszéktől. A kert munkálatainak irányítását *Vancsura* Rudolf egy. docens vette át és a nyár folyamán elkészítette a külső, új botanikus kerti rész teljes részletességű telepítési tervét. Egyidejűleg *Nemky* Ernő tszkv. a belső, régi kert jövőbeni fejlesztési és telepítési tervét állította össze. A mindennapi feladatok, munkálatok vezetésére pedig *Bolgár* Józsefné erdőmérnököt, egy. gyakornokként kinevezték a Botanikus Kertbe.

1967-ben elkészültek az összes sétautak (800 fm) és megkezdődött egy 400 m² tőfenéknék a kiképzése. A Panoráma úti részen pedig egy nagyobb területű alpinétum kialakítási munkái indultak meg, ahová a Magyar Középhegység, a Kárpátok és az Alpok sziklagyepeinek növényzete került betelepítésre.

Még 1967. év őszén megkezdődtek a külső kertben az összeállított és az Erdőmérnöki Kar által jó-

vahagyott tervek szerinti telepítések is. Ezeket a következő elgondolások alapján hajtják végre.

A külső botanikus kert főbejáratához az Erdészeti Pavilon (*E* épület) előtti főút meghosszabbítását képező lépcsős áttöréssel kívánunk csatlakozni. Ennek az áttörésnek a tengelyvonalaiban egy 30–50 m széles füves térség (központi vü) nyújt a látogatóknak egy bizonyos rátekintést az új kertterületben. A központi vü (vü) a téglalapformájú külső kertet mintegy két részre osztja.

A nyugati részben (Deákkúti út felől) Eurázsia jelentősebb fa és cserjefajait telepítjük a következő csoportosításban: 1. Japán mérsékeltövi flórája, 2. Korea, Mandzsúria, Amúr-vidék növényei, 3. Kelet-Szibéria fás növényei, 4. Kína lombhullató és tűlevelű erdeinek növényei, 5. Nyugat-Szibéria és Észak-Európa flórája.

A keleti részben (Honvéd út felől) Észak-Amerika mérsékelt övének fa- és cserjefajaiból igyekszünk megtelepíteni a még hiányzókat. Itt a következő cso-

A külső kert feltáró útjának részlete, részbeni fásításokkal

A készülő alpinétum

portok vannak kialakulóban: 1. Atlantikus flórate-
rület, 2. Pacifikus flórate-
rület.

A külső kert Panoráma úti szegélyének középső
részén a zavartalan kilátás biztosítása céljából, mint
már azt fentebb említettük, az alpinétumok reorga-
nizációját kezdtük meg. Ez azért is szükséges, mivel
a régi alpinétumokat az időközben felnőtt fák erősen
beárnyalják s így magashegységi növények tenyész-
ésére alkalmatlanok lettek.

A telepítési tervek készítésénél eltértünk attól a
korábbi elképzeléstől, hogy a növényeket magassági
erdővek szerinti elrendezésben telepítsük. A talaj
összetétele ugyanis rendkívül változatos. A Termő-
helyismerettani Tanszék talajfeltárása alapján az
egyes részletek talajviszonyai ismertek. A magashegy-
ségi növényzet tenyésztésére alkalmasabb, jobb vízel-
látottságú részek a lejtő alsó lankáin helyezkednek
el. Az egyes fafajok elhelyezésénél az adott lehetősé-
gek között természetesen igyekeztünk azok termőhe-
lyi igényeit figyelembe venni. A facsoportok elhe-
lyezésénél az esztétikai követelményeknek is eleget
szeretnénk tenni. Ezért több helyen alkalmazunk
olyan megoldást, hogy a fehér kérgű nyíreknek sötét
lombú fenyőkből képezünk háttérrel. Ez a soproni táj
jellegébe is beillő motívum.

A külső kertben, terveink sikeres megvalósítása
esetén, mintegy 430 fa- és cserjefajjal lehet a kert
fajgazdagságát növelni. Sajnos a külső kert talaja vi-
szonylag száraz és a vidék éghajlata sem humid, mint
azt korábban gondolták. Gyakoriak a hosszabb szá-
raz periódusok s így különösen az igényesebb fenyő-
félék megtelepítésével kapcsolatos kilátások nem túl-
ságosan kecsegtetőek. A botanikus kert vízellátásának
megoldása, ami elengedhetetlenül szükséges, a jövő
feladata lesz.

Pillanatnyilag fő növénybeszerzési forrásunk a
nemzetközi magcsere. 1968-ban 9 hazai és 175 kül-
földi botanikus kerttel voltunk csereviszonyban. A
hazai faiskoláktól és botanikus kertektől meglehető-

sen sok élő anyagot is kapunk, vásárolunk vagy cse-
rélünk.

Jelenleg a botanikus kert állományában egyete-
münk vezetőségének és *dr. Káldy József*nek, az Erd-
dómérnöki Kar dékánjának megértő támogatása kö-
vetkeztében 3 állandó és 8 időszakos fizikai dolgozó
végez eredményes munkát, elsősorban a belső kert-
ben és az üvegházban. Az anyagi ellátottság is jó s
csak a kert vízellátását kell megoldanunk. Ezenkí-
vül az Erdészeti Hivatal is támogatja a külső kert
építését anyagiakkal a Tanulmányi Erdőgazdaság pe-
dig a kivitelezéssel segíti munkánkat. A külső kert
megnyitását a botanikus kert alapításának 50 éves
jubileuma alkalmából 1973-ra tervezzük.

Egy intézmény életében az időnkénti számvetés
szükséges és szerfelett hasznos teendő s majdnem
olyan fontos, mint a szürke hétköznapi kemény
munkája. Botanikus Kertünk 50 éves történetének
megírásakor igyekeztünk felvázolni azt, hogy miként
született Sopronban újjá a volt selmeczi akadémiai
Botanikus Kert és hogy miként fejlődött a szellemi
és fizikai dolgozók önfeláldozó munkája nyomán egy
európai viszonylatban is páratlanul álló dendrológiai
gyűjteménnyé, erdészeti Dendrológiai Kertté. Meg-
 kell azonban állapítanunk azt is, hogy a közelmúlt
másfél évtizedének fejlődése elmaradt a megelőző
évtizedek fejlődése mögött. Ennek okát elsősorban a
szakszemélyzet hiányában, az állandó személyi cse-
rékben és a meglehetősen ingadozó anyagi támoga-
tásban kell keresnünk.

Szeretnénk remélni, hogy a múlt nemcsak szá-
munkra – akik együtt élünk a botanikus kert min-
den gondjával, bajával – lesz nagyon tanulságos, ha-
nem intézményünk, főhatóságunk és a magyar erdész-
et vezetői számára is. Hisszük azt, hogy megértő
támogatásuk és önfeláldozó munkánk eredményeként
Egyetemünk erdészeti Dendrológiai Kertje tekintet-
ben hamarosan nemcsak a múltjára, hanem a jelené-
re is büszkéek lehetünk.

Irodalom

Barabits E. (1965): Magyar fenyőújdonóságok. Az Erdészeti és Faipari Egyetem Tud. Közl. 1–2. sz. 53–67. o.

Benkovits K. (1927): A m. kir. Bánya és Erdőmérnöki Főiskola botanikus kertje és Növénytani Intézete. Botanikai Közl. 183–195. o.

Benkovits K.–Besenyei Z.–Kiss L. (1929): A m. kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola botanikus kertje. Átdolgozott különkiadás.

Febér D.–Besenyei Z. (1931): Vizsgálatok egyes hazai és

külföldi fák és cserjék fagyállóságáról. Erdészeti Kísérletek. 158–178. o.

Febér D.–Kiss L. (1948): A Műegyetem Erdőmérnöki Osztályának Botanikus Kertje Sopronban. 1923–1948.

Febér D. (1949): A Műegyetem Erdőmérnöki Osztályának újjáépült botanikus kertje. Erdészeti Lapok. 43–44. o.

Febér D. (1958): A Főiskola Botanikus Kertjében. Erdőgazdaság és Faipar. 9. sz. 12–13. o.

Kiss L. (1959): A fenyőfélék fagyállósága és visszaszerzőképessége. Erdészettudományi Közl., 1. sz. 59–75. o.

Nemky E.–Barabits E. (1964): Az Erdészeti és Faipari Egyetem dendrológiai kertje. Természettudományi Közl. 6. sz. 278–280. o.

1851

/1866/

Diplomásaink

Okleveles erdőmérnökök

1919–1969

Okleveles faipari mérnökök

1962–1969

Okleveles erdőmérnökök

1919	Kudarcák, 1993	Tóth, István	Kovács, István
Kálmán, János	Szabó, János / 1997	Szabó, István	Balogh, István
Dezsi, István	Szabó, János / 1997	Zsolt, István	Szabó, István
Balogh, István	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Füredi, István
Tóth, István	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
Kálmán, János	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
Császár, István	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
Tóth, István	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
Balogh, István	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
Kálmán, János	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
Kovács, István	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
Kovács, István	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
Lukács, István	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
Balogh, István	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
Prokopp, István	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
Szabó, István	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
Tóth, István	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
Tóth, István	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
Varga, István	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1920	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
Kovács, István	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
Andrási, István	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
Balogh, István	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
Balogh, István	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1921	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1922	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1923	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1924	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1925	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1926	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1927	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1928	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1929	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1930	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1931	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1932	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1933	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1934	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1935	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1936	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1937	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1938	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1939	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1940	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1941	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1942	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1943	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1944	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1945	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1946	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1947	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1948	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1949	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1950	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1951	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1952	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1953	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1954	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1955	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1956	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1957	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1958	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1959	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1960	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1961	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1962	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1963	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1964	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1965	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1966	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1967	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1968	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István
1969	Szabó, János / 1997	Balogh, István	Szabó, István

Diplomásaink

Országos Erdészeti Egyesület

1919-1989

Országos Erdészeti Egyesület

1989-1991

Okleveles erdőmérnökök

<i>1919</i>			
Ágfalvi Imre –	Budapest, 1893.	Barna Andor –	Keszthely, 1893.
Benkovits Károly –	Aranyosmarót, 1892.	Baumerth István –	Budapest, 1893.
Bodolay László –	Mezőtúr, 1883.	Bencze Pál –	Selmecbánya, 1895.
Böröndy Lajos –	Úraiújfalu, 1889.	Borovszky Pál –	Budapest, 1894.
Csány Aladár –	Selmecbánya, 1891.	Burdáts János –	Sóhát, 1895.
Czeizel Ignác –	Németpróna, 1889.	Buzetzký Ernő –	Alsóvist, 1894.
Fodor Gyula –	Temesség, 1890.	Cseke Lajos –	Küküllőalmás, 1893.
Grillusz Arthur –	Hodrusbánya, 1889.	Csernay Antal –	Privigye, 1893.
Hajts Géza	Budapest, 1884.	Csery Géza –	Ürmény, 1892.
Horváth Rezső –	Nezsider, 1891.	Erdős János –	Horvátsidány, 1893.
Kayser Dezső –	Sellye, 1893.	Farkas Jenő –	Tasnád, 1893.
Komán Béla –	Majszin, 1890.	Fejfarek József –	Csurgó, 1890.
Lux Jenő (Telgárthy) –	Garamfő, 1892.	Finka Tóbiás –	Herencsvölgy, 1894.
Pethő Andor –	Vörs, 1892.	Fixek Ervin –	Szepesófalva, 1893.
Riegler Béla –	Szokolca, 1891.	Fontányi (Francz) János –	Szentbalázs, 1892.
Savét Sándor –	Szentantal, 1892.	Gonda Péter –	Korpona, 1893.
Tokaji Géza –	Szászváros, 1889.	Görtler Gusztáv –	Új-Antalvölgy, 1892.
Trszyánszky Dezső –	Rácmecske, 1891.	Gyurics István –	Baja, 1889.
Urbantsek Jenő –	Parád, 1891.	Hacher Béla –	Vihnye, 1894.
Vági István –	Mosztár, 1888.	Héder István –	Máramarossziget, 1893.
		Herbszt Árpád –	Fülek, 1884.
		Horváth Andor –	Balassagyarmat, 1893.
		Horváth Sándor –	Nagykanizsa, 1887.
<i>1920</i>		Iász Károly –	Bagamér, 1893.
Aczél Sándor –	Rozsnyó, 1893.	Imreh Dezső –	Tarany, 1890.
Andrássy Gyula –	Istvánháza, 1895.	Imrik Sándor –	Mezőbikács, 1895.
Babos Károly –	Néma, 1887.	Jankovits Rezső –	Budapest, 1892.
Bachnyak Béla –	Ágostonlak, 1892.	Jellmann Emil –	Kudsir, 1892.
Balogh Elek –	Kézdivásárhely, 1896.		

Jcrem János –	Rimakokova, 1892.	Török Béla –	Vadászerdő, 1894.
Könczey Árpád –	Csernátfalva, 1896.	Tóth János –	Kaba, 1894.
Kovácsik Dezső –	Szikla, 1888.	Trauer Ervin (Torday) –	Topánfalva, 1896.
Kovalcsik János –	Alsókubin, 1895.	Vághó Lajos –	Márcali, 1891.
Lászlóffy Ernő –	Pozsony, 1893.	Vona István –	Nyíregyháza, 1891.
Lukács Károly –	Türkerec, 1892.	Walek Károly –	Fekete-Erdő, 1888.
Lux Barna –	Garamszécs, 1893.	Zakariás Gyula –	Csikszépvíz, 1892.
Lux Zoltán –	Ruttka, 1891.	Zsilinszky Győző –	Nagycétény, 1890.
Magyar János –	Veszprém, 1891.		
Magyar Pál –	Cegléd, 1895.	<i>1921</i>	
Maschek Tivadar –	Újlót, 1895.	Áprily Ernő –	Süttő, 1897.
Mayer László –	Levél, 1889.	Bach Árpád –	Balatonszemes, 1890.
Melcsiczky Miklós –	Cseklész, 1894.	Bálint Andor –	Cegléd, 1894.
Mérei Andor –	Kadarkút, 1892.	Balogh Dezső –	Beél, 1895.
Mészáros Kálmán –	Csánig, 1890.	Bedross Endre –	Tinnye, 1888.
Moha István –	Kisiblye, 1894.	Bély Sándor –	Tállya, 1889.
Nagy Ferenc –	Harangláb, 1890.	Bérczy Aladár –	Teszér, 1890.
Nagy László –	Galgamácsa, 1892.	Bogdán Lajos –	Oraviczabánya, 1894.
Németh Béla –	Nyíregyháza, 1896.	Csizmazia László –	Érsekújvár, 1888.
Páll Miklós –	Nyáradszereda, 1894.	Czifra József –	Káposztafalva, 1891.
Pánczél Miklós –	Magyarakanizsa, 1892.	Farkas József –	Cegléd, 1889.
Pintér Lajos –	Pusztá–Décs, 1885.	Ferenczy Ferenc –	Szentistván, 1895.
Rhédey László –	Szentmihály, 1896.	Fischer József –	Mezőfény, 1894.
Riedl László –	Selmecbánya, 1895.	Fodor Sándor –	Bács-Kossuthfalva, 1894.
Sallai József –	Szeged, 1893.	Gujás István –	Welsenegg, 1896.
Schmid László –	Fajsz, 1893.	Gyurich Péter –	Nagyvárad, 1892.
Seregeu Mihály –	Verenc, 1889.	Horváth Arvéd –	Balassagyarmat, 1894.
Sklensky Ferenc –	Budapest, 1893.	Huf József –	Alsó-lendva, 1895.
Stubna János –	Borosznó, 1893.	Király Lajos –	Selmecbánya, 1894.
Suhayda Dénes –	Körmöcbánya, 1893.	Knyazoviczky Gyula –	Libetbánya, 1896.
Szarkásy László –	Somogyaszob, 1896.	Kristofek Gyula –	Szekszárd, 1893.
Szekeres Sándor –	Nagy–Tapolcsány, 1892.	Laukota Antal –	Kelénpaták, 1888.
Székely István –	Bégaszeredjes, 1893.	Lipták Viktor –	Félka, 1892.
Szent-Istvány Aladár –	Hodrusbánya, 1892.	Maron Géza –	Fogaras, 1893.
Szokoly Károly –	Ipolyság, 1893.	Masztics Miklós –	Pozsony, 1893.
Szőke György –	Német–Bogsán, 1888.	Mihályi (Mayer) Zoltán –	Vadkert, 1896.
Szoika Ödön –	Eperjes, 1892.	Olasz János –	Hódmezővásárhely, 1889.
Szpiska Gyula –	Selmecbánya, 1891.	Pály Emil –	Nagyszeben, 1894.
Szpiska Mihály –	Hodrusbánya, 1893.	Petrzilka Károly (Pagony) –	Körmend, 1887.
Szy Géza –	Hajdúböszörmény, 1893.	Pintér Sándor –	Kőkeszi, 1888.
Thiringer János –	Lengyel, 1891.	Pólyik Árpád –	Szenicz, 1891.
Thökölyi Mihály –	Szeged, 1889.	Rab János –	Zajzon, 1894.

Sarlay József – Tiszadob, 1896.
 Síma Antal – Podolin, 1892.
 Sinóros Szabó Aurél – Szentes, 1898.
 Sófalvi István – Székelyszentmiklós, 1889.
 Spanyol Béla – Felsővisó, 1897.
 Sperling Oszkár – Brassó, 1890.
 Szabó Béla – Jánosháza, 1896.
 Szabó János – Sarkad, 1888.
 Toperczer Tibor – Tenke, 1895.
 Tóth Bódog – Budapest, 1895.
 Zachár Gyula – Bencsháza, 1892.
 Zsák Lajos – Cs. Sövényháza, Pusztaszer, 1891.
 Zsuffa Mihály – Árvanagyfalu, 1895.

1922

Asztalovszky János – Fernek, 1897.
 Bánész János – Gömörrákos, 1894.
 Bartha Lajos – Naszód, 1895.
 Bérczy László – Teszér, 1898.
 Berényi Péter – Szabadka, 1891.
 Bucska Hugó – Fogaras, 1894.
 Chrenóczy Nagy Tibor – Nagybánya, 1896.
 Csóka József – Garamdamásd, 1892.
 Czibur Gyula – Pohorella, 1889.
 Egyedi Pál – Pécsújfalu, 1896.
 Erdődy Zoltán – Budapest, 1890.
 Fodor János – Makó, 1889.
 Galambos József – Székesfehérvár, 1896.
 Gazsó István – Mihálytelek, 1892.
 Hedbavny Károly – Orovicabánya, 1891.
 Holba Miklós – Zalaapáti, 1898.
 Holdampf Gyula – Sütő, 1895.
 Horváth Sándor – Pécs, 1894.
 Hugyecz Gyula – Selmezbánya, 1895.
 Jászai Béla – Balatonendréd, 1898.
 Kiss János – Révaújfalu, 1890.
 Kiss Zsigmond – Bánhorvát, 1895.
 Koller Pál – Gagybátor, 1894.
 Komáromi László – Budapest, 1895.
 Molitoris Ákos – Écska-Fülöp-major, 1896.
 Niedermann Árpád – Nagyvárad, 1896.
 Ortutay Pál – Hegyombás, 1897.

Ozsváth Mihály – Túrkeve, 1896.
 Fáll Ferenc – Igal, 1895.
 Péter László – Muzsla, 1894.
 Répay Jenő – Székó, 1895.
 Rész János – Szászvár, 1893.
 Reverencsics Károly – Farkasdifalva, 1895.
 Reznicek János – Besztercebánya, 1896.
 Rischanek István – Aranyosmarót, 1895.
 Rőczei Árpád – Alsó-Revucza, 1896.
 Szabó László – Turcsok, 1895.
 Szontagh József – Kaprikbánya, 1892.
 Sztehlo S. János – Oláhpatak, 1892.
 Szügyi Gyula – Dévaványa, 1897.
 Ternóczy Tibor – Várgede, 1896.
 Witkovszky Pál – Prakfalva, 1894.
 Wrbitsky Gyula – Gyertyánliget, 1895.
 Zolnai Jenő – Dobróvár-alja, 1896.
 Zsámbor Ernő – Lónyabánya, 1899.
 Zsámbor Zsolt – Lónyabánya, 1898.

1923

Asztalos István – Szatmárnémeti, 1892.
 Barlai Ervin – Korompa, 1899.
 Benkő Béla – Kiskunfélegyháza, 1896.
 Bernát Mihály – Törzsvár, 1894.
 Chaluppecky Viktor – Lőcse, 1895.
 Chrenóczy Nagy Tibor – Nagybánya, 1896.
 Csató Sándor – Gyergyóbelbor, 1891.
 Dittert György – Felső-Szöllös, 1898.
 Egry Károly – Fehértemplom, 1899.
 Ferenczi Miklós – Sirok, 1896.
 Fixek Jenő – Szepcsőfalva, 1895.
 Floch György – Alsókubin, 1898.
 Fröhlich Árpád – Nagyszalánc, 1896.
 Fülöpp Zoltán – Ráczmilitics, 1898.
 Fürti Mihály – Garamszentgyörgy, 1895.
 Fürst Károly – Sopron, 1895.
 Galambos Gáspár – Székesfehérvár, 1900.
 Gáspár László – Baja, 1898.
 Gellért Géza – Tajó, 1893.
 Halász László – Szombathely, 1899.
 Heincz József – Zalaegerszeg, 1897.

Horváth János – Selmecbánya, 1897.
 Jákó Jenő – Zsarnóca, 1892.
 Jakócs Sámuel – Fogaras, 1897.
 Jákei Balogh Béla – Debrecen, 1898.
 Kallivoda György (Koltay) – Szabadka, 1899.
 Kapácsy Miklós – Kapolyp, 1900.
 Kertész István – Süttör, 1897.
 Kirkovics István – Sopronpereszteg, 1896.
 Kósa Gyula – Sepsiszentgyörgy, 1897.
 Kovács Zsigmond – Keérsemjén, 1896.
 Kozarits György – Veszprém, 1897.
 Kricsfalvi Viktor – Putnok, 1897.
 Láng Lajos – Kisgaram, 1898.
 Márkus János – Nagyszakácsi, 1898.
 Mészáros Antal – Pórládony, 1889.
 Nagy Dezső – Szilágfőkeresztúr, 1896.
 Nagypál István – Szeged, 1892.
 Orbán László – Budapest, 1899.
 OsztróLuczky Tibor – Selmecbánya, 1892.
 Palla Zoltán – Tiszalök, 1898.
 Papp Zoltán – Kiskunhalas, 1898.
 Platthy Béla – Kékkő, 1895.
 Rác József – Pér, 1893.
 Schneider Ernő – Sopron, 1896.
 Seifert Béla – Banicza, 1899.
 Sommer János – Selmecbánya, 1898.
 Somogyi Sándor – Eger, 1897.
 Somogyi Zoltán – Fajs, 1900.
 Soós Jenő – Budapest, 1895.
 Stróbl Ferenc – Fertőféhéregyháza, 1897.
 Svehla István – Túrmező, 1897.
 Szabó Mihály – Kемence, 1897.
 Szeles István – Szegreb, 1893.
 Tamás József – Gyergyószentmiklós, 1896.
 Tilcsék Leó – Znióvárалja, 1899.
 Urbantsek István – Parád, 1895.
 Vadász József – Csorna, 1893.
 Vass András – Szatmárnémeti, 1892.
 Wittenberger Géza – Budapest, 1899.
 Zoltán István – Csákova, 1894.
 Zsvácsek Ferenc – Nagyborsa, 1898.

1924

Baráth Béla – Jászberény, 1901.
 Blaschek László – Petrozsény, 1902.
 Bokor Rezső – Sopron, 1898.
 Boross György – Visnye, 1896.
 Csép Béla – Székelyudvarhely, 1893
 Csiszár Imre – Agyagos, 1898.
 Dienes Zoltán – Nagyveszrерés, 1901.
 Ekamp Rezső – Pörgölény, 1892.
 Földes Károly – Német-Palánka, 1894.
 Francz Jenő – Körösmező, 1897.
 Friisch Antal – Budapest, 1899.
 Gelsinger László – Petris, 1895.
 Geosits Gyula – Szentpéterfa, 1896.
 Hacher Géza – Vihnye-fürdő, 1895.
 Hamar László – Skarah, 1897.
 Haracsi Lajos – Toponár, 1898.
 Hegyi Imre – Kiskunfélegyháza, 1896.
 Jilek József – Pápa, 1896.
 Kaisz György – Nagybánya, 1900.
 Kállay Árpád – Ferecseny, 1896.
 Koczán László – Pelsőcz, 1895.
 Kohuth László – Bács-Kossuthfalva, 1898.
 Kondér István – Budapest, 1897.
 Konfal Gyula – Krasznahorka, 1897.
 Kopátsy Imre – Kaposvár, 1899.
 Krausz Ernő – Székelyudvarhely, 1902.
 Krippel Tibor – Gyergyószentmiklós, 1897.
 Lakatos József – Szatmárnémeti, 1898.
 Lambert Győző – Hegybánya, 1898.
 Lányi Dezső – Székelyudvarhely, 1897.
 Leicht Ottó – Nagyszében, 1896.
 Maczkó István – Szakcs, 1896.
 Mester János – Tarnóczaranyos, 1900.
 Milota Erich – Doboz, 1898.
 Nádhera Sándor – Kenyeri, 1888.
 Ott Béla – Títel, 1900.
 Pálffy Antal – Aranyosrákos, 1896.
 Pápai János – Fehértó, 1895.
 Pászthy Ferenc – Otocac, 1896.
 Porga Andor – Újkécske, 1894.
 Porga Zoltán – Újkécske, 1897.

Prüger Henrik – Győr, 1899.
Réz Endre – Hodrusbánya, 1902.
Réz Ferenc – Hegybánya, 1900.
Rikly Mátyás – Alsóverecské, 1899.
Rudroff Jenő – Szomolány, 1891.
Rusvay Ernő – Gomba, 1899.
Schmidt István – Buzsák, 1897.
Schumacher Károly (Botvay) – Ada, 1897.
Szabó Géza – Szirma, 1900.
Szakács Imre – Sáregres, 1901.
Szalay Rezső – Sopron, 1896.
Szilágyi Ferenc – Mikesszása, 1897.
Szoják Károly – Nagyszilas, 1899.
Szojka Kornél – Dobsina, 1896.
Tóth Jenő – Salfa, 1899.
Urszinyi György – Bakabánya, 1898.
Vlaszati Ödön – Alsólugos, 1900.
Wagner Károly – Zólyombrézó, 1896.
Zoltán János – Rimaszécs, 1895.

1925

Ajtay László – Zöldes, 1899.
André Béla – Vaál, 1900.
Apáti László – Nagyatád, 1890.
Babos Imre – Makó, 1901.
Balog Sándor – Hódmezővásárhely, 1891.
Benedek Béla – Borgó-Prund, 1895.
Corrady Keresztély – Aknasugatag, 1902.
Choma Ödön – Szécsisziget, 1898.
Csermely László – Nagybánya, 1897.
Fábián László – Eger, 1902.
Fodor Nándor – Magyarcsérnye, 1901.
Fujsz József – Porrogszentkirály, 1901.
Genszky Gábor – Köpcsény, 1895.
Gogola József – Esztergom, 1895.
Handschuh Viktor – Sárvár, 1900.
Heiler István – Hegybánya, 1893.
Herczeg Tibor – Nagyszöllős, 1901.
Hock János – Fiume, 1899.
Horváth László – Káld, 1897.
Kappel Gyula – Lipócz, 1898.
Kiss Ferenc – Nagyszöllős, 1901.

Koncsek János – Jászberény, 1901.
Kovács József – Bakonyszentilászló, 1899.
Kulacsy János – Alsópálfalva, 1899.
Lakatos Zoltán – Debrecen, 1889.
Lutter Árpád – Nagycenk, 1900.
Matolcsy Andor – Curgó, 1898.
Mayer László – Bátaszék, 1896.
Mestyaneck István – Rajeczfürdő, 1902.
Mildschutz Gyula – Kaposvár, 1897.
Nagy Ákos – Kolozsvár, 1892.
Nagy György – Sepsiszentgyörgy, 1895.
Olsovsky Árpád – Németújvár, 1901.
Pogácsás István – Hajdúdorog, 1900.
Raksányi Károly – Szigetvár, 1898.
Rónay Géza – Hegygombás, 1898.
Samu István – Jánosi, 1902.
Schuh József – Ungvár, 1895.
Schultz Gyula – Gödöllő, 1901.
Seres Miklós – Zilah, 1895.
Simonek János – Petrozsény, 1903.
Sommer Géza – Sóvár, 1895.
Suhayda Károly – Körmöcbánya, 1895.
Székely Lajos – Karád, 1897.
Szente Andor – Veszprém, 1903.
Szigyártó Zoltán – Gyaláz, 1892.
Szukics János – Belovár, 1897.
Teutsch Oszkár – Brassó, 1888.
Tóth József – Egyházashollós, 1899.
Tóth László – Nagyvárad, 1902.
Witt Lajos – Bátorkeszi, 1898.
Zala Dezső – Perlak, 1898.

1926

Bartha Lajos – Jedd, 1891.
Bende Imre – Alsósztergály, 1898.
Biczó Rezső – Beremend, 1896.
Billing Márton – Győr, 1894.
Bóhm Mihály – Erdőd, 1900.
Botos Mihály – Hercegfalva, 1894.
Cservenka László (Cselenyi) – Endrefalva, 1900.
Dolensky Károly – Pécs, 1895.
Fritsch István – Budapest, 1903.

- Geöcze Zoltán – Ungvár, 1900.
 Gyarmathy Endre – Bencéd, 1894.
 Haidekker Antal – Hajmáskér, 1897.
 Heiningger Antal – Nagymaros, 1889.
 Hoffmann Sándor – Kolozsvár, 1902.
 Huszár Károly – Nagyvárad, 1901.
 Illés István – Merény, 1901.
 Kálnai Zoltán – Sajószentpéter, 1901.
 Kanyó István – Kiskunfélegyháza, 1900.
 Klimó Kálmán – Kisgaram, 1899.
 Kölger Konstantin – Inászó, 1890.
 Kothay Ödön – Nagybörzsöny, 1899.
 Kovács Ernő – Léka, 1902.
 Kováts Árpád – Sopron, 1900.
 Kutasy Viktor – Köpcsény, 1901.
 Kuti Imre – Selmecebánya, 1900.
 Ladányi Jenő – Bercsényifalva, 1900.
 Liszkay Károly – Eperjecske, 1900.
 May Ervin (Ijjász) – Zemplén, 1903.
 Mojzes Ferenc – Rozsnyó, 1897.
 Nagy László – Debrecen, 1896.
 Nather Aladár – Zolyombrézó, 1897.
 Oberth Zsigmond – Táth, 1896.
 Pally Nándor – Iábod, 1903.
 Piláth József – Nadrág, 1899.
 Rainiss Béla – Nagylibercse, 1896.
 Répási Károly – Párkány, 1890.
 Rozim József – Breznóbánya, 1896.
 Schmidt Gusztáv – Pécs, 1899.
 Dr. Schmidt Károly – Ottóvölgy, 1896.
 Scholtz Hugó – Kishuta, 1901.
 Seregély Lajos – Mezőlak, 1900.
 Szebik Kálmán – Szend, 1897.
 Szigethy Béla – Eger, 1904.
 Sztripszky György – Tercselpatak, 1897.
 Takáts Ferenc – Vácszentlászló, 1893.
 gr. Teleki József – Gyömrő, 1900.
 Tófalvi Miklós – Jászberény, 1899.
 Vasváry Hugó – Zolyombrézó, 1895.
 Vlaskovics József – Bozsok, 1897.
 Wranovich Béla – Bán, 1900.
 Zsabokrszky Jenő – Pécs, 1894.
- Zsendovics József – Budapest, 1894.
 Zsirai Gyula – Ivánegerszeg, 1898.
- 1927
- Aladics Zoltán – Fogaras, 1899.
 Apt Ödön – Dunaadony, 1901.
 Bárdió László – Sümeg, 1902.
 Báthori Miklós – Szancsal, 1893.
 Bernáth Kálmán – Gölniczbánya, 1905.
 Biber Gyula (Bánky) – Fiume, 1902.
 Blaskó Pál – Tállya, 1898.
 Dávid Gyula – Stubnyafüredő, 1901.
 Dermedzsín József – Vinga, 1900.
 Donáth Aladár – Somosd, 1900.
 Fónagy István – Pécs, 1898.
 Földváry László – Liptóújvár, 1905.
 Geschwind Rezső – Pale, 1889.
 Hajdú István – Tura, 1902.
 Hendel Ernő – Pozsony, 1896.
 Imrik Gusztáv – Ósipusztá, 1904.
 István Sándor – Battonya, 1901.
 Jakschitz Lajos – Bégászentgyörgy, 1899.
 Jellachich László – Mohács, 1902.
 Kelemen Tivadar – Celldömölk, 1896.
 Kerkapoly Géza – Monosló, 1896.
 Kraft János – Szár, 1889.
 Kuppán János – Czigányfalva, 1902.
 Ladányi Béla – Bercsényifalva, 1902.
 Lesnyák József – Csütörtökhegy, 1904.
 Lukács Nándor – Ózd, 1891.
 Makkai Zoltán – Gyergyószentmiklós, 1899.
 Mautner Antal – Apatin, 1900.
 Muraközy István – Kecskemét, 1893.
 Muraközy Kálmán – Ratkó, 1902.
 Padstüber Antal – Bajmác, 1896.
 Pápay Domonkos – Szolnok, 1902.
 Pollner János – Stósz, 1903.
 Rada Antal – Veszprém, 1902.
 Rimler László – Felsőkismártonhegy, 1903.
 Kott Ferenc – Dunakömlőd, 1898.
 Seemann Ferenc – Budapest, 1895.
 Seemann György – Nagykanizsa, 1893.

Stefaits István – Csurgó, 1895.
Svastics Iván – Osztopa, 1904.
Szabó János – Őlesd, 1903.
Sztankovics Géza – Dobsina, 1903.
Takács Jenő – Veszprém, 1902.
Tscheik István (Csabán) – Kapuvár, 1902.
Túry Elemér – Székesfehérvár, 1897.
Ulbrik Gyula – Torna, 1901.
Vilics Ferenc – Harasztifalu, 1899.
Wohner Lajos – Szombathely, 1894.
Worschitz Frigyes – Pozsony, 1904.
Zajacz Béla – Hodrusbánya, 1898.
Zavaczky Tivadar – Szepes-ófalú, 1895.
Zsirai Mihály – Farád, 1900.

1928

Bárdió Adolf – Sümeg, 1905.
Bisztika Géza – Stósz, 1903.
Blazsek István – Náméscs, 1902.
Dittert Gyula – Mosóc, 1896.
Faragó András – Szeged, 1895.
Freiberger Győző (Szabadhegyi) – Wien, 1905.
Grohmann Károly – Herczegfalva, 1902.
Jaeger Béla – Aldorf, 1898.
Kaltenbach Ferenc – Verebély, 1904.
Kartalik József – Selmechánya, 1901.
Kirchknopf Ernő – Szombathely, 1891.
Kletz Károly – Bártfa, 1904.
Kozár Tibor – Kálmánca, 1903.
Magasi László – Lövő, 1905.
Márk Pál – Okány, 1903.
May Ottó – Zemplén, 1902.
Orth Pál – Budapest, 1902.
Pammer Dezső – Pozsonypüspöki, 1893.
Pilis Lóránd – Nagyszőlős, 1894.
Récsey Antal – Bozók, 1906.
Scholtz Pál – Sompatakkishuta, 1904.
Seregély Pál – Sopron, 1905.
Sümegh Nándor – Selmechánya, 1905.
Szisz Ferenc – Doboz, 1903.
Uher József – Magyarad, 1900.
Urbantsek Ignác – Parád, 1892.

Világi Imre – I. azin, 1896.
Wachter Gyula – Brassó, 1900.
Xhenemont Richard – Borostyánkő, 1896.

1929

Bakos József – Pesterzsébet, 1892.
Bán István – Mezőkövesd, 1902.
Gábor Ferenc – Hádház, 1902.
Győrfi János – Keszthely, 1905.
Haftl Emil – Rábafüzes, 1905.
Haszák Aladár – Pécs, 1904.
Held Károly – Versec, 1898.
Kalabay Dezső – Rózsahegy, 1893.
Karner Ödön – Sopron, 1905.
Kató Pál – Tótmegyer, 1904.
Kovács Nagy Zsigmond – Hajdúböszörmény, 1901.
Nagy Imre – Kéthely, 1905.
Párnai Attila – Lugos, 1901.
Firity Árpád – Budapest, 1902.
Schmidt Károly – Barcs, 1903.
Szentpétery Géza – Budafok, 1906.
Szinay János – Sopron, 1902.
Vendel Ferenc – Sümeg, 1906.
Vermes Imre – Ippa, 1905.
Wagner Gyula – Budapest, 1896.
Wazek Antal – Miskolc, 1905.

1930

Anchau Antal – Pécsvárad, 1904.
Domschitz József – Baja, 1904.
Fecser György – Gilvác, 1905.
Kossow József – Sopron, 1904.
Kraffszky Ferenc – Bozók, 1905.
Maurer Antal (Dérföldy) – Dérföld, 1906.
Szvoboda István – Máriaradna, 1901.
Tomka László – Körmend, 1906.

1931

Bartoschowsky Viktor – Nyustya, 1909.
Drágffy Tibor – Erzsébetfalva, 1909.
Duschanek János – Marcalltó, 1908.
Fodermayer József – Baja, 1904.

Genersich László – Nagykolos, 1903.
Gosztonyi Miklós – Zboró, 1904.
Lakatos Tibor – Nagyvárad, 1904.
Pájer István – Breznóbánya, 1907.
Porst József – Kiskunfélegyháza, 1907.
Sandtner Jenő – Parád, 1903.

1932

Derszib Ödön – Sopron, 1906.
Győrfi Béla – Kiskeszthei, 1908.
Hallósy Miklós – Csávoly, 1906.
Kemény Lajos – Nemesnádudvar, 1901.
Medzny András – Abrudbánya, 1899.
Mihailovits Tivadar – Dedács, 1909.
Szabó Ferenc – Juta, 1904.
Visnyovszky Dániel – Selmecbánya, 1901.

1933

Béky Albert – Szászsebes, 1907.
Csekme László – Diósgyőr, 1910.
Gaál László – Csókakőpuszta, 1910.
Juriss László – Vitka, 1910.
Karczag Gusztáv – Kunszentmiklós, 1900.
Kiszely Zoltán – Bát, 1901.
Nemky Ernő – Diósgyőrorvasgyár, 1909.
Payer Árpád – Répáshuta, 1904.
Szeless István – Keszthely, 1910.
Szivák István – Murány, 1910.
Tóth Imre – Marcali, 1907.
Vadon Sándor – Kolozsvár, 1901.
Várady Sándor – Nagyléta, 1911.
Várnai Tivadar – Karvaly, 1908.
Zólomy Imre – Selmecbánya, 1909.

1934

Asbóth Béla – Libetbánya, 1911.
Bakkay László – Hilyó, 1912.
Bizony Ákos – Kolozsvár, 1912.
Bortnyák István – Ajkacsingervölgy, 1906.
Desits Bálint – Veszprémmvarsány, 1904.
Egry Lajos – Fehértemplom, 1902.
Gyapay Jenő – Léva, 1909.

Jérôme René – Nagyszentmiklós, 1910.
Klausz Jenő – Sopron, 1908.
Kovács Gyula – Magyartelek, 1906.
Krón Kelemen – Kapuvár, 1909.
Magyar János – Csomád, 1911.
Maróthy László – Beszterce, 1910.
Nagy Aladár – Dömös, 1910.
Schill Ferenc (Szeberényi) – Podrag, 1905.
Speer Norbert – Bia, 1913.
Szabolcs József – Mecsekszabolcs, 1910.
Szentkúti Ferenc – Németyűrög, 1902.
Tanka Sándor – Veszprém, 1911.
Várkonyi László – Kiskunfélegyháza, 1908.
Vendel Aladár – Sümeg, 1901.
Zádor Alfréd – Diósgyőr, 1910.

1935

Auerswald Emil – Miskolc, 1911.
Bachéry Dénes – Nustyalikér, 1907.
Bakó Gyula – Sopron, 1912.
Balsay Miklós – Vulkán, 1911.
Dobó Jenő – Somogyszob, 1908.
Fekete Gyula – Kecskemét, 1911.
Ferenczi Béla – Sirok, 1906.
Héjj János – Lippa, 1911.
Hulesch Károly – Eszterháza, 1908.
Karner Kálmán – Csepreg, 1905.
Kendeffy Miklós – Óraljaboldogfalva, 1912.
Kollár Gyula – Selmecbánya, 1907.
Kollwentz Ödön – Debrecen, 1912.
Kubicza László – Pilismarót, 1908.
Leitgeb János (Lonkay) – Sopron, 1912.
Marosi Gyula – Arad, 1912.
Menyhárt Ferenc – Sopron, 1904.
Mirk István – Hajós, 1911.
Parti Lajos – Liptószentmiklós, 1913.
Pfenningberger Ottó – Karapanca, 1912.
de Pottere Gerard – Budapest, 1912.
Reisz Ferenc – Püspöknádasd, 1910.
Shmilliár Károly – Zalaszentmihály, 1911.
Szabó György – Sátoraljaújhely, 1909.
Thurner Béla – Sopron, 1910.

Tóth József – Nyalka, 1905.
Tüske József – Alsók, 1907.

1936

Bánffy Endre – Nagysajó, 1909.
Becsky László – Mezőterem, 1912.
Belcsák Barnabás – Léva, 1912.
Bősze Kálmán – Miske, 1900.
Csordás Miklós – Zólyom, 1911.
Erős Pál – Pozsony, 1912.
Forgó László – Csongrád, 1913.
Lajos bajor királyi herceg – München, 1913.
Mikolás Kálmán – Gyúró, 1909.
Nagy Andor – Pécs, 1909.
Neuwirt János – Sopron, 1909.
Róth Gyula – Selmechánya, 1909.
Sopp László – Petrilla, 1912.
Szeremley Zoltán – Kisújszállás, 1910.
Szilas Károly – Esztergom, 1910.
Szilágyi Elek – Karcag, 1913.
Tuskó László – Diósjenő, 1913.

1937

Bohun Miklós – Dédes, 1909.
Danczkay Dezső – Reformátuskovácsháza, 1906.
Eszterházy József – Pozsony, 1911.
Farkas Vilmos – Győr, 1915.
Gereben János – Budapest, 1910.
Jakóts László – Csáktornya, 1912.
Korondi Béla – Erzsébetváros, 1914.
Láng László – Korompa, 1910.
Lovászy Péter – Budapest, 1915.
Lukácsffy Péter – Székelykeresztúr, 1912.
Mátyás Vilmos – Arad, 1911.
Muttnyánsky Zoltán – Felsőhámor, 1912.
Party István – Dusnok, 1908.
Pohl Béla – Lipót, 1908.
Roller Kálmán – Borsodnádasd, 1913.
Szabó József – Somogyárd, 1912.
Szederjei Ákos – Szelestyehuta, 1911.
Tihanyi Lajos – Királd, 1908.

1938

Barthos Tibor – Malomvíz, 1913.
Batta Bertalan – Budapest, 1915.
Berényi Ödön – Iklánberény, 1909.
Dreisziger Gyula – Csorna, 1915.
Hladonik István – Mezőlaborc, 1899.
Jandi György – Nyitra, 1915.
Kurcz Frigyes – Sopron, 1915.
Kühne Gábor – Miskolc, 1903.
Paul Ernő – Lovászpata, 1913.
Pfandler Mihály – Sopron, 1914.
Sárkány Jenő – Kapuvár, 1906.
Szerémy György – Sopron, 1916.
Tillesch György – Turócnémeti, 1914.
Vasvári László – Pécs, 1910.
Véssey Róbert – Tata, 1912.
Zakariás Andor – Zernest, 1915.

1939

Bálványosi Ernő – Gödöllő, 1906.
Bándli Imre – Gécze, 1907.
Bencze Lajos – Érsekújvár, 1912.
Benedek Attila – Nagybánya, 1916.
Danis János – Szutor, 1912.
Fiedler Gyula – Versecz, 1912.
Geschwind Gyula – Ráró, 1898.
Kiss Imre – Székesfehérvár, 1902.
Nádas (Niszler) József – Alcsut, 1914.
Palkó László – Tyúkod, 1910.
Riedl Gyula – Maklár, 1914.
Sas Barna – Turcsokvashegy, 1912.

1940

Bubb Gyula – Csapod, 1916.
Egyházi József – Keszthely, 1917.
Kassai Jenő – Debrecen, 1917.
Kollányi Antal – Gyula, 1917.
Lotterhof Ottó – Szelestyehuta, 1913.
Madas (Muck) András – Újszentés, 1917.
Margó Pál – Esztergom, 1913.
Nádudvary Jenő – Szilágyosmlyó, 1913.
Oroszlány Endre – Marosvásárhely, 1917.

Pankotai (Iby) Gábor – Szöllős, 1914.
Szörényi Béla – Galgóc, 1916.
Világhy András – Kislőd, 1914.

1941

Birck Oszkár – Uglespuszta, 1916.
Bouquet Frigyes – Szekszárd, 1911.
Bugledits József – Szil, 1910.
Czuppón Károly – Devecser, 1917.
Franciscy Pál – Szentágota, 1912.
Hibbey Albert – Ormospuszta, 1917.
Imrik László – Keszthely, 1914.
Janzsó László – Nagycsákány, 1915.
Király Gáspár – Füzesgyarmat, 1916.
Kostein Ferenc – Nagykanizsa, 1917.
Lenkey László – Budapest, 1917.
Lipták Géza – Szajol, 1915.
Mindel Alfonz – Prerau, 1915.
Prókay Gyula – Kisgyőr-Bekényerdő, 1918.
Riha Miklós – Bányog, 1916.
Rihay (Riha) János – Szombathely, 1915.
Sitkei János – Zalaapáti, 1915.
Stubna Valér – Ruda, 1913.
Szakady Sándor – Kassa, 1913.
Szűcs Ferenc – Nagyenyed, 1905.
Torda József – Bánhida, 1913.
Véssey Tibor – Tatabánya, 1917.
Virágh Béla – Vasvár, 1917.

1942

Ballásch Nándor – Felső-Meczenzéf, 1911.
Bobok György – Buják, 1919.
Bogyay László – Kiskomárom, 1918.
Csiszárík Béla – Rafajócz, 1915.
Csutkai Jenő – Nyíregyháza, 1916.
Festő Szabó László – Telki, 1920.
Gál István – Csikszereda, 1916.
Gyetvay György – Pápa, 1919.
Hantó Endre – Sopron, 1920.
Horváth Endre – Dérföld, 1919.
Illyés Zoltán – Budapest, 1918.
Jaszenovics László – Léva, 1916.

Káldy József – Iharosberény, 1920.
Kassa László – Vámosgyörk, 1919.
Kautsky Emil – Felnémet, 1918.
Komán Géza – Felsővisó, 1919.
Lessényi Béla – Budapest, 1919.
Madas László – Sopron, 1920.
Mayer György – Szeged, 1919.
Moldován (Ács) Antal – Szatmárnémeti, 1907.
Molnár István – Nyitra, 1918.
Pechtol István – Felsőszilágy, 1918.
Radnóty (Ringhofer) Alfréd – Sopron, 1919.
Radó Gábor – Diósgyőr, 1919.
Sághi István – Ügöd, 1917.
Sébor János – Arad, 1919.
Sponták Ernő – Ungvár, 1915.
Varga Béla – Nagyvárad, 1916.
Wéber József – Mindszent, 1913.
Takács Zoltán – Káloz, 1918.
Dr. Tardos János – Szepesbéla, 1907.
Tatár János – Budapest, 1920.
Thuronyi Béla – Tavarnok, 1917.
Toperczer Artúr – Arad, 1921.
Toperczer Zoltán – Szepesváralja, 1908.
Uiberacker Károly – Letenye, 1917.

1943

Bánó István – Nemescsó, 1917.
Bobok László – Tiszakarád, 1921.
Czipszer Károly – Pusztakisfalva, 1919.
Draskóczy József – Máramarossziget, 1912.
Ecsedy Sándor – Székesfehérvár, 1921.
Futó László – Pécs, 1921.
Gefferth István – Kassa, 1920.
Gillay József – Szegvár, 1921.
Hackel Emil – Budapest, 1919.
Halász Aladár – Répceszemere, 1921.
Hubay Gyula – Kaposvár, 1921.
Józsa Sándor – Kisújszállás, 1918.
Kiss Gyula – Arad, 1921.
Marton Tibor – Kiskundorozsma, 1921.
Medvey Tibor – Győr, 1922.
Mészáros Zoltán – Tata, 1920.

- Nyirády Lajos – Pápa, 1921.
 Ortutay Iván – Kapuszig, 1921.
 Pap László – Doboz, 1916.
 Pártos Béla – Temessziget, 1917.
 Paulik József – Dombó, 1920.
 Pethő Andor – Veszprém, 1921.
 Reuter Camilló – Budapest, 1920.
 Sali Emil – Gyanafalva, 1921.
 Sváb Imre – Baja, 1921.
 Szabó Károly – Nemestördemic, 1918.
 Szathmáry László – Szirma, 1911.
 Szőnyi Sándor – Szeged, 1921.
 Szovják Jenő – Kőszeg, 1919.
 Tóth Béla – Öcsöd, 1921.
 Tuskó László – Szeged, 1920.
 Völgyi László – Csurgó, 1920.
- 1944*
- Adomány István – Sopron, 1915.
 Ágfalvi Imre – Budapest, 1921.
 Auróri Sándor – Kapnikbánya, 1912.
 Barabits Elemér – Miskolc, 1921.
 Baranyay József – Vanyola, 1922.
 Bendik Gyula – Korompa, 1921.
 Benedek László – Beszterce, 1919.
 Bodó György – Kolozsvár, 1918.
 Brandisz Márton – Márga, 1918.
 Bulyovszky Miklós – Edelény, 1919.
 Cornides György – Komját, 1922.
 Csopey Pál – Zemplénagárd, 1921.
 Erős Rezső – Nagykovácsi, 1916.
 Fekete Sándor – Czinderybogád, 1922.
 Garbaisz László – Cinkota, 1922.
 Gyarmati Béla – Szigetvár, 1921.
 Horváth Miklós – Szombathely, 1921.
 Jekelfalussy Ferenc – Késmárk, 1921.
 Jarkovszky Alajos – Ungvár, 1921.
 Kachelmann Győző – Budapest, 1914.
 Karácsonyi Gyula – Kecskemét, 1908.
 Káráll János – Sopron, 1921.
 Kondor Antal – Balozsamegyes, 1922.
 Koren Pál – Szeged, 1921.
- Kőrös Gyula – Aranyosszohodol, 1918.
 Kóthy István – Érszöllős, 1919.
 Kovács Lajos – Noszlop, 1920.
 Kovács Miklós – Ungvár, 1922.
 Lautner György – Perecseny, 1921.
 Lengyel Andor – Abádszalók, 1911.
 Lessényi Ferenc – Budapest, 1922.
 Majer Antal – Káloz, 1920.
 Mankovich Géza – Ungvár, 1920.
 Meskó József – Kiskőrös, 1922.
 Miklósy Gábor – Gyergyószentmiklós, 1921.
 Nagy Lajos – Szombathely, 1921.
 Nemeskéri-Kiss Miklós – Nagyzerind-Őszipusza, 1919.
 Németh Ottó – Finnye, 1918.
 Oberkamp Gyula – Szombathely, 1915.
 Öllös Gusztáv – Apáczaszakállas, 1920.
 Őri László – Szentgotthárd, 1922.
 Panyiczky Gyula – Miskolc, 1922.
 Páris János – Nagybakónak, 1914.
 Perlaki Ferenc – Veszprém, 1921.
 Plander József – Nagykanizsa, 1920.
 Pum Gyula – Sopron, 1921.
 Sándor János – Kazár, 1920.
 Sebők László – Vezekény, 1921.
 Sereg Albert – Mezőkövesd, 1919.
 Schmiedl Károly – Alsómecenzéf,
 Szabó István – Bátaszék, 1920.
 Szabó Kálmán – Szombathely, 1903.
 Szádeczky Kardoss Béla – Szeged, 1922.
 Szepesi Sándor – Debrecen, 1921.
 Szőke Andor – Ungvár, 1918.
 Szukics Károly – Felsőszőlőnk, 1921.
 Tana Álmos – Bőlon, 1920.
 Török Endre – Gyöngyös, 1918.
 Varga Gábor – Teplicska, 1918.
 Vargha Domokos – Kunszentmiklós, 1922.
 Várszegi Ferenc – Aszód, 1920.
 Vas Ferenc – Vámosgyörk, 1921.
 Zelnik István – Apc, 1920.
- 1945*
- Bíró Lajos – Tiszaeszlár, 1922.

Brányi György – Sopron, 1923.
Élő Ferenc – Pusztasomorja, 1922.
Habel György – Oroszka, 1922.
Hopp József – Eszterháza, 1923.
Komlósi József – Tiszasas, 1921.
Murányi János – Mezőkövesd, 1922.
Schultz Tihamér – Kispest, 1920.
Simon Zoltán – Szombathely, 1923.

1946

Adamovich László – Eszterháza, 1921.
Bognár István – Székesfehérvár, 1922.
Dudás László – Tiszabő, 1923.
R. Emri János – Mikóháza, 1921.
Fényes Tibor – Budapest, 1922.
Hirváth Sándor – Budapest, 1923.
Járó Zoltán – Nagybecskerek, 1921.
Jászberényi Miklós – Técső, 1920.
Jereb Ottó – Nagybánya, 1922.
Keresztesi Béla – Kiskunfélegyháza, 1922.
Kocsis István – Darvas, 1920.
Kókai József – Karancsberény, 1919.
Kovács Illés – Bilin, 1919.
Kövér József – Zsira, 1923.
Lengyel György – Zugó, 1923.
Lukács János – Tetétlen, 1921.
Pányi Ákos – Miskolc, 1922.
Pápai János – Röjtökmuzsaj, 1921.
Pénzes Gyula – Vác, 1922.
Posgay Lajos – Mezőkövesd, 1919.
Rác István – Felsővárad, 1921.
Sattelberger János – Tóváros, 1922.
Sziklai Oszkár – Répáshuta, 1924.
Szoboszlai Aladár – Somogy-bányatelep, 1923.
Szombathelyi Ervin – Budapest, 1923.
Szörényi László – Győr, 1923.
Teszárs Géza – Szőgye, 1923.
Tóth Imre – Baja, 1923.
Tóth Miklós – Karcag, 1921.

1947

Fejér István – Nagyszöllős, 1917.

Firbás Oszkár – Szeged, 1923.
Horváth Emil – Sopron, 1920.
Horváth István – Eszterháza, 1922.
Jancsó Gábor – Bereck, 1923.
Janó István – Kisújszállás, 1922.
Kádár Zsombor – Barót, 1923.
Kálmán István – Szombathely, 1924.
Kolodzey Tibor – Parnó, 1922.
Kozma László – Vál, 1924.
Lányi János – Gárdony, 1924.
Martinkovics Antal – Lakompak, 1920.
Máthi Gyula – Budapest, 1923.
Páll Endre – Sopron, 1923.
Pálvölgyi Lóránt – Tata, 1923.
Pandula Zoltán – Tibolddaróc, 1922.
Partos (Petz) Antal – Szekszárd, 1924.
Posgay István – Mezőkövesd, 1921.
Sóvári Soós Károly – Miskolc, 1923.
Stubits János – Zalalövő, 1923.
Szalay Endre – Csöngye, 1923.
Szász Tibor – Gergelyi, 1923.
Szircsák Ferenc – Belpátfalva, 1923.
Szy Ferenc – Lackenbach
Táborny István – Rákosszentmihály, 1923.
Tompai Károly – Kisbác, 1923.
Tóth Kálmán – Budapest, 1922.

1948

Balogh Béla – Debrecen, 1924.
Barkóczy László – Diósgyőr, 1924.
Béldi László – Tatabánya, 1922.
Bezzegh László – Lugos, 1917.
Cserjés Antal – Baja, 1922.
Eger Ferenc – Hegyfalva, 1925.
Erdősi Dezső – Tapolcafő, 1922.
Ernyey László – Iharosberény, 1925.
Ete Kálmán – Mohács, 1923.
Faragó Kornél – Budapest, 1925.
Felszeghy György – Hardicsa, 1921.
Gál István – Vác, 1923.
Gertheisz Antal – Temesvár, 1923.
Halász László – Tabajd, 1923.

- Harsányi László – Nagykőrös, 1923.
 Henzel János – Munkácsváraalja, 1920.
 Hokhold Ferenc – Pápa, 1923.
 Igmándy Zoltán – Hajdúnánás, 1925.
 Kapatán Valter – Diósgyőr, 1924.
 Klemencsics István – Vilonya, 1924.
 Kovács Ferenc – Györszentmárton, 1920.
 Kovács Mihály – Kőszegremete, 1924.
 Krassay János – Gödöllő, 1924.
 Lutonszky Zoltán – Budapest, 1923.
 Martos András – Alsóbogátpuszta, 1922.
 Mersich Endre – Bük, 1925.
 Mészáros István – Vasad, 1923.
 Nagy János – Borszörcsök, 1915.
 Ifj. Palotás Ferenc – Püspöknádasd, 1924.
 Pammer László – Pestszentlőrinc, 1925.
 Perédy István – Esztergom, 1923.
 Simon Miklós – Zombor, 1922.
 Sipos Sándor – Arad, 1923.
 Szabó Pál – Budapest, 1925.
 Szalay Barnabás – Nyíregyháza, 1921.
 Szendrey István – Karcag, 1922.
 Szilágyi József – Mezősas, 1924.
 Szilágyi Miklós – Diósgyőr-Pereces, 1921.
 Szlanka Pál – Kiskőrös, 1922.
 Szontagh Pál – Nyírbarta, 1925.
 Takács Zoltán – Szombathely, 1925.
 Termeczky József – Dőr, 1923.
 Ternyik László – Szank, 1922.
 Torkos Ferenc – Karakó, 1923.
 Torondy Kálmán – Budapest, 1924.
 Újházi Béla – Budapest, 1925.
 Vaszary Pál – Kolozsvár, 1924.
 Vörös István – Nagyberény, 1919.
- 1949**
- Antal Dezső – Nóráp, 1920.
 Balogh Ferenc – Szeged, 1924.
 Beély Miklós – Miskolc, 1926.
 Békei Tibor – Baja, 1925.
 Bernhardt Mátyás – Sopronbánfalva, 1922.
 Bézsenyi (Buzi) József Gerde, 1914.
 Bige Zsolt – Derecske, 1924.
 Bögér András – Diósjenő, 1920.
 Bognár Ferenc – Tormáspuszta, 1925.
 Borsos Zoltán – Duka, 1924.
 Burkis Béla – Koroncó, 1920.
 Büttner Gyula – Esztergom, 1922.
 Búzás Endre – Beremend, 1922.
 Csányi Elek – Nagykanizsa, 1920.
 Csesznák Elemér – Sopron, 1925.
 Csóka János – Garta, 1921.
 Csorba Jenő – Diósgyőr, 1924.
 Danszky István – Tenkegörséd, 1927.
 Elekes András – Gyergyóremete, 1924.
 Erdős László – Cserépváraalja, 1925.
 Farkas Barnabás – Budapest, 1925.
 Farkas Tibor – Csorna, 1923.
 Fejes József – Miskolc, 1925.
 Fekete József – Pankota, 1924.
 Fuják József – Székesfehérvár, 1925.
 Gádoros László – Bánhida, 1923.
 Gencsi László – Hajdúböszörmény, 1924.
 Gombossy Béla – Budapest, 1925.
 Gulyás Jenő – Sajószentpéter, 1923.
 Györke Zsombor – Sepsiszentgyörgy, 1923.
 Hanzmann Károly – Sopron, 1924.
 Harmath Béla – Budapest, 1923.
 Herpay Imre – Vajszló, 1924.
 Horváth Lajos – Szombathely, 1923.
 Horváth Lajos – Sorkikápolna, 1924.
 Horváth Zoltán – Budapest, 1925.
 Hreblay László – Zboró, 1921.
 Huszár Endre – Kőrösztentmárton, 1919.
 Jakab Gyula – Berettyóújfalu, 1925.
 Jósvai Pál – Miskolc, 1923.
 Keller Ernő – Szalatnak, 1925.
 Kertész Sándor – Nyírlövő, 1924.
 Kiss László – Nagysitke, 1924.
 Kiss Rezső – Mohács, 1925.
 Kőhalmi Gábor – Tóváros, 1924.
 Kopeczky Ferenc – Dolnji-Miholjac, 1911.
 Körmendi Pál – Hegyhátszentjakab, 1924.
 Kovács Dénes – Miskolc, 1926.

- Kurdy István – Boldva, 1924.
Laczkó György – Székesfehérvár, 1923.
Láng Elemér – Görcsöny, 1924.
Lengyel György – Budapest, 1925.
Lostorfer Rezső – Karapancsa, 1925.
Lukács László – Kandó, 1925.
Markó Miklós – Sárvár, 1921.
Márkus László – Szombathely, 1919.
Mészöly Győző – Fadd, 1922.
Mohay György – Szekszárd, 1921.
Molnár László – Mezőhegyes, 1926.
Motika Endre – Kecskemét, 1924.
Musnai Károly – Sófalva, 1921.
Nagy Lajos – Szatmárnémeti, 1923.
Nagy László – Szeged, 1924.
Nagy Olivér – Budapest, 1924.
Niszler Róbert – Alcsut, 1919.
Patkós Antal – Mezőtúr, 1921.
Pintér István – Réde, 1925.
Rabi István – Sopronhorpács, 1924.
Sallay Béla – Pécs, 1923.
Schmidt Ernő – Feketeerdő, 1925.
Schmuck Mihály – Oroszvár, 1925.
Schügerl Miklós – Sopron, 1926.
Sebestyén László – Tata, 1923.
Sisska Ernő – Érsekújvár, 1921.
Somkúti Elemér – Ózd, 1923.
Stefanik László – Ászód, 1923.
Szeberényi István – Budapest, 1925.
Szegletes József – Inota, 1920.
Szél Endre – Budapest, 1925.
Szenczi Gyula – Esztergom, 1926.
Szigetváry Sándor – Nagypall, 1923.
Tanács István – Tab, 1924.
Ván László – Kiskunhalas, 1923.
Varga Ottó – Nagyvárad, 1919.
Varsányi (Wiesner) Imre – Mekényes, 1923.
Vicze Ernő – Döbrököz, 1926.
Vida László – Szeged, 1924.
Vitus Géza – Szentegyházásfalva, 1920.
Wachtel Sándor – Gyórszentmárton, 1923.
Zágoni István – Kolozsvár, 1924.
- Zámbó János – Hegykő, 1920.
Zathureczky Lajos – Marót, 1923.
Zoltán Tamás – Nyíregyháza, 1925.
- 1950
- Bedy Zoltán – Szombathely, 1925.
Bezerédi Gyula – Tolna, 1926.
Bogár István – Tés, 1926.
Bognár József – Mélykút, 1923.
Bösze Aladár – Sopron, 1925.
Botár Antal – Alsósajó, 1922.
Botos Géza – Debrecen, 1926.
Bulin István – Ivánc, 1926.
Cserjesi Antal – Rákosszentmihály, 1925.
Csonka Béla – Magyaregres, 1926.
Czeglédi Béla – Sarkad, 1926.
Czipszer Miklós – Pusztakisfalud, 1927.
Dallos Andor – Hevesaranyos, 1928.
Dants Béla – Gyimesbükk, 1919.
Doklea István – Kerkaszentmiklós, 1925.
Dunaszentgyörgyi Gusztáv – Decs, 1922.
Ernyei István – Iharosberény, 1927.
Fejér István – Magyaróvár, 1925.
Földes Kálmán – Nádasd, 1927.
Földes Sándor – Pozsony, 1926.
Füry Mihály – Erdősokonya, 1928.
Füzi István – Sopron, 1924.
Galavics László – Lövő, 1927.
Göde György – Zalaszentmihály, 1926.
Guller Imre – Törökszentmiklós, 1924.
Gyurkó Pál – Jászapáti, 1924.
Hauser Béla – Besztercebánya, 1906.
Hering Endre – Szentantál, 1922.
Hoffmann János – Sopron, 1920.
Horváth Alfréd – Moson, 1924.
Horváth László – Eszterháza, 1926.
Horváth Tibor – Szeged, 1926.
Jeney Ferenc – Padrag, 1927.
Juhász Lajos – Vác, 1924.
Jurcsik István – Pécs, 1923.
Kálnoki Kis János – Szeged, 1925.
Kardos Rezső – Sopron, 1923.

- Keresztes György – Budapest, 1925.
 Király Sándor – Tata, 1925.
 Kis Lajos – Somogyaszaló, 1926.
 Kiss Antal – Adásztevel, 1922.
 Kiss Frigyes – Kiskőrös, 1927.
 Kiss István – Babót, 1924.
 Klima Imre – Budapest, 1924.
 Kocsis Ferenc – Kiskundorozsma, 1928.
 Köllő Ferenc – Gyergyócsomafalva, 1924.
 Konyecsní Lóránd – Sáska, 1927.
 Láng Mihály – Borsodszentjános, 1923.
 Lócsey Iván – Tokaj, 1926.
 Magyar Antal – Selmechánya, 1922.
 Manninger Ernő – Sopron, 1924.
 Mátyás Béla – Csepel, 1928.
 Megyesi Sándor – Pestújhely, 1924.
 Mihály László – Szeged, 1925.
 Mohi György – Ózd, 1926.
 Nagy Imre – Szepetk, 1925.
 Nagy István – Magyarcsaholy, 1922.
 Nagy Sándor – Vitnyéd, 1926.
 Németh Ferenc – Budapest, 1928.
 Németh Károly – Budapest, 1927.
 Németh Sándor – Petőháza, 1926.
 Orosz Ágoston – Penészlak, 1926.
 Ördögh Zoltán – Orsova, 1924.
 Pallós János – Kaposvár, 1925.
 Péter Sándor – Marosvásárhely, 1921.
 Pintér László – Pécs, 1924.
 Posgay Antal – Mezőkövesd, 1924.
 Rohonyi Antal – Szatmárnémeti, 1923.
 Rónai Béla – Marosújvár, 1924.
 Rónai Ferenc – Nagyigmánd, 1926.
 Rössler Károly – Tápiógyörgye, 1927.
 Sallak István – Szatmárnémeti, 1926.
 Saly Pál – Nagykapos, 1921.
 Salyámosy Tibor – Budapest, 1925.
 Sebős Iván – Örmező, 1925.
 Sipos József – Encs, 1923.
 Somodi Jakab – Kutyfalva, 1923.
 Stierand Jenő – Berettyószéplak, 1924.
 Strausz József – Munkács, 1924.
 Szabó József – Rábaszenthalm, 1922.
 Szemző Gyula – Drávapálfa, 1920.
 Szentkúti Ferenc – Sopron, 1926.
 Szentpéteri Zoltán – Szilasbáthás, 1924.
 Vancsura Rudolf – Bajaszentistván, 1927.
 Vashegyi Dezső – Szeged, 1924.
 Vass Béla – Pécs, 1923.
 Verézi László – Sopron, 1925.
 Wurcz József – Pécs, 1924.
 Zemlényi Árpád – Rimaszombat, 1924.
 Zilahy Aladár – Budapest, 1920.
 Zólyomy László – Győr, 1926.
 Zsigó László – Paptamási, 1925.
- 1951*
- Ádorján József – Zalakaros, 1923.
 Almásy János – Székesfehérvár, 1910.
 Béli Ferenc – Tatatóváros, 1927.
 Bercz Endre – Sarud, 1923.
 Bogár László – Tés, 1928.
 Bogár Pál – Tés, 1927.
 Boncz Tibor – Budapest, 1925.
 Boros Jenő – Bük, 1928.
 Diósi Gyula – Baja, 1926.
 Enyeczdi Lajos – Pécs, 1928.
 Ercsényi Pál – Polgár, 1922.
 Farkas Imre – Csorna, 1928.
 Földényi Mihály – Pécs, 1926.
 Frank László – Sopron, 1928.
 Gabnai Zoltán – Békéscsaba, 1916.
 Gáspár Hantos Géza – Bajaszentistván, 1927.
 Hagen Ferenc – Pécs, 1925.
 Hámori Vilmos – Budapest, 1925.
 Hess Jenő – Fenyőfő, 1928.
 Hőbausz Rikard – Sopron, 1926.
 Horváth Károly – Marcaltó, 1924.
 Jagodich Béla – Oszkó, 1929.
 Jáhn Ferenc – Szilvásvárad, 1926.
 Juhász Lóránt – Katalinhuta, 1923.
 Kéky Gyula – Szombathely, 1928.
 Kerényi Ervin – Hatvan, 1921.
 Kiss Endre – Resicabánya, 1925.

- Kiss Ipoly – Földeák, 1928.
Kovács Béla – Szatmárnémeti, 1926.
Kovács István – Bő, 1924.
Márcis Béla – Moson, 1927.
Michalik István – Budapest, 1928.
Mohos János – Halimba, 1925.
Nagy Lajos – Székesfehérvár, 1927.
Németh László – Tapsony, 1926.
Olaszy István – Kőszeg, 1928.
Pagony Hubert – Surd, 1925.
Parragi István – Újpest, 1913.
Pataki Antal – Miszla, 1929.
Pavlicic Szlavkó Lóránt – Nagyszerez, 1925.
Pénzváltó Géza – Egervár, 1927.
Perlaky János – Pécsvárad, 1928.
Pópity Jenő – Szeged, 1927.
Rencz János – Dömös, 1928.
Roxer Egon – Pestszentlőrinc, 1926.
Ruzsa Béla – Oros, 1924.
Schneider Ferenc – Kópháza, 1926.
Schván János – Magyaregregy, 1927.
Sipeki Zoltán – Sérísáp, 1926.
Solymos Rezső – Bejegyertyános, 1929.
Sonkoly István – Miskolc, 1929.
Szabó József – Szatmárnémeti, 1925.
Székely Géza – Vaskő, 1922.
Szentei Barnabás – Sopron, 1926.
Szöllösi János – Karcag, 1928.
Szörényi Miklós – Ózd, 1928.
Tokaji Gábor – Gerla, 1916.
Tóth Pál – Zanat, 1928.
Tóth Sándor – Kőszeg, 1929.
Tresó István – Markaz, 1925.
Varga Lajos – Orosháza, 1927.
Veres Sándor – Jászkisér, 1927.
Zilahy József – Tövis, 1922.
Zsilinszky Győző – Rozsnyó, 1929.
- 1952
- Antalóczy Tibor – Lelesz, 1925.
Bárdfalvy Ferenc – Gagyvendégi, 1926.
Béldi Ákos – Bánhida, 1929.
- Berdál László – Mersevát, 1927.
Blattny Ernő – Beszterce, 1929.
Búza István – Kisfalud, 1918.
Búzasi László – Pécs, 1928.
Cebe Zoltán – Szombathely, 1929.
Chrenóczy Nagy László – Kapuvár, 1930.
Csepregi János – Sümeg, 1927.
Csillag Vince – Kóny, 1921.
Csimá István – Gyöngyös, 1928.
Czifra János – Budapest, 1930.
Daróczi Ambrus – Hajdúnánás, 1925.
Dezsényi Ede – Négyes, 1923.
Dvorszki József – Aszód, 1927.
Farkas László – Pécs, 1928.
Fritsch László – Budapest, 1927.
Gyuristics Tamás – Pécs, 1929.
Haják Gyula – Budapest, 1924.
Horváth József – Böhönye, 1927.
Horváth Zoltán – Kiskorpad, 1928.
Hulják József – Diósgyőr, 1929.
Járasi Lőrinc – Sátoraljaújhely, 1929.
Juhász Imre – Irsa, 1923.
Kállai József – Hajdúnánás, 1924.
Kálnay Ubul – Sopron, 1928.
Király László – Szilvásvár, 1930.
Kiss György – Zalaegerszeg, 1929.
Kontra László – Köveskál, 1923.
Kovács László – Bakonyszentlászló, 1927.
László György – Sopron, 1926.
Lukács Tihamér – Levelek, 1930.
Marjai Zoltán – Gyékényes, 1928.
Marschall Gyula – Budapest, 1928.
Mester György – Csepel, 1929.
Mészáros Gyula – Szentés, 1929.
Nagy József – Dormánd, 1926.
Nagy Zoltán – Szilvásvár, 1928.
Nagy Zoltán – Gyula, 1929.
Németh Károly – Rigács, 1929.
Orth Béla – Kaposvár, 1926.
Palotás Károly – Pécs, 1926.
Páll Miklós – Szentpéterföldre, 1930.
Pap Sándor – Szakcs, 1922.

- Pásztor László – Kelevíz, 1925.
Pénzes László – Vashosszúfalu, 1927.
Rottenbücher István – Bakonybél, 1929.
Sóth Ervin – Dabrony, 1929.
Suba János – Beremend, 1929.
Szalai Árpád – Szárföld, 1927.
Szepesi András – Drégelypalánk, 1929.
Tenkely Tibor – Debrecen, 1929.
Tikos Jenő – Gyurgyenóvác, 1926.
Tóth József – Kapuvár, 1927.
Tóth László – Galgamácsa, 1927.
Török Attila – Hodoscsépány, 1926.
Tuzson Tihamér – Mohács, 1926.
Varga Alfréd – Páka, 1927.
Vaszi Andor – Beszterce, 1927.
Zoller Vilmos – Nagymaros, 1930.
- 1953
- Ács József – Pécs, 1930.
Ambrus Tivadar – Celldömölk, 1930.
Andor József – Zalalövő, 1930.
Bedics József – Etyek, 1921.
Benedek Ottó – Tiszapüspöki, 1927.
Barcsay László – Berettyóújfalu, 1930.
Beselics Ferenc – Pér, 1920.
Besenyei János – Besenyőtelek, 1929.
Budai Géza – Vécs, 1930.
Csanády Etele – Szombathely, 1931.
Csapodi István – Sopron, 1930.
Csermely László – Miskolc, 1930.
Csizmazia József – Sopron, 1931.
Csobánci Erzsébet – Kiskunhalas, 1928.
Czebe Gyula – Soroksárpéteri, 1926.
Dsupin János – Fáy, 1924.
Erdélyi György – Debrecen, 1931.
Farkas Pál – Bodony, 1928.
Fekete Béla – Kúp, 1926.
Fleck Ernő – Szombathely, 1929.
Fodor Imre – Kővágótöttös, 1930.
Fodor István – Kiskunhalas, 1929.
Frivaltszky Margit – Sopron, 1929.
Galambos László – Székesfehérvár, 1929.
- Gál János – Hont, 1928.
Gönczöl Imre – Kunágota, 1931.
Györki Attila – Dúsnok, 1929.
Hajdú István – Pilismarót, 1931.
Halász Aranka – Makó, 1928.
Hártó János – Szokolya, 1930.
Horváth Károly – Agyagosszergény, 1929.
Ivanov Péter – Jakronda 1929.
Jachymiczky István – Sárvár, 1931.
Járasi József – Ipolytarnóc, 1930.
Joó Imre – Nagykanizsa, 1930.
Juharos László – Madaras, 1928.
Juhász Tibor – Cegléd, 1929.
Kalamár Angyalka – Budapest, 1931.
Kalmár Károly – Apc, 1929.
Kemény Károly – Bakonypéterd, 1926.
Kerekes Géza – Budapest, 1930.
Keszthelyi István – Görcsöny, 1929.
Kiss Ernő – Szombathely, 1929.
Kiss Ernő – Nemeshany, 1927.
Kiss János – Héreg, 1927.
Kondor Magdolna – Sopron, 1931.
Kopasz Margit – Sopron, 1929.
Kornics János – Bagamér, 1927.
Kotány György – Rudabánya, 1931.
Kotlár Károly – Szeged, 1930.
Kovács Jenő – Egerbakta, 1930.
Leic József – Grábóc, 1928.
Libel Erzsébet – Nagyikinda, 1928.
Liczkó Zoltán – Gyöngyös, 1927.
Lippenszky György – Sáp, 1929.
Lombos Tibor – Budapest, 1931.
Major Richard – Budapest, 1929.
Markovics László – Székesfehérvár, 1929.
Mátay Ibolya – Felsőgalla, 1929.
Mészáros János – Rákosszentmihály, 1930.
Mészáros György – Nagyrákos, 1928.
Mészáros József – Sopron, 1927.
Németh Zoltán – Hosszúperesztég, 1928.
Novák István – Felsőábrány, 1930.
Nyergesi Miklós – Nyergesújfalu, 1929.
Obert Gyula – Helsfa, 1929.

- Ott György – Hahót, 1928.
 Őri András – Debrecen, 1929.
 Pap Ferenc – Mohács, 1931.
 Péterfalvi Sándor – Sümeg, 1930.
 Práger István – Felsőgalla, 1931.
 Radványi Tivadar – Suha-huta, 1930.
 Rizner József – Kistengelic, 1927.
 Sándor András – Sátoraljaújhely, 1929.
 Saskó István – Penc, 1925.
 Schäfer József – Paks, 1924.
 Simon Ferenc – Sopron, 1930.
 Soós József – Vép, 1930.
 Spanraft Gizella – Sopron, 1930.
 Szabó József – Debrecen, 1930.
 Szakonyi Sándor – Csombárd, 1930.
 Szalai László – Beleg, 1930.
 Székely Edgár – Bakonyzentkirály, 1931.
 Székér Lajos – Homokbödöge, 1927.
 Szóka Gyula – Tapolca, 1930.
 Tallós Péter – Pozsony, 1931.
 Tanaszi György – Berettyóújfalu, 1930.
 Tanay László – Sopron, 1930.
 Tobak Ferenc – Orosháza, 1927.
 Tóth János – Kaposfüred, 1929.
 Török László – Sopron, 1928.
 Urbanyik János – Kéttbodony, 1929.
 Varga László – Homokmégy, 1927.
 Vissi Emil – Árpás, 1927.
 Zékány Tibor – Máramarossziget, 1927.
- 1954*
- Aczél Ferenc – Vác, 1932.
 András József – Drávacgárdony, 1931.
 Barabás Lajos – Lisznyó, 1919.
 Barányi László – Alberti, 1931.
 Bartucz József – Szentés, 1931.
 Bene József – Olaszka, 1931.
 Benedek András – Gyergyóalfalu, 1925.
 Bédai Ferenc – Szombathely, 1930.
 Bécs László – Pápa, 1929.
 Bíró Ferenc – Újpest, 1929.
 Bondor Antal – Kiskunfélegyháza, 1932.
 Borka László – Sárpentele, 1927.
 Borsodi Imre – Osli, 1929.
 Csicsmán Károly – Újkécske, 1928.
 Csóka Lajos – Csapod, 1930.
 Czebei Sándor – Nagykorpád, 1932.
 Czene Barnabás – Uraly, 1929.
 Dallos Péter – Kecskemét, 1930.
 Dankánics Iván – Nagyszöllős, 1930.
 Deák István – Felsőegerszeg, 1930.
 Desseffy Imre – Budapest, 1931.
 Dobos Tibor – Csombárd, 1931.
 Dobribán Géza – Gyergyótölgyes, 1926.
 Dsupin Ferenc – Fáy, 1926.
 Edőcs Lajos – Kisgörbő, 1929.
 Eördögh Árpád – Szekszárd, 1925.
 Farkas László – Szombathely, 1928.
 Fekete István – Fényeslitke, 1930.
 Ferencz László – Tata, 1932.
 Fisi Ernő – Rábapatona, 1930.
 Fodor Irén – Kővágótöttös, 1931.
 Fodor László – Budapest, 1926.
 Fónyi Sándor – Debrecen, 1931.
 Fuchs György – Győr, 1932.
 Gombási István – Mersevát, 1930.
 Guba József – Mezőkövesd, 1930.
 Gyenizse Antal – Rétság, 1932.
 Harkai Lajos – Nagykőrös, 1930.
 Háj György – Debrecen, 1932.
 Hárs József – Talapatka, 1930.
 Heinczinger Béla – Nagymaros, 1929.
 Henzer Antal – Tatabánya, 1931.
 Héder Sándor – Budapest, 1932.
 Hidas Mária – Szarvas, 1931.
 Horváth Miklós – Karakó, 1930.
 Hundza Ferenc – Tokod, 1930.
 Ihász Ferenc – Győr, 1928.
 Jakits József – Királyhalom, 1931.
 Juhász Tibor – Gyöngyös, 1930.
 Kálósi István – Kalocsa, 1933.
 Kemény László – Lázi, 1930.
 Kerégyártó Béla – Prügy, 1927.
 Király Pál – Gödöllő, 1932.

- Kiss Imre – Csénye, 1930.
 B. Kiss Mihály – Izsák, 1927.
 Kiss Zoltán – Galgagyörk, 1931.
 Knapp István – Csesnek, 1931.
 Kocziha Jenő – Fanyótfő, 1924.
 Kocsiszki János – Békáscsaba, 1930.
 Kondor János – Déneslak, 1924.
 Koronky István – Torockó, 1930.
 Kovács Ferenc – Felsőrajk, 1931.
 Kovács Péter – Fertőszentmiklós, 1932.
 Kozma Péter – Nagyléta, 1930.
 Kőhídi Róbert – Győr, 1930.
 Kőszegi Béla – Körmend, 1928.
 Köveskúti György – Tés, 1929.
 Makóy Oszkár – Bustyaháza, 1931.
 Matók János – Szeged, 1932.
 Máriaföldy Erzsébet – Szeged, 1930.
 Michalovics László – Komárom, 1932.
 Mohácsi Dániel – Nagykőrös, 1932.
 Molnár Kálmán – Túrkeve, 1929.
 Nagy Béla – Guta, 1928.
 S. Nagy László – Szentpéterszeg, 1931.
 Nagy Sándor – Hódmezővásárhely, 1930.
 Nyebehaj János – Pomáz, 1924.
 Oláh Imre – Karcag, 1931.
 Papp László – Szekszárd, 1931.
 Patkó József – Pinchehely, 1930.
 Pánczél Károly – Györszentiván, 1929.
 Péterfalvi József – Sümeg, 1925.
 Pusztai Nándor – Sopron, 1931.
 Rádlér Géza – Fertőszentmiklós, 1930.
 Rendi László – Györszentiván, 1928.
 Róka István – Csörnyeföld, 1929.
 Rumszauer János – Szederkény, 1931.
 Schmal Ferenc – Vasalja, 1930.
 Schwarcz Dezső – Hosszúvölgy, 1930.
 Seemann Ilona – Budapest, 1931.
 (Teleki Ádámné)
 Sípos Árpád – Márokföldre, 1929.
 Soós Károly – Áporka, 1931.
 Szabados József – Békés, 1930.
 Szabó Antal – Hajdúnánás, 1929.
 Szabó Mátyás – Szihalom, 1929.
 Széchényi Géza – Kaposvár, 1925.
 Szemerédy Miklós – Debrecen, 1931.
 Szöllősi Tibor – Ráckeve, 1930.
 Szücs Gábor – Békés, 1930.
 Tajnafői Anna – Lenti, 1932.
 Tajnafői Sándor – Csorna, 1928.
 Takács Gyula – Bük, 1930.
 Takáts János – Petőháza, 1932.
 Tar László – Pestszenterzsébet, 1932.
 Temesváry László – Szekszárd, 1931.
 Tiliczky Sándor – Polgár, 1931.
 Tollner György – Nádasladány, 1930.
 Tóth Tamás – Tab, 1932.
 Turny István – Komárom, 1924.
 Vajna Sándor – Nagybjom, 1931.
 Varró János – Tata, 1932.
 Vaski László – Kávás, 1926.
 Várfalvi József – Tornyospálca, 1929.
 Vermes Dániel – Marcalgergelyi, 1930.
 Vezér György – Süttő, 1926.
 Weibl Elemér – Nagytevel, 1931.
 Wolf Tibor – Kecskemét, 1930.
- 1955
- Alacsony Ilona – Felsőszeleste, 1931.
 Anda Irén – Vitnyéd, 1930.
 Antal Antal – Sátoraljaújhely, 1932.
 Árkosy Pál – Nyírbátor, 1932.
 Asztalos Dezső – Szekszárd, 1928.
 Asztalos Gábor – Csanádapáca, 1925.
 Asztalos Sándor – Budapest, 1929.
 Babos Károly – Abaújszántó, 1928.
 Balla Gyula – Pusztamagyaród, 1929.
 Balla Margit – Okány, 1932.
 Balázs Miklós – Mogyoród, 1927.
 Barabás Attila – Abádszalók, 1932.
 Begya Lajos – Gézsény, 1930.
 Bek Gyula – Páka, 1931.
 Breitenstein Miklós – Kisvejke, 1931.
 Búza Antal – Nádasd, 1929.
 Csötönyi József – Szekszárd, 1931.

Dancsecs János –	Galapátka, 1931.	Lipták Endre –	Gacsaly, 1932.
Danczik András –	Gyulavári, 1931.	Madas Gabriella –	Sopron, 1922.
Dankovics Margit –	Vép, 1931.	Mag József –	Rimaszécs, 1929.
Daróczy Nóra –	Pétervásár, 1933.	Magyar János –	Kisszékely, 1926.
Dámosy Zoltán –	Budapest, 1932.	Maródi Ferenc –	Hévízgyörk, 1930.
Demeter Ferenc –	Vaja, 1925.	Mester József –	Mohács, 1928.
Demeter Sándor –	Jászárokszállás, 1929.	Mezei László –	Vállaj, 1931.
Dömösi József –	Makó, 1923.	Miklódi János –	Vajdácská, 1930.
Dózsa Klára –	Balaszagyarmat, 1933.	Milei László –	Újpest, 1932.
Édes István –	Madar, 1931.	Milota Erik –	Balaszagyarmat, 1931.
Farkas Imre –	Parád, 1926.	Mitnyik László –	Héreg, 1920.
Fogarasi Dénes –	Verese gyház, 1932.	Molnár József –	Naszvad, 1928.
Frey Ottó –	Taliándörög, 1933.	Molnár Katalin –	Bakonysárkány, 1931.
Futó Antal –	Pécs, 1932.	Murányi Róbert –	Gyöngyössolymos, 1932.
Galgóci Ernő –	Lónya, 1928.	Nagy Kálmán –	Vámoscsalád, 1931.
Gordos Mátyás –	Etes, 1932.	Nagy Miklós –	Feketeerdő, 1932.
Gyila Ferenc –	Jászberény, 1924.	Németh László –	Devecser, 1932.
Hajdú Endre –	Pilismarót, 1933.	Óhídi Tibor –	Szombathely, 1931.
Hegedűs Pál –	Markaz, 1926.	Pataki Pál –	Sátoraljaúj hely, 1930.
Holéczy Géza –	Szatmárnémeti, 1926.	Petró János –	Finke, 1929.
Horváth Gyula –	Kővágóörs, 1932.	Pintér László –	Nemti, 1932.
Horváth István –	Pajzsszeg, 1931.	Polner Antal –	Szeged, 1932.
Horváth Miklós –	Ravazd, 1931.	Pünkösti Imre –	Budapest, 1930.
Hudetz Éva –	Szombathely, 1932.	Recht János –	Majs, 1932.
Hursán György –	Békéscsaba, 1929.	Rosta Gyula –	Pajzsszeg, 1929.
Ipsits Lajos –	Celldömölk, 1929.	Sági Sándor –	Kemence, 1929.
Kalamár József –	Iharos, 1932.	Sándor Géza –	Tényő, 1931.
Kálmán Miklós –	Józsa, 1931.	Sándor János –	Sajókaza, 1932.
Káposzta Ferenc –	Pásztó, 1931.	Sántha Jenő –	Debrecen, 1932.
Karczag Tibor –	Nyíregyháza, 1931.	Sebestyén Zoltán –	Börcs, 1931.
Kiss Ferenc –	Tóalmás, 1930.	Seres Béla –	Hódmezővásárhely, 1932.
Kiss János –	Gyöngyös, 1930.	Simon József –	Kustánszeg, 1933.
Kiss József –	Töltéstava, 1929.	Sípos András –	Csepreg, 1932.
Kiss József –	Parád, 1924.	V. Szabó Ferenc –	Doboz, 1932.
Kondor István –	Balozsamedgyes, 1924.	Szabó Mária –	Szeged, 1932.
Körtélyesi György –	Székesfehérvár, 1930.	Szalay Imre –	Babót, 1928.
Kovács Béla –	Földes, 1932.	Szanyi László –	Etyek, 1933.
Kovács József –	Pestszentlőrinc, 1933.	Szappanos András –	Szarvas, 1928.
Krasnyánszky Irén –	Jászberény, 1932.	Szatmári Ferenc –	Doboz, 1932.
Kúthy Timót –	Balatonfüred, 1931.	Szendrey András –	Miskolc, 1930.
Lakatos Zoltán –	Oltárc, 1930.	Szendrei Ernő	Pusztavám, 1924.
Lengyel Béla –	Fony, 1928.	Szendródi János –	Magyarszék, 1931.

- Szigeti Nándor – Csepreg, 1932.
 Szuromi Bogár János – Kápolna, 1920.
 Takács Károly – Bogyoszló, 1926.
 Tavas Gyula – Budapest, 1932.
 Téglássy Győző – Esztergom, 1926.
 Túrmezei Éva – Gérce, 1933.
 Ubitz Gyula – Körmen, 1932.
 Udvardy Sándor – Bácsalmás, 1933.
 Vad Miklós – Gyergyóalfalu, 1922.
 Vágó László – Fiafalva, 1924.
 Vasas Kálmán – Noszvaj, 1926.
 Varga Béla – Mezőcsát, 1931.
 Varga János – Mosdós, 1931.
 Varga Zoltán – Heves, 1930.
 Venyercsán Pál – Tótkomlós, 1931.
 Vida Zoltán – Nagykeszi, 1931.
 Világhy György – Győr, 1931.
 Virágh Erzsébet – Berhida, 1930.
 Wambach Béla – Szeged, 1931.
 Zanati Márton – Nagykapornok, 1932.
 Zsupanek Lajos – Csesztreg, 1931.
- 1956*
- Borkó István – Mohora, 1932.
 Fülöp Zoltán – Miskolc, 1929.
 Gál István – Kiskunhalas, 1923.
 Ghimesy László – Budapest, 1928.
 Holtai Imre – Katafa, 1932.
 Kárpáti Gábor – Újszász, 1924.
 Kovács Dénes – Barcs, 1933.
 Nagy Tibor – Kapuvár, 1927.
 Orosz Ottó – Gyöngyösszőlős, 1928.
 Sass László – Sopron, 1917.
 Szeile Aranka – Baja, 1933.
 Trenka Sándor – Városlőd, 1926.
 Wisnovszky Károly – Lúgos, 1928.
- 1957*
- Antal Zsuzsanna – Kazsok, 1932.
 Banadics István – Buca, 1931.
 Bánszegi József – Nyíri, 1931.
 Bartucz Ferenc – Szilvásvárad, 1932.
- Beliczai István – Cegléd, 1931.
 Bozó János – Sövényháza, 1919.
 Csanádi Béla – Tompa, 1932.
 Csoboth Lázár – Hadikfalva, 1932.
 Czágásch József – Győr, 1934.
 Danka László – Kőszeg, 1933.
 Dávid Sándor – Jászkarajenő, 1931.
 Deli Zoltán – Kán, 1932.
 Dencs Tibor – Isaszeg, 1927.
 Elmer Nándor – Kunbaja, 1932.
 Farkas Sándor – Kéked, 1931.
 Fatalin Gyula – Egervár, 1933.
 Fodor Imre – Kapuvár, 1930.
 Frey Antal – Pusztavám, 1931.
 Führer Ernő – Szentpéterúr, 1922.
 Füleki György – Gyöngyös, 1928.
 Gárdonyi Gábor – Szank, 1932.
 Gerendás Lajos – Esztergom, 1932.
 Goda János – Debrecen, 1930.
 Gósi Ernő – Mosonszentmiklós, 1933.
 Grosz Zsuzsanna – Győr, 1933.
 Győrfi Rezső – Nagyszokoly, 1929.
 György Kálmán – Zsida, 1931.
 Győry Jenő – Kiszest, 1934.
 Hirka János – Tótkomlós, 1928.
 Holupa Lajos – Kiskirályság, 1933.
 Homolya József – Nézsa, 1932.
 Horváth István – Nagymirdó, 1929.
 Isztl Béla – Marcali, 1927.
 Iván Teréz – Bodrogolaszi, 1929.
 Izrael Gábor – Ludas, 1933.
 Jamrik István – Érsekvadkert, 1931.
 Juhász Jenő – Maklár, 1927.
 Kállai László – Tiszadorogma, 1930.
 Katona Sándor – Székesfehérvár, 1930.
 Kékesi József – Parád, 1926.
 Kovács Ferenc – Keszthely, 1928.
 Kovács Imre – Kunmadaras, 1933.
 Kovács Pál – Abádszalók, 1932.
 Krämer Antal – Babarc, 1934.
 Kucsera István – Baglyasalja, 1932.
 Láng Sándor – Sopron, 1931.

László Pál –	Debrecen, 1930.	Bakos Zoltán –	Dorogháza, 1932.
Lenchécs Imre –	Vitka, 1932.	Balsay László –	Gyulakeszi, 1934.
Leskó János –	Nyíregyháza, 1930.	Barta Ernő –	Somorja, 1919.
Magvas István –	Füzfőgyártelep, 1933.	Bátor Albert –	Gyöngyös, 1934.
Mályi Géza –	Karcag, 1931.	Brunner János –	Somogyacsa, 1927.
Máté Károly –	Ásványráró, 1932.	Bugyik Endre –	Kisújszállás, 1935.
Molnár János –	Nyírbátor, 1930.	Dubecz Albert –	Szeged, 1934.
Mucsi Péter –	Szeged, 1929.	Farkas Imre –	Szentetornya, 1922.
Németh László –	Szarvaskend, 1931.	Füzesi István –	Kisújszállás, 1933.
Niedermüller Vilmos –	Márianosztra, 1931.	Géczi Ilona –	Gilvánfa, 1935.
Orbay István –	Budapest, 1928.	Gerencsér Géza –	Zalaszántó, 1914.
Ott János –	Budapest, 1934.	Hegyi András –	Kapuvár, 1934.
Pápa Ferenc –	Szenta, 1932.	Illés Etelka –	Karcag, 1932.
Pap Zoltán –	Dévaványa, 1932.	Illyés Benő –	Szombathely, 1935.
Papp László –	Sopronhorpács, 1929.	Ivanics József –	Nemesapáti, 1933.
Pásztor Lajos –	Petrozsény, 1919.	Kassai Imre –	Eger, 1935.
Perendi József –	Jánosháza, 1931.	Kezdődy László –	Debrecen, 1927.
Pörtl Károly –	Budapest, 1926.	Kósa Pál –	Csúcsa, 1909.
Rajnai Ferenc –	Szekszárd, 1933.	Lődör Ferenc –	Söpte, 1935.
Rétfalvi Zoltán –	Diósgyőr, 1924.	Macka János –	Szűgy, 1933.
Révay István –	Nagybánya, 1915.	Mészáros József –	Tiszagyulaháza, 1932.
Szabó Ferenc –	Lábatlan, 1934.	Mihalik Pál –	Mezőberény, 1935.
Szabó László –	Eger, 1932.	Nagy István –	Vál, 1932.
Szabó József –	Tard, 1924.	Nagy József –	Esztergom, 1934.
Szabó József –	Büdszentmihály, 1930.	Nagy László –	Veszvény, 1934.
Szabados Mária –	Győr, 1931.	Németh Gizella –	Bakonyszentlászló, 1935.
Szakál Gyula –	Dabrony, 1931.	(Waliczky Lászlóné) –	
Szeberényi Dávid –	Kisterenye, 1933.	Niederland László –	Ungvár, 1916.
Szegő Lajos –	Perkupa, 1932.	Pallay Mária –	Sopron, 1935.
Szikra László –	Salgótarján, 1933.	Papp Gyula –	Kapuvár, 1935.
Takács Jenő –	Nagyfödemes, 1931.	Papp Mihály –	Hajdúdorog, 1933.
Teleki Ádám –	Szeged, 1930.	Pirkhoffer János –	Miszla, 1934.
Terman István –	Romhány, 1931.	Prukker Ferenc –	Kecskemét, 1929.
Tóth Lajos –	Lócs, 1933.	Révész Márta –	Füzesabony, 1935.
Tóth László –	Vál, 1931.	Sándor József –	Veresegyháza, 1927.
Urbánfy Jenő –	Eger, 1922.	Schneider Ferenc –	Világos, 1923.
Valisek Zoltán –	Telkibánya, 1932.	Szabó Béla –	Kustyán, 1932.
Váradai Géza –	Litér, 1931.	Szegedi Gyula –	Vámosmikola, 1920.
Vízvári Ferenc –	Igal, 1934.	Szilágyi István –	Kaba, 1927.
1958		Tóth Ágoston –	Mezőtárkány, 1933.
Bakonyi István –	Baja, 1934.	Tóth Róza –	Balmazújváros, 1933.
		Veres Pál –	Besenyőtelek, 1935.

Vető Endre – Zalabesnyő, 1936.
Waliczky László – Budapest, 1935.
Zádor Oszkár – Szilvásvárad, 1935.
Zsigmond Katalin – Parád, 1934.

1959

Békefi Mihály – Hévizgyörk, 1920.
Beliczay Sándor – Kalocsa, 1924.
Csóri János – Kapolcs, 1923.
Dávid Lajos – Hercegkút, 1932.
Feleki Ádám – Kötcsse, 1934.
Frankó János – Mikóháza, 1932.
Gerencsér Gyula – Lovászpataka, 1921.
Göndöcs Imre – Bogyoszló, 1932.
Horváth Mihály – Körmend, 1936.
Kababik Béla – Nyíri, 1933.
Kiss Jenő – Sopron, 1926.
Kis Tibor – Nemeshetés, 1934.
Kovács Jenő – Iklódbördőce, 1933.
Lakatos József – Kéthely, 1935.
Nagy József – Vértes, 1935.
Nyúlász István – Tengelic, 1935.
Prazsák János – Újpest, 1921.
Rác József – Felsővadász, 1936.
Rápolti István – Budapest, 1910.
Reményfi László – Oros, 1930.
Rodek Márton – Tótszentmárton, 1934.
Rúza Jolán – Sopron, 1936.
Skerlanicz Sára – Győrszentmárton, 1934.
Szántó Gábor – Kisújszállás, 1933.
Takács László – Bucsuta, 1933.
Tengely Béla – Arló, 1935.
Varga László – Nagykanizsa, 1934.
Vitéz Géza – Bányog, 1923.
Weil József – Pécs, 1933.

1960

Béky Katalin – Debrecen, 1937.
Füzi Ferenc – Újkér, 1933.
Hajdú Gábor – Kisvárd, 1937.
Hajdú László – Szeged, 1931.
Horváth Ferenc – Egyházasköte, 1927.

Horváth Samu – Bük, 1934.
Joó Bálint – Makó, 1936.
Juhász Miklós – Miháld, 1934.
Kilián Sándor – Abádszalók, 1927.
Kőhalmi Tamás – Sárospatak, 1936.
Dr. Kövér Zoltán – Sátoraljaújhely, 1917.
Kulcsár Viktor – Erdőtelek, 1931.
Mendlik Géza – Budapest, 1937.
Molnár József – Hosszúpereszteg, 1936.
Németh János – Egyházashetye, 1936.
Proszt Sára – Sopron, 1925.
Ifj. Solymosi József – Csepel, 1935.
Stregova Sándor – Eger, 1927.
Szabó Gyula – Alsóvadász, 1935.
Szommer József – Sopron, 1937.
Tihanyi Zoltán – Gyula, 1931.
Tompos Imre – Sikátor, 1936.
Tóth Ferenc – Lövé, 1937.
Varga József – Kecskemét, 1935.

1961

André Béla – Szombathely, 1937.
Balázs István – Sopron, 1935.
Balsay Endre – Sopron, 1937.
Bánky József – Miskolc, 1938.
Borovits Ferenc – Kosd, 1936.
Budavári Tamás – Tab, 1926.
Cserjési Jenő – Szeged, 1926.
Csermák János – Baja, 1925.
Czímber Béla – Homokbödöge, 1937.
Dobay Pál – Dorog, 1937.
Fadgyas Kálmán – Budapest, 1930.
Ferencz Gyula – Sopron, 1937.
Hegedűs Antal – Sándorfalva, 1938.
Hohl Mária – Magyarszentmiklós, 1938.
Jármay Éva – Budapest, 1937.
Kántor György – Kádárta, 1938.
Kitzing Ferenc – Vértestolna, 1938.
Kozma Kurdi Lajos – Alsószid, 1938.
Láng Gyula – Budapest, 1935.
Meész János – Miskolc, 1927.
Mihályi Erika – Sopron, 1925.

Niver György –	Jászszentandrás, 1922.	Gáspár Endre –	Szentkozmadombja, 1938.
Nyúl Tóth Pál –	Kiskunfélegyháza, 1937.	Gergáczy József –	Fertőszentmiklós, 1938.
Paulay Zsolt –	Nyíregyháza, 1937.	Gombás Gyula –	Budapest, 1939.
Petz Lajos –	Juta, 1938.	Goór József –	Tormafölde, 1930.
Regős Ferenc –	Budapest, 1938.	Gömbös József –	Magyargencs, 1939.
Rozsenich Tamás –	Kópháza, 1937.	Gubányi Imre –	Homokmégy, 1939.
Simkó József –	Kassa, 1937.	Hegedűs János –	Debrecen, 1938.
Solt Péter –	Nagycsanád, 1921.	Henczkirály Sándor –	Belvárdgyula, 1939.
Sörlei Zoltán –	Nagykanizsa, 1926.	Jancsó György –	Tápiószéle, 1938.
Söveges Lajos –	Újkér, 1936.	Jánó András –	Budapest, 1938.
Sudár Lajos –	Mernye, 1937.	Kar Géza –	Agyagosszergény, 1935.
Sümegh Nándor –	Ózd, 1937.	Karácsony Ernő –	Garamdamásd, 1924.
Szabó László –	Gyékényes, 1937.	Kómár József –	Szentes, 1939.
Székely Lajos –	Hódmezővásárhely, 1937.	Kondor Endre –	Békás, 1938.
Szende László –	Mosonszentmiklós, 1922.	László László –	Lendvajakabfa, 1938.
Takáts László –	Sopron, 1935.	Lustyik János –	Szarvas, 1938.
Tar József –	Nagyléta-liget, 1930.	Molnár Ákos –	Nyírvasvári, 1939.
Újvári Ferenc –	Budapest, 1932.	Molnár István –	Domoszló, 1939.
Vajas Jenő –	Csákány, 1934.	Moór Gyula –	Olaszfa, 1939.
Varga Ferenc –	Budapest, 1936.	Müller János –	Belecska, 1939.
Várhelyi István –	Nagybörzsöny, 1925.	D. Nagy Julianna	Debrecen, 1939.
Vas Zoltán –	Deszk, 1926.	Nagy Bozsóky Gábor	Miskolc, 1939.
Vigh István –	Lovászpataka, 1938.	Nagyházi Miklós –	Kemecse, 1928.
Világhy Tamás –	Kislőd, 1936.	Németh József –	Bátmonostor, 1926.
Zsilvölgyi László –	Egercsehi, 1937.	Németh Lajos –	Káld, 1939.

1962

Barati István –	Semjén, 1939.	Oláh Tibor –	Nyírbátor, 1939.
Bencze Tibor –	Szombathely, 1939.	Pányiszkó György –	Nyíregyháza, 1939.
Bene Kálmán –	Budapest, 1939.	Rada Antal –	Püspöknádasd, 1939.
Berkics Imre –	Balhá, 1926.	Rimóczi András –	Lajosmizse, 1937.
Bíró László –	Budapest, 1939.	Rutai Béla –	Héreg, 1939.
Boa Sándor –	Kislakos, 1937.	Sámson Antal –	Olaszfa, 1938.
Császár György –	Füle, 1938.	Schultheisz György –	Antalszállás, 1939.
Császár Rudolf –	Szeged, 1935.	Sebák József –	Esztergom, 1939.
Cser Lajos –	Sótony, 1938.	Simai János –	Budapest, 1939.
Csillag Jenő –	Esztergály, 1938.	Simonfi György –	Sopron, 1938.
Csitári Gábor –	Hont, 1932.	Szabó Balázs –	Kecskemét, 1929.
Debreceni István –	Szekszárd, 1937.	Szegedi Pál –	Budapest, 1925.
Éberhardt Béla –	Veszprém, 1938.	Szekeres György –	Tótújfalu, 1939.
Fenyvesi János –	Kóspallag, 1939.	Szente András –	Budapest, 1937.
Fór Lajos –	Mánfa, 1938.	Takács József –	Böhönye, 1938.
		Tóth Ilona –	Szendrő, 1937.
		Turcsányi Lajos –	Ipolyhídvég, 1938.

Varga Béla – Sótóny, 1938.
Végvári Jenő – Vámosújfalva, 1915.
Vendel Ferenc – Felsőtárkány, 1937.
Wilfing László – Sopronbánfalva, 1939.

1963

Agócs József – Kiskunhalas, 1940.
Aradvári László – Gödöllő, 1938.
Bahor Valéria – Hámor, 1936.
Baráth László – Tapolca, 1940.
Barta Márton – Rábapatona, 1932.
Bellér Péter – Felső-Zsid, 1938.
Béky Albert – Bustyaháza, 1939.
Bújdosó Attila – Gyula, 1940.
Csapó Mihály – Debrecen, 1940.
Csépanyi Bertalan – Ózd, 1934.
Cseresnyés Géza – Pördefölde, 1938.
Csőke Pál – Tiszafüred, 1940.
Dobay Péter – Dorog, 1940.
Dombóvári Sándor – Szakoly, 1940.
Erdei Miklós – Szentés, 1940.
Fejes Dénes – Bodony, 1939.
Fejes Lajos – Curgó, 1922.
Fesztory Tamás – Nyíregyháza, 1939.
Ifj. Gál Sándor – Nyíregyháza, 1938.
Giczy Katalin – Egyed, 1939.
Gitye Mihály – Bácsalmás, 1940.
Göndöcz Gyula – Somogyárd, 1939.
Habányi Tamás – Pápa, 1940.
Hajdú Imre – Józsa, 1933.
Halvax Imre – Sopron, 1925.
Hevesi Ferenc – Pestszentlőrinc, 1918.
Horváth Hunor – Budapest, 1940.
Horváth Róbert – Budapest, 1939.
Járasi László – Sátoraljaújhely, 1939.
Jezerniczky József – Mezőcsokonya, 1940.
Kalmár István – Nádudvar, 1939.
Kalmár Lajos – Nagyléta, 1935.
Kesztner Zoltán – Makó, 1939.
Kiss Ferenc – Heves, 1928.
Komjáthy Ferenc – Győr, 1940.
Komlósi Ferenc – Hódmezővásárhely, 1940.

Korek Károly – Szeged, 1940.
Kósa Ernő – Székesfehérvár, 1936.
Kovács Ferenc – Kőka, 1940.
Kovács Zoltán – Makó, 1940.
Králik Miklós – Balassagyarmat, 1940.
Mata Magdolna – Gyöngyössolymos, 1939.
Mikó Rezső – Nagylózs, 1938.
Nemes László – Nagykőrös, 1939.
Németh Sz. László – Vitnyéd, 1929.
Orvos József – Nagyléta, 1940.
Porubszky János – Brassó, 1939.
Ifj. Rápolti István – Budapest, 1940.
Réger Antal – Grábóc, 1925.
Schlauszky Ernő – Várpalota, 1938.
Stubán Árpád – Veszprémpinkóc, 1938.
Szabó János – Mindszent, 1940.
Szakács Zoltán – Telkibánya, 1939.
Szaszik Mária – Budapest, 1938.
Szerecz Lajos – Nagykanizsa, 1920.
Szőke Miklós – Pásztó, 1940.
Takács Tamás – Szakály, 1940.
Tamás Katalin – Sopron, 1939.
Török Imre – Szeged, 1940.
Újhelly Péter – Budapest, 1939.
Várfalvi András – Tornyospálca, 1931.
Várkonyi Vilmos – Kiskunhalas, 1940.
Völcsy Ernő – Berzence, 1926.

1964

Albert Imre – Sáska, 1940.
Bagó Bertalan – Budapest, 1941.
Bajner Imre – Sümegcsehi, 1940.
Balsay Miklós – Szekszárd, 1941.
Béres Sándor – Sopron, 1938.
Berze Imre – Mátraszele, 1939.
Bihari László – Szegvár, 1941.
Bognár Sarolta – Petrozsény, 1939.
Buliczka János – Kassa, 1940.
Csucska István – Ungvár, 1941.
Farkas Béla – Kiskunfélegyháza, 1941.
Fehér István – Sajóvamos, 1941.
Fekete József – Szolnok, 1941.

Ferencz János –	Nagylengyel, 1928.	Szabó Győző –	Felsőtárkány, 1941.
Geleta Ferenc –	Perbete, 1927.	Szabó Péter –	Ungvár, 1941.
Gyetzvai Béla –	Mélykút, 1941.	Szente László –	Szeged, 1940.
Halász Tibor –	Csepel, 1941.	Szil István –	Budapest, 1941.
Haraszi Sándor –	Búj, 1941.	Szoták Ferenc –	Sajólád, 1936.
Hassan Osman Mohamed –	Ondurman, 1933.	Tóth László –	Szeged, 1938.
Hiller István –	Sopron, 1934.	Turza Tibor –	Szentlőrincváta, 1937.
Horváth Ferenc –	Lenti, 1939.	Tutunysz Tomasz –	Pszaradesz, 1941.
Horváth Gyula –	Győr, 1941.	Várhelyi József –	Sand, 1940.
Horváth László –	Budapest, 1939.	Várnagy András –	Kondoros, 1940.
Horváth Miklós –	Rédics, 1941.	Visy Géza –	Szeged, 1941.
Hőbör Árpád –	Szombathely, 1939.	Vogl Henrik –	Somogyaszob, 1925.
Huszár Gyula –	Szombathely, 1938.	Wagner Tibor –	Felnémet, 1941.
Juriss Éva –	Budapest, 1941.		
Kismartoni Károly –	Nagymaros, 1941.	<i>1965</i>	
Koszorú István –	Pécs, 1940.	Andics Ferenc –	Pécs, 1932.
Kovács Béla –	Bulcsú, 1922.	Andor Károly –	Vác, 1941.
Kovács Éva –	Budapest, 1941.	Bakonyi Csaba –	Érsekújvár, 1941.
Kovács József –	Porrogszentkirály, 1940.	Bátkai Sándor –	Gyula, 1942.
Kőrös László –	Budapest, 1932.	Berdár Béla –	Pamuk, 1942.
Lenár György –	Sátoraljaújhely, 1941.	Berkenyei András –	Berkenye, 1940.
Markos István –	Pilisszentiván, 1941.	Bobanovics László –	Pécs, 1941.
Marsovszky István –	Budapest, 1938.	Bolla Sándor –	Győr, 1942.
Martoss Tibor –	Dombóvár, 1922.	Csanády László –	Budapest, 1941.
Máté Károly –	Bernecebaráti, 1940.	Dobroszláv Lajos –	Felsőgalla, 1941.
Móró Ferenc –	Budapest, 1940.	Exner Béla –	Budapest, 1941.
Nagy Lukács –	Zalaszántó, 1940.	Faragó Mária –	Nagybecskerek, 1941.
Németh András –	Sopron, 1939.	Fila József –	Fehérszék, 1918.
Orbán Róza –	Kassa, 1939.	Gábor Gusztáv –	Kolozsvár, 1942.
Palócz József –	Hódmezővásárhely, 1915.	Golovics Menyhért –	Kecskemét, 1941.
Palotai József –	Pilisszentkereszt, 1939.	Gyürky János –	Nagyoroszi, 1942.
Pete István –	Zalaegerszeg, 1939.	Halász Gábor –	Poroszló, 1942.
Petri Attila –	Debrecen, 1941.	Haller János –	Brennbergbánya, 1927.
Popovics Mihály –	Napkor, 1940.	Hámori Gábor –	Budapest, 1942.
Pregun József –	Garbolc, 1922.	Hőgye Mihály –	Kaposfő, 1942.
Rác Antal –	Lónya, 1928.	Huiber János –	Komárom, 1941.
Rakk Tamás –	Küngös, 1941.	Jerome Rezső –	Budapest, 1942.
Rendweg Erika –	Sopron, 1940.	Karasz Emőke –	Makó, 1942.
Schneider István –	Kópháza, 1939.	Karsai János –	Miskolc, 1942.
Schrödl László –	Kőszeg, 1941.	Kiss Károly –	Kisvaszar, 1942.
Sóskúti György –	Sátoraljaújhely, 1940.	Kléber Géza –	Budapest, 1937.
Sükösd Zsolt –	Jánoshida, 1940.	Kmoskó András –	Hódmezővásárhely, 1942.

Korom Gyula –	Mezőtúr, 1941.	Tóth Béla –	Budapest, 1940.
Kovács Gábor –	Szeged, 1941.	Tóth Katalin –	Hódmezővásárhely, 1942.
Kozák Imre –	Hajdúdorog, 1942.	Tóth László –	Kistolmács, 1942.
Kulacsy Zoltán –	Munkács, 1940.	Túros László –	Máriagyűd, 1942.
Kurucz Béla –	Galgamácsa, 1923.	Zádor Márta –	Sopron, 1942.
Lovász László –	Miskolc, 1941.	Zsíros István –	Mezőcsokonya, 1942.
Majer Ilona –	Hont, 1941.		
Malgay Viktor –	Szolnok, 1942.	1966	
Marosvölgyi Béla –	Sátoraljaújhely, 1942.	Ádám Péter –	Gödöllő, 1943.
Marschall Tamás –	Sántos, 1942.	Árkosi Zsolt –	Sátoraljaújhely, 1942.
Martini György –	Baja, 1941.	Bakos Tibor –	Miskolc, 1942.
Mastalir Ernő –	Győr, 1942.	Balázs József –	Isaszeg, 1942.
Mátrabérci Sándor –	Munkács, 1942.	Balogh Ferenc –	Sopron, 1942.
Mogyorósi József –	Bakonyoszlop, 1942.	Bedő Tibor –	Gosztola, 1926.
Molnár Endre –	Budapest, 1936.	Beró Csaba –	Gödöllő, 1942.
Molnár László –	Palánka, 1941.	Boda Katalin –	Székesfehérvár, 1935.
Nádor József –	Budapest, 1940.	Boda Mihály –	Üllő, 1943.
Németh Gábor –	Budapest, 1942.	Bodnár Zoltán –	Karcag, 1942.
Németh István –	Szombathely, 1940.	Bogdán János –	Bodrog, 1942.
Németh János –	Kapuvár, 1922.	Bozó Kornél –	Salgótarján, 1939.
Németh Zoltán –	Kaposvár, 1942.	Bózsó László –	Debrecen, 1943.
Palatitz Ferenc –	Debrecen, 1942.	Bozsóki Bernát –	Zamárdi, 1928.
Pataky Károly –	Nyíregyháza, 1942.	Dr. Dallos József –	Vasas, 1911.
Pászthory Antal –	Szombathely, 1942.	Darabos István –	Ipolyság, 1942.
Péterfia Balázs –	Orosháza, 1941.	Dezső Attila –	Döbrököz, 1942.
Plesovszky Mária –	Mezőberény, 1942.	Gajdán István –	Oklánd, 1942.
Rónay Ferenc –	Salánk, 1939.	Gombás Tibor –	Borzavár, 1942.
Schmotzer András –	Kassa, 1941.	Hevesi István –	Komáromszentpéter, 1942.
Schneider Ildikó –	Szamossósmező, 1941.	Ifj. Hornyánszky Antal –	Miskolc, 1943.
Soós Ferenc –	Pécs, 1940.	Juhász Sándor –	Miskolc, 1942.
Soós Zoltán –	Kiskunhalas, 1941.	Kapusi Imre –	Hosszúpályi, 1941.
Spingár Ferenc –	Letenye, 1941.	Kardos Ferenc –	Dorog, 1942.
Steiner József –	Szekszárd, 1942.	Kaufmann József –	Pécs, 1923.
Szabadhegyi Lajos –	Budapest, 1942.	Kauzli Kálmán –	Ukk, 1942.
Szabó Ferenc –	Balassagyarmat, 1940.	Kelemen Zoltán –	Bükkszentlászló, 1942.
Szabó Piroska –	Debrecen, 1942.	Koltai Gyula –	Öcsény, 1928.
Szabó Tibor –	Budapest, 1942.	Kovács Lóránt –	Cegléd, 1942.
Szász Károly –	Kecskemét, 1940.	Krahulcsán János –	Budapest, 1941.
Szauer József –	Dunaszekcső, 1942.	Kristó István –	Magyarkanizsa, 1943.
Szilassy Zoltán –	Budapest, 1942.	Lacsnyi Ferenc –	Felszopor, 1919.
Tóth Alajos –	Csitár, 1941.	Mádai László –	Miskolc, 1923.
Tóth Árpád –	Kisvárd, 1942.	Márkus István –	Sopron, 1942.

- Medgyesi Gábor – Barcs, 1942.
 Merényi György – Ipolynagyfalva, 1923.
 Mező Sándor – Szomód, 1943.
 Molnár Győző – Palánka, 1942.
 Mosonyi Alajos – Bő, 1943.
 Müller Géza – Somodor, 1942.
 Müller Klára – Budapest, 1942.
 Nemky Klára – Budapest, 1942.
 Pankotai Eszter – Dombóvár, 1941.
 Pálhalmi János – Kispest, 1942.
 Pánczél Gábor – Budapest, 1939.
 Péter Ferenc – Egyházashetye, 1942.
 Pethő József – Rábagyarmat, 1942.
 Pilter Mária – Somlóvásárhely, 1930.
 Prém Jenő – Tornaszentjakab, 1928.
 Probockai Endre – Budapest, 1943.
 Rádi József – Fülöpszállás, 1943.
 Saródi Péter – Gánt, 1943.
 Ifj. Simkó István – Miskolc, 1940.
 Simkó Judit – Diósgyőr, 1942.
 Simon László – Mezőtúr, 1941.
 Sohler István – Rimaszombat, 1943.
 Sörnyei Sándor – Iharosberény, 1940.
 Steiner László – Pécs, 1941.
 Szabó Ferenc – Torvaj, 1942.
 Szalai Gábor – Parád, 1943.
 Szalisznyó Károly – Cegléd, 1943.
 Szappanos István – Hidakürt, 1922.
 Szász György – Budapest, 1936.
 Szegszárdy László – Zagyvarékás, 1942.
 Székely Miklós – Bejczygyertyános, 1941.
 Szenthe Ádám – Budapest, 1942.
 Szirányi Katalin – Sopron, 1942.
 Szoják Péter – Dorog, 1943.
 Sztárcsevity Ervin – Mohács, 1940.
 Tibay György – Dunaszentgyörgy, 1942.
 Tóth István – Mórchida, 1924.
 Tóth József – Kassa, 1943.
 Tóth László – Parasznya, 1941.
 Trauer Hubert – Szikszó, 1942.
 Tvordy György – Székesfehérvár, 1943.
 Ulreich József – Lengyel, 1942.
 Vaday Ilona – Budapest, 1940.
 Végh Károly – Budapest, 1921.
 Vértesi István – Debrecen, 1942.
 Viharos Zsolt – Budapest, 1943.
 Zengő Márta – Mesztegyő, 1940.
- 1967
- Anda István – Sümegcsehi, 1943.
 Árvai Margit – Nyírbátor, 1943.
 Balogh György – Lábod, 1928.
 Bálint Tibor – Kaposvár, 1922.
 Bán István – Ungvár, 1942.
 Baranyai Lajos – Szombathely, 1943.
 Bárdos Károly – Ózd, 1943.
 Bársony Lajos – Hajdúböszörmény, 1942.
 Belá Mária – Balassagyarmat, 1943.
 Belloni Ákos – Budapest, 1944.
 Bodó Pál – Nagydisznód, 1919.
 Botfalusi Győző – Kiskőrös, 1940.
 Brugger Frigyes – Budapest, 1941.
 Bukovics János – Porrog, 1944.
 Burján Árpád – Gomba, 1944.
 Büki László – Szepetnek, 1939.
 Chikán István – Iliny, 1926.
 Choma Zsolt – Budapest, 1941.
 Cserép Lajos – Esztergom, 1944.
 Csuka Imre – Kiskunhalas, 1942.
 Czirják Terézia – Piricse, 1943.
 Ifj. Dala László – Budapest, 1942.
 Dávidházy Péter – Sopron, 1925.
 Erdélyi András – Beregszász, 1943.
 Fábian Gábor – Zirc, 1943.
 Fejes László – Gödöllő, 1942.
 Fritsch Ottó – Budapest, 1932.
 Gáspár László – Nyíri, 1941.
 Gubacsi Gábor – Budapest, 1944.
 Hardi László – Somogyhatvan, 1944.
 Holdampf Gyula – Budapest, 1944.
 Hrotkó Lőrinc – Taksonyfalva, 1943.
 Jóba Ágnes – Esztergom, 1944.
 Kádár Pál – Kőtelek, 1943.
 Kamarás György – Dombóvár, 1942.

- Karvaly Éva – Ipolyság, 1932.
 Kató Sándor – Tiszadob, 1943.
 Katona Győző – Gyimót, 1944.
 Kóczán Péter – Sopron, 1942.
 Kovács Ilona – Szőny, 1938.
 Kovács László – Battonya, 1920.
 Kovács Sándor – Kiscsákó, 1942.
 Lesznyák László – Debrecen, 1944.
 Liptai Gábor – Diósgyőr, 1943.
 Lóczy Pál – Tótkomlós, 1944.
 Matóczy Lajos – Ikervár, 1936.
 Medvecz Gábor – Budapest, 1942.
 Mezős József – Ajkarendek, 1944.
 Mohácsi András – Lákócsa, 1922.
 Molnár Zoltán – Fonó, 1943.
 Müller Imre – Pécs, 1943.
 Nagy Mihály – Szalkszentmárton, 1925.
 Németh László – Pankasz, 1936.
 Nyúl Bertalan – Kecskemét, 1943.
 Orosz György – Hejce, 1944.
 Orvos Miklós – Cegléd, 1941.
 Pákozdi Ernő – Budapest, 1942.
 Pálfalvi Pál – Zselickisfalud, 1927.
 Plósz Katalin – Budapest, 1934.
 Posgai Attila – Kecskemét, 1943.
 Rácz Sándor – Szombathely, 1943.
 Rácz Győző – Mezőpeterd, 1935.
 Sándor Erzsébet – Budapest, 1943.
 Schmidt Edit – Pilis, 1933.
 Simon József – Szeghalom, 1942.
 Sódar Pál – Gádoros, 1944.
 Soós Gyula – Szeghalom, 1943.
 Sütő István – Szombathely, 1925.
 Szabados János – Kolozsvár, 1944.
 Gy. Szabó Pál – Hódmezővásárhely, 1943.
 Szalkay György – Újpest, 1941.
 Szamosi Ferenc – Budapest, 1943.
 Szaniszló Gábor – Ungvár, 1942.
 Szegedi András – Farnos, 1942.
 Szélessy Miklós – Örkény, 1942.
 Szkalák Gyula – Dés, 1942.
 Szöőr Levente – Balmazújváros, 1942.
 Takács Lajos – Dömsöd, 1942.
 Telegdy Pál – Alag, 1942.
 Temesvári Erik – Sopron, 1943.
 Tereh István – Szatmárnémeti, 1922.
 Vadász Gyula – Budapest, 1922.
 Vágási Imre – Nagybarca, 1943.
 Valkó Melinda – Budapest, 1943.
 Varjul László – Gérce, 1925.
 Viasz-Kádi Sándor – Csót, 1918.
 Vörös Klára – Kecskemét, 1944.
 Wittmann Gyula – Pozsonypüspöki, 1928.
 Wittner Ferenc – Mór, 1926.
 Zelena István – Felsőzsolca, 1941.
 Zétényi Zoltán – Pápa, 1944.
- 1968*
- Ádámfi Tamás – Budapest, 1943.
 Balázs Alajos – Budapest, 1944.
 Balsay Antal – Sárszentágota, 1945.
 Balsay Sándor – Kapuvár, 1943.
 Bánó László – Kecskemét, 1944.
 Bartha Pál – Csobánka, 1943.
 Battyáni János – Bajmok, 1925.
 Bódy Géza – Órhalom, 1935.
 Bogyai János – Szekszárd, 1933.
 Bogye Péter – Medgyesbodzás, 1934.
 Bóna József – Gálosfa, 1944.
 Borsay Katalin – Kolozsvár, 1944.
 Czerny Károly – Budapest, 1944.
 Eisenreich Jenő – Bakonybél, 1940.
 Eöry Gyula – Budapest, 1942.
 Fábián Béla – Magyarpolány, 1940.
 Farkas Endre – Sopron, 1944.
 Fröhlich András – Harta, 1936.
 Galambos Margit – Soltvadkert, 1942.
 Gerencsér Csaba – Marosvásárhely, 1944.
 Gerencsér Csilla – Sopron, 1943.
 Göbölös Antal – Dunavecse, 1943.
 Gyenes István – Gyöngyös, 1944.
 Györke Jenő – Budapest, 1943.
 Halmai László – Fertőszentmiklós, 1944.
 Harsay Gyula – Kecskemét, 1944.

- Héjj Szabolcs – Debrecen, 1944.
 Herczeg Imre – Kecskemét, 1942.
 Herczeg Miklós – Vác, 1944.
 Herman Éva – Murakeresztúr, 1943.
 Hernyák Lajos – Hajdúnánás, 1935.
 Hoppál Zoltán – Kassa, 1943.
 Horváth Elemér – Csáfordjánosfa, 1944.
 Jablonkay Zoltán – Budapest, 1944.
 Jobbágy Béla – Diósgyőr, 1942.
 Kapronczai József – Debrecen, 1944.
 Keöves György – Budapest, 1944.
 Kerekes István – Győr, 1945.
 Kern Mihály – Sopron, 1928.
 Kiss Szabolcs – Debrecen, 1944.
 Kocsis Vilmos – Kula, 1944.
 Koller Erzsébet – Pozsonypüspöki, 1940.
 Kosztka Miklós – Sopron, 1944.
 Kovács József – Somogyuszob, 1930.
 Kovács László – Mosonmagyaróvár, 1944.
 Kovács Zsuzsanna – Budapest, 1944.
 Lippay Ferenc – Budapest, 1944.
 Luka Barcza Bálint – Budapest, 1940.
 Magasi Pál – Tapsony, 1938.
 Márk Mária – Agyagosszergény, 1942.
 Németh Gyula – Markaz, 1920.
 Németh László – Tiszaroff, 1943.
 Novotni Mária – Kassa, 1939.
 Oszlanczy Emőke – Kassa, 1944.
 Papp Ferenc – Miskolc, 1939.
 Papp István – Magyaregregy, 1923.
 Papp Tivadar – Szin-Szögliget, 1944.
 Péntes Mihály – Győr, 1941.
 Pétervári Gábor – Gölle, 1945.
 Petkó Szandtner Aladár – Budapest, 1943.
 Pírity Csaba – Veszprém, 1945.
 Pócsi László – Sátoraljaújhely, 1944.
 Podhorányi Márta – Diósgyőr, 1945.
 Právics József – Kocsola, 1942.
 Proksza Gyöngyi – Túrkeve, 1944.
 Rózsa Annamária – Kaposvár, 1942.
 Rumpf János – Dunaharaszti, 1943.
 Sárdi Ferenc – Orsova, 1927.
 Sásdi Ottó – Budapest, 1944.
 Sipos Ferenc – Losonc, 1938.
 Sipos Géza – Debrecen, 1941.
 Sisa Ferenc – Nógrádmarcfal, 1934.
 Stein Judit – Zirc, 1943.
 Szabó Eszter – Doboz, 1937.
 K. Szabó Imre – Hajdúböszörmény, 1943.
 Szabó János – Jászapáti, 1945.
 Szanati László – Csepreg, 1931.
 Szandi Péter – Szombathely, 1943.
 Szarka Antal – Budapest, 1937.
 Szirányi Ákos – Sopron, 1944.
 Szőke Attila – Érsekújvár, 1944.
 Takács László – Dunaújfalú, 1937.
 Tárczy Csaba – Magyardiószeg, 1944.
 Tarlós István – Szekszárd, 1923.
 Tokodi Mihály – Vál, 1921.
 Tóth Aladár – Pécs, 1944.
 Tresó Elemér – Markaz, 1926.
 Újhelyi László – Mosonszentmiklós, 1945.
 Varga Gellért – Homokmégy, 1943.
 Vári József – Simontornya, 1924.
 Verbay József – Püspöknádasd, 1944.
 Veszeli István – Mohács, 1945.
 Vimola Mihály – Szigetvár, 1944.
 Vízvári István – Igal, 1942.
 Wolf Emil – Úrkút, 1944.
 Zsarnay István – Dunaföldvár, 1923.
- 1969*
- Albert Erzsébet – Budapest, 1938.
 Angyal Attila – Jászberény, 1944.
 Áprily Róbert – Süttő, 1944.
 Baditz Péter – Csorna, 1944.
 Balogh György – Ungvár, 1943.
 Bán Gellért – Rábapatona, 1944.
 Barátossy Gábor – Budapest, 1946.
 Benkő László – Esztergom, 1941.
 Bori Aranka – Sükösd, 1944.
 Borzási Béla – Veresegyháza, 1944.
 Brojnás László – Debrecen, 1944.
 Doba György – Tata, 1946.

- Doró Katalin – Szerep, 1944.
 Doszpot Tamás – Andrásida, 1944.
 Egyed Gyula – Nagykanizsa, 1943.
 Felföldi Zoltán – Kecskemét, 1943.
 Fodermayer Vilmos – Tata, 1944.
 Földes Mária – Bustyaháza, 1945.
 Földi Lajos – Egyek, 1943.
 Franciscy Pál – Sopron, 1944.
 Füzi Péter – Kapuvár, 1923.
 Gerely Ferenc – Budapest, 1944.
 Gonda Klára – Rákoscaba, 1945.
 Marosvölgyi Béláné
 Gyarmathy László – Sátoraljaújhely, 1945.
 Halmos László – Baja, 1943.
 Hengszter Ferenc – Győr, 1945.
 Hesz Mihály – Nógrád, 1946.
 Horváth Andor – Somogysámson, 1945.
 Horváth Dénes – Budapest, 1941.
 Horváth Ibolya – Pécs, 1944.
 Horváth Valéria – Budapest, 1944.
 Jáger Lászlóné –
 Jáger László – Sátoraljaújhely, 1946.
 Jakabházy Miklós – Budapest, 1946.
 Jánosik József – Pákozd, 1945.
 Juhász Mihály – Tiszadad, 1945.
 Karvaly Gyula – Budapest, 1946.
 Katona Ferenc – Bejczyertyános, 1945.
 Katona István – Budapest, 1944.
 Kiszela Erzsébet – Budapest, 1946.
 Kovács Béla – Öttevény, 1924.
 Kovács Mátyas – Újpest, 1944.
 Kretter Károly – Jánoshalma, 1928.
 Kurucz József – Galgahévíz, 1946.
 Laki Sándor – Székesfehérvár, 1944.
 Luxemburger Róbert – Budapest, 1943.
 Márkosi Lajos – Litő, 1924.
 Matyasovszky Albert – Bakonybél, 1943.
 Mocskonyi Zsigmond – Budapest, 1945.
 Mogyorósi Attila – Emőd, 1945.
 Molnár Antal – Budapest, 1941.
 Molnár Lajos – Zalabér, 1939.
 Mosonyi Géza – Pécs, 1945.
 Nagy Gyula Csaba – Gyöngyössolymos, 1937.
 Németh Sándor – Tapolca, 1942.
 Niszler József – Sopron, 1945.
 Nosztrai Márta – Debrecen, 1944.
 Oroszlány András – Eger, 1944.
 Óvári Ilona – Felsőögd, 1945.
 Páldy Géza – Kiskunhalas, 1942.
 Pálos László – Szerencs, 1945.
 Pántl László – Budapest, 1943.
 Pápai Gábor – Budapest, 1944.
 Petrik Sándor – Hódmezővásárhely, 1931.
 Radeczky Jenő – Székesfehérvár, 1946.
 Rauch József – Szombathely, 1946.
 Róna István – Pécs, 1942.
 Schmidt Ferenc – Bonyhád, 1944.
 Simon Imre – Ásványráró, 1939.
 Simsay István – Szeged, 1944.
 Solti Imre – Dávod, 1944.
 Szabó János – Szalaszend, 1927.
 Szikrai Dezső – Budapest, 1945.
 Szujer István – Kunbaja, 1945.
 Tardosi József – Esztergom, 1923.
 Tóth György – Esztergom, 1945.
 Tóth József – Kálló, 1936.
 Tóth József – Röjtökmuzsaj, 1944.
 Újvárosi Gabriella – Tác, 1946.
 Vajna Edit – Osterode-Harz, 1945.
 Varga Margit – Vitnyéd, 1944.
 Hámori Gáborné
 Várvolgyi Pál – Budapest, 1945.
 Vidovszky Ferenc – Szöny, 1946.
 Vincze József – Héhalom, 1935.
 Virágh János – Kecskemét, 1944.
 Vörös György – Győr, 1945.
 Wacha Tamás – Győr, 1946.
 Yirgou, Shimelis – Addis Abeba, 1944.
 Zachar Miklós – Parádóhuta, 1942.
 Zsombor Ferenc – Ried im Inkreis, 1945.

Okleveles faipari mérnökök

1962

Angyal László – Pécs, 1938.
 Boronkay László – Sopron, 1939.
 Csery Károly – Újpest, 1939.
 Cseppentő Imre – Karcag, 1939.
 Földes Gizella – Kaposvár, 1938.
 Kormos Ernő – Bősárkány, 1938.
 Kovács Attila – Debrecen, 1939.
 Kun Lajos – Bajmók, 1936.
 Kuszák Péter – Sopron, 1938.
 Magyar Zsolt – Sopron, 1938.
 Mohácsi Irén – Szeged, 1939.
 Simon Ágota – Kapuvár, 1939.
 Sipos Árpád – Erdőtelek, 1939.
 Stadler Tibor – Hajós, 1938.
 Szabadhegyi Győző – Vác, 1939.
 Szabó Imre – Debrecen, 1937.
 Tóth András – Vámospercs, 1939.

1963

Alpár Tibor – Szombathely, 1940.
 Bencsik Ilona – Tiszakürt, 1940.
 Boncz Ernő – Egeralja, 1934.
 Bozsó László – Szeged, 1911.
 Császár István – Zákányszék, 1939.
 Frank László – Kiskunfélegyháza, 1940.
 Haraszi Sándor – Tápiószele, 1933.
 Hauer Ervin – Sopron, 1940.

Jakócs Márta, – Isaszeg, 1939.
 Kalmár Zoltán – Sopron, 1940.
 Keszthelyi Lajos – Budapest, 1939.
 Kocsis Miklós – Győr, 1940.
 Korek Károlyné – Budapest, 1939.
 (Grész Enikő)
 Kovács Gábor – Marosvásárhely, 1939.
 Magyar Ákos – Sopron, 1940.
 Maráz Kálmán – Sopronkövesd, 1938.
 Mosonyi István – Rábahídvég, 1912.
 Müller László – Újpest, 1925.
 Nyírádi Tibor – Nemesgulács, 1915.
 Pásztor József – Nyíregyháza, 1928.
 Posch Paula – Sopron, 1940.
 Simó Áron – Budapest, 1939.
 Somfalvi György – Budapest, 1939.
 Strobl Kálmán – Budapest, 1919.
 Szabó István – Győr, 1938.
 Szabó János – Barcs, 1919.
 Dr. Szabó Károly – Pozsony, 1917.
 Ulmann Tamás – Budapest, 1939.
 Zsombolyai Zoltán – Budapest, 1940.

1964

Bakonyi Gábor – Kistornya, 1941.
 Balázs Mihály – Nagyszénás, 1935.
 Csehi István – Rábacsanak, 1941.
 Czagány Lajos – Budapest, 1922.

Farkas János – Sopron, 1940.
 Fonyódi Béla – Tiszaföldvár, 1940.
 Glatz János – Sopron, 1941.
 Göttl Mihály – Sopron, 1941.
 Hargitai László – Nyergesújfalu, 1938.
 Horváth Ferenc – Győr, 1939.
 Inotai László – Győr, 1940.
 Kákonyi Éva – Szolnok, 1941.
 Kövendy Lajos – Berettyóújfalu, 1939.
 Láng Miklós – Sopron, 1941.
 Markovics Lajos – Magyaróvár, 1939.
 Matuszka István – Szolnok, 1927.
 Mózer István – Budafok, 1933.
 Németh Alajos – Bő, 1939.
 Németh Antal – Kapuvár, 1940.
 Neuwirth Edit – Bustyaháza, 1940.
 Dr. Petri László – Balassagyarmat, 1925.
 Pieler Edit – Sopron, 1941.
 Pődör Béla – Sopron, 1941.
 Dr. Rosta György – Esztergom, 1929.
 Szabó Pál – Budapest, 1935.
 Szeles Endre – Budapest, 1941.
 Szemerédy János – Eger, 1940.
 Szilágyi Béla – Gyula, 1934.
 Tóth István Elemér – Sopron, 1933.
 Vehovszky Júlia – Dorog, 1941.

1965

Bagdi Jenő – Törökszentmiklós, 1937.
 Barna Imre – Gyékényes, 1940.
 Benkő János – Sopron, 1939.
 Bognár Antal – Túrje, 1922.
 Csík Lajos – Kiskunhalas, 1925.
 Csomor Ágota – Balassagyarmat, 1942.
 Ferenczi Rudolf – Budapest, 1940.
 Fésűs Károly – Győr, 1933.
 Firtl József – Ugod, 1939.
 Gelencsér Lajos – Kaposvár, 1927.
 Gyurátz Sándor – Szombathely, 1941.
 Halus János – Budapest, 1934.
 Harsányi István – Esztergom, 1936.
 Hegedűs István – Eger, 1940.

Heidekker György – Nagyszöllös, 1942.
 Horváth Lajos – Sopron, 1940.
 Jóna István – Sopronkövesd, 1940.
 Káldor Éva – Budapest, 1941.
 Klein János – Pécs, 1940.
 Lekics Jenő – Sopron, 1941.
 Luka Margit – Sopron, 1940.
 Maróthy Mihály – Budapest, 1929.
 Matlák Zoltán – Budapest, 1935.
 P. Mészáros Ferenc – Nagykőrös, 1942.
 Orbay Péter – Rozsnyó, 1941.
 Pajcsics József – Budapest, 1942.
 Pál István – Salgótarján, 1933.
 Pluzsik András – Budapest, 1939.
 Puchmann István – Nagybajom, 1940.
 Purth Miklós – Sopron, 1942.
 Reményi Árpád – Sopron, 1932.
 Sajbán Pál – Rimaszombat, 1929.
 Schöberl Miklós – Sopron, 1941.
 Sinkó Zoltán – Érmihályfalva, 1941.
 Somlós Frigyes – Újpest, 1926.
 Szabó Melinda – Budapest, 1941.
 Szász Lajos – Sopron, 1938.
 Szegő Miklósné – Bicske, 1924.
 Tanka Piroska – Budapest, 1940.
 Terényi János – Jászberény, 1931.
 Tóth György Géza – Sopron, 1941.
 Tóth Kálmán – Szombathely, 1941.
 Tóth László – Kőszeg, 1932.
 Váczy György – Budapest, 1925.
 Varvasovszky János – Sopron, 1941.
 Winkler András – Szombathely, 1942.

1966

Aradszky András – Békéscsaba, 1943.
 Arató István – Budapest, 1938.
 Auerbach József – Veszprém, 1942.
 Dr. Baróczy András – Budapest, 1920.
 Bukovi István – Örkény, 1937.
 Csizmadia Gabriella – Sopron, 1932.
 Darvas László – Budapest, 1937.
 Farkas Krisztina – Fenyőfő, 1934.

- Földesi János – Budapest, 1936.
Gáldonyi László – Szombathely, 1936.
Gyenis László – Siklós, 1939.
Hajdú Ferenc – Nagykőrös, 1937.
Hegy János – Csáktornya, 1943.
Horváth Ferenc – Szolyva, 1943.
Ivászuk László – Budapest, 1935.
Kiss Imre – Budapest, 1943.
Kiss Lajos – Budapest, 1930.
Kiss Lajosné – Fenyőfő, 1934.
Kiss Vince – Budapest, 1930.
Kulcsár Gábor – Budapest, 1943.
Lázár István – Sopron, 1942.
Márkus István – Szekszárd, 1942.
Mátrai Ferenc – Budapest, 1943.
Mihalovszky Tibor – Sátorlajújhely, 1940.
Módos Vilmos – Kisfalud, 1941.
Molnár Ferenc – Budapest, 1933.
Molnár László – Sopronhorpács, 1941.
Orbay László – Rozsnyó, 1943.
Pásztor Péter – Budapest, 1943.
Polgárdy Szilárd – Csorna, 1941.
Schirk József – Sopron, 1941.
Szabó Antal – Felsővisó, 1931.
Szabó Lajos – Szeged, 1928.
Szabó Miklós – Csorna, 1943.
Szalay Lajos – Budapest, 1942.
Szőke Lajos – Szeged, 1941.
Takáts László – Cikolasziget, 1938.
Tengely Dezső – Ózd, 1941.
Török Katalin – Kolozsvár, 1941.
Várallyay Csaba – Sopron, 1943.
Vernes István – Beszterce, 1942.
Virág László – Keszthely, 1924.
Zólyomi Tünde – Felsővisó, 1942.
- 1967*
- Bakk László – Sopron, 1944.
Bali Péter – Békés, 1934.
Balogh Gábor – Szeged, 1937.
Bánlaci Péter – Ungvár, 1943.
Bognár Klára – Sopron, 1943.
- Csertő Györgyi – Jánoshalma, 1944.
Domján Gyula – Sátorlajújhely, 1925.
Fazekas Lajos – Szolnok, 1937.
Fehérvári Csaba – Komárom, 1944.
Gulyás Kiss Ernő – Kiskunfélegyháza, 1933.
Hanyvári Csaba – Sopron, 1942.
Helm János – Visegrád, 1942.
Illés Károly – Rábafüzes, 1934.
Ivászuk Lászlóné – Budapest, 1935.
Karádi Andor – Kiszpest, 1924.
Karches István – Bácsbokod, 1933.
Kocsis Imre – Szigetszentmiklós, 1942.
Kósa Botond – Gyimesbükk, 1942.
Lakatos Gyula – Székelyhid, 1926.
Luksander Antal – Sopron, 1933.
Madari József – Újpest, 1934.
Márkus Ágnes – Budapest, 1940.
Molnár Zoltánné – Budapest, 1944.
(Stróbl Judit)
Nagy Béla – Jászsalsószentgyörgy, 1943.
Nagy Katalin – Zalaegerszeg, 1942.
Nyárs József – Újpest, 1944.
Oswald Dezső – Újpest, 1921.
Pál Ferenc – Nagygyed, 1935.
Palotai Péter – Szolnok, 1944.
Pápai László – Budapest, 1943.
Parádi Gertrúd – Budapest, 1944.
Pataki József – Budapest, 1943.
Siklósi Magdolna – Sopron, 1943.
Szabados Jánosné –
(Schneider Márta) Szombathely, 1943.
Szabolcsik Ferenc – Kassa, 1920.
Szalay Ferenc – Sopron, 1942.
Szendrői Csaba – Munkács, 1943.
Szőke Lajosné –
(Nemky Judit) Budapest, 1943.
Takácsi Nagy János – Sopron, 1943.
Táska Lajos – Győr, 1923.
Tóth Aurél – Újpest, 1930.
Tóth Zoltán – Mátészalka, 1942.
Ütő Csilla – Kolozsvár, 1943.
Vargay Kornélia – Budapest, 1938.

Zárai Károly – Petőháza, 1942.
Zombori István – Sopron, 1943.

1968

Balogh Antal – Sopron, 1944.
Benkő Imre – Sopron, 1945.
Boros Katalin – Csenger, 1944.
Brassói János – Mohács, 1944.
Cséplő Katalin – Izsák, 1943.
Csiaki András – Békéscsaba, 1944.
Dobos István – Szolnok, 1936.
Duchon Gábor – Budapest, 1944.
Endrődi Olga – Udvari, 1943.
Erdélyi Iván – Oberlangenstadt, 1945.
Farkas Erika – Sopron, 1942.
Farkas István – Kiskunhalas, 1942.
Farkasinszky Zoltán – Endrőd, 1943.
Fekete Imre – Budapest, 1939.
Floch Károly – Újpest, 1937.
Fülöp Márta – Ágfalva, 1945.
Fülöp Sándor – Budapest, 1943.
Győrvári János – Kissitke, 1945.
Hajdú György – Kisvárd, 1944.
Hartmann Tibor – Szombathely, 1941.
Hegedűs Csaba – Sopron, 1944.
Honfi Ferenc – Körmend, 1945.
Horváth Tamás – Csorna, 1943.
Imre István – Újpest, 1936.
Kara Tibor – Pesterzsébet, 1930.
Keszthelyi Jenő – Lenti, 1944.
Keszthelyi Lajosné – Sopron, 1940.
(Kiss Jakab Erika)
Kiss Ildikó – Debrecen, 1945.
Komáromy János – Mezőgerébencs, 1919.
Kovács Zsolt – Vág, 1944.
Králik Éva – Dunaszekcső, 1939.
Kulcsár Imre – Ibrány, 1945.
Lackner Károly – Sopron, 1944.
Laska Gyula – Heves, 1936.
Lautner Márton – Budapest, 1943.
Máté László – Balatonkeresztúr, 1923.
Miklósi Gyula – Somogyvár, 1935.

Monori Pál – Győr, 1945.
Németh Márta – Sopron, 1944.
Németh Pál – Budapest, 1943.
Oszter Gábor – Mátészalka, 1945.
Pajor Ferenc – Csákvár, 1935.
Posgay Judit – Budapest, 1945.
Rohonyi Tamás – Szolnok, 1944.
Sámson Árpád – Sopron, 1932.
Schlanger Péter – Budapest, 1943.
Simon Zoltán – Mihályi, 1945.
P. Szabó József – Budapest, 1938.
Szalay Ferenc – Zalaegerszeg, 1922.
Szlavkovszky Mihály – Szentendre, 1922.
Szvetkó Nándor – Ondód, 1924.
Tanay István – Szombathely, 1944.
Tokay István – Újpest, 1929.
Tóth György – Budapest, 1943.
Tóth Ildikó – Kemenesmagasi, 1945.
Tóth József – Újpest, 1938.
Tóth László – Győr, 1943.
Varga Erzsébet – Sopron, 1945.
Varró Sándor – Kiskundorozsma, 1942.
Varsányi Imre – Mekényes, 1923.
Wosinszky Eszter – Sopron, 1945.

1969

Ágfalvi Flóra – Hosszúhetény, 1946.
Bujtás Attila – Petőháza, 1945.
Csatári János – Újpest, 1939.
Domnanovich Mária – Szombathely, 1941.
Földi Judit – Békéscsaba, 1945.
Friedrich Árpád – Sopron, 1944.
Gergely László – Budapest, 1944.
Heincz Gábor – Kalocsa, 1946.
Hizóh István – Debrecen, 1943.
Horváth Sándor – Eszterháza, 1925.
Joób Olivérvné – Magyarboly, 1946.
(Foltin Enikő)
Kajli László – Monor, 1940.
Kálmán István – Esztergom, 1944.
Kimcs K. Márta – Körmend, 1945.
Kiss Sándor – Budapest, 1939.

Knoll László –	Borsod, 1942.	Orehovszky Tibor –	Pácín, 1945.
Kovács András –	Demecser, 1945.	Panka Márton –	Mélykút, 1940.
Kőváry Szilárd –	Tápiószecső, 1945.	Pásztory Ferenc –	Monor, 1940.
Kurusa László –	Bicske, 1943.	Ráth Andor –	Kaposvár, 1937.
Lebisch Mihály –	Sopronbánfalva, 1944.	Szabadhegyi Győzőné	Rábacsanak, 1944.
Medgyesy Csaba –	Sopron, 1945.	(Nagy Mária)	
Medgyesy Katalin –	Kapuvár, 1943.	Szajkó Sándor –	Székesfehérvár, 1939.
Molnár Istvánné –		Tiderenczel József –	Paks, 1945.
(Cserny Erzsébet)	Hajdúszoboszló, 1946.	Varga György –	Markt Schwaben, 1945.
Nagy Imre –	Horváthkút, 1944.	Vass Imre –	Jászárokszállás, 1944.
Nyers Mária –	Szombathely, 1946.	Zámbó Mihály –	Kiskundorozsma, 1931.

Doktoraink

1924			
1926			
1928			
1929			
1930			
1931			
1932			
1933			
1934			
1935			
1936			
1937			
1938			
1939			
1940			
1941			
1942			
1943			
1944			
1945			
1946			
1947			
1948			
1949			
1950			
1951			
1952			
1953			
1954			
1955			
1956			
1957			
1958			
1959			
1960			
1961			
1962			
1963			
1964			
1965			
1966			
1967			
1968			
1969			
1970			
1971			
1972			
1973			
1974			
1975			
1976			
1977			
1978			
1979			
1980			
1981			
1982			
1983			
1984			
1985			
1986			
1987			
1988			
1989			
1990			
1991			
1992			
1993			
1994			
1995			
1996			
1997			
1998			
1999			
2000			
2001			
2002			
2003			
2004			
2005			
2006			
2007			
2008			
2009			
2010			
2011			
2012			
2013			
2014			
2015			
2016			
2017			
2018			
2019			
2020			
2021			

1851

1866

1934

Pallay Nándor

1939

Gyórfi János
Magyar János

1940

Botvay Károly

1941

Benkovits Károly

1949

Erős Pál

1950

Dr. Farkas Vilmos

1960

Gál János
Dr. Babos Imre
Nemky Ernő
Pagony Hubert
Sébor János
Igmándy Zoltán

Somkúti Elemér
Keresztesi Béla
Pántos György
Sali Emil
Páris János
Szőnyi László

1961

Majer Antal
Tomba Károly
Járó Zoltán
Marjai Zoltán
Szepesi László
Herpay Imre

Szendrei István
Egész Kálmán
Kulcsár Viktor
Rónai Ferenc
Szontagh Pál
Madas András

1962

Barta Ernő
Csapody István
Bencze Lajos
Meskó József
Vlaszaty Ödön

Henzel János
Pankotai Gábor
Papp László
Lugosi Armand
Káldy József

1963

Szász Tibor
Birck Oszkár
Tóth Béla
Leskó János

Tuskó László
Solymos Rezső
Ecsedy Sándor

1964

Márkus László
Lukács István
Ruska László
Kovács Illés
Köpeczky Ferenc

Tanka Sándor
Hadnagy József
Béldi Ferenc
Sopp László
Eabós Károly

Szodfridt István
Nagy László

1965

Manninger Ernő
Tóth Károly
Csesznák Elemér
Radó Gábor
Dobos Tibor
Simon Miklós
Roxer Egon

1966

Szilágyi László
Horváth Endréné
Horváth László
Páll Miklós
Balogh Ferenc
Szabó Dénes
Szőke Balázs

Joó Imre
Borsos Zoltán

Szederjei Ákos
Lengyel György
Vass Dénes
Vicze Ernő
Gencsi László
Győry Jenő

Gunda Mihály
Túry Elemér
Kiss Rezső
Tóth Sándor
Bondor Antal
Pallay Mária

1967

Bezzegh László
Danszky István
Fáy Mihály
Mátyás Vilmos

1968

Vancsura Rudolf
Szappanos András
Fuisz József
Dessewffy Imréné

1969

Adorján József
Rabi István
Halupa Lajos
Csanády Etele
Tihanyi Zoltán

Holdampf Gyula
Csontos Gyula
Kiss László

Cziráki József
Kovács Jenő
Strausz József

Hiller István
Walter Ferenc
Halupa Lajosné
Kovács Lajos
Madas Pál László

Tiszteletbeli doktoraink

1851-1866

1866-1918

1918-1945

1945-1989

1851-1866

1866-1918

1918-1945

1945-1989

1851-1866

1866-1918

1918-1945

1945-1989

1962

Stasney Albert

Dr. Sébor János

1966

Dr. Vorobjov Dimitrij Vasziljevics

1968

Dr. Babos Imre

1969

Dr. Mieczyslaw Pachelski

1851

/1866/

Tartalomjegyzék

<i>Dr. Pankotai Gábor</i>	
Előszó	5
Az 50 éves jubileum ünneplése	9
<i>Dr. Hiller István</i>	
Egyetemünk és Sopron városa	25
<i>Papp István</i>	
Adalékok a Magyar Tanácsköztársaság és főiskolánk 1919-es történetéhez	49
<i>Dr. Pankotai Gábor</i>	
Az erdészeti felsőoktatás a két világháború között	77
<i>Dr. Igmándy Zoltán</i>	
25 év krónikája	93
<i>Dr. Majer Antal</i>	
A Főiskola az erdészeti kutatás bölcsője	113
<i>Dr. Hiller István</i>	
Az önálló faipari mérnökképzés kialakulása	129
<i>Tamás László</i>	
Ifjúságunk élete a két világháború között	143
<i>Dr. Gál János</i>	
Ifjúságunk élete a felszabadulás után	173
<i>Dr. Nemky Ernő</i>	
A testnevelés és a sportélet fejlődése az erdészeti felsőoktatásban	197
<i>Dr. Winkler Oszkár</i>	
A soproni Erdészeti és Faipari Egyetem épületei	233
<i>Dr. Nemky Ernő–Dr. Vancsura Rudolf</i>	
Az erdészeti felsőoktatás botanikus kertjének története	261
Diplomásaink 1919–1969.	285
Doktoraink	323
Tiszteletbeli doktoraink	327

Megjelent a Mezőgazdasági Könyvkiadó Vállalat gondozásában

Felelős kiadó az Erdészeti és Faipari Egyetem rektora

Felelős szerkesztő: dr. Herpay Imre

Műszaki szerkesztő: Dubovay Lajos

A kötéstervezés, védőborítás és előzők Uray Erika munkája

Nyomásra engedélyezve 1970. VII. 22-én

Megjelent 1600 példányban, 33 ³/₄ (A/5) ív terjedelemben, 137 ábrával

Készült az MSZ 5601-59 és 5602-55 szabványok szerint

Mg 1264-a-7000

69-7528 - Szegedi Nyomda

